7/7/1982

S. 1301A

MISCELLANEA CURIOSA
MEDICO-PHYSICA
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM
ſive
EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM GERMANICARUM CURIOSARUM
ANNUS SECUNDUS
ANNI ſcilicet M DC LXXI.

continens

Celeberrimorum Medicorum & Eruditorum in & extra Germaniam Obſervationes Medicas & Phyſicas, vel Anatomicas, vel Botanicas, vel Pathologicas, vel Chirurgicas, vel Therapeuticas, vel Chymicas.

Præmiſſa

Succincta Narratio ORTUS & PROGRESSUS ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM cum Legibus Societatis, & Nominibus Collegarum.

JENÆ,
Sumptibus ESAIÆ FELLGIBELI Bibliopolæ Wratislav.
Typis SAMUELIS KREBSII.
Anno 1671.

POTENTISSIMO

AC

INVICTISSIMO

ROMANORUM IMPERATORI

LEOPOLDO I.

PERPETUO AUGUSTO.

GERMANIÆ.

HUNGARIÆ.

BOHEMIÆ.

DALMATIÆ.

CROATIÆ.

SLAVONIÆ, &c.

REGI.

ARCHIDUCI AUSTRIÆ.
DUCI BURGUNDIÆ. STIRIÆ.
CARINTHIÆ. CARNIOLÆ.
ET
WURTENBERGÆ.
COMITI TIROLIS.
&c.

AUGUSTISSIME CÆSAR.

EX Antiqua Aruſpicum Doctrina acceptum erat Augurium, ſi Sacrificantes *Sedentem* vidiſſent AQUILAM, quamvis laborioſum aliquatenus illud Omen: ſi verò AQUILAM à dextra parte *Advolantem*, patulis & exporrectis alis perſtrepentem obſervaſſent fauſtiſſima ſibimet obventura imaginabantur, præprimis verò ubi Victimæ *Cor* AQUILA rapuiſſet, nimium propitios

tios fore DEOS certò credebant. Quantô certiore & feliciore Auguriô triumphare poterit *NATURÆ CURIOSORUM SOCIETAS* de *Auguſtiſſima* S. CÆSAR. MAJEST. *Clementia!* Poſtquam etenim S. CÆS. MAJ. Aras thronumque dicta *SOCIETAS* præteritô annô humillimè adrepere auſa fuiſſet, & ob tenuitatem non *Hecatomben* quandam *Imperatoriam* Centum Tauris, Centum Leonibus, Centum Aquilis conſtantem, ſed Donaria minuſcula chartacea offerre, S. CÆS. MAJ. eandem Clementiſſimis Oculis aſpicere, oblata Auguſtali Manu excipere, adeoque Germanorum devotiſſima Corda ſacrificata, tanquam gratiſſima Holocauſta ſuſcipere dignata fuerit.

Quod ſi Auguſtiſſimæ FAMILIÆ AUSTRIACÆ feliciſſimum omen fuiſſe putandum eſt, quod Marchiones Auſtriæ olim in Inſigniis AQUILA BICIPITI uſi fuerint, præſagium nempe fauſtiſſimum Hæreditariam IPSORUM Succeſſoribus per plurima Secula futuram, & usque ad Mundi finem ſtabili Conjugiô permanſuram S. ROM. IMPERII Bicipitem AQUILAM; quidni etiam dum IMPERATORIA AQUILA ſub expanſarum Alarum Umbram *GERMANORUM CURIOSAM SOCIETATEM* clementiſſimè ſuſcepit, illique PROTECTOREM Invictiſſimum & Potentiſſimum SESE Futurum promiſerit, Illa ſummam ſuam extollat felicitatem, & de Summo hoc Perpetuoque Honoris faſtigio impenſè ſibi gratuletur. Quod ingenioſè quidam de AQUILÆ Generoſitate ipſius AQUILÆ effigiei Hieroglyphicè ſubſcripſerat: ET POSSE ET VELLE BEARE, illud rectius ſuis Laboribus titulisque præfigit *CURIOSA NATURÆ SOCIETAS:* SOLIUS CÆSARIS eſt & POSSE & VELLE CLEMENTIAM & MUNIFICENTIAM exhibere Naturæ Hygeæque Myſtis. Ob tam inſignem Clementiam & Benevolum Aſpectum ne ulterius ingrata videretur, NATURA Ipſa filiorum ſuorum caterva ſtipata, quas Naturali penicillo depinxerat, rudique ſcalprô exaſciare tentaverat in tenerrimis Plantarum germinibus efformatas AQUILAS, ex vicino S. CÆS. MAJ. hæreditariis Provinciis Regno advectas ad S. CÆS. MAJ. Pedes audet devolvere, lætabunda, quod AQUILA

Romano-

Romano-Germanica BICEPS, Polonicæ juncta AQUILÆ non Bicipitem ſolum ſed Bicorporem amœniſſimâ Harmoniâ fauſtô Conjugii nexu reddiderit. Eadem Spolia Leonibus & Tigridibus detracta eviſceratis Beſtiis ad Thronum Imperatorium deponit: Addit alma Natura varia alia monſtra, quin & ſeria Spectacula in hanc Scenam producit, ſed ſine cæde & ſanguine.

Subjungimus, AUGUSTISSIME CÆSAR, & ſuſcipimus Vota ſolemnia, pro Incolumitate DOMINI noſtri CLEMENTISSIMI, quâ Publica Salus continetur, nuncupamus ea DEO TER OPT. TER MAX. VIVAT LEOPOLDUS IMPERATOR AUGUSTUS VIVAT, DEO & Naturâ longiſſima Fata, fauſtiſſima Vota, firmiſſima Regnorum fulcra concedente: VIVAT! & victricibus AQUILIS LEONINA Generoſitate feliciſſimè GERMANIAM protegat hinc inde Ungues hoſtiles pertimeſcentem: ſic ſub Invictiſſimæ AQUILÆ victricibus Alis ulterius ſecurè viventes Naturæ-Curioſi, intrepidè pergent HONORIS & ÆTERNITATIS Templo, ulterius Teutonicæ gloriæ ſuſpendere Anathemata & victimas ſimul offerre ardentiſſimas preces pro Summo Germanicæ Nationis Capite ſalute perpetua, tanquam

S. CÆS. MAJ.

Vratislav. Sileſior.
Anno Rep. Salutis
M DC LXXI.
Menſe Octobri.

obſequentiſſimi

NATURÆ CURIOSI.

SYLLABUS
Excell. Dn. MEDICORUM,
Qui
Pro augendo Tomo II. Ephemeridum
Phyſico-Medicar. Germanicar. Obſervationes communicarunt ſecundum Ordinem Alphabeticum.

1.

DN. D. Paulus AMMANNUS Profeſſor Medic. Extraordinar. in Univerſitate LIPSIENSI, Academiæ Botanicus, B. Mar. Virgin. Collegii Collegiatus, & *Academicus Curioſus*, dictus *Dryander.*

2. ANONYMUS Curioſus, qui licet Profeſſione non ſit Medicus, attamen Eruditione, Scientiâ & Experientiâ Medicâ præcellens.

3. Dn. D. Thomas BARTHOLINUS Hæreditarius in Hagenſted, Prof. Regius Honorar. in Hafnenſi, & Fac. Medicæ Decanus Perpetuus.

4. Dn. D. Eraſmus BARTHOLINUS Med. D. Mathematicus Reg. Maj. Dan. & Norvvegiæ, & Matheſeos in Hafnenſi Prof. Publ.

5. Dn. D. Nicol. Guilielm. BECKERS S. Cæſ. Maj. Perſonæ & Aulæ Medicus Viennæ.

6. Dn. D. Laurent. BELLINUS Anatom. Prof. Ordinar. Piſis in Hetruria.

7. Dn. D. Martin. BERNHARDI à Berniz Regiæ Maj. Poloniæ Perſonæ & Cameræ Medicus.

8. Dn. D. Caſpar Theophilus BIERLINGIUS Practic. Magdeburgenſis, *Academ. Curioſus.*

9. Dn. D. Olaus BORRICHIUS Reg. Maj. Dan. Medicus, & in Hafnenſi Academia Prof. Publ.

10. Dn. D. Elias Rudolphus CAMERARIUS Prof. in Univerſitate Tubingenſi. *Acad. Curioſus.*

11. Dn. D. Joh. Anton. CLOTZIUS Phyſicus Buzbacenſis in Franconia. Wetteravia.

12. Dn. D. Jacob. Johann. Wenceslaus DOBRZENSKY de Negroponte, Prof. Extraordinar. in Antiqua PRAGENSI, & p. t. Univ. Prag. Magnif. RECTOR.

13. Dn. D. Joh. Mich. FEHR Phyſ. Imperial. Urbis Suinfurti in Franconia, *Academ. Natur. Curioſ.* PRÆSES, dictus *Argonauta.*

14. Dn. D. Caſpar. FELDNER Pract. Vratislav.

15. Dn. D. Joh. Chriſtian. FROMMAN P.P. & Medicus Provincialis in Ducatu Coburgenſi.

16. Dn. L. Chriſtian. Frideric. GARMANNUS Phyſicus Reip. Chemnicenſ. ut & diverſarum Præfecturar. Franckenberg/ Sachſenburg/ &c. in Miſnia, *Acad. Curioſus*, dictus *Caſtor.*

17. Dn. D. Laurent. GIESELER Reip. Brunſuicenſ. Phyſicus Ordinarius.

18. Dn. D. Cæſo GRAMM. Phyſices & Gr. L. Prof. Kilienſ. in Holſatia.

19. Dn. D. Joh. Georg. GREISELIUS Colleg. Med. Vienn. Aſſeſſor, Academ. Viennenſ. Anatomiæ Prof. Extraordinar. *Academicus Curioſus.*

20. Dn. D. Ehrenfrid HAGENDORN Med. Practicus Gorlicii in Luſatia, *Academ. Curioſus.*

21. Dn.

21. Dn. L. Auguſtinus HERMANNUS in Antiqua Erfurtenſi Academia Anatom. & Botan. Prof. Ordinarius.

22. Dn. D. Matth. Franciſcus HERTODIUS Inclytorum Statuum Marchionatus Moraviæ Medicus Provincialis Brunæ.

23. Dn. D. Joh. Ferdinand. HERTODIUS à Totenfeld, Inclytor. Statuum Morav. Marchionatus Medicus Provincialis Olomutii, *Academic. Curioſus dictus Orpheus.*

24. Dn. D. Mauritius HOFMANNUS in ALTDORFINA Univerſ. Medicinæ Profeſſ. Primarius.

25. Dn. D. Joh. JÆNISIUS Practic. Vratislavienſis, *Academic. Curioſus.*

26. Dn. D. Georg. Sebaſt. JUNGIUS Colleg. Med. Vienn. Aſſeſſor, *Academ. Curioſus.*

27. Dn. D. Daniel LUDOVICI Sereniſſ. Principis Saxo-Gothani Archiater.

28. Dn. D. Joh. Daniel MAJOR in Kilienſi Cimbriæ Academia Anatom. & Botan. Prof. P. *Academ. Curioſus, dictus Heſperus.*

29. Dn. D. Georg. Abraham. MERCLIN Senior Reip. Noriberg. Medicus.

30. Dn. D. Joh. Wolfgang MOEGLING Seren. March. Bado-Durlacenſ. à Conſiliis Medicis & Phyſicus Pforzheimenſis.

31. Dn. D. Valent. Andr. MOELLENBROCCIUS Phyſ. Hall. Saxon. *Academicus Curioſus* dictus *Pegaſus.*

32. Dn. D. Johann. PATERSON Hain Boruſſus, Phyſicus in Superiore Hungaria.

33. Dn. D. Georg. Chriſtophor. PETRI Medicus Electoral. Moguntinus, & Erfurtenſ. Ordinarius, in antiqua ERFURTENSI Fac. Med. Decanus, *Academicus Curioſus,* dictus *Achilles.*

34. Dn. Johannes PILAS S. Cæſ. Majeſt. Cameræ Chirurgus.

35. Dn. D. Salomon REISELIUS Illuſtriſſ. Comit. Hanovienſ. Archiater.

36. Dn. D. Philippus Jacob. SACHS à Levvenheimb Reip. Vratislavienſ. Phyſicus, & *Academiæ Nat. Curioſor. Adjunctus* dictus *Phoſphorus.*

37. Dn. D. Simon SCHOLZIUS Phyſicus Thorunii in Boruſſia Primarius.

38. Dn. D. Godfrid SCHUBERT Practic. Bregenſis in Sileſia.

39. Dn. D. Johannes SCULTETUS Reip. Noriberg. Phyſ. Ordinar. Officinar. Pharmaceut. Viſitator p. t. Senior.

40. Dn. D. Georg. SEGERUS Reg. Maj. Polon. Medicus, Thorun. Phyſic. Ordinar. Gymnaſiique Prof. Honorarius.

41. Dn. D. Paulus de SORBAIT Medic. Practic. in Viennenſi Profeſſor Primarius, Sacratiſſ. Imperatricis ELEONORÆ Perſonæ, Cubicularius & Aulæ Medicus, *Academicus Curioſus.*

42. Dn. D. Samuel SPILENBERGER Palatini Hungariæ Medicus, Liberæ Regiæque Civitatis Leutſchoviæ Medicus Ordinar. ab aliquot annis *mortuus.*

43. Dn. D. David SPILENBERGER Fil. Phyſic. Leutſchov. in Superiore Hungaria.

44. Dn. D. Joh. Frideric. TREUBLER Medic. Ordinar. Bergis in Norvvegia.

45. Dn. D. Simon Aloyſius TUDECIUS de Monte Galea Medicus Pragenſ. in Bohemia.

46. Dn. D. Joh. Georg. VOLCAMERUS Reip. Noriberg. Phyſicus Primarius.

47. Dn. D. Henric. VOLLGNADIUS, Practic. Vratisl. *Academ. Curioſus.*

48. Dn. D. Joh. Jacob. WALDSCHMID Practic. Hanovienſis.

49. Dn. D. Georg. Wolfgang. WEDEL Medicus Ducalis Saxonico-Gothanus, *Academ. Curioſus dictus Hercules.*

50. Dn. D. Joh. Jacob. WEPFER Phyſicus Scaphuſianus in Helvetia.

51. Dn. D. Godf. Chriſtian. WINCLER Pract. Bregenſis.

52. Dn. D. Laurent. WOLFSTRIGEL in Vienn. Academia Anatomiæ Profeſſor Ordinarius.

CATALOGUS OBSERVATIONUM
ANNI SECUNDI
EPHEMERIDUM GERMANICARUM.

1. Dn. D. Martin. *Bernhardi* à Berniz	AquilaImperialis inPolypodio.
2. Dn. D. Thom. *Bartholini*	Remedium εὐπώριστον ad Gangrænam.
3. *Ejusdem*	Oſſiculum per lotium excretũ.
4. Dn. D. Joh. Michael. *Febr*	Tumor monſtroſus faſcino proximus.
5. Dn. D. Joh. Georg. *Greiſelii*	Anatome Leænæ morbô extinctæ.
6. Dn. D. Laurent. *Wolffſtrigel*	Anatome Leonum ſplanchnologicè, myologicè & oſteologicè exhibita.
7. *Ejusdem*	Anatome Tigridum.
8. Dn. D. Georg. *Segeri*	Epilepſia ex incauto uſu Olei juniperini.
9. *Ejusdem*	Epilepſia Igne curata.
10. Dn. D. Simon. *Schulzi*	AranearumComeſtio innoxia.
11. *Ejusdem*	Alia ſingularis Idioſyncraſia.
12. Dn. D. Georg. Wolfg. *Wedel*	Anatome Cygni ſterni.
13. Dn. D. Pauli de *Sorbait*	Circa Puerperium ſingularis caſus.
14. *Ejusdem*	Rara Anginæ ſpecies.
15. *Ejusdem*	Venarum regeneratio.
16. *Ejusdem*	Dolor imaginarius.
17. Dn. D. Joh. Chriſtian. *Frommanni*	Mola abdominis ſingularis.
18. Dn. D. Valent. Andr. *Mœllenbrocci*	Caro cruda vomitu rejecta
19. *Ejusdem*	Sudor pinguis & oleoſus.
20. *Ejusdem*	Fluxus alvi pinguis, ſeu mera pinguedo per alvum excreta.

Reme-

21. *Ejusdem*	Remedium certum ad Incontinentiam Urinæ.
22. Dn. D. Laurent. *Wolffſtrigel*	Anus imperforatus ejusque Anatome.
23. Dn. D. Georg. *Segeri*	Iſchuria lethalis ex calculo Renũ.
24. Dn. D. Simon. *Schulzi.*	Vermium in corporibus vivorum generatio ſingularis, in Oculorum palpebris, in Aurium cavitatibus.
25. *Ejusdem*	Scabiei intempeſtiva & empirica curatio periculoſa.
26. Dn. D. Georg. *Segeri*	Nimii menſium profluvii in plethorica inconſideratè ſuppreſſi lethalitas.
27. Dn. D. Johan. *Paterſon* Hain	Experimenta Microſcopica.
28. *Ejusdem*	Morbi Hungariæ Endemii. Mineralia quædam Hungariæ.
28. *Ejusdem*	Uterus dehiſcens in gravida.
30. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Suppreſſio Urinæ diuturna non lethalis.
31. Dn. D. Nicol Guil. *Beckers*	Pſeudophthiſis.
32. *Ejusdem*	Abſceſſus Meſenterii ac uteri procidentia
33. *Ejusdem*	Dolores oſtocopici & gummatoſus frontis tumor.
34. *Ejusdem*	Aphthæ ferinæ.
35. Dn. D. Joh. Frider. *Treubleri*	Morbilli maligni. Aphthæ ferinæ.
36. Dn. D. Maurit. *Hofmanni*	Anatome Partus cerebrô carentis.
37. Dn. D. Joh. Frid. *Treubleri*	Miri fulminis effectus. Fulmine percuſſorum cura.
38. Dn. D. Joh. Jacob. *Wepferi*	Sal Tartari volatile.
39. *Ejusdem*	Pareſis poſt Colicam ex vino.
40. Dn. D. Samuel *Spilenbergeri*	Effigies humana in oſſiculo cordis humani.
41. Dn. D. Martin. *Bernhardi*	Orchidum ſeu Satyriorum ſingulares ſpecies.

Napellus

42.	*Ejusdem*	Napellus in Polonia non venenoſus
43.	Dn. D. Georg. Wolfg. *Wedel*	Dyſenteria ἄκοπος, indolens.
44.	*Ejusdem*	Dyſenteria cum vomitu cruento.
45.	*Ejusdem*	Hæmoptyſis vera abſque tuſſi,
46.	*Ejusdem*	Flatus per penem emiſſi.
47.	Dn. D. Pauli de *Sorbait*	Venæſectionis utilitas in gravidis.
48.	*Ejusdem*	Notabilis gingivarum hæmorrhagia.
49.	*Ejusdem*	Paralyſis frigidis curata.
50.	*Ejusdem*	Membri virilis momentanea retractio.
51.	Dn. D. Martin. *Bernhardi*	Muſcus larvatus.
52.	*Ejusdem*	Muſcus terreſtris repens monſtroſus.
53.	*Ejusdem*	Muſcus cruſtaceus è cranio cum ruta muraria enatus.
54.	*Ejusdem*	Fungus monſtroſus in alveario.
55.	D. D. Georg. Segeri	Fungus anthropomorphos.
56.	*Ejusdem*	Bufones vomitu rejecti.
57.	*Ejusdem*	Anatomia Talpæ.
58.	*Ejusdem*	Anatomia Echini.
59.	*Ejusdem*	Pulvis Galani.
60.	Dn. D. Simonis *Scholzi*	Infimus venter totus ſcirrhoſ9.
61.	*Ejusdem*	Phantaſia Gravidæ fœtui noxia.
62.	*Ejusdem*	Epileptici Anatomia.
63.	*Ejusdem*	Remedium ἀπόρρητον ad Calculum.
64.	*Ejusdem*	Calculi Podagricorum.
65	Dn. D. Joh. Jac. Wenceslai *Dobrzensky*	de Calce Podagricorum.
66.	*Ejusdem*	Analogia Terræ motus cum Affectione Hypochondriaca.

67. Ejuſ-

67. *Ejuſdem*	Epilepſia fœminæ parturientis.
68. Dn. D. Georg. Chriſtoph. *Petri*	Ren Monſtroſus.
69. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Opium Venereum.
70. Dn. D. David. *Spilenbergeri*	Cancer latens cœcitatis cauſa.
71. *Ejuſdem*	Poſt purgationem Priapiſmus.
72. Dn. D. Thomæ *Bartholini*	Tres Mammæ in Muliere.
73. *Ejuſdem*	Cœcitas alterô oculô læſô.
74. *Ejuſdem*	Dens ſuillus per biennium in corpore latens.
75. Dn. D. Laurent. *Bellini*	De Reſpiratione Mathematicè conſiderata.
76. Dn. D. Valent Andr. *Mœllenbrocci*	Cor inverſum.
77. Dn. D. Georg. Chriſtoph. *Petri*	Ab Ulcere Inteſtini Recti Alvi ſuppreſſio.
78. Dn. D. Joh. Georg. *Greiſelii*	Metallifodinarum Regni Bohemiæ conſideratio.
79. Dn. D. Johann. *Janiſi*	Mola quinquennis prolapſum uterum mentiens.
80. Dn. D. Laurent. *Giſelers*	Monſtrum Pennæ Anſerinæ.
81. Dn. D. Simon *Scholzi*	Lapis veſicæ ſingularis.
82. *Ejuſdem*	Tumor.
83. *Ejuſdem*	Terror prægnantis fœtui lethalis.
84. *Ejuſdem*	Mola vitellos ovi referens.
85. *Ejuſdem*	Uterus.
86. *Ejuſdem*	Puellus Tympaniticus.
87. *Ejuſdem*	Corpulentia & pinguedo nimia mortis cauſa.
88. Dn. D. Laurent. *Wolffſtrigel*	Tumor ex prolapſo Epate.
89. *Ejuſdem*	Lapillorum copia per alvum excreta.
90. Dn. D. Valent. Andr. *Mœllenbrocci*	Manuum tremor in febribus non ſemper lethalis.
91. *Ejuſdem*	Vena è pulmonibus rejecta.
92. *Ejuſdem*	Pillulæ poſt annum integræ rejectæ.
93. Dn. D. Johannis *Pilæ*	Atheroma Humeri curatum.

94. Dn.

94. Dn. D. Georg. *Segeri*	Vitulus biceps, cum leporino monſtro.
95. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Epilepſia periodica.
96. *Ejusdem*	Splendores Epilepticorum fu neſti.
97. Dn. D. Martin. *Bernhardi* à Berniz	Gammarus alatus ſ. papilio canceriformis.
98. *Ejusdem*	Gammarus vegetabilis.
99. *Ejusdem*	Gammarus leproſus.
100. *Ejusdem*	Chela aſtaci marini conchyliis incruſtata.
101. *Ejusdem*	Chela monſtroſa faciem hominis exprimens.
102. *Ejusdem*	Cancer Moluccanus.
103. Dn. D. Pauli *de Sorbait*	Ex Abſceſſu Bufo.
104. *Ejusdem*	Ex vulnere capitis impotentia.
105. *Ejusdem*	Ex veſicatorio veſicæ inflammatio.
106. *Ejusdem*	Lapis in Epate repertus.
107. *Ejusdem*	Tumor linguæ miraculoſus.
108. Dn. Johan. *Pilas*	Aneuriſma curatum.
109. *Ejusdem*	Vermis ex dorſo extractus.
110. Dn. D. Henrici *Vollgnadi*	Globi vaccini.
111. Dn. D. Salomon. *Reiſeli*	Unicornu cum obolo antipathia.
112. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Spica hordei fœcundiſſima.
113. Dn. D. Johan. *Paterſoni* Hain	Aurum vegetabile.
114. *Ejusdem*	Diarrhœa maligna.
115. *Ejusdem*	Cochlea in Lucii capite reperta.
116. *Ejusdem*	Helix in Onyche.
117. *Ejusdem*	Experimenta Chymica.
118. *Ejusdem*	Antipathia ad Mercurium.
119. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Vulnus capitis cum Cranii fractura curatum.
120. Dn. D. Georg. *Segeri*	Obmuteſcentia ex caſu.

121. *Ejusdem*	Excreſcentia fungoſa, uterum prolapſum ſimulans.
122. *Ejusdem*	Lipothymia ex calapho.
123. Dn. D. Daniel. *Ludovici*	Sal Tartari volatile.
124. Dn. D. Joh. Anton. *Clozii*	Calculus veſicæ.
125. Dn. D. Georg. Wolfgang *Wedeli*	Pinguedo viperarum ophthalmica.
126. *Ejusdem*	Fel viperarum ophthalmicum.
127. *Ejusdem*	Epar viperæ antidyſentericum.
128. *Ejusdem*	Terræ Japonicæ ſeu Catechu novus uſus.
129. *Ejusdem*	Catechu Uſus in Urinæ profluvio.
130. *Ejusdem*	è Catechu Tinctura ſtyptica.
131. *Ejusdem*	Catechu uſus in hernia varicoſa.
132. Dn. D. Godf. Chriſtian. *Wincleri*	Vulnus oculi curatum.
133. *Ejusdem*	Materia alba in corde reperta.
134. Dn. D. Simon. *Scholzi*	Tumor abdominis inveteratus caſu curatus.
135. *Ejusdem*	Lac ex Mammilla Juvenis.
136. *Ejusdem*	Calculus Inteſtinorum.
137. *Ejusdem*	Ex Imaginatione Mors.
138. *Ejusdem*	Imaginationis vis in ſomniante.
139. Dn. D. Martini *Berhardi* à Berniz	Calculus monſtroſus in fœmina.
140. *Ejusdem*	Calculus veſicæ ingentis molis.
141. *Ejusdem*	Septem Lapides in Palatinide.
142. Dn. D. Phil. Jac. *Sachs* à Levvenh.	Calculus è Scroto prolapſus.
143. Dn. D. Franc. Matth. *Hertodii*	Lapis Chymicus.
144. *Ejusdem*	Singularis Antipathia ad Panem.
145. *Ejusdem*	Aphonia viſis Cancris.
146. Dn. D. Joh. Ferdin. *Hertodii*	Empyema ſcabie ſolutum.
147. *Ejusdem*	Vermes in capite.
148. Dn. D. Laurent. *Giſelers*	Vermes in Cancro ulcerato.
149. Dn. L. Chriſt. Frider. *Garmanni*	Aceti uſus fœtui noxius.

150.	*Ejusdem*	Terror febris remedium.
151. Dn. D. Chriſtoph. Theoph.	*Bierlingi*	Melancholia anniverſaria.
152.	*Ejusdem*	Diarrhœa chyloſa.
153.	*Ejusdem*	Suffocatio à deglutito phaſeolo.
154.	*Ejusdem*	Febris Tertiana verminoſa.
155.	*Ejusdem*	Serpens vaccam emulgens.
156. Dn. Anonymi		Obſervationes Anatomicæ circa Animalia.
157.	*Ejusdem*	Conjecturæ de via ſeri ad urinas.
158.	*Ejusdem*	Conjecturæ de cura calculi veſicæ.
159.	*Ejusdem*	Conjecturæ de Vita & Morte.
160. Dn. D. Thomæ	*Bartholini*	Mola volatilis.
161.	*Ejusdem*	Arteria crurali lœſa mors ad 14. dies extenſa.
162.	*Ejusdem*	Diabetes ſpuria.
163.	*Ejusdem*	Ex lacte coagulato caſeus vomitu rejectus.
164.	*Ejusdem*	Opobalſami notæ & ſuccedanea.
165.	*Ejusdem*	Ex imaginatione Febris.
166.	*Ejusdem*	Viſus inopinatò reſtitutus.
167. Dn. D. Olai	*Borrichii*	Diabetes.
168.	*Ejusdem*	Plumbum per urinam excretum.
169. Dn. D. Eraſmi	*Bartholini*	Cryſtallus Islandicus.
170.	*Ejusdem*	Planta ſubterranea.
171.	*Ejusdem*	Sectio fœminæ quæ res inſolitas excreverat.
172.	*Ejusdem*	Maſſæ membranoſæ ex perinæo exciſio.
173.	*Ejusdem*	Humores acres & flatus pro verme ventriculi habiti.

174.	Dn. D. Joh. Jacob. *Wepferi*	Monſtrũ per nucham reſpirans.
175.	Dn. D. Joh. Wolfgang. *Moegling*	Diabetes per totam vitam perdurans.
176.	Dn. D. Eliæ Rudolphi *Camerarii*	Iſchuria ad 22. dies.
177.	Dn. D. Salomonis *Reiſeli*	Experimenta circa congelationem.
178.	*Ejusdem*	Urina incorrupta permanens.
179.	Dn. D. Joh. Jac. Wenc. *Dobrzensky*	Mors repentina ex morbo caduco.
180.	*Ejusdem*	Partus ob abſceſſum impeditus.
181.	*Ejusdem*	Calculi Pulmonum & Ventriculi.
182.	*Ejusdem*	Mors ex eſu Hellebori albi.
183.	*Ejusdem*	Perlarum maturatio.
184.	Dn. D. Pauli *Ammanni*	Lochiorum fluxus per nares.
185.	*Ejusdem*	Impotentia ex obſtructione vaſorum ſpermaticorum.
186.	*Ejusdem*	Superfœtatio.
187.	*Ejusdem*	Curatio febris malignæ eſu viperarum vivarum.
188.	Dn. D. Georg. Chriſtoph. *Petri*	Peſtis venere curata.
189.	Dn. D. Ehrenfrid *Hagendorn*	Vermiculi in fungis cynosbati.
190.	*Ejusdem*	Vermiculi in Roremarino.
191.	*Ejusdem*	Fœtor fœminæ perdiciſſimus.
192.	*Ejusdem*	Hæmorrhoides menſtruæ.
193.	Dn. D. Georg. Wolfgang. *Wedeli*	Tertiana Hyſterica.
194.	*Ejusdem*	Cor in dextro latere pulſans.
195.	*Ejusdem*	Amuletum contra hæmorrhoides.
196.	*Ejusdem*	Nitrum Armoniacale.
197.	*Ejusdem*	Lipothymiæ cauſa nova.
198.	*Ejusdem*	Diabetes à ſucco betulæ lethalis.
199.	Dn. D. Salomon. *Reiſeli*	Monſtrum Leporinum.
200.	Dn. D. Georg. Sebaſt. *Jungi*	Aliud Monſtrum Leporinum.
201.	Dn. D. Godefredi *Schubert*	Aphonia ex variolis.
202.	*Ejusdem*	Pleuritis periodica.
203.	Dn. D. Georg. Chriſtoph. *Petri*	Conceptio Hermaphroditica.

204.	Dn. D. Chriſtoph. Theoph. *Bierlingi*	Urinæ effluxus ad radicem penis.
205.	*Ejusdem*	Scorpio innoxiè devoratus.
206.	*Ejusdem*	Salamandra innoxiè comeſta.
207.	*Ejusdem*	Antipathiæ variæ.
208.	*Ejusdem*	Sterilitas ab obſtructione uteri colli.
209.	*Ejusdem*	Pica gravidarum.
210.	Dn. D. Joh. Jacob. *Waldſchmidt*	Ex Venæſectione Sanguis albus.
211.	*Ejusdem*	Monſtrum humanum abominabile.
212.	*Ejusdem*	Dyſenteria Acidularum potu curata.
213.	*Ejusdem*	Dyſenteria ulcere pedis ſanata.
214.	*Ejusdem*	Veſicatorii uſus in malignis.
215.	Dn. D. Salomon. *Reiſeli*	Arthritis per verrucæ excìſionem curata.
216.	*Ejusdem*	Affectus gravidæ in viro.
217.	*Ejusdem*	Ebrietas ſubitò correcta.
218.	*Ejusdem*	Aſcites inſeſſione thermarum curata.
219.	*Ejusdem*	Aſcites urina hirci ſoluta.
220.	*Ejusdem*	Simplici remediô generoſus morbus ſolutus.
221.	Dn. D. Joh. Georg. *VOLCAMERI*	Mirus Embryonis putrefacti partus.
222.	*Ejusdem*	Venæſectio in ætate ſenili feliciter celebrata.
223.	*Ejusdem*	Hæmorrhagia feliciter curata.
224.	*Ejusdem*	Infœlix bilis per vomitus rejectio.
225.	*Ejusdem*	Admiranda Convulſio.
226.	*Ejusdem*	Ex ſinu virgineo carunculæ propendentes exſectæ.

227. Dn.

227.	*Ejusdem*	Inſolita calculi tranſeuntis via.
228.	*Ejusdem*	Margaritæ perfectæ in Germania.
229.	Dn. D. Georg. Abraham. *Merclein*	Foramen ventriculi.
230.	Dn. D. Georg. Wolfgang. *Wedeli*	Paralyſis à gibbere.
231.	*Ejusdem*	Paralyſis univerſalis.
232.	*Ejusdem*	Paralyſis pedis ſubitanea.
233.	*Ejusdem*	Phthiſicus diſſectus.
234.	*Ejusdem*	Maculæ Scorbuticæ.
235.	*Ejusdem*	Teſtis ſuppuratio à contuſione.
236.	*Ejusdem*	Teſticulus unicus.
237.	*Ejusdem*	Pulſus intermittens.
238.	*Ejusdem*	Opiata in affectu iliaco.
239.	Dn. D. Ehrenfrid *Hagendorn*	Columellæ abſentia à nativitate.
240.	*Ejusdem*	Cryſtalli Benzoës.
241.	*Ejusdem*	Ova duplici vitellô.
242.	*Ejusdem*	Nucleus in aſperam arteriam illapſus.
243.	*Ejusdem*	Calculoſi Anatome.
244.	*Ejusdem*	Sanguis in Epilepſia maculoſus.
245.	*Ejusdem*	Convulſiones miræ.
246.	*Ejusdem*	Glandulæ in febre per alvum rejectæ.
247.	*Ejusdem*	Cephalalgia periodica.
248.	*Ejusdem*	Sphacelus à forti ligatura.
249.	*Ejusdem*	Maculæ quot annis effloreſcentes.
250.	Dn. D. Georg. Sebaſt. *Jung.*	Ovum ovô prægnans.
251.	Dn. D. Joh. Jacob. *Wepferi*	Anatomia Caſtoris.
252.	Dn. D. Phil. Jacob. *Sachs* à Levv.	Poma hyberna Sileſiæ.
253.	Dn. D. Johann. *Sculteti*	Andria.

254. Dn.

254.	Dn. D. Simon. Aloyſii	*Tudecii*	Uterus in difficili partu perruptus.
255.	Dn. D. Joh. Dan.	*Majoris*	Epulis & verrucæ linguæ feliciter curatæ.
256.	Dn. D. Cæſonis	*Gramm*	Fœtus putrefactus & per partes uſu vini medicati expulſus.
257.		*Ejusdem*	Fonticuli naturales in abdomine & thorace.
258.	Dn. D. Caſpar.	*Feldneri*	Pleuritis lethalis poſt lactis diætam.
259.	Dn. D. Godof.	*Schuberts*	Epilepſia ex caſu cum raris ſymptomatibus.
260.		*Ejusdem*	Pupillarum poſt febrim enormis intumeſcentia.

Symb. Collegii Naturæ Curioſorum
IOH. LAURENTIUS BAUSCH. MED. D. PHYSICUS SUINFURT. ORDINARIUS, COLLEGII NATURÆ CURIOSORUM AUTOR ET PRÆSES DICTꝰ IASON, OBIIT A.C. MDCLXV. ÆTAT. LX.
Quis, qualis, quantus, fuerit Vir BAUSCHIUS olim,
Per totum mundum nuncia fama tulit.
Quæ verò facies fuerit, quæ geſserit ora,
Noſse cupis? præſens monſtrat imago VIRUM.
pio affectu fac:
Elias Schmidt: Phil: et Med: D. Phys. Suinf: Ordin:
J. Sandrart ſculpſit.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

HISTORIA SUCCINCTA & BREVIS ORTUS
& Progreſſus S. R. Imp. Academiæ Naturæ Curioſorum.

SI unquam actuoſum Hiſtoriarum monumenta recenſere potuerunt ſeculum, ſanè hôcce, quô degimus, à reparata Orbi Salute ſexcenteſimô, ubi furibundus quidem Mars in Europæ Aſiæque Theatris majores crudelioresque Tragœdias peregiſſet, non minus tamen Pallas cum Sororiante Muſarum caterva, impetratis Halcyoniis, Ingeniorum Excellentiſſimorum & rariſſimorum fœcunditatem, varietatem & acumen in Scenam produxerit, & ſtupente Mundô omnibus ferè antecedentibus Seculis ignotiora aut incultiora pleniſſimô ſinu effuderit. Cadméam dixeris hanc Minervæ ſegetem, quæ projectis Scientiarum ſeminiis abundantiſſimè integros produxerit Eruditorum Exercitus invicem de publico Honore, laudabili quidem Æmulatione ſine cæde tamen & ſanguine, ſine verborum venenatorum felle amicè plerumque digladiantes, & arma Litteraria conſerentes, eaque pro Bono Publico tandem conſociantes. Exemplum glorioſiſſimum exhibere poterit toto orbi veneranda ILLUSTRISSIMA REGIA ANGLIÆ SOCIETAS, cujus ſplendidiſſimæ Structuræ & Domûs verè Salomoneæ fundamenta ſtravit Illuſtris & Summus Vir *Franciſcus BACO de VERULAMIO Vice-Comes S. Albani*, initiô *magni Angliæ Sigilli Cuſtos*, poſteà *Summus Regni Cancellarius*, qui & negotiis publicis & otio Sapientis conſulendo, agendo, legendo & ſcribendo Britanniarum Regna & æternam famam & maximam utilitatem conciliavit. Noverat Vir Sapientiſſimus vitæ, non Scholæ diſcendum, nec quod hactenus à pleriſque obſervatum fuerat, ſerviliter nimis in verba Magiſtrorum jurandum eſſe, ideoque ne in eadem Labyrintho ulteriùs inhæreretur, filum quoddam Ariadneum inveniendum cenſebat, ad feliciùs exequendum Iter. Quam itaque normam præſcripſerat Lesbiam in *de Augmentis Scientiarum*, *eadem* ſtrictiſſimè obſervata fuit poſteaquam *in*

Angliæ mutatâ Tragicâ & cruentâ Scenâ lætior Pacis affulſiſſet Quies, ubi tot ſelectiſſima Ingenia ſapientiſſimô conſiliô conſpirantia invicem *Regiæ Societatis Machinam* venerabilem ſuperſtruxerunt, Illuſtrium & Elaboratiſſimorum Ingeniorum Columnis ſuffultam.

Majeſtatem ipſius ſummoperè auget, quod non ſolùm *Illuſtres Perſonæ* ex *Comitibus DIGBÆUS, BRONKER, MORAY, BOYLÆUS, COMES DEUONSHIRN, WORCESTRIÆ, aliique,* Eruditorum conatus lautis ſumtibus & propriis Experimentis illius inſtitutum promoverint, ſed quod Ipſe *REX* radiis Majeſtatis ſuæ Illuſtrem hunc cœtum illuſtraverit. Clementiſſimè *Litteris Regiis* chartæ Pergamenæ inſcriptis laudabile & fructuoſiſſimum confirmavit inſtitutum *Regiæ* hujus *Societatis*, in quibus Litteris prima Littera exprimit Regis Effigiem beneficiô pennæ factam, in medio & in margine *Inſignia Societati* conceſſa: ſcilicet Argentea cum Gentilitiis Anglici Regni in prima Diviſione, dein Aquila & duo Canes venatici cum duabus Coronis locô monilium pro fulcris. *Lemma Societas* ſibi elegit: NULLIUS IN VERBA. Cui Lemmati additum *Emblema:* argenteus campus cum menſa vacua. Pro Conventu celebrando donavit iisdem munificentiſſimè Rex Collegium Greshamenſe in platea Biſchopgeſtrütt vocata, & Præſidi Collegii, qui è Comitum numero eſt, conceſſit, ut Baculus argenteus Sceptri Academici inſtar præferretur, Auditorium intraturo, Menſæ illi imponendus, cui Præſes cum Secretario aſſidet, reliquis Academicis in ſcamnis circumſedentibus. Latius *Regiæ* hujus *Societatis origo, occaſio Inſtitutionis, Patroni, incitamenta, Diploma, Statuta, ordo, membra, numerus illorum, univerſalis Correſpondentia, &c.* ſingulari Librô deſcripta in Lingua Anglica 1667. Londini prodierunt, cum titulo: *Hiſtoria Societatis Regiæ.*

Non minùs in GERMANIA, poſtquam Mars tot cladibus Germaniæ afflictæ inflictis laſſatus arma deponeret, & Muſas pacificas in exilium quaſi pulſas poſtliminiò revocaret, divinô quaſi inſtinctu & ſingulari geniô & ingeniô ductus Medicus quidam Germanus D. *JOH. LAUR. BAUSCHIUS, SUINFURTI* in Franconico Circulo Liberâ Rom. Imperii Civitate cum aliis Medicis Conſilia communicavit, quâ ratione Reipubl. Medicæ plurimum prodeſſe poſſit, ut indies celebrior, utilior, felicior reddi poſſit, & tanquam Augiæ quoddam ſtabulum à plurimis mendis expurgari. Hæc ruminanti, & vaſtam Mundi compagem intuenti,

ti, mirabatur tantum Rerum Naturalium apparatum, quem Deus in commodum & uſum Medicum ægroti hominis clementiſſimè conceſſerat; quod Homini

Famulentur âſtra; formet unda, quod ſanet;
Aër medelam ſufficit, vomunt fontes,
Montes miniſtrant, queis ſalubre quodcunque eſt
Arbuſta ſtillant, ſaxa robur indulgent;
Gemmas, lapillos, ferra, vitra, tot petras,
Hic Porphyriten, hic dat Alabaſtriten,
Illic Pyriten, hic bitumen & gypſum,
Aurum, Ceruſſam, nitra, ſulphur, argentum,
Opesque cunctas Mater alma largitur.

Et cum ex tàm ditiſſimo Naturæ Amalthææ Cornu copia *in Regno Minerali, Vegetabili, Animali*, tot Remedia ſubminiſtrarentur, concluſum fuit non inutilem fore laborem, ſi ſpeciali curâ præcipuorum Naturalium *in triplici* hoc *Regno ſpecialiſſima, Natura, differentiæ, indoles, vires, remedia*, enarrarentur, cùm unius hominis ætas non ſufficiat ad emetiendũ penitùs in tàm Naturæ vaſtiſſimo Oceano & Abyſſo ſingulorum indolem.

Tandem Eodem Anno M DC LII. *initium* factum fuit hujus *Germanici Collegii*, dum ſub certarum quarundam Legum præcepta aliquot Medici in unam Societatem coiviſſent, & primum Authorem *Exc. Dn.* JOH. LAURENTIUM BAUSCHIUM Phyſicum primùm, pòſt Conſulem Ejusdem Imperialis Urbis Suinfurtenſis PRÆSIDEM elegiſſent, & duos *IPSI ADJUNCTOS* Exc. *Joh. Mich.* FEHR itidem Suinfurtenſem, nunc dignum in Præſidio Succeſſorem, & Exc. *Georg. Balth. Mezgerum* Suinfurtenſem, tunc temporis in patria hærentem, nunc Prof. P. in Tubingenſi meritiſſimum, aſſociaſſent. Placuit ipſis *ARGONAUTICAM* vocare *Expeditionem*, non quidem, ut eorũ animus eſſet per Chryſopæiæ arcana tantoperè expetitum inquirere aureum Vellus, cum pauciſſimis ſanè conceſſum ſit navigare Colchon, & ex Secretioris Chymiæ faviſſa exquirere Gazas abſconditas, ad quos ſcopulos tot laborioſi & Ingenioſi Viri fecerunt naufragia, (qualis Societas ſub nomine *Fraternitatis Roſeæ Crucis* hôc ipſô ſeculô percrebuit): alia ipſis *Argo*, alia via, alia inveſtigatio, quæ & certior & ſecurior. Pauci quidem initiô conſcenderunt hanc navim. celeuſmate licet vocati & invitati, ut primô Annô Decuriam non excederent variis de cauſis deterriti: ſic JASON,

ſic ARGONAUTA, ſic *AMERICUS*, ſic *ÆSON*, ſic *PEGASUS* (ita agnomina aſſumere lubido fuerat) ſuſpenſô hærebant animô puppim portu non ſolventes. Venerunt ſubſequentibus Annis quædam auxilia, ſed lentiora, & quæ adhuc, ut ſe itineri committerent, non videbantur ſufficere. Hæſit itaque JASON Curioſus BAUSCHIUS non quidem in Magicæ Medeæ amplexibus, ſed varia negotiorum Labyrintho intricatus: Tandem tamen ubi Vini Virginei primitiis Sacra fuiſſent peracta, & conclamatum ad iter, tandem *Expeditio prima* Anno M DC LXI. integrâ ferè Annorum Decuriâ à primo conceptu elapſâ, JOVA Duce & Auſpice JOVA incepta fuit. *VITIS VINIFERA* ſeu Ampelographia Curioſa *D. PH. JAC. SACHS à LEWENH. Vratiſlav.* initium fuit laborum hujus Expeditionis quæ Ao. M DC LXI. publicæ Luci expoſita. Quô muſteô poculô cùm fuiſſet prælibatum, ne ulteriùs inſtitutum hujus *Societatis* deliteſceret, à *DNN. ADJUNCTIS* Lipſiæ 1662. promulgata fuit *Epiſtola Invitatoria* ad quoscunque Medicos directa, qui in hæc Naturæ caſtra deſcendere velint, unà *cum Legum* tùm temporis obſervatarum teſſera, & teſtimoniis variorum præcellentium Medicorum D. *Joh. Chriſtoph. KAYSERS* Phyſ. Kittingenſis, D. *Joh. Georg. VOLCAMERI* Phyſici Norib. *Chriſtoph. KEILING* Phyſ. Islebienſ. D. *Joh. PFAUZ* Medici Ulmenſis, D. *Joh. Michaël WACKER* Med. Wertheimenſis, *Conradi Theod. LUNCKERI* Prof. Marpurg. *Nic. Balth. MERZI* Phyſ. Fuldenſis, *D. Joh. JONSTONI*, &c. unà cum *Tabula* tunc Archivo inſcriptorum *membrorum*, quod ſcriptum, cum ſub nomine *SALVE ACADEMICUM* editum plurium manibus adhuc teratur, repetere hìc non lubet. Poſtmodùm ipſe *Præſes D. Joh. Laur.* BAUSCH gemellô tractatu tàm *LAPIDIS HÆMATITIS*, quàm *ÆTITIS* Anno M DC LXV. reliquorum Dnn. Collegarum Animis ſtimulos addere voluit, ut intrepidè in ſemel incepto negotio unà pergerent. Fidus laborum Socius Exc. *FEHRIUS SCORZONERÆ* Plantæ Antidoto ſaluberrimo Anno M DC LXVI. eadem legit veſtigia, & ſimul Excell. D. BAUSCHII *UNICORNU FOSSILE* eruit. Sed

ô ſpes fallaces hominum, tentamen inane!
ô diram fati Legem, quæ concutit ARGON
Non Palinurus iners naufragus haurit Aquas:
Germanæ Sociæ ſed Turbæ Ductor IASON
Heu Lapides luſtrans incidit in Maleam.

Unô verbô: Naturæ debitum *Præſes* perſolvit 15. Kal. Dec. 1665. relictis mundanis Curioſitatibus Cœleſtia tanquam incorruptibilia & immortalia ſcrutaturus. Parùm abfuit, quin inopia Ductoris jactura integra Argo concuſſa naufragiô periiſſet, & Societas integra privatis ſaltem ſumtibus unita nullis Magnatum ſtipendiis firmata, diſſoluta fuiſſet, præcipuè quod non paucos alios fatorum neceſſitas è viventium numero evocaſſet, inter quos Exc. *LEONH. URSINUS ZEPHYRUS* ſvaviſſimus Lipſiæ exſpiraverat, alios Praxeos tædioſæ occupationes in inſtituto laudabili impediviſſent, *Adjunctum* alterum Exc. *MEZGERUM* Tubinga ad Profeſſionis Honores è Collegio ſurripuiſſet. Fortiter reſtitit Exc. *FEHRIUS*, & ſequenti *Programmate* (tùm lectiſſimi Præſidis Fata abſentibus communicare, tùm ut novum caput eligeretur, Svaſor Authorque fuit utiliſſimus) quod hìc ſubjunximus.

B. L. S.

Naturæ Genius, Medicorum Celſus,

Jaſon Argonautarum, BAUSCHIUS occubuit.

MAgnus ſc. ille JOHANNES LAURENTIUS BAUSCHIUS M. D. Phyſicus Svinfurt. Emeritus, qui à Parente ibidem Clariſſimo Medico & Philoſopho Dn. Leonhardo Bauſchio Phyſico ac Conſule Svinfurtenſi Amplisſimo anno ſupra milleſimum, ſexcenteſimum, quintô menſ. Sept. d. 30. felici ſidere in lucem hîc natus eſt, & ab eodem à teneris, quod ajunt, unguiculis in Artis Operibus apprimè educatus, in variis & primariis Germaniæ noſtræ Academiis, peragratâ quoque per biennium Italiâ Facultatis noſtræ prodigâ Matre, rarô fervore Studium ſuum adeò excoluit, ut vivente & vidente Patre cum applauſu omnium, quotquot ejus indolem ac dexteritatem pernoverant, anno 1630. m. Jun. d. 29. Altorffii ſupremô dignitatis gradu, quem dudum meruerat, cum inſigni laude mactaretur, inter ſeptem Candidatos primus Doctor publicè pronunciatus & coronatus. Quis mihi feliciſſimi Parentis ejusque in hac Filii Pa-

negyri præſentis lacrymas præ gaudio tùm exſilientes? quis generoſi Filii in præſentia Parentis cum tanto tripudio, tantis honoribus & Votivis acclamationibus mactati animum hic aſſequetur? Feliciſſimi ambo, quod, cum uterque Votorum ſuorum compos, rarô ad poſteros exemplô neuter ab altero vinci vellet, quilibet tamen pro eo, quem Natura generi humano dictavit, affectu, ab altero ſe vinci facilè pateretur, à ſe ipſo victus uterq; : Rarius adhuc, quod tanti Parentis non tàm hæreditaria bona eaque luculenta, quàm celebre ejusdem nomen, &, quod maximum, vacantem Phyſicatûs Svinfurtenſis Spartam quaſi à Beatiſſimi Parentis manibus traditam, Dnn. Superiorum Decretô accipere, decusq; Bauſchianum cum Parente nonnihil ſopitum, quaſi in cineribus latentem ignem denuò excitare voluerit, glorioſum ducens, glorioſis factis,

—— —— Majorum extendere famam,

eamq; non tàm æquare, quàm exſuperare: Tantus enim in Beatiſſimo noſtro BAUSCHIO animi Vigor & alacritas, tantus ad abdita ſcrutanda ardor, ut quidquid temporis à permoleſta praxi, quæ quidem ipſi feliciſſima accidit, ſuffurari daretur, id in obſcuras Naturæ abyſſos elucidandas inſumeret omne, in Botanicis præſtans, in Chymicis expertiſſimus: Bibliothecam à Parente relictam pluribus, novis cumprimis & ſelectisſimis Authoribus exornare, ac Muſeum deſideratiſſimis è triplici Naturæ Regno, animali puta, Vegetabili ac minerali petitis rarioribus inſtructiſſimum ſibi comparare allaboraverit, quô nomine & plurimorum Clariſſimorum Virorum ſententias coràm & per literas ſæpiùs exploravit, unde tandem natum illud & per plures Mundi plagas jam diſſeminatum CURIOSORUM NATURÆ COLLEGIUM, hæc ejusdem ſunt cunabula cum reduce Germaniæ noſtræ Pace propitio DEO anno 1652. hic inſtituta; Authori tanti operis pretium Præſidium jure meritô omniumque Collegarum conſenſu oblatum, & Argus noſtræ Dux ac Jaſon creatus eſt noſter BAUSCHIUS, quid hac in parte præſtiterit, in ore eſt omnium, & id præclara illa Meletemata (ipſe Schediaſmata vocabat) jam publicata, ac deinceps publicanda loquuntur ad ſatiem. Fata vota vertunt; Exceſſit enim jam quadriennium, à quo de dolore quodam pungitivo ſenſiles maxillæ dextræ partes acriter vellicante conqueſtus eſt, ſed is per intervalla tantùm & mitior erat, ideòq; parvifactus, ipſâq; morâ cuniculis profundiùs actis 5. Idus Novemb. anni proximè elapſi in tantum invaluit, ut lecto illatus ὁ μακαρίτης noſter vix loqui, imò nihil planè ſolidioris deglutire poſſet, immaniſſimis ſub maxillâ &

cerebri

cerebri ſenſoria ſubitò fulminis inſtar pervadentibus doloribus divexatus : Malignitas quædam Scorbutica tùm accuſata & impugnata maſculè, expugnata nunquam, quæ enim nova convaleſcentiæ ſpes ipſis Junii Nonis, quibus liberiori ſe iterùm aëri primùm committebat, affulgere viſa, ingruente Autumnô,

Quô modò frigoribus premimur, modò ſolvimur æſtu,

Iterùm decollavit adeò, ut recrudeſcente malô & accedente inſuper ex omnium rerum faſtidiô atrophiâ, cum levi quadam ſiniſtri lateris paralyſi d. 15. Cal. Decembris hujus anni horâ ſecundâ pomeridianâ Præſes hic noſter & ſalutis humanæ præſidis artis Profeſſor famigeratiſſimus in Chriſto Salvatore ſuo placidè obdormiret : Triduô pòſt funus ejus ritu Chriſtianô ſolenniter peractum, lugente omni Civitate ob amiſſum tanti Viri candorem, benevolentiam & paternum planè affectum, lugentibus pariter Collegis ac deſiderantibus Caput ſuum, quod in Jaſone hoc abſciſſum & deperditum : Sed deſino querelarum. Noſtrum erat, acerbum hoc nuncium Vobiſcum, Nobiliſſimi Viri, Collegæ plurimùm honorandi, communicare; Veſtrum erit nobiſcum dolere, & Beatisſimi Dn. Præſidis manes, unô alterôque verſu, qui concioni funebri inſerentur, cohoneſtare, deque alio ſimul CAPITE & Academiæ Duce maturè proſpicere : Non neſcimus quidem, quid hoc in caſu diſponant Leges Academiæ noſtræ, ſed tenuitatis noſtræ probè conſcii malumus facem hanc illuſtrem cuivis digniori, nobisque longè præcellentiori lubentiſſimè concedere. Valete ut valeant, qui ex vobis ſalutem quærunt, valete nobis, Reique Medicæ, cumprimis autem Amplisſimo noſtro Ordini, qui ad ſalutem publicam natus ac deſtinatus. Dabantur *Svinfurti Francorum* Annô ϑεανϑρώπȣ 1665. menſe Decembri,

V. V. Nobb. & Exx.

Addictiſſimi

Inclytæ Academiæ

NATURÆ CURIOSORUM ADJUNCTI

JOH. MICHAEL FEHR, D.
Argonauta.

ELIAS Schmidt/D.
Phaëthon.

In

IN hoc rerum turbine non verebatur tardigradus ***GAMMARUS*** ſeu Cancer ***D. Phil. Jac. Sachs à Lewenb.*** ſub nomine ***Gammarologiæ Curioſæ*** latibulis excedere, ne videretur totum Collegii corpus cum exſtincto capite occubuiſſe. Collecta Dnn. Collegarum vota unanimi conſenſu & conſpirantibus ſuffragiis Anno MDCLXVI. ſæpè nominatum Exc. ***FEHRIUM*** dignum Succeſſorem feliciter elegerunt, & quod Præſidi duo alii eſſent aſſociandi ***ADJUNCTI*** Dn. D. ***El. Schmidium*** Schvvinf. Medic. & D. ***Phil. Jac. Sachs à Lewenb.*** propter varios Labores Collegio hactenus præſtitos Eôdem Annô ***Adjuncti*** titulô honorarunt. ***Præſidii introitum*** ſequenti ***Programmate*** reliquis Dn. Collegis communicavit novus Præſes;

VIRI

Nobiliſſimi, Excellentiſſimi, Experientiſſimi & Clariſſimi,

Patroni, Fautores & Collegæ plurimùm honorandi,

AB omni ævo mirificè delectati ſunt Argonautarum hiſtoriâ præſtantiſſimi quique viri, vel ob ejusdem antiquitatem, quod ad Samſonis Iſraëlitarum Judicis, qui Herculi coætaneus eſſe dicitur, tempora inciderit, vel ob rerum geſtarum gloriam, quâ incitati Græcorum Heroës initâ ſocietate ad auferendum aureum Vellus in Colchos expeditionem, licet ob maris intempeſtuoſi pericula lociq́; inacceſſi difficultates plurimas, arduam admodùm, ſuſceperunt, eamq́; Jaſone Duce feliciter finierunt. Eâdem hiſtoriâ ſingulariter captus & inductus Philippus Bonus Burgundiæ Dux annô 1430. Societatem inſtituit, cujus Symbolum erat, aureum Vellus:

Scilicet ingeniis magna eſt concordia junctis,
Et ſequitur ſtudii fœdera quisque ſui.

Aureô quoque Vellere invitati Hiſpani in Indias toti terrarum Orbi hactenus ignotas penetrarunt, ſed & animi generoſitas rerumq́; geſtarum magnitudo non paucos ad ſimiles animavit conatus, in ſago & toga laudatiſſimos. Eorum enim æmulatione excitati Doctiſſimi quidam rerumq́; Naturalium peritiſſimi

ritiſsimi Viri conjunctis viribus eò unicè laborarunt, ut (quod Phoſphorus noſter ait) Veſtæ gremium remotâ veſte curioſis Spectatoribus clariùs pateſceret, idque felici cum ſucceſſu: Hinc tot nata Sodalitia, Societates & Academiæ, præſertim in Italia, Gallia & Germania, quibus nuper Anglia quoque ſymbolam ſuam adjecit, quorum omnium ortum & progreſſum fuſiùs tradit honorandus noſter Collega in exaſciatiſſima ſua *Gammarologia.*

Potuiſſet, meâ ſententiâ, totius Naturæ in abditis rerum productionibus adeò ludentis abyſſus perveſtigari & ad ſummum profundioris ſcientiæ faſtigium aſcendi, niſi tàm utilibus Conatibus obſtaret, tùm furentis Bellonæ tempeſtas, tùm optimorum virorum immatura mors, quæ utilisſimos labores & lucubrationes Cedrô dignas vehementer ſufflaminare ſolent. De Bellona literarum infenſisſima hoſte jam taceo: Mors certè Viri Nobiliſſimi & Clarisſimi Dn. JOH. LAUR. BAUSCHII Phyſ. Patriæ ſuæ Emeriti, Præſidis noſtri & Academiæ Naturæ Curioſorum Fundatoris longè dignisſimi; Mors ea, dico, quid detrimenti attulerit Reipubl. noſtræ Academiæ, adhuc dum ſentimus, videbaturq; omnis noſtra Academia cum ſuo Authore jamjam occidiſſe, niſi, quæ veſtra eſt in conſervando Statu noſtro prudentia & ſolertia, maturè de alio Capite conſilium cepiſſetis. Quod autem mihi non tale merenti id muneris ὁμοθυμαδὸν offerre & conferre voluiſtis, Nobilisſimi Viri, Patroni, Fautores & Collegæ pluribus nominibus devotè colendi, id equidem ex abundantia quadam Veſtri in me amoris profectum eſſe judico: Multumq; ac diu hoc tàm arduum opus mecum volvens, tùm authoritate Veſtrâ, tùm etiam Legum tenore conſtrictum me teneri ſenſi, tantisq; ac tot Viris temerè refragari nefas eſſe duxi. Pareo igitur, Amantisſimi Collegæ, Veſtræ voluntati, non impero: Subſervio, non dominor:

—— —— Mihi juſſa capeſſere fas eſt.

Vos, generoſæ animæ intimiorisq; Naturæ ſolertisſimi Promicondi, enitimini, & quod divinus Veſter Vobis Genius dictat, literato Orbi quam primùm communicate, ſuccurrite ceſpitanti quandoque Medicinæ, ſatagite miſeris ægrotantibus, litate laudis & honoris ſacrificia Veſtro Conditori & Promotori Summo, DEO ter Opt. Max. Id pium eſt, id decorum, id cum languentium ſalute, id cum perpetua nominis Veſtri gloria & memoria erit conjunctum. Valete & Vivite in Ornamentum & Incrementum Acad. noſtræ

ſtræ diutisſimè, felicisſimè. Svinfurti è Muſeo ipſis Nonis VIIbris Anno ſalutiferi partus 1666.

NN. & EE. VV.

Addictiſſimus

JOH. MICHAEL FEHR, Phil. & Med. Doct.
Phyſ. Svinf. Ordinar. Acad. Nat. Curioſor.
Argonauta & Præſes.

INſuper Idem Fehrius non felleâ, ſed melleâ ABSINTHII Enodatione dignum ſe exhibuit Anno MDCLXVII. Collegio Caput, ut tàm laudabili exemplô invitati reliqui eò alacriùs penſa ſua abſolverent. Nec exemplum hoc caruit felici eventu, ſiquidem Exc. Dn. *D. Joh. Andr. Graba* Urbis Territoriique Erfurtenſis Medicus Ordinarius, poſt *Mulhuſanus Phyſicus* in *Elaphographiâ CERVUM* curioſiùs examinavit, & D. *Georg. Chriſtoph. PETRI* Medic. Elector. Moguntinus, & Erfurt. Acad. Prof. *CARDUUM BENEDICTUM* Eminentiſſ. & Sereniſſ. Principi Elect. Moguntino obtulit, & *ipſe FEHRIUS* è ſcriniis poſthumos D. *BAUSCHII* partus *CÆRULEUM* & *CHRYSOCOLLAM* communicavit. Putabatur *Curioſa Argo* ſecura navigare aura, ſed quod hinc inde malevolorum & invidorum procellæ viderentur ingruere, difficultas viæ inſuper plurimos abſterreret, & Promotorum Favonii nullibi aſpirarent, curſus exoptatus adeò remoratus & impeditus fuit, ut de felici ulteriori progreſſu ferè dubitaretur, & plerique deſperarent. Fuére, qui methodum taxarent, quod nimis ſpecialia inſererentur, omnes ferè morbi enumerarentur unô modô in ſingulis ſcriptis diverſis percurandi: alii tot Authorum Citationes improbarunt: alii putarunt exhauſtis materiis nobilioribus Succeſſores ſterilem campum inventuros: alii mitiores commendabile quidem cenſuerunt, ſi materia aliqua ita pertractetur, ut nihil eruditionis, quod ad eam quôquô modô pertineat, eique exornandæ inſerviat, intactum relinquatur: ſed nihilominùs Eruditorum ſeculi hunc eſſe ſenſum multis in locis & occaſionibus perſpectum; præſtabilius eſſe & augmentô Scientiarum vel Artium magis accommodatum, ſi vel omninò Nova tententur experiri, ut certò quid adferatur; vel *antiqua* novo ſubjiciantur Examini, ut eorum veritas vel falſitas detegatur vel illuſtretur. Hæſerunt *Collegæ Curioſi*

rioſi aliquantulùm dubii ad hos detectos ſcopulos in incerto itinere. Interim Cynoſuram quandam viderunt prælucere ex florentiſſimo *Angliæ* Regno editis *Actis* illorum *Philoſophicis* maximæ utilitatis & jucunditatis, in quibus Mathematica, præcipuè & Phyſica, nec non aliqua Medica. Facem quoque prætulerunt Ingenioſi *Galliarum* Philoſophi, qui diverſis inſtitutis Sodalitiis & Academiis *in Pariſiorum Urbe* tùm apud Rev. D. *ABBATEM de BOURDELOT*, tùm apud Ampl. Dn. *JUSTEL* Secretarium Regium, tùm apud Exc. Dn. *DENYS* Medicum Regium, tùm apud Dn. *de Charas* multo cum applauſu Variarum Scientiarum Augmenta unà cum Phyſicæ Experimentalis cultura exercuerunt, & aliis Nationibus communicarunt. Quin & Acutiſſimi *Itali*, in *Hetruriâ* potiſſimùm, *Academia del Cimento* ſub Umbra *Sereniſſ. Principis MATTHIÆ*, & *Eminentiſſ. Cardinalis LEOPOLDI* inſtituta Artibus Liberalibus ſeriò excolendis operam navarunt, & *Romani Ephemeridibus* ſuis menſtruis Erudito Orbi ſuam quoque impenderunt operam.

GERMANI hactenus Spectatores vixerant Otioſi, non Actores in publico hoc Theatro, ferventibus omnium alibi ſtudiis. Tandem cum nullus glaciem primus frangere tentaret, *Naturæ Curioſi* primi auſi fuerunt huic rursùs ſe committere Pelago, non quidem, quod non libenter Profeſſoribus Academiarum aut aliis Scientiâ & Experientiâ præcellentiſſimis Medicis hanc honoris palmam conceſſiſſent, ſed potiùs quod ſibimet perſvaderent, inventâ ſemel viâ, eò faciliùs à reliquis optatum proſequi poſſe curſum. Unde licet *ſingularium tractationi non prorſus valedixerint*, nihilominùs tamen aliam methodum poſthac pertractandam quoque conſtituerunt, nimirùm ut quotannis EPHEMERIDES Germanorum, hoc eſt MISCELLANEA CURIOSA MEDICO-PHYSICA ederentur, hoc eſt, quicquid in *Anatomicis*, *Botanicis*, *Phyſicis*, *Pathologicis*, *Chymicis*, *Chirurgicis*, *vel ab Exteris vel Germanis* per Litterarium commercium communicaretur, vel etiam à Germanis ipſis fidâ Experimentorum crebrâque veritate inventum fuiſſet, Erudito Orbi quaſi in una Tabula delineatum exhiberetur. Et jam *Epiſtola Invitatoria* ad *Celeberrimos Europæ Medicos* humaniſſimè & officioſè inſtituta aliquot foliis cum Specimine Trium Obſervationum in 8vo. Nundinis Vernalibus 1670. diſtribuenda, Chartæ conſignata fuerat, quando lætiſſimô auguriô *Ampliſſ. Henrici* OLDENBURGI *Regiæ Soc. Secretarii* Illuſtris Litteræ *D. Sachſio* inſcriptæ è *LONDINO VRATISLA-*

 VIAM

VIAM appulerunt, quæ quidem Anno 1668. 14. Sept. ſcriptæ, & ultra biennium unumq; menſem in itinere, maximâ ſui injuriâ hæſerunt, opportuniſſimò tùm tempore advenientes *Curioſorum* Animis maximum addiderunt calcar. Ita autem Ampl. *OLDENBURGIUS* : *Vidimus Gammarologiam tuam, impenſeque probamus omnia illa ſtudia, quæ ad ſcrutanda illuſtrandaque hac illavè Naturæ arcana impenduntur. Nimis profectò generalibus hactenus inhæſimus. Indaganda ſunt particularia deinceps, eòque allaborandum gnaviter, ut ex fidâ & ſufficienti ſingularium probè cognitorum inductione genuinam aliquando utilemque Philoſophiam eliciamus. Regia noſtra Societas seriò in id incumbit: Galli & Itali ſuas in eodem inſtituto operas conſociare cæperunt, nec dubitamus, quin Germania Virorum Doctisſimorum feraciſſima & materiis Philoſophicis inſtructisſima Symbolas ditisſimas eò ſit collatura. Tu Vir Cl. non deeris Provinciæ Tuæ, animosque jugiter addes Incluto Veſtro Naturæ Curioſorum Collegio ad Spartam, quam nacti ſunt, ſummâ fide & curâ adornandi. Conſilium eſt inter alia Hiſtoriam Naturalem Veram amplisſimamque concinnandi. Hinc eſt quod nullarum non regionum Viros ſagaces & induſtrios hortamur, ut quid quævis terra ferat, in foſſilium, Vegetabilium & Animalium genere, quæque inibi de Aëre, Aqua, Terra notatu digna occurrerint, accuratè obſervare, fideliter conſignare, & Erudito Orbi liberaliter impertiri ne graventur. Novimus in Sileſia Veſtra atque in Vicina Polonia plurima haberi, quæ notam merentur Philoſophicam, unde in iis obſervandis & conſcribendis ut operam navare velitis diligentisſimam, unicè commendamus, &c.*

Hactenus laudatiſſimæ Litteræ.

Accedit quod dum *Tomus IVtus Ephemeridum Gallicarum* Latinitate donaretur, Cl. Dn. *Frider. Nitſchius* Interpres in præfat. ad Lect. hæc moneret: *Gauderem, ſi ſimile quid Gallic. Ephemeridibus in Germania noſtra poſſet inſtitui. Degunt & ibi Eruditisſimi, omniq; laude majores omnium Facultatum Viri: producit & illa egregios quotannis Orbis Litterarii fœtus; habentur & ibi haberiq; poſſunt Curioſa Naturæ Experimenta, & ea quidem ita comparata omnia, ut vel invideri nobis poſſunt ab Exteris. Quid ergò prohibet communicatione invicem factâ ſic quoque Bonum Publicum promovere? neque verò ſine inſigni utilitate tale quid tentaretur, inde & fama Doctorum apud Exteros clarior evaderet, &c. inde etiam experimenta, quæ raro tàm ſunt operoſa, ut peculiarem abſolvere tractatum posſint hâc ratione ab interitu vindicarentur, & quæ ſunt aliæ utilitates*

plures

plures inde deducendæ. Hactenus Dn. Nitſchius. Unde cum *Curioſi Academici* viderent ipſorum novis inceptis conſpirare plurimorum Eruditorum Conſenſum, recollectis viribus & aliis in Societatem aſſcriptis concurrentibusque Medicis, remotis peſſulis & repagulis, quæ viam undique videbantur occluſiſſe, unanimi votorum per *Præſidem* & *Adjunctos* inſtitutâ Collectione *Epiſtolam Invitatoriam* publicæ commiſerunt Luci. Ut verò eò faciliùs expediri poſſet novum hoc negotium, quod per ſpatioſam Germaniam diſſiti viverent Collegæ, *novis* & prioribus *Legibus* hinc inde immutatis ſeſe obſtrinxerunt, ut unusquisque tùm perſpiceret inſtituti rationem, tùm num *aut ut Fautor* ſaltem Collegio Liberalem Curioſorum rerum communicationem ſuppeditare, num *aut ut Collega* iisdem Sacramenti quaſi militaris formulis ſeſe devincire vellet: inſuper quod *VRATISLAVIÆ Sileſiorum* aliquot viverent *Collegæ cum Adjuncto*, à Dn. *Præſide Jus colligendi Obſervationes* communicatas injunctum fuit, & COLLECTORES in Urbe Vratislavia inſtituti, ad quos ex omnibus oris Litteræ ſint dirigendæ. Quod tamen hæc Societas primos Natales *in Imperio Romano-Germanico* agnoviſſet, titulo *S. ROM. IMPER. ACADEMIAM NATURÆ CURIOSORUM* inpoſterum nominandam cenſuerunt. Hæc omnia ubi jam conſtituta fuerant, nihil reſtabat ampliùs, niſi ut Illuſtriſſimô Patrociniô Authoritas quædam accederet Collegio, Collegiique membris, ne ſoli Germani viderentur Capitis Majeſtate carere.

Præter ſpem feliciſſima Sors adjuvit Tentamina *Curioſorum*. *Epiſtolæ Invitatoriæ* ſpecimen primum in Aulam Cæſaream per Patronos quosdam delatum, tàm ſingularem Fortunam nactum eſt, ut S. CÆS. MAJEST. clementiſſimè dignata fuerit illud perlegere, & poſteà Archiatris quoque legendum exhibere: adjunctum erat Herbaceum Rapæ monſtrum depictum, poſtmodùm Anno I. Obſerv. 48. exhibitum, quod pariter S. Cæſ. Maj. placuiſſe per Litteras referebatur; imò pro maximo erga Studia favore *S. CÆS. MAJ.* clementiſſimè pronunciavit, ſi quædam in Theſauro Cæſareo inveniri poſſent Naturæ Arcana, quæ *Curioſi Collegii Germanici* Curioſos poſſent exornare Labores, Cæſaream iisdem concedi Gratiam, ut ex ditiſſimo hoc Cimeliarchio depromatur & deſcriptum & depictum Ephemeridibus Germanicis inſereretur. Unde poſtmodùm S. Cæſ. Maj. Juſſu & Cæſareâ Munificentiâ

quinque Æneæ Tabulæ aliquot Curioſitatum *è Vienna Vratiſlaviam* transmiſſæ, & ut *Primo* insererentur *Anno*, boni ominis ergò, conceſſum fuit. Hujus benevoli radiantis Solis aſpectu incitata *Curioſorum* Corona auſa eſt provolutis pedibus Aras Thronumque S. Cæſ. Maj. humillimè adrepere, & porrectô *Primi Anni Ephemeridum Germanicarum* Specimine tanquam Primitiis, non victimis Regiis, ſed farre tenui molâque ſalſâ *CÆSAREUM* Germanicæ Curioſorum Societati implorare *Patrocinium.* Nec vanum fuit augurium optimi ſucceſſus: ſiquidem S. Cæſ. Maj. non ſolùm clementiſſimè Auguſtali manu oblata ſuſcipere, & Sereniſſimô vultu irradiare dignata eſt, ſed ut ab Exc. Aulæ Medicis relatum, volvit revolvitque ea Miſcellanea cum clementiſſima complacentia & paternum promiſit Patrocinium Luciditſſimos radios & fœcundiſſimos fructus ex hâc *CÆSAREA CLEMENTIA* diffuſos brevi, ubi plane maturuerint, facundiore panegyri enarrare conceſſum erit: cui impetratæ Clementiæ ulterius adhuc magis magisque impetrandæ *Aram* quandam *Gratitudinis* Dedicatione SECUNDI ANNI erigere neceſſarium duximus, humillimô obſequiô Germanorum Laborum victimas offerendo.

Applauſum verò quem Summi aliquot *Viri*, & *Medici* noſtrô Seculô Præclariſſimi huic Novæ ACADEMIÆ novoque MISCELLANEORUM Phyſico-Medicorum Labori contulerint placuit ex *Ipſorum Litteris* colligere, & potiſſima ſaltem ſelectioraque *JUDICIA* excerpere, ut Dn. *Collegæ* tot virorum adhortationibus quaſi Palladis clypeô muniti eò alacriores continuô curſu ſubſequentibus annis feliciter & laborioſè pari promtitudine pergerent, alii verò incitarentur ad liberaliorem Singularium & Rariorum communicationem exornando opimis ſpoliis hoc IMMORTALITATIS & VIRTUTIS Templum. *ORDINEM* in his Judiciis & Encomiis convaſandis obſervavimus talem, qualem *Temporis ratio in* Litterarum *exhibitione* & transmiſſione obtulerat, ne quis legitimô defraudari videretur honore.

EXCEL-

EXCELLENTISSIMORUM MEDICORUM JUDICIA

De MISCELLANEORUM Medico-Phyſicorum in Germania Novo Opere.

I.

EXCELL. *Dn. D. THOMAS BARTHOLINUS Hæreditar. in Hagenſtedt, Prof. Regius Honorarius, & Fac. Medic. Decanus Perpetuus, in* INSIGNIA SYMBOLICA NATURÆ CURIOSORUM *Annulum* ſcilicet *Aureum* cum *aperto Libro, Oculo* & *Planta* adpicta, & *Serpentibus* circumvolutis exornatum ſequenti luſit EPIGRAMMATE: *In Litter. ex HAFNIA 1663. 4. Mart.*

Pergite Dilecti Muſis, & Pignora Pindi
Abdita Naturæ Delitiasque ſequi.
Volvite quæ monſtrat *patulus Liber* iſte ſagaci
Lumine, quæ coccis pagina cœca fuit.
Annulus æternum ſpondet *cum Lumine* Phœbum,
Copulat & cœlo nomina lecta DEUS.
Si tanta hic *Oculus* Naturæ Munera donat,
Si dederint geminos Numina, quanta forent?

Quid *Idem Excell. BARTHOLIN.* de Primis Conatibus *Collegii Curioſi* judicaverit videri poterit *in Epiſtol.* binis ejus impreſſis *D. Sachſio* Vratislaviam inſcriptis, quæ videantur in *Cent. IV. Epiſt. 16.* & *Cent. IV. Ep. 36.* quæ binæ Epiſtolæ quoque in *Gammarologia Curioſa* recenſentur p. 910. & 917. *Ex HAFNIA 1662. 16. Aug. & 4. Mart. 1663.*

II. Dn.

II.

è CIBENIACO ſuo 7. Aug. 1669.

Dn. D. JOANNES JONSTONUS

Medicus, Philoſophus & Polyhiſtor famigeratisſimus, Hæreditarius in Ziebendorff *ad D. Sachſ.*

QUod *Illuſtr. Naturæ Curioſ. Collegii* nonnulla communicare voluerit, honori mihi duco, optimis ipſius ſucceſſibus ex animo applauſurus. Gratulor, quod ad tantos conatus ſe erigat: nec dubito, ſi promtitudo & candor Eruditorum acceſſerit, habituras Ephemerides aurô pretioſiorem Eruditionis theoreticæ, activæ & practicæ theſaurum.

III.

Prid. Cal. Oct. 1669. HAFNIÆ.

Dn. D. THOMAS BARTHOLINUS

Hæreditarius in Hagenſted, Prof. Regius Honorarius, & Fac. Med. Decanus Perpetuus ad D. Sachſ.

EX miſſis mihi Legibus auctis *Nobiliſſimi Collegii Veſtri* & *Naturæ Curioſorum* lætus intellexi meditari vos ad morem aliorum *Ephemerides Curioſas* pariter & utiles ex Obſervationibus, Experimentis, Problematibusq; Medicis tàm propriis, quàm paſſim communicatis, meque ad has Illuſtres Curas amicè invitari. Quanquam verò novis laboribus implicari ætas mea & conceſſum otium valetudinis gratiâ haut ſinat, nec voto *Illuſtris Collegii* ſufficiam, tot jam pridem fractus lucubrationibus, quæ manum tandem de Tabula imperant, applauſu tamen præclarum inſtitutum & bonis ominibus proſequi non deſinam. Scilicet hâc viâ feliciùs ad Naturæ fundum pervenitur, in quo veritas poſita, quam cordatâ manu & oculata quæritis, nec dubito, quin tandem Natura ſe prodat ſuô indiciô, ne ſemper in veſtibulo hæreamus. Volvunt id ſaxum jam penè omnes, qui ſeculi hujus Experimentalis gloria capiuntur, & nihil non tentant, ut nova inveniantur. Fructu tantorum laborum poſteritas gaudebit, quæ ex tot Experimentis Artem novam condet certioribus iſtis principiis innixam, hâc parte felicior prioribus futura. Vos igitur Germanâ fide, huc Ingenii & Laborum Cenſus con-

conferte, ut cum aliis maſculè certetis, qui in hac palæſtra immortali gloriâ deſudant. Neque difficilem ſe Natura præbebit Amaſiis tantis, &c.

IV.

Dn. D. Nicol. Guil. BECKERS *VIENN. 1670. Cal. Maj.*
S. Cæſ. Maj. Perſonæ Medicus ad D. Sachſ.

E*Xcellentiſſimorum* & *Curioſiſſimorum Dominorum* laudabili perceptô conatu, non potui quin ſatisfaciendo quasdam transmitterem Obſervationes; quibus ut ab Europæis Sacræ Medicinæ Doctoribus innumeræ adjiciantur, Ephemeridesvè condecorentur, animitùs voveo.

V.

Dn. D. Martin. Chriſtoph. MEZGER *RATISBON. 1670. 5. Jun.*
Phyſicus Ratisbonenſ. ad D. Sachſ.

NEmo melioris luti Veſtrum in juvando publicum Studium deprædicare non poteſt, nemo non ex celebrioribus Germaniæ Æſculapiis ambabus, quod ajunt, ulnis, veſtram amplexetur invitationem, omnemque locabit operam, ut quicquid rariorum vel docuit Praxis, vel Curioſiorum Naturæ veſtigatio, vobiſcum communicet, & Bono Publico litatum eat. Maximô ut decuit applauſu hactenus *Anglorum* ſuſpeximus in inquirendis Utilibus *ἐζηλίαν* & regium benè de Orbe merendi inſtitutum: etiam *Gallorum* Sapientiæ Collegium venerabundi magnifecimus; Vos verò *Curioſiſſimi Naturæ Scrutatores* de Sacra noſtra Aſclepiadea meremini, qui tot Illuſtribus Scriptis non ſolum orbem erudire ſatagitis, ſed & Epiſtola Invitatoria aliorum quoque Medicorum Muſas & Operam in laudabile Conſortium pertrahere allaboratis, docturi haut dubiè nec Patriæ noſtræ deeſſe Plinios & Ariſtoteles, modò etiam Alexandri Magni atque Mecœnates invenirentur, qui neceſſarios ſumtus ſuppeditarent, & dignas deſtinarent Laureas. Sed ſit mundus pro more ſeneſcentis ſeculi ingratus, *pergite* nihilominùs, *macti* velificare DEO & Proximo, mirabitur olim ſera Poſteritas pios ſudores,

 laudes-

laudesque fama loquetur, usque diem Sol fundet aureum. *In Miſcellaneis Veſtris* placet Scopus, tractandi modus, & Scholiorum docta ſobrietas non minùs ingeniô, quam labore Ariſtarchis ſatisfactura. &c.

VI.

6. Jul. 1670. VIENNÆ.

Dn. D. Fridericus Ferdinand. ILMER

à VVartenberg, Inſtit. Medicin. Profeſſ. in Univerſitate Vienn. ad D. Sachſ.

I*Nſtitutum Veſtri Collegii* non tantùm honeſtum, utile & toti ægrorum Reipubl. ſalutare, ſed etiam quodammodò ſalvandis hominibus neceſſarium, unde non poſſum non vos exhortari, & in Sapientiæ Stadio currentibus calcar addere.

VII.

JENÆ 29. Jul. 1670.

Dn. D. Joh. Theodor. SCHENCKIUS

Prof. in Jenenſ. Medicin. Pract. celeberrimus. ad D. Sachſ.

PRobo modis omnibus *inſtitutum V. Collegii* laudabile, & precor, ut ſit omni ære perennius. Invidiam virtus non curat. Hic ſpinas colligit, ille roſas. Deus incæptum ſecundet &c.

VIII.

VIENN. 1670. 8. Sept.

Dn. D. Tobias CZASCHELIUS,

S. Cæſ. Maj. Medicus Cubicularius ad D. Sachſ.

SUm magnus illorum amator, quibus meliori de luto finxit præcordia Titan, præſertim hôc ſeculô, quô Medicina noſtra ad ſummum videtur perfectionis gradum deveniſſe; attamen ab Oraculo Hippocratico ne latum unguem receſſiſſe, ſi Neotericorum Sententiæ, depoſita omni præconceptâ opinione, ponderentur. Galli, Angli, Hollandi Anatomicis ſuis ſuperbiunt inventis; Hiſpani in Theoria eminentiſſimi Circulationẽ ſanguinis ſtrenuè defendunt, teſte Brauone, licet fremant, Æmilius Pariſanus, Primeroſius &c. Verùm ſupra mortale faſtigium ſe

eve-

evexit, qui nullius fert attactum. Ergonè ſoli *Germani*, qui ſub climate degunt temperatiſſimo, & quod DEUS & Natura ſingulariter ditarunt, talenta ſibi concredita ſepelirent nihil ſuperlucrantes? Abſit hæc mentis imbecillitas. Agnovit hoc & toti Orbi manifeſtavit *Collegium Naturæ Curioſorum à Germanis* laudabiliter erectum, cujus legi Invitatorias mihi pergratas, quicquid in me fuerit, omnem movebo lapidem, ut opus hoc toti Poſteritati proficuum promoveatur. Præterea ut *Inclytum Collegium* majori afficiatur gaudiô, magisque ſtimuletur, ſignifico, quod *Auguſtiſſimo* noſtro IMPERATORI humillimè retulerim omnia formalia in hoc negotio ſcriptotenus communicata, placebant Suæ Maj. Cæſ. ita, ut de Ejus clementiſſimo Patrocinio non ſit dubitandum.

IX.

Dn. D. Olaus BORRICHIUS Reg. Maj. Daniæ Medicus & in Hafnenſi Academia Prof. P. ad D. Sachſ.

HAFN. 24. Nov. 1670.

GRatulor ex animo ſucceſſibus laudatiſſimæ Societatis Veſtræ, & ſi hâc viâ pergatur Artis noſtræ Pomœria brevi luculentis promotum iri incrementis non difficulter præſagio. &c.

X.

Dn. D. Laurentius GIESELER Phyſ. Reip. Brunſvvicenſis meritiſſimus ad D. Sachſ.

BRUNSVVIG. 16. Decemb. 1670.

MAndavi non ſemel Bibliopolæ noſtro, ut omnes, qui ex *Naturæ Curioſorum Collegio* prodeunt libri, coëmat, unde vel ex hoc unico, ſi non aliunde, ſatis liquet, quanti *ſpectabilem* illam *Nobiliſſimorum Virorum Coronam* faciam, nec poſſum ſatis mirari, inveniri quosdam, qui audeant laudabile illud, & de Medicina benè merendi ſtudium, in ſequiorem detorquere partem, ſanè quod ipſi non poſſunt, in aliis culpant, ut vel ex malefactis nomen ſibi quærant, ſed valeant naſutuli, *Vos, Excellentiſſimi Viri*, incœptam viam gnaviter percurrite, nec vos ab inſtituto averti patimini. &c.

XI.

VVARSOV. 25. Dec. 1670.

Dn. D. Martin. BERNHARDI à Berniz. Reg. Maj. Polon. Perſonæ Medicus. ad D. Sachſ.

PErlegi avidiſſimè *Primum Miſcell. Veſtr. Annum*, ex quo non tantùm voluptatem multiplicem, verùm etiam utilitatem cepi. Opus hoc non ſolùm Medicis certè ſed & aliis Litteratis & majoris conditionis Perſonis Curioſis perquàm utile & jucundum, ſi ita ſingulis annis continuabitur, erit hæc res magni momenti, quæ hôc ſeculô in noſtra *Germania* ortum ſuum ſumſit. Perplacet Liber non ſolùm ob diverſitatem materiæ, verùm quod à tot Doctis Perſonis compoſitus, & figuris exornatus. Liber enim ſine figuris eſt corpus quaſi ſine anima. &c.

XII.

Prid. Nonas Januar. 1671. VIENNÆ.

Dn. D. Laurent. VVOLFSTRIGEL Anatom. Prof. in Vienn. Acad. ad D. Sachſ.

INdies magis aggratulor Reip. Medicæ, quæ hiſce *prælaudati Collegii* ſudoribus non leviter diteſcet, nihil enim in Medicina magis proficuum exiſtimo, quàm fideliter obſervata annotare, & non inanibus Chimæris (in quo tamen proh dolor! adhuc plurimi locant ingenium) Artem per ſe longam adhuc magis prolongare.

XIII.

LONDIN. 2. Febr. 1671.

Dn. Henricus OLDENBURGIUS Illuſtriſſim. REGIÆ SOCIETATIS Anglicæ Secretarius Ampliſſimus ad D. Sachſ.

QUas Litteras Cal. Octob. 1670. ad me dederas, *Vir Clariſſime*, eas unà cum munere Philoſophico, d. 23. Januarii 1671. denuò accepi. Quæ ſcire ex iis *SOCIETATEM REGIAM* voluiſti, pronuper in publico Ejus conſeſſu prælegi; ſimul & *Ephemerides Academiæ Veſtræ Medico-Phyſicas* ibidem produxi. Impensè equidem dicta *SOCIETAS* vobis

juxta

juxta ac Philoſophiæ de Egregio cœpto gratulatur, quæque opis ſuæ fuerint in illius augmentum ſuppeditare, lubenti animò ſe collaturam pollicetur. In mandatis jam dedit Sociorum nonnullis, ut librum transmiſſum ſedulò perlegant, ac de Obſervationum ibi concinnatarum momentis publicè referant. Nil ſanè magis ad proferenda Veræ Philoſophiæ pomœria conferre poſſe judicant, quàm ſi omnium Gentium Viri docti & ſolertes ingenia & ſtudia ſua, uti nunc faciunt, conſociare pergant, inque Horreum Philoſophicum locupletem Obſervationum & Experimentorum, ritè & candidè factorum, ſegetem certatim convehant. *Excellentisſima* itaque *Academia Veſtra, Vir Clarisſime*, de eo inprimis ſuâ ſponte erit ſollicita, ne quicquam irrepat in Philoſophicum hoc penu, quod ſubleſtæ ſit fidei, Lydiumque Experiundi Lapidem ſubire recuſet. Genuinam omninò & caſtam eſſe oportere unà nobiscum exiſtimabitis illam Naturæ Hiſtoriam, quam adornandæ Phyſicæ ſolidiori & firmiori ſubſternere ſatagimus.

REGIA ANGLIÆ SOCIETAS inſtitutum ſuum quantum pote conſectatur, afflictimque gaudet, *Italiam, Galliam* & *Germaniam* Veſtigia ipſius premere & longè latèque Experimentalem philoſophandi modum promovere, &c.

XIV.

Dn. D. Thomas BARTHOLINUS *è HAFNIA 1671. 10. Mart.*

Prof. Regius Honorarius &c. ad D. Sachs.

MIſcellanea Curioſa primi Anni rectè mihi tradita maximè placuerunt. Prævideo ingenti theſauro augeri Rempubl. Medicam tot Curioſis pariter & utilibus Obſervationibus, quæ Voluminibus Schenckianis palmam dubiam videntur facturæ. Applauſum Ill. labori addo & Votum, ut porrò fœtus clariſſimis Natalibus ortus eô ſplendore adoleſcat, quô feliciter conceptus & multis Dîs ridentibus editus in publicum magnificè procedit. *Tibi* Obſtetricis Officiô fungenti Laus debetur, quod maſculè partes publicas tuearis & curâ poſteritatis traharis in editione Obſ. rariſſimarum. Perge quo cœpiſti pede fauſtô. Deus Conatibus favebit, applaudentem invenies Orbem univerſum. Æquum eſt, ut omnes, qui publico favent, Ingenii & Experientiæ loculos excutiant, quibus præclarum opus increſcat. Ego non gravabor

conferre, quicquid rari occurrerit, multis quanquam negotiis occupato. Amicam operam promiſerunt Urbis noſtræ Machaones, qui in hoc Naturæ campo majori gloriâ decurrunt. &c.

XV.

1. Apr. 1671. FLORENTIÆ.

Ill. Dn. FRANCESCO REDI Nobile Aretino & Academico della Cruſca. ad Dn. D. Joachim. Georg. Elſnerum.

CHe coteſto *Ill. & Dottisſimo Collegio de' Curioſi in Alemagna* mi abbia fatto l' honore di far ſtampar in Latino le mie oſſervazioni intorno delle vipere è un effetto della gentilezza di coteſti Sig. ri ma non gia di alcun mio merito. Jo lo riputo à mia grandiſſima fortuna & queſta ſara la maggior gloria che io poſſa avere in queſto mondo: io ne reſto à queſto Nobiliſſ. Collegio con vere & cordiali obligazioni &c.

XVI.

1. Apr. 1671. ROMÆ.

Dn. D. Guilielm. RIVA Medicus celebris Romanus, Pontific. Chirurgus. ad Dn. D. Joach. Georg. Elſnerum Vratislav.

DOppò hauendo riceuuto il pacquetto delle Oſſervationi da me tanto deſiderato rendo infinite gratie. Che ſe ben non ho letto (per hauer lo dato à legare) non dimeno lizentiata l' auidata dell' occhio che curioſo mi faceſſe una ſcorreria alla sfuggita ne ho racculto alcune figure che mi danno indicio che le opera non ſi reſtera inferiore all' eſpettatione.

XVII.

è LONDINO 4. April. 1671.

D. Henric. OLDENBURGIUS Illuſtr. Societ. Regiæ Secretarius ad D. Sachſ.

VIa commercii noſtri Litterarii cum jam trita videatur, agedum ſedulò & alacriter eam calcemus. Impenſè gaudeo ſollicitum augendæ Phyſices & Medicinæ ſtudium animis Veſtris penitiùs ſedere,

dere, idque tantò magis, quod Gentibus vicinis omnibus ad excolendam Philoſophiam Experimentalem unanimiter conſurgentibus, Germaniam poſt principia ſtare ægrè ferebam. *Ill. Veſtra Naturæ Curioſ. Academia* cœteris Germanis omnibus facem præferet luculentiſſimam, quâ ad paria ſuſcipienda & ſurgenda feliciter accendantur &c.

XVIII.

Dn. D. Eraſmus BARTHOLINUS *Hafniæ 6. Apr. 1671.*

Mathemat. Regius & Prof. Matheſeos Hafniæ.

QUod maximè fuit optandum, ut quæ ab egregiis Viris multis ſumtibus, magnôque labore fuerunt inventa, ea ad poſteros omnia pervenire poſſent, id hôc præſertim ſeculô videtur melius provideri quàm antehac, quô Naturalis Scientiæ laudem & jacentem Experimentorum curam pro ſuis quisque viribus ſublevare conatur. Hanc ego ſemper probavi rationem &c.

XIX.

Dn. D. Paulus Maria TERSAGA *è Mediolano 26. April. 1671.*

Med. & Phyſicus Collegiatus Mediolanenſis ad D. Sachſ.

SEptentrionalis Virtus intaminatis honoribus fulgens nativum ſuperans Horizontem Exteris ſeſe communicat Regionibus. Ex reliquis *Veſtri Collegii Operibus* nihil ad manus pervenit præter Gammarologiam Tuam, in qua laudo Stili elegantiam, Curioſitatis ſubtilitatem & Philoſophicum acumen, nunc ut reliqua ad manus meas deveniant, exquiram. Spondeo me datô tempore oblaturum aliquid, quod *Germanis* intruſum *Ephemeridibus* nomen meum Vobis notum faciat, fortes inter Duces ero miles, & alienæ lucis reflexus illuſtrabunt tenebras meas &c.

XX.

Dn. D. Joh. Jacob. WALDSCHMID, *Hanov. 26. Apr. 1671.*

Pract. Hanov.

TRansmiſſis hiſce Obſervationibus meum qualecunque inſerviendi ſtudium *Sacro Naturæ Curioſorum Collegio* conteſtari volui, cum

Voto ut agonizans hoc in ſeculo Medicina Practica illorum ope reviviſcat, nec temerè ita multorum pedibus conculcetur &c.

XXI.

SCAPHUS. Helvetior 27. Apr. 1671

Dn. D. Joh. Jacobus WEPFERUS
Phyſicus Scaphuſanus in Helvetia, Anatomicus celeberrimus ad D. Sachſium.

Summoperè *Collegii Curioſorum* omni laude majoris inſtitutum arriſit bonis omnibus: quid enim plus commodi ad rei Medicæ incrementa afferre potuiſſet, quàm unius Objecti exactum examen & plena enarratio omnium, quæ vel propria Experientia ſuggeſſit, vel alii commemorarunt, unô intuitu illud conſpicere ſive Practico ſive Tironi licet, quod non ſine tædio per Vaſta Scriptorum Volumina diſperſum eruendum foret. Nunc novô beneficiô Rempubl. noſtram exornat *Laudatisſimum Collegium*, dum ſummâ humanitate illa quaſi extorquet, quæ in Scriniis recondita cum blattis & tineis luctatura, æternâ nocte ſepelirentur. Specimen transmiſſum protinùs commune feci Medicis *Baſileenſibus*, *Sanct-Gallenſibus* & noſtris: aliquot ſuum ſymbolum collaturos polliciti ſunt, &c.

XXII.

è PRAGA 1671. 2. Maj.

Dn. D. Adamus Adamandus KOCHANSKY
è Soc. Jeſ. Prof. Matheſ. Pragæ ad D. Sachs.

Libri transmiſſi *Miſcellan. Curioſ.* ut *Florentiam* deferantur jam procuravi, quid ad me ultimò lapſi menſis die perſcripſerit *Serenisſimus & Emin. CARDINALIS LEOPOLDUS Medicéus* communico: ita verò Seren. Princeps: Godo che il Sig. Direttore del *Collegio de Curioſi* Sig. D. Sachs habbia gradito l' auiſo della Lettera del Dottore Redi, & con deſiderio ſto attendo dalla di lui Corteſia i Libri, che egli ſi compiace d' inviarmi: al quale ſi contenti di render grazie in mio nome, rappreſentandogli il deſiderio che in me reſta di corriſponderli in ogni occaſione di ſuo guſto &c. Et *Doct. Redi* inter alia hæc ſcribit: m' e ſtato d'

un

un ſommo honore che coteſti Illuſtrimi ſig. Academici Curioſi habbiano fatto tradurre & ſtampare in Latino le mie oſſervaz. intorno alle Vipere. Jo lo riconoſco dalla loro gentilezza, non gia da merito mio alcuno: ſi come de V. R.ª ancore conoſco, che I. S. S. Academici abbiano intentione di ſtampar par in Latino le mie riſpoſte, fatte all' oppoſitizioni d' eſſe Vipere &c.

XXIII.

Dn. D. Philippus TALDUCCI à Domo Supremus Architecturæ militaris in Regno Bohemiæ Præfectus ad D. Sachſ.

PRAGÆ 6. Maj. 1671.

QUemadmodum cum Helmontio deplorandam hanc, quæ in potiſſima hominum parte viget, indagandi ſegnitiem ſæpiſſimè corditùs indoleo, ita laudabiliſſimum *Inclyti Veſtri Collegii inſtitutum* & propoſitum, tàm Veſtras, tàm aliorum notatu dignas Obſervationes, pro publica Utilitate publici Juris faciendi nonniſi vehementer & peculiari cum gaudio laudare & celebrare poſſum, magnam vel ex his initiis prævidens utilitatem, quæ toti Reip. Litterariæ inde aliquando emerget. Pergite igitur, *Viri Eruditisſimi*, & ne propter malevolorum calumnias, aliasque quæ Vos procul dubio, in hoc præſertim initio, impetent adverſitates ab hoc Veſtro Studio unquam deſiſtite, quod ego exiguis meis conatibus pro Virili promovere non ceſſabo. &c.

XXIV.

Dn. Samuel Sebaſt. SENNER in Litt. ad Canonic. Vratisl. D. Ign.

ROMA 23. Maj. 1671.

L. à L.

LIber gratiſſimus nuper Romam transmiſſus Curioſos paſcit animos Romanorum. Primo R. Pater Kircherus eum ad 3. dies petiit, jam ab uno Principe tàm Eccleſiaſtico quàm ſeculari ad alterum transfertur & cum delectatione ac ſatisfactione ſumma perlegitur.

XXV.

LUGDUN. GALLOR. 7. Jun. 1671.

Dn. D. CAROLUS SPON Lugdun. *Gallor. Medicus Celeberrimus, & Collegii Medici Aggregatus ad D. Sachſ.*

QUod ſpectat ad *EPHEMERIDAS Veſtras Curioſas* novitium iſtud Ingenioſi Veſtri *Naturæ Curioſorum Collegii* cœptum, quo de humaniſſimæ Tuæ Litteræ & primores ſchedæ promulſidis vice ſubmiſſæ abundantiſſimè teſtantur, neminem repertum iri puto Rei Litterariæ amantem, qui illud ſuô calculô non dignetur, non dilaudet, non ambabus amplexetur ulnis, cum ad Phyſicam ſupellectilem locupletandam, Artemque Medicam promovendam (quibus in utrisque plurima deſiderari negandum non eſt) mirificè conferre poſſe, proclive ſit augurata. Nec defuturos arbitror feraces ac felices in ſcribendo genios quam plurimos, qui ſuum in iſtiusmodi Gazophylacium κέρμα immittere ſatagant. Amicos Viros paſſim ſollicitare non deſinam, ut ſuis Obſervationibus lectioribus Veſtrum ornare inſtitutum non aſpernantur.

XXVI.

NORIMB. 29. Jun. 1671.

Dn. D. Joh. Georg. VOLCKAMERUS *Phyſic. Reipubl. Noribergenſ. Primarius ad D. Sachſ.*

VEſtros in *Academia Curioſorum* auſus dum feliciter huc usque Numinis Divini gratiâ ſuſceptos, & indies auſpicatô magis ſidere florentes intueor magni verè facio, & noſtrum antehac ſterile, incultæ quaſi Germaniæ, ſolum uberiore Virorum Eruditorum proventu, & læta inde redundante ſegete fœcundius ſuinde reddi lætor. Deus ter Opt. Max. Veſtris hiſce *Cæſareâ autoritate* fultis Conatibus incrementa porrò roburque addat, ut quantum lenta ſolent inter Viburna Cupreſſi; ita Alitum Romani Imperii primas Caput ſemper exſerat inter tot ſubdita ſibi cœtera orbis Europæi animantia; & ſub Illius Clientela reviviſcant, quæ quaſi defuncta & altô ſopita ſomnô jacuére, excitatiſſima tot Heroum ingenia nil Exterorum Virtutibus cedentia.

De

De tot tantorumque paſſim Illuſtrium Virorum non ſaltem applauſu, ſed & conjunctione, qui numerô ſuô *Academiam Veſtram Teutonicam* ampliorem reddere dignantur, ex animo gratulor, & ut eâdem porrò felicitate deinceps frui poſſit, atque ab omni vindicetur interitu ex animo precor. &c.

XXVII.

Dn. D. Johannes SCULTETUS Reip. Norimb. Phyſicus & Officinarum Pharmaceuticarum Viſitator p. t. Senior ad D. Sachſ.

Norimb. 1. Jul. 1671.

RUborem fortè mihi ignoto extorſiſſet elégantiſſima *Veſtra Invitatoria Epiſtola*, quôvis Oſculô digniſſima, aurei vindemiæ autumnalis quā publicis proſtare litteris voluiſtis, juſſiſtis. Deus rependat hanc humanitatem! Siquidem *Ephemerides* hæ *Medicæ* præter aliorum Scripta Æſculapii Fanô digniſſimæ etiam mea anteverterunt vota. Sanè *Invitatoria Veſtra* & labor ille concatenatus multis ignorantiæ Veternum ex oculis extergunt, aliis verò, qui altô ſuperciliô cæterorum qualecunque molientium conatum omnem hactenus aſtutè ſatis anteverterunt, vim omnem adimunt, ſiquidem immortalis hæc æternantis (quod quidem animitùs precor) Aſclepiadei Ordinis curioſiſſimi feliciſſima propago reipsâ id molietur, quod nunquam ulla ætas conſequi vel Votis potuit: Eapropter meritò *aureæ meſſis* titulô digniſſima hæc Veſtra molimina indigitari queunt. &c.

XXVIII.

Dn. D. Franciſcus BOUCHARD Regius Profeſſor ab Rege Hiſpaniar. deſignatus ad D. Sachſ.

è VESONTIONE Burgundiæ Kal. Jul. 1671.

VIſis *Miſcellaneis* & Litteris Tuis ſtatim me rapit nova Lux, *Academiæ Nat. Curioſorum* ratio, nunquam ſatis æſtimanda: pulcherrimum ſanè ſi quicquam aliud in Reipubl. Litterariæ præſertimque Medicæ gratiam inſtitutum, quod ut *Germanis* planè glorioſum & plauſibile, ſic omnibus, potiſſimùm iis, quos ita tangit honos aut gloria Artis noſtræ ad multiplicis Eruditionis ſuæ vel peculiaris Experientiæ agnitio-

nem prorſus opportunum & utile, quanquam percelebris hujus inſtituti poſteritatis memoriâ tantoperè commendandi Panegyrin Lectiſſimis non vulgaris facundiæ Principibus relinquam.

XIX.

Reverendiſſ. Dn. P. Athanaſius KIRCHERUS *è Societ. Jeſu Theologus & Summus Philoſophus ad D. Sachſ.*

ROMÆ 1671. 18. Jul.

DIci vix poteſt, quantâ animi voluptate litteras humaniſſimas & nonniſi unanimi Charitum conſpiratione exaratas evolverim & identidem revolverim, potiſſimùm cum ex iis inſtitutum tuum & laude digniſſimum & gloriæ opulentiâ confertum penitiùs expenderem. Fateor ſanè me plurimùm & mihi & *Germanicæ Nationi* congratulatum fuiſſe, in eâ inventos fuiſſe viros, qui uti ingenii affluentiâ & inſitâ iis ſagacitate ſtudiô & labore ſedulô, nec non pertinaci conatu rerum abditarum in Naturæ ſinu deliteſcentium myſteria eruere non deſiſtunt, ita quoque Germanicæ Nationis famam omnium exterorum admiratione diffundunt, & tantum non ad ſidera usque Extollunt. Nec dubito, quin ſi pari paſſu inſtitutum veſtrum in proximè prodituris operibus proſecuti fueritis, orbem litterarium rerum peregrinarum & hucusq; incognitarum notitia æternô nominis veſtri honore ſitis ſtupente Mundô repleturi. Agedum Viri felici Mercurii ſidere nati, uti cæpiſtis, pergite, & certò *Vobis* perſuadeatis velim, me (quia à teneris unguiculis neſcio quô naturæ pondere in hujusmodi *Curioſioris* doctrinæ ſacramenta feror, & ad ea excolenda implantatô mihi à Divina benignitate Magnetiſmô quàm potentiſſimè trahor) *Vobis*, inquàm, veſtrisque glorioſis moliminibus, quantum quidem mihi permittet ingenii capacitas, minimè defuturum: inſuper polliceor me curaturum, ut non duntaxat ex propria mea Sparta nonnihil vobis ſim collaturus, ſed & effecturum, ut pro cura & ſollicitudine, quâ *Germanici Nominis* exiſtimatione premor, brevi complures exterarum Nationum Viri Artium Scientiarumque Conſultiſſimi laudabili veſtri conjugio Panſophico me Paranympho jungantur &c.

30. Dn.

XXX.

Dn. D. Georg. Hieron. VELSCHIUS *Patritius & Medic. Auguſtæ Vindelicor. Excellentiſſimus ad D. Sachſium.*

ex AUGUSTA VINDELICORUM 1. Aug. 1671.

VIs verbo Judicium de Miſcellaneis Veſtris dicam: Perplacent omnia. Nec aliud nî fallor, quisque ferre poterit qui Artem noſtram auctam & ornatam cupiat. Fiet id ſane ſi ab Italia quoque & ex Batavis aliquæ ſymbolæ acceſſerint &c.

SACRI ROMANI IMPERII

ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM AUCTÆ & REFORMATÆ

LEGES.

LEX I.

GLORIA DEI *Medicæque Artis* Illuſtratio, & Proximi exinde reſultans Commodum ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM Scopus eſto & cynoſura unica.

L. II.

P*Ræſidium Academiæ* ſit Providentia Divina: *Patrocinium* conciliet Uſus in Rebus-Publicis bene conſtitutis maximus; quem ſi non omnes & ſinguli, plures tamen & Cordatiores venabuntur æſtimabuntque ad incolumitatis ſanitatisque propriæ tutelam, omnibus gazis anteponendam.

L. III.

QUoniam SOCIETAS hæc in GERMANIA prima ſumſit incunabula, adeoque hactenus Membra Ejus Germani fuerunt in diverſis Imperii Romano-Germanici Circulis viventes, Societas hæc SACRI ROMANI IMPERII ACADEMIA NATURÆ CURIOSORUM appellari voluit, parili ratione, quâ exte-

exteræ Eruditorum Sodalitates ACADEMIÆ audire conſueverunt; ſperans fore, ut, magis magisque adoleſcente ſuô Collegiô, tam Ipſius SAC. CÆSAREÆ MAJESTATIS, quàm *SERENISSIMORUM ELECTORUM* ac reliquorum Imperii *PRINCIPUM* tutelam ac Munificentiam, veluti ſine quibus fulcimentis vix diu vigere & conſiſtere valebit, experiatur.

L. IV.

UT ergo tantò feliciora ac firmiora incrementa Societas capiat, & ad tam laudabile tamque proficuum Inſtitutum proſequendum viri cordati promtius alliciantur, danda eſt opera, ut Ipſi Authoritas major concilietur, Membra verò Ejusdem Honore & Præmiis, quæ ſtimuli ad quævis magna exſequenda unici & maximi eſſe ſolent, excitentur; adeoque à Summo IMPERATORE, *ELECTORIBUS* aliisque Imperii *PRINCIPIBUS* nec non Liberis Imperii Civitatibus, pro diverſitate Membrorum Societatis, in diverſis locis degentium, Privilegia quædam & immunitates Perſonales exorandæ ſunt: De quarum Clementiſſima ac Gratioſiſſima collatione dubitandum non eſt, cum *COLLEGÆ CURIOSI* non in magno ſint numero & præterea per Ditiones Urbesque Germaniæ diſperſi; Ipſi verò ob publicam diligentiam, non minus ac Profeſſores in Univerſitatibus honorum & immunitatum quarundam præmia promereantur.

L. V.

PRÆSES *Academiæ ſit*, idemque unicus. Ipſi incumbat rebus Academiæ ita proſpicere, ut quæcunque in ejus incrementum aut commodum ullô modô cedere poſſunt, vel operâ, vel conſiliô ſedulò procuret. Præterea peculiari Libro inſcribat nomina ſingulorum Academicorum, additâ Patriâ, die natali, locô habitationis, functione, præteritâ præſentique, nec

non

non olim, die obitus: Eumque Librum ceu Archivum apud ſe ſeriò cuſtodiat.

L. VI.

PRÆSIDI propter locorum ambitum atque diſtantiam ADJUNCTI, velut SECRETARII, quidam aſſocientur. Eorum hactenus quidem duo ſolùm fuerunt; ipſi tamen nunc ſub incrementum *Collegii* numerô augeri poſſunt, pluresque conſtitui, pro ut ex Re *Academiæ* eſſe videbitur. Eligendi autem illi impoſterum præcipuè, qui editô opuſculô ſeſe *Collegio* commendarunt; & quidem à PRÆSIDE votis reliquorum ſi non omnium tamen plurimorum *Collegarum* electionem confirmantibus.

L. VII.

MUNUS ADJUNCTORUM ſit *cum* PRÆSIDE *de Academiæ* Emolumentis frequentiùs & fideliter communicare; Medicos alios ac eruditione præſtantes litteris præprimis invitare; *Collegas* in ALBUM receptos, præſtitis præſtandis, dignis laudibus & Agnomine honorificô (facta prius cum DN. PRÆSIDE communicatione) uti hactenus factum, mactare; tardantes officii ſui placidè admonere; Obſervationes & Experimenta aliunde communicatas, ad Locum, ubi *EPHEMERIDUM* fiet Collectio, dirigere.

L. VIII.

I*Idem* ſint diſpoſiti ac diſtributi per loca, quà citius ac facilius cum aliis *extra Societatem Medicis*, præcipuè verò *Exteris*, Commercia litteraria inſtitui promoverique poſſint. Unus tamen illorum perpetuò PRÆSIDI adſit, aut certè in ejus viciniâ hæreat, ut cum eo de neceſſariis commodiùs colloqui & communicare poſſit. Eidem *ADJUNCTO* incumbet, *PRÆSIDIS*, ſi Is è vivis exceſſerit, fata maturè per Programma publicum intimare; quò ab univerſis Dominis *COLLEGIS*, absque ſimultate

per

per vota alius dignus, præcipuè tamen è numero *ADJUNCTORUM* eligi queat.

L. IX.

A*CADEMICI NATURÆ CURIOSI* (in quorum numerum tantùm admittendi Doctores & Licentiati, aut iis Eruditione proximi, omnes tamen Medici aut Phyſici) invitati & recepti *ad duo* ſint *obſtricti*; Ut *primò* ſeligant ſibi Materiam elaborandam ex Regno ſive Minerali, ſive Vegetabili, ſive Animali, quæ cuiq; arriſerit, niſi ab alio Collega jam tractata ſit; *ſecundò*, EPHEMERIDIBUS annuis conficiendis augendis atque ornandis indefeſſam navent operam.

L. X.

SI jam, *quoad prius*, quis ſingularem aliquam medicam materiam ſibi tractandam ſelegerit, illam Domino PRÆSIDI aut uni vel alteri ex ADJUNCTIS ante editionem ſignificet, delineationemque tractationis ipſis transmittat, ut ſi de eadem materia aliquid rari & curioſi reliquis Dominis *Collegis* innotuerit, illud candidè communicari poſſit, & ab Autore factâ honorificâ communicatorum & communicantis mentione, inſeri. Eandem ob cauſam, ut nempe materia pertractanda eò citius innoteſcat, materiæ iſtæ ſelectæ annuis *EPHEMERIDIBUS CURIOSORUM* Colophonidis locô ſubjungi poterunt.

L. XI.

M*Ateriam* talem *Academicus* elaborabit curioſè & quâ fieri poterit diligentiâ, inquirendo in rei tractandæ Nomina, Synonyma, modum generationis, Locos natales, differentias, ſpecies, delectum, vires tam totius quàm partium, medicamenta

 tam

tam vulgaria quàm Chymica, tam ſimplicia quàm compoſita, nec omiſſis, ſi qui dantur, uſibus Mechanicis, eô ferè modô, quô conſcripſit Rhodologiam ſuam Roſenbergius, maſtichologiam Strobelbergerus, marathrologiam Schenckius, Corallologiam Ganſius, Sambucum Blochvvizius, & jam tum quædam Collegii membra ſua ediderunt ſpecimina.

L. XII.

LIcitum verò ſit *Domino PRÆSIDI* (nec non aliis etiam Academicis, quibus opuſculum ante editionem videre contingit) cum bona Autoris venia, & absque ipſius offenſione materiæ perfectius elaborandæ gratiâ quædam monere, corrigere, addere, immutare, mantiſſam vel corollarium pro lubitu aut opuſculo edendo addere, aut poſtmodum in *EPHEMERIDES GERMANICAS* conjicere, omnia tamen amicè, candidè & veluti fraternè, citra arrogantiam aut invidiam, vel ullius contemtum ac contumeliam: Quandoquidem Rationalis Medici non eſt alterum invidioſè calumniari.

L. XIII.

CErtum tempus Exhibitionis à Medico requiri non poteſt, cùm propter Praxeos negotia ſibi & *Collegio* ſemper vacare non poſſit, ſufficiet ſi utilitas Proximi & Cupido Famæ calcar addant maturum fœtum primùm Collegio, poſtmodum Erudito Orbi ſiſtere.

L. XIV.

ABſolutô opuſculô Autori & Collegæ *Cognomen*, uti hactenus factum, à Domino PRÆSIDE & ADJUNCTIS offeratur, eôque ille condecoretur. Reliqui Domini Collegæ, qui ſal-

ſaltem *EPHEMERIDUM CURIOSARUM* collectioni ſtudent eousque Cognominibus careant, donec pertractatâ curiosâ materiâ, & editô opuſculô, priori *Collegii* inſtituto ſatisfecerint.

L. XV.

QUi penſum ſuum abſolvit non cogitur ad novæ materiæ elaborationem: ſufficit ut *EPHEMERIDES GERMANICAS*, alterum Collegii Curioſi laudabile inſtitutum, pro virili poſtmodum augeat, & aliis Collegis opem ferat ad exornandos ipſorum labores. Si tamen cuidam ſpontaneô inſtinctu novas materias pertractare lubitum fuerit, lubentiſſimè hoc ipſi indultum ſit, immò eò magis *Collegii* favorem merebitur, & dignius *COLLEGIO* membrum ſe præſtabit.

L. XVI.

NAm cùm præter iſtarum materierum ſpecialem tractationem, hactenus à quibusdam Collegii membris factam & porro faciendam, maximum Medicinæ præbeant commodum, variæ Obſervationes, Experimenta, Problemata Phyſica & Medica, etiam in hac parte, tanquam ſecundo Collegii Inſtituto ſupra Leg. IX. indicato, Curioſis *COLLEGIUM CURIOSUM* ſatisfacere ſtudebit. Quare Programmate quôdam publicô primò ſeorſim pòſt cum Anno I. Miſcellan. edito ad Eruditiſſimos Europæ Viros, tam in Germania, quàm extra eam in Italia, Gallia, Britannia, Belgio, Dania, Polonia, Bohemia, Hungaria &c. viventes directô, ſubmiſſè honorificè perque amanter invitati fuerunt, ut ſi quæ abſcondita, novavè curioſa Phyſico-Medica occurrant, cum *Collegio* candidè per litteras communicent, & hôc tempore *Vratislaviam*, ubi primorum

rum annorum fiet collectio, potiſſimùm tranſmittant. Singuli quoque *Collegæ*, ab Amicis ſuis idem beneficii genus in publicam commoditatem directum per ſpeciales litteras flagitent.

L. XVII.

O*Bſervationes* illæ, itemque Experimenta, Inventa, Problemata aliaque hujus farinæ erudita Communicata, ab ADJUNCTIS nec non aliis Collegis Curioſis ſecundùm ordinem temporis, quô communicata fuerunt, in unum corpus colligantur, præmiſſô ubique Eruditi honorificô nomine, qui quodque communicavit, & cui communicavit: Pòſt ad minimum ſingulis annis in unum volumen à certis & deſtinatis ad id *COLLECTORIBUS* congeſta, *Collegii Curioſi* Bibliopolæ tradantur, ut ſub nomine EPHEMERIDUM GERMANICARUM NATURÆ CURIOSORUM edantur. Hâc ratione quicquid rarioris aut occulti in Phyſica & Medicina ubicunque locorum reſtiterit, una quaſi in tabula delineatum Eruditis exhibebitur, cùm de ſincera promta & probata communicatione non dubitetur: ſiquidem multis egregiis Ingeniis hic janua Famæ & utilitatis aperietur, ut cûm ipſis aliquid ſingulare edendi tempus & otium non ſuppetat, cum ipſorum fama & honorifica mentione in Ephemeridibus tamen id videre poſſint mundo exhibitum. Quare ut eò citiùs & lubentius Medici cum *Collegio* communicent per litteras, *Collegæ Curioſi* temperabunt ſibi, quin iſtis communicatis cenſorium judicium apponant, contenti ſimplici narratione prout res ipſa communicata fuerit: Liberum tamen eſto interdum, ſi ſimilis aliquis caſus contigerit ſcholion addere, absque omni tamen mordaci ſale.

L. XVIII.

A*Nniverſariis* hiſce *Ephemeridibus* addantur, ſi qui *rariores libri* in Medicina editi fuerint, & interdum quid rari præcipuè in ſe contineant, brevibus enarretur: addatur calcis locô, ſi quis *è Collegarum* numero vivis exceſſerit, cum honorificâ mentione quid commodi Collegio præſtiterit, quæ opuſcula ediderit, adeoque breviſſimis vita ipſius & beata analyſis enarretur.

L. XIX.

SI quis *Academicorum* ante opuſculi editionem è vivis exceſſerit, fragmenta ab alio Collega colligenda, & cum præſcitu PRÆSIDIS ſub nomine Autoris demortui ut edantur, conceſſum liberumque ſit.

L. XX.

QUilibet *ACADEMICUS* alios etiam Medicos ſive illi Germani ſint, ſive Exteri Germanorum hiſce laboribus faventes aut ipſam in Societatem protrahere conabitur, ut membra Collegii fiant, aut ut ſi hoc non arriſerit, nec ipſorum negotia permittant, tanquam Patroni & Fautores *Collegii*, reliquis Dominis *Collegis* & præcipuè EPHEMERIDUM COLLECTORIBUS rariora communicando operam conferre dignentur, invitare.

L. XXI.

QUilibet *Academicus* geſtet *Symbolum Academiæ*, ſcilicet *ANNULUM AUREUM*, in quo locô gemmæ ſit *LIBER APERTUS*, in cujus facie *OCULUS* radiis è nube illuſtratus, in altera *Lemma* Academicum, NUNQVAM OTIOSUS, inſculpta ſint: Librum ab utroque latere *SERPENTES* corpore & caudâ annuli circulum circumvoluti, ore teneant; non tam ut *ornamentum Ordinis* ſit quàm incitamentum, ad officium ſeriò & fideliter exſequendum. Explicationem vide apud Sachs in Ampelograph. Proloq. p. X4.

ACADEMICORUM NATURÆ CURIOSORUM NOMINA.

Qui circa Ortum Collegii Albo inſcripti fuerunt, & jam è Vivis exceſſerunt, aut valedixerunt.

I.

DN. *JOH. LAURENTIUS BAUSCH* Svinfurtenſis, Patriæ Phyſicus meritiſſimus, dictus *JASON*, Inventor hujus Collegii & Primus *PRÆSES* digniſſimus.

Obiit Anno 1655.

Clarus editô Lapide ÆTITE.

HÆMATITE.

UNICORNU FOSSILI.

CÆRULEO ſeu Lapide Lazuli.

CHRYSOCOLLA.

2. Dn. D. *Chriſtoph. KEILING* Islebienſis, Phyſicus Islebienſis in Comitatu Mansfeldiæ, dictus *ÆSON*.

Acceſſit Anno 1652.

Obiit Anno 1658.

Promiſerat Hiſtoriam *Æris*.

3. Dn. D. *Gregorius HORSTIUS* Ulmâ Svevorum oriundus, Ulmæ Practicus feliciſſimus, magni Gregorii Horſtii filius, dignusque Succeſſor.

Acceſſit Anno 1652.

Obiit Anno 1661.

Promiſerat Hiſtoriam *Zibethi*.

4. Dn. D. *Joh. PFAUTZ* Ulmenſis, Ulmæ Practicus.

Acceſſit Anno 1652.

Promiſerat Hiſtoriam *Moſchi*.

5. Dn.

5. Dn. D. *Conrad. Theodor.* LUNCKER Marpurgenſis, Marpurgi Haſſorum Practicus.

Acceſſit Anno 1652.
Obiit Anno 1661.
Promiſerat *Nicotianam*.

6. Dn. D. *David* GUILIELMI Baccharacenſis, Practicus Bernæ Helvetiorum.

Acceſſit Anno 1652.
Obiit
Promiſerat *Roſam & Camphoram*.

7. Dn. D. *Andr.* WOLFFIUS Jenenſis, Practic. Schmalcaldenſis.

Acceſſit Anno 1653.
Mortuus 1661.
Promiſerat *Cryſtallum*.

8. Dn. D. *Albertus Conradus* LANGENAUER ex Uffenbachio oriundus, Practicus Weidæ in Palatinatu.

Acceſſit Anno 1653.
Obiit Anno 1656.
Promiſerat *Tanacetum*.

9. Dn. D. *Nicol. Balthaſ.* MERZIUS Herbipolenſis, Epiſcopi Bambergenſis Archiater.

Acceſſit Anno 1654.
Obiit
Promiſerat *Liquiritiam*.

10. Dn. D. *Johan. Adamus* STOER Herbipolenſis, Herbipoli Practicus.

Acceſſit Anno 1655.
Obiit
Promiſerat *Hypericum*.

11. Dn. D *Jonas* DEUTSCHLANDER Frauſtadio Polonus, Regis Poloniæ Medicus, Frauſtadii Practicus.

Acceſſit Anno 1661.
Mortuus Anno 1661.
Promiſerat *Unicornu*.

12. Dn.

12. Dn. D. *Leonhardus URSINUS* Noribergenſis, Lipſiæ Academiæ Botanicus & Profeſſor Medicinæ Extraordinarius, dictus *ZEPHYRUS.*

Acceſſit Anno 1661.
Mortuus Anno 1664.
Promiſerat *Aloën.*

13. Dn. D. *Joh. Andreas GRABE* Mulhuſanus, primùm Erfurti Profeſſor, pòſt Mulhuſanus Phyſicus, dictus *CEPHALUS.*

Acceſſit Anno 1661.
Obiit Anno 1669.
Clarus editô CERVO ſive Elaphographiâ.
Promiſerat *SUCCINUM*, ſed morte præventus non abſolvit, nec Analecta à vidua impetrari potuerunt.

14. Dn. D. *Joh. Jacob. SAUER* Brettâ Palatinus, Herbipoli Practicus.

Acceſſit Anno 1661.
Promiſerat *Leviſticum.*

15. Dn. D. *Joh. Philippus DEISLERUS* Suinfurtenſis Sulæ Practicus.

Acceſſit Anno 1661.
Obiit Anno 1665.

16. Dn. D. *Joh. Jacob. WITTIGIUS* Erffurtenſis, Erffurti Practicus.

Acceſſit Anno 1662.
Obiit Anno 1663.
Promiſerat *Pæoniam.*

17. Dn. D. *Joh. Jacob. à TYPSMA* è Harlemo, Leovardia Friſorum Practicus.

Acceſſit Anno 1663.
Promiſerat *Calcem Vivam.*

ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM COLLEGARUM NOMINA,

Qui adhuc in Vivis Operas ſuas conjungunt:

Secundum Ordinem, quô Nomen Albo inſcribendum dederunt.

I.

DN. D. *Joh. Michaël FEHR* Kittingâ Franconiæ oriundus, Suinfurti Phyſicus, *ARGONAUTA* dictus, primùm Dn. Joh. Laur. Bauſchio Præſidi Adjunctus, poſt obitum ejus ſecundus PRÆSES.

Acceſſit ſub ortum Collegii 1652.
Clarus editâ SCORZONERA.
ABSINTHIO.

2. Dn. D. *Georg. Balthaſar MEZGER* Suinfurtenſis, nunc Profeſſor Tubingenſis, *AMERICUS* dictus, alter Præſidi Adjunctus, quod officium tamen ob negotia Profeſſionis renunciavit.

Acceſſit ſub ortum Collegii 1652.
Promiſit Ambram & Jalapam.

3. Dn. D. *Georg. Balthaſ. WOLFART* Suinfurtenſis, Suinfurti Practicus, ob Senium Viribus fractus, *ALCEUS* dictus.

Acceſſit ſub ortum Collegii 1652.
Promiſerat Alcen & Caſtoreum.

4. Dn. D. *Valentinus Andr. MOELLENBROCK* Erfurtenſis, primùm Prof. in Univerſitate Erfurtenſi, nunc Phyſicus Halæ Saxonum dictus *PEGASUS.*

Acceſſit primô Collegii ortu 1652.
Promiſit Cochleariam.

5. Dn. D. *Joh. Martin* *UHLIUS* Suinfurtenſis, Schleuſingæ Practicus.
Acceſſit Anno 1653.
Promiſerat Lyncem. Cervum.

6. Dn. D. *Joh. Daniel* *HORSTIUS* Gieſſâ oriundus, Archiater olim Darmſtadianus, nunc Francofurti ad Mœnum diverſorum Imperii Principum Archiater, *PHOENIX* cognominatus.
Acceſſit Anno 1655.
Promiſerat Palmam.

7. Dn. D. *Philippus Jacobus* *SACHS à Lewenheimb* Vratislav. Sileſius, nunc Patriæ Phyſicus, moderno Collegii *PRÆSIDI ADJUNCTUS*, dictus *PHOSPHORUS*.
Acceſſit Anno 1658.
Clarus editâ VITE VINIFERA, ſ. Ampelographiâ.
GAMMARORUM Hiſtoriâ ſ. Gammarologiâ.

8. Dn. D. *Elias* *SCHMIDT* Haſlachenſis, Suinfurti Practicus, *ALTER* moderni *PRÆSIDIS ADJUNCTUS*, dictus *PHAETON*, nunc valetudinarius.
Acceſſit Anno 1661.
Promiſit Ferrum.

9. Dn. D. *Georg. Chriſtoph.* *PETRI* Erfurtenſis, Archiater Moguntinus, & Erfurti Profeſſor Medicinæ, dictus *ACHILLES*.
Acceſſit Anno 1662.
Clarus editô CARDUO BENEDICTO.

10. Dn. D. *Hieron. Conradus* *VIRDUNGUS* Marpurgô oriundus, Marcobrettæ Practicus, dictus *MELISSUS*.
Acceſſit Anno 1664.
Promiſit Meliſſam.

11. Dn. D. *Joh. Dan.* *MAJOR* Vratislavienſ. nunc Prof. Anat. & Botan. in Chilonienſi Holſatorum, dictus *HESPERUS*, nunc noviter *ADJUNCTUS* Academiæ electus.
Acceſſit Anno 1664.
Promiſit Bellidem.

12. Dn. D.

12. *Dn. D. Paulus AMMAN* Vratiſlav. Lipſiæ Prof. P. & Academiæ Botanicus, dictus *DRYANDER*

Acceſſit Anno 1664.

Promiſit Quercum.

13. *Dn. L. Chriſtian. Frider. GARMAN* Martisburgenſis, nunc Phyſicus Chemnicenſis in Miſnia, dictus *POLLUX*

Acceſſit Ao. 1668.

Promſit Corylum & Picam.

14. *Dn. L. Jeremias RHOETIUS* Arnſtadienſ. Comitis Schvvarzenburgici Arnſtadii Archiater, dictus *CASTOR*.

Acceſſit Anno 1668.

Promiſerat Rutam, eamque ferè ad umbilicum confecerat, cum in horrendo incendio, quô maxima Arnſtadii pars Anno 1671. primâ Paſchatis Feriâ abſumta eſt, unà cum exquiſita ipſius Bibliotheca conflagravit.

15. *Dn. D. Joh. Rudolph. CAMERARIUS* Tubingenſ. Tubingæ Profeſſor, dictus *HECTOR*

Acceſſit Anno 1669.

Promiſit Cryſtallum.

16. *Dn. D. Joh. Chriſtianus MACKIUS* Phyſicus Schnebergenſis in Miſnia

Acceſſit Anno 1669.

17. *Dn. D. Henricus VOLLGNADIUS* Vratiſlavienſ. Vratiſlaviæ Practicus, & *EPHEMERIDUM COLLECTIONIS COADJUTOR*

Acceſſit Ao. 1669.

18. *Dn. D. Johannes JÆNISIUS* Vratiſlav. Vratiſlaviæ Practicus, itidem *EPHEMERIDUM COLLECT. COADJUTOR*

Acceſſit Anno 1669.

19. *Dn. D. Joachimus Georg. ELSNERUS* Vratiſlav. Vratiſlav. Practicus

Acceſſit Anno 1669.

20. *Dn. D. Joh. Ferdinand. HERTODT à Totenfeld* è Brinna Moraviæ, Stat. Moraviæ Phyſicus Olomutii

Acceſſit Anno *1669.*
Clarus editô CROCO ſeu Crocologiâ.

21. *Dn. D. Michael ETMüLLER* Lipſienſis, Lipſiæ Practicus

Acceſſit Anno *1669.*

22. *Dn. D. Georg. Sebaſtianus JUNG* Vienn. Collegii Medici Vienn. Aſſeſſor.

Acceſſit Anno *1669.*

23. *Dn. D. Joh. Georg. GREISEL* Vienn. Viennæ Anatomiæ Prof. Extraordinarius.

Acceſſit Anno *1670.*

24. *Dn. D. Georg. Wolfgang. WEDEL* Spremberg. Luſat Medicus Ducalis Saxonicus Gothæ, dictus *HERCULES*

Acceſſit Anno *1670.*
Promiſit Opium & Sal Armoniacum.

25. *Dn. D. Paulus de SORBAIT* ex Belgio oriundus, Medicin. Profeſſor Primarius Viennæ, & S. Maj. Imperatricis Eleonoræ Viduæ Cubiculi, Cameræ & Aulæ Medicus

Acceſſit Anno *1671.*

26. *Dn. D. Caſpar Theophilus BIERLING* Lipſenſis, nunc Practicus Magdeburgenſis

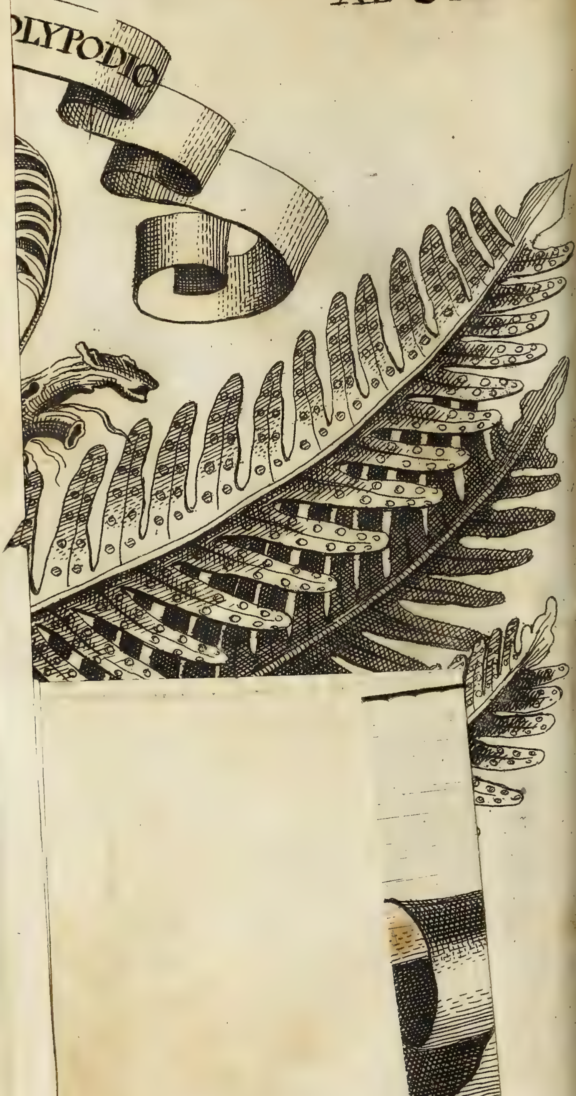
Acceſſit Anno *1671.*

27. *Dn. D. Ehrenfrid. HAGENDORN* Gorlicenſis, Gorlitii Practicus in Luſatia.

Acceſſit Anno *1671.*

AQUILA IMPERIALIS IN POLYPODIO

AD OBS. I.

Observatio I.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

AQUILA IMPERIALIS.

In Polypodio.

QUod in Plantarum *Radicibus* Natura varia *Rerum ſimulachra* pingere & effingere ſolet, Curioſis Botanicis illisque notum eſt, qui materiam ejusmodi tractare ſatagunt. Quod etiam Inſignis ille Philoſophus *Athanaſ. KIRCHERUS* è Soc. Jeſ. (Amicus meus ſingularis) *in Arte Magn. Luc. & Umbr.* part. 2. L. X. p. 806. confirmare vult, ubi ſequentia ponit: Quis neſcit in *Filicis radice* quâdam certâ lege ſectâ Naturam *Aquilam Imperialem* depinxiſſe? In *radice* quâdam ab effatu ὀφιώδης dicta *ſerpentem* adumbraſſe, in aliis radicibus herbarum alia. *Aſtragali radix ſtellarum* habet imagines. In Arborum diverſarum truncis pro diverſa ſectione ſectis, diverſas figuras reperiri experientia ſæpiſſimè nos docet. Et *Petr. Ioh. FABER in panchym. L. IV. c. 21.* In *Radicibus Filicis* plantæ ſi incidantur transverſim, effigies *Aquilæ Romanæ* perfectè & exactè depicta reperitur: quod Aquilis & Romano Imperio portendit Univerſale Imperium ſeu Dominium. Cauſam harum figurarum tam in Lapidibus quam in Plantis Author vult dependere à Spiritibus ſubtilibus Naturæ Architectonicis, quibus Natura ipſa ad efformandas res omnes naturales utitur, his enim ſolis datum eſſe figuras illas & effigies ubicunque formare & depingere. Ego vero AQUILAM talem accuratius Anno M DC LVII. in POLYPODIO inveni. Nam æſtivali tempore dum ſemel cum Hortulano Regio recreationis cauſa & ad colligendas certas plantas in ſylvis eſſem, non procul hinc à Civitate *Warſoviæ* apud Patres *Camaldenſes* dictos, invenimus *POLYPODIUM* quod idem Hortulanus cum radicibus effodiebat: in illo dum Radicem & quidem craſſiorem exactius inſpicere vellem, ac propterea folia plantæ illius, quæ Radicibus adhuc adhærebant, ad latera removerem, ecce

improviſo AQUILA IMPERIALIS ſeſe oculis meis objecit, & tam pulchrè ac accuratè, ut quaſi coactus fuerim figuram iſtam à Natura affabre compoſitam non ſolum Patribus Camaldenſibus illius loci oſtendere, ſed & delineare cujus figuram hîc ſimul transmitto Vides ergo, Vir Excellentiſſ. quod etiam *AQUILA IMPERIALIS Auſtriaca* modo etiam hic in *Polonia* nidificet. *Dn. D. Mart. Bernh. à Bernitz in Litter. è Warſoviâ Polon. datis ad D. Sachſium Ao. 1671.*

Confer Miſcellaneor. Curioſ. Annum 1. obſ. 48.

OBSERVATIO II.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

Remedium εὐπόριστον ad Gangrænam.

ACceptis *Miſcellaneis Academiæ* veſtræ *Curioſæ* gratias ago, quod me inter Principes Achivos primùm in Scenam producere voluerit. Inſtituto præclaro DEUS annuat, ut tantum opus quod molimini in Reipubl. Medicæ emolumentum cedat. Alias Obſervationes ſuperadderem, ſed Vulcanus omnes turbavit meos calculos. Quia aliis ſubſidiis jam deſtituor, prona voluntas inſerviendi æqui bonique conſulenda, donec ad me ipſum rediero: intereà tantùm unam, alteramvè mitto hiſtoriam, quæ ſcribenti occurrit. Graſſabantur nuper apud nos *Morbilli* maligni: facies exinde puellæ *gangrænâ* adeò defædata, ut labia penè fuerint conſumta. *Sedavi* ſtatim *ſerpentem gangrænam aquâ marinâ*, cui abſinthium incoxeram, quod experimentum in aliis quoque gangrænis oppoſui felici cum ſucceſſu. *Dn. Th. Bartholin. in Litt. Haffniâ Danorum ad D. Sachſium datis.*

SCHOLION.

REmediorum Simplicium maximam eſſe varietatē, nemo eſt qui dubitet: habuerunt Græci ſua remedia, ſuppeditarunt Mauritani maximam eorum ſylvam, ſed ut *Rombæus* ait *Ep. 28. p. 98.* Videmus adhuc multa alia in uſum ceſſiſſe, quæ illi ne attigerint aut viderint unquam. Quanta non Remediorum [illegible] copia inaudita priſcis ſeculis emergit inde ex utrâque Indiâ, & ejus adjacentibus Inſulis, adeò rectè dixit Comicus:

Uſus,

Uſus, ætas, tempus ſemper aliquid apportat novi,
Ut quæ te modò ſcire credas, neſcias.

In Gargareâ tali meſſe plurimi non ſine certâ ratione *Remedia apud nos nata Exoticis præſtantiora* judicant, utpotè *tùm* ob familiaritatem cum noſtræ naturæ conſtitutione, *tùm* quòd fruſtrà foris petantur auxilia, quibus domi abundamus, ut cenſet *Andr. Libav. Ep. ad Schniz. 44. p. 135. in ciſtâ Hornung.* Agnovit hoc inprimis *Exc. Ioh. Beverovicius Med. Dordrecht.* qui Lugd. Bat. Anno 1614. edididit elegantem tractatum *de Αὐτάρκεια Bataviæ ſ. introductionem ad Medicinam indigenam*, in quâ demonſtrat, cuilibet Populo ſatis apud ſe eſſe ad neceſſitatem, cuique proinde morbo ſua ubivis remedia, & cum Natura μήτε μηδὲν ποιεῖ μάτην, μήτε ἀπολείπει τῶν ἀναγκαίων (nec fruſtrà quicquam faciat, nec deficiat in neceſſariis) cur Orientis illa ſolum ſit mater fæcunda in ſuperfluis largiendis, reliquarum verò terrarum injuſta noverca, quæ cogeret ex alieno orbe advehere remedia. *Indigena remedia* ſanè quoad certitudinem, vigorem, puritatem, impenſas, convenientiam cum naturâ incolarum (Beverovic. l. a. cap. 2. p. 65.) majorem habent, quamvis longè petita plerumque æſtimentur. Eandem ſimplicium defenſionem ſuſcepit *Primeroſ. de Error. in Medic. l. 4. c. 7.* jam ſuo tempore *Plin.* (quanquam ferè nimis acerbè) *L. 24. c. 1.* exoticis indigena prætulit, quando *inquit:* Ex terrâ naſcentibus Medicina: hæc ſola Naturæ placuerat eſſe remedia, parata vulgo, inventu facilia, & ſine impendio, ex quibus vivimus: poſteà fraudes hominum & ingeniorum capturæ Officinas invenére, in quibus ſua cuique homini venalis proponitur vita. Statim compoſitiones & miſturæ inexplicabiles decantantur. Arabia atque India in medio æſtimantur, ulcerique parvo Medicina à rubro mari imponitur, cum remedia vera pauperrimus quiſque cœnet. *Id. l. 22. c. 24.* non placent remedia tàm longè naſcentia, non nobis gignuntur, imò ne illis quidem, aliàs non venderent. Hæc *Plinius.* Eundem in finem *Excell. Th. BARTHOL.* conſcripſerat libellum, cui titulus: *Medicina Danica inquilinis remediis proprios morbos ſanans*, ſed in miſerando illo elapſi anni Incendio cum reliquorum librorum incomparabili jacturâ periit. *De eodem* hæc *ipſemet* ſcribit *in de Incend. Biblioth. p. 69.* vulgo inſervire placui, non doctis, quanquam malam gratiam inire videar à Pharmacopæis. Dedit Deus *inquilina remedia* pro curatione morborum domeſticorum, quibus uti poteſt quiſquis ab officinis Pharmaceuticis remo-

tior, nec Medicos habet, quos conſulat, nec marſupium, quod peregrinis remediis impendat. Sic Paralyſin lateris ſiniſtri curavi Spiritu frumenti, cui herba paralyſis incocta; Pleuritides populariter graſſantes ſolo decocto hordei ſanavi; Scorbuticos tamen folio aquatico in Cereviſiâ veteri decocto: hydropicos purgavi foliis tenerioribus Sambuci. *Hæc Bartholinus.*

D. P. I. Sachs. à Lewenheimb.

OBSERVATIO III.

D. TH. BARTHOLINI.

Oſſiculum per Urinam excretum.

NUperrimè vidi in Generoſo Viro *Oſſiculum cum lotio* prodiiſſe. *Barthol. in Litt. Haffniâ Vratislaviam datis.*

SCHOLION.

AN hoc *Oſſiculum deglutitum* & prius aſſumtum fuerit, aut *an* ex *abſceſſu* quodam è corpore eò ad vias Urinarias protruſum fuerit, non liquet: pari enim ratione poſt Vulnus *Oſſicula* quædam *cum Urinis* educta fuiſſe *Borell. Cent. II. Obſ. 5.* notavit.

Sæpè *aſſumta* & *deglutita* imprudenter *per os, ad vias Urinarias* delata fuerunt. *Acus* per 5. annos in corpore hærentes cum urinâ fuiſſe expulſas. *I. Caſ. CLAUDIN. Reſponſ. Med. 40.* refert. *Dn. D. Laur. SCHOLZIUS à Roſenau* Med. quondam Vratisl. *in Collectan. MSS. penes me ſervatis* conſignavit ſibi à *D. Fracanzano* Patavii relatum, viſam *puellam*, quæ 10. *acus* devoraverit, & omnes *per vaſa Urinaria* excreverit; pariter ut *alia Nobilis* Veneta ex familiâ Grimmanorum uni è Juſtinianis nupta, quæ inter ſuendum cum *acum* devoraſſet, illam per ſpatium unius anni in corpore ita latenter detinuit, donec poſt multa exhibita pharmaca *Acus per vulvam* & non per anum reddita fuerit, quam hiſtoriam prædicto *D. Scholzio* narravit *D. Nicol. Comaſco* celebris Patav. Prof. Quanquam etiam per urinam acus non ſemper abſque periculo exeant. Notat *HARSDORF. in Theatr. Trag. hiſt. 164. §. 2.* Düſſeldorpi à fœminâ acum fuiſſe deglutitam, quæ cum juſculum pingue carnis ſumſiſſet, ſenſit *Acum* in Orificium Stomachi tranſiiſſe cum dolore, poſtmodum

modum ubi Cereviſia calida cum liquido butyro & imbibito pane ſimilagineo ebibita fuiſſet, *acus* quidem altero die *per Urinam* exiit, ægrâ tamen exſpirante.

Natura ſanè de ſui conſervatione ſollicita per Varias vias exitum ſibi parat, & ad veſicam quoque ſibi moleſta & heterogenea propellit. *D. DANSÆUS* Gallus vidit *cum Urinâ Uvarum acinos* comeſtos & *fruſtula lactucæ* excreta: poſt mortem diſſecta Veſica tota ulcerata & pure repleta viſa fuit. *Paulus Monachus Venetus*, notante *D. Schlegelio in MSS.* quotieſcunque bibit aquas thermales ſolitus eſt *ſemen melon.* mandere, & ejusdem ſeminis integras portiones *per Urinam* emittere â prædictæ aquæ hauſtu. Et *Hildan. c. III. Obſ. 72.* ex potu acidularum vidit *ſemen Aniſi per Urinam* eductum propter vim earum diureticam impetuoſè Semen Aniſi unâ cum ſero per Venas propellentem.

Inſignem & memorabilem adhuc notabo Hiſtoriam, Bartholinianæ analogam, quam mihi Cl. *Dn. ELIAS THOMÆ Rector Gymnaſii Fratisl* meritiſſimus, Amicus meus â plurimis luſtris fideliſſimus, *αὐτόπτης* teſtis communicavit: Anno MDCLVIII. Menſe Auguſto Posonii in Hungariâ Inferiore *Severinus Tindelius* Organicen in Germanico Evangelicorum Templo, poſtquam integro quatriduo ſuppreſſione Urinæ laboraſſet, & ſimul dolorem in dextro latere intenſiſſimum perſenſiſſet, quem Medicus Nephriticum judicaſſet, quia fixus fuiſſet & lumbarem ſimul regionem infeſtaſſet, quarto die paulò ante Solis occaſum, *Oſſiculum Pruni Damaſceni cum magnâ Copia Urinæ* reddidit. Viderunt *Oſſiculum* præter *Dn. D. Heinricum Höferum* complures, alii, qui raritate rei permoti, rem accuratè explorarunt, Tartaroque adhærente ſolerter abraſo compererunt non eſſe calculum ejuscemodi Oſſiculum mentientem, ſed reapſe illud, quod figura, & color, & ſoliditas arguebat.

[*D. P. I. Sachs à Lewenheimb.*]

vid. Addenda p. 392.

Observatio IV.

D. JOH MICHAELIS FEHR.

Tumor monſtroſus, Faſcino proximus.

SEptenni puero *in pago Euerheim Herbipolenſis* diœceſis, *unicus* ex ſcroto prognaſcitur *crinis*, pedem longus, lendibus pediculisque obſitus, quem parens, ut vidit, cum indignatione evellit, in-

 ſequenti

ſequenti die ulceratur ſcrotum, & præter puris fœtidiſſimi copiam aliquot glomos ejusmodi ſordidorum pilorum, ac denique horridum quoddam & piloſum animalculum, binis auribus pedibusque 4. tenui caudâ dentibusque prominulis juniorem felem exactè referens, excluſit vivum, quo ipſo non mediocriter conſternatus pater, è veſtigio vicinos Medicos (inter quos clariſſimus *Treublerus* & *noſter Wolffartus* erant) ac Chirurgos expertiſſimos Svinfurto evocat, cum promiſſione 100. Imperialium, ſi quis eſſet, qui filium ab iſto malo liberaret, qui & ipſi rei novitate perculſi, ac de felici curâ deſperantes, ne nihil egiſſe viderentur, emplaſtrum imponunt Pſilothron, piloſque eo auferunt, pedes amputant, dentes aliquot excutiunt, ſed nihil promovent; ad Orchotomos & Lithotomos deductus puer ab omnibus pro deſperato relictus eſt; Parentibus interim defunctis, miſer miſerè vitam per ipſum decennium ita egit, donec tandem quaſi *ἀπὸ μηχανῆς Dominus Franciſcus Rogier Jocum, Gallus & Chirurgus Caſtrenſis* cum Exercitu Bavarico eò delatus monſtrum illud feliciter reſecaret, & brevi temporis ſpatio vulnus illud conſolidaret, idque in præſentiâ aliquot virorum fide dignorum, & cum admiratione omnium, in quorum fidem Gallus iſte publico quoque â loci Præfecto teſtimonio mactatus, & rei hiſtoria ſolenni ſcripto teſtibusque confirmata, ad ipſum Principem delata eſt, menſe Febr. Anno Chriſti 1640.

E Litt. Dn. Præſidis Suinfurto Vratislav. miſſis ad D. Sachſium.

Observatio V.

D. JOHANNIS GEORGII GREISELII, *ANATOME LEÆNÆ MORBO EXSTINCTÆ.*

A*Natomia Leænæ Junioris* patefecit nobis *morbum*, quo eadem detinebatur, *hecticam* ſcilicet *cum hydrope*, eo quod ſub apertione infimi ventris magna copia flaveſcentis ſeri tùm effluxerit tùm etiam adhuc in concavitate Ventris remanſerit, ex colore præterea & ſubſtantia Hepatis, quod quidem cum cœteris Viſceribus canum extis admodùm erat ſimile, uti verè ab Ariſtotele annotatum, depromi poterat ejus intemperies, cui adjungebantur *tumores ſcir-*

rhoſi ſeu tubercula hinc inde conſpicua, qualibus & quidem majoribus nec *Lien* deſtituebatur, qui longitudinem ſpithamæ æquabat, colore ex livore nigricans. In *Meſenterio* glandulæ omnes intumefactæ ac ſtrumoſæ conſpiciebantur, mole tamen ac duritie præpollebat Pancreas Aſellii, ſeu media Meſenterii glandula. *Uterus* & *Renes* cum *Veſicâ* naturaliter, in figurâ autem uti in Canibus ſe habebant. In medio ventre *Cor* Pericardio involutum, & copioſo ſero innatans, ſubſtantiâ flaccidum, & magnitudine etiam bovinum longè ſuperans, hydatide præterea ad magnitudinem avellanæ verſus dextram auriculam affectum ſpectabatur. In *Pulmonibus* nihil præter naturale obſervatum, in *Capite* omnia naturaliter ſe habebant, *cranii* ſubſtantia tamen adeò *mollis* erat, ut cultro facilè dividi poſſet, *Collum* afficiebatur Strumâ arterioſo vaſe ſingulari ſat conſpicuo donatâ, quod ex animadverſione Authorum ſignum Strumarum internarum erat, quales etiam in Meſenterio comparebant. *Caro muſculoſa* itidem flaccida atque putredini obnoxia, exinde magis comprobatur, quod hujus portione cani juniori famelico porrectâ (alii enim eam faſtidiebant) devorandâ, is ſequenti die vomitu & ſeceſſu meros Vermes excreverit. Nec minor putredinoſa ac morbida diſpoſitio *in oſſibus* colligenda, quæ pro parando Sceleto coctura commiſſa vix ignis calorem experta, ſtatim in mucaginem reſolvebantur ac concidebant.

Cauſa morboſæ hujus *diſpoſitionis* licet in propatulo ſit, *aër* nimirùm, qui hiſce feris in hâc Regione naturalis non eſt (Meridionales enim Regiones potiſſimùm inhabitare ſolent,) attamen non parùm quoque hîc facit *victus ratio* uberior ex carnibus crudis, & licet quidem hæc victus ratio naturalis ipſis ſit, has tamen carnes venatu partas & naturali ad huc ſuo calore conſtantes una cum ſaguine tepentes, in naturalibus ſuis locis vorant, hìc loci verò incluſæ & in umbrâ quaſi ſemper degentes intermiſſo omni exercitio quotidiè ad ſatietatem infarctæ (famem enim per biduum aut triduum ferre poſſe teſtatur Ariſtoteles de hiſtor. animal. lib. 8. cap. 5.) cibos non exactè concoquunt, inde magna crudorum humorum ſaburra, quæ in venis Meſenterii, portæ ac Splenis ſtabulans obſtructiones, ac inde Viſcerum eventilationem prohibitam inducit, ex quâ eorundem calida intemperies, quæ non tantùm in toto temperamentum ſubſtantificum pervertit, ac calorem hecticum producit, ſed etiam craſſiores ac Tartareas humorum partes in viſceri-

bus

bus ſubſiſtentes exſiccat, ac tuberculis ſcirrhoſis occaſionem præbet, ob eorundem intemperiem ſitis etiam major concitatur, quam copioſo potu allevare ſtudent, per quem maſſa ſanguinea copioſo ſero diluitur, & cum hoc propter obſtructiones per vias ſolitas evacuari non poſſit, in Lymphaticis circa Hepar turgeſcens, eademque vaſa ob ſubtilitatem diſrumpens, in Ventris cavitatem effluit, ibidemque tumorem ejusdem efficit, qualis in Hydrope cernitur. Cordis ac carnis muſculoſæ flacciditas, tùm & oſſium mollities ex eâdem causâ oriri videntur, quod nempè maſſa ſauguinea ſeroſior, ſeroſum & aquoſum ipſis ſuppeditaverit alimentum, tum quod calidum innatum â calore hectico debilitatum minus ſuperfluitates diſſipaverit, muniaque ſua obierit. Ad hæc omnia accedit quies continua & aër incluſus, ambo ad debilitandum calorem naturalem putredinemque cauſandam quàm aptiſſima. Quibus ſic conſtitutis, videndum, *quomodo animantibus hiſce*, quæ adhuc ſuperſunt, *ſuccurrendum eſſet*, ut, quæ in naturali ſtatu, ibidem conſerventur, & quæ in præternaturali, ad naturalem reſtituantur, quod ut præſtemus.

Primò & ante omnia attendendum, ut in aëre, victus ratione, & aliis, quæ vulgò naturalia ab Authoribus hiſcè animalibus adjudicantur, conformitas, quantum poſſibile erit, procuretur. *Aër* ſit itaque calidus & ſiccus, perflatus & â meridiano Sole illuminatus, non udis ac uliginoſis ex locis inquinatus, atque adeò Theriotropheium non ſpectet ad Septentrionem, ſed potius meridiem verſus, vel ſaltem ſit inter meridiem & orientem locatum; ſit etiam ſpatioſum, ut vagari hinc inde poſſint; *cibus* ſit caro potiſſimùm bubula, quâ, teſte Aldrovando, delectantur, eaque exhibeatur adhuc calens tepore ſuo naturali, & cum ex Ariſtotele l. c. Leo incontinenter Cibo utatur, moxque biduo aut triduo nihil comedat, copioſior ipſis cibus offerri poteſt, ſed deinceps abſtineant diutius, & maximè ſi motus deſit; poterunt etiam offerri ſæpiùs animantia viva, ut juniores Tauri ac boves, cum quibus digladientur, ut ſic & naturæ appetitus compleatur & calor in ipſis excitetur, unde & aliquoties erunt irritandi & concitandi. *Potus* ſit aqua & quidem fluida, melius eſſet, ſi ex rivulo Theriotropheium præterfluente haberi poſſet, ſin minùs paucus porrigatur ipſis potus, parùm enim bibere aſſerit has feras Ariſtoteles l. c. Ut verò *animalia* hæc *in præternaturali Statu conſtituta* ad naturalem reſtituantur, objiciendæ ipſis herbæ ac radices aperientes & modicè refrigerantes, quibus & Theriotropheium conſeri poteſt, ut ſunt Cichoreum,

Dens

Dens Leonis, Agrimonia, Sonchus, Pimpinella, Hædera terreſtris, Veronica, Horminum ſylveſtre, ſeu Salvia agreſtis, radices graminis, Eryngii, Carlinæ, Vincetoxici &c. Poterunt & eædem radices ac herbæ aquæ incoqui, cui raſura Eboris addenda, ex quibus videndum, quasnam magis appetant, ut deinde in majori copiâ eæ exhiberi illis poſſint. Cavendum à Pæoniâ eſt, quâ tantùm admotâ Leones reſupinari cum hiatu laxo, teſtatur *Plinius Hiſt. Natural. lib. 24. cap. 17.* in omnibus tamen affectibus Leonum tanquam remedium præſtantiſſimum deprædicat Simiam. *Ælianus lib. 1. Variar. Hiſt.* quæ viva porrigi ipſis poterit. Et hæc ſunt, quæ ad mandatum Sac. Cæſ. Maj. noſtri Clementiſſimi Domini pro horum animantium conſervatione ſub conſideratione Phyſicâ afferri poſſunt,

Anatomia hæc à *Dn. D. Laurent. Wolffſtrigel, Anatom Prof. & Dn. D. Joh. Georg. Greiſelio Viennæ Anno 1670. peracta, & relatio poſtea S. Cæſ. Maj. oblata, à Dn. D. Greiſelio deſcripta Vratislaviam tranſmiſſa fuit è Vienna ad D. Sachſium.*

Observatio VI.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

Anatome Leonum Splanchnologicè, Myologicè & Oſteologice exhibita.

THeriotrophéum quoddam in Auſtriâ nobis eſt, in viridariô (à Maximiliano II. inchoatô, ſed nec dum perfectô, & jam rurſus ruinam minante, vulgò ad *Structuram* ſeu *Fabricam novam* dicto) exſtructum, primoque Lapide Viennâ diſſitum: ubi juſſu Auguſtiſſimi Cæſaris *LEOPOLDI I.* Domini, Domini noſtri Clementiſſimi, facto annuatim liberali Stipendio, *Leones* ac *Tigrides*, ac aliæ feræ aluntur: inter quæ cum utriusq; ſexus proſtent, *Leones* ac *Tigrides* plurimos jam edidere fætus; cum hoc tamen diſcrimine, quod *Tigridum* ſoboles feliciter adoleſcant; *Leonum* verò proles, ſi annum & pluſculas excedant Lunas, vitâ fungantur. Cujus rei cauſam cum *Auguſtiſſimus Cæſar* ſciendi cupidus, mihi cum Excellentiſſimo Doctore *Greiſelio*, Collegâ meo percolendo, per Supremum S. C. Maj. Venatorem, demandatum eſt, ut unum ex *Junioribus Leonibus*, tunc temporis jam ægrotantibus, anatomicæ indagini ſubjiceremus. *Leænam* itaque, utpotè totali-

ter jam viribus fractam, aggreſſi ſumus. Cum verò eodem hoc anno 1670. menſe nempè *Septembri*, *Leoninus Catulus*, & menſe Octobri, *Tigris mas ſenior*, ac eodem menſe *Leo Senior*, ac tandem Novembri rurſùs *junior Tigris* extincti fuiſſent: eorum cadavera partim juſſu S.C. Majeſtatis, partim propriâ curioſitate ductus, impetravi, tùm ut cauſam mortis, tùm curioſa quædam in hiſce, quæ forſan non ita obvia, obſervarem: ac tandem etiam Sceleta, pro exornando noſtro Theatro, compingerem. Quæ itaque in anatome dictarum ferarum à me animadverſa *Curioſis* tranſcribere libuit, tùm & *Sceleton Catuli Leonini à me ad vivum propriâ manu effigiatum*, tùm & *Cranium Tigridis* à me itidem ad vivum expreſſum, tùm quoad cætera oſſa non multùm à Leoninis differant hæ feræ, transmittere viſum eſt.

Leonum exta potiſſimùm in Abdomini contenta, canum viſceribus admodùm ſimilia, cum aliis etiam, deprehendimus. *Stomachus cum Meſenterio* ac *Inteſtinis* nil præternaturale in tribus Leonibus ac animadverſione dignum præ ſe ferebant: niſi quod *Stomachus Leonis adulti*, ſeu potiùs ſenioris, vermibus albicantibus, Spithamam longis ſcateret: ac quod *reliqua ventris inferioris viſcera*, potiſſimùm in Leænâ juniori, à nobis trucidatâ, copioſo alluerentur ſero: ex diſruptis igitur lymphaticis Hydropem in hâc ferâ deprehendimus. *Hepar* in lobos ſeu fibras (ut loquitur interpres Gal. l. 6. de adminiſt. anat. c. 8.) ſeptem diviſum, canino quoad ſubſtantiam & colorem non adeò diſſimile nec adeò tamen concamerationem Diaphragmatis, ut in Tigridibus, explens. Præternaturale erat, quod in ſeniore Leone inibi in parte convexâ duæ hydatides, in Leænâ verò ſcirrhoſi aliquot tumores reperirentur. *Veſicula fellis*, in junioribus in catulo nempe trium hebdomadarum, ac Leæna annum cum menſe nata, cellulis plurimis, inſtar Coli Inteſtini, exarata: quæ quidem in Seniore Leone non admodùm conſpicuæ. Rebar ego, Naturam providam, in animante in iras ſæpiùs excandeſcente, effuſionem bilis, nimis aliàs efferam, hâcce ſtructurâ refrænatam voluiſſe. Sed hæc parergωs. *Lien* in Leænâ quidem nigricans, qualem obſervavit in Leonibus Gal. l. 6. de anat. adminiſtr. in Leone verò noſtro morboſo tamen, rubri Coloris, ſed non adeò floridi, in quo longitudine ſuâ duas ſpithamas cum dimidiâ, latitudine verò ultra mediam, ac pondere libras tres noſtrates (℥XVI.) civiles adæquabat: Situs is erat ad fundum Stomachi Semilunari formâ: in Leone eundem

com-

complectens: in catulo verò non totaliter ſub Stomacho locatus. *Meſenterium* præternaturale id habebat; in Leone ac Leæna, quod glandulæ, maximè in illâ ſcirrhoſis affectæ tumoribus: inter quas tamen eminebat media, ſeu Pancreas Aſellii. *Pancreas* canino reſpondens laciniatum: in Leæna præternaturaliter induratum. *Renes* in Catulo ac Leæna adhuc glanduloſi, in Leone verò ſeniore globoſi potiùs, quàm ovales ad duorum pugnorum vaſtitatem accedentes, ac tunicâ albicante & ſatis craſſâ inveſtiti. *Glandulæ renales* ad latera ſitæ, nec Renibus adjacentes. *Uterus Leænarum*, cornubus, ſeu potiùs tubis ſuis ad renes usque exporrectis, caninæ matrici penè æmulus. In *Leonis Pudendo* hoc peculiare obſervatum, quod glans papillis minutis prædita, quæ tactum ſurſum inſtitutum, morabantur aſperitate ſuâ quaſi imbricata: *Urethra* etiam non adeò ut in canibus cartilaginoſa. Quæ de partu, numero ac ordine prolium refert Stagirita, apud nos non usque adeò vera deprehenſa ſunt: poſt plurimos enim editos fœtus Leæna ſenior adhuc vivens, unicum catellum, (cujus Sceleton effigiatum transmittimus) enixa eſt.

In *Thorace Cor* maximum Pericardio ſuo involutum ac bovinum quin etiam ſuperans, in Leone æquè ac Leænâ ſpectatum. In hâc præternaturale id habebat, quod *Auricula dextra* Hydatide, ad magnitudinem nucis avellanæ, afficeretur: in illo verò quod *ambo Ventriculi, Polypo ſebaceo-tendinoſo* ac radicibus ſuis, ſeu pedibus, firmiſſimè columnis cordis adnato, opplerentur: qui & per Venam arterioſam & tortam, vaſtitate admodùm memorandâ, propagatus, motumque refluum cruoris præpediens, neci efferatiſſimæ beſtiæ occaſionem tulit. Oculatum teſtem horum denomino *Excellentiſſimum Dominum Doctorem* Jung/Collegam meum percolendum, quem ad hanc anatomen ſemper vocaveram. *Pulmones* in Juniore Leænâ ac catulo rubicundi, quod & in Seniore Leone ſpectabile, in plures lacinias diſtincti: in catulo prætereâ præter naturam muco bronchia copioſo infarciebantur, unde ſuffocatus obiit.

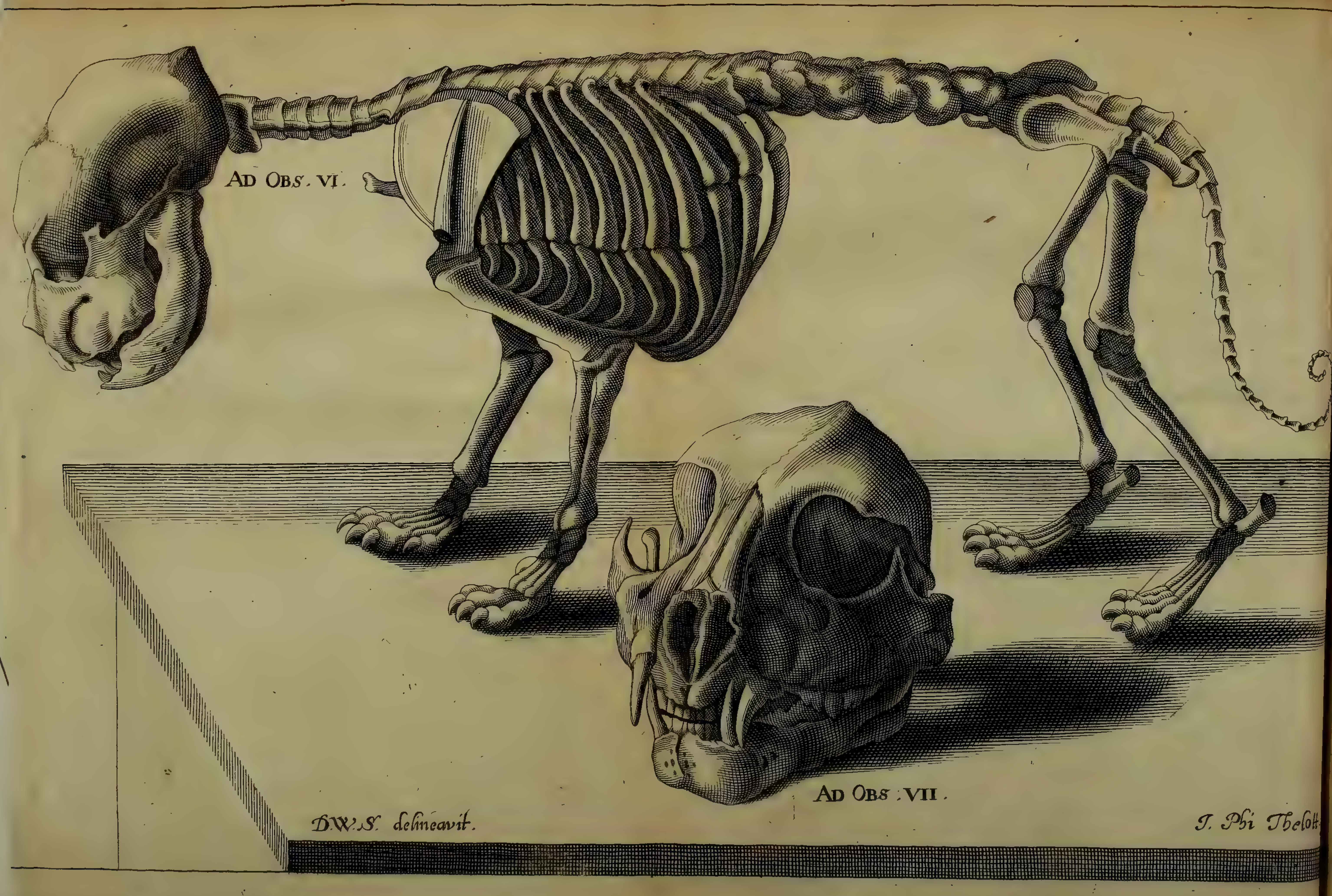
Cerebrum canino etiam ſimile, pulchrè natibus ac cæteris apophyſibus, teſticulis que [redacted] conſpicuum: id â *Cerebello*, intercedente apophyſi interna Cranii oſſea, juxta ductum ſuturarum, ſagittalis ac lambdoidææ (ut & in canibus) dirimebatur. In *Oculis* id peculiare erat, quod retina tunica coloris carnei erat; ob intermixta ſanguiflua

 vaſa

vaſa fibrillis nervi Optici: qualem & in Tigridibus obſervâram, ac inde rutilantes ac igne micantes horum animantium oculos ex Spiritibus igneis in hiſcè vaſis contentis, oriri putabam. *Collum* junioris Leænæ Bronchocele, ad magnitudinem pugni, affectum, quo vas arterioſum admodùm conſpicuum pertingebat. *Caput aſperæ arteriæ* in Leone admodùm grande: *Cartilago ſcutiformis* oblonga: *Epiglottis* ligamentis potiùs carnoſis, quàm muſculis, nec, ut in bobus, manifeſtis prædita. *Lingua* imbricata ac aſperrima, limam quamque craſſiorem æquans: in catulo in extremitate fimbriata.

Muſculi in genere vaſtiſſimi, ac in ſpecie *Temporales* (quod & Gal. 9. de Uſ.part. annotaverat) ac fermè circa ſuturam ſagittalem ſe invicem rurſùs attingentes, ut in canibus, & iis feris, quibus ex dentibus robur eſt. *Pectorales muſculi*, ubi aliàs Claviculæ locari ſolent, vaſtiſſimi, ut & cæteri omnes, exceptis *Glutæis*, qui in hoc animante, reſpectu aliorum, adeò robuſti ac carnoſi non ſunt: robur cunctis addit copioſa ad eos nervorum & valdè conſpicua diſſeminatio.

Oſſa etiam in genere quod ſpectat, iis tanta ſoliditas non eſt, quantam iis attribuit Ariſtoteles lib.3.de hiſt. animalium, c.7. neque medullâ deſtituta, ac adeò paucâ prædita, ut fermè nullam habere videantur, ut eidem placet: quod etiam obſervatum à Fallopio in Expoſit. lib. de Oſſibus Gal. c. 7. imò Leænæ junioris Oſſa (quod tamen præternaturale) à *Domino Doctore Greiſelio* pro parando Sceleto coctura commiſſa, vix vulcani adhuc remiſſioris vim experta jam in mucaginem tota diſſolvebantur: in quâ etiam *Oſſa Cranii* (ut in ſpecie quædam de Oſſibus afferamus) *adeò mollia*, ut acie ſcalpelli abſq; ſerrâ dividi poſſent. *Os triangulare* ad initium lambdoidææ ſuturæ admodum conſpicuum: *Oſſa maxillæ ſuperioris* numero ſuperant humana, tùm in hiſcè brutis, tùm & in ſimiis, adſunt enim duo, quæ ſex inciſores dentes comprehendunt: quorũ mentionem Gal.lib.de Oſſ.ad Tyr.fecit, & malè ad maxillam humanam retulit: *in oſſe maxillari* foramen ſuborbitarium ampliſſimum eſt, uti & in Tigride, ut copioſi ac vaſtiores nervi ad muſculos labiorum ac faciei, pro efficiendo rictu, propagari inde poſſent. *Os primum maxillæ ſuperioris* proceſſu ſuo, quo aliàs abſolvit orbitæ canthum exteriorem, non pertingit ad os frontis usque, neque fundus orbitæ à maxillari oſſe, usque ad foramen optici nervi abſolvitur, ac proceſſus jugalis valdè arcuatus eſt, extrorſùm prominet, ut temporales muſculi ſat vaſti, ſat

AD OBS. VI.
AD OBS. VII.
D.W.S. delineavit.
J. Phi Thelott

ſat ſpatii, cum usque in orbitam ſeſe inſinuent, haberent. Ob quam rationem etiam orbita extrorſum, nec totaliter oſſea eſt, ne nempè in motu dicti muſculi læderentur, *Proceſſus Pterygoidæi* id nominis in hiſcè feris (ut adhuc in ſimiis) non merentur, cum potiùs acuti ſint. *Tympanum* in fætu Leonino cum oſſeo ſuo circulo ac ei ſupertenſa membrana, adeò elegans ac ſublevatum, ut non putarim convenientius ipſi nomen tribui poſſe, *proceſſus Mallei* membranæ tympani accumbens longior conſpicitur, ac in homine ac vitulis eſſe ſolet. *Dentes* in ſeniore Leone omnes fermè jam attriti ex quibus cum Ariſtotele l. 9. de hiſt. animal. c. 44. ſenectutem illius collegimus. *Maxilla inferior* pluribus foraminibus pertuſa pro copioſioribus tranſmittendis nervis ad labiorum muſculos. *Collum Leonum* unico oſſe non riget, quod voluit Ariſtoteles l. 4. de hiſt. animal. c. 10, uti nec in Lupo, ſed *ſeptem* conſtat *Vertebris*, inter quas Prima vaſtiſſima eſt; quem lapſum Stagiritæ jam annotavit Scaliger Exert. 208. in Leone inter Clathros Regis Navarræ aſſervato ac extincto: *in cauda 28.* numeravimus oſſicula ſeu vertebras, *in lumbis 6.* quorum tranverſi proceſſus, ut in ſimiis, ſurſum ſpectant. *Coſtæ 13.* utrinque ſpectantur, quarum numerum ſequuntur & thoracis Vertebræ. *Sternum* ut & in ſimiis 8. conſtat oſſibus, cartilagine Xiphoide, quæ in brutis id nominis non meretur, uti nec ſemper in hominibus, cum rotunda potiùs ſit, munitum. Loco *Clavicularum* maximè in catulo oſſiculum ſemilunare Acromio laxè cohærens, ac tandem ad ſummitatem Sterni, quæ acuta eſt, terminatum, deprehendimus: quod & in Tygride obſervare licuit. ὀξύστερνα etiam ſunt hæc animantia, nec πλατύστερνα, ut homo. *Oſſa innominata* oblonga ut in omnibus ferè quadrupedibus digitatis & biſulcis, qualia & in ſimia ſunt, cujus Oſteologiam tradidit *Riolanus* ad finem ſuæ Anthropographiæ. *Artus anteriores* hoc peculiare habent, quod os Humeri circa inferiorem epiphyſin introrſum perforatum, ut quaſi per trochleam tendo Bicipitis muſculi trajiciatur. *Digiti 5.* anterius conſpiciuntur, uti in omnibus digitatis ex prædâ viventibus ac carnivoris, nec id tantùm Pantheris, quod tamen malè pro peculiari diſcriminis notâ Gyllius in Ælianum apud Aldrovandum adfert: Retrorſum verò 4. digitis præditi ſunt, non tantùm Leones, ſed Canes & Tygrides & cæteræ feræ, ut ſupra innuimus. *Oſſa ſeſamoidæa* ad inſertionem Gaſtrocnemii ſub poplite ſpectatæ magnitudinis viſuntur. *Ungues* adunci ac phrameati, lati

ac infrà non levi acie inſtructi; qui in vaginis ſuis ex cute conflatis reconduntur, ne nimirùm acies obtundatur. *Dn. D. Laur. Wolf. Strigel in Litt. Vienna Vratislaviam datis ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

BEnevole Lector, prodiit *Pariſiis* aliquot foliis Anno 1667. apud *Fridericum Leonardum Typograbum Regium* Ordinarium in plateâ S. Jacobi ad inſigne Urbis Venetiarum *Epiſtola Anonymi* ad D. de la CHAMBRE Gallicè ſcripta, continens obſervationes notatas *in diſſecto LEONE 24. Jun. 1667.* in Bibliothecâ Regiâ, quas *Curioſo Lectori* ad illuſtrandas Obſervationes â Dn. Wolfſtrigelio in Leone factas, *ex Gallico in Latinum* verſas ſubjungere placuit. *Angli* eandem *Anatomiam Anglicè* excerpſerunt in *Tranſact. Philoſ. Num. 28. vol. II. p. 356.*

OBSERVATIONES,

Diſſecti Leonis in Galliâ.

OBſervationes noſtras poſtquam incepimus ab iis partibus, quæ poſſunt videri abſque diſſectione, invenimus, quod *craſſities CAPITIS*, quæ memorabilis eſt in hoc animali, conſiſtat præcipuè in extra ordinariâ abundantiâ carnis caput contegentis, & in magnitudine oſſis, quod componit maxillas. Porrò quod PECTUS largum appareat non aliam ob cauſam. quàm ob pilos longos & denſos pectus circumſtantes cum Sternum ſit compreſſum, & multò magis in extremitate, quam non reperire licet in plurimâ parte Equorum aut Canum. Eadam de cauſâ *cauda* non videtur eſſe æqualis craſſitiei ab unâ extremitate ad alteram, ob inæqualitatem pilorum, quibus cingitur, in principio enim pili breviores ſunt, ibique oſſa & caro denſior, exinde pili magis magisque longiores fiunt, quo magis circa finem caudæ illa (oſſa & caro) imminuuntur. Invenimus quod longitudo pilorum (*juba* dicta) circa collum & pectus nullatenus differat â reliquis pilis corporis, niſi longitudine, & quod nihil conveniat cum naturâ crinium.

Invenimus, quod *ungulæ* non habeant thecas, in quas ungvium mucrones condant, ne refringantur hebetenturvè in ingreſſu, ut ait *Plin. L. VIII. c. 15.* ſed potiùs quod hæc animalia, uti obſervant *Plutarch. & Solin. Polyhiſt. c. 40.* huic damno proſpiciant, retrahendo *mucrones* mediante

mediante *particulari articulatione* poſtremæ juncturæ, quæ talis eſt ut penultimum os dum ſe inflectit, externè cedat poſtremo oſſi ipſi articulato, & cui ungula eſt infixa, ut flectatur tàm facilè ſupra & ad latera, quàm infra etiam; eo modo, ut id quo terram attingit, non ſit extremitas digitorum, ſed nodus articulationum ultimorum duorum oſſium, eo modo, ut inter eundum ungulæ maneant ſuprà elevatæ & retractæ intra digitos, nempè omnes pedis dextri Verſum latus dextrum uniuscujusque digiti, & omnes pedis ſiniſtri Verſus latus ſiniſtrum. *Flexio digitorum* propter greſſum non aliunde provenit, quàm à tendinibus Muſculi ſublimis (externi,) cum illi tendines Muſculi profundi non agant, niſi quando opus eſt, ut extendantur ungulæ, & prodeunt, quando ultimus articulus infra flectitur. Hæc mirabilis ſtructura non invenitur in pollice, cujus ultima junctura non flectitur, quàm verſus ſuperiora; cauſa eſt, quod hunc digitum non reponat ad terram tanquam breviorem reliquis, & qui ordinariè non habeat plura, quàm duo oſſa. *V. Fig. I. n. 3.*

Quod in utrâque maxillâ habeat XIV. *Dentes*, nimirùm quatuor *inciſorios*, quatuor *caninos* & ſex *molares*: quod *inciſivi* ſint minores, *Canini* maximè inæquales, ut ex iis duo *grandiores*, duo verò *minores*. *Grandiores* longitudine attingunt pollicem unum cum dimidio inſtar dentis aprini, illosque ſolos pro Caninis æſtimat Ariſtoteles; ſed hi ſocios habent alios *minores* & acutos ad latera Inciſivorum, & qui in ſuperiore maxillâ inter hos & majores tantum relinquunt vacuum ſpacium, quantum ſufficit, ut inſeratur eo Uncus canini grandioris inferioris maxillæ, in quâ inferiore maxillâ ſimile ſpatium eſt intra majorem caninum & primum molarem deſtinatum, ut ibi recubet major Caninus ſuperioris maxillæ, ſed quod ſpatium multò majus eſt, ut ſcilicet maxilla inferior ſe poſſit extendere antrorſum, quando neceſſitas poſtulat. *Molares* ſunt pariter valdè inæquales, præcipuè in maxillâ ſuperiore, ubi ille, qui Canino aſſiſtit, tàm parvus eſt, quàm inciſivus. *Reliqui molares* grandiores ſunt, & habent tres inæquales mucrones repræſentantes quaſi florem Lilii. *Dentes.* *V. Fig. I. n. 1. & 2.*

Collum maximè rigidum eſt, uti obſervarunt Authores, ſed diſſectio monſtravit, quod non eodem modo fiat, uti illi putarunt, quod nihil aliud ſit Collum Leonum, quàm unicum os: ſed quod ſpinoſæ apophyſes Vertebrarum Colli longiores ſint, & aligatæ ligamentis tàm fortibus & duris, ut videantur eſſe unicum os. *Collum*

Inveni-

Invenimus id, quod *Scalig.* dicit, ſe obſervaſſe in diſſectione duorum Leonum, & quod Ariſtot. benè intellexit, quando ait in Phyſiognomiâ ſuâ, quod corpus Leonum ſit notatu dignum tàm propter craſſitiem, quàm propter robur & firmitatem articulorum.

Invenimus quod *lingua* ſit aſpera & *aculeata* copia mucronum in-
V. Fig. II. ſtructa ex materiâ dura, ſimiliter illa, ex quâ ungues, ſicuti iidem ean-
n. 1. dem habent figuram, dum iſti mucrones excavati ſunt in illorum baſi & incurvati verſus gulam. Longi ſunt propemodùm duas lineas, & ha-
Fig. II. bent verſus ipſorum baſin parvas rotundas eminentias factas ex linguæ
n. 2. cute carnoſâ.

Invenimus, quod *oculi Leonum* ſint clari & lucentes poſt mortem, & quod videri poſſit per foramen Uveæ fundus Choroidis quaſi auratus: quod *conjunctiva* tunica ſit nigra: quod anſam dederit credendi Leones *dormire oculis apertis*, quia palpebras non claudunt, poſſunt etenim operire oculos beneficio membranæ craſſioris & nigreſcentis, quæ hæret verſus majorem angulum, quæque elevata & elongata verſus minorem canthum ſeſe extendere poteſt ſupra totam Corneam ſicuti videre licet in Avibus & præcipuè in *Felibus*, quæ tàm inſignem habent *conformitatem cum Leonibus*, ut fundamentum quaſi habere videatur fabula in Alcorano inventa, ubi narratur, quod felis primùm in Arcâ prognata ſit ex ſternutatione Leonis. *Structura particularis palmæ pedis* ſ. brancæ, dentium, oculorum, linguæ, quam obſervavimus in Leone, communis inventa fuit cum fele, & partes illorum animalium internæ eandem habent conformitatem, quanquam contrarium dicat *Albertus*.

In primâ Leonis apertione cutis non videbatur extraordinariæ eſſe duritiei, aut quod ſit impenetrabilis, ſicut refert *Cardanus*, ſed inveniebatur illa firmiter annexa per copiam fibrarum durarum & nervoſarum, quæ oriebantur ex muſculis, & penetrabant panniculum carnoſum. *Oeſophagus* non erat adeò largus & amplus, ut, ſecundum traditionem Autorum, poſſet Leo deglutire integra membra animalium, ſiquidem non excedebat latitudine pollicem cum dimidio & conſtringebatur foramine Diaphragma tranſiente more ordinario, neque erat apertus ſicut in maximâ parte piſcium & ſerpentum, qui facillimè deglutiunt, quicquid ipſorum gulam intrare poteſt.

V. Fig VI. *Ventriculus* erat longus 18. pollices, latus 6. ſituatus à ſummo ad
lit. T. V. X imum deorſum, inclinans paulatim verſus dextrum latus, & ſe relevans

circa

circa pylorum, habebat in parte ſuperiore & anteriore duo Tubercula inæqualia.

Omnia *inteſtina* continebant longitudine 20. pedes, *Colum* 18. pollices & *Appendix ſ. Cæcum inteſtinum* tres pollices.

Pancreas erat ſimile felium & canum Pancreati, & *majores glandulæ Meſenterii* ab Aſellio Pancreas dictæ ſimiles erant pariter illis animalibus.

Epar invenimus conſtare 7. lobis ſicut felinum, coloris erat brunni ad nigredinem accedens; & erat maximè molle. Ejus cava pars ſub *veſiculâ felleâ* erat repleta bile in ipſius ſubſtantiam diffuſâ, ſicuti etiam in reliquas vicinas partes, quæ circumſtantia ſola cauſa eſt, ut ſuſpicemur exinde mortem hujus Leonis accidiſſe, putantes eſſe morbum illum, cui, Plinio narrante, ſoli Leones ſint ſubjecti, quemque appellat *Ægritudinem faſtidii*: nam ſive hoc intelligatur de tædio mortali, quod concipit ex captivitate, uti iſte Autor exprimit; aut quod ſignificet faſtidium, quod ipſi mortem infert, quando non comedit, tamen facilè colligitur, quod retentio bilis unum alterumvè producat affectum.

Veſicula fellis erat longa 7. pollices, unum cum dimidio latitudine. Structura ipſius erat admodùm ſingularis, habens anfractus varios circa meatum Cholidochum, & quaſi ſeparata in plurimas cellulas, qualem quoque feles habent. *V. Fig. III.*

Lien longitudine unum attingebat pedem, latitudine duos pollices, craſſitie dimidium pollicem.

Ren erat ferè rotundus, longitudine accedebat tres pollices cum dimidio; duos cum dimidio latitudine ac craſſitie, ponderabat 7. Uncias cum duobus groſſis.

Partes generationi inſervientes habebant hoc particulare, quod *Urethra* non erat recurvata, ſed tota recta â veſicâ usque ad extremitatem virgæ, & quod initium ligamentorum, quæ cum Urethra corpus virgæ conſtituunt, multum diſtabat â Proſtatis, quæ ſunt ſub principium colli veſicæ: tali modo, ut Urethra, quæ tota habebat undecim pollices, non extra protendebatur his ligamentis juncta, quàm longitudine pollicum trium cum dimidio: unde dubitandum de veritate *Ariſtotelicæ* relationis de Naturâ Leonum, nimirùm quod per excellentiam & præ reliquis animalibus poſſideat ſigna notabilia, quæ demonſtrent poten- *V. Fig. IV.*

 tiam

tiam & perfectionem ſui ſexus. *Ratio hujus ſtructuræ* videtur eſſe fundata ſupra extraordinariam latitudinem oſſis pubis, per cujus longitudinem oportet, ut Urethra deſcendat retrò veſicam, cujus fundus debebat procedere ſupra hæc oſſa pubis, usque ad ipſorum partes inferiores, ex quibus naſcuntur hæc ligamenta, quæ componunt virgam. Hæc conformatio efficit, ut Leo urinam retrò ejiciat, & non elevet pedem more canum, *uti* vult *Plin.* & quod coëat cum Leænâ eodem modo, uti Cameli & Lepores.

Aperiendo *Thoracem* obſervavimus, quod ex omnibus *Cartilaginibus Sterni* inciſis, exirent duæ aut tres guttæ ſanguinis, quæ notabant, quod hæ partes non ſint adeò ſolidæ, ipſarumque cavitates imperceptibiles, uti quidam Autores ſtatuunt, quia ſunt pervia & penetrata vaſis ſanguineis, ſicuti videre licet in omnibus animalibus, quando adhuc ſunt in Juventute.

Mediaſtinum erat quaſi ſeminatum plurimis vaſis majoribus; membranæ, quæ ipſum conſtituunt, & quæ erant perforatæ inſtar retis, ſe conjungebant, nec vacuum relinquebant ſpatium, niſi verſus Diaphragma rectâ ad cuſpidem cordis, ubi erat cavitas ſatis ampla & grandis. Idem obſervatur in Felibus.

Fig. V. Tab. VI *Pulmo* inventus fuit habere 6. Lobos, in latere dextro tres, & tres in ſiniſtro. *Aſpera arteria* habebat omnes *cartilagines annulares* integras, præterquam 2. aut tres ſub Larynge, quæ in ipſarum magnitudine, quæ excedit quatuor pollices in ambitu, habebant quaſi duas Lineas, quæ non erant integræ. Latitudo & firmitas hujus organi ad edendam vocem nobis videbatur optimè diſpoſita pro formando ſono horribilis fremitus.

Canalis Lacteus Thoracicus erat admodùm parvus, & inhærebat longis filis adipoſis extenſis ſecundùm longitudinem & ad latera corporis vertebrarum, latitudine habebat duas lineas.

Cor inveniebatur ſiccum, & ſine aquâ Pericardii, multò majus ſecundum proportionem, quàm in ullo aliquo animali, habebat 6. pollices longitudine, & quatuor latitudine verſus baſin, & finiens in cuſpidem admodùm acutam. *Subſtantia* nobis apparebat molliuſcula, antequam eſſet aperta, ſed repertum, quod exinde hoc oriretur, quod cor parùm de carne poſſideret, & quod totum ferè cavum; Ventriculi ipſius erant adeò ampli, ut ſiniſter qui deſcendit uſque ad cuſpidem, non haberet

beret tantam carnis ipſum ibi contegentis craſſitiem, plusquàm duarum linearum, verſus baſin non habebat pluſquàm ſeptem & ſeptum habebat ferè totidem. *Auriculæ cordis* erant tàm parvæ, ut dextra, quæ tamen multò major, non haberet dimidium pollicem. Structura cordis felini non eſt adeò ſingularis, namque magis obtuſum eſt in cimâ & more ſolito carnoſum.

Proportio Ramorum, quos *Aorta* Aſcendens emittit, erat talis, ut *Carotides* eandem haberent craſſitiem, qualem ramus ſubclavius ſiniſter, & qualem reliquum dextri, ex quo ſurgunt. Quod conſideratione maximè dignum reſpectu parvitatis cerebri. Idem videri poteſt in felibus, quæ ad proportionem ipſarum magnitudinis habent majorem quantitatem cerebri. *V. Fig. VI.*

Cerebrum non habebat plus, quàm duos pollices in omnibus dimenſionibus; illud erat incluſum cranio craſſo dimidii pollicis eo in loco, ubi magis tenue eſt, & ferè integrum pollicem circa regionem frontis. *Vertex capitis* erat elevatus *inſtar criſtæ in galeâ*, ut eò meliùs exoriri poſſent muſculi Crotaphites, qui contegunt latera utraque verticis capitis, & relinquunt in medio frontis iſtam cavitatem vel ſinum, quam Ariſtot. adjudicat Leonibus eſſe particularem. Unusquisque muſculorum Crotaphitorum longus erat 5. pollices, latus quatuor cum dimidio, craſſus duos pollices, & pondere accedebat 20. Uncias. Hoccè *Leoninum caput* adeò benè carne munitum, & ex *firmisſimis* tàm ſtructurâ, quàm ſubſtantiâ *oſſibus compoſitum*, anſam dedit cogitandi, quod ſi Urſus ex mente Plinii habeat caput tàm tenerum & debile, ut facilè poſſit pugno alapæ occidi, inde appareat, quàm difficile ſit interimere Leonem, & quod hoc non ignoraverit *Theocritus*, qui introducit referentem Herculem, quod volens interimere, clavâ ſuâ Leonem Nemeæum, præſtare ampliùs nihil potuerit, quàm ut attonitum ſaltem reddiderit, utque ipſum tandem occiderit, propriis manibus eundem ſtrangulare coactus fuerit. *V. Fig. I. n. 1.*

Os quod in brutis reperitur *intra cerebrum & cerebellum* rectà ad ſuturam Lambdoidem erat longum pollicem cum dimidio, latum lineas decem, & craſſum duas, figurâ magis quadratum, quàm illud, quod in cranio canum aut felium.

Glandula Pinealis erat Diaphana, & adeò parva, ut longitudine non excederet lineam unam, & duas tertias in Baſi.

Nervi Optici apparebant majores & grandiores poſt eorum conjunctionem, quàm anteà, quod inde provenit, quod foramina, per quæ intrant orbitam, non ſunt rotunda, ſed in rimâ, quod illos elongat, dum exæquantur. Poſtquam prodierunt per foramen Orbitæ, elongebantur usque ad orbitam oculi latitudine duorum pollicum cum dimidio. Obſervatum quod *cavitas* hujus *Orbitæ* non erat penitus oſſe munita interius, ſed quod illa erat pertuſa verſus tempora intra apophyſin oſſis frontis, & illius primi oſſis maxillaris, quæ non ſe conjungebant invicem pariter, ut in canibus & felibus.

Globus oculi habebat ſedecim lineas in diametro. *Cornea* erat denſa tertiam partem unius lineæ in medio, poſt ſemper craſſior evadebat verſus ſuam circumferentiam, usque ad dimidiam tertiam unius lineæ, eodem modo, ut vitrum oculare in conſpicillis. *Iris oculi* erat coloris pallidi, quem appellant colorem Iſabellæ. *Tapetum ſ. Tunica Choroides* apparebat colore magis flavo aurato, & qui nihil habebat de colore viridi, quem plurimi Autores Leonum oculis tribuunt, & qui non majorem reddunt rationem, quàm ii, qui ipſos Charopos nominant, niſi quis intelligat id factum per Antiphraſin, ſicut fecit *Heſiodus*, eâ ratione, quod in aſpectu Leonis ſit terribile aliquid & horridum, ſicut pulchritudo & gratia, quam verbum Choropos ſignificat, non provenit propriè ab uno colore, quamvis aliqui ita appellarint aquam marinam, quando illa vireſcit. *Verſa pars Uveæ* anterioris eo in loco; ubi Cryſtallino incumbit, tota erat nigra.

Cryſtallinus fuit inventus valde planus & maxima ipſius convexitas præter ſolitum hærebat in ipſius parte anteriore, quod etiam obſervatur in oculis felium. *Figura Cryſtallini* erat talis, ut videretur corniculata per curvaturam, quam habebat in latere, & quæ reddebat Cryſtallinum oculi ſiniſtri (ubi hæc inflexio major erat) in formâ cordis: ſed *unus ex* his *Cryſtallinis*, qui jam corrumpi cæperat glaucomate, ſuſpicionem dabat, quod hoc fuiſſet contra naturam, & præcipuè in hoc ſubjecto.

Humor aqueus erat in ſat magnâ abundantiâ, & qui repræſentabat ferè ſextam partem humoris vitrei: hæc abundantia judicabatur eſſe

vera

vera cauſa claritatis, quæ remanet] in Leonum oculis poſt mortem, qui livorem contrahunt tùm quando cornea exareſcit per defectû hujus humoris, qui ipſam tenebat extenſam.

Ultima obſervatio fuit, *quòd* non obſtante tempore, in quo fiebat iſta diſſectio, (nempè calido & humido) & *quod* diſpoſitum ad putredinem fuerit animal morbo extinctum, & *quod* omnes Autores referant, habeat halitum tàm fœtidum, ut inficiat omne, quod ipſi appropinquet, & quod reliqua animalia non attingant reliquum carnis, de quo Leo manducaverit, nihilominùs nihil inveniri licuit, quod aliquam extraordinariam corruptionem denotaſſet; odor ipſius non gravior, quàm ille à cervo, quem eviſcerare decet paulò poſtquam fuit interemtus. *Vermes* qui inveniebantur ſupra carnem Leonis quarto die erant imprægnati à muſcis, uti judicare licuit per fruſtum linguæ, papyro incluſi, quodque per noctem ſiccatum fuit, & maximè durum factum absque ullo odore. Ille qui dicit, quod *Leo* ſit *ſubjectus febri*, aliam non poteſt intelligere quàm Ephemeram, quamvis alii dicant, quod febre laboret per totum vitæ tempus, & comprobat, quòd bilis ſit balſamus in corpore animalium reſiſtens corruptionibus, & quæ hoc quoque efficit, ut Leones, in quibus illa dominatur, vivant tàm longo tempore.

Fiebat adhuc alia *conſideratio circa parvitatem cerebri* hujus animalis, de quo Philoſophi Naturales referunt tot veſtigia Judicii & rationis, ſi fiat comparatio cum abundantiâ cerebri in vitulo; judicatum quod paucitas cerebri ſit magis ſignum & cauſa indolis ferinæ & crudelis, quàm defectus acuminis. Hæc conjectura firmabatur per aliam obſervationem; quæ ante quatuor dies fuerat facta in vulpe marinâ, in qua ferè nihil inveniebatur de cerebro quanquam putatum fuit, quod fama ſagacitatis & dexteritatis quâ pollet, ipſi hoc nomen inter piſces conciliaverit: nam communiter omne genus piſcium minus cerebro inſtructum, unde etiam parvam habent diſpoſitionem ad ſocietatem & diſciplinam, ad quas animalia terreſtria ſunt diſpoſita.

NB. Menſuram linearum & pollicum B. L. ex annexâ Tabulâ facile computare poterit.

Explicatio Tabulæ.

Figura I.

A. Origo Muſculi Crotaphites.
BB. Ipſius inſectio.
CC. Zigoma.
DDD. Dentes molares.
EE. Dentes Canini.
F. Radius.
G. Dentes inciſorii.
H. Cubitus.
II. Carpus.
1.2.3.4. Metacarpus.
5.6.7.8. Prima oſſa digitorum.
9.9.9.9. Eorundem ſecunda Oſſa.
ooo. Tertia.

Figura II.

AA. Cutis linguæ.
BBBB. Cuſpides linguæ cuti infixæ.
CCC. Parva tubercula ad baſin Cuſpidum.
D. Cuſpis una extracta.

Figura III.

AA. Veſicula fellea.
B. Porus Cholidochus.

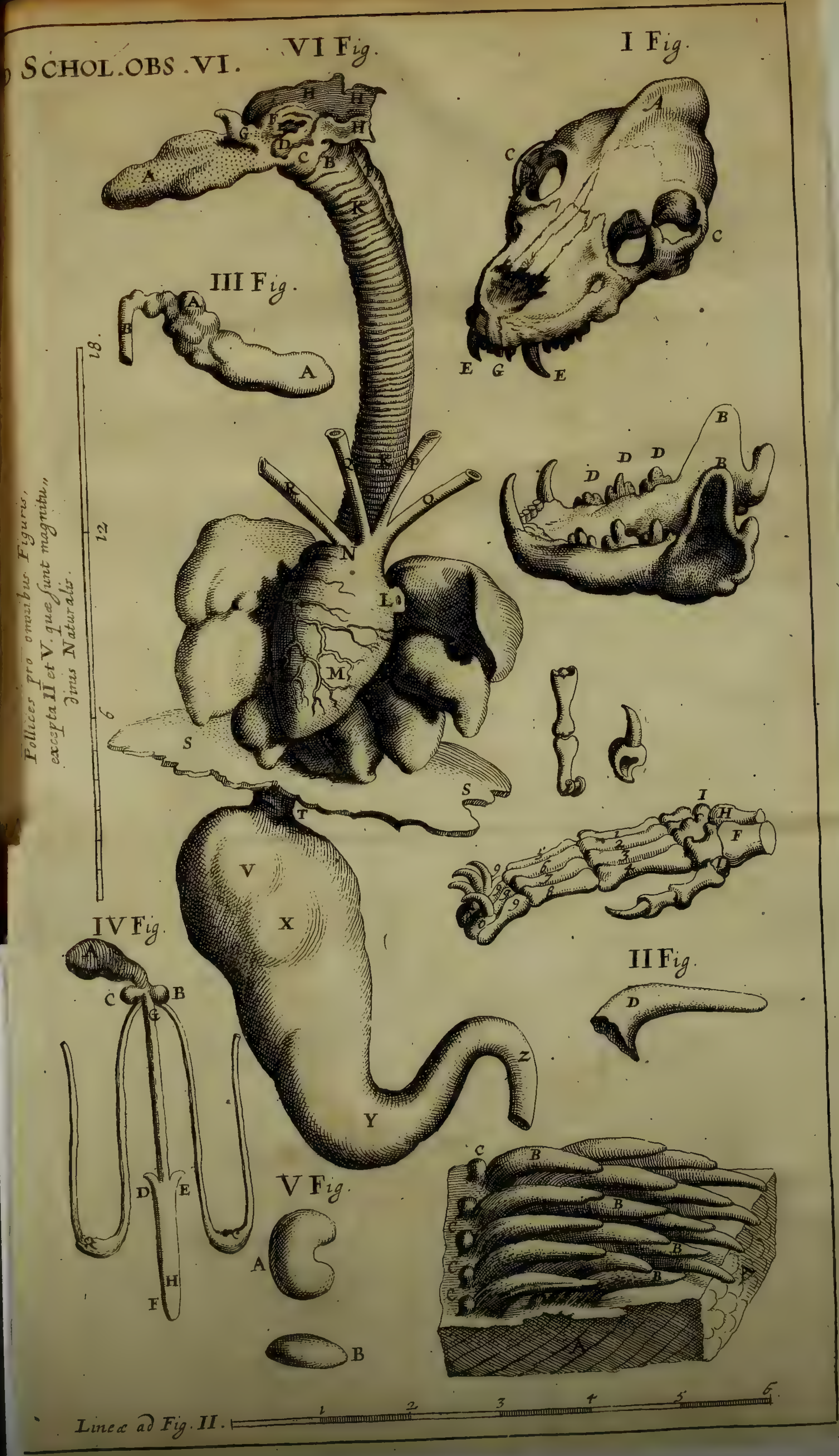
Figura IV.

A. Veſica.
BC. Proſtatæ.
DE. Duo ligamenta, quæ conſtituunt virgam.
F. Balanus.
GH. Urethra.

Figura V.

A. Humor Cryſtallinus in plano.
B. Humor Cryſtallinus tranſſectus (de profil.)

Figu-

SCHOL. OBS. VI.
VI Fig.
I Fig.
III Fig.
IV Fig.
V Fig.
II Fig.
Pollices pro omnibus Figuris,
excepta II et V. quæ ſunt magnitu-
dinis Naturalis.
18
12
6
Lineæ ad Fig. II.
1
2
3
4
5
6

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

Figura VI.

A. Lingua.
BCDEFG. Larynx.
HHH. Pharynx.
B. Cartilago Cricoides.
C. Cartilago Thyroides.
DF. Cartilago Arythænoides.
E. Glottis.
G. Epiglottis.
I. Oeſophagus.
KK. Aſpera arteria.
LMN. Cor.
L. Auricula dextra cordis.
N. Crux Aortæ.
OPQ. Rami Arteriæ ſubclaviæ dextræ.
PQ. Carotides.
R. Subclavia ſiniſtra.
SS. Diaphragma.
TUXYZ. Ventriculus.
T. Orificium ſuperius.
UX. Duo Tubercula, quæ habet ſuperius.
Y. Fundus Ventriculi.
Z. Pylorus.

OBSERVATIO VII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

Tigridum Anatome ijsdem ac illa Leonum abſoluta.

T*Igridem* apud *Scaligerum Exercit. 208.* animal dicunt ferum Indi: at eum ille Pardum putat: quandoquidem & curſu minùs valet, & ex inſidiis victum quærit. Maculæ aliæ ſunt, quam noſtratium Pardorum; Pilus eſt potiùs, quàm lana, orbiculi ad latera rotundi &c. quæ videri ibi poſſunt: neque etiam icones, quas habet *Aldrovandus l. 1. c. 4.* ſub *Tigride Geſneri* ac quorundam, noſtrati correſpondent; deſcriptioni tamen, quæ apud eundem ex *Solino* & *Alberto* habe-

habetur, aptè ſatis convenit: *Collum* enim hæc fera habet breve, quale Leoni & Urſo, unde non eſt Pardalis ſeu Panthera, quæ collum longum, colorem fulvum nigris maculis interundatum, quaſi ſupercilia oculis impoſita; & quod maximum eſt argumentum, quod teſte Alberto hæc animantia felibus ſint perſimilia: tùm quod Pelliones noſtrates, pelles horum animantium communi hominum conſenſu pro Tigridum pellibus divenditent. Maneat itaque fera hæc, cujus anatomen nunc trademus, *Tigris*, correſpondentibus notis, quæ de hiſcè apud *Bontium* Medicum Batavum in Java, afferri ſolent.

Viſcera itaque abdominis felium inteſtinis perſimilia obſervavimus: *inteſtina propriè* dicta perpauca, nec multis ſpiris circumvoluta, ac craſſa quidem omnibus cellulis deſtituta, unde & frequenter excernere ſolent hæc animalia alvi illuviem: *in Tigride ſeniore* ter emenſa longitudinem corporis æquabant: *Cæcum* longum; ad cujus latera *duæ glandulæ ovales ex meſenterio* utrinque deferebantur, quas etiam in *Tigride 5.* menſium, quem præſentibus *Excellentiſſimis Dominis Doctoribus, Domino Ferdinando Hertodt, Dn. Jungio, Dn. Kielmanno, Dn. Piſano, & aliis*, diſſecueram, dilucidè admodùm conſpexeram, quales deinceps & in fele domeſticâ repereram. *Hepar* utrumque hypochondrium mole ſuâ occupans, in lobos 6. majores, ad Cavam fermè usque pertingentes, dividebatur: quorum maximus rurſùs bipertitus, intra quem *veſicula fellis* latitabat: quod & obſervavit in brutis Gal. lib. 6. de anat. adminiſt. *Ductus* hujus *cyſticus* reclinatus admodùm, Duodenum petebat. *Lien* non adeò magnus, ac in Leonibus ex anguſto ſupra, deorſum dilatabatur, colore ſat floridus. *Pancreas* laciniis duobus præditum; quarum brevior ad Lienem ſub Ventriculo ferebatur; longior, ductum ſeu tractum duodeni ac jejuni inſequens, in juniore Tigride ſpithamam cum demidiâ longitudine æquabat, in quo etiam videbatur duplici ductu in duodenum hiare. *Renes ſuccenturiati* humanis quoad figuram ſimiles, neque ii renibus adcumbebant, ſed ad latera ſiti: *ipſi* verò *renes* pulchelli in juniore Trigide coloris floridi, glanduloſi, quas glandulas venoſæ inſcriptionis propagines emulgentium dirimebant: qualis ſtructura renum & in felibus domeſticis junioribus conſpicua eſt; ſubſtantia interna fibroſa, membranâ item facilè ſuperabili tegebantur. *Veſica*, quod tamen præternaturale, in juniore Tigride gangrænâ tacta ac diſrupta, unde & urina in abdominis cavitatem effluxerat. *Membrum Virile*

in

in adulto Tigride pro mole feræ parvum, *Urethra* cartilagine, ut in canibus, inſtructa: in Junioris glande abſceſſus ac tumor, qui de ſexu dubitationem injecerat, cum teſticuli admodùm adhuc ſub ſcroto valdè contracto latitarent, viſebatur, qui ſuppreſſionem urinæ, inflammationem veſicæ, gangrænam ac tandem necem ſpecioſæ huic feræ intulerat. *Diaphragma* concavum admodùm conſpiciebatur. In *Pectore* rari nil obſervatum, niſi quod *Mediaſtinum* valdè tenue eſſet: & quod in juniore *Thymus* ad pericardium usq; longè lateq; diſſeminaretur. *Cor* non adeò magnum ut in Leonibus. *Pulmones* admodùm laciniati, coloris rubicundi, ac in adulto Tigride abſceſſibus ſcatebant, inde tabes & tandem mors. *Cerebrum à Cerebello* proceſſu oſſeo, ut & in Leonibus dictum dirimebatur. In *Cerebro ventriculus, tertius* vulgò dictus, valdè patulus. *Tunica retina* oculorum venulis etiam plurimis ſuffuſa. *Lingua* etiam imbricata. *Epiglottis* muſculis inſtructa.

Muſculi omnes robuſtiſſimi, ad quos copioſi nervi delati conſpiciebantur: & in ſpecie *Muſculi temporales* etiam vaſtitate eminebant, de in *pectorales, cucullaris,* ac omnes artuum, *glenius* tamen non adeò pulpoſis exiſtentibus ad caudæ muſculos, qui propagines ſemiſpinati ac longiſſimi dorſi videntur, nervi copioſiſſimè feruntur: Continuò enim hæ feræ rotando ſeu potiùs contorquendo illam quatiunt.

Oſſa ſat ſolida ac robuſta, medulloſa tamen. *Calvaria* ad ſuturam ſagittalem & lambdoidæam proceſſibus protuberat, ad annexum firmiorem temporalium muſculorum. *Orbitæ* oculorum non adeò diſſitæ, ut in Leonibus, ab invicem; nec etiam extrorſum oſſeæ. *Oſſiculum triangulare* quin etiam, ut in Leonibus, conſpicuum: *baſis cranii* ſeu cunei formæ os anguſtum, ut & *Zygomatici proceſſus* extrorſùm multum protuberantes, ad concedendum liberius ſpatium *Crotaphitis. Tympanum* evariat à Leonini fœtus membranaceo, quod hic infrà jam planè oſſeum ac ſubrotundum eſt. *Dentes* ſerrati ac acutie horridi, tales tamen ſunt, ut in felibus: *molares* ſuperiores, inferiores ſuperequitant. Foramen ſuborbitarium peramplum, uti in Leonibus, inſinuatum. Cætera non operæ pretium eſt curioſis commemorare. In ſpinâ & thorace nil peculiare obſervatum, quod jam de Leonum oſſibus dictum non ſit. *In caudâ* tamen *vertebras* ſeu partitiones 27. enumeravi: quibus proceſſus tranſverſi longius protenſi ſunt: Coſtæ, clavicularum notæ, quoad numerum &c. cum jam dictis Leonum oſſibus coincidunt. In artubus anteriori-

bus circa oſſis humeri extremitatem inferiorem perforatio patentior eſt: *Ungues* & reliquæ ſolidæ partes cum jam enumeratis etiam conveniunt: ita ut tandem finis brevi huic noſtræ enarrationi anatomicæ imponendus ſit. *D. Laur. Wolfſtrigel Litt. è Viennâ Vratislaviam ad D. Sachſium, datis 1671.*

SCHOLION.

JOH. FABER Bamberg. Academicus Lynceus in Expoſit. ad Hiſtor. Mexican. NARDI RECCHI f. 498. cum deſcripſiſſet Tlatlauhqui Ocelotl. ſeu *Tigridem Mexicanam* ſubjungit: neſcio profectò an *Tigridis Pardalis*, Pardi, Leopardi, Thois, Lyncis, Africanarum, & Chai pelles pluribus ſcateant maculis, an horum animalium natura & nomina plures & majores dubitandi cauſas ſuggerant. Et poſtquam *IDEM* perperam Pantherem, Pardum, & Pardalin confundi aſſeruiſſet, Pantherasque Aſiæ adjudicaſſet, *Tigrides* Africæ & Libyæ ferè proprias facit. *Tigrides* ad feles quoque & minimè ad canes pertinere *IDEM* fol. 504. probat, unde etiam Leoni multo propinquiores ſint, utpote qui pariter feles magis accedant, cum lupus canes potius repræſentet. *Tigrides* à Pantheris raritate & nobilitate quoque differunt, ut notante *PLIN. L. VIII. Hiſt. Nat. c. 17.* intra CCCCX. Pantheras Romam advectas una ſola *Tigris* comparuerit. Sæpius tamen confunduntur Pantheræ & *Tigrides*, ita ut *SCALIG. Exerc. CCVIII.* Animalia quæ in Italia nunc *Tigrides* vocantur Pardos dici putet. Hæſitavit quoque circa verum diſcrimen Joh. *CIAMPOLIUS Lynceus* Florentinus. Sed forte diverſitas regionum diverſitatem quandam hiſce animalibus conciliat. Unde *GONZALES de OVIEDO in Hiſt. Ind. Occid.* non mirùm, *ait*, eſſe ſi ejusdem ſpeciei animal ſub diverſo climate natum, non eosdem planè mores & proprietates habeat, hoc enim etiam in plantis & quam plurimis aliis rebus ſæpe uſu venire.

Tandem apud *Eund. FABRUM fol. 507.* pluribus deſcriptio *Tigridis* videri poteſt, quod habeat pellem formoſiſſimam, aſpectum trucem pedes fortiſſimos, agilitatem cum decore quodam, modum capiendæ prædæ, partum duorum ſaltem catulorum, delectationem ejusdem ad comeſtionem humanæ carnis, ubi notandum quod obſervatum timidos, fæminas, Nigritas è Guinea, aliosque Indos potius quam Hiſpanos ab ipſis appeti. Fabulam denique putat, quod venatores catulos *Tigri-*

dis

dis rapiendo inſequenti matri unum projiciant, ut matre trahente aliquam moram evadere poſſint: ſiquidem de hoc commento Americani nihil ſciant; interfectâ namque aut abſente matre facilè fœtus ejus poſſe rapi.

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenb.*]

OBSERVATIO VIII.

D. GEORGII SEGERI.

EPILEPSIA ex incauto uſu Olei Iuniperini.

E*Pilepſiæ* varias, & nonnunquam ſatis mirandas *cauſas* apud autores paſſim reperire licet. Haud abſimilem, & forſan hactenus adhuc non obſervatam, jam ſubjungam. Anno præterito 1669. menſe Febr. honeſta hujus loci Matrona, ſexageſimum ætatis annum ſupergreſſa, corripitur doloribus nephriticis ſibi familiaribus. Utitur igitur per aliquot dies remediis domeſticis Emulſionibus ſcil. Oleo amygd. d. Enematibus, aliiſque, quæ mulierculæ adſtantes ſuppeditarunt. Tandem acceſſit vetula audaciſſima, famâ curandi inter mulierculas celebris, quæ, pro more horum hominum, repetito jurejurando præſentiſſimam pollicetur opem. Et, quo major ei adhibeatur fides, & hanc, & illam, & iſtam, in inſtanti à doloribus Nephriticis immenſis, ipsâque inde imminente morte, ſe liberaſſe contendit. Ægra cum adſtantibus nil aliud, quàm id quoque exoptantes, conſentiunt facilè, & ſalubre illud remedium maximo cum deſiderio præſtolantur. Sic igitur veſperi medicatrix accedens, ſecum affert *Oleum Iuniperinum deſtillatum*, utpote vulgi Nephritide laborantis Panaceam; Ægra, ubi medicamenti nomen reſcivit, primùm quidem illud aſſumere renuit, dein verò doloribus & perſuaſionibus victa, quicquid cum cereviſiâ miſtum ei propinaverat anilis ille Machaon, abſorpſit. Sed ecce, vix Cochleare exhauſerat infelix Matrona, dum ſimul quoque de medicamenti nimiâ doſi viribuſque gravioribus conqueri cæpit. Subſecuti mox intenſiſſimi capitis, & imprimis ſyncipitis dolores, ructus frequentes, vomitus, Lypothymia, & tandem Epilepſia. Quibus omnibus amici conſternati, ſub mediam noctem me in ſubſidium vocant. Accedo, quæ facta ſint, audio, mulierculatum credulitatem reprehendo, vetulâ graviter increpo,

 colum-

columq; tractare jubeo, & facto prognoſtico ad curã me accingo. Quia autem ægra, finito primo Paroxyſmo Epileptico, ob graviſſimam ſitim plurimum cereviſiæ ſecundariæ ingurgitaverat, eademq; ante acceſſum ſecundi Paroxyſmi per vomitum rejecerat, ſimul quoque oleum Juniperinum rejectum jam eſſe conjeci, clyſtere revulſionis gratiâ ſollicitatâ alvo, alterantia atq; antepileptica, non neglecto cranio humano præparato, quippe cujus vires antepilepticas haut ſatis deprædicare poſſum, præſcripſi, quorum uſu morbus comitialis ita per DEI gratiam debellatus fuit, ut diſcuſſo tertio Paroxyſmo ampliùs non redierit, & ægra poſt elapſas binas ſeptimanas priſtinam ſanitatem recuperavit. Et licet rurſùm per totum ferè hunc annum 1670. Matrona hæc pietate inclyta è calculo renum decubuerit, de dicto tamẽ morbo hactenus ne leviſſimum quidẽ ſenſit inſultũ. *D. Georg. Segerus Litt. è Thorunio Boruſſ. ad D. Sachſium A. 1671.*

OBSERVATIO IX.

D. GEORGII SEGERI.

EPILEPSIA Igne Curata.

P*Anarolus Jatrol. Pentec. 2. Obſ. 39. p. 53. b.* refert, quod Epilepticum juvenem viderit, qui *in ignem corruens*, ſummoperè pede aduſto, nunquam *Epilepſiâ* impoſterum correptus eſt. Non ita abſimilem curam expertus eſt in Juventute quidam conſiſtentis ætatis homo, qui ſub Anni 1657. initium, mihi, *Chilonium* tendenti, & in itinere celebre illud *Cœnobium Bordesholmenſe* viſitanti, propè iſtud obviam factus, ſtipem expetiit. Hic cum à teneris annis *morbo caduco* crebrò tentatus fuiſſet, contigit aliquando, ut nemine præſente Paroxyſmus eum oppreſſerit, & in vicinum ignem præcipitarit. In faciem tùm ruens haud dubio periiſſet, niſi è domeſticis quidam superveniſſet, miſeroque opem tuliſſet. Et ab eo tempore non quidem amplius ſe *Epilepſiâ* correptum fuiſſe referebat, neque tamen etiam è violentâ hâc curâ aliquem fructum capiebat. Præterquam enim quod integra facies, & præſertim dextrum illius latus, nimis fuerit deformatum, capitisque cutis in dextro latere calvitiem contraxerit, dextrum quoque oculum planè tùm amiſit: Siniſter verò oculus, perpetuis ſtillans lacrymis, & juſto minor, adeò profundè Orbitæ inhæſit, ut & illum deeſſe dixiſſes, niſi ipſe mendicus illius

viſum

viſum deprædicaſſet. Præterea quoque muſculi, collum extendentes, & verſus poſteriora flectentes, ita ab igne fuerant læſi, ut officium ſuum facere non potuerint. Unde miſer nunquam vultum attollere, ſed ſemmer terram intueri coactus fuit. *Dn. D. Georg. Segerus Litt. è Thorunio ad D. Sachſium.*

OBSERVATIO X.

D. SIMONIS SCHOLZII.

Ἰδιοσυγκρασία Naturalis, Aranearum Comeſtio innoxia.

A*Raneis* quæ toto vitæ ſuæ tempore uſa eſt innoxiè, ſe vidiſſe atteſtatur puellam, Coloniæ Germaniæ *Albertus Magnus*, ut ex eo ſcribit Marcellus Donatus *Hiſt. Medic. Mirab. Lib. 6. cap. 3. p. m. 627.* Similem ego novi Juvenem *Scotum* Lugduni Batavorum ſtudiis operam navantem, qui idem factitabat: ſcilicet in omnibus ædium angulis *araneas* conquirebat, ſibique cibum ſvaviſſimum eſſe affirmabat, homo aliâs ſanus, facie ſubpallidus, & circa oculos ſubtumidus. *Dn. D. Simon Scholzius è Thorunio Boruſs. ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

A*Raneos* deglutitos ſine noxa obſervavit *BORELL. cent. III. obſ. 19.* Patavii fatuus citra damnum *Araneos* & *ſcorpiones* deglutivit, nec non Aureliæ vidit *Offredus* mendicum tetra fœdæque corporis animalcula & araneos ſine valetudinis detrimento devorantem. *Joh. RHODIUS Cent. III. obſ. 91.*

OBSERVATIO XI.

D. SIMONIS SCHOLZII.

Alia ſingularis Idioſyncraſia.

G*Ermanus* quidam Studioſus, meus Lugduni Batavorum Anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono convictor fuit, qui ova & poma tàm cruda, quàm cocta comedebat, manibus tractabat, atque in menſâ immota jacentia aſpiciebat, ſi autem quis

eadem ad motum impelleret, nullo modo ferre, & ſe moventia intueri poterat, ſed ſtatim totali Lipothymiâ corripiebatur, uti ipſe oculis meis vidi, & ſi benè memini, Excellentiſſimus atq; Experientiſſimus *Dn. Nicolaus Witte, Med. D. & Phyſicus Rigenſis in Livoniâ*, Amicus meus obſervandiſſimus, & piè defunctus *Tobias Scholtzius* Sympatriota meus, Medic. & Matheſ. Studioſus, tùm temporis ambo Convictores mei Leidæ hujus ut & prioris obſervationis teſtes fuerunt cumque aliis; hoſpitis noſtri conjux & filius. *Simile* fermè huic *exemplum* obſervavi *Elbingæ*: ubi meo tempore Anno ſcilicet milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo ſexto, Reverendus quidam verbi Divini miniſter mihi amiciſſimus vixit, qui *porcellum* (ein Spanferckẽn) *infarctum*, & totum *cum capite & pedibus*, uti in Boruſſiâ moris eſt aſſatum, nullo modo, ſine inſigni Lypothymiâ, vel videre, vel comedere poterat, capite verò poſt aſſationem ablato, euntem aſpiciebat & edebat: Cujus rei civitas Elbingenſis teſtis erit, *D. Simon Schulz. in Litt. ad D. Sachſium è Thorunio.*

Confer Miſcellan, Curioſ. Annum I. obſ. 34. & 135.

Observatio XII.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDEL.

CYGNI ſterni Anatomia.

MIramus inſolita & luſu ſæpe errantis Naturæ producta in animalibus, vegetabilibus, ſed ſæpe quæ toto die Natura parturit ignoramus. Detegit hæc anatomia cultro igneque facta. Præ reliquis memoratu dignum *Cygni ſternum* eſt; illud antica parte *excavatum* eſt, eo modo ut in fornice pro recipienda aſpera arteria, quæ ubi ſeſe in hæc interiora inclinaverit, ſurſum affectat viam & in pectus inſeritur. Nullum eſt dubium in aliis etiam brutis ſectione non adeo frequentatis pluſquam Dædaleum Naturæ artificium & ſingulare aliquid contra reliquorum ordinem ſpectari poſſe. Ita videmus in Taxo maxillam inferiorem ſuperiori ita accuratè inſertam, ut illa nullo modo excidere poſſit, ſed ut fores in cardine ſuo conſiſtat, ut poſt mortem ſine ullo vinculi nexu per ſe firmetur ſurſum deorſumque mobilis.

Ut melior pateat Oſſis ſterni in Cygno conſtitutio transmitto figuram *Sceleti Cygni* in vicino lacu transfoſſi quod pronuper in Cimeliothecam

a
b
c
d

thecam *Sereniſſ. noſtri Principis ERNESTI Ducis Sax. Gothani* illatum, & gratioſiſſimè *Academiæ Naturæ Curioſorum* delineatum conceſſum fuit ut ære incidatur, ad demonſtrandum Clementiſſimum favorem erga noſtros labores. *D. Wedel. in Litt. Gotha Vratislav. Datis ad D. Sachſium.*

Explicatio notarum in Figura :

a. Arteria Cygni aſpera.

b. Ejusdem in ſternum excavatum inſertio.

c. Os pectorale triquetrum.

d. Arteriæ aſperæ in pulmonem euntis pars.

OBSERVATIO XIII.

D. PAULI de SORBAIT.

Circa Puerum ſingularis caſus.

ILluſtriſſima *Comitiſſa de Starenberg* quindecim diebus ante partum *Aquam puerperii* ſemper rejicit absque gravi damno, *ubi maſculam prolem* paritura eſt, *non* vero *ubi fœmellam. An* quia ſcœtus maſculinus plus attrahit, quam fœmellus ? *An* quia fortior maſculus motu vehementiori vias aperit? *An* præcox ille fluxus ſit hydropis uteri prodromus? *D. Paul. de Sorbait in Litt. Vienna datis ad D. Sachſium.*

OBSERVATIO XIV.

D. PAULI de SORBAIT.

Rara Anginæ Species.

ILluſtrisſimus *Comes de* Draſkowitz ex magnatibus Hungari gravi quandoque tentatur *Angina*, accreſcitque ipſius Amygdalis membrana quædam in petiolum oblongum, & tandem in racemo ſimilem extremitatem, quæ tandem remediis adhibitis decidit, tamque dura eſt ut cultro vix ſcindi poſſit. Similis affectus meminit *Sennerus ex Areteo.* ~~*teo.*~~ *D. Paul. Litt. de Sorbait Vratisl. datis.*

OBSERVATIO XV.

D. PAULI de SORBAIT.

VENARUM REGENERATIO.

V*Enas* poſt maximum ulcus in mendico obſervavi *regeneratas*, forſan per medium heterogeneum. *D. de Sorbait in Litt. Vratisl. datis.*

Scholion.

SCHOLION.

V*Enas inciſas* aut amputatas *non reſtitui* poſſe uno fere ore omnes confirmant. Cum *Galeno* tamen L. XIV. Meth. Med. vidit *Dn. Petrus à CASTRO* Archiater Mantuanus famigeratiſſimus *in Obſerv. MSS.* Venas aliquando ſenſibiliter regeneratas, quanquam non tam ſimiles iis, quæ ante perierunt, ſed velut in cavis Ulceribus caro. Et notat *BORELL.* Cent. II. obſ. 18. ſe legiſſe *venam* in capite *regeneratam*, non minus ac Chirothecarii caſus rarus eſt, cui Chirurgus Parienſis le Juif trepano cranium aperiens vidit corruptas *membranas cerebri* rurſus contra omnium Medicorum opinionem *regeneratas*.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO XVI.

D. PAULI de SORBAIT.

DOLOR IMAGINARIUS.

OBſervavi in Noſocomio civico quosdam poſt crurum abſciſſionem conqueſtos fuiſſe *de dolore digitorum* pedis abſciſſi, & ſignum erat imminentis jamjam convulſionis, cerebro nervorum principio jam ſine dubio patiente, quæ poſtmodum per defenſiva & appropriata præcauta fuit. *D. Paul. de Sorbait in Litt. Vratisl. datis.*

OBSERVATIO XVII.

D. JOH. CHRISTIANI FROMMANI.

MOLA abdominis ſingularis.

V*Irgo* hîc Coburgi fuit, florentis ætatis, conſtitutionis, pinguioris naturæ, quæ ſub onere in aquam de ponte decidit, &, ut ego conjicio, caſu caſum ſibi funeſtum ſic acceleravit. Accreſcentis Lienis ſpecie primùm Chirurgo impoſuit *Tumor levis* lienis regionem occupans, cui majus indies incrementum capienti remedia ille adhibuit, ſed ſucceſſus & ægram & medentem deſtituit. Affectus poſt ſemeſtre mihi à matre dijudicandus domi meæ committitur, ſed quia

ille ſuetum naturæ ordinem nimium quantum ſuperare mihi videbatur, ægræ præſentiam meam, quam expetere illa non fuerat auſa (ob ſuſpicionem graviditatis, ſponſa enim erat, & ideò â Sponſo in eandem ſuſpicionem præter meritum rapta) ultrò commodavi. Acceſſi & circumſtantiis omnibus benè expenſis, in abdomine excreſcentiam quandam, qualis etiam illa ſit, ſive *molam* quandam, *non in utero, ſed extra hunc* latitare dixi, nullumque ulli Medicinæ fore locum prædixi. Menſes intereâ ordinis ſui fuerunt tenaces. Præter appetitum proſtratum, viriſum imbecillitatem, & circa dorſi medium dolorem, Symptomata notatu digna nulla infeſtarunt ægram jam ſedentem, jam decumbentem. Viribus ita abdominis increſcentis mole tandem prorſùs detritis, debitum naturæ ægra ſolvit. Poſt pia ejus fata meam ad aperiendum corpus promtitudinem, animo interiora cognoſcendi cupidiſſimo, matri tùm ſoli domi præſenti aperui: Sed vix tum impetravi, quod deinceps me impetrâſſe lætati ſunt parentes ipſi.

Aperto cadavere pinguem quandam *molam in ſiniſtro* præcipuè *latere latitantem*, & inteſtinis incubantem inveni, ſed oſſis Ilii ſuperiori extremitati, à quâ reſecabatur, connatam; Bilanci impoſita 10. libras pond. Civ. æquavit illa. Originem veram non deprehendi, quam tamen non in dicto oſſe, ſed in elatiori ſede fuiſſe, tuberculum ibi extus primò notatum indicavit. *Tota maſſa pinguedo* fuit, alienique nihil diſſecta exhibuit.

Circa meſenterii principium alia quædam pinguis portio (hinc ille in dorſo dolor quondam) duarum præter propter librarum reperta, pinguem quandam materiam puri conſiſtentiæ ratione ſimilem nondumque compactam continuit. Ita ſine dubio datâ, per caſum alicubi è venâ quâdam diſruptâ, materiâ, natura ſolers & nunquam otioſa maſſam illam elaboravit, ad quam pinguior ſanguinis pars, quæ partibus reliquis fuiſſet diſtribuenda, confluxit. Hiſtoriam hanc in perſonalibus poſt concionem funebrem recitatam Sponſus juvenis ſui & ſuæ quondam deſponſatæ gratiâ, ut & ſe & defunctam à calumniantium injuriis vindicaret, typis vulgavit.

Dn. D. J. Fſér. Ex literis ad Suinfurtum datis, Coburgo d. 6. Auguſti 1670.

OBSERVATIO XVIII.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

CARO CRUDA VOMITU REJECTA.

NOvi mulierem Erffurti, quæ ſæpè *fruſta carnis crudæ*, carnem mactati bovis referentis, quam tamen anteà nec guſtaverat, per annos aliquot *evomuit*. Simile ferè *Foreſtus l. 18. Obſerv. 19. in Scholiis p. m. 161.* narrat de puellâ moniali Delphis, quæ *fruſtum carneum album* albuminis ovi inſtar vomitu rejecit; & *Anton. Beniveni de abdit. Morbor. & ſanat. cauſ. c. 2. p. 128.* tradit, quendam fabrum lignarium *globum pituitoſum carniformem*, in quo vermiculus, brucho ſimilis concluſus fuit, vomitu propuliſſe. *Idem d. l. c. 88.* Mulierem quandam *durioris carnis fruſtulum*, ac Julianum Medicum, *fruſtum carnis ad parvæ pilæ magnitudinem*, in quo vermis non ſecus ac bruchus in ſiliqua recluſus erat, ejeciſſe. Sic quoque *Thom. à Vega ad cap. 5. l. 1. Galen. d. loc. affect.* narrat, quaſdam profluvia *fruſtorum carneorum* paſſas eſſe per multos dies, fuiſſe autem fibroſas carnes, & quæ transverſam & in longum ſectionem paterentur. De hiſce cum eorum ratio certa dari nequeat, cum eodem *Vega* concludo: Rara hæc faciliorem habent admirationem, quàm cauſam. *Ex Litter. D. Mœllenbroc. Hallâ Saxon. datis ad D. Sachſium.*

OBSERVATIO XIX.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

SUDOR PINGUIS ET OLEOSUS.

PRæter naturam aliquos ſanguinem ſudaſſe annotarunt *Ariſtoteles lib. 3. de partib. anim. c. 5. & lib. 3. de hiſtor. anim. c. 16. Rondelet. de dignoſc. morb. c. 11. Fernel. l. 6. de Part. morb. & Symptom. c. 4. Marcell. Donat. l. 1. de medic. hiſtor. mirab. c. 2. Mercurial. lib. 4. variar. lect. c. 12. Gr. Horſt. l. 1. part. 2. Obſerv. 15. Thom. Barthol. cent. 2. Epiſt. 11. p. 440. Henric. ab Heer Oſerv. 23.* meminit cujusdam Nobilis, qui ſanguinem cumque eo pedicillos ruberrimos ſudavit. Nonnullos *ſudorem arenoſum* habuiſſe

habuiſſe obſervarunt *I. D. Horſt. Manud. ad Med. p. 191. Id. Thom. Barthol. cent. 1. hiſtor. 34.* & alii. Vide *Tr. meum De Arthritide vaga ſcorbutica c. 13. in fine. Sudorem vini* rubri vidit jam bis citatus *Dn. Thom. Bartholin*, ut refert *cent. 4. hiſtor. 62. & D. Sachſ. in Ampelographia Curioſ. Lib. 11. ſat. 6. membr. 2. c. 8. artic.* 1. *p. 395. Sudorem Cereviſiæ Salmuth. Cent. 2. Obſerv. 28. Sudorem viridem Borellus cent. 2. Obſerv. 56. Sudorem croceum Hildan. Cent. 6. obſerv. 77. & Sudorem nigerrimum Zacut. l. 3. obſerv. 73. Sudorem mellis Joh. Pravot. teſte Joh. Rhodio cent. 3. obſerv. 68.* Aſt *ſudorem pinguem* ac *oleoſum* ab aliquo obſervatum eſſe nondum legi, qualem Nobiliſſima quædam virgo jam maritalis non pinguis, nec pingui carne ſe delectans præterito anno circa priorem & poſteriorem thoracis partem dieque nocteque habuit, ſine virium jacturâ ac moleſtiâ ullâ, niſi quod hic ſudor veſtes maculaverit.

D. Mœllenbroc. Litt. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO XX.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

FLUXUS ALVI PINGUIS, SEU PINGUEDO MERA PER ALVUM EXCRETA.

ANte annum Tympaniticus quidam hic mortuus eſt, qui *materiam pinguem*, pinguedini carnis bubulæ non abſimilem, duos ante mortem annos *per alvum* copioſè *excrevit*, ſed non abſque corporis conſumtione & virium proſtratione, unde tandem tympanitis & mors ſecuta. *Mœbius c. 11. Fundam. Medic. Phyſiol. p. 226.* etiam refert, ſe *materiam* humanæ *pinguedini* planè *ſimilem* ſingulis diebus per *alvum excretam* vidiſſe à fœminâ quâdam contabeſcente. *River. cent. 2. obſerv. 23. p. 118. & 119.* obſervavit *pinguia* corpuſcula *per alvum excreta*; quæ ejectio proceſſerit ex pinguedine aſſumtâ cum carnibus, quæ nimia copia offerebantur, vel cum juſculis à pinguedine malè repurgatis, quæ relaxando ventriculum, coctionem læderet, malèque in ipſo concoqueretur. Similem caſum ab oleo multo ingeſto narrat *Idem Riverius.* Illius autem in Tympanitico *à me*, & in muliere *à D. Mœbio* memoratis, excretæ

pinguedinis cauſam omnis in corpore pinguedinis colliquationem fuiſſe eventus docuit.

D. Mœllenbrocc. Litt. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO XXI.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

REMEDIUM CERTUM IN INCONTINENTIA URINÆ.

CONtra *urinæ incontinentiam* multa ab autoribus commendantur remedia, e. g. veſica ſuilla combuſta, leporum teſticuli, guttur galli toſtum & exiccatum, cineres erinacei combuſti, medulla lapidum, pulvis piſcium in ventre lucii piſcis repertorum exiccatorum &c. ſed nullum præſtantius & certius non ſemel inveni *pudendo ſuillo*, quocunque modo coctо vel aſſato, atque à B. *D. Joh. Michaëlis PP. & Practico, Lipſiæ quondam celeberrimo*, ſæpiùs comprobato. *Schröderus lib. 4. Pharmacop. Med. Chym. p. 112.* ſcribit, ſe noſſe quendam, qui mictionem nocturnam Tabaci ſuffitu præcavit,

D. Mœllenbroc. Litt. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO XXII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

ANUS IMPERTORATUS, EJUSQUE ANATOME.

ANcilla quædam ex illicito concubitu prægnans, decimâ quintâ Octobris 1670. Viennæ fœtum, quoad externa maſculum, ad initium noni menſis, aliàs quidem vivum, (ſed cum pedibus priùs in partu veniſſet, ac collo diutiùs inter muliebris ſinus latebras hæſiſſet deinceps ſuffocatum, enixa eſt. Qui cum à quodam ſedulo Medicinæ Studioſo ad me delatus eſſet, convocatis *Excell. Dn. D. Jungio & Dn. D. Feſta, collegis meis* plurimùm honorandis, tùm & aliquot Medicinæ Baccalaureis & Studio-

Studioſis, partes externas examino, in quibus aliàs nil præter naturale obſervatum; niſi quod *dextra manus* duobus tantùm digitis prædita eſſet, *Metacarpus* etiam ita contortus, ut potiùs plantam pedis referret, additâ portione calloſæ pellis circa extremam plicaturæ partem, quæ non inconcinnè calcem repræſentabat. *Pedes* etiam niſi quod mirè contorti, nil inſoliti habebant: converſo verò fœtu in abdomen *in dorſi ſpinâ σκωλίωσις* ſeu *obliquatio* obſervata; tùm & *anus* deſiderata, loco cujus eminentia quædam calloſa ad lineam usque, ſero tum dirimentem, protenſa erat, contrectatisque à me digitis iis partibus, *Meconium per penem* prodiit; unde, ſtatim conjectatum, Naturam viam pro alvinis excrementis per membrum affectaſſe: quæ ut meliùs pateret, abdomen decuſſatim, illæſis tamen Umbilicalibus vaſis, aperio; inter quæ arteria Umbilicalis ſiniſtra, tum & Urachus deſiderabantur, dextra etiam non rectà deorſum in iliacum ramum deſcendentem ferebatur, ſed paulò altius ante divaricationem Aortæ inſerebatur. *Hepar* mole vaſtum, &, uti fieri in nuper natis aſſolet, utrumque Hypochondrium occupans: ſub eodem *Stomachus* latitabat, qui admodùm contractus, ac multum protenſus potiùs inteſtinum quoddam referebat; Scatebat is prætereà muco ſubpalleſcente, qualis & in ore reperiebatur. *Lien* naturaliter ſe habebat, *inteſtinum duodenum* verò, ubi cholodochus, ſeu potiùs communis ductus inſerebatur, ſummoperè dilatatum, ita ut novum quaſi ventriculum repræſentaret. In *jejuno* & *ileo* nil p.n. obſervatum; *Cæcum* verò, licet protenſius, contractum tamen & vacuum. *Colon* ab initio ſatis tenue, ſed in progreſſu dilatatum, nec multis cellulis exaratum, verſus rectum copioſiſſimo Meconio turgeſcebat, ac tandem in rectum terminabatur, quod etiam eo loci, ubi aliàs veſica locari ſolet, in appendicem veſicæ æmulam (hæc enim etiam in hoc fœtu deficiebat) dilatabatur, ac tandem non per anum, ſed antrorſum, membrum virile pendulum præputio ſuo munitum referens, extra corpus finiebatur, cujus ſtructuram, ut meliùs innoteſceret, propriâ manu delineatam transmittere lubuit. Jam admirabar Naturæ induſtriam, quam putabam *loco veſicæ* dilatationem, ſeu *appendicem recti ſubſtituiſſe*, ſicque compendiariâ viâ utrumque excrementi genus excretum voluiſſe; Sed cum in *Renes* inquirerem, hi non glanduloſi reperti, ſed eorum loco glandulæ tantùm Renales, irregularis figuræ, ſubſtantiâ ſolito ſolidiori præditæ, & compreſſæ admodùm conſpectæ, adhæreſcebant eæ inſuper ramuſculis ex Aorta & cava deſcen-

ſcendente oriundis, quæ emulgentes venas & arterias ſupplebant, nulli etiam Ureteres ad appendicem recti, veſicæ æmulam, viſebantur: unde in opinione meâ ſuperiori me falſum deprehendebam. Ex iisdem Aortæ & cavæ truncis vaſa exoriebantur *ſpermatica* utrinque in teſticulos minutos ciceris magnitudine, & compreſſos, fæmineos ferè æmulantes, ac vaſis ſeu capreolis ſuis pampiniformibus inſignitos, terminata; qui teſticuli non in Scroto, ſed ad latera pelvis in abdomine (qui locus aliàs muliebrium eſt) ſituabantur. *Scrotum* verò vacuum erat ac darto craſſiori præditum. Inquirebam in teſticulorum deferentia vaſa, ac veſiculas ſeminales, & proſtatas, ſed præter confuſionem vaſorum quaſi gangrænâ tactorum, ob comprimens rectum meconio admodùm turgeſcens, nil obſervare licuit, neque aliud in abdomine præternaturale viſum. Unde ad examen medii & ſummi ventris progreſſum, qui nil p. n. etiam in ſe recondebant. Dubium tamen ex hiſce moveri poſſet, *utrum fœtus hic enixus* (in utero enim vixiſſe ſuprà relatum) *ſupervivere* potuiſſet? & *num ad generationem aptus?* Putarem ego ſalvo meliori judicio, nec vivere illum ſtante hâc conſtitutione partium potuiſſe, nec enim locus erat pro excretione Urinæ, nec generationi aptum (cum & locus pro excretione ſeminis deſiderabatur) fuiſſe, tùm corpora nervoſa penem non conſtituebant, quæ ad rigiditatem illius in generatione neceſſaria; involuntariè etiam fæces alvinas deturbâſſe, inde colligere licuit, quod Muſculi ani tùm levatores, tùm ſphincteres deficiebant. *D. Wolffſtrigel in Litt. Viennæ datis ad D. Sachſium.*

Explicatio Figuræ.

A. Appendix ſ. dilatatio recti circa locum veſicæ.
B. Portiones Coli & recti.
C. Portio pellis balanum obtegens.
D. Recti portio extra abdomen propendens. & penem conſtituens.

SCHOLION.

IN primi horum Miſcellaneorum Anni Obſ. XI. Scholio recenſebantur ſpecies omnino hos Podicemtenus imperforatorum, quarum ultima dicebatur contingere etiam ob occluſionem à carne & cute denſiore, quæ meliùs forte magisque propriè, exiſtimo, ABSENTIA Seu DE-

FECTUS

AD OBS. XXII. XXIII. XXIV.

FIG. II.

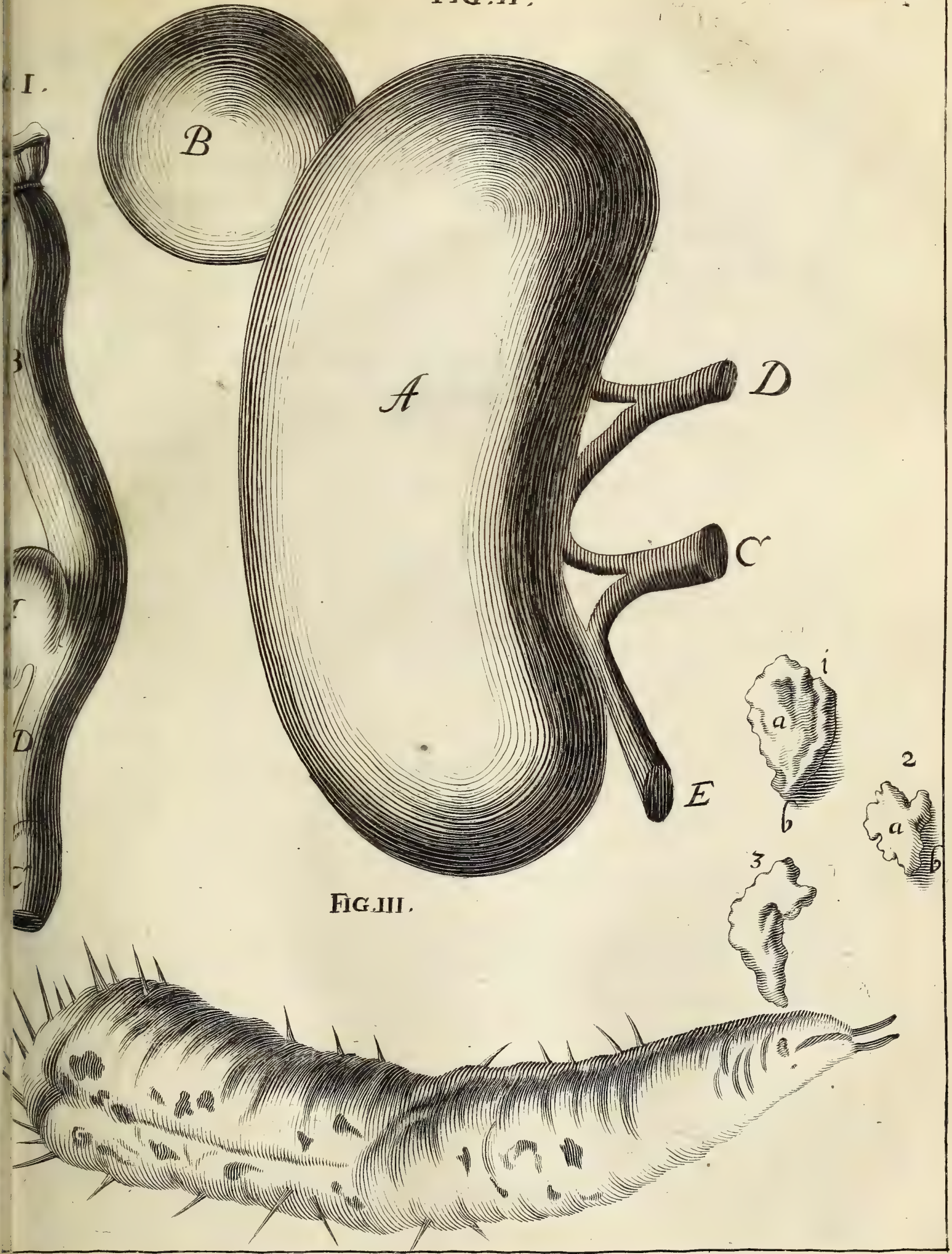

FIG. III.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

FECTUS Podicis diceretur, cum Natura ibi podicem] formare velut oblita ſit, quemadmodū ex Anatomica luſtratione hujus Viennenſis puelli apprimè elucet, & fortaſſe in illo noſtro Vratislavienſi compertum fuiſſet, ſi illum aperire licuiſſet. Tales ergo ut curam planiſſimè non admittere videntur, ſic pro aliis, quorum inteſtinum rectum carne altius repletum (*h. e. uti equidem interpretor obſtructum*) eſt (*ita vid. ut caro in inteſtino interius accreverit, foramine podicis exterius forte non adeo obliterato, nec adhuc excrementis alvinis per mentulam prodeuntibus, unde conjicere poſſis Naturam jam aliam ſibi fabricaſſe viam*), qualesque Benivenius *c.30.* deſcribit, inſtrumentum peculiare communicavit Joh. van Horne in ſua *Microtechne* §.*31. p. 175.* Cuſpidem nempe brevem triangularem è chalybe in cannulâ contentam, quo, ubi ad obſtaculum proventum eſt, id pertundi poteſt.

Cur vero infans non perforatus ſ. mentulam ſ. anum, in utero ſanus vegetusque vivere queat, cum natus, etiamſi nec ſuxerit, nec pulte nutritus fuerit, vel ſaltem non magnâ copiâ, brevi exſtinguatur? rationem reddit *Jac. de Bac in diſſ. d. Corde c. 7 149.* aërem, reſpiratione attractum, ſanguinem humectare ſubtilioremque reddere, & ob id excrementa (quæ geſtationis tempore erant pauca) augeri, ſerumque ſecerni copioſius.

[*D. Henr.* Vollgnad.]

OBSERVATIO XXIII.

D. GEORGII SEGERI.

ISCHURIA LETHALIS EX CALCULO RENUM.

UT pateat, quo jure affectui, quem jam ſum propoſiturus, Iſchuriæ nomen tribuerim, conſultum duxi è Galeni *Lib. 3. de Sympt. Cauſ. cap. 2. Edit. Venet. claſſ. 3. fol. 28. C.* ſequentia citare verba: *Retinentur Urinæ, veſicâ vel excernere non valente, vel ejus collo occluſo. Atque hi quidem duo veſicæ morbi unū commune Symptoma Iſchuriam habent: detinentur enim in eâ urina. Vocant autem vulgus Medicorum non ſecus Iſchuriam, quanquam Iſchuria non ſit, illud quoque Symptoma, cum urina in veſicam omninò non venit, perditâ ſcilicet renum actione. Et permittendi profectò ſunt ita nominare, cum propriam appellationem non habeant.*

Non

Non tamen latere debebit amborum affectuum doctrina: Siquidem alter eorum eſt, cum veſica quidem eſt plena, ſed nihil excernitur: alter, cum vacua eſt, nihil omninò in ſe continens. Hæc Galenus. E quibus Iſchuriæ diſtinctio in propriè & impropriè ſic dictam ſuum traxit ortum, quam etiam omnes accuratiores Praxeos Medicæ Scriptores obſervant. Ego quoque antiquiſſimæ huic doctrinæ litem jam movere non conſtitui; neque tamen etiam vulgum Medicorum adeò impropriè loqui credo, licet & *illam urinæ ſuppreſſionem, quæ vacuâ* & minimè peccante *veſicâ* fit, *iſchuriæ* indigitet nomine. Cum id non tantùm bonâ cum Galeni veniâ, ſed & imprimis vi ipſius vocabuli, faciat. Nam & in iſtâ urinæ ſuppreſſione ἴσχεται τὰ οὖρα, ut *Galenus* de alterâ loquitur, id eſt, cohibentur ſeu retinentur Urinæ. Tale exemplum eſt ſequens, quod hiſce diebus hîc Thorunii accidit. *Iohannes Hentſchel*, vir probus, & Muſicorum inſtrumentalium Magiſter peritiſſimus, Sanguineo-Melancholicus, & boni habitus, poſtquam hactenus doloribus Podagricis atque Nephriticis multùm vexatus, agonizante imprimis præterito anno 1670. *ſuppreſſione urinæ è calculo Renum* ortâ per aliquot dies laboraſſet, DEO Medicamenta à me præſcripta benedicente, plurimos *lapillos* ac copioſum excrevit Sabulum. Unde morbo levatus atque ad meliorem valetudinem quotidiè magis magisque accedere viſus eſt. Cæterùm cum ſub initium anni hujus 1671. (quem ſuæ ætatis 58. numeravit æger) die 16. Januarii à fratre, quem inviſerat, domum rediens, in areolâ ædibus ſuis annexâ veſicam levaſſet, magno quoque cum conatu *lapillum, colymbadum* ſeu olivarum ſalitanum nucleo haut abſimilem, excrevit. Sequenti die 17. Jan. primùm ſenſit *omnimodam urinæ ſuppreſſionem*, ſed ſine omni moleſtiâ. Poſtridiè nonniſi quædam in lumbis gravitas acceſſit, vomitibus aſſumtorum & foriorum ſive liquidiuſculorum dejectionibus trinis aut quaternis comitata. Quæ cuncta cum nec ſubſequentibus diebus licet uxor varia remedia domeſtica tentaverit, remiſiſſent, iſta perterrita, die 20. Jan. quæ quarta iſchuriæ fuit, ut maritum inviſerem, per iſtius fratrem petiit. Adſum, & de quibus æger conqueratur, ſciſcitor. Iſte ſolos ſibi vomitus moleſtos eſſe, & præterea ſe gravitatem quandam in lumbis circa regionem renum, dolorem quoque tenſivum in utroque, & imprimis ſiniſtro inguine, ubi ureteres ſiti ſunt, ſentire; nullam verò tenſionem aut dolorem in pube, ut & ne minimam quidem mejendi cupiditatem ſe percipere regeſſit. Sic quoque & ego, cum corpus contrectans

locum

locum affectum explorarem, totum abdomen flaccidum deprehendi, nec circa veſicæ præſertim regionem ullam duritiem, tenſionem ac tumorem obſervavi, atque inde locum affectum, non veſicam, ſed aut renes, aut ureteres, aut utroſque eſſe, certus collegi. Attamen, ne viribus adhuc ſalvis quicquam intermiſiſſe viderer, per Chirurgi *Antonii Statlenderi* miniſtrum, primùm cereo, mox cathetere immiſſo, urinam, ſed ſine effectu, ſollicitavi. Iſtis igitur fruſtrà adhibitis, ipſam aggredior curam, præmittens *clyſterem*, è diureticis, lithontripticis ac emollientibus paratum, qualem etiam Anno 1667. die 20. Martii, ***Marci Schmid***, Fabri orichalcei uxori, urinæ ex ureteribus obſtructis ultra quinque dies laboranti, præſenti cum fructu applicare curaveram. Hinc quamvis ter copioſè ſatis dejecerit alvum, attamen ne unicam quidem guttulam urinæ ſimul emiſit. Adhibita ſunt dein Medicamenta huc facientia, tàm interna, quàm externa plurima, ſed omnia irrito planè ſucceſſu. Interim æger nullos ſe percipere dolores ſæpiſſimè faſſus eſt, ſed potiùs de ſolâ virium imminutione conqueri cæpit. Ego verò, tùm periculoſum ægri decubitum, tùm diuturnæ iſtius ſuppreſſionis raritatem probè perpendens, die 29. Januar. & ſic ***decubitus die 13***. Excellentiſſimum ***Dominum D. Shulzium***, collegam ſuaviſſimum, ad inviſendum unà mecum ægrum invitavi. Cui meo petito cum facilè aſſentiretur vir clariſſimus, illâ & quæ eam ſequebatur die 30. Januar. communi conſilio omnem curationem tentavimus. Sed nullo planè allevamento. Æger verò nocte, diem 31. Jan. præcedente, poſtquam *ſuppreſſâ urinâ decimum quintum ſupervixerat* diem, plenus ſomni in ſiniſtrum decumbit latus, & mox præter ſuorum ſpem ærumnoſâ cum vitâ piam commutat mortem. Hâc poſtero die cognitâ, quamprimùm ſectionem cadaveris à viduâ atque amicis, licet non ſine difficultate, impetravi, ſimul quoque Excellentiſſ. ***Dn. D. Schulzium*** ad ſpectaculum, aſt ***Chirurgum Antonium Stattlenderum*** ad ſectionem perficiendam, invitavi. Aperto abdomine, poſtquam aliquantulum ſeri effluxerat, magna ſanæ ***pinguedinis*** copia noſtro ſe offerebat conſpectui: Neque enim ſolùm cuti ad trium digitorum altitudinem adhærebat, ſed & ***Meſenterium*** & ***Inteſtina***, imò tàm interiorem abdominis cavitatem ita replebat, ut meritò ſubdubitaverimus, an ex voto ſectio ſit ſucceſſura. Remotis tamen inteſtinis, ſcybalis nigrioribus refertis, & ſuperfluâ pinguedine, primùm *dextrum*

 inve-

inveſtigavimus *renem*, in cujus externâ ſuperficie circa extremitatem ſuperiorem *veſica* pellucida ſero repleta, *ut adjacens monſtrat Schema*, apparebat. Hæc nihil aliud erat, quàm propria & proxima renis membrana, à regurgitante per obſtructi renis ſubſtantiam ſero ita elevata. Unde poſteà, ubi rene diſciſſo, ſerum liberiorem acquiſivit evacuationem, concidit. Et *per hanc veſicam aquam illam, quæ aperto abdomine effluxerat, ſenſim ſenſimque in abdominis cavitatem ſtillaſſe*, haut levis ſubeſt ſuſpicio. Cæterùm tota quidem diſſecti renis cavitas ſabulo rubeſcente conſperſa erat, aſt ipſi ureteris pelvi *calculus*, figurâ corculum referens, & magnitudine avellanam, pondere autem undecim grana non excedens, cum ſocio multò minori, & gravitate ſuâ quatuor tantùm grana æquante inſertus fuit, ſeri deſcenſum in ureterem prohibens. Unde etiam ureter dexter omninò vacuus apparuit: *Calculos* autem illos primùm quidem unicum conſtituiſſe, at ſucceſſu temporis, naturâ exitum urgente, demum diviſos inde conjecimus, quia utrisque eâ parte, quâ ſeſe contingebant, crena ſatis ampla inſculpta eſt, quæ tamen apicem eorum, quo ureteri impacti erant, nondum attigerat. Porrò *ſiniſtri renis*, ab adipoſâ ſuâ faſciâ liberati, ſuperficiem exteriorem macula nigricans deformavit, & cavitas ejus planè vacua aliquot tantùm arenularum grana continebat. *Ureter* autem ſiniſter ultra pollicem erat dilatatus, cujus medietas illa, quæ veſicam ſpectat, plurimos lapillos (quorum maximus decem granorum) ac arenulas, altera quæ renem, aquam limpidiorem capiebat. Sed & inſuper ita erat attenuatus, ut ad quemvis ferè contactum rumperetur. *Veſica urinaria* nec aquam, nec quicquam aliud continebat. *Hepar & Lien* nil morbidi alebant. *Veſicula fellis*, liquore flavo turgida, ultra ſolitum major erat. Interior *Arteriæ iliacæ* dextræ tunica, mox ſub ſuo exortu ad unguis latitudinem in os degeneraverat. Reliqua luſtrare non conceſſum. *Figuram præcipuorum* rudi penicillo à me in chartam conjectam hiſce cape.

[*D. Seger. Litter. ad D. Sachſium.*]

Figuræ Explicatio.

ra exstat pag. cedente 38.

A. Ren dexter. B. Veſica pellucida ſero repleta.
C. Vena emulgens. D. Arteria emulgens.
E. Utereter. 1. 2. Calculi, dextri ureteris pelvi inſerti.

a a. Cre-

a a. Crena eis inſculpta. b b. Apex eorum.
3. Lapillus maximus è ſiniſtro uretere extractus.

OBSERVATIO XXIV.

D. SIMONIS SCHULZII.

VERMIUM IN VIVORUM CORPORIBUS GENERATIO SINGULARIS, IN OCULORUM PALPEBRIS ET AURIUM CAVITATIBUS.

NArrat mihi vir fide dignus, dum viveret, *Caſparus Wendlandt*, *Pharmacopæus Expertiſſimus, S. R. M. Pol. Miniſter & Civis Elbingenſis*, ſe in Poloniâ puero cuidam ruſtico duorum annorum *vermiculum album* è *palpebrâ* extraxiſſe, cujus cuticula parùm duriuſcula erat, magnitudinis erucæ (Germ. Raupe) conſumſitque vivendo quatuor dies duas amygdalas dulces: circa oculum pueri tumor inſignis cum rubedine apparebat, palpebraque clauſa non ſine inſigni dolore manebat, extracto verò vermiculo neque ſanguis, neque pus è foramine emanarunt, cui vermiculus inhæſerat, puerque ille poſtea optimè valuit. Vermiculus mortuus coloris parùm rubei, ſive ejus, qui eſt corticis amygdal. conſpiciendus erat. Similem ferè huic caſum *mihi* & *Dn. D. Segero* narravit hoc anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo ante aliquot ſeptimanas Chirurgus noſter *Antonius Statlender*, qui cuidam puero *ex aure* extraxit *vermiculum* talem, qualis in nucibus avellanis perforatis latitare ſolet, ſed paulò majorem, coloris albiſſimi: alteri *quinque* minores ejusdem generis ſimiliter *ex aure*: omnes aliquot horas ſupervixerunt, nulloque alio liquore quàm Spiritu vini miſturâ ſimplici permiſto enecari potuerunt. Vermiculos adhuc viventes oculis noſtris vidimus.

[*D. Simon. Schulzius è Thorunio Litt. ad D. Sachſium.*]

Vermem aurium depictum *Vratislaviam* transmiſit ipſe *Dn. Statlender Chirurgus* feliciſſimus, quem *ære inciſum* exhibere placuit, paulo tamen minorem fuiſſe quam figura repræſentavit, ipſe in adjunctis Litteris prædictus Chirurgus faſſus eſt. vid. pag. anteced. 38.

SCHOLION.

De *Natura Vermium & Lumbricorum* optimè diſſerit *Ioh. BETTUS, Med. D. Regis Medic. Ordinar. & Collegii Londinenſ. Socius in de Ort. & Natur. Sangu. Londin. 1669. edit.* qui cum paucorum manibus adhuc teratur, ejus verba excerpere placet. Ita vero ille *Cap. I. ſect. III. §. 6. p. 25. Lumbrici* in inteſtinis ex diutina putreſcentis lactis (*ita chylum vocat*) morâ manant, & in ſolidam quandam coeunt ſubſtantiam. Nam cum corruptione omnia in pejus ruant, idcirco alimentum quod ad nobiliorem effectum humanum ſcilicet corpus reſtaurandum, ex naturæ intento datum fuit, idem labaſcens ac in ſordes degenerans, animal quoddam imperfectum ac formæ rudioris generatione æquivoca efficit. *Convenit cum ructu* acido, diſtans ſaltem putreſcendi gradu & modo: *ructus* etenim ex ventriculi ore inferiore nimis adſtricto provenit, *Lumbricus* à lacteis obſtructis, debilibus aut anguſtis, unde halitus acidus & ventris tumor frequens ſignum eorundē. *Cauſa materialis* illorū inde patet: inveniuntur *vermes* in fimo & cœno, in carne corruptâ, nucibus, fructibus in caſeo Parmenſi vino addito, in caſeo pingui non debitè preſſo; unde conſtat pinguedinem, viſciditatem, humiditatem, calorem & putredinem ad verminationem concurrere: quæ omnes cauſæ in lacte (chylo) intra inteſtina putreſcente ſtercoreque admiſto reperiuntur. *Membranaceum eſt animal*, quia caſeoſa lactis pars ſufficit ad ejus totum corpus cute veſtiendum. *Notandum* ea quæ lac minuunt, ut acria, ſalſa, acida, & amara *Lumbricos* quoque necare: *Mercurius* vero ad eos exſtirpandos adhibitus reſolvendo & quaſi enervando partium rigorem eos occidit: nam cum alimentum in ſingulas eorum partes motu periſtaltico devehatur, hoc ceſſante vitam quoque una ceſſare ipſam neceſſe eſt. Generantur Lumbrici *in quolibet ſexu & ætate* ſi debita materia & obſtructio viguerit: in pueris præcipuè, in juvenibus non raro, in ſenibus aliquando, ſed maximè in mulieribus iis quibus ſubbilioſis materiæ vomitus extra conceptionis tempus contigerit. *Hactenus D. Bettus.*

Observatio XXV.

D. SIMON. SCHOLZII.

SCABIEI INTEMPESTIVA ET EMPIRICA CURATIO PERICULOSA.

IUris quidam Studioſus, Berenburgo-Anhaltinus, Lugduni Batavorum vivens, Anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono, ſub finem æſtatis & principium Autumni *ſiccâ ſcabie* corripitur, cui fortaſſe ex parte occaſionem dedit mutatio aëris; eo ipſo enim anno præterito vere Wittebergâ ſe Hollandiam contulerat: hæc cum ipſi nimis moleſta eſſet, tùm à me, tùm ab aliis Medicinæ Studioſis convictoribus ſuis (qui erant *M. Hayrio Rigius* Hamburgenſis, *Nicolaus Witte*, Riga-Livonus, *Tobias Scholz* Thorunienſis Pruſſus, *Sebaſtianus Meier* Lubecenſis) pro eâ abigendâ conſilium petiit. Ego (utpote ipſi admodùm familiaris) corpus ejus Cacochymicum, ſalſis & ſeroſis humoribus ſcatens, conſiderans, ſvaſi ei, ut primò Diætæ rationem haberet, & tàm cibo, quàm potu moderato boniqne ſucci uteretur: ſecundò, medicamentis idoneis Cacochymiam expurgaret: tertiò, ſalſos & aduſtos humores per habitum corporis expelleret, & quartò, ſi tribus hiſce præmiſſis *ſcabies* haut evaneſceret, externa quædam adhiberet. Ille verò, licet quoad primum, Diætam parùm curaret, me tamen ut juxta ſecundum ſcopum purgans aliquod præſcriberem, ſollicitavit. Itaque diverſis vicibus purgantibus Medicamentis uſus eſt, operatione ſemper benè ſuccedente. Elapſis iterùm aliquot ſeptimanis, juxta tertium ſcopum ſudorificum Medicamentum à me exigebat: quod ipſi etiam bis præſcripſi, non ſine ſucceſſu. Intereà dum his utebatur, me inſcio, ſvaſu cujuſdam *Empyrici*, abluerat externè corpus *Aquâ* quâdam cujus compoſitionem, ut ex eo intellexi, *Mercurius* ingrediebatur, tùm etiam *cingulo*, cui idem *Mercurius crudus inſutus* erat, medium corpus nudum cinxerat, atque ita brevi tempore *ſcabies* evanuit, humoribus ſcilicet ad extra ſe moventibus, intro pulſis, ſed, ut ego prædixeram, facili occaſione gravius aliquod malum corpori illaturis. Cum itaque Studioſus hic, elapſis paucis ſeptimanis, jam nihil mali metueret, & decima nona atque vigeſima januarii anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi vino Gallico ſe nimium ingurgitaret, inſimulque inter tumultus nocturnos

nos inter Studioſos & vigiles civitatis exortos, corpus nimio motu exerceret, die vigeſimâ primâ januarii manè è lecto ſurgere volens, graviſſimum dolorem circa os pubis percepit, ita ut nec rectè incedere, nec ſtare poſſet: Circa noctem febre correptus, & ſopore quodam obrutus eſt, quibus vigeſimâ ſecundâ jan: perſeverantibus, Dn. *Elemannum* tùm temporis Practicum Leidenſem ad ſe venire rogat: cui advenienti rem omnem retulit: *cingulum* etiam illud *Mercuriale* (quo ille tanquam Præſervativo contra ſcabiem utebatur) corpori alligatum monſtravit; Eo abjecto varia ipſi prædictus Medicus præſcripſit Medicamenta purgantia & ſudorifera, donec febre poſt aliquot dies ceſſante, tumor durus cum magno dolore circa os pubis inguina occuparet, qui veſicæ urinariæ collum comprimendo, urinæ liberum exitum impediret. Tumoris hujus cauſa Chirurgus vocatus eſt, qui Emplaſtra, primum Diachylon, dein Oxycroceon & alia applicavit, quorum ope ad decimam quartam Februarii dolore paulatim ceſſante, viribus quoque reſtitutis, melius incedere cœpit, tumor quoque ſenſim reſolutus evanuit. Huic ferè ſimilem caſum recenſet Greg. Horſtius *Part. priore obſerv. ſingul. lib. 2. obſerv. 10. p. m. 103.* qui ibidem videatur. Tandem ſanitati planè reſtitutus, ſub finem Anni mecum Angliam viſitavit, & facetum viæ comitem ſe præbuit.

D. Simon. Scholzius Litt. è Thorunio datis Vratislav. ad D. Sachſium.

SCHOLION.

M*Ercuriale cingulum* importunè ad-hibitum multoties maxima damna attuliſſe exemplis confirmant Oberndorf. *in Apolog. Med. Chym. Pract. p. 30. Ruland. in Alexica. Chymiatr. p. 44.* Idem *unguentum Mercuriale* colli diſtorſionem. *Th. Barthol. cent. IV. h. 48.* in Arthritico ſummos dolores & initium gangrænæ *Hildan. c. IV. obſ. 82.* ἀφωνίαν *Ferdin. Ponzetta l. 2. de venen. c. 21.* Epilepſiam. *Heurn. de aff. capit. c. 23.* mandibulæ caſum *Angel. ſala in Planct ſpagyr. p. 204. §. 3.* & mortem repentinam intulit *Zacut. l. 3. Prax. Adm. obſ. 50. & 85.* De aliis nocumentis ex Mercuriali illitione *Unzer. tract. de Mercur. l. 1. c. 16. p. 108.* Cum ipſemet Argentorati Anno M DC.XLIX. viverem in convictu Exc. Dn. D. *Joh. Alberti SEBIZII* Avo & Patri in Profeſſione & Phyſicatu Succeſſoris digniſſimi, retulit fœminam quandam ſcabie laborantem *Mercuriali cingulo* adhibito *tam enormen Linguæ tumorem* expertam fuiſſe, ut ea extra fauces

plurimum

plurimum protenſa cum metu gangrænæ poſt aliquot dies vix magna Ipſius cura & ſtudio imminui & juſtæ quantitati reddi potuerit.

Ex *ſcabie ſuppreſſa* febrem continuam, cæcitatem & Epilepſiam productam, Clar. *Sennertus Paralipom. p. 157.* item quartanam *Id. il. p. 176.* & Icterum *Camerar. c. X. memorab. §. 65. f.* memorant.

[*D. Phil. Jac. Sachs, à Lewenb.*]

Observatio XXVI.

D. GEORGII SEGERI.

NIMII MENSIUM PROFLUVII IN PLETHORICA INCONSIDERATE SUPPRESSI LETHALITAS.

VIRI Clariſſimi, Domini M. P. uxor, Plethorica & boni habitus, præterito Anno 1670. ætatis 39. nimio Menſium fluxu corripitur. Eo durante, maritus me acceſſit, conſiliumque meum expetiit. Svaſi, ut in cubito vena ſecetur, & ſic nimia Sauguinis copia, quâ ægra abundabat, imminuatur. Propoſuit hoc conſilium uxori Maritus, ſed fruſtrà: Venæ ſectionem namque extremè averſabatur. Intereà tamen muliercularum perſuaſionibus permota, clàm marito *obſtetricem vetulam* conſulit, quæ ei certiſſimam pollicetur allevationem, modò pulvere, cujus ultra ſemilibram ei ſuppeditaverat, continuò utatur. Hiſce *pollicitationibus decepta miſera, peſſimæ Medicatricis* imperata ſtrenuè exſequitur. Imprimis, ubi à dicti pulveris uſu deteſtandum illud Profluvium ſiſti ſenſit. Sic igitur Menſes, licet interdum debitam evacuationem ipſi tentarint, mox tamen cohibiti, ipſius tandem imprægnationis haut levem ſuſpicionem moverunt mulierculis. Quibus ipſa quoque ægra facilè ſuum accommodavit aſſenſum, quippè quæ primum connubium per 19. annos in ſterilitate conſumſerat, & ſic poſt auſpicium iterati Matrimonii nihil magis, quàm prolem exoptavit. Sed ecce, dum optatum præſtolatur eventum, corripitur die 27. Decembris anni præterlapſi, vomitibus bilioſis, ut frequentiſſimis, ita moleſtiſſimis. Hos mulierculæ in certiſſimum gravidationis ſignum interpretantes, variis ſibi familiaribus remediis ſiſtere conabantur. Sed fruſtrà. Unde ingraveſcente malo & urgente ſimul Leipothymiâ, Cl. Maritus die 30. Dec. me in ſubſidium vocat. Adſum, maritum conquerentem

querentem & *vetulæ clandeſtinam curam deteſtantem* audio, mulierculárum bimeſtrem gravidationem aſſerentium rationes examino, mariti tandem ſententiam approbo, & imprimis, quandoquidem ægra cum priori marito (qui è defunctâ conjuge ſuâ aliquot ſuſceperat proles) per tot annos ſterilis vixerat, & Menſes poſt aſſumta aſtringentia per ultimum bimeſtre aliquoties redire tentaverant, ipſa quoque ægra ante decubitum appetitui indulgens, braſſicam capitatam muriaticam, eamque crudam adhuc copioſè deglutiverat, eam gravidam eſſe pernego, ſed potiùs ventriculum à cibis corruptis ac humoribus pravis in eum confluentibus laceſſitum, moleſtam illam excretionem moliri concludo. Videbantur tùm mulierculæ recenſitis ſuum addere calculum, unde quia alvus per aliquot dies erat occluſa, ut Enemate reſeratur impero, & ſimul ventriculi vitium emendantia promitto. Cæterùm ægra cunctorum uſum adeò ſtrenuè denegabat, ut vix Enemate admiſſuram promiſerit, Subſecuta eſt nox inquieta. Poſtridiè ego accedens, dum variis argumentis, ab affectus præſertim magnitudine deſumtis, medicamentorum uſum ægræ commendare conor, & ut tempeſtivè atque viribus adhuc conſtantibus ſibi conſulat plurimis ſvadeo, iſta nec granum quidem alicujus medicamenti ſe aſſumere poſſe aut velle regeſſit. Et licet ſubſequentibus diebus ipſam choleram humidam, atque ſimul cum eâ exitium certiſſimum, inſtare prædixerim, in propoſitâ tamen ſententiâ adeò pertinaciter perſtitit, ut præter cereviſiam nihil admiſerit. Quare ubi vomitibus, frequentia animi deliquia, calor nimius, ſitis intenta, anxietates, & tandem die 4. Januarii manè dejectiones crebræ ac fœtidiſſimæ acceſſerunt, eâdem die veſperi circa horam 10. placidè ac piè obdormivit.

D. Segerus Litt. è Thorunio datis ad D. Sachſium.

SCHOLION.

NOn ſolùm eo jam deventum eſt, ut in Medicinæ Sacra illotis manibus irrepſerint olidi myropolæ, circumpurpurati âgyrtæ, fraudulenti dentifrangibuli, ſcatophagi empirici, pediculoſi Ungventarii, umbratici medicaſtri, infames magi, crumenimulgi præſtigiatores, prodigioſi uromantes, exteſticulatores lithotomi, grandiſtrepi ſacrificuli, furnarii ciniflones, & qui ſunt alii vaniloquidoci & nugi polyloquides: ſed & alia merx mala acceſſit fatales ſcilicet lotiophyſicæ, & faſtuoſæ medicaſtræ,

dicaſtræ; quæ non rarò impunè mortes per experimenta incerta in hominibus exercent; unde

Dum quæque è trivio ſatagit Podalirius eſſe
Fœmina, & in dubiis præſtare Machaona rebus
Non in felicem faciet Proſerpina meſſem.

Non incognitum equidem apud veteres (dum ipſa Medicina incultior & infrequentior forte) Fæminas quoque Medicam exercuiſſe artem, uti exempla Cleopatræ, Aſpaſiæ, Victoriæ, Elephantis, Artemiſiæ, eſt Martial. *XI. Ep. 72.* Adducit Cl. Rhodius *not. in Scribon. Largum c. 29 §. 122. p. 193.* & Tiraquell. *de Nobil c. 31. § 321.* ſed veriſimilius eſt plerasque fuiſſe ſaltem obſtetrices, & quod Pignor. in de Serv. Officiis teſtatur, Gynæciorum curam ſuſpicientes. Dolendum *Exc. Gabriel. Naudæum* morte præventum imperfectum reliquiſſe ingenii fœtum, in quo quæſtio tractata, num fœminis licitum ſit medicinam exercere. Ut itaque in adducta Hiſtoriâ ex *imprudentiâ & pertinaciâ vetulæ* iſtius, ægræ nimium confidenti mors accelerata fuit; ſimili ferali Tragædiâ vitæ cataſtrophen ante aliquot annos *illuſtr. quædam Perſona* clauſit in Sileſiâ. Illa etenim cum materni nominis dignitatem appeteret, & ſobolis ſolatio ſubditos exhilarare, ipſa tamen fluore albo, aliisque è corrupto ſanguine ortis morbis correpta, aniculæ cujusdam medicatricis opem imploravit, quam ipſa illi præſtituram ſeriò pomiſit: Sed qualis cura, aut cacopraxis? nimirum, intermiſſâ univerſali curâ, neglectâ corporis & uteri evacuatione, ſangvinisque purificatione, adhibet Balnea vitriolata & aluminoſa, nec non alia adſtringentia medicamenta, ut Dis nolentibus menſes ſiſteret, ſangvinem menſtruum cohiberet, & tali lenocinio ſarcinâ prægnationis illuſtr. oneraret. *Quæris quo eventu?* Infauſto planè, & qualem inſulſa cura producit. Corrupti & acres humores, impuritatesque, quas Natura per uterum tanquam per ſuccedaneum aliquem fonticulum menſtruatim protuſerat, oppesſulatæ reſtagnantes verſus ſuperiora, & cum ſanguine in Pulmones circulatæ Phthiſin & intra aliquot menſium ſpatium mortem præmaturam concitarunt, fruſtrà illuſtr. ægra morti vicina in præſentiâ meâ & aliorum trium medicorum deplorante ſerò nimis credulitatem ſuam.

Quantas *moleſtias* præterito ſeculo celeberrimus, & trium imperatorum Archiater primarius *Excell. Joh. CRATO à Kraffthein Vratislav.* à medicaſtrâ quâdam in aulam irrepente perferre coactus fuerit,

G placet

placet *tres ejus epiſtolas manuſcriptas*, quæ publicam lucem nunquam viderunt, ſed ex reliquiis *Bibliothecæ Cratonianæ* mihi à Conſultiſſ. Viro *Dn. Joh. Kretſchmaro Reip. Vratiſl. Secretario* ad deſcribendum conceſſæ fuerunt, B. Lect. communicare. Quarum

I.

Illuſtris & Generoſe Dn.

ÆGrotante Divo Ferdinando Imp. S. M. in mandatis habebam, ut ad Cæſarem F. de valetudine Sacræ Imp. Maj. ſingulorum dierum acta & mutationes perſcriberem, ac ſæpè à S. R. Majeſtate tunc mihi benigniſſimè eſt reſponſum. Idem nunc ſervo, & cum ſciam veſtram Generoſam Cl. rectius præſente oratione Sacræ Reg. Maj. & Sereniſ. Archi-Duci poſſe exponere, quàm ſi quotidianas Epiſtolas mitterem, ut in malis poſſum lætus ſum officium meum à veſtrâ Generoſ. Cl. probari. Nudius quartus literas miſi, affirmabat tunc S. Cæſ. Maj. affectionem illam cordis interdiu ſemper ceſſaſſe, eâ die moleſtam eſſe. Commota erant quædam in corpore & ſeceſſerunt flatus atque pituitoſa excrementa, oſtendi veram ſanationem eſſe, ſi cauſa tollatur, videlicet humores crudi & flatulenti, ſpem feci, fore melius. Illa omnia, quæ foris admoventur, calorem innatum, ut coctioni operam det, ſine qua morbi, quorum cauſa eſt materia craſſa vel vaporoſa, ſanari nequeant, fovere. Biduo proximo ſuperiori S. Cæſ. Maj. ſatis commodè ſe habuit. Verè affirmare poſſum, me ex motu cordis atque arteriarum nulla indicia palpitantis cordis obſervare potuiſſe, & antea ſæpè non animadvertiſſe. Itaque laborem illum cordis, quo nititur expellere flatus, planè remiſiſſe non dubitavi. Heri autem advenit Ulmâ *fœmina quædam magis magna, quàm bona fama*, Ea ſanaſſe D. Ilſingum & Epiſcopum Spirenſem fertur. Sanè iſtorum ſanitatem mihi non opto. Diu apud Imp. Majeſt. fuiſſe audio. Ante Cœnam deſcriptionem aquæ, quâ pro potu Imp. uti poſſet S. C. M. oſtendit, Ea, Epilepticis loco vini Auguſtæ datur, ac omnia quæ ad illam aquam decoquendam ſumuntur, propriâ quâdam vi Epilepſiâ mederi exiſtimantur. Erat præterea Aloës à ſordibus purgata, & neſcio quibus ſuccis contemperata.

Item ad roborandum Diacorum cum ſvavibus ſuccis commiſtum. Studet iſta mulier ſvavitati, & à Patre ſuo, qui Medicus Germanus erat, quaſdam deſcriptiones haut dubiè habet. Novi illius Patrem ante

XXXIII. annos Auguſtæ, cum juvenis Medicinam facerem, nomine & re Streicher erat, omnium linguarum præter maternæ imperitus, lectitabat Germanicos libellos, & cum Svvenfeldianis, qui eum fovebant, vivebat. Si muliercula illa plura non novit, quàm Pater, quem ego tunc nequidem Medici nomine dignum exiſtimabam, malè mecum agitur, ſi poſt trigeſimum annum filia mihi præfertur. Sed felix Medicus, qui ad declinationem morbi venit, quidam inquit. Mea nihil refert, dummodò valeat & vivat imperator. Nominis mihi, beneficio Dei, ſatis eſt, à vetulâ, quæ pudorem perdidit, nihil meæ exiſtimationi metuo. Nam ſi ullus in eâ pudor eſſet, certè ad ſummum Imp. nunquam veniret. Magnam partem Medicinæ audaciâ conſtare Medicus ſcripſit. Fortaſſe hanc illa pro dote habet. Nondum tamen reperit, qui velit maritus eſſe. Utinam poſteritati iſta probentur. Mirificæ voculæ à præſentibus hominibus exaudiuntur. De Collegâ amo curam Veſtræ Generoſæ Cle. vix ullâ re magis S. Regia Majeſtas Pietatem erga Parentem Imp. declarare poterit, quàm ſi hanc curam ſibi curæ & cordi eſſe oſtenderit. Reliqua Generoſ. Veſtram Cle. ex aliis cognoſcere malo, Me Veſtræ Generoſ. Cle. cujus literas à D. Wieheuſero perveſperi heri accepi, ſtudioſiſſimè commendo. XIIII. Septemb, primâ luce, Ratisb.

II.

D. Friderico Fuchſio, Ulmam.

S. Multas ego vidi ſtolidas & impudentes mulieres, ſtolidiorem & impudentiorem Streicherianâ Veſtrâ nullam. Nam quod hominibus inconſideratis medetur, nihil mirum, ἄγει γάρ ὁ Θεὸς ἀπὸς ȣ ὅμοιων ὁμοίȣς. Quod in conſpectum Imperatoris venire ſuas ineptias impudenter oſtentare, & ſe viris doctrinâ & uſu artis præditis præferre, ac ſtolidè mentiri audet, fuſtibus dignum videtur. Sed ita commendata eſt, tanquam omnes, qui illius operâ uſi ſunt, ſanaverit. Verum ne hoc eſſet, ex D. Svvendio cognoſcere ſtudui, ille nihil aliud reſpondit, quàm mendaciſſimam eſſe fœminam. Me ex te longum catalogum eorum, quos fefellerit, perdiderit, ad orcum miſerit, cognoſcere poſſe. Obſecro, ne moleſtum tibi ſit, quàm primùm ad me certum perſcribere. Crede mihi, fraudi tibi hoc non erit. Ego, quod in me fuit, aditu illam prohibui, venit D. Julius, is conceſſit. Jam omnia in bonâ ſpe fuerant conſtituta; Catarrhus moleſtus erat. Illa tres ſacculos, unum cervici,

 alterum

alterum capiti, tertium ex papavere erratico cum melle pectori adhibuit, dedit Medicinam ex Mannâ atque Serapio roſato ; Ex eo tempore Imp. Cibum non retinuit. Heri impudens prandio aſſidebat, & affabilis eſſe meditabatur. Non aſſumſit Imp. tria cochlearia, cum in vomitu penê Spiritus propter pituitæ craſſitiem, interclufus eſt, Ad panem toſtum ſtolidè confugit. In Cœnâ nihil ferè Imp. ſumſit. Hæc ſcribo ante lucem, nec in Aulâ, illâ præſente, maneo. Video hujus fabulæ Autores pudere & pænitere. Te oro, ut reſcribas. Veſtrum negotium mihi curæ eſt, & ſpero me non laboraturum fruſtrà. Benè vale, pridiè Michaëlis 1576.

III.

Illuſtris & Generoſe Domine

DN. ADAMO â DIETRICHSTEIN.

D. Julium adveniſſe ſuperioribus litteris ſignificavi. Is cum interrogatus à S. Cæſar. Maj. medicamenta Streicherianæ probaverit quatriduum mulierculæ ad medicationem conceſſum. Adhibuit præter varias potiunculas, nullius momenti tres ſacculos. Unum capiti, alterum cervici, tertium pectori. Heri parum Mannæ & Serapii Roſatum Imp. Majeſt. exhibuit. Perſuaſit ſe nihil admiſcuiſſe. Ego, ut credam cum quater ſubduxerit alvum, adduci nequeo. Quicquid ſit, opto ut proſit. Humores tenues vacuavit, relicti craſſi, & contumaciores facti, nam cœnam heri vomitu rejecit. Hodiè prandenti Imp. illud *monſtrum horrendum,* ingens craſſum compagine corpus adfuit. Vix Opt. Imp. tria cochlearia abſorbere potuit, cum nauſea & vomitus oppreſſit. Rejecit craſſiſſimam pituitam, nam medicamentum tenues ſaltem humores eduxerat, & craſſiores reliquerat. Verùm conatum graviſſimum, cui ſtrangulatus parùm abfuit, tenacitas humoris impedivit. Mulier ad panem toſtum inſana confugit, ut ſic retineret, quod nos omnibus modis ejectum cupimus. In Cænâ nihil ferè ſumſit, ſed hoc, ut ſpero, non oberit, cum calor in pituitam meliùs agere poſſit. Pulſus eſt inæqualis & inordinatus, interceptus tamen interdum ordinatè poſt tertium arteriæ ictum, interdum inordinatè.

Ita foris atque intus anus malum minatur. Omnes ſciunt & fatentur ante dies octo S. Cæſ. Majeſt. valuiſſe meliùs, quam nunc, & tamen iſta vetula dicere audet, non ſupervicturum fuiſſe Cæſarem quatriduum, niſi

niſi illius operâ uſus fuiſſet. Rarò cum relictâ viâ rectâ diverticula quærimus, benè procedimus. Ego, quantum in me fuit, obſtiti, & cum meminerim, idem in Divo Ferdinando S. M. factum, cum D. Julius Bartholomæo quem Bacchum nominabant, locum daret, verſum quem tunc uſurpabam heri recitavi, ſic placuit ſuperis erroribus addere culpam. Sed confido, Deum nobis adfuturum, ne hoc malum ſerpat longiùs. D D. Conſiliarios fidiſſimè admonui, etiam S. Cæſ. Maj. ea dixi, quæ puto S. Cæſ. Maj. intelligere. Si in viam redibimus, haut dubiè præmonſtratorem Deum, rectam conſcientiam, & arcem noſtram habebimus. Si res perget ire, ut cæpit, de me illud Poëtæ cogitabo,

Judicium melius poſteritatis erit. Me Veſtræ Generoſæ Cl. commendo.

Ratisb. XXVIII. Septembris. Hactenus ex Schedis Cratonianis.

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*

OBSERVATIO XXVII.

D. JOH. PATERSON HAIN.

EXPERIMENTA MICROSCOPICA.

DE *Microſcopii obſervationibus* aliquando plura addam, nam nunc accepi ab Ill. *Borratini* ſectiones ſphærarum *Microſcopii Anglicani*, quod propediem adornabo. Illud, cujus in *Sylv. Obſ. Microſcop. Miſcellan. veſtror. Anno* 1. *Obſ.* 13. *p.* 41. mentio fit, nimirùm *DIVIANI*, jam confeci, res pulchra & curioſa, licet non valdè majoret. In *Salviâ* non potui obſervare telas aranearum, de quibus *Kircher.* meminit: ſed pilis albis veſtitum deprehendi, qui nunc hyeme totum folium abunde tegunt, fortè ut à frigoris injuriâ tutum maneat. *Vermiculos* quoque deprehendere non potui, ſed cum valdè ſcabra ſit variis mæandris diſtincta, eminent quaſi colliculi maximi circa apicem, in quibus aliquid rotundum, aliquando album, aliquando ſubflavum exſtat, ſed informe, habentur foraminula alicubi: quodſi vermiculi eſſent, ſtarent unus penes alterum, illud autem ferè in eminentiis tantùm reſidet. Nec officit, quod & pili & reliqua, quæ adhærent, facilè abſtergantur; nam leviter iſta adhærent, quamvis de pilis ambigo, quod

ſtatim abſtergantur, cum hi, qui ad hiemem erant, fortiter adhærent. Nec apparent iſti vermiculi dicti in initio, niſi ubi folium benè explicatum calidiori aëri exponatur, ita ut crediderim aliquid transſudare vel gummoſi vel pinguis. Nec *de coloribus per Microſcopium* certi aliquid dici poteſt, nam qui plus aquæ habent circa oculum, plerumque objecta colorata aſpiciunt: imò fulgentiores colores à lumine mutuantur in vitro colores adventitios à nimiâ refractione. Scripſit nuper *Rev. P. Wenceslaus de S. S. Sacramento Provincialis Piarum Scholarum*, quod *Euſtachius Divini Tubum 36.* palm. Rom. cum 4. vitris confecerit, qui ſ ad 5. milliaria Italica folia in arboribus numeret: Eundem vitrum ante 10. annos à ſe factum repolivíſſe, non mutatâ vitri formâ quæ duo certè monſtrant, ad quale culmen *Divinius* pervenerit immortali laude dignus, ni ſuos Tubos tàm caro pretio venire juberet. *D. Paterſon Litt. ex Hungariâ Vratislav. ad D. Sachſium datis.* Per *Microſcopium* nuper inſpexi *pulicem* prægrandem, qui agglutinatus chartæ prius excrementum ſanguineum emiſit; hinc bina peperit ova pellucida, aquâ limpidiſſimâ referta, rotundiſſima. Scio ab aliis idem obſervatum, ſed limpidam aquam ova exhibuiſſe, quod ſcio, non annotatum.

Muſcam cum occidiſſem, 72. vermes membranæ incluſos numeravi, aquâ quoque limpidiſſimâ refertos.

Vermes in aceto non ſerpentem, ſed anguillam exactè repræſentant cum oculis nigris. De iisdem, quæ obſervavi, ſingularia addo. Cum ante annos ſeptem graſſante peſte *Acetum* peſtilentiale confeciſſem, ſtetit per hiemem acetum. Cum jam peſte ſilente acetum effundere vellem, video circumcirca ad limbum vitri (erat autem capax vitrum rotundum cum longo collo) incredibilem copiam vermium talium ſtare in ordine, & phalangem exhibere. Erant ſatis grandes, & ferè hac longitudine ——— quales nec ante, nec poſteà unquam vidi. Stabant autem in ordine tali 16. 18. 20. 25. unus penes alterum capitibus junctis: hos ſequebatur alius ordo, tunc tertius & ita conſequenter, donec totum ambitum lagenæ complerent. Movebantur autem indeſinenter ferè ſimul & ſemel, ut ita fluctus modeſtè ſeſe moventes exhiberent. Effudi ex lagenâ in vitrum aliud non parvam illorum quantitatem, dein impoſui vitrum cum aceto aquæ ferventiſſimæ, quàmprimùm acetum ex aquâ calorem intenſum acquiſivit, vermiculi prius concitatius movere, dein

ri, dein tanquam ſagittæ volitare per acetum, poſteà emori & fundum petere obſervavi, quod & aliis contigit poſteà.

[*Paterſon. ex Hungar. ad D. Sachſium in aliis litteris.*]

SCHOLION.

Microſcopia in Anatomiis non adeò certum præſtare judicium defendere conatur *Theod. Kerckringius in Spicileg. Anat. Obſ. 93. p. 177.* *quod* centrum iſtius viſionis ſit minutiſſimum, *quod* colores ita varientur, ita rebus hâc ratione videndi affundantur, ut quis earum nativus & verus ſit, dijudicari non poſſit; *quod* quæ interpolatis viſionibus percipiantur, diſcreta ſæpè appareant, quæ verè unita ſint & continua. Laudat interim *Microſcopium* præſtantiſſimum à *Benedicto Spinoſâ* Mathematico & Philoſopho nobili elaboratum.

Præterito anno, nimirùm 1669. *Dn. Chriſtophorus WREEN, LL. D. Regiorum in Angliâ Ædificiorum Præfectus & Soc. Regiæ Sodalis*, conſtruxit corpus cylindroides hyperbolicum elaborandis lentibus hyperbolicis accommodatum, de quo in *Transact. Philoſ. Anglic. Vol. IV. num. 48. p. 961.*

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO XXVIII.

D. JOH. PATERSON HAIN.

MORBI HUNGARIÆ ENDEMII.
MINERALIA HUNGARIÆ QUÆDAM.

M*Orbi Endemii in Hungariâ* nulli, Epidemii ſæpè, ſporadici ſemper. Habent tamen *morbum* aliquem, quem *CREMER* appellant, nimirùm quando nauſeam, vel ex cibo vario inordinatè ſumto, vel à potu nimio contrahunt, *cremer* vocant, & ſtatim allio ulnam manus in parte domeſticâ fortiter fricant, hancq; partem ſibi dolere dicunt. Interim ſi aquâ aliquâ cordiali reficiuntur, ſtatim diſparet. Alter quoque quem *SRINT* vocant, ſemper in ore habent, & omnem vel in ore, vel in gutture, vel ano tumorem vel inflammationem *Srint* appellant, interim iſtius Etymi rationem ipſi reddere non valent. Podagra ſæpè illos infeſtat. Colica itidem, quam ſæpè Pareſes

reſes comitantur. Circa *Aquas, Terram, Mineralia, Animalia* eſt, quod obſerves.

Terra dives, affluens omnibus bonis. Nuper non procul ab *Arce Munkàc* inventa *terra alba* ſmegmatis inſtar, quam credo cimoliam eſſe, de quo hoc fruſtum, quod mitto, miſſum, dicunt reperiri ibi in magnâ copiâ: eâ ad dyſenteriam utuntur & ſudores ciendos. Mitto etiam *Mercurii virginei* aliquid adhuc in terrâ latitantis, conſpicui hinc inde, qui ſine igne terra contuſa & aqua diluta ſtatim in unum confluit globum. Dono quoque exhibeo *Cryſtallum* in parte ſuperiore amethyſtino colore præditum, quod fortè totum imbutum tali colore fuiſſet, ſi diutiùs in loco natali hæſiſſet. Obſervavi quoque in *aureo ſabulo*, quod Waſchgold vocant, nuperrimè *pulveris ferrei* ſubtiliſſimi non parùm, quod magnete ex quinque aureis extraxi ad ſcrupulum unum ferè, inerant parva ferrea corpuſcula, quibus auri aliquid adhæſerat, quod unà cum ferro Magneti adhæſit. *Idem in aliis litteris:*

Mitto de *Cinnabari nativâ* pellucidâ non ineleganti, luſum naturæ, ubi plumbi minera cum marcaſita fœdus iniit, *Mineram Granati*, & noſtratium parvorum, qui hîc in Hungaria reperiuntur in copiâ; *Mineram Opali Hungarici*, in quâ reſplendet Opalus eleganti mixturâ colorum. Si tale fruſtum ſeparatim haberi poſſet, credo Indo nihil cederet. Sperat Dn. *Georgius Scholz*, Pharmacopola noſter, qui in effodiendâ hâc Minerâ deſudat, ſe tandem plura & puriora fruſta inventurum. Ampliùs ut divitias noſtræ Hungariæ Vir Exc. videre poſſis, mitto *Mineræ Antimonii* ſagaci Naturæ magiſterio elaboratæ quartam libræ partem mirè ſtriatam, & quaſi angeſchoſſen. Adeſt ibidem *Mineræ Solis Nagynaniæ* fruſtum: item *Cryſtalli parvi* in ſuperficie agri *Nagynabalenſis* in magnâ copiâ reperti. Addo *Mineræ argenteæ* aliquid, in cujus unâ parte eminet argenti aliquantum ſolidi, ſeparatim alterâ parte filum argenteum elegans valdè ex ſilice prodiens, & ſilici intermiſtum, & in ſilicem deſinens res elegans, rara & curioſa.

[*D. Paterſon ex Eperienſi urbe Vratisl. ad D. Sachſium.*]

SCHOLION.

DOlendum maximâ ex parte *Hungariam* fertiliſſimam & mineris ditiſſimam regionem tàm Turcarum, quàm incolarum quoque barbarie premi, ut tàm egregii ſub terrâ latitantes theſauri ſat tutò non

poſſint

poſſint inveſtigari, unde non ſolùm incolæ curioſos rerum naturalium ſcrutatores, ſi quos inveniant, malè tractant, & hoſtilium Exploratorũ locô habentes opprimant, ſed & Aër ipſe Germanis infenſior ſit, victusque, quod & Germanis in Transſylvania accidit, cum vina ibi Tartarô nimis ſcatentia etiam temperatiſſimos exteros è medio tollant, uti narrante *Exc. D. Spilenbergero Phyſ. Leutſchovienſi* in ſuperiore Hungaria pronuper egregius Medicus Dantiſcô oriundus nomine D. Fabricius, vir admodum curioſus, Transſylvaniam intrans poſt paucos menſes morte ſublatus fuit. Idem D. *Spilenberger* atteſtatur, quod ſupra *Miſcellan. Curioſ. Ann. I. Obſ. 131. p. 292.* narratum fuit Dn. D. *Procopium Bonanum* collegiſſe egregium opus de ſubterraneis Regni Hungariæ quibusdã, ſed præmatura mors ipſius conatibus obſtitit, nec dubitandũ eſſe, ipſius ſcripta collectanea in Auſtria, ubi mortuus eſt, adhuc hærere. Idẽ factũ enſit *Dn. D. Chriſtianus ab Hortis,* qui ad radices Carpathi montis in nobili villa vixit, ſcripſerat is *de Gemmis Hungariæ,* nec non de *Balſamo Hungariæ carpathico* duos tractatus, morte tamen pariter præventus & editio ſuſpenſa manſit, & ex negligentiâ viduæ & impuberũ liberorũ Bibliotheca ipſius rariſſima unà cum his duobus Manuſcr. præcipuè à vicinis Polonis diſtracta fuit & abalienata.

De *Bolo Hungarico v. Transactiones Philoſ. Anglor. Vol. I. Num. 1. p. 11.* De Rebus Naturalibus Hungariæ & Transſylvaniæ *Transact. Vol. II. Num. 25. p. 467.* De Mineris Hungariæ *Eduard. Browne* in iisdem *Transact. Tom. IV. Num. 48. p. 965. & Num. 58. p. 1189. & Num. LIX. in Conſenſu 23. Maj. 1670.* habito *p. 1023.* relatio *D. Eduard Browne* de Hungariæ cuprifodinis im Herrengrund unico mill. à Neoſolio diſtante, ejusque deſcriptio Thermarum Auſtriæ & Hungariæ, Lapidicinarum & Talci ſaxatilis iſtarum regionum.

OBSERVATIO XXIX.

D. JOH. PATERSONII HAIN.

UTERUS DEHISCENS IN GRAVIDA.

Fœmina in Urbe Eperienſi hîc eſt juvenis, cui *os uteri* ante partum ferè ad unum menſem *hiat* inſtar nummi Polonici, qui valet quatuor poltracones, nullis aquis effluentibus, imò & aliquando plus hiaſſe ab obſterice obſervatum fuit. *D. Paterſon Litt. ex Hungar. Vratiſl. datis.*

OBSERVATIO XXX.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

SUPPRESSIO URINÆ A CALCULO DIUTURNA, NON LETHALIS.

U*Rinæ ſuppreſſio* ſeu Iſchuria uti non infrequens malum, ſic à variis cauſis

ortum deducit. Hinc orta legitur *ab* obſtructione venarum emulgentium, quam multitudo humorum pepererat, ex nimio itinere contracta. *River. Cent.1.Obſ.1. à* quantitate nimia ſeri venas ſuprà renes diſtendente, pariter ut veſica nimis distenta non ſe poteſt contrahere. *Id.Riv.ib.Obſ.89.ab* ipſius veſicæ diſtenſione.*Foreſt.l.25.Obſ.14.à* caruncula *virgæ* tumefacta à coitu immodico. *Riv.c.1.Obſ.81.à* Sphinctteris veſicæ compreſſione *Riv. c.2. Obſ.82. Rhod. c.3.Obſ.27.aut* ejusdem convulſione ob Scorbuticos humores, *Drawiz. Sect.9. deScorb.p.353.à* duro tumore prope veſicæ cervicem ſito.*Tulp.l.4.Obſ.47.ob* callum carnoſum,& excreſcentiã carneam in Urethrâ,*Foreſt.25.Obſ.10.&l.26.Obſ.2.*ob ſteatoma orificio veſicæ incumbens.*Bartbol. c.1.h.23.*& *ob* bina tubercula utrinq; orificio veſicæ formâ & magnitudine teſtium appoſita. *Idc. 2. h.52.* & *ob* plures alias cauſas, quas paſſim invenire licet. Sic notatum video in *MSS. D. Laur. Scholzii à Roſenau*, Medici olim Vratisl. celeberrimi,& ob editionem Cratonianor.Conſiliorũ deRepubl.Medicâ meritiſſ. viri,quod An.1579.cum Bononiæ quidam ipſo præſente ſuppreſſione Urinæ laborans periiſſet,in diſſectione Latera ipſius veſicæ viſa ſunt in ipſo concreviſſe, interventu cujusdã humoris viſcoſi, ut nihil ſeri recipere potuerit veſica.Potiſſima tamen *Iſchuriæ* cauſa *calculus* eſt, quale exemplum ſuprà *An.II.Miſcell.Obſ.23.*quoq; notatum. Illa ſuppreſſio ſi ad 5.7. dies procedat, periculoſa fit, ſi ulterius protrahatur, plerumq; lethalis. Unde *Tulp.l.4. Obſ. 26. ait:* Urinæ ſuppreſſio licet excurrat ad 22. diem, occidit non rarò octavô excurrente, nihilominùs curationis terminô ad 12. At hunc prætergreſſa licet urina redeat,tamen æger moritur,quia hic reditus indiciũ facit naturali Renum calore extincto, eorumq; carne jam mortuâ, urinam demùm non excerni à victrice natura,quàm devicta inſenſibiliter effluere,ægrumq; convulſum moriturum,ob ſerum effero impetu in cerebrum regurgitans. Et *Iob.Dominicus SALA Experientiſſ. Patavii Practicus* apud *Rhod.c.3. Obſ. 28.* refert, ſemel omni vitæ ſpatiô ſe Urinam XV. diebus in viro ſuppreſſam vidiſſe venis ad pollicis amplitudinem diſtenſis, quæ fluente Urinâ in naturalem ſtatum redierunt,& ſimile exemplum Iſchuriæ ad 13.diem prolongatæ.*Th. Bartholin. c. IV. hiſt. 56.*

His præmiſſis narrabo *Hiſtoriam Iſchuriæ* fauſtioris, quæ mihi in praxi hoc An 1671. Vratislav. in plateâ S.Nicolai ad inſigne Elephanti videre contigit, quâ Menſe Martiô mulier Vidua 50. circiter annorum cachectica,temperamenti bilioſi laboravit. Totum corpus ipſius erat extenuatum, ut veterũ ritu Monogramma dixiſſes ad modum litera I, cujus longitudo quidem aliqua,at craſſities exilis. Illa ab aliquot diebus cum Urinam cruentam emiſiſſet, ſubitò Iſchuriam totalem paſſa eſt, ut ne guttula Urinæ excerneretur: dolor in

ſini-

ſiniſtris lumbis, ſed tolerabilis, alibi nullus; unde ſuſpicio de calculo curam ipſius aggredi jubebat; præter interna varia Terebinthinata, Spir. ⊖ dulcē, magiſter. Nephriticum ex diſſolutione variorum Lapidum paratum, aliaque externa non neglecta, Balneaſte petita, clyſmata injecta, cataplaſmata varia appoſita, nihil omninò effectum, niſi ut interdū alvus ſeſe liquidiore ſede in pauciſſima tamen quantitate exſolveret. Hoc optimum erat augurium abſentia ſitis, adeò ut ferè nullam vel minimam potus qualiscunq; portionem aſſumeret, hinc ad ſiccitatem linguæ mitigandam præſcripſi Rotul. ex Cryſtall. ♀. cum Sacch. in ſucc. citri ſol. paratas. Perſeveravit Iſchuria, ad 8vum diem, ne guttula excreta, abdomine circa veſicam ad tactum flaccidô manente, nec ureteribus quoq; tumefactis viſis, tunc acceſſerunt vomitus, qui in maximâ quantitate bilioſam materiam craſſam & tenaciſſimam flavi glutinis inſtar aliquoties eduxerunt. Nec hiſce motibus vehementioribus concuſſa veſica Urinam reddidit: tandem finitô XI. die res jam intra *ſacrum ſaxumq;* ſtabat, *Sacra cura* Animæ fuit adhibita, *Saxum* ſ. calculus in corpore reſtans mortem minabatur, vires dejiciebantur, facies Hippocratica aderat, duæ emaciatæ malarum eminentiæ per ſuperciliorum arcus conjunctæ ſupernè cum naſo ad labia protenſo & oculis intruſis, repræſentabant eidem fatalem Antiquorum literam, mortis vel mortalitatis figuram tali modo Jam ipſa odorem urinoſum ſeſe ſentire, ſimilemq; ſaporem in fauces regurgitare, in lingua hærere affirmabat jamjam ananæam potionem bibitura, cum *die XII.* Naturâ ultimum conatum faciente, Urina cum impetu datâ portâ erumperet, & ſimul fruſtum attriti calculi inſtar piſi protruderet. Exinde Urina liberior fluere cœpit, & ſequentibus diebus plura fruſta confracti calculi ſenſim exturbati cum multis ſordibus, & urina purulenta per aliquot ſeptimanas continuavit, & licet ſerius vires recuperaret, ideò quod omnia fere Medicamenta etiam confortantia ſummoperè abhorreret, tamen adhuc hôc menſe Juniô ſuperſtes vivit de Urinæ ſuppreſſione non ampliùs ſollicita. Multum in hoc caſu contuliſſe reor, quod ægra totô hôc Iſchuriæ ſpatiô ferè nihil de potulentis ullis aſſumſerit, & quod ipſe habitus corporis quaſi exſuccus non magnam humorum reſtagnantium copiam ſuppeditaverit: pulverem verò virgæ Aureæ & ſuccum Raphani expreſſum diſſolutionem calculi promoviſſe credo, ſiquidem poſt repetitum aliquoties uſum pulveris hujus ſemper quoque majores dolores ſenſiſſe ob mutuam pugnam confeſſa eſt.

Observatio XXXI.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

PSEUDOPHTHISIS.

VIrtuoſus ac ingenuus Dn. *Luccini, Sac. Cæſ. Maj. Criſtallicida,* dum à paucis humoribus in prima corporis regione ſtagnantibus ad cerebrum facta metaſtaſis, convulſionibus epilepticis correptus, inter alia aquâ epilepticâ ex vitro ſtrictioris orificii propinatâ, buccam vitri dentibus confractam cum aquâ delibaſſet, *Tuſſiculâ* mox *ſiccâ cum ſputo ſanguinis* ſpumoſi, ramentis minutis quandoque referto, nec non febriculâ lentâ, *Phthiſicorum inſtar,* non ab Oeſophago ſeu organis deglutitionis læſis, aſt â bronchiorum & pulmonum excoriatione, teſte Galenô *Imo de Loc Affect.* reſultantibus: variis tàm Expectorationem promoventibus, quàm ſolutionem continui reunientibus adhibitis, quartâ poſt delibationem hebdomadâ, ſumtô Syrupô de Eryſimo Lobelii ac Oxymelite Juliani, buccam vitri notabilis magnitudinis per anacatharſim tuſſiendo rejecit, febri, ſputô ac tuſſi ſenſim ceſſantibus convaluit, in hunc usque diem ſuperſtes.

D. Beckers Litter. è Vienna ad D. Sachſium Vratislaviam.

Observatio XXXII.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

ABSCESSUS MESENTERII AC UTERI PROCEDENTIA.

M*Agnifica Domina,* ætatis annorum triginta, habitus corporis delicatioris, menſtruorum ſuppreſſione cum meſenterii ac abdominis inflatione, febre lentâ, dolore, vomitibus ac anxietatibus dum per plures menſes laboraſſet, utero vulgò geſtare, elapsô verò nonô menſe cum futuri partûs indicia nulla, humores fœtidos per uterum propendulũ excerneret, fluore muliebri perperam laborare judicata: Menſe decimô ſextô accerſitus, legitimæ gravidationis ſignis (quæ Hippoc. *lib. de naturâ muliebri ac pueri* poſteritati legavit) deficientibus, *Abſceſſu meſenterii ac procedentiâ uteri* laborare comperui: Medicamentis proinde emollientibus, reſolventibus, ac humores per meatus urinarios ac alvũ evacuantibus, ubi per octiduũ certaſſem, eò deventum, ut per uterum humoris purulenti, cruenti ac variegati coloris, ℔. xviij. excretæ fuerint, analepticis, abſtergentibus ac conſolidantibus debitè tractata, uterô lege artis repoſitô, Formoſula priſtinæ valetudini & thori conjugalis aptitudini reſtituta.

D. Beckers è Vienna ad D. Sachſium Vratislav.

OBSER-

OBSERVATIO XXXIII.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

DOLORES OSTOCOPICI AC GUMMATOSUS FRONTIS TUMOR.

CAſtiſſima, venereæ militiæ Ducis, Filia annorum tredecim, per ſeptennium *Oſtocopicis artuum doloribus*, horis nocturnis excruciata; dein *Tumore duro lato in medio Frontis* correpta; Empiricorum ac ciniflonum quàm plurima fruſtraneè adhibuit remedia. Concredita mihi, Ariſtotelicæ ac Hippocraticæ doctrinæ non immemor, ubi malignos non ſecus ac benignos Parentum mores & humores in ſoboles derivari, & ſtatis temporibus propullulare teſtantur, caſtiſſimam virginem gummate venereo vulgaribus remediis non cedente, magnâ adſtantium cum reluctatione, prædixi, quibus Parentibus ratione demonſtratis, & corpore patientis diſpoſito, tumorem venereum volſellâ aperire juſſi. Lardaceâ per Chirurgum pluribus diebus extractâ pinguedine, cranii prima & ſecunda Tabula, tantùm non meninges usque corroſa ac conſumta, reperta, cujus ſeparationi, abſterſioni & reſtaurationi dum Chirurgus invigilaret, celticam per primordia generationis infuſam qualitatem, de coctis ſudoriferis aliisvè ſpecificis è virgineo corpore radicitùs eliminare ſtudui: Quibus per duos menſes ſedulò continuatis, innocentiſſima juvencula à præfatis doloribus, tumore ac celticâ lue liberata.

D. Beckers Litt. è Vienna Vratiſl. datis ad D. Sachſium.

OBSERVATIO XXXIV.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

APHTHÆ FERINÆ.

EXcitatiſſimus annorum quatuor puer, *Aphthis* ſeu *oris ulcuſculis* diu noctuque ita lancinatus, ut nec potum, nec juſculum ſumere, multò minùs ob oris excoriationem ubera ſugere valeret, Febriculâ lentâ, vigiliis, doloribus non tantùm ad extremam maciem,

verùm convulſionibus ſupervenientibus vix non ad funera redactus, mulierculaꝛum Pſeudomedentium nullis proficientibus oris ſuperni ac interni collutionibus, vocatus, cauſam materialem ſyrupo mannato reiteratis vicibus evacuare, efficientem verò, tanquam primorum humorum fontem alterantibus contemperare conatus, quo facto gratioſulus magno parentum cum ſolatio ex orci faucibus ereptus.

D. Beckers Litt. è Vienna Vratisl. datis.

Observatio XXXV.

D. JOHANNIS FRIDERICI TREUBLERI.

MORBILLI MALIGNI. APHTHÆ FERINÆ.

QUam novercali odio Anni M DC LXIX. tempore fervido, atque inter igneas illas Planetarum oppoſitiones, *Morbilli* apud nos *in Norwegia* in adultos ſævierint, ac infantes pauperiores maxumè, libitinæ docebunt rationes. Omnes ſane ad unum qui hydromellite *morbillorum* tentarunt expulſionem, nullo ad malignitatem habito reſpectu convulſionibus aut diarrhœa miſerando perierunt modo: nonnullis *ex neglectis Aphthis* tanta accrevit oris putredo, ut ante inſtans mortis punctum, mandibulæ ſponte exciderint, aliis à Chirurgis caro circa illas gangrænâ infecta, ut mihi retulerunt, omnino reſecta fuerit.

D. Treublerus Litt. è Bergis Norweg. ad D. Bartholin. Hafniam, à quo Vratisl. transmiſſa.

Observatio XXXVI.

D. MAURITII HOFMANNI.

AMATOME PARTUS CEREBRO CARENTIS.

ANna Maria, Uxor Joh. Georgii Pruckneri Bamberg. Militis Norimberg. poſtquam jam ante novem dies aqua ſecundinarum effluxerat, difficillimo atque infeliciſſimo partu ſeptimeſtri fœtum, ante triduum in utero exſtinctum, excluſit, d. 9. *Martii* S. V. 1646.

h. 8.

h. 8. matut. cujus truncus & extrema ſatis quidem benè conformata, ſed quia poſt obitum moram in utero aliquam traxerat, marcida & putredine aliquo modo corrupta erant: *Caput* autem planè *monſtroſum* videbatur. *Facies* enim deformis ferè caninam exprimebat cum auriculis pendulis. *Oculi* ſolitæ magnitudinis eminentiorem faciei partem occupabant, nec ita exiguo, ut in humanâ facie, intervallo ſejungebantur. *Naſi* etiam radix inter oculox vix conſpicua, globulus tamen ſupra os prominulus, cum pinnis & naribus, quæ compreſſæ ſanguinem fundebant mucoſum, aderat. In *ore* lato nil aliud obſervabatur, quam Linguæ corpuſculum & primordia dentium anteriorum ſerrata. Præter faciem autem auriumque plagas vix aliud in capite occurrebat: *neq;* enim *frons*, *neq; calvaria*, *minùs cerebrum* aut *cerebellum* ſeſe offerebat. In parte tamen faciei oppoſitâ durum quoddam corpus, figurâ primæ vertebræ alata, carneâ mole obductum protuberabat, ſub quo foramen inſigne penetrabat ad vertebrarum cervicalium & dorſalium thecas, quæ licet membranâ quâdam firmâ ſuccinctæ, omni tamen medullâ deſtitutæ conſpiciebantur.

Atque hæc abſque ſectionis ope oculis patebant.

Diſſecto cadavere, nullibi præterquam in capite naturæ defectus inſignis notabatur. In abdomine enim vena & arteriæ umbilicales (quarum utraque cum vena æqualis amplitudinis) cum Uracho, veſicam urinâ repletam ſuſpendente, aderant: atque illa ad Epar, hæ verò ad iliacas arterias accedebant. Inteſtina craſſa (præter cæcum, quod gracile & inane, colo adhærebat) meconio, tenuia verò muco referta erant. Veſicula fellis pallidâ turgeſcebat bile, juxtaque ejus porum communem ductus Pancreatis iu duodenum Inteſtinum inſerebatur. Lien autem flaccidus à rubicundâ Epatis, quod Ventriculo incumbebat, ſubſtantiâ parùm differebat. Renes & teſticuli glanduloſi erant. Iſthæc viſcera naturalia à vitalibus tenuiſſimo Diapfragmate diſtinguebantur. Pulmones ejusdem coloris ferè & conſiſtentiæ cum Epate erant. Cordis auriculæ æqualis magnitudinis, nec inæqualis craſſitiei, ut in adultis, Ventriculorum parietes notabantur. Ex his enata vaſa venoſa & arterioſa & naturæ inſtituto ad pulmones partim, partim ad corpus universũ diſtribuebantur. In jugulo & collo glanduloſum corpus, ſat ingens, vaſa aſcendentia utrinque fulciebat, à quibus ſub ſterno Mammariæ internæ ſanguine turgidæ deorſum proficiſcebantur ad Epigaſtricas, adſcendentes ſub re-

ctis abdominis muſculis. Claviculæ laxo nexu ſterno jungebantur, ſub quibus rami venæ cavæ ſubclavii ad brachia excurrebant, His ſeſe comites præbebant nervi, ex tunicâ illâ vertebrarum foramina ſuccingente enati & ad latera colli, juxta exortum, plexum manifeſtum efformantes. Aſperæ arteriæ annuli, Laryngisque ipſius cartilagines quaſi cereæ erant. Os Hyoïdes baſi latiuſculâ ſimiæ caudatæ os Hyoïdes exprimebat. Dentium rudimenta utriusque maxillæ etiam molliuſcula, nec dum radicibus confirmata muco in maxillis contento innatabãt. Per latera linguæ nervi duplices diffundebantur, ſed unde ortum traxerint, & quomodo vaſa adſcendentia, tàm arterioſa, quàm venoſa diſtributa fuerint, ob partium corruptelam, affuſumque ſanguinem mucoſum certius cognoſcere nobis non licuit. Optici autem nervi exiles & membranacei, ex plexu quodam tunicarum, ſupra os faciei oppoſitum, erumpebant. Oculorum tunica cornea clarè rubeſcens, muſculorumque delineationes, diſtinctæque oculorum humiditates naturæ diligentiam, uſusque organi neceſſitatem ſat demonſtrabant. Foramina narium in fauces (ex quibus Tympanum ductus inſignis utrinque conſpiciebatur) penetrabant cartilagineo ſepto diſtincta. Aurium meatus ſtylum, quamvis tenuem, vix admittebat, nec diſſecanti mihi, præter veſiculam tenuem circulo oſſeo incluſam, aliud quicquam occurrebat. *Cerebri* autem *cerebelliq; ac Meningum defectus* nos omnes in admirationem rapiebat, cum obſtetrix juràſſet, ſe motum fœtus in utero ad tactum perſenſiſſe, & Mater idem adfirmaſſet. Atque hæc tantùm curioſis quamvis oculis cernere potuimus; DEUM autem Creatorem ſupplices rogamus, noxam omnem, ſi quam fortaſſis fœtus is monſtroſus portendit, clementen â nobis avertat!

EXPLICATIO.

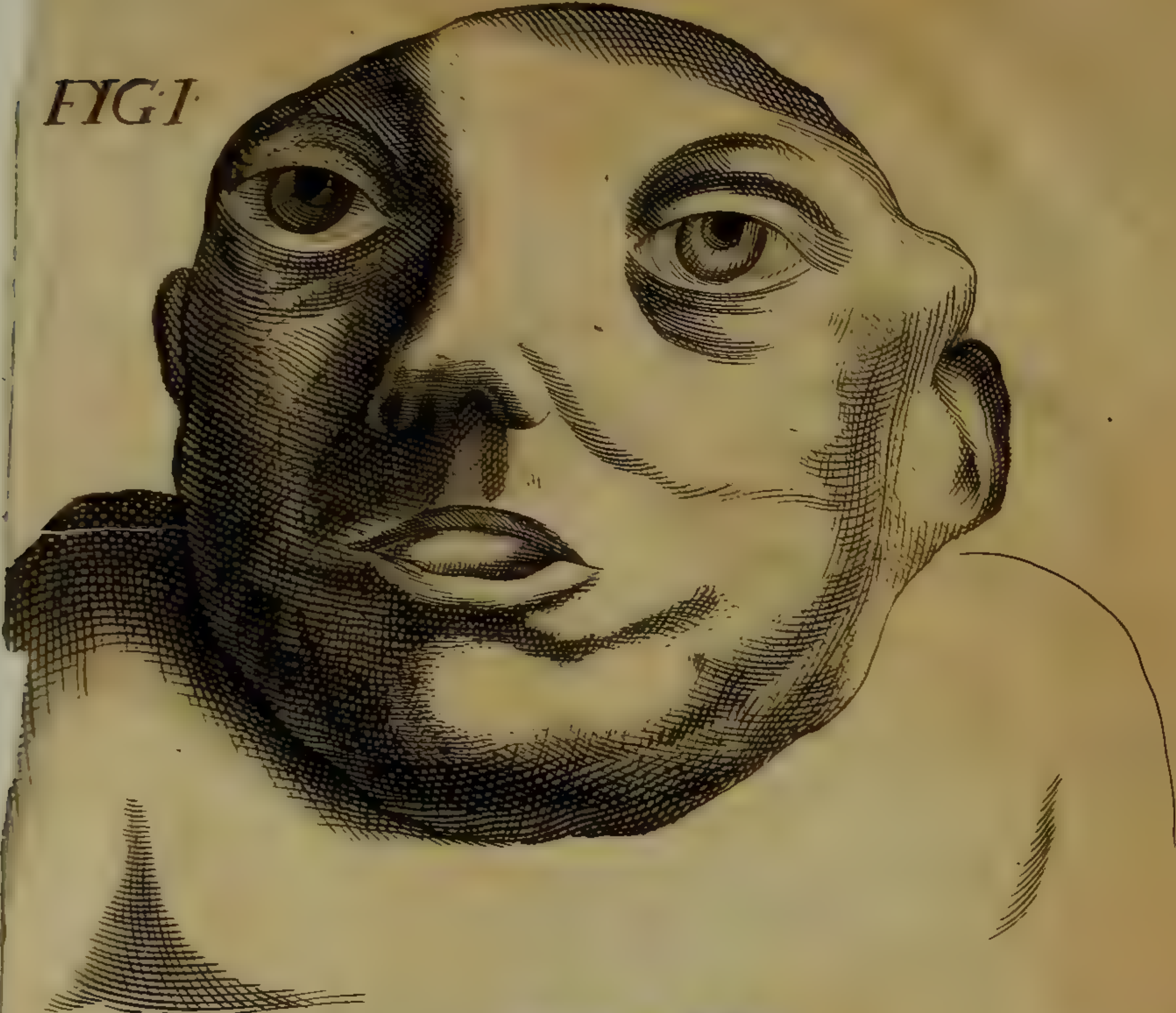
Figuræ III.

A. Maxilla inferior antrorſum porrecta.
B. Maxilla ſuperior.
C. C. Oculorum orbitæ.
D. D. Os maxillæ ſuperioris primum, quod proceſſum jugalem emittere debebat.

BRITISH M... NATURAL HISTORY

AD OBS·XXXV

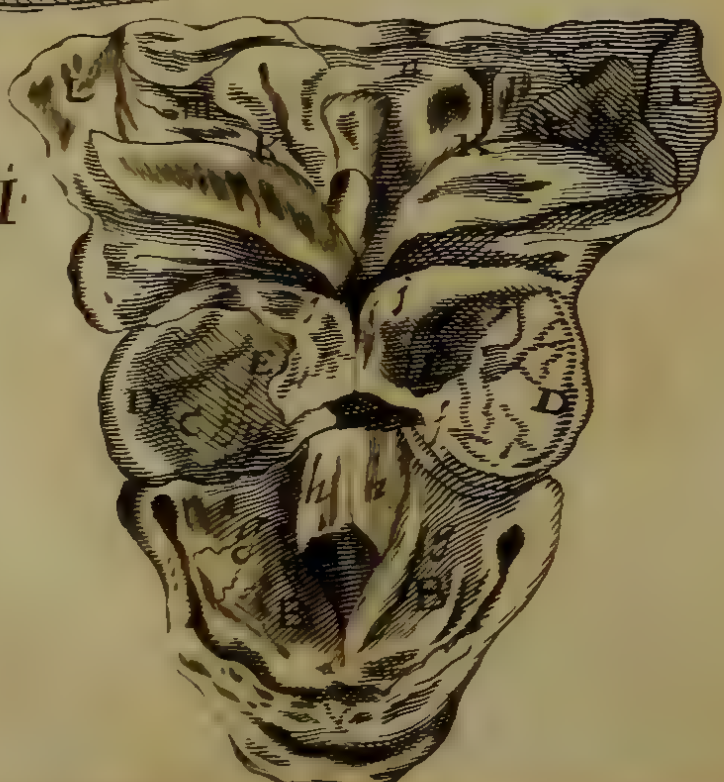
FIG·I·

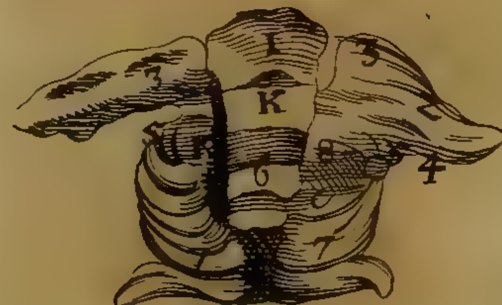

FIG·II·

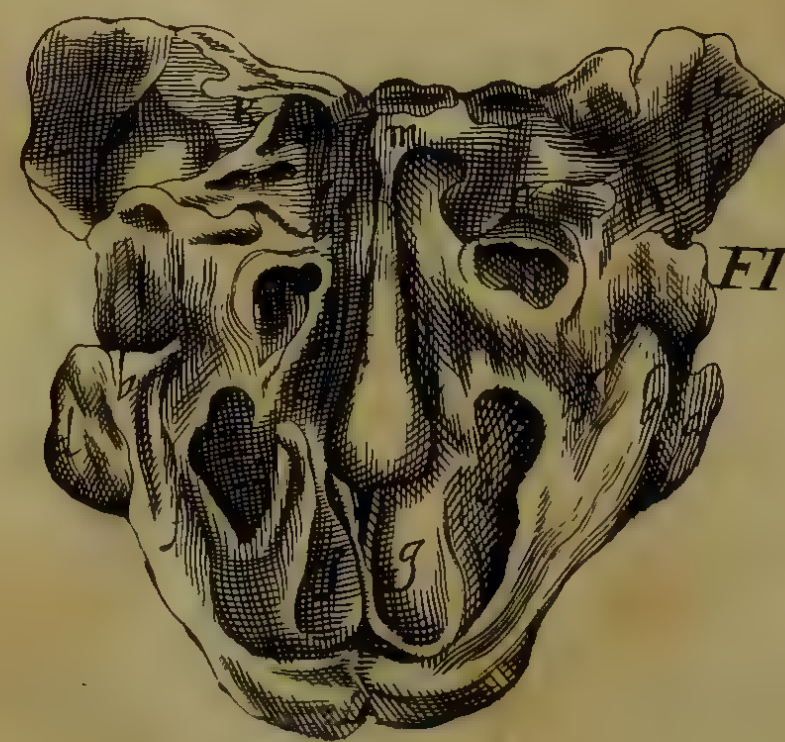

FIG·III·

FIG·V·

FIG·IV·

E. E. Os maxillæ ſuperioris ſecundum, lacrymalem carunculam excipiens.
F. F. III. Maxillæ ſuperioris os jam dictis oſſiculis interpoſitum.
G. G. IV. Os maxillæ ſuperioris palatum conſtituens, hic exterius propter dentium alveolos inæquale eſt, & latera naſi efformat.
H. H. V. Os cum ſuo pari naſi ſuperiora occupat.
I. I. Oſſa frontis aliàs dicta, tenuiſſima & poroſa oculorum orbitas cum maxillæ ſuperioris oſſibus tantum complent.
K.K. Oſſeæ quædam laminæ tenuiſſimæ à commiſturâ Oſſium frontis ad temporum oſſa obliquatæ & arcuatæ.
L. L. Proceſſus lati oſſis occipitis.
L. Glandulæ pituitariæ ſedes,
M. M. Oſſa petroſa.
N. N. Foramina nervi auditorii.
O. Os cui ſpinalis medullæ principium incumbere debuiſſet, ſeu additamentum oſſis occipitii.

Figura IV.

A. Maxilla inferior.
B. B. Proceſſus ipſius S. condyli.
C. C. Foramina narium in palatum deſinentia.
D.D. Os maxillæ ſuperioris I.
E. E. Proceſſus Pterygoidæi S. Alares.
F. F. Foramen, per quod nervus 4. paris maxillam inferiorem ingreditur.
G. G. 4. Max. ſuper. Os palatum conſtituens.
H. H. Circulus oſſeus Tympani membranam comprehendens.
I. I. Tympani membrana.
K. K. Prima colli vertebra diducta, & oſſi occipitis annexa.
L. L. Proceſſus lati oſſis occipitis ſingulares.
M. Os cui ſpinalis medullæ principium aliàs incumbit.

Figura V.

1. Additamentum oſſis occipitii.
2. Oſſis occipitis pars quædam videtur, cujus proceſſus in fig. IV. L. L.

3. Fora-

3. Foramina ſeptimi nervorum paris.
4. Prima colli vertebra diducta & oſſi jam dicto ſubſtrata & annexa.
5. Vertebra colli ſecunda etiam diducta, cujus proceſſus Dens Hippocratis vocatur.
6. Foramen exhibet, quod 4. primæ colli vertebræ diductæ conſtituebant.
7. Reliquæ 3. colli vertebræ integræ.
8. Foramina lateralia, per quæ nervi cervicis erumpebant.

SCHOLION.

HUnc partum humanum ſeptimeſtrem monſtroſum cerebroque carentem depictum, & propria manu Exc. *D. Hofmanni* Hiſtoriam conſignatam Nobiliſſ *Henricus ERNDLIUS Dreſdenſis*, nunc in Patria Phiſicus Experientisſimus communicavit *Exc. Dn. D. Georgio SEGERO* tum temporis 1658. Altorfii viventi, qui è *Thorunio* figuras & manuſcriptum liberaliſſimè *Vratislaviam* miſit,&*D.Sachſio* conceſſit.Hujus partus mentionem faciunt *VESLINGIUS* Obſ. & Epiſt. Med. à *Cl.BARTHOLINO* editarum *Epiſt. XLIV. p. 156.* & *Cl. VELSCHIUS Obſ.Med.Epiſagm. IX. p. 10.* ſed neuter integram ſectionem à *Cl.D. Mauritio Hofmanno* inſtitutam & deſcriptam addidit.

Meminit alias *D. Samuel COSTERUS* Epiſt. ad *Nicol. FONTANUM in Conſult. & Reſponſ. p. 13. Pueri ſine cerebro* nati, quem propriis oculis 24. Dec. 1629. ſe vidiſſe teſtatur F*ontan. pag*, 14. & cum ipſo *Carpus* inſignis Anatomicus, cujus loco aqua limpidiſſima fuit. Similem hiſtoriam recenſet *Zacut. Luſ. L. 1. Prax. Adm. obſ. 5.* de puero in quo loco *cerebri* poſt vulnus aqua limpida inventa. Monſtrum vero Bergenſe Anno 1639. fronte & *cerebro* carens natum per dimidiam horam vitale, carnem informen *cerebro* vicariam habuit rubram, & foris inſtar mitræ productam, *Barthol. Cent. I. hiſt. 83.* [*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

vid. Addenda p. 392.

OBSERVATIO XXXVII.

D. JOH. FRIDERICI TREUBELERI.

MIRI FULMINIS EFFECTUS, FULMINE PERCUSSORUM CURA.

INter ſaxa & ignes æthereos, ætheris nos ſumma nuper ſervavit Clementia ac bonitas! Cum enim dies XIV. menſis Auguſti Anno MDCLXIX. horam

horam attigiſſet ferè quintam pomeridianam, copioſiſſimas inter pluvias horribili derepentè exorto nubium fragore, cum *fulgure* ſatis *terrifico*, quaſi Cœlum terrâ miſcere vellet ſummus Jova, in prædio conſularis viri civitati BERGÆ confini, *fulgur ignis* ille ignium celerrimo ac tenuiſſimo ſuo motu, unoque ictu quatuor penetravit conclavia, unà cum cellâ cerevisiariâ, quo factum ut reſpirationis impedimento, vaſa figulina cum feneſtris januiſque impetuoſo fragore ejecerit, vaſa autem ſtannea ac ferrea (cum fulgur ipſo aëre ſit tenuior) præſtantiſſimâ ſuâ vi, tùm impetu hinc inde colliquaverit, fuderitque partim, maculis partim inusſerit nigerrimis; dolia, ubi cellam intravit, â loco ſuo planè dimoverit, ubi exivit, epiſtomium vacillans reliquerit. Uno in conclavi Bibliorum Sacrorum ligaturam à parte poſteriori diſcuſſit omninò marginemque à Scripturâ, illæſis omnibus planè literis tàm accuratè ſeparavit, ac ſi cultro fuiſſet reſectus, incipiendo ab Apocalypſi S. Johannis usque ad cap. 1. Corinth. 12. quæ tùm Epiſtola in ſequenti die Dominica in Sacra Eccleſia explicanda populo veniebat. Eodem in hypocauſto repleto nebulâ ac ſulphuris odore graviſſimo, ut reſpirandi licentia vix ulli data fuerit, ſex mulierculas puerperam viſitantes, lectoque asſidentes ad terram dejecit, peripetaſmata combuſſit, ſed mirum dictu! puerperæ iſtius matrem, uxorem honeſti civis Curt Claſſens/nullo ad reſurgendum ferè niſu in terram quaſi penitus exanimem proſtravit, ut cum Perſio exclamaſſes:

Triſte jaces Lucis evitandumque bidental.

Mox verò recollectis parumper ſenſibus, animadvertunt adſtantes, in hâc ſolâ muliere peplam quaſi pulvere tormentario eſſe conflagratam, in amiculo catenulam argenteam igne illo ſubtiliſſimo fuſam, ac in quinque partes diviſam, examinant totum *corpus* illæſo induſio reliquisque veſtibus, illud infra mammillas usque ad umbilicum palmi unius circumferentia *valdè combuſtum* offendunt, quo cum ſtupore viſo, nullum ad curandum hunc affectum præſtantius haberi poſſe *medicamentum Lacte muliebri* uno ore aſſerunt omnes. Annuit illa dolorum acerbitate permota; illæ Lac intinctis in illud linteolis ſuper imponunt. Verùm protuberantibus veſicis, & Lacte iterùm emollitis, inflammatio ac dolor dolore adaugebatur, ut die ſexto me vocare fuerint coacti: ego bis in die cum levi pennâ ſeq. unguento locum ſatis ſenſibilem inungere juſſi:

I ℞. Muci-

℞. Mucilag. Sem. cydonior. c. aq.
malv. extract. ℥ß.
Succ. plantag. rec, ℥jß.
Litharg. aur. ſubt. pert. ʒß, m. ad fict.

Poſt tres dies ſedatâ jam optimè inflammatione, cruſtâ inductus fuit locus, ſublitefcente quidem pure, ſed valdè laudabili. Quâ de cauſâ d. 25. Aug. ad majorem mundificationem ac incarnationem ſeq. præſcripſi Liniment,

℞. Mell. roſat. ℥j.
Succ. plantag. rec.
abſinth. aa. ʒiij.
pulv. Sarcocoll.
Myrrh. aa. ʒß. m. pro Linim.

D. 28. Auguſt. cruſta fuit ſeparata, itaque usque ad 3. Sept. ſupraſcripto Linimento ſatis ſuperque locum mundificare, mundificato per dies 8. Empl. Spermat. Ranar. c. maſtich. Oliban. ſacch. ♄. ceruſſ. &c. paratum adplicare juſſi & ſic ad cicatricem parvo temporis ſpatio feliciter vulnus perduxi.

Ut jam præconceptum huic mulieri terrorem excuterem penitùs penitusque feliciorem illi prædixi vitæ ac annorum ſeriem, cum ideò magis Plutarchus fulmen vocaverit divinum, quod corpora divinitus eo afflata, ἄσηπτα, imputrida, multo tempore perdurent. *Lang. L. II. Ep. 32.* cujus rei, cur ſcilicet animalia fulmine tacta omninò liberentur à veneno, pleniorem, aliquâ tamen ſub dubitationis notâ, adducit *Hier. Mercurial. de ven. ac morb. venenoſ. c. 14.* Quod fulmine tacti evadant pauciſſimi, diverſa paſſim teſtantur Doctorum ſcripta. Evaſiſſe *Joh. Mariam Cardanum* & raro ſupervixiſſe miraculo *Hier. Cardan. L. II. Subtil.* curioſè notavit. De homine quodam fulmine tacto, ſed illæſo ſimilem refert hiſtoriam, ut & de milite Romæ ædem ſacram cuſtodiente *Plutarch. L. IV. Quæſt. Conviv. q. 2.* Pariter *Plin. L. II. c. 51.* Marciam Principem Romanam, *Cardan. de Rer. Var. l. 8. c. 43.* Scopelianum Pontificis Aſiæ filium, & *Gilbert. cognatus L. 8. Narrat.* Cauponem quendam nomine Croës in rariſſimum hoc admirationis producit theatrum. *D. Treublerus è Bergis Norweg. in Litt. ad D. Bartholin. & exinde Vratislav. ad D. Sachſium,*

SCHOLION.

V*Ulgata opinio* fuit, *materiam fulminis* eſſe exhalationem calidam & ſiccam vi caloris à terrâ in nubes ſublatam, quæ accenſa *coruſcationem;*

nem; & ſi majore vi è nube erumpat, *fulmen*, ſin minus virium habeat, *fulgur* pariat. Sed *Exc. Joh. Marc. Marci à Kronland in Philoſoph. vet. Reſtitut. Part. II. Sect. V. ſubſect. 1. p. 148. aliam* fovet *ſententiam*, nimirùm ea, quæ à terrâ ſublimantur, materiam ignitis meteoris non poſſe præſtare, ſed eadem ipſo in aëre contineri, ut ſint veluti plantæ aëreæ ex inviſibili principio in eam ſpeciem naſcentes, ſicut in æthere quandoque novæ ſtellæ ſint exortæ, unde in aëre craſſo minusque ſimplici, quàm æther, multarum rerum ſeminia contineri, quæ in ſuos ortus ſtatis temporibus maturentur. Neceſſe verò partem aëris, ex quâ meteora ſegreganda priùs diſſolvi in ſua principia Mercurium, Salem & Sulphur, ex hujus diſſolutione pro ratione fermenti varia enaſci: Mercurium in ventos & procellas abire, aut cum Sale in pluvias liqueſcere: Sulphur Meteora ignita producere: hoc cum tardioris quàm reliqua ſegregationis, minus quoque frequentia, quæ ex illo ortum habeant. Si *Sulphur* purum & defœcatum accendi contingat, *fulgura* & *coruſcationes* absque tonitru fieri; quod ſi *Mercurius* ſit admixtus, quia hic ignem effugere feſtinat, ignis verò eundem cum ſulphure unâ ſequatur, ex vehementi aëris diſtractione fieri *fragorem* illum horrendum *Tonitru* dictum. Edidit *1669. Cracoviæ R. P. Adalbertus TYLKOWSKY è Soc. Jeſ. & in Colleg. Warſav. Philoſ. Prof. Meteorologiam curioſam* dictam, ubi *part. I. c. 10. p. m. 23.* definit *fulmen* eſſe exhalationem mixtam metallari materiæ, quæ conglutinentur inſtar farinæ lenis & ſiccæ, & conetur in ſecundam regionem evadere, ſed ab obſtante nube repellatur, ſic agitetur & tandem accendatur. *Ferri deorſum* ex materiæ proprietate eo rapientis ignem, quod pateat ex ☉ fulminante & ♂ fulm. *flammam ignis fulminei eſſe coloratam* ob alimoniam, â quâ ignis colorem aſſumſit, eâdem ratione ſi materiæ exurendæ adjiciatur camphora fieri flammam pallidam, lacteam, ſi pix Græca, fieri flammam rubeam, ſi ſulphur, cæruleam, ſi ✱ viridem, ſi ♂ crudum, buxeam, ſi pix navalis atram. *Flammam ignis fulminei pertinaciter aquis reſiſtere* ob mixturam materiæ, quales artificiales quoque ibidem adducit, quæ pariter ubi incendium conceperint, aquis non cedant: *ignem fulmineum ſubinde excæcare* ob admixtũ exhalationi venenum: *obſcurum inducere fumũ* ob Antimonio crudo analogam miſturam: *non omnibus æquè nocere halitum fulmineum* pariter ut non omnibus noceant venena & peſtis. *Idem Tylcowsky ibid.* §. *6. p. 32.* plura effecta recenſet fulminis, qualia ſunt *1. Omnia* 🜍eo *odore implere*, quod exhalatio 🜍ea illis ſe imprimat: *2. alta petere*, quia è nubibus

una perpendicularis linea ducitur, infinitæ ad latera,& turris alta pluribus, caſa humilis uni fulminis viæ occurrit: *3. exuſto dolio vinum* conſervari, quia viſcoſa exhalatio inducit tenuem vino pelliculam: *4. Vulnera à fulmine* facta frigidiora cætero corpore, quod à metu & veneno infuſo provenit: 5. fulmen venenata animalia percutiendo veneno exuit, quia ignis plerumque tollit venena, & peſtilens aër igne purgatur. *6. Lædit* quandoque *fœtum illæſa matre*, quod infanti ex metu matris evenit, unde ſanguis & humores alterati valdè concutiuntur: *7. dormientem* ſi tangit ejus *oculos aperit*, vigilantis claudit, quia hujus perſtringit fulgore, illum expergefacit. *Id. §. 8. p. 36. Ignis fulmineus denigrat* carnes, partim ob aduſtionem, partim ob veneni affuſionem. ***Solvit Metalla*** fulmen ob ✳ & ⦶ *Metalla fragilia* reddit ob ☿ium. *Lacte* citius *exſtinguitur*, quia Lac ſuâ glutinoſitate ſe affigit rei accenſæ ac intra poros ignem ſuffocat: aqua verò præ vehementia caloris abeat in vaporem, unde vapore in altum ſublato parum aut nihil aquæ ad ignem pertingit. De *remediis contra fulmina idem* videri poteſt *l. a. § 7. p. 34. 35.* Quod *canes* & *feles* præ aliis animalibus *magis Fulmine petantur*, cauſam cum *Cl. Bartholin.* conjicit Exc. *D. Joh. Jonſton. Philoſ. & Medicus incomparabilis Thaumatograph. Sect. III. c. 5. p. 118.* in halitus ex animalium horum corporibus exhalantes, quos tanquam materiam cognatam & nutrimentum aliquod fulminei Spiritus, (foras præſertim ſi pateant, ut liberè in aërem ferantur) ſequuntur. *Quare vina in cellâ fulmine moveantur* diſquirit *Digbæus in de Nat. Corpor. T. 1. c. 17. b. 186.* Quod *dormientes* magis *ſecuri* ſint ab ictu fulminis putat *Exc. Marcus Marci l. a. Philoſ. Reſt. p. 148.* inde præſtari ſecuritatem ſomno ſopitis, quod in iisdem ſit carentia metus, qui vigilantibus obverſatur: conſternatio ſiquidem illa cum imaginatione forti velut magnes ferrum ad ſe trahat. *De fulmine ictis* & unde cognoſcantur tales mortui inventi *Paul. Zacchias in Quæſt. Medic. Legal. L. V. t. 2. q. 11. § 7. & ſeq.* item Hiſtoria relata à *Jacobo Javello* in ſuâ quâdam *Epiſtolâ ad Ferdin. Angelum Fargas*, quæ impreſſa eſt poſt ejusdem Medicinæ compendium, digna eſt conſideratione, ubi traditur *cura eorum, quos fulmen percuſſerit.* Eorum *curam* quoque *HILDAN. tr. de Combuſtion. c. 16. Opſerv. f. 934.* & *Joſ. Schmidt in Exam. Chirurg. f. 310.* exponit, quam abſolvit meriſſimis Alexipharmacis, quæ aliàs peſti debentur.

Brevem

Brevem quoque *curam fulmine percuſſorum D. Beza Medicus Argentoratenſis* olim communicat ſequentem, dum Argentorati viverem: Statim porrige *fulmine percuſſis* cordialia; ſanguinem non detrahe niſi ſumma ſit abundantia, Spiritus namque ſunt reſoluti à calore & fulminis ſiccitate, itaque ſiccatus ſanguis indicat humectationem; intemperies verò ſicca & calida, quæ impreſſa eſt partibus à fulmine, refrigerationem & humectationem indicat: dolor anodyna, loca ambuſta & exſiccata emollitionem & relaxationem poſcunt: lardum deſtill. probatur in aq. roſac. cum ſucco cort. mediani ſambuci & ſucc. ſemper viv. & Vitell. Ovor. inungendæ partes Ol. Viol. roſ. ſimul miſtis & prius lotis decoct. chamom. & hord. fomenta item ex althea, balneum aq. dulc. in quâ ebullierit malv. lactuc. fol. vitis & hederæ, quoniam modicè laxat & humectat.

[*D. Phil. Iac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO XXXVIII.

D. JOHAN. JACOBI WEPFERI.

SAL TARTARI VOLATILE.

NEſcio an Salis volat. ♀ conficiendi modus Helmontianus hactenus innotuerit, cum intra 20. Proceſſus *Ampelographiæ ſuæ p.* 653. non exſtet. In Pharmacopolio Mejeriano apud noſtrates Schafhuſanos proſtat, parandi modum indigitavit quidam Chymicus Oenipotanus *BÖBERLINUS*, qui rationem parandi ab Excell. Dn. D. *BILGERO* Chymiatro Campodunenſi feliciſſimo didiciſſe dicitur, quod ipſum quoque Dn. *D. Bilger*, dum una apud Rever. Dn. *Præſulem Ochſenhuſanum* eſſemus, aſſeveravit. Rem paucis explicabo: Fæces vini ſuper aſſeres effunduntur, collocantur in locum umbroſum & Soli plane inacceſſum, relinquuntur donec ſitum ſummum contraxerint, & penitiſſimè ſitu obſitæ exſicceſcant. hoc *HELMONTIUS* vocat Aëre imprægnare; tum fæces iſtæ marcidæ retortæ indantur, deſtill. l. a. Salis volatilis portio collo accreſcit, portio cum aqua fætida roſtrum in recipiens vas amplum tranſit. Sal volatile cum liquore miſcetur, denuoque Sal in cucurbita oblongi colli ſublimatur. Sal vel in aqua fontana, vel in alia congrua iterato ſolutum & ſublimatum fœtore adverſiſ-

ſimo aliquantulum exutum, ſervandum in vaſe vitreo probè obturato, alias evolat, ob ſummam partium tenuitatem. Cl. Dn. D. *Bilger* illud in liquore congruo ſolutum aſſervat. De illius uſu non multa deprædicare poſſum, ſcio feliciter in febribus intermittentibus fuiſſe propinatum; Dn. D. *Bilger* Hydropicis exhibet. Dum hæc ſcribo idem ipſum audeo: ob fœtorem vino aperitivo miſceo, ſucceſſum in duobus præſtolor, in uno felicem auguror apud quem viſcera integriora prævideo.

D. Wepfer. Litt. è Schafhuſia Helvetior. Vratiſlaviam ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO XXXIX.

D. JOH. JACOBI WEPFERI.

PARESIS POST COLICAM EX VINO.

ÆGri Colica Bilioſa affecti ſubſequente nonnunquam *Pareſi* mihi plurimum negotii ab aliquot annis faceſſerunt: foris tamen potius quam Domi. Noſtrates enim plerumque *vinum* rubrum bene maturum ſpirituoſumque bibunt, quod inter *vina Helvetica* præſtantius quoque celebratur: ſi qui forte in agro Schafhuſano colica excruciantur, nullus tamen quod equidem ſciam *Pareticus* fit, nec id à centum annis factum fuiſſe unquam ex Annalibus Medicis colligere potui. Rari etiam apud nos Scaphuſanos ſunt Podagrici & Calculoſi, nec convulſivi motus frequentes ſunt. Potiſſimum id vino rubello ſalubri hactenus adſcripſi. E contra ubi vina alba bibuntur, quæ, ut conſerventur, imbuenda ſunt ſulphure, nec aperto vaſe, ut rubella, defervеſcunt, ſed in doliis oſculo vix palmæ amplitudine patulo, unde 🜍 vini narcotium exhalare nequit, ac cum vino permixtum permanet, Colica hæc frequentiſſima eſt, ſcilicet in Alſatia, ad Lacum Acronium, in Ducatu Würtenbergico, ut alia loca magis à nobis diſſita taceam: frequentiores quoque obſervantur Podagrici & Nephritici, plures quoque utriusque ſexus maximè ſequioris tenifioris convulſionibus exagitatos vidi. Non ita pridem aliqui Monachi Dominicani potu vini Alſatici Colica affecti, ſupervenientibus convulſionibus enecti fuerunt, quibus ob negotia adeſſe nequiveram. Vinum nimium 🜍e imbutum ajebant, ego id ſulphurata tænia, quam dulcem vocant, & ſem.

aniſ.

aniſ. Coriandr.Cinnam. Biſmutho aliiſque conſpergitur, præſtitum ſuſpicabar. Biſmuthum *Th. Jordan.* in phænom. peſt. jam olim damnavit hujusque morbi pararium, ni fallor in Moravia exiſtimavit; quid enim plumbum in pollinem redactum atque intra corpus admixtum valeat ex *Fernel.* & *Palmario* conſtat. Inſuper monaſterium nobis vicinum eſt,ubi Patres vinum album auſterum bibunt, vix ullus inter eos eſt, qui hanc peſtem effugiat. Superſtitiosè maleficio cuidam occultato morbum ſignis ſuis notiſſimum adſcribunt. Colicam hanc ab aliquot annis jam credidi oriri nullo modo ab obſtructione quâdam ſed conſtrictione & convulſione quâdam fibrarum inteſtinorum,ob quam arctiſſime alicubi occludantur, ac flatibus aſcenſum & deſcenſum denegant, unde ſævities dolorum. Hujus conſtrictionis cauſam exiſtimo humorem tenuem, acrem nervorum ductum ſequentem ac in plexu aliquo nervoſo meſenterii ſtagnantem,unde his lumbi impenſè dolent & abdomen inſtar carinæ quaſi excavatur umbilicusq; introrſum trahitur.Humor ob doloris ſævitiē & vigilias continuas accumulatus *Pareſin* gignere videtur: quamvis obſervarim brachiorū pareſin aliquandoColicam præceſſiſſe,ſcilicet humore circa cervicem hæſitante & nervos, antiquam plexus nervoſos meſenterii aſſequatur, emolliente. In curatione notavi Purgantia dolores exaſperare Pareſin, imò mortem accelerare: plus beneficii contulerunt juſcula refrigerantibus alterata & acidula, clyſteres refrig. & emollientes, item inunctiones&Epithemata.E.G.è ſucco lactuc.ſenecionis&c. Hæc morbum breviorem effecerunt, & plerique *Pareſin* effugerunt. Venæſectio, quam *Chiffletius* commendat aliquibus *Pareſin* accerſivit. Cl. *Spigelius de Hemitrit.* Meſenterii inflammationem in cadaveribus reperiit, quam à præpoſtera ſæpe curandi methodo excitari nullus dubito. *Cadaver* cujusdam *Colica enecti* ante 20. annos ſecui: totum abdomen pure impletum erat, toto meſenterio abſceſſu quaſi exiſtente: culpam mali adſcripſi fomentis emollientibus & calefacientibus, purgantibusque fortioribus. Clariora omnia evaderent, ſi per ſuperſtitionem cadavera ſecare crebrius liceret. Unicè me angit,quâ ratione conſtrictio hæc ſpecifico aliquo antiepileptico maturè ſolvi poſſit: hactenus morbum refrigerantibus, humectantibus & anodynis expugnavi.

D. Wepfer in Litt. Schafhuſiâ Vratisl. ad D. Sachſium ſcriptis.

OBSER-

OBSERVATIO XL.

D. SAMUELIS SPILENBERGERI.

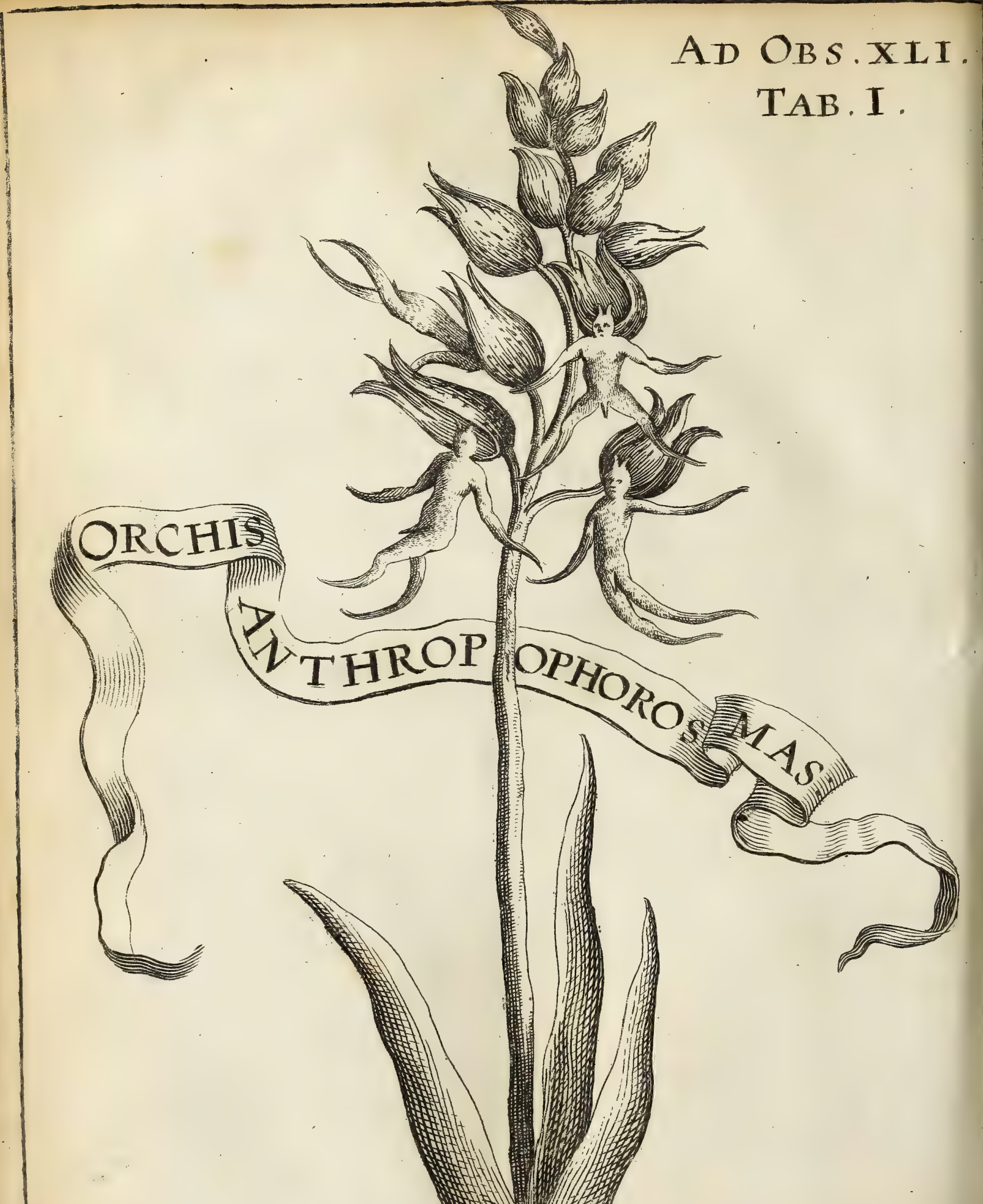
EFFIGIES HUMANA IN OSSICULO CORDIS HUMANI.

ILluſtris Baro Regni Hungariæ CASPARUS HORWÁTH ex Hungarorum Comitatu Liptovienſi habuit fratrem in Polonia Regi Bathoreo tum temporis ſervientem, qui per aliquot annos phthiſicus, cum à Medicis Poloniæ curari non poſſet, prognoſticis relictus eſt. Eo Anno M DC XI. mortuo Medici cauſam incurabilis morbi ac mortis ſcire cupientes ſectione aperuerunt pectus, & *in meditullio cordis* admodum arefacti invenerunt *oſſiculum* formâ amygdalæ, & quod ſtupendum genuinam & expreſſiſſimam *in oſſiculo illo Baronis* demortui *effigiem* repræſentans, ac ſi ſculptor aliquis ſummo ſtudio efformaſſet, *unà cum barba* quam gerebat. Id quod præfatus Baro ſeu frater demortui *Caſpar Horwáth* mecum tum temporis in Arce Ungarorum *Lettovâ* exiſtens cum curam agerem Illuſtriſſ. *Comitis Georgii Thurzo* Regni Hungariæ Palatini & mihi ipſemet oſtendit, & in manus meas diligentius inſpiciendum tradidit, qui ſe cadaveris ſectione oſſiculique exemtioni interfuiſſe coram Palatino ſanctè juravit.

Inaudita ferè videtur enarrata Hiſtoria, niſi eam prædicti *Dn. D. Samuelis Spilenbergeri Palatini Hungariæ Medici & Liberæ Regiæque Civitatis Leutſchovienſis Ordinarii* ante pluſculos annos demortui *Filius* & in Phyſicatu Leutſchovienſi Succeſſor digniſſimus *D. DAVID SPILENBERGER* in litteris hoc ipſo Anno M DC LXXI. è Leutſchovia datis ad me Vratislaviam confirmaſſet. Narratam, *inquit*, hiſtoriam inveni in manuſcripto obſervationum libro à Parente meo p. m. annotatam. Cum aliquando cum filio prædicti Baronis *Caſparis Horwarthi Franciſco* verba facerem & ratione oſſiculi hujus inquirerem, num ipſi hæc hiſtoria cognita eſſet, reſpondit, quod una cũ reliqua paterna hæreditate hoc oſſiculum à Polonis Medicis Patrueli ſuo exſectum tranſiiſſet, quodque, plurimis hominibus ſæpiùs monſtraſſet. Tandem cum aliquando in Croatia fuiſſet & ob rumorem Turcicæ irruptionis res & vaſa ſua præproperè colligere coactus fuiſſet, multa etiam derelinquere & fugâ ſaluti

NATURAL HISTORY

AD OBS. XLI.
TAB. I.

AD OBS. XLI.
TAB. II.

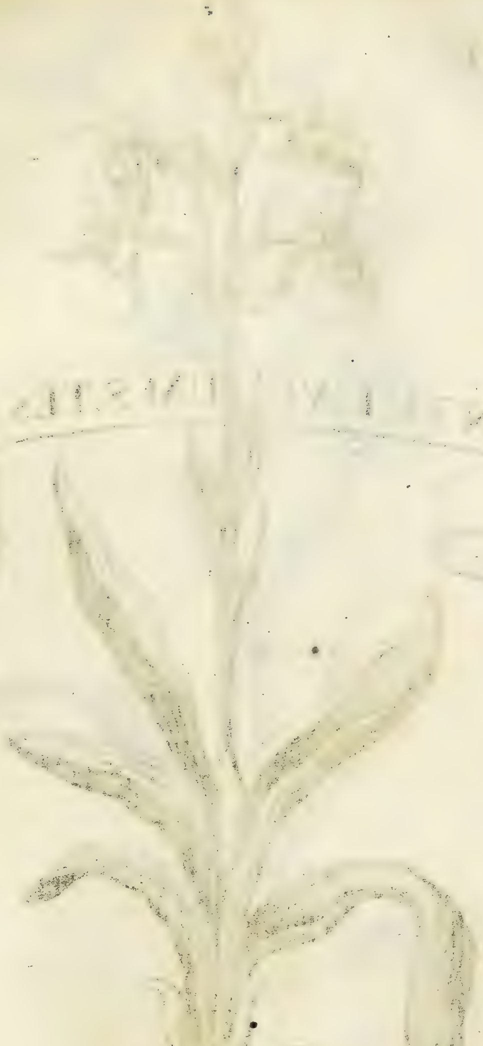

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

AD OBS. XLI.
FIG. III.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

AD OBS. XLI.
TAB. IV.

Ad Obs XLI.
Tab. V.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

AD OBS. XLI.

TAB. VI.

NATURAL

AD OBS. XLI.
TAB. VII.

ORCHIS CUM AVICULIS.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

ſuæ conſulere, oſſiculum hoc ſimul deperditum fuiſſe. Turbavit vero impetuoſus nimbus in ſylva tum temporis ulterius colloquium, ut expiſcari non potuerim an ſculptura an pictura effigiem repræſentaverit, & quomodo conſtitutum fuerit, qui Dn. Franciſc. Horwartus paulo poſt mortuus eſt. *Hæc Dn. D. Spilenberger. in Litt.*

[D. Ph. Jac. Sachs. à Lewenh.]

OBSERVATIO XLI.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

ORCHIDUM SEU SATYRIORUM SPECIES SINGULARES.

NUllam credo eſſe *plantam*, in quâ tot diverſa genera & ſpecies, figuræ & imagines animantium ac eorum partes, tàm mirabili Naturæ ludibrio depinguntur, quàm *in Orchide ſeu Satyrione*, quod omnibus Botanicis, & qui huc usque de plantis & maximè de floribus ſcripſere, notum eſt: Ubi ſummâ cum admiratione exprimuntur ſeu depinguntur *Aviculæ*, in quibusdam *Cercopitheci*, in nonnullis *Crabrones, Veſpæ, Apes, Muſcæ, Papiliones, Culices, Cimices, Locuſtæ*, cæterumque *animalium* effigiem & *ſignaturam* habentium. Et quis illorum ſpecies omnes enarrare queat? *Cornelius Gemma* ſolus manu ſuâ ad XXVI. diſtinctas ſpecies depinxit, quibus adhuc alii plura multò adjecerunt, ut, *Cluſius, Lobelius, Laurenbergius* & alii, de quibus Autores inquirendi ſunt, maximè *Hiſtor. Univerſal. Plantarum Tom. 2. lib. 19.* ubi varia ejus cum adjectâ figurâ deſcribuntur genera. Ex omnibus verò mihi nulla ſpecies eſt adſpectu jucundior, & quæ hominem in admirationem trahere ſolet, quàm *Orchis* ἀνθρωπόμορφος, *anthropophora*: *Orcadis* ſeu *Montana*, quarum *altera hominum mares, altera fœmellas*, *effigie* nudi corporis monſtrare ſolet, de quibus *Fab. Columna minus cognit. Stirp. & Rariorum p. 2. c. 4.* primus fecit mentionem, & poſt ipſum *Petr. Hondius Belga*, item *Cluſius, Lobelius, Laurenbergius* & alii, accuratius tandem *Joh. Bapt. Ferrarius* Soc. Jeſ. *in ſuâ Florâ cap. III. p. 156. & 157.* & ille inſignis R. P. *Athanaſius Kircherus*, Soc. J. amicus meus ſingularis, prius in *Arte Lucis & Umbræ*, & poſteà copioſius in *Mundo ſuo Subterraneo Tom. 2. Lib. 12. Sect. 1. cap. 9.* ubi ita ſcribit: Raræ ſanè atque elegantes Plantarum ſpecies, quarum in nonnullis, quæ non in congruè *Antropomor-*

 pomor-

pomorpha dicuntur, ita luſit Natura, ut vix ſit in corpore humano membrum, quod non quantum potuit, exprimere fuit conata, imò integram in floribus humani corporis ſtructuram, ſub utriusque ſexu architectata fuit: *hucusque Kircherus*, qui etiam figuram hujus plantæ libro ſuo appoſuit, ſed in parvâ figurâ. Multò elegantiorem hujus plantæ figuram hic ob oculos adjicere placuit, & ad naturalem formam depictam, quam *Nobil. Franciſcus Corvinus*, Amicus meus magnus, ante annum hinc credo jam vigeſimum, *Hortulano* noſtro *Regio*, *Jacobo Hayck*, cum aliquibus bulbis hujus plantæ, ex ſingulari favore, *in Hortum Regium Româ* miſerat: ex quibus bulbis etiam unus primo anno floruit, ſecundo verò iterùm periit, nec bulbus ſub terrâ ampliùs inveniebatur, an ita perierit, an verò furto aliquo ablatus ſit, non potuimus reſcire. Hic flos, qui in figurâ adjecta (I. Tabul.) naturali formâ & magnitudine depictus eſt, in extremitatibus colore ſuavi ſubrubeſcente ſeu carneo, ac exiguis purpureis punctulis notatus erat, extenſis brachiolis, divaricatisque cruſculis, corpuſculo & omnibus reliquis membris, adeò affabrè à naturâ efformato, ut nihil naturalius pictor ſeu ſculptor exprimere poſſet: floruit in noſtro Horto ſub Arce Regiâ initio Æſtatis Menſe Jun. A. 1648. Delineationem hanc per multos annos dictus Hortulanus variis conceſſit depingere perſonis, ideò ſi quis figuram hanc (ſimilem noſtræ) ediderit, ſeu poſteà in lucem, tanquam ſuam communicare cogitarit, ſciat B. L. eam cum noſtrâ delineatione convenire, & noſtram fuiſſe, quod certis de cauſis monere volui.

Aliam ſpeciem Orchidis Anthropophoræ floribus mulieres exprimens, (*V. Tab. II.*) mihi communicavit *Romæ* amicus meus *D. D. Schmidt*, *Dantiſcanus*, quæ minori admiratione digna, cum priore figurâ in omnibus convenit, niſi in colore & genere, nam hic flos erat albi coloris, in extremitatibus membrorum parum vireſcens, & ad citreum colorem in aliquibus locis intendens, & muliebris formæ, minutulis ludibriis in omnibus ſimilis. Franc. Ferrarius *in Flora lib. 2. c.* vult, quod flos ſit etiam colore purpuraſcente.

Tertia Species, quæ in Tab. (III.) delineata videtur, mirabilior adhuc eſt, & monſtrat, quod non ſolùm radix, ſed & *ipſimet floſculi virilis teſtis imaginem* naturalem exprimere ſoleant. Nam illa planta, ſeu flores in illâ, qui purpurei coloris ſunt, in omnibus mentulam ſeu membrum virile ad naturalem formam exprimunt. Delineationem hujus accepi

à Gener.

à Gener. & Nob. Domino Adamo Tam, Libero Barone ex Sileſiâ, cujus amicitiâ in Italiâ fruebar. Hic enim, ibi dum eſſem, ex diſcurſu aliquo commotus, cum mihi certum ſcriptum, in Italiâ inventum, oſtendere volebat, id in ſuâ ciſtâ inquirens, eodem tempore & hanc plantam monſtravit, quam ipſemet in Italiâ viderat, & depingi cauſâ curioſitatis juſſerat, proque certo affirmabat. Delineationem etiam ab ipſo tandem obtinui memoriæ ergò.

Ejusdem ſpeciei plantam non impari formâ inveni *in Florilegio Emanuelis Schwertii pag. 63.* ad quem B. L. remitto.

Quarta ſpecies Orchidis & in Tab. (IV.) depicta, mihi eſt transmiſſa ex Hollandiâ, ſub titulo *Teſticulus Morionis Mas*, ſed colore, qui roſeus hic erat, & figura (quæ ſimili modo præcedentem *ſpeciem mentulæ humanæ, ſed inverſæ* repræſentabat) longè diverſo à præcedenti deſcripto. Hujus ſpeciei etiam fit mentio à Dod. *Pemp. 2. lib. 2. c. 30.*

Quintam ſpeciem Orchidis hic in Tab. (V.) depictam, inveni Anno 1654. in noſtris ſylvis, apud *Patres Cameldunenſes* dictos. Cujus *flores araneum* purpurei coloris affabrè *exprimebant. Dodoneus* in Hiſt. Stirp. *Pemp. 2. l. 2. pag. 236.* ſub deſcriptione *Teſticuli Serapiadis*, & *Orchis Serapias* (ab Authore ita nomen datum) tria obſervavit genera, ubi primum Papilionem, alterum Fucum, & tertium Muſcam refert, in illis ibi adjectis figuris, non diſſimilis eſt, figura ſecunda, quæ parùm à noſtrâ declinat, & ſpeciem certè noſtram etiam fuiſſe credo.

Sexta ſpecies jam ex parte eſt nota, & à *Corn. Gemma L. 97. T. 225.* deſcript. ex genere Cynoſorcheos, ſub nomine aliàs ab Authore, *Satyrion caſtratum* vel *Eunuchum* intitulatum. Vid. Tab. VI. Eſt planta elegans, coloris purpuraſcentis, aliquando violacei & punctulis ornata: In noſtris partibus, in pratis ſæpiſſimè menſe Junii conſpicitur, bulbum habet diviſum in duas, aliquando in tres partes, ego illam inveni olim in formâ tali, qualis hìc in Tab. (VI.) depingitur.

Septimam ſpeciem valdè elegantem habui Anno 1656. à noſtro *Hortulano, Jacobo Hayck* in omnibus ita depictam, ut Tab. (VII.) apparet, qui mihi pro certo affirmabat, plantam hanc ſe habuiſſe, & illam floruiſſe æſtivali tempore *Regiomonti in Horto Electorali*, ubi tunc temporis inſerviebat, ſed an planta hæc fuerit ex ſpeciebus Orchidum, ex parte dubito; nam folia illius totaliter aberrant, & in figurâ & in ſubſtantiâ, flores ex foliis diverſis coloribus (ſcil. rub. alb. & violaceo) erant compoſiti.

poſiti, in quorum medio *avicula quaſi citrei coloris,* (quem aliàs Galgulum vocant) inſidebat, aſpectu jucundiſſimo, bulbum neſcio qualis formæ fuerit, nam eo pictura carebat, nec plantam ipſam vidi, Hortulano ejusque ſchemati credo, ac amœniſſimam figuram illius ſimul hìc adjicere volui.

Speciem Orchidis ſimilem ſub avis figurâ in floribus ponit R. Pat. Athan. Kircherus *in Mundo Subterraneo P. 2 l. ſect. 1. c. 9 p. 348.* in quo loco & cum adjecta figura ſpeciem *Orchidis* habet, quæ *Cercopithecum* refert, ubi idem Author ſcribit, quod non ſine expenſis hujusmodi plantas ex montibus apportari, & in horto domeſtico plantari curaverit, eo fine, ut admirandas hujus plantæ proprietates obſervaret. Tùm Anatomiâ inſtitutâ, primò in unâ ejus ſpecie, uteri muliebris fœtu gravidi rudimentum deprehendit, naturali prorſùs ſimile. In apiforme quoque Orchide, reſciſſâ apis formâ, virgunculæ ſcutellam ambabus manibus portantis effigiem, adeò affabrè expreſſum invenit, ut omnes, quibus id monſtraverat, in admirationem traherentur.

De *aviculâ* quâdam *ex flore naſcente* ſequentem hanc deſcriptionem ponit R. P. *Athan. Kirch. in Chinâ Illuſtratâ p. 3. cap. 198.* his verbis: Dicitur in Suchuen Provinciâ avicula ex flore Tunchon naſci, quæ proinde Tunchonfuig Sinicè appellatur; hanc Sinæ dicunt vitam ſuam menſurare ad vitam floris, quo intereunte & ipſa avicula intereat: eſt & tantâ quoque colorum varietate à naturâ dotata, ut alarum remigio aërem tranans florem expanſis foliis pulchrè exprimat.

Quis ſcit, annòn noſtra hìc deſcripta & depicta Planta (quæ in Horto Electorali Regiomonti Anno 1656. creverat) etiam ejusdem ſpeciei fuit?

Alias *ſpecierum Orchidis* floribus albis odoratiſſimis & non conſuetæ figuræ inveni in ſylvis, non procul hinc *Warſaviæ,* cum Excell. D. D. *Chriſtiano à Pauliz.* S. R. M. Archiatro, quo aliquando recreationis cauſâ, ad inquirendas certas plantas ivimus. Plantulam hæc (quam poſteâ ſæpiùs inveni, delineare neglexi) aliquoties Hortulanus adHortũ Regis transtulit, ſed nunquam floreſcere voluit, ſemper periit.

Unde nàm ſpecies *Orchidis* ſeu *Satyrionis* (diverſis formis animalium viventium) ſuam originem trahant, mirabiles citatus *R. P. Ath. Kircherus* in *loco* ſuperiùs *annotato, mundi ſubterranei.* ponit cauſas, quas jam etiam Clar. *D. D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh. in Obſerv. 48. Ephemerid. Anni M DC LXX.* ex illo annotavit.

Uſus

Uſus. In hoc ſeculo ferè omnium *Orchidum bulbi* ad venerem excitandam proſunt, attamen eligunt Officinæ præ reliquis *Cynoſorchim* & *Tragorchidem*, & quidem ex ſignatura laſciva, quâ non ſolùm ad virilem fortitudinem reſtaurandam, ſed & uterum confortare & ad conceptionem diſponere creditur. Aſſumendi autem (ſecund. Galenum *lib. 8. ſimpl.med.*) non ſunt ambo bulbi, ſed durior, plenior & ſucci plus habens: flaccidior ac rugoſior minùs idoneus eſt. Eſt autem plenior, non ſemper qui major, ſed non rarò minor, ſi videlicet bulbi colligantur, priusquam Stirps defloruerit, aut cum primùm caulis erumpit. Nec etenim ſucculentior alterum magnitudine ſuperat, prius quàm ſemen maturari cæperit. Nam alternis annis unus bulbus intumeſcit, alter verò reſidet ac perit, ac cum durior ac ſucco plenior creſcere incipit, alter flacceſcit, rugasque contrahit, donec maturato ſemine unà cum foliis & caliculis ſubinde totus ſubſideat ac pereat; eo, qui intereà crevit, vegeto ac ſucci pleno: & viciſſim. Rationem diverſitatis reddit *Gal. in loco antè citato*.

Laurenbergius in Apparatu Plantarum lib. 1. cap. XIX. ſcribit, quod *bulbi Orchidum* eſitantur, maximè in re familiari, ceparum inſtar toſti, coctique in aquis, provocandæ libidinis cauſâ, inde à multis Saccharo condiuntur in eundem finem, maximè ſi quis per incantationes aut veneficia circumventus non poteſt cum maritâ virili ſuo munere fungi. Pharmacopolæ inde Medicamenta quædam componunt ut, Elect. Diaſatyrion Meſue & Nicolai, de quibus vide ſuo loco.

Ex omnibus Satyriorum & Orchid. generibus à Dioſcor. *l.3.c.126.* in virtute recommendatur *Erythronium*, quod ex virtute ſuâ non minùs, quàm Scincus libidinem excitare valet. Fertur etiam ſi modò radix manu teneatur, venerem ſtimulare, eoque magis, ſi internè (priùs præparata) ſumitur. In eundem uſum parabantur olim pro magno Principe duo *Poma Ambræ*, ex iisdem radicibus Satyrionis, Ambra & adjunctis adhuc aliis rebus, quas in meo Muſeo poſſideo, & quarum compoſitionem hìc ſubjungere non gravabor.q.

℞. Radicum Satyrionis, quarum bulbæ diſtenſiores & graviores ſunt ℥iiij.
Ambræ griſeæ ℥ij.
Raſuræ Priap. Tauri.
Sem. Erucæ an ℥j.
Euphorbii.

K 5 Storacis

Storacis Calamitæ.
Benzoi.
Succini albi an ℥ß.
Piper long.
Cantharid. an ℈viij.
Moſchi ℈iiij
Zibeth. ℈ij.

Cum cera alba virginea, & Balſamo vitæ Clar. Schröderi, (vel in defectu hujus, Balſami Apoplectici Crolli, an. q. ſ. f. Maſſa, ex quâ formentur 2. poma, quæ nocte in lecto manibus tenenda ſunt: Senibus & iis conducibiles, in quibus calor naturalis imminuitur, & qui ex morbo Chronico vel arte quâdam veneficâ, in virilitate debiles ſunt facti, ut verſus maritam virili ſuo munere fungi non poſſint.

Theophraſtus *lib. 9. cap. 20.* in Hiſtoriâ Plantarum meminit radicis cujusdam ab Indo allatæ, quâ non edentibus ſolùm, ſed etiam tangentibus tantùm, Genitalibus erectionem dixere vehementem adèo fieri, ut quoties vellent, coire valerent. Et quosdam qui uſi fuerunt, duodecies coiiſſe dixerunt. Indum autem ipſum, qui vel magno atque robuſto corpore erat, ſeptuageſies aliquando coiviſſe fatentem licuit audire: Verùm emiſſionem ſeminis guttatim fuiſſe, demumque in ſanguinem deveniſſe. Mulieres verò vehementer etiam citatas ad libidinem, cum eo medicamine uſæ fuerint, dicebantur. Hæc igitur vis, ſi vera narrantur, mirifica, omnes excedit naturæ limites. Confer Paulli in Quadrup. Bot. 141

His adde, quæ *Helmontius* de Herbâ paſſim obviâ tradit, conciliare ad aliquot dies amorem, ſi manu in quâ contrita & detenta intepuit, alterius manu, donec intepeſcat, detinueris, probasſeque in catulo peregrino. *D. Martin. Bernhardi à Bernitz in Litter. è Warſovia ad D. Sachſium Vratislavium.*

BENEVOLE LECTOR, quæ Exc. Dn. D. Bernhardi de VII. Orchidum ſpecie enarravit AVICULAS ſcilicet repræſentante, pro majori confirmatione novo id exemplo comprobare libet. Poſtquam etenim hæc obſervatio Typographo eſſet offerenda, opportunè data fuit occaſio Vratislaviæ colloquii cum *Generoſiſſ. Dn. Dn. FRANCISCO Barone de NESSELRODE & Trachenberg, Dn. in Stein, Ehrenſtein, Sereniſſ. Elect. Colonienſ. ut & Principis Bergenſis* Conſiliario Gubernatore fortalitii *Reclingshauſen* &c. Litterarum & omnis Polymathiæ Patrono Eximio tum temporis

Vra-

Vratislaviæ hærente, qui calculo ſuo confirmavit ſe *Boccenburgi* 2. milliar. ab Urbe *Minda* diſtante in Horto ſplendidiſſimo *comitum Schaumburgicorum* nunc *comitum de Lippa*, vidiſſe ante biennium non ſolum plantam ipſam quæ floſculos cum Avibus produxerat, ſed quod jam defloruerat floſculos iſtos exſiccatos una cum avium figura chartæ affixos ab Hortulano monſtratos fuiſſe, quin etiam ſimiles bulbos iſtiusmodi plantæ promiſſos fuiſſe proprio horto implantandos.

[*D. P. J. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO XLII.

D. MARTINI BERNHARDI à Berniz.

NAPELLUS IN POLONIA NON VENENOSUS.

SCribit *Ulyſs. Aldrovandus in Hiſtoriâ Serpentum & Draconum Lib. 1. pag. 41.* animalia in uno loco venenoſiora, in alio omni prorſùs carere veneno. Id exemplo Plantarum, maximè *Napello* comprobat, qui in jugis Alpium nutritus, vires ad modùm noxias exercet, delatus autem in hortos, parùm ſuis venenis operatur. Et *Pet. Joh. Faber in Panch. lib. 1. c. 43.* ita ſcribit: Cicuta etiam & Napellus, quæ verſus meridiem, in montibus ſcil. Pyrenæis, venenata ſunt, ſi tranſplantentur verſus loca Septentrionalia & humida valdè, omnem malignitatem & comeſtibilia fiunt, mutato ſcil. tranſplantatione temperamento, quemadmodum (ut ego ipſe vidi) in Britanniâ, & in hortis civium Rhedonenſium, qui Napellum in hortis ſuis colunt, nullâ noxâ & incommodo. Quis neſcit? Quod Mala Perſica, quæ apud Perſas & ferè per totam Aſiam venenata ſunt, & lethali pleno ſucco, in Europam tranſplantata, vitali abundant Nectare, & nullam veneni ſapiunt qualitatem. Hujus rei evidens & domeſticâ comprobatum experientiâ adjungo.

Magnif. Dominus de Ceſſar, piæ defunctæ Reginæ *Ludov. Mariæ Theſaurarius*, famulum habebat, qui aliquoties in ſeptimanâ in horto, ſub arce regiâ, pro domino ſuo diverſa olera & ſpecies herbarum (inter quas & *folia Napelli* permixta) colligere ſolitus erat, ut ex illis juſculum, gallicum (Potage dictum) fieri poſſet, quo juſculo poſteà non ſolùm Dominus ejus, verùm & alii commenſales ſine noxâ vel aliquâ ſubſe-

cutâ

cutâ moleſtiâ, ſapidiſſimè utebantur. Hoc factum eſt plusquam decies, Hortulanus interim ex caulibus nudis *Napelli* (quem anno elapſo ex montibus Carpathis Hungariæ, curioſitatis cauſâ, in hortum Regis tranſportaverat) animadvertit, quod folia illius plantæ, ſemper fuerint decerpta, reſcire volens authorem facti, ſocio ſuo mandavit, ut intenderet rei huic, quod & factum, tandem ſervum prænominatum more ſolito folia Napelli cum aliis herbis pro juſculo parando colligentem invenit, quem Hortulanus advertens verbis durioribus admonuit, dicens, quod folia iſta eſſent nociva, & ſummum venenum, famulus verò ſubridendo reſpondit, vos Poloni & Germani neſcitis, quid vobis ſanum vel nocivum ſit, & quid benè vel malè ſapiat, interim colligere dicta folia continuavit. Hortulanus tandem videns, nullis ſe nec bonis, nec malis admonitionibus illum removere poſſe, adiit ejus Dominum, ac illi, quæ facta fuerant, narravit, famulum accuſando, Dominus perterritus *Sereniſſ. Reginæ* totam hiſtoriam recenſuit, quæ etiam tùm curioſitatis, tùm veritatis cauſâ, ipſamet accuratiùs inquiſivit, rem ita ſe habere experta eſt, poſteà aliis Magnatibus & adſtantibus eandem narravit, ſic non ſolùm à Medicis, ſed & aliis perſonis concluſum eſt, *Napellum* ex loco ſive ſolo ſuo nativo in hortum tranſplantatum, omnem malignitatem amiſiſſe, & quod Napellus in locis Septentrionalibus frigidioribus non venenoſus ſit tàm, quàm in Italiâ & locis calidioribus, præſtat tamen ut ab eſu ejus abſtineamus potiùs, quàm curioſitate ducti, periculum aggrediamur.

SCHOLION.

QUod *Napellus* à totâ ſubſtantiâ ſuâ ſummum ſit venenum & pernicioſum cujus facultates & vires, in necandis hominibus & quadrupedibus, adeò immanes & pernicioſæ ſunt, ut vix etiam approbatiſſimis Antidotis ſuccurri poſſit, niſi confeſtim, & ſine ullâ morâ applicentur præſidia, ex ſententiâ Medicorum ferè omnium eſt notum, hoc etiam proprio experimento, & uno alterovè exemplo, in perſonis aliàs ad ſupplicium condemnatis, confirmat *Mathiol. lib. 4. Dioſc. cap. 73 Dodoneus in Hiſt. Stirpium pemp. 3. lib. 4. p. 443.* ejus malitiam miſerabili exemplo Antverpiæ olim compertam, ſimiliter approbare vult. Cum enim ab imperitis hujus inter acetaria illatæ eſſent radices, omnes, qui eas ederunt, mox ſæviſſimis & Horrendis correpti fuerunt Symptomatibus, & brevi vitam cum morte commutarunt. *Radicem Napelli* eſſe venenoſam, confirmavit

firmavit cenſura Clariſſimorum Medicorum Haffnienſium in *Ciſtâ Medicâ* Cl. D. *Bartholini p. 609.* Avicenna *lib. iiij.* ſcribit, quod tanta hujus veneni ſit vis, ut eo telorum mucrones imbuti, lethalem vulneratis noxam adferant. Rev. *Pat. Athanaſ. Kircherus S. I.* in *Mundo Subterraneo Tom. 2. Sect. 2. cap. 2.* vult, quod plantæ ejus venenum adeò ſit malitioſum, ut etiam umbra illius hominibus & animalibus nocere ſoleat. Exemplum adjicit de duobus paſtoribus, qui Tibure non ita pridem ſub Napello in Monte Januario mortui reperti ſunt, non aliunde ſcribit, quàm ex veneni, quo dictus frutex turget, vapore extincti.

Symptomata ab aſſumto Napello (ex relatione Mathioli & aliorum Authorum) ſunt terribilia hæc ſequentia: Nempè intumeſcentia labiorum, lingvæ & totius faciei, prominentia oculorum, gravitas pectoris, compreſſiones cordis, tremor partium, vertigines, Syncopes, horror, mania & Lethargus, quæ omnia accedunt, & ſi intoxicatus evaſerit, febri Hecticâ tamen miſer corripitur.

Cæterùm ad Napellum & ejus ſpecies accedunt & aliæ plantæ, maximè ſpecies *Aconiti* (quorum genera veteribus potiſſimùm ſunt duo, *Pardalianches* ſcil. & *Lycoctonum* ſive *Luparia*, de quibus vide Hiſt. Plant. Univerſal. *Tom. 3. lin. 34. pag. 654.* quæ omnia ſunt venena & intrò ſumi non debent. Cauſas hujus veneni in iſtis plantis volunt Auth. eſſe, quod omnem venenoſum ſuccum, per terras vicinæ partis diffuſum, attrahens in ſuccum ſuæ naturæ conſentaneum, videlicet veneniferum convertit. Creditur herba hæc in fabulis orta è ſpumis cerberi, canis infernalis, nempè ob præſentiſſimum, quod herba hæc transfundit, venenum omnium, ſcil. ut loquitur Plinius *lib. 27. cap. 2.* Ocyſſimum: Quod Aconito tactis genitalibus, fœminei ſexus animalium, eodem die mortem iis inferat, quâ arte diciturCalpurnis dormientes uxores interemiſſe, ut earum frueretur hæreditatibus, divitiasque ſic compararet: quod olim ei objecit exprobravitque Marcus Cœlius.

Necat *Aconitum Scorpiones, Pantheras* ſive Pardas, unde *Pardalianches* nominatur; perimit etiam Lupos, unde dictum eſt *Lycoctonum*, id autem præſtat maleficâ eroſione, & putrefactione partium à calore maligniſſimo, ita ut etiam animantes, quæ devoraverint carnes, Aconito tactas aut confricatas, pereant ac emoriantur. Unde Poeta Satyricus eleganter:

—— Sed nulla, inquit, Aconita bibuntur
Fictilibus, tunc illa time, cum pocula ſumes
Gemmata.

De *Remedio* adverſus pernicioſum hoc venenum, ſcil. Napelli, Aconiti & ſimilis ſpeciei, recommendantur *Rad.* pulveriſatæ *Anthoræ* & *Contrajervæ* à ℈j usque ad ʒj. cum Theriaca, Mithridato, Orvietano ſeu Conf. Hyacinth. vel alio vehiculo ſeu Antidoto permixtum. Sunt qui ſuccum *Raphani* intus aſſumtum, tanquam certiſſimum remedium decantare volunt. Plurimum prodeſſe aliqui volunt *Lap. Bezoar.* ver. Oriental. quod & Mathiol. exemplo ſingulari in duobus Reis comprobatum oſtendit *in lib. 4. cap. 73. in Dioſcor.*

Avicennam hîc etiam adduco, qui cum aliis remediis (venenum ipſum prius vomitione redditum) murem Napello enutritum commendat, de quo hujus ſeculi Authores minùs conveniunt. Hi ſunt enim qui murem, alii verò qui muſcam cærulei coloris in floribus Napelli inventam eſſe contendunt, de quibus vide Mathiolum in loco ſuperiùs annotato. Lobel. *in Adverſ. Stirp. p. 320.* Dodon. *in Hiſt. Stirp. pem. 3. l. 4. c. 12.* Hiſtoriam Plant. Univerſ. *Tom. 3. lib. 34. p. 654.* & alios.

D. Martin. Bernhardi à Berniz in Litt. è Warſovia Vratislaviam datis.

OBSERVATIO XLIII.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELS.

DYSENTERIA ἄκοπος SIVE INDOLENS.

DIfficilis extat locus apud *Coum 2. Epid. Com. 6. t. 35.* ubi volvulum ſcribit, etiam febris ſolvit, *καὶ δυσεντερίη ἄνευ ὀδύνης, & dyſenteria indolorifica.* Res mira viſa eſt interpretibus, unde alii cum *Valeſio* vitium in codice cauſantes, delendum voces illas, *ſine dolore*, eſſe ſtatuunt: alii cum *Lindenio in ſelect.* dyſenteriæ vocem latè accipiendam jubent, ut per eam h. l. intelligatur diarrhœa, aliudvè alvi profluvium, doloris expers. Nihilominùs dari *dyſenterias indolentes*, in pluribus ægris ſpectandum exhibuit *dyſenteria epidemica* anno 1669. viciniam noſtram exercens. Ægri aliquot pueri, viri, mulieres, ab ipſo invaſionis momento ne *de minimo* quidem *dolore* conquerebantur, *ſangvinolenta* tamen confeſtim egerentes, mirati ſumus cum adſtantibus novitatem

tem rei, ægris aliis torminibus maximis afflictis, hos ne micam doloris præ ſe ferre. Et licet viderentur hi mitiùs ægrotare, citiusque evaſuri, omnes tamen moriebantur, utut generoſis juvati Bezoardicis & Specificis. Hinc inquirentes *cauſam*, illam adſcribendam viſum fuit 1. *malignitati majori*, quæ in Dyſenteriâ non ſinit dolorem ſemper obtinere primas, ut quæ pleno paſſu ad corruptionem inclinat. 2. *Gangrænoſæ* inteſtinorum *conſtitutioni*. Fingat enim quis, ſi illud dari non ſtatuit, cauterium indolens, quod ob agendi energiam ſeuſu omni partem, cui applicatur, exuit; pari ratione corroſivi humores in tantum quandoque pollere poſſunt, ut omnem ſenſum triſtem excludant, inteſtinis ſtatim quaſi ſphacelatis. 3. *Mentem ſimul laborare* interdum, & doloris lancinantis faces non ſentiri in Phrenitide alibique conſpicuum eſt. Jungi hæc poteſt cauſa, ſed quæ non omne exhaurit punctum.

D. Wedel Litt. è Gotha Vratisl. ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO XLIV.

D. GEORGII VVOLFGANGI VVEDEL.

DYSENTERIA CUM VOMITU CRUENTO.

Quidam *Dyſentericus*, anno ſuprà citato, adeò affligebatur, ut præter ſolita communia Symptomata aliquoties *ſanguinē* non ſolùm κάτω, ſed etiam ἄνω excerneret, nihilominus tamen evaſit, utroque fluxu ſubſiſtente. De vomitu aliàs ſanguinis, vid. *Dodon. Obſerv. c. 26.* ubi ex tribus locis potiſſimùm ejici poſſe ſanguinem ſcribit. 1. licet rarò, *à Jecore*. 2. *à Liene* frequentiùs, qui ſunt pallentes & tumidum habent ſplenem ante vomitionem. 3. *ab Utero*, â ſuppreſſis menſibus. Medios Abſinthii quoquo modo uſurpati virtute aliquos ſervavit, citatque *Hiſtor. Stirp. c. de Abſinth.* De vomitibus Hypochondriacorum nigricantibus aliàs plura, qui non per acida, ſed aromatica curandi veniunt.

D. Wedel Litt. è Gotha Vratislaviam datis.

OBSERVATIO XLV.

D. GEORG. VVOLFGANG VVEDELS.

HÆMOPTYSIS VERA ABSQUE TUSSI.

Miri ſunt illi affectus, qui ſine ſignis ſuis Pathognomonicis & eſſentialibus nihilominùs quandoque dantur. Contradictio in adjecto

eſſe apparet, *Dyſenteria & Pleuritis indolens*, *Hæmoptyſis ſine tuſſi*, attamen reverâ dari interdum talia, obſervare novum non eſt illis, qui praxin ſolicitè exercent. Anno 1669. fœmina 54. ann. hic loci *Hæmoptyſin* patiebatur, *ἀϑρόως excernens ſangvinem ſpumoſum, & floridum, ſine dolore*, cum reſpiratione aliquo modo difficili, ſed, quod ſingulare eſt, *ſemper absq; tuſſi.* Eadem ante decennium eodem modo aliquoties excrevit ſanguinem ad aliquot uncias, curata tunc à Medicis Ordinariis, qui miro hoc affectu moti vix credere ſuſtinuerunt, *poſſe absq; tuſſi è Pulmone* ita *ſangvinem mitti*, donec *αὐτοψία* frequentior eos convicit. Curata à me eſt binis Medicamentis 1. Sem. Hyoſc. cum Lap. 69. aliisque reſolventibus & aſtringentibus mixto. 2. Tinctura Catechu ad 60 gtt. pro doſi propinatâ.

Eodem anno vidua 48. ann. in Muſeum meum veniebat, conſilium petitura, cumque, quid pateretur, ex eâ quærerem, loco reſponſi *floridum* excernebat *per os ſangvinem* & ſpumoſum *ſine tuſſi.* Sentiebat cum impetu quaſi ſangvinem urgere exitum & aſcendere; curabatur tincturâ antipthiſica Michaëlis, Opiatis, aliiſque, ſemper interpoſitis illis, quæ ſanguinem coagulatum diſſolvunt.

Circa curationem enim Methodicam hujus morbi notanda eſt cautela *Pergameni 4. m. m. & 7. de comp. medt κα] τό π.* ſcilicet, ſanguinem exſpuentibus, quæ adhibentur, Medicamentis, miſcenda eſſe tùm calida, tùm tenuium partium exiſtentia, ut Medicamenta aſtringentia diſtribui melius poſſint, hinc v. g. mel admiſcendum monet. Innuere vult, non adhibenda eſſe pro ſiſtendâ hâc excretione terreſtris craſſioris ſubſtantiæ Medicamina, quæ ſolùm conſtipant, anxietatem præcordiorum & reſpirationem difficilem pariunt, ſed quæ ſimul liberum aëri relinquant motum, & nihilominùs ſanguinem efferveſcentem refrenent. Deinde illud maximè obſervandum, ut vel miſceantur vel interponantur providè ſanguinem coagulatum diſſolventia, ne ex intempeſtivo & ſolo aſtringentium uſu ſanguis retineatur, putreſcat, & in ulcus Pthiſicum degeneret Hæmoptyſis, quo de conqueritur *Rondelet. Meth. curand. morb.*

Ad obſervationem ſuperiorem addi poteſt *diſtinctio*: Hæmoptyſis duplici contingit modo, *vel ἀϑρόως καὶ βιαίως, ſimul & ſemel*, unicâ irruptione extravagante & quaſi efferveſcente ſangvine, ubi ſæpè ad uncias aliquot, vel libram excerni poteſt, & in hâc ſpecie rarior obſervatur

tuſſis;

tuſſis; tanta enim non adeſt irritatio, ſed ſanguis lubricat ſibi ipſi viam, per ſuperius guttur affectans exitum. *Vel* excernitur & quaſi extuſſitur pedetentim, ab eroſis in Pulmone vaſis, & ob ſalinas particulas teneras Pulmonum veſiculas ſtimulat, & inde irritatione factâ tuſſim producit cruentam,

D. Wedel è Gothâ Litter. Vratislav. datis.

OBSERVATIO XLVI.

D. GEORGI WOLFGANG WEDEL.

FLATUS PER PENEM EMISSI.

INaudita hactenus ferè res eſt flatus è Pene emitti. Non quidem adeò rarum eſt illud, ſicubi vel per inteſtinum rectum ad veſicam eroſione mediante datur, vel vulnere veſica pertuſa, ubi aër ex ventre eò deduci poteſt. Absque talibus verò cauſis manifeſtis nemo facilè illud obſervarit, vel viderit. Tale etiamnùm videre contigit.

Eſt R. I. vir primariùs hìc *Gothæ*, qui Colicâ aliquoties per annum affligitur cum Borborigmis, tenſione abdominis, doloribus circa umbilicum, & quod peculiare eſt *flatus per Penem quaſi ſolemni* & conſuetâ tunc excernuntur viâ, *ſæpè cùm, ſæpè ſine urinâ.* Olim aſſuetus eſt retinere diutiùs lotium, ut quosvis etiam commoratione hâc, ſi velit, inter pocula vincere poſſet.

Sedem flatuum in cæco inteſtino ſtatuit *Sim. Pauli quadrip. p. 84. ſeqq.* illudque hoc fine conditum ait, ut flatus adſervet, unde & Colicam deducit curioſè. Ex *Hippocr.* verò *lib. de flat.* flatuum vis in corpore latè eluceſcit, ut etiam non dubitet ſcribere, quod *Celſus l. 1. in proœm.* repetit, omnes morbos ex ſpiritibus accidere poſſe. Quod ſi ergò res, ut in ſe eſt, ſpectetur, notum eſt, tùm in toto corpore, tùm præprimis in variis ejusdem cavitatibus flatus colligi, unde adeò mirum videri non poteſt, idem in veſicâ contingere, ſicque eos per penem diſplodi. Et ut aliæ taceantur cauſæ, pororum diſpoſitio non minimum confert, nam ξύμπνοια πάντα ξύῤῥοια μία.

Curioſè verò cum *Nobilſſ. D. D. Meibomio, P. P. Helmſtad. celeberrimo,* quo cum per literas talia contulimus, dubitari poteſt, an in veſicâ geniti illi flatus, urinæ aliquâ parte in vaporem verſâ, an verò flatus in

 ſangui-

ſanguine fuerint,& in renibus cum urinâ ſeceſſerint? A flatibus enim urinæ admixtis communiter deducere Medicos ſpumoſas urinas, notiſſimum eſt. Nec novum adeò, flatus venâ ſectâ prorumpere. Quo de quidem certi nil aſſerere licet, utut in veſicâ illud factum, non omninò abludente ſanguine, probabile videri poſſit.

D. Wedel è Gothâ Litt. Vratisl. datis.

SCHOLION.

COeuntibus nonnullis *ventris crepitus* emitti, teſtatur *Hippocrates l. 6. Epid. ſect. 3. text. 12. & 26.* aliquibus, *inquit*, cum venere utuntur venter inflatus, ut Damagone, aliquibus vero in eo ſtrepitus. Talem victoriam narrat *ZACUT. Luſitan. L. II. Prax. Adm. obſ. 121.* de quodam flatulento qui quoties coivit, *loco ſeminis, flatus* ſaltem *per penem* emiſit. Suum adjicit calculum *Caſp. CALDERA in Tribunali Magic. Medic. Tom. II. ſtation. 7. §. 2.* Obſervavimus, *inquit*, totam ſeminis ſubſtantiam in flatuoſos crepitus converſam eſſe; ſolent iſti ad coitum valde eſſe potentes, ſed quo tempore erat ſemen cum delectatione emittendum, emittunt crepitus & flatus non absque delectatione, hoc ſe pati à quadam muliere audivi, & virum novi, qui hoc idem patiebatur. Quomodo vero *fumi*, (exhalationes aqueæ, à caloris operatione in aërem attenuatæ) & *flatus* à pinguedine ut materia, & à calore tanquam ab efficiente per rarefactionem generentur, eleganter diſquirit *Joh. BETTUS in de Natur. Sangv. Cap. II. ſect. 19. p. 168. ſeq.*

OBSERVATIO XLVII.

D. PAULI de SORBAIT.

VENÆSECTIONIS UTILITAS IN GRAVIDIS.

OBſervavi mulieres plethoricas octavâ vel nona ſeptimana continuo abortientes, quæ deinde ſecta, ſex ſingulis ſeptimanis brachii venâ, feliciter pepererunt.

D. Sarbait Litt. è Vienna Vratisl. datis ad D. Sachſium.

SCHOLION.

FOeminas gravidas, præcipuè plethoricas, ſanguine miſſò non abortire teſti-

teſtimoniis comprobant *ZACUTUS L. III. Prax. hiſt. 13. Amat. cent. I. cur. 57. PRIMEROSIUS de Errorib. vulg. in Med. L. IV. c. 27. ROD. à CASTRO de Morb. mulier. L. III. c. 21. P. SALIUS Diverſ. de Morb. particular. c. 22.* adeo ut etiam ſectione *ſaphenæ* è pedibus fœminæ ab abortu præſervatæ. *RAPHAEL Moxius L. II. de Morb. Gravid. acut. c. 20. Paul. ZACCHIAS Quæſt. Medic. Legalib. L. VI. T. 1. q. 7. §. 17. ZACUT. L. I. Pr. hiſt. 21. & L. II. Pr. Admir. obſ. 160.* De fœmina gravida, quæ venâ ſecta ab abortu præſervata fuit Exemplum habet *OSWALD. Grembs. in Abor. ruinoſ. hom. p. 234.* & de alia quæ quinto menſe ſemper abortum paſſa, hoc auxilio præſervata fuit, *Dominic. PANAROLUS part. I. obſ. 10.* Novit *Henr. ab HEER obſ. XIV.* duas mulieres quæ quotannis abortirent, quæ poſteater toto geſtationis tempore phlebotomatæ vitales fœtus ediderunt. Notum quomodo in Sereniſſima quadam Domo in Germaniâ Sereniſſ. Familiæ propagatio venæſectionis beneficio conſervata fuerit per pluſculos Hæredes, cum antea creberrimi abortus ſubditorum ſpem eluſiſſent.

[*D. Ph. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO XLVIII.

D. PAULI de SORBAIT.

NOTABILIS GINGIVARUM HÆMORRHAGIA.

MUrarius Italæus Viennæ ad aureum Cervum *ex gingiva ad 24.* ℔ ſanguinis poſt diuturnam Tertianam emiſit, & tandem ſanguine pulvere calcanthi & cauterio actuali ſedato, ex toto convaluit, nec minimo hydropis remanente periculo.

OBSERVATIO XLIX.

D. PAULI de SORBAIT.

PARALYSIS FRIGIDIS CURATA.

ILluſtriſſima quædam Domina cum poſt applicationem hirudinum ſupra aquam calidam ſediſſet, tota intumuit, & ſenſibus privata eſt, cum vocatus hoc ſymptoma à ſanguinis & humorum rarefactione

anim-

nimadverterem, imperato Aquæ frigidæ largo hauſtu, & tumor illico ſubſedit, & ſymptomata remiſerunt.

D. Sorbait Litt. è Vienna Vratisl. datis.

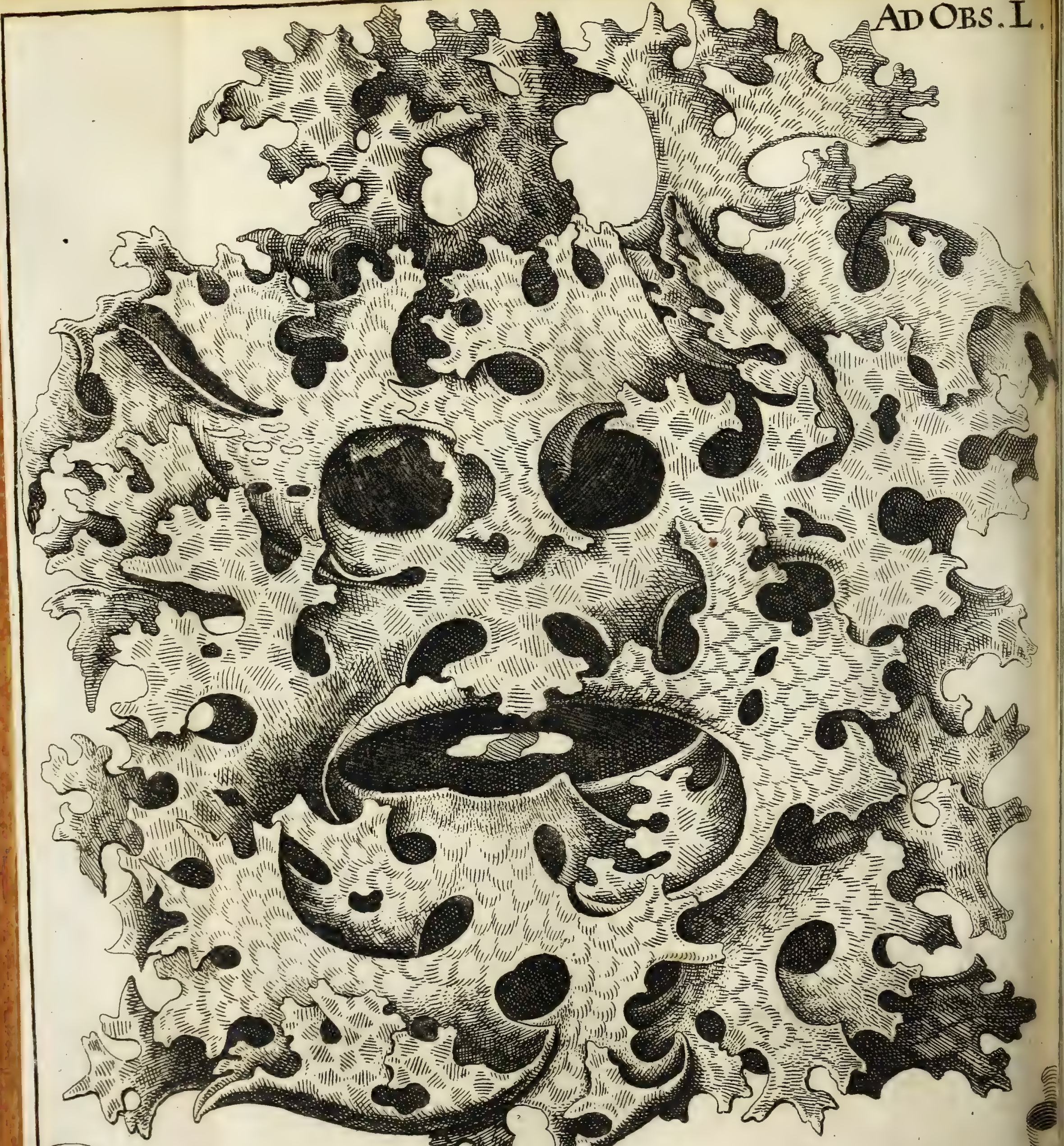
SCHOLION.

JOH. BETTUS *in de Nat. Sanguin. cap. II. ſect. 20. § 3. p. 182.* monet à morbis ex fumo ortis non ſemper convenire calida, ſed talia quæ tenues mordacesque humores incraſſent & mediocriter refrigerent. Meminit Colicæ cujusdam Epidemicæ per plurimas regiones graſſantis unde non pauci in morbum comitialem (ex quibus maxima pars interiit) alii in Paralyſin incolumi ſenſu (qui ut plurimum evaſerunt incolumes) nonnulli in utrumque delapſi ſunt. Morbo his correptis Medicus Italus opem tulit, ut calori fumorum cauſæ frigida adminiſtrando obviam iret: præſcripſit lactucarum crudarum & refrigeratarum, intybique eſum vel ultra ſaturitatem; juſſit manducare uvas, mala, durioris carnis piſces, cruſtacea cujuscunque generis fuerint, pedes bubulos, bulbos, aliaque non tam facultate quam tactu frigida; vinum non admittebat niſi aqua gelidâ dilutum, & frigidam vel poſcam propinabat, unde plures hac methodo jam in Epilepſiam aut Nervorum reſolutionem prolabentes præter omnium opinionem ſervavit. *Idem BETTUS l. a. §. 9. ſeq. p. 186. diſtinguit* ſi fumorum vel flatuum modica ſit quantitas procul dubio calida ad diſcutiendum eſſe adhibenda, facile enim attenuari poteſt ut diſſipetur & per poros evolet, (niſi tamen pororum alvique obſtructio impediat. Inde alvi ſolutio magis tentanda) ſed ſi magna ipſorum copia & temperamentum calidum infrigidantia & incraſſantia interna & externa adhibenda, quæ vapores iſtos denſando compeſcant, in arctiorem redigant locum per urinam poſtmodum ſeceſſumve expellendos, tum ut calor nativus accenſu facilis moderetur. *Hæc Bettus.* Sic *dolorem Colicum* ſæviſſimum *Nive* circumpoſitâ curatum recenſet *Zacut. l. 2. Pr. obſ. 23. & Exc. Bartholin. de Nive c. 24.* eundem aqua frigida & nive debellatum *SEPTALIUS L. VII. Animadv. §. 81. Crato conſ. 171. Benedict. Sylvaticus Cent. I. conſ. 69. & Sanctorius ad c. 88. Art. Med. Galen.* Colicam à flatibus in habitu carnoſo frigidæ affuſione propulſam meminit.

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSER-

NATURAL HISTORY

MUSCUS PULMONARIUS MONSTROSUS.

Observatio L.

D. PAULI de SORBAIT.

SUBITA MEMBRI VIRILIS RETRACTIO.

V*Iennæ in platea Dominorum* habitans de *repente privabatur membro virili*, ita ut nihil penitus appareret, præter ultimum præputii labrum, veneficium ratus me in conſilium vocavit, & facto ex carminativis fomento membrum priſtino ſtatui reſtitutum fuit, erant enim duntaxat flatus intra triplicem membranarum veſicæ complexum incluſi, & diſtenſi, qui membrum ad oculorum effugium retrahebant.

[*D. Sorbait Litt. è Vienn. ad D. Sachſ. datis.*]

Observatio LI.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

FACIES LARVATA IN MUSCO PULMONARIO.

M Irum Naturæ luſum inveni, & vidi *in Muſco Pulmonario, Lob. C. B. 7.* Pulmonaria *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lonic.* & à *Cæſalpino* Lichen arboreus, (Germ. Lungen-Moeß/ Baumflechten) vocatur. Qui ordinariè in caudicibus & truncis arborum ſylveſtrium, (maximè in Quercu) etiam aliquando in ſaxis, toto anno reperitur. Anno 1657. dum poſt recuperatam civitatem Cracoviam à Suecis, cum Ser. Rege JOH. CASIMIRO, Domino meo Clementiſſimo, iterum Warſaviam reverterer, in tranſitu per ſylvam de improviſo vidi & obſervavi *in Quercu, figuram* hanc lepidam, & ab ipſâ Naturâ ſculptrice, ſingulari naturæ arte *in Muſco Pulmonario* ita compoſitam, *quæ faciem larvatam* mirâ jucunditate repræſentabat. Ego curioſitate ductus, currum ſiſtere juſſi, & figuram hanc à cortice arboris ſeparari, quod ſumma induſtria absque læſione figuræ factum. Figuram poſteà hanc in hoſpitio, papyro cereato transparenti ſuppoſui, & ſuperius plumbo ut potui, delineavi, ipſumque *Muſcum monſtroſum*, multis

multis noſtris Aulicis & Nobilibus Polonis monſtravi: Quorum manibus curioſe verſatus, dum à videndi cupidis diſtrahitur, nativam amiſit figuram, non ſine meo dolore, qui hanc figuram compreſſam, pro Herbario meo vivo deſtinaveram.

SCHOLION.

DE MUSCO ARBOREO IN GENERE.

INter Plantarum rudimenta, & *Muſci genera*, & *Muſcoſa* quædam numerantur, ex quibus tamen aliquæ perfectiores herbæ ſunt. *Cæſalpinus* omnem villoſam ſubſtantiam, radicibus & truncis annoſis arborum, ipſorumque ramis adhærentem, præcipuè in umbroſis locis & ſaxis madidis, Muſcum appellare voluit. Clar. *Caſp. Hoffmannus M. D. in Lib. ſuo de Medic. Officinal. Lib. 2. c. 153.* Omne illud, quod ad plantæ perfectæ naturam non accedit, ſed arboribus vel ſaxis innaſcitur, lanuginis modo, *Muſcum* ſeu *βρύον* vocat. *Trago* eſt Muſcus (quocunque tandem loco natus, potiſſimùm verò incanus & albidus ille, qui vetuſtis & aridis arboribus & lignis adnaſcitur) nihil aliud, quàm villoſum aut capillaceum quid, quanquam alius in hoc genere magis tenuis, alius craſſior, quidam brevior, hic prolixior cernatur, prout arbor & lignum, cui inhæret, humida aut ſicca fuerit. *Dioſcorides* incanos villos, qui ex ramis arborum quarundam pendent, ſimpliciter Bryon vocat, ſed Bryon Theoph. & Plinii diverſum à Brio Dioſcoridis ſuſpicatur, qui voluit Bryon Dioſcoridis eſſe Lichenem Hepaticam, nempè Officinarum, quæ tamen in virtute alias parùm inter ſe differunt. Arabes & Officinæ Uſneam vocant. Latinis Muſcus dicitur. Germ. Mooß / Baum-Mooß. Clar. *D. Joh. Schröderus in Pharm. lib. 4. c. 220. Muſci genus*, qui arboribus accreſcit, ratione figuræ potiſſimùm triplicis eſt ſortis. I. *Capillaceus*, i. e. habens formam capillorum, adnaſciturque caudici. (C. B. I. ſeu uſitatus Officinarum.) II. *Fœniculeus*. i. e. Fœniculi folia æmulans, (C. B. 3. ſeu Muſcus arboreus cum orbiculis Tab.) Muſcus ramoſus floridus & non floridus, adnaſcitur ramis. III. *Cruſtaceus*, habens formam cruſtarum, & cruſtæ modo arboribus adnaſcens. Hic contagii inſtar arbores potiſſimùm frugiferas cingere ſolet, non ſine harum maximo decremento. *Varii* etiam *coloris* deprehenditur, modò cinerei, modò

lube-

luteſcentis, mox è luteo vireſcentis Coloris. Adjungitur *ad cruſtaceum Muſcum, Muſcus noſter Pulmonarius* C. B. 7. ſeu Tab. Pulmonaria, in Officinis Pulmonaria arborea, omnium utiliſſimus, maximè ille, qui è Quercu eſt collectus. Hic eſt Græcorum βρύον & Splachnon, & ille, qui ab ipſo Galeno *Lib. I. c. 1.* Bryon aromaticum appellatur, à Plinio Sphagnon. Hujus genera reperiuntur potiſſimùm in Quercu, Ulmo, Betula, Robore, Populo alb. & nigr. Junipero, Pyro, Pyraſtro, Pruno ſylv. Pomo, Pinu, Pinaſtro, Picea, Piceaſtro, Abiete, Cedro, Larice, ac aliis compluribus arboribus antiquis; Ex quibus majoris nobilitatis & virtutis, etiam ſuavioris odoris cenſetur, Muſcus, albus Cedrinus, Lariceus, Pineus, Abietinus. Secundum locum tenet Populeus, ſeu candidus præſtat, nigricans improbatur, rutilans medium tenet: utiliſſimus eſt Quernus. Matthiol. *in Dioſcor. lib.* 1. *c. 20.* vult in eo genere, quod in Italiâ provenit, nobiliorem &oboratiorem apparere, imprimis qui in Larice naſcitur: quapropter & viribus fortaſſe præſtantior creditur.

Muſci ſpecies arborei aliàs quamplures ſunt, & quas hìc narrare operæ pretium non æſtimo. B. L. qui illa deſideravit, adeat *Cl Bauchinum in Pinace*, qui longo ordine illas annotavit, atque *in Prodromo* ſuo cum ſummâ diligentiâ deſcripſit.

De *Uſu* hujus *Muſci arborei* ſciat B. L. quod omnis Muſcus arboreus, maximè ille, qui in arboribus ſylveſtribus reperitur, nonnullas refrigerandi & adſtringendi virtutes & potentias ex mente multorum poſſidet, quæ tamen pro naturâ & facultate ejus (cui adnaſcitur) arboris, ac potiſſimùm corticis, vel remittitur, vel intenditur: ejus ſiquidem cui adhæret corticis, veluti parentis ſui, aliquam ſibi adſciſcit, aut retinet facultatem. Ideò Muſcus in Quercu natus, ex naturâ valdè adſtringit, & hoc propter propriam corticis vehementer adſtringentem facultatem. *Mathiolum*, inſidentium vulvis poſt puerpèrium utile. Alter verò ex Larice, Cedro, Abiete, Pinu, Picea & aliis corticibus reſiniferis, plus digerendæ ac emolliendæ facultatis continet, ideò infuſum ejus cum vino albo paratum ſomnum inducit, ventriculum roborat, vomitiones & alvum cohibet, omnem fluxum ex quâcunque parte effluentem, maximè ventris prohibet, gravidis abortum præcavet, & inde mulierculæ plebejæ ſibi *in Poloniâ, Muſcum arboreum*, maximè *Quernum*, ſuper linteum extendunt, & filo inſutum, poſteà prius calefactum, ventri applicare ſolent. *Muſcus Pulmonarius* inde nomen attraxit, quod tanquam ſingulare

M 2 ſpeci-

ſpecificum affectionibus Pulmonum ſuccurrere ſoleat, & hoc ex ſignaturâ & ſimilitudine, quâ tota forma Pulmonem aliquo modo referre ſolet, quod & *Ulyſſ. Aldrovand. in Hiſtor. Monſtrorum p. 307.* aliquâ ex parte confirmare vult, ubi ſcribit, quod *Pulmonaria,* ſaxis & arboribus adhærens, quæ ſubſtantiam Pulmonum exprimere videtur, in ægritudine Pulmonum non improbatur, experimento capto à paſtoribus, qui ovibus aſthmaticis cum pauxillo Salis pulverem hunc ex *Muſco Pulmonario* priùs parato, ad lingendum & comedendum dare ſolent: Non ſine cauſâ, & ſæpiſſimè *in itineribus* noſtris per ſylvas *Muſcum in arboribus* adhærentem conſideravimus, qui ex *ſignaturâ* aliàs *trunco venarum, Lienis, Hepatis,* & aliorum *viſcerum* & *Vaſorum* formæ (à parenchymate ſuo, more Anatomicorum ſeparatum) accuratè ita reſpondere ſolitum, ut nihil ſimilius eſſe poſſit. Ideò rectè & ſæpiſſimè ad Tuſſim, Aſthma, Tabem, pectoris & pulmonis ulcera, & cruenta ſputa, in omni fluxu alvi, menſtruorum, fluxu albo Virgineo & Gonorrhea à præſtantiſſimis Medicis, cum aliis ſpeciebus, in diverſis formulis medicamentorum, præſcribitur. Extrinſecus, ſanguinem è vulneribus effluentem, ſæpiſſimè experti Chirurgi in Germaniâ muſco pulveriſato compeſcunt.

Muſcus autem *arboreus ramoſus Coralloides* C. B. (qui in carioſis & corruptis lignis, item truncis abſciſſis arborum, ſeu humi ſuper terram in eorum radicibus, maximè in Quercu, Larice, Abiete & Cupreſſo invenitur, & Coralli plantulam æmulari ſolet, (etiam aliquando delicatiſſimum Muſci odorem ſpirat) odoramentis ſæpiſſimè admiſcetur. Galli *pulveres* ſuos odoratos, quos *Cyprios* vocant, *ex hoc Muſco* parare ſolent, quem virgines & mulierculæ non veſtibus tantùm, ſed & capillorum cincinnis aſpergunt. Modum ſingularem parandi hunc pulverem habet Cl. Joh. *Zwelferus in Pharm. Regia p. 100.*

Joh. Bapt. Ferrar. *Heſperid. lib. 2. c. XIX. p. 159.* ait: Citrea, qui ea velit innoxia, & quaſi recens lecta procul mittere, arboreo muſco ſingillatim involvat, ramulorumque cæſuris cera vel creta ſuperlitis: & leviter laxeque, ne collidi poſſint.

D. Martin. Bernhardi à Berniz in Litt. è Warſovia Vratislaxiam datis.

OBSER-

NATURAL HISTORY

MUSCUS TERRESTRIS REPENS MONSTROS.
AD OBS. LII.

OBSERVATIO LII.

D. MARTINI BERNHARDI à Berniz.

MUSCUS TERRESTRIS REPENS MONSTOSUS

ANno 1662. cum Leopolim verſus ad Commiſſionem generalem iremus, in Sylvis non procul à loco *Zulkow* dicto, inveni *Muſcum terreſtrem ſerpentem* Math: qui aliquos lapides ſuis brachiolis, ſeu ramis affabrè circumcinxerat, & cum illum à terrâ allevare vellem, ut totam ipſius longitudinem experirer, dimidiâ ulnâ circiter ab extremitate, ubi paulò tenaciùs terræ adhærebat, fortiusque extrahenda eſſet, totam plantam extraxi; & ecce *Muſcus* ibidem in duas partes craſſiores quaſi diviſus, in unam tamen *figuram monſtroſam* à naturâ denuò compoſitus, ad vivum *Talpam repræſentabat*, cujus forma & magnitudo hâc quoque in Tabulâ adjunctâ patet.

Cauſam hujus monſtri nullam aliam credo, niſi illos ibi arctè ſibi ad jacentes lapides, per quos Muſcus iſte, ceu per ſpatium anguſtiſſimum duorum lapidum, à naturâ tranſire cogebatur: & illi Muſcum quâdam vi compreſſionis ita latum & monſtroſum efformaverunt, quod & in carduo arvenſi aliquando obſervavi, qui non impari modo, æquè inter duos lapides ita conſtrictus & totus monſtroſus creverat; & ego credo, quod omnes lato caule, monſtroſæ plantæ, & in formâ Cornu Copiæ, ab *Ulys. Aldrov. in lib.* ſuo, de monſtris Plantarum depictæ & deſcriptæ (qualem & *Clar. D. Joh. Jeniſch in Ephemeridibus Germanor. primi anni Naturæ curioſorum, obſ. 102.* ob oculos ponit) à Naturâ ita in altum vi compeſſionis protruſæ ſunt.

SCHOLION.

M*Uſcum terreſtrem repentem Math.* (quem aliàs & *Muſcum terreſtrem clavatum* C. B. pin. *in Poloniâ* verò *Plicariam* & *Cingulariam* nominare ſolent) ſatis jam *in Ephemeridibus primi anni Naturæ curioſorum obſ. 97.* curioſè deſcripſit *Cl. L. Chriſtianus Frider. Garman.* & cum *Scholiis* in ejusdem *obſervat. Exc. Dn. D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenheimb*; nihil ergò reſtat, niſi aliqua circa conſuetum & jam quotidianum illius plantæ uſum, quem *Poloni* & maximè *Rutheni* & *Lithvani*, (ad exſtirpandam & curandam

dam & curandam *Plicam*, morbum ſibi familiarem) habent. Nam hic *Muſcus* ſeu Planta (quæ reverâ inter plantas perfectiores nnmerari poteſt) non ſolùm in Poloniâ, ſed adhuc in majori copiâ in locis deſertis & arenoſis, maximè in campis petroſis *Ukrainæ* creſcit, & aliquando in longitudine ad 7. 8. uſque ad 10. ulnas, quod *Ipſemet* obſervavi, invenitur. Menſe Julio gignit julos ſeu ſpicas, ſulphurei coloris, quæ autumnali tempore, digiti percuſſu ſulpur vegetabile de ſe ſe ſpargere ſolent, cujus uſum etiam jam citati Clar. D. L. *Garman.* & in *Schol. Exc. Dn. D. Sachs â Lewenheimb* anotaverunt, ut dixi.

In curandâ *Plica* verò (quem morbum Poloni Koltum, Germ. den Weichſel-Zopff oder Wixelzopff vocant) ſequens obſervatur modus. Accipiunt hanc plantam ſeu *Muſcum*, quem prius cultello aliquo ſurſum verſus diſſecare ſolent, poſteà infundunt decocto Brancæ urſinæ, priùs optimè calefacto, & poſt unam vel alteram leniſſimâ adhuc ebullitionem adjiciunt aliquid fermenti, illudque reponunt poſteà ad fermentandum propè fornacem.

Alii verò accipiunt *Muſcum* illum diviſum & craſſiuſculè diſſectum, & folia Brancæ urſinæ, etiam priùs ſiccata, part. æqual. coquunt iſta cum aquæ ſimpl. fluviat. ſ. q. tamdiu, donec decoctum ſaturè flavum colorem contrahat. Decocto prius colato admiſcent aliquid fermenti vulgaris acidi, (panis ſiliginei, à piſtore deſumti) vel fermentum huic uſui deſtinatum, nempè ex pulvere Brancæ urſinæ, pane biſcocto & fermento ordinario parato, reponuntque illud ad fornacem per dies aliquot, donec ſaporem quaſi acidiuſculum contraxerit. Et ita decoctum huic morbo idoneum eſt.

Not. Pro uſu ordinario ad tabulam & ad juſcula, ita & ad alia fercula, mediante hoc decocto, paranda, ſcil. Capones, Gallinas, vitulinam carnem & ſimilia, qualia in tabulis Nobilium hìc in Poloniâ quotidiè (non ingrati ſaporis) apponi ſolent.

Hoc decoctum dicto modo absque *Plicaria*, ſeu *Muſco terreſt. repent.* paratur, ex hâc ratione, quoniam apud multos aliquando vomitus excitare ſolet. Hi verò, qui Plicâ laborant, eligunt ſibi decoctum primùm è *Plicariâ* paratum, & illud ita per ſe, aut cum ovis rec. in formâ juſculi quotidiè bibunt & comedunt. Exterius cum illo decocto priùs calefacto & aliquando ad majorem potentiam ſeu virtutem ſecundâ vice, cum recente *Muſco* incocto, inſtar lixivii & obſcuri rubei coloris,

tis, lavant caput bis in ſeptimanâ, nullo amplius adhibito pectine, donec crines ſeſe complicare incipiant, unde neceſſario progreſſu temporis ita ſeſe intricare ſolent, ut tunc quaſi ſerpentes penduli circa caput pendeant, inſtar Gorgonei, aſpectu horrendo, & ſic credunt Plicam jam perfectam in crinibus. Leopoli quidam Presbyter Græcus & Plicatus affirmabat mihi quaſi juramento, ſe mediante hoc decocto, plus quàm centum perſonas utriusque ſexus dicto modo curaſſe. Narrabat mihi etiam (vir erat aliàs doctus) quod omnes plantæ, quæ ſcandunt, in formâ convolvuli, & ſignaturam quaſi capillorum habent (uti ſunt vitis, Hedera, Bryonia, Salſa Parilla, Species convolvuli & ſimilia) huic morbo proſint. Et hoc credo facilè, Salſa Parilla & Smilax aſpera ſunt tàm potentes, ut luem veneream curare ſoleant, & cur non etiam Plicam? cum morbus, prout aliqui volunt, occultæ qualitatis ſit, qui fermè ſimillima Symptomata producere ſolet. Hoc ſcio pro certo, & ſæpiſſimè probavi, quod Mercurius vulg. (qui aliàs morbum Gallicum curare ſolet) etiam in Plicâ certiſſimum ſit remedium, & qui illam infallibiliter per ſalivationem expellere ſolet: niſi alia ſint impedimenta, & cauſa aliqua conjuncta. Sed revertor ad noſtrum Muſcum repentem & ejus virtutes.

Illuſtriſſima *Domina Tarlowa*, capitanea vidua, quæ multis annis fuit *Plicata*, tandem *Unguento* aliquo ex *Muſco noſtro terreſtri repente* confecto, Dei imprimis benedictione feliciter fuit reſtituta. Arcanum ſeu unguentum hoc acceperat *à Magnifico Domino Zirowski* ante annos 32. ubi ſpatio hujus temporis intereà, ut ipſa retulit, aliquot centenos curavit, & ab iſtâ plicâ liberavit. Unguentum, quod defunctus piæ memoriæ Dominus *D. Andr. Cnöffelius*, amicus meus extraordinarius, ab ipsâ viduâ, tanquam rem ſingularem acceperat, mihi quoque conceſſit: paratur tali modo: ℞. Herb. *Plicariæ* (ſcil. *Muſci terreſt.* & *repentis*) & Radicum Bryoniæ partes æquales, Adipis Erinacei q. ſ. ex his tribus optimè commixtis, in vaſe vitreo benè obturato, coquuntur in B. M. per horam & f. ſ. a. Unguentum. Cum quo radices capillitii in capite complicati, & loca affecta, maximè articuli dolentes, bis in die inungebantur Naturæ; & hæc tota erat cura, in curando morbo, quæ nimis empirica, & in exſtirpando malo mihi videtur non ſufficiens. Oleum ſeu pinguedo, ex Erinaceo, quod ad confectionem Unguenti hujus requiritur, parare ſolebat in Ollâ novâ foraminatâ, igne circulari per deſcenſum more conſveto.

Mulier-

Mulierculæ ruſticanæ & plebejæ in Ukraina adhuc alium habent uſum hujus *Muſci terreſt.* ſeu *Plicariæ.* In nimio fluxu Menſtruorum, doloribus & ſtrangulationibus uterinis, faciunt cingulum ex illo, cum quo miſerculæ circa nudum corpus ſeſe cingunt, creduntque ſanguinis impetum non ſolùm ita cohiberi poſſe, ſed & omnes dolores uterinos per hoc compeſci. Et hoc faciunt ſimili modo in Hæmorrhagia narium, ubi cum iſtâ plantâ ſeu *Muſco* caput cingunt, & ex eo quaſi coronam faciunt, & inde credo plantam nomen attraxiſſe, quod à quibusdam cingularia vocatur.

D. Martin Bernhardi à Berniz in Litt. Warſoviâ Vratisl. ad D. Sachs datis.

OBSERVATIO LIII.

D. MARTINI BERNHARDI à Bernitz.

RUTA MURARIA ET MUSCUS CRUSTACEUS IN CRANIO HUMANO.

Quod è *ſaxis* murorumque fiſſuris, *Plantæ* enaſci ſoleant, quotidianâ experientiâ docemur, quæ aliquando etiam in tantam molem excreſcunt, ut radicibus ſuis muros craſſiſſimos veluti cuneo quodam diffindant, atque adeò, teſte Rev. Patr. *Kirchero in Mundo ſubterraneo*, veterum ſtructuras ædificiorum Romæ non tàm ab irruptione Barbarorum, quàm ab hujusmodi ſtirpibus & arbuſtis tempore deſtructas fuiſſe. Unde nemo mirari debet, ſi apud hiſtoricos legerit, Palmam Trallibus, referente *Plinio*, in lapideâ baſi ſtatuæ Cæſaris Dictatoris, ortam fuiſſe aut Delphis Lyſandri Lacedæmonii Statuæ caput, (relatione *Ciceronis*) ex herbis aſperis & agreſtibus, in modum coronæ obſitum viſum fuiſſe; ſimilia adhuc aliquando Romæ, & in aliis locis Italiæ in Statuis antiquis cernuntur. Quod & ex ipſis animalibus & eorũ partibus plantæ ſpontaneo ortu creſcere ſolent, multa apud hiſtoricos inveniuntur exempla. *Ariſtoteles lib. IX. Hiſt. c. 5.* & *Theophraſtus lib. 2. de cauſ. Plant.* ſcribunt, Hederam inter cornua cervi enatam fuiſſe. *Muſcum* copioſum ſatisque longum è cute capitis carpionis vidit *D. Joh. Solegrius*, Botanicus peritiſſimus. *Lycoſtenes in libro ſuo de Monſtris*, & *Euſebius Nierenbergius in Hiſt. Naturli*, Spicam farris Aretii mulieri è naſo excreviſſe,

Plu-

Plutarch. Lib. VII. Symp. q. 9. Culmum hordei in veſicâ cujusdam dyſuria laborantis enatum eſſe refert. Spinam in corpore germinantem commemorat *Licetus de ſpont. vivent. Ortu.* Sæpiſſimè piſa & alia legumina, in aures caſu delapſa, radices egiſſe repertum eſt. Nec non morus & ceraſus in auribus nata, ex *Borelli obſervat. Medico-Phyſic. Cent. 1. Obſ. X.* Fruticem è collo mulieris excreviſſe narrat D. *Kergerus de ferment. Sect. 1. c. 6. 51.* Superiùs jam citatus *Euſebius Nierenb.* refert etiam virum fuiſſe, in cujus ore, naſo ac auribus floſculi nati ſint, citatque *Conradum Rubeaquenſem & vicentii Speculum.*

Sed admirabilem & admiratione dignisſimam hiſtoriam hujus ſeculi habent *Borellus in Cent. 1. Obſerv. Medico-Phyſic. cap. X. Item Cl. D. Phil. Jac. Sachs à Lewenheimb. in Gammarol. ſect. 1. v. 9. § 5. ſ. p. 190.* & Rever. P. Ath. *Kircherus in Mundo ſubterraneo Tom. 2. lib. XII. ſect. 1. c. 8.* de homine quodam Hiſpano, qui autumnali tempore ex arbore intra ſpineta lapſus, multò tempore malè ſentiebat, potiſſimũ verò dolorem ſe ſentire ajebat inter coſtas, & quemadmodum luſtranti nullum tumoris aut livoris veſtigium apparebat, ita quoque malum non tantoperè curavit: Accidit tamen, ut verno tempore malum creſcens nonnullum tuber oſtenderet, & inter paucas hebdomadas ita creſceret, ut cum tempore quoque neſcio quid ramoſum, & tandem plantæ perfectæ rudimentum excreſcere videret, tanto incremento, ut æſtivo tempore quotannis forfice luxuriantem propaginem tondere neceſſe fuerit, in quibus etiam flores & fructus viſi ſunt; tentatum fuit ſæpè ſæpiùs, quà ſcarificationibus, quà inciſionibus, radicem plantæ exſtirpare, ſed fruſtrà: radices enim non tantùm per coſtas, ſed & per coxam ipſam usque in femur ſe diffuderant, donec tandem radice muſculis tendonibusque implicatâ, mortem homini intulerit. *Mirabile* & aſpectu jucundum eſt illud *Cranium humanum,* in quo corallina planta excreviſſe cernitur, quod *Piſis in Gazophylacio Magni Ducis Hetruriæ* à multis adhuc quotidiè conſpicitur. Non minori admirationi eſt hoc ſequens, & à nemine, quod adhuc ſciam, notatum, *plantam* nempè *ex cranio humano* creviſſe, quod ipſemet obſervavi.

In venatione aliquando cum *Ser. Rege Joh. Caſimiro, Domino meo Clementiſſimo,* in loco *Zakrozim* dicto, dum fallendi temporis cauſa, templum ibidem antiquum inſpiciendi gratiâ circumambularem, improviſo in ipſo muro, â latere pilaris, inveni *cranium antiquum,* olim in illum locum repoſitum, quod non ſolùm *Muſco cruſtaceo* in diverſis locis

N hinc

hinc inde tanquam maculis dotatum erat, ſed quod adhuc mirabilius rariusque fuit, *ex ipsâ ſuturâ mendoſâ oſſis temporalis* ſeu ſquamoſi dextri lateris creviſſe *plantulam* aliquam delicatiſſimam, nempè *Rutam murariam* (quæ etiam in ipſo muro non procul in tribus locis procreverat) animadverti: res tàm jucunda, ut omnes, qui eam poſteà viderent, mirarentur. Ego proinde curioſitatis ergò ut rem ſingularem, mecum accipiens, cranium hoc delineare & pluribus monſtrare volui, quod etiam hìc in adjuncta Tabula oculis ſubjicitur. *Plantulam* ab amico, cui hoc monſtrabam, improviſo extractam, uti & ipſum *Muſcum* ab illo cranio collectum, cum delineatione *Clar. D. D. Phil. Sachs à Lewenheimb, Vratislaviam* curioſitatis cauſâ miſi.

SCHOLION.

DE USNEA SEU MUSCO CRANII HUMANI, *Item* *DE EJUS VIRTUTE, USU ET COMPARATIONE.*

SUb *Uſneâ humanâ* intelligitur hìc ille *Muſcus*, qui in capitibus ſeu *calvariis ſuſpenſorum*, rotâ contuſorum, vel alio modo morte violentâ peremtorum, liberoque aëri expoſitorum adnaſcitur, & in illis adhæreſcere ſolet; nam capita talia ſub libero Cœlo, ventis, pluviis, radiis ſolaribus lunaribusq continuè expoſita, tempore tandem molleſcunt, ac ita diſponuntur, ut muſcum de ſe protrudant, quem Paracelſici *uſneam*, *Libavius* autem in *Alch. pag. 185. Florem* cranii appellant. *Hildanus in cent. 3. Obſerv. 38. & in ultimâ Cent. Epiſtolarum p. 975.* (qui *Uſneam* ſibi ipſemet *ex oſſibus humanis* in angulo quodam Cæmeterii collegerat) dubitat, *Uſneam* hanc in Craniis ſuſpenſorum inveniri: quia eam nunquam in illis reperire potuerit, neque credit, quod in iſtis craniis, quæ ventis, pluviis, grandinibusque impetuoſis in patibulo objiciuntur, Uſnea naſci poſſit. Sed *Clar. D. D. Daniel Beckerus in Microcoſ. Med. lib. 2. c. 5.* ſcribit, id quod ipſe non obſervarit, alios Clariſſ. Med. obſervaſſe: ait, quòd venti, grandines, pluviæ magis diſponant ſolidam Cranii partem, quo ſolis radii in caput totum agentes, facilius florem hunc ex ipſo cerebro elicere & evocare poſſint: hinc teſte *Tabern. lib. 2. pag. 488.* nonnulli Medici aut Pharmacopæi cranium aëri locoque humidiori exponunt, ut ſic faciliùs *Muſcus* proveniat: nec impetus eorundem Meteororum

OBS. LIII.

AD OBS. LIII.

RUTA MURARIA CUM MUSCO CRUSTACEO
IN CRANIO HUMANO ANNO 1652 INVENTA.

teororum generationem hanc impediunt, cum & è locis minùs diſpoſitis, imò ſaxeis, & illis tempeſtatibus æquè expoſitis, herbulas egregias enaſci videamus, etiam exemplo probat cum aliquo cranio ex patibulo deſumto & Uſnea decorato, quod apud Clariſſ. *Celſiſſimi Ducis Boruſſiæ* Regiomonti Pharmacopæum *D. Caſparum Pancerum* vidit, exoticis & raris quoque gaudentem.

Clariſſ. D. Joh. *Chemnitius in Indice Plantarum circa Brunſuïgam* ſcribit, ſe vidiſſe ante annos aliquot octo ſimul crania militum in prælio Cæſareo Danico occiſorum, quæ annos ſeptendecim in ſylvâ vicinâ delituerant, *Uſnea* undique obducta.

Ego ipſemet aliquando in venatione cum *Ser. Rege Joh. Caſimiro*, Domino meo Clementiſſimo; ſimilem calvariam, Uſneâ in diverſis locis incruſtatam, caſu inveni. *Cranium hominis ſuſpenſi muſco ſeu uſneâ* in aliquibus locis obductum, vidi Anno 1642. apud piæ memoriæ *Ser. Caroli Ferdinandi, Principis Pol. & Svec. Apotekarium, Dn. Sebaſtianum Englertum*, is propè patibulum Varſavienſe, olim muratum, ſub muro in capellâ antiquâ id invenerat, in quo adhuc nidus paſſerculorum conſpiciebatur. Sed hoc notandum, quod *uſnea humana* ſit *duplex*, ſcil. *vegetata, villicoſa & herbacea*, quoniam ex parvis filamentis herbaceis conſtat, in formâ quaſi illius muſci, qui in tegulis creſcere ſolet, & qui à *Taber. lib. 2. p. 488.* in figurâ ibi delineatâ inſpicitur, & iſte muſcus maximè in illis capitibus ſeu craniis invenitur, quæ in terrâ lociſque humidioribus ſepoſita ſunt. *Altera eſt cruſtacea*, in ipſo capite tanquam cruſta adhæreſcens, ſimili modo illi, quæ in ſaxis & lapidibus campeſtribus, ordinariè in multis locis non cultis apparet, & â Botanicis lichen ſaxatilis, ſeu lichen petrea nim. (Germ. Steinflechten) appellatur, de cujus ſpecie hîc nobis ſermo eſt, quia & illa eſt uſnea, quæ ab autoribus eligitur, quæ peculiari quâdam virtute, ad diverſos morbos depellendos & curandos, dotata eſt.

Virtutes & uſus *uſneæ* cranii humani ab autoribus attributi ſunt mirabiles, & *primò*.

In Epilepſiâ & affectibus Cephalicis tanquam expertiſſimum & ſæpè probatum remedium à multis habetur: cujus uſum & effectum ego ipſemet in fœminâ quâdam à multis annis Epilepticâ, (& per piè defunctum *D. D. Andr. Cnöffelicum* Archiatr. S. R. M. curatâ) vidi, ubi uſnea

humana tanquam baſis & fundamentum illius medicamenti Antepileptici erat. Quoniam verò prænominatus *D. D. Cnöffelius uſneam* iſtam non ſemper in copiâ ad manus habere potuit, loco ejus poſteà in aliis ſimilibus curationibus ipſum cranium humanum ſuſpenſorum ſubſtituit, & maximè illud *Oſſiculum triangulare* ſeu triquetrum accepit, quod aliquando in craniis circa principium ſuturæ Lambdoidis manifeſtè apparet, quod cum ſummâ diligentiâ avidè quærere ſolebat, ſed rarò, nec in omnibus reperitur, ideò diverſa capita inquirenda fuére. *Hild. in Cent. 1. Epiſt. 65.* ſcribit, ſe habuiſſe ſemel horum oſſiculorum ultra centum. Cranium cum oſſe triangulari in confinio Sagittalis & Lambdoideæ, variisque in hac oſſiculis ſpectatur in Muſæo *Cl. D. Th. Bartholini.* Sunt alii, qui ſcribunt, hoc eſſe illud Oſſiculum Lutz, de quo moderni Hebræi mirabilia ſomniant, in illo latére radicem vegetantem, cujus vivificâ facultate corpora humana in noviſſimo die ſint ſurrectura, de quibus vide *Robertum Fludt de Fluctibus in Philoſophia Moſaica,* qui vult oſſiculum hoc habere formam crucis, & ſolùm in craniis recens trucidatorum inveniri. Alii ſcribunt in dorſo reperiri vertebram, cui *Luz* nomen impoſuerunt, *Cornelius Agrippa & veſalius* in pede collocant.

Sed iterùm ad uſneam noſtram:

In *Hæmorrhagiâ narium* præſtantiſſimũ *uſnea cranii humani* eſt remedium, quod omnibus Medicinam profitentibus eſt notum. *Hildanus Cent. 2. p. 54.* in ſiſtendâ Hæmorrhagiâ ejus præſtantiam non rarò expertus eſt. Paracelſus *in Manual. pag. 49. Tabermontan. l. c. &* alii quàm plurimi Medici idem hoc de Uſneâ ſcribunt. *Cl. Daniel Beckerus lib. 2. p. 133. Microcoſ. Medici* dicit, ſe exoptatum ejusdem vidiſſe effectum, deſperatamque correxiſſe Hæmorrhagiam, in juvene quodam, jam pro agoniſante habito. Ego ipſemet in ſiſtendâ Hæmorrhagiâ narium deſperata, ex uſnea & fimo porcino, cum mucilagine Tragacanthi (per aq. ſpermat. ranarum fact.) turundas paravi, quæ priùs exſiccantur, & poſteà in loco ſicco ſervatæ, tempore neceſſitatis naribus intruduntur, incantamenti inſtar ſanguinem retinere ſolent. Circa frontem Anacollema, ex Bolo, ſang. Draconis, Pulvere ſperniol. noſtr. (ex nigr. Oculis ppt.) & uſnea aa. q. ſ. cum albumine ovi & modico aceti paratum applicet. In defectu verò *uſnea ex capitibus* ſuſpenſorum eligitur

illa,

illa, quæ in cæmeterio aliquando in oſſibus demortuorum, vel etiam illa, quæ in tegulis creſcit, item *Uſnea*, quæ in ramis ſeu truncis antiquis prunorum ſylveſt. & acidorum adhæreſcere ſolet. Et ex illâ prius pulveriſatâ, cum adjecto albumine ovi, fiat dicto modo frontale.

Unzerus in lib. 3. de Peſt p. 267. vult, quod *Uſnea humana*, ſolùm manibus retenta, omnem hæmorrhagiam è veſtigio ſupprimere & reſtringere valeat. *Sennertus lib. I. Pract. p. 977.* eandem in Syndone rubrâ de collo ſuſpenſam, in ſimili caſu commendat, ubi & ſequens *Amuletum*, concinnat: ℞. Cinerem bufonis unius. Lap. Hæmatit. ʒß. Muſci cranii humani pulver. Umbilici marini, coral. rub. ppt. aa. ℈j. Radic. Tormentillæ Biſtortæ aa. ʒß. Burſſæ paſtoris, Flor. Bellid. minor. Anagal. rub. aa. p. j. f. pulvis, qui in ſericum rubrum includatur. f. ſacculus collo appendendus.

Amuletum aliud ex Uſnea Microcoſmi, noſtro more ſic componitur.

℞. Uſneæ Microcoſmi, ſeu Muſci cranii humani (vel loco illius Muſci ex oſſibus humanis defunctorum, in cæmeteriis collect.) Pulveris Bufonis, Sperniolæ noſtræ præparationis (ex oculis nigris ſpermatis ranarum cum propriâ mucagine aquat. per creberrimam imbibitionem præparat.) part. æquales. Miſce & cum mucilagine Tragacanthi, per aquam ſpermat. ranarum fact. fiat maſſa, ex quâ poſteà formentur Amuleta, cordis vel aliâ formâ collo appendenda. Vel duo poma, quæ manibus tàm diu tenenda ſunt, donec incaleſcant.

In omni Hæmorrhagiâ tàm narium, quàm uteri, Hæmorrhoidum & vulnerum miræ virtutis. *Armillæ* elegantiſſimæ & corallia circa manus & collum pro fæminis parantur modo ſequenti:

℞. Specierum præcedent. ex Uſnea, Bufone & Pulv. Sperniol. ppt. part. unam vel q. v.

Oſſium human. ex cæmeterio ad nigredinem uſtorum (meliùs crudorum) & ſubtiliſſimè pulveriſatorū tantundem ad pondus omnium.

Et cum mucilagine Tragacanthi per aquam ſperm. Ranarum fact. q. ſ. f. maſſa, ex quâ poſteà formentur globuli vel tabulæ ad placitum, inter formandum verò inungantur digiti

& maſſa ipſa cum Ichthiocolla, prius in aq. ſpermatis ranarum ſuper ignem diſſoluta, qui tandem aciculâ craſſâ vel alio ſtylo ferreo perforari, & in loco umbroſo exſiccari debent, & poſteà in ſcamno tornatorio ab aliquo tornario explanari & poliri poſſunt.

Not. Vidi & olim ad hanc operationem perficiendam apud *Dominum Gothofredum N.N. Apothecarium Thorunienſem*, dum Warſaviæ adhuc eſſet, inſtrumenta ſingularia ex ferro, quibus ex Ebore ad nigredinem priùs calcinato pulveriſatoque, admixtis variis Gummatibus & ſpeciebus odoriferis, varia ſimilia corallia efformare & elaborare ſolebat.

Sunt & alii, qui *ex Uſnea* in cranio hominis ſuſpenſi inventa, vitriolo Veneris (prius in Sole phil. calcinat.) & Nitro fixo p. æq. mediante Ichthyocolla in Aq. Spermat. ranarum, priùs diſſoluta, *Lapides* & *Tabulas* formare ſolent. *Lapides* tenentur in omni Hæmorrhagiâ (ex quâcunque parte etiam illa proveniat) manibus, donec incaleſcant. *Tabula* in majori formâ applicetur dorſo in fluxu Hæmorrhoidum & menſium mulierum, in fluxu verò ſanguinis è naribus, fronte, in febribus calidis, pulſibus: item vulneribus cæſis & aliis partibus, ubi ſanguinis impetus cohibendus eſt. Aliàs in deſperato fluxu nimio menſtruorum & Hæmorrhoidum ſæpiſſimè & nunquam abſque juvamine & ſolatio infirmarum & infirmorum, *Uſneam* Microcoſmi in formâ Pulveris ℈j. per ſe, vel cum additione coral. rub. cum ſpermate ranarum (rec. collect.) præparatorum exhibui, etiam pro meliori uſu & commmoditate Pilulas ſequentes paravi:

℞. Uſneæ pulveriſatæ.
Eboris foſſilis, ſeu corallorum, prædicto modo pptorum an. ℈j.
Opii noſtri correcti gr. j.

Cum Syr. Idoneo f. Pilulæ parvæ, foliato auro obductæ, quæ ſecundo ſemper die (in Emulſione aliquâ ex Seminibus 4. frig. cum aq. ſpermat. ranarum prius rec. parat.) circa cubitum ſumuntur. Cl. Daniel *Beckerus in Medico Microcoſ. cap. V.* in ſimili affectu tales habet Pilulas; ℞. *Muſci Cranii Humani.* Magiſt. Corallor. Perlarum. an. ℈ß. Boli Orient. gr. vij. Miſce f. Pil. & Uſneam, linteolo obvolutam, inferiori immittit parti.

Ego

Ego *in fluxu nimio menſtruorum*, ordinavi peſſarium ſequens ex eâdem Uſnea (vel etiam in defectu hujus Muſcum ex corticibus ſylveſt. [prunor collect. Germ. Schlehen Moeß) cum fimo porcino & ſperniola noſtra ex oculis nigris, cum propriâ mucagine per iteratam inſuccationem prius parat. an. part. æqual. miſce. f. pulvis. Ex hoc pulvere poſteà cum materiâ idoneâ ſcil. goſſypio, lanâ concerptâ, ſtupa purgata, vel materia ſyndonea ſive Zendalo, f. Peſſarium, vel Pulvis incorporetur Cerâ, vel cum mucilagine Tragacanthi per aquam Sperm. Ranar. fact. vel alio ſucco conveniente, ſcil. acatiar. Sylveſt. Burſſæ paſtoris. f. Peſſarium in formâ conſueta, alligatur filo, ut pro libitu ſingulis 6. horis extrahi, & ſinui pudoris novum inſerere poſſit.

Fabricius *Hildanus in Cent. Epiſtol. ad amicos Epiſt. 39. pag. 987.* ſequens, *ex Uſneâ* compoſitâ commendat *Peſſarium:* ℞. Farinæ volatilis ℥ij. Terræ Sigillatæ, Sang. Draconis, Gypſi, Cinerum aquat. ranarum an. ʒiij. Muſci cranii humani ʒj. M. f. pulvis ſubtiliſſimus, in quo turunda ſeu peſſarium (ex ſtupis ſuavibus, juſtæ magnitudinis prius formata, & decocto fol. prunor. ſylveſtr. vel alio liquore conveniente humefacta) involvenda eſt.

Hinc *Weikard. p. 356.* & Cl. D. D. *Beckerus ex illo p. 133.* in uterum ſequens *Decoct. injiciendum* efficax eſſe ſcribunt, quod & in procidentiâ ipſius Uteri & inteſtini recti, etiam adhiberi poteſt, quod. ℞. Glandul. exſiccat. ℥iij. Uſneæ cranii ℥j. Rad. conſol. biſtort. tormentil. an. ℥ß. Terræ Sigil. ʒiij. Lap. Calaminar. Ciner. Sarment. Herniariæ ſiccæ an. ʒij. Abſynthii ʒj. *Coq.* in aq. fol. Quercus, & tertiâ parte vini rubri ad menſ. j. pro injectione, quæ efficacior erit, ſi parùm aluminis addatur.

In Dyſenteriâ & aliis profluviis ventris & Inteſtinorum. Poppius *lib. 2. Theſaur. med. p. 410.* ℈j. Uſneæ exhibet.

Ad ſiſtendum ſanguinis profluvium è vulneribus, vix invenitur Chirurgus exercitatus, qui Uſneam in Oſſibus humanis mortuorum collectam non pro certo & infallibili experimento habeat.

Hildanus in lib. de Lithotomiâ veſicæ cap. X. p. 724. & in Tract. de Gangranâ & Sphacelo cap. 19. p. 814. item *in Ciſtâ Militari Claſſ. XVIII. p. 1041.* pulverem cum Uſnea commixtum à multis annis jam probatum ſequentem habet.

℞. Farinæ volatilis ℥vj.

Sang.

Sang. Draconis. Thuris an. ℥j. Boli or. Terræ ſigil. an. ℥ß. Gypſi ℥jß. Ranarum aquatilium præparatarum ℥ij. Muſci Cranii humani ℥j. Pilorum leporum minutiſſimè inciſorum ʒij. Pul. albuminum ovorum, Sole caniculari exſiccatorum. Spumæ maris, ſpongiæ novæ torrefactæ an. ℥j.

Miſce fiatque pulvis ſubtiliſſimus, quo in omnibus vulneribus etiam capitis, & detectis membranis, uti & in Hæmorrhagiâ narium, cum fructu uti poteris. *Weickard. p. 566.* hanc habet formulam, & *Cl. D. D. Beckerus ex ipſo.* ℞. Thuris, Aloës, an. p. æq. pulveriſa ſubtiliſſimè, & cum albumine ovi incorporentur, addendo Muſcum de cranio hominis defuncti, excipiantur lanugine panni veteris, & utere.

In Synoviâ. Chirurgus quidam Uſneam (in cæmeterio ex oſſibus & capitibus humanis collect.) cum æquali parte Laccæ rubræ globuloſæ commiſcebat, etiam aliquando in defectu Uſneæ pulverem ex ipſis oſſibus humanis ſeu calvaria admiſcebat, & vulneribus, linteo concerpto, applicare ſolebat: & hoc apud illum pro ſummo ſecreto in iſto affectu tenebatur.

Helmontius ex Uſnea, ſale marino & ente veneris, cum Ichthiocolla ſoluta, ſuum parat *Periapton Salutis* Magneticum (Driff), ſeu *Lapidem Butlerianum*, quo ſolo attactu extremo linguæ apice ſalutem afferre vult.

Uſnea in cranio humano ſuſpenſorum inventa, ingreditur quoque *Unguentum Armarium*, quod aliàs *Martiale & Magneticum* dicitur, quod ut Magnes ferrum, abſconditâ & occultâ facultate trahit, ita ſimili modo occultâ vi vulnus inflictum per hoc unguentum ſanatur. Armarium & Martiale vocatur, quod unguentum hoc non vulneri, prout ordinariè fieri ſolet, ſed armis, (quibus vulnus inflictum eſt, & iis adhuc cruor adhæreſcit) applicatur, cumque eo affricatur. Alii ſolum, quando illud telum ſeu arma habere nequeunt, aliud telum ſeu lignum, ſanguine prius ex vulnere imbutum, & exſiccatum, in hoc unguentum imponunt, & vulnus ſingulis diebus, faſcia nova, urina vulnerati madefacta, obtegunt. Hujus unguenti primum inventorem dicunt fuiſſe Paracelſum; ſed *Keckermannus lib. 1. Syſtem. Phyſ. c. 9.* Autorem vult Italum quendam Parmenſem. Poſt ipſum à diverſis autoribus diverſæ compoſitiones & deſcriptiones compoſitæ ſunt, ſcil. à *Crollio, Colero, Weckero, Gocle-*

Goclenio, *Helmontio*, *Cornario*, *Weikardo*, aliiſque pluribus Autoribus, qui de hoc ungento ſcripſerunt, & in quibus omnibus *Uſnea* Microcoſmi tanquam baſis & fundamentum eſt. Qui de hujus unguenti effectu, virtute, uſu, & præparatione, plura deſiderat, is adeat *Theatrum Sympatheticum*, *Norimbergæ* impreſſum, ubi omnes Autores, qui pro & contra huc usque ſcripſerunt, Ben. Lect. quaſi in uno faſciculo inveniet. Hoc ſaltem hîc admonendum, quod Uſneam non ſolùm pro confectione unguenti, ſed & in aliis uſibus, tàm internis, quàm externis colligi volunt, Lunâ creſcente, & in bonâ Domo exiſtente, ſcil. Veneris, ſi fieri poſſit, (non Martis aut Saturni) cur verò ex ſtrangulati potiùs, quàm alterius cujusdam capite, *Uſnea* eligatur, rationes dat *Goclenius in Tract.* de confectione hujus unguenti, & *Helmontius de Magn. Vulnerum* curatione, quos B. L. inſpicere poteſt.

Sunt & aliqui, qui credunt, ſed ſuperſtitioſè, *Vſneam* cum *Zenith* virguncularum, & radice victoriali ſimul ſacculo virgineo incluſam ſub axillâ ſiniſtrâ veſti inſutam, portatamque contra omnia arma & tela valere & defendere, hominemque inviolabilem reddere. Quod & Cl. *Sennertus lib. 5. Part. 4. cap. 24. Med. Pract.* ex libello publicè impreſſo ſcribit, quod Uſnea die Veneris ante Solis exortum, ex hominis ſuſpenſi vel rotâ necati Cranio, Muſcus cum certis precibus (quæ ibi non ponuntur, nec poni debent) deradendus ſit, qui ſi in veſte ſub ſiniſtrâ axillâ inſutus geſtetur, hominem eodem modo inviolabilem præſtet. Sed uti hoc illicitum eſt, ſeſe impenetrabilem reddere, ita & Chriſtianum hominem non decet, ſimilia ſuperſtitioſa tractare. Et ergo tale artificium conjuratione acquiſitum malo credere, quàm cum periculo corporis & animæ tentare, quia ſuperſtitioſa ſunt, & nullius in hâc re efficaciæ.

Alii iterùm ſunt, qui *Vſneam* ex cranio hominis ſuſpenſi, cum eodem Zenith ſeu linteo maculato primi menſtrui, plumbo commiſcent, quando ſpherulas ſeu Pilulas fundunt, & ſic ſibi certum ictum ex bombardâ promittunt, ſed & iſta ſunt vana, nec ad noſtrum propoſitum ſpectant.

Jam reſtat, ut, cum *Vſnea* Microcoſmi tanquam remedium in multis morbis excellentiſſimum, aliàs ut ſupra dictum, rarò & in exiguâ quantitate inveniatur, quomodo faciliùs & in majori copiâ adacquirenda ſit, hic oſtenditur. *Non pauci* fuere, quos ipſemet noſco, qui di-

verſis modis hoc tentaverunt, & crania ſimilia, ſcil. hominum violentâ morte peremptorum, in loca humida ſuper terram (ubi aliàs Muſcus copioſè creſcere ſolet) reponebant. *Alii* ponebant caput ſupra rupes in locis altioribus montium, ubi aliàs muſcus ſimilis, quaſi cruſta lapidibus & ſaxis adnaſcens, copioſè conſpicitur. *Alii* etiam ut rem promoverent, caput ſeu cranium circumcirca ſimilibus lapidibus (muſco cruſtaceo, contagii inſtar infecto) tegebant, & ſuo tempore muſcum, ſeu florem, ſimili modo in cranio creſcentem, ſperabant. Meliorem, adhuc ſucceſſum credebant & aliqui, qui muſcum ipſum in tegulis & lapidibus collectum, cum aquâ pluviali, ſeu rore Solis commiſcebant, & calvariæ inſtillabant, ac poſteà ſupra murum in loco altiori & quietiori ad annos 3. vel plures reponebant. Qui modus defuncto & ſuperiùs præmemorato *Domino D. Cnoffelio* non diſplicuit: nam ille ipſe, qui adhuc meliorem ſucceſſum ſperabat, commiſcebat muſcum terreſtrem minimum (qui in terris locisque humidioribus, item in tegulis tectorum umbroſorum invenitur) prius manibus contritum, cum vino optimo Hiſpanico, mixturâ poſteà ungebat cranium circumcirca, & reponebat illud in ſuperiori loco domus, ad creſcendum ſuper murum, & ſub aperto cælo, interim irrupit bellum cum Suevis, caput ſeu cranium ita confectum, in abſentiâ hoſpitis, remotum & rejectum fuit, & nemo poſteà ſcire potuit, ubi remanſerit. Jam eſt ſeptimus annus, ubi de hac materiâ cum amico aliquo curioſo in diſcurſum incidi, qui mihi jurando quaſi confirmabat, ſe habere inventionem ad acquirendum hunc muſcum brevi tempore, & quidem in copiâ, nullo alio modo, niſi quod calvariam hominis prius oleo olivarum benè inunctam, in loco remoto & ſylveſtri ſuper lapides antiquos, tali muſco cruſtaceo infectos, poneret, (qui in campis deſertis aliquando in unum cumulum collecti inveniuntur) & per annum in illis quieſcere reliqueret, ſic acquiſiviſſe certum muſcum in cranio, quod ſæpiùs probarit.

D. Martin. Bernhardi in Litt. Warſovia Vratisl. datis ad D. Sachſium.

OBSER-

[illegible] HISTORY

AD OBS. LIV.

Observatio LIV.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

FUNGUS MONSTROSUS IN ALVEARIO INVENTUS.

INter ſpontaneos vegetabilis naturæ partus, numerantur & *Tubera* & *Fungi*, quæ ſecundum *Trag.* nec flores, neque ſemina ſunt, quia radice, foliis & fructibus carent, ideò primum imperfectum vegetabilis naturæ gradum obtinent, & inter plantarum ſolùm rudimenta primum tenent locum. Perſæpè contingit, quod in cavitatibus alveolorum, ex ipſo trunco ligneo, certum genus *fungorum*, multis germinibus, veluti manus in digitos plures diducta, creſcere ſolent, ideò à Germanis, Stock-Schwämm / item das Müterichen oder Händichen / ſo in den Bienſtöcken gefunden wird / Latinè verò *Fungus prolifer* appellatur.

Ejusdem generis *fungum*, ſed in monſtroſâ & ſingulari formâ, caſu inveni ante annos aliquot *in Lithvaniâ*, in quâdam villâ, in *Apiario*, antiquo. *Is* enim *ſignaturam* & formam *uteri muliebris, cum vaginâ, tubis* & *teſtibus*, etiam *adnata veſica*, in omnibus à naturâ ita æmulabatur, ut nihil ſimilius eſſe potuerit: *Coloris* erat ex luteo palleſcentis, qui à latere ex unâ parte parùm obſcuri ex atro rubeſcentis ſeu caſtanei coloris erat; tota ſubſtantia interna erat alba, dura & tenax, odoris mellei, magnitudo verò & forma illius melius in adjectâ figurâ apparebit.

Similem quaſi *fungum*, ex multis germinibus compoſitum, (ſed non ita monſtroſum) etiam *in alveario* inventum, aliquando Pultovviæ accepi, quem poſteà Amico meo *D. D. Cnöffelio* Marienburgum, cum aliquibus conchiliis in Pruſſiam miſi.

Huc etiam pertinet ille *fungus Batavicus* ſeu Hollandicus, qui propter abominandum fætorem, ab illis *Ovum Dæmonis* à Dodonæo & Junio aliàs *Fungus Phalloides* dictus eſt.

Is oppoſitus præcedenti (qui muliebria exprimebat) *virili figurâ* adeò â naturâ efformatus erat, ut in omnibus *figuram penis cum glande & teſtibus* hominis aliquando accuratiſſimè repræſentari ſoleat. Naſci-

tur hic in Hollandiâ in Sabuletis, aliquando copioſè. Fungum hunc primò deſcripſit & explicuit *Cl. D. Hadrianus Junius*, & poſt ipſum *Dodon.* & adhuc alii plures, qui de re Herbariâ ſcripſerunt, de quo vide ulteriùs in *Hiſt. Univerſal. Plantarum Tom. 3. lib. 40. p. 827.* ubi & *Fungus*, Phalloidis genus, veretri canini inſtar cum adjectâ figurâ invenitur.

SCHOLION. vid. Addenda p. 393.

FUngos, Græci pro Deorum cibo naſci dictitant, ut *Tranquillus* in Nerone meminit. *Porphyrius* non cibum, ſed filios Deorum, Fungos & Tubera vocabat, quod provenire viderentur ſine ſemine.

Fungorum ſpecies numeroſæ & variæ ſunt, & tàm formæ, quàm colorum varietate & qualitate inter ſe diſtinctæ, de quibus vide *Cluſium*, *Bauhinum & Univerſal. Plantar. Hiſtoriam in Tom. 3. l. XL. c. 1.*

Dioſcoridi Fungorum differentia duplex eſt: *alii* enim in cibi uſum veniunt, *alii* venenoſi ſunt. Naſcuntur ferè omnes ſpontè, & absque aliquâ ſeminalis virtutis efficaciâ, ex pituitoſo & mucoſo, arborum lignorumque putridorum & communi terræ ſucco, Soliſque calore fruentes in diverſis locis, diverſâque matrice, non ſolùm in terrâ, arboribus, & in earum radicibus, aliisq; lignis putridis, ſed & in tectis ſtramineis domorum, murorumq; antiquorum, & in ipſis lapidibus & ſaxis.

Fungi qui toto genere lædunt, & pro *veneno* habentur, ſunt illi, qui in locis putridis, fœtidis, fimoſis & venenoſis naſcuntur, & maximè circa illas regiones, ubi varia animalium venenoſorum habitacula ſunt, ubi ſæpè ex rerum vicinarum putredine, ex ſerpentum, bufonum & aliorum animalium venenatorum afflatu vel contactu venenum aliquod contrahere poſſunt.

Item *Fungi*, qui coloris nigri, cinerei & miniati ſeu cinabrii ſunt, punctulis ſeu maculis, diverſisque coloribus in ſuperficie hinc inde dotati, & marmoris varii inſtar, hi omnes propter malignam & lethiferam qualitatem rejiciendi ſunt.

Fungorum iſtorum ſcil. *lethiferorum*) eſt maximus numerus. *D. Joh. Lœſelius in Catalogo Plantarum*, ſpontè naſcentium *in Boruſſiâ*, ſolus ad 42. ſpecies, quæ inveniuntur, annotavit.

Fungorum verò *genera*, qui *in eſum* veniunt, & inter eſculenta habentur, numerantur à *Cluſio*, *Bauhino*, & ab aliis Autoribus etiam in ſatis magnâ copiâ, ex quibus melioris notæ ſunt: *I. Fungus Auguſti* menſis.

Germ.

(Germ. Herren-Böltz / quod Dominorum menſâ ſit dignus.) *2. Fungus poroſus* I. Bauh. (Germ. Spitz-Morchen) *3. Fungus pileolo lato*, albo & flaveſcente, genus IX. Bauh. (Germ. Rehling / gelbe Pfifferling) *4. Fungus piperinus* (Germ. Pfifferling.) *5. Fungus Autumnalis*, Bauh. (Germ. Reitsger,) & alia adhuc genera, quorum ſuperiùs citatus *D. Joh. Læſelius* ſolus (in Pruſſiâ naſcentium) etiam circiter ſpecies 27. annotavit. Horum apud ſingulas ferè nationes peculiaria genera inveniuntur, qui aliquando in magno pretio habentur. Italia præcipuè *Fungorum* copiâ gaudet, & inter omnes Regiones Hetruria, qui cæteros antecellunt, vulgò *Prignoli* dicuntur, ſecundum verò tenent locum illi, qui *Porcini* nuncupantur. Præter hæc adhuc alia multa genera Fungorum inveniuntur, qui vulgò *Orelle, Cardarelle, Pratajoli, Turini, Parigiole, Ordinali* & *Marine* appellantur, ſunt & plura eorum genera, quibus Italia gaudet.

Quantum olim exiſtimati fuerunt *Fungi* & *Boleti*, indicat illud Martialis:

Argentum atque aurum facile eſt, lanamque togamque
Mittere, *boletos* mittere difficile eſt.

Poſtremum adhuc ſingulare genus *fungorum*, teſte Joh. Bapt. *Port. 2. lib. 10. villæ ſuæ pag. 767. è lapidibus*, quod & ſaxis naſcitur. Præciditur ad eſum unus, alius ſubnaſcitur, ſemperque novos producit, reſtibili fœcunditate ſeptem diebus perficitur, ſexies anno demetitur, terra dodrante operitur.

Neapoli afferuntur ex Veſuvio monte lapides, Surrenti ex Fageto altiſſimo ſui tractus monte, in Apuliâ ex Gargano & celſioribus montium partibus, quos ubi ſemel produxiſſe vident fungos, effodiunt, & venales exportant, qui poſteà teſte *Portâ, Kirchero* & aliis, in divitum viridaria, cellas vinarias aliaque loca translati, numeroſos fungos (inſtar turionum aſparagi, aliquando etiam pileatos) producere ſolent. Lapides tamen priùs aliquantum teguntur, & aqua tepida ſeu pluviali inſperguntur, ſic intra paucos dies, ſcil. 5. 6. 7. aliquando etiam in unâ nocte eſculentos & non ingratos fungos protrudunt.

Sunt qui tales Lapides, ut melius, citius, ſapidioreſque germinent fungos, dolii vinarii ſtillicidio ſupponunt.

Horum Lapidum mentionem fecit Rev. P. Athan. *Kircherus S. I. in Mundo Subterraneo Tom. 2. lib. 11. Sect. IV. cap. 7.* qui ſcribit, quod in illorum viridario Romæ ſaxum ex monte Tiburi vicino translatum, præ-

grandes & optimæ notæ *fungos* producere ſoleat, & quod in illo monte ex lapidibus ſicciſſimis *fungi* prægrandes, majores cucurbitarum forma prodeant, delicio accolarum. *Porta lib. X. villæ ſuæ cap. LXX. de Fungis* ita ſcribit: Eſt *fungorum* ſpecies antiquis indicta, Neapolitanis *Gallinaccia* vulgò nuncupata, mirabili profectò formâ, ut neſcias, cui aſſimiles: ad magnam creſcit altitudinem, ut brachiis diductis vix homo complecti poſſit, pondus ſexaginta librarum, non orbiculari formâ, ut cæteri, ſed veluti manus in digitos plures diducta, ut Quercûs frondibus aſſimiletur. Fungus hic eſt albus, calloſus tantæque magnitudinis, ut unus toti alendæ familiæ ſufficiat. *Ferrantes Imperatus in Hiſtoriâ Naturali* ſub nomine *Tuberis fungarii* ait, vidiſſe Fungos ponderis plusquàm centum librarum. Monſtrum non minus eſt ille *fungus Hungaricus*, qui *Cluſii 21. & C.B.32.* genus eſt fungorum eſculentorum. Nam ille adeò vaſtæ interdum eſt amplitudinis, ut integram etiam μυχηϛοφάγων familiam explere & ſatiare poſſit. Refertur etiam circa Levva Dominorum Dobo oppidum, in extremæ Ungariæ limitibus Croatiæ vicinis tantâ nonnunquam amplitudine excreſcere, ut currum bigis trahendum implere poſſit.

Naſcitur autem in Ungariâ ſub extremum Autumnum, vel circiter diem D. Michaëli ſacrum, ad Quercuum radices, Vocatur ab *Ungaris Bokros gomba*, à Germanis Scheberling.

Sunt qui credunt, ſimilem fuiſſe fungum illum, qui (referente *Diodoro Casſio Nicæo*) Trajano Cæſare, adverſus Decebalum Daciæ Regem proficiſcente, ingens latinis literis inſcriptus circumferebatur à Barbaris.

Rationes, quomodo hi fungi ex terrâ, ligno, maximè verò è ſaxis naſcantur? dat *Rev. Pat. Athan. Kircherus* in loco jam ſuperiùs annotato, nempè ex variis ſive ſtirpium, ſive animalium vitâ defunctorum ſeminalis virtutis profluviis, quæ quidem aliud non ſunt, quàm corpuſcula ſpermatica, quæ intra proprios ſaxorum receſſus inſinuata, roris, nebulæ, pluviarumque madore irrigata, & calore ambiente ſuſcitata, cum ob debilitatum ſeminalis virtutis robur, & variè alteratum, plantas aut animalia producere non poſſint, ne veluti otioſa nihil produxiſſe viderentur, infimi inter vegetabilia gradus ſubſtantiam generant, quæ paſſim tubera & fungi appellantur.

Fungi

Fungi omnes, maximè ii, qui eſui ſunt, (opinione aliorum) inter tonitrua & pluvioſo Cœli ſtatu frequentiùs naſci ſolent, quemadmodum Aquinas Poëta confirmat:

Et facient lautas optata tonitrua cænas.

Sunt, qui *arte* quaſi *fungos* edules promovere volunt, *Tarentinus* Autor eſt, ut perhibet *Ruellius*: Si caudice Populi nigræ, juxta terram conciſo, fermentum aquâ reſolutum infundatur, illicò proſilire *Fungos*: addens, ſi montanum arvum multis calamis, ſtipulis & fructibus ſcatens, cum Cœlum imbres parturit, incendatur, permultos beneficio naturæ prorumpere *fungos*.

Dioſcorides tradit eſſe, qui dicant, utriusque Populi albæ nigræque cortices, in minutias conciſos, & ſegetibus ſtercoratis inſperſos, *fungos* utiles innocentesque parere, toto anno eſcibiles.

Clar. Sennertus in lib. de conſenſu ac diſſenſu Galen. cum Ariſtot. c. XII. pag. 345. ita ſcribit: *Fungi* ſi coquantur, aut ſuccus exprimatur, & ſuccus vel decoctum radicibus arborum affundatur, *fungi* inde naſcuntur.

Fungorum edulium multorum palato arridet, ideò à Magnatibus ſæpiſſimè avidè expetuntur, iisque tabulæ lautiores ornantur. Eorum verò modus parandi eſt multiplex, & fermè omnibus notus, de quibus videat B. L. illos, qui de hâc materiâ copioſè ſcripſerunt.

In *Lithvaniâ* fungos ordinarios, Germ. Haupt Pilß/ filo prius trajectos, & in corollâ compoſitos, ad fornacem ſeu clibanum exſiccatos, in alimentum totius anni ſervare ſolent, & hoc non ſolùm fit cum *fungis* ordinariis, ſed & cum cavernoſis ſeu rugoſis, Germ. Maurachen/ qui ita in filo trajecto compoſiti, in clavo ſuſpenduntur, & in Sole vel hypocauſto ad fornacem permanent, donec ſuperflua humiditas conſumatur & exſiccetur, hi in ſummis deliciis adeò ſunt, ut Artocreis admiſceri poſſint.

Alii *fungos Auguſti* menſis (Germ. Reitſker cum Sale & aceto in doliolum condunt, lapideque magno onerant, ut ita Hyemali tempore (maximè Quadrageſimali) uſui eſſe poſſint.

Et ſi quidem aliqua genera fungorum edulia ſunt, & à Galeno *de aliment. lib. 2. & Dioſcor. lib. 4. c. 33.* internè eorum uſus concedatur, malignam tamen & lethiferam qualitatem in ſe retinere, quàm in præparatione ſeu cocturâ non ſemper amittunt, certum eſt. Etiam craſſos & Melancholicos humores generant, & immoderati eorum uſus, varias

rias cruditates, dolorem, ſpirandi difficultatem, Podagram, Dyſuriam, Paralyſin, & ipſam Apoplexiam inducere ſolet. Itaque quod omnes unanimiter ſvadent, ab eorum uſu vel prorsùs abſtinendum eſſe, vel parcè ſumendos & quidem benè coctos, & aromatibus conditos, ac vinum optimum antiquum ſuperbibendum.

Cl. Sennertus *in Inſtitut. lib. IV. Part. 1. c. 3.* dicit, quod nulla ſit ætas, nulla corporis conſtitutio, in quâ non plus plerumque incommodi, quàm commodi, ex uſu tuberum & fungorum proveniat. Complures ex eſu fungorum interiiſſe, exemplis multorum hoc teſtari poſſumus. Plinius *lib. 22. c. 23.* ita ſcribit: Familias nuper periiſſe & tota convivia, Anneum Serenum, præfectum Neronis vigilum & tribunos & centuriones.

Mulierem ex eſu Fungorum in morbum graviſſimum incidiſſe, & ab eo inſanam permanſiſſe, refert *Foreſtus.* Joh. *Renodeus* Medic. Regius Pariſienſis in ſuo *Diſpenſatorio l. 1. c. 13.* de Fungis ita loquitur: Fungi verò non quidem Medicamenta ſunt, ſed aliquando alimenta, aliquando venena: horum enim uſu ingenui quinque adoleſcentes Lutetiæ literis operam dantes interierunt: Aulici tamen talium eduliorum avidiſſimi ſunt liguriones.

Plura exempla, qui ex eſu Fuugorum ad charontis cymbam deducti fuerunt, inveniet B. L. in obſerv. Medicis Joh. *Schenckii lib. 7.* Ideò hos prænumeratos incommodis & periculis, quæ ex fungorum eſu provenire ſolent, dico ex aliorum quoque Doctorum Judicio: Cum Fungi ſumtuoſiſſimè parati ſunt, fimeto debentur: Quia Fungus, ut quidam volunt, à funere deducitur, quod ſuo veneno ad funus veſcentes deducat.

D. Bernhard. in Litt. Warſov. Vratislaviam miſſis.

OBSERVATIO LV.

D. GEORGII SEGERI.

FUNGUS ANTHROPOMORPHOS.

TRanſmitto Iconem *Fungi Anthropomorphi*, qui arbori cuidam adnatus Anno M. DC LXI. in Sylva Altdorffina à quodam ruſtico inventus eſt, & Noribergæ æri incisus. Dum hæc ſcribo

incidit

Ad Obs. LV.

incidit in memoriam Truncus Anno MDCLVI. Hafniæ in Technicotheca Regia à me viſus, palmæ latitudine craſſus, qui cuneo diſcuſſus in interna facie ſequentia oſtendit verba Danica Latinis litteris expreſſa: JENS HAMERS HOLT ER AFF KONGEN ARBEDT. FOR EN TIFF, hoc eſt: Jens Hamers Holtz iſt von des Königs Arbeit vor einen Dieb. Confer Colerum in Oeconom. lib. Quodlibetico pag. 695. b.

D. Segerii Litt. è Thuronio Vratisl. datis ad D. Sachſ.

OBSERVATIO LVI.

D. GEORGII SEGERI.

VOMITUS BUFONUM.

ANno MDCLXVII. ingruente vere Lanio Thorunenſis novoppidanus ſervo ſuo in mandatis dedit, ut in pago quodam vicino agnellum unum atque alterum coëmeret. Iſte cum inter eundum ſiti urgeretur, aquam in vicinia ſtagnantem avide hauſit, poſt iter perſequitur, herique mandata exſequitur. Veſperi de ventriculi doloribus conqueri cœpit, qui dum de die in diem exacerbarentur, omnem mox culpam in illum hauſtum rejecit. Varia ei à variis laudata ſunt medicamenta, quibus tamen omnibus irrito uſus eſt ſucceſſu. Tandem cum matutino præſertim tempore ſe in ventriculo motum ceu vivi animalculi ſentire conquereretur, ſuſpicio oborta hauſiſſe illum una cum aqua ſeminium alicujus reptilis aut animalculi venenati. Interea inappetentia, vigiliæ, capitis ventriculique dolores & per vices Lipothymiæ quoque ita exercuerunt ægrum, ut munia ſua debitè obire non potuerit. Donec tandem ſemeſtri poſt infelicem hauſtum elapſo, cum omnino ſe aliquid vivi in ventriculo alere conquereretur, ſuaſu neſcio cujus aſſumeret mane pinguedinem Serpentis. Hoc epoto ad exſequenda heri ſui juſſa extra ædes ſe confert, ſed paulo poſt in platea adhuc conſtitutus, urgente *vomitu tres rejicit Bufones.* Hinc domum ſe contulit, Thericam aſſumſit, ab eo tempore melius ſe habere cœpit, priſtinamque ſanitatem recuperavit.

D. G. Segerus Litt. è Thorun. datis ad D. Sachſium.

Confer Miſcellan. Carioſ. Anni I. obſ. 103.

Observatio LVII.

D. GEORGII SEGERI.

ANATOMIA TALPÆ.

ANno 1654. die 26. Junij ſequentia notavi Hafniæ *in Talpâ* maſculo diſſecto. *Ventriculi orificium ſiniſtrum*, quod vulgò ſuperius vocant, internè, quâ cavitatem ſpectat, circum dedit circulus quidam fibroſus, procul dubio ad illius conſtrictionem arctiorem faciens; aſt in *dextro orificio* ſeu janitore linea illa tranſverſa, cujus mentionem facit *Severinus in Zootom. part. 4. p. 316.* non apparuit. Et hæc ſic eſſe, iterata ſectio alterius *Talpæ* confirmavit. Erat autem *ventriculus* ſucco nigricante repletus. *Inteſtina*, recrementis atris hinc inde referta, & potiſſimâ ſui parte uniformia erant, ita tamen, ut ante ſuam in anum inſertionem, ad diſtantiam ferè Spithamæ, iis adhæſerit veſicula quædam inanis, ex multis quaſi minutiſſimis conglomerata, cujus membranula flatum quidem admiſit, non tamen emiſit. In alio autem ſubjecto, loco memoratæ veſiculæ, glandula, craſſiori tunicâ prædita, apparuit, qua ruptâ excrementa effluxerunt. Videntur hæc vices inteſtini cœci, quod *Severinus* Talpis denegat, ſupplere. Cœterùm omnium inteſtinorum longitudo non exceſſit duas ulnas integras, & tres quartas partes ulnæ Hafnienſis. *Hepar* in quatuor diviſum erat lobos. Huic annexa *veſicula bilaria* vix conſpicua erat & inanis; Secus ac in alio ſubjecto, in quo copioſo liquore ſubviridi referta obſervata. *Renes* pro exiguitate ſuâ cavitatẽ habebant ſatis magnam. *Teſticuli*, à lateribus *veſicæ* in infimâ abdominis cavitate latitantes, lutei, non nigri, ut *Severinus* notat, apparebant. *Pulmonum* lobi quinque numerabantur. *Membranæ cerebri* craſſæ, & in ſuperficie exteriori omninò nigræ viſæ. *Oculi* beneficio aliquot fibrarum membranulæ ſubjacenti firmiſſimè annexi, & toti nigri, ſeminis pſyllii magnitudinem non excedebant, ut optimè annotavit *Sever. L. cit. p. 317.* Iidem diſſecti nullum emittebant humorem. Neque tamen illis omnem videndi facultatem cum *Ariſt. Hiſt. Anim. L. 1. c. 9. Plinio Hiſt. Nat. L. 30. c. 3. & Alberto Magno de Animal. L. 22. Tract. 2.* denegandam eſſe cenſeo, cum natura, nihil faciens fruſtrà, non tantùm oculum formaverit, & ſibi debito repoſuerit loco, ſed & ipſam cutem exteriorem è regione

ne oculi ad iſtius magnitudinem exactè perforaverit. Quæ cuncta Talpis, vel ad lumen duntaxat evitandum (ut *Scaliger Exerc. 244. ſect. 1. p. 705.* argutè diſſerit) viſum aliqualem conceſſum eſſe evincunt. *Auriculas* externas nullas habebat, non niſi in quolibet latere foramen patebat, cui annexus ductus cartilagineus, qui ad oſſis usque petroſi cavitatem protenſus, iſti plurimis fibrillis membraneis annectebatur, cavitate pennam columbinam majorem æquans, longitudine verò pollicem tranſverſum excedens. Quinque tandem *digiti*, in pedibus tàm anterioribus, quàm poſterioribus, ſatis erant conſpicui. Unde, notante quoque *Geſnero de Quadrup. Lib. 1. cap. de Talpâ p. 932.* malè iſtis quintum digitum denegat *Albertus Loco cit.*

D. Segerus Litt. è Thorunio dat. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO LVIII.

D. GEORGII SEGERI.

ECHINI TERRESTRIS UTRIUSQVE SEXUS ANATOME.

ANno 1656. die 23. April. præſentibus quibusdam Medicinæ Studioſis in *Fœmella Echini* ſequentia obſervavi Hafniæ. *Muſculi conglobatores* & *inteſtina* æquæ tenuitatis ſine cæci veſtigio apparebant, ut optimè quoque annotavit *Severinus Zootom. Part. 4. p. 319.* Duodeno ſubjacebat *Pancreas* album, oblongum & latum, ductu Virſungiano ſatis conſpicuo præditum. *Hepar* non ſeptem, ut *Sever. L. c. p. 320.* notat, ſed tantùm quinque habebat pinnas ſeu lobos, nimirùm duos majores & tres minores. Horum alteri, & quidem ſoli ejus ſuperficiei leviter tantùm adhæſit *veſicula Fellis* rotunda, ſatis magna & humore nigricante referta. *Vaſorum Lymphaticorum* veſtigia circa venam portæ conſpiciebantur. *Lien* oblongus, gracilis ac rotundus, in alterâ ſuâ extremitate Apoſtema majoris piſi magnitudine continebat, cui materia ſanguini concreta ſimilis incluſa erat. *Renes*, cavitate inſigni prædit, articulum pollicis per omnes dimenſiones æquabant. Illis incumbebant *veſiculæ atrabilariæ*, minoris phaſeoli magnitudine conſpicuæ, quarum ſiniſtra ſubjacenti Reni mediante communi tunicâ firmiſſimè adhæſit. *Uteri* bicornis orificium circum dedit linea quædam nervea, mediocris cultri dorſum latitudine non excedens. Hæc parte eâ,

quâ uterum reſpexit, iſti firmiſſimè adnata erat, aſt, quâ pudendum externum, ex parte attolli potuit, unde valvulam haud ineptè æmulabatur. Cornibus autem uterinis, quæ aliquantulum reflexa jacebant, adhæſerunt *Teſticuli*, ſed perexigui, & vix lentem æquantes. In Thorace *Ductus Lacteus* ſimplex pauco humore aqueo refertus apparebat. *Cordis* ventriculus dexter ſanguine ſcatebat. Et *Pulmones* flaccidi atque variegati, in quinque lobos, nimirùm duos majores & tres minores (quorum quatuor latus dextrum, quintus verò, qui omnium maximus, ſiniſtrum occupârant) diſtincti erant. Et hæc in fæmellâ. In *Maſculo* vivente eodem Anno, die 24. Maji, itidem præſentibus quibusdam Medicinæ Studioſis, â me reſerato, ſequentia viſa. *Pancreas* album ac glanduloſum cum ſuo ductu. Nullum *cæci* veſtigium. *Veſicula Fellis* ingens, & ſucco flavo turgeſcens. *Vaſa Lymphatica* venam Portæ cingentia. *Capſulæ atrabilariæ* oblongæ & luteæ, Renibus inſtratæ, atque ejusdem cum Renibus ſubſtantiæ. *Proſtatæ* flaveſcentes, radici penis adjacentes. *Teſticuli* ab omni humore vacui articulum pollicis magnitudine æquantes. *Cordis* ventriculus dexter ſangvine turgens, ſiniſter omninò vacuus. Denique, *Pes* parvus dexter poſterior cum tibiâ in hoc ſubjecto planè deerat, unde cute, ambiens reſiduum femur, callo obducta erat.

[*D. Segerus in Litt. Thorunio Vratisl. datis.*]

OBSERVATIO LIX.

D. GEORGI SEGERI.

PULVIS GALANI.

ILluſtriſſimus atque Celſiſſimus Princeps ác Dominus, Dominus *MICHAEL RADZIWILIUS, Magni Ducatus Lithvaniæ Procancellarius & Exercituum Dux Campeſtris*, &c. Anni hujus 1670. menſe Junio Warſavium properans, è feſtinante itinere quædam contraxit mala, quæ illum hic locorum ex iis ſe reficere coëgerunt. Vocatus ego, ea, quæ ad Optimi Principis ſalutem reſtituendam pertinebant, ita, DEO ducente & benedicente, ordinavi, ut ante veſperam adhuc dolores intenſi remiſerint, & nox quieta ſubſecuta fuerit. Unde ſequens dies quieti & exſtirpationi reliquiarum morbidarum deſtinata. Cæterùm, eâ ipſâ die me magni Principis curioſa rerum Naturalium diſquiſitio, & profunda Artis Chimicæ cognitio, in maximam traxit admirationem. Adeò enim

eruditè

eruditè de modernis adeptis, de auri poſſibili per artem productione, de Chirurgiâ cùm transfuſoriâ, tùm infuſoriâ, de humorum oculi reſtitutione, aliisque novis inventis diſſeruit, ut Profeſſorem Academicum, è Cathedrâ verba facientem, me audire crediderim. Inprimis autem Panaceam dari plurimis adſtruxit, & ad argumenta mea, quæ potiſſimùm â diverſitate morborum, eorumque cauſis diverſiſſimis deprompta modeſtè repoſui, argutè reſpondit. Atque ut Panaceæ exiſtentiam ad oculum demonſtraret; *hem*, inquit, *habeo penes me Pulverem Galanu, cujus præparandi modum centum uncialibus argenteis redemi, qui ſanè veriſſima eſt Panacea, cum eum nullus ignis deſtruere poſſit: neque verò dubito, quin ſcias, Panaceæ notam præcipuam eſſe incombuſtibilitatem. Hujus pulveris grana ad ſummum tria in diverſiſſimis morbis bono ſemper cum ſucceſſu per Chirurgum meum propinavi ægris, & ut idem experiaris, aliquot tibi doſes relinquam.* Nolui contra iſta, & imprimis contra rationem ab incombuſtibilitate deſumtam, licet non adeò firmo niti videatur pede, aliqua proferre: id ſolùm repoſui, quod etiamſi iſte pulvis Panacea non eſſet, quovis tamen auro pretioſior eſſet, modò plicam & ſcorbutum, qui duo affectus has Regiones jam plurimùm vexant, tollere poſſet. Ad quæ Celſiſſimus Princeps, ſe quidem in iſtis morbis nullum adhuc experimentum feciſſe, de felici tamen ſucceſſu non dubitare, imprimis ſi præmitteretur uſus Cryſtallorum vomitivorum à grano uno ad tria, regeſſit, ſimul quoque Cryſtallorum dictorum grana aliquot mihi dono dedit. Et iſtis quidem atque ſimilibus tùm me exercuit Eruditiſſimus Princeps.

Placuit autem Tibi, Celeberrime Sachſi, celebrati illius *Pulveris Galanu* tres doſes hiſce offerre, ut inprimis ejus incombuſtibilitatem in inſtructiſſimo Tuo laboratorio examines; cui totidem doſes Cryſtallorum vomitivorum, quos pro Tartaro Emetico Mynſichti habeo, adjunxi.

D. Segerus in Litter. è Thorunio ad D. Sachſium Vratiſlaviam.

OBSERVATIO LX.
D. SIMONIS SCHOLZI.
INFIMUS VENTER TOTUS SCIRRHOSUS.

ANno *milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo octavo, uxor, operarii* cujusdam *Leidenſis* per aliquot temporis ſpatium maximo *abdominis tumore* afficiebatur, donec tandem eo quotidiè incrementum ſumente & magis *indureſcente*, reliquis verò corporis partibus & viribus deficientibus, naturæ debitum ſolveret: ibi cum ab Ordinario Noſocomii Chirurgo, præſente Clariſſimo *Dn. Johanne Walæo, Med. D. P. P.* atque *Noſocomii Inſpectore* Ordinario, & plurimis Medicinæ Studioſis, cadaver ejus aperiretur, *uterus cum abdomine totus ſcirrhoſus* repertus eſt, nullo viſcere, quod mirum, in abdomine conſpicuo. Hic autem tumor ita durus erat, ut cultro quamvis acutiſſimo non niſi vi diſcindi potuerit.

D. Scholzius Litter. è Thorunio ad D. Sachſium.

OBSERVATIO LXI.
D. SIMONIS SCHOLZI.
PHANTASIA ET TERROR IN GRAVIDA FÆTUI VALDE NOXIA.

ANno *milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono*, circa finem æſtatis, mulier quædam Leidenſis, vilioris conditionis, gravida, partu jam inſtante, per plateam, quæ die lange Brücke appellatur, domum petens, in viâ defeſſa præ foribus civis cujusdam, cui manus utraque curva erat, in ſubſellio conſedit: interim civis ille januam inferiore parte clauſam & ſuperiore apertam accedens, manus curvas exeruit, quas poſteaquam gravida ex improviſo conſpexiſſet, valdè conſternata eſt, ut ferè in Lipothymiam incideret: vir ille mulierem adeò conſternatam videns, eam conſolabatur, vitrumque vino Gallico plenum propinabat. Mulier domum regreſſa caſum hunc infelicem

Mari-

marito ſuo narravit, malè ſe interim habens, dein, paucis diebus elapſis, filiolum curvis manibus & pedibus enixa eſt. Mirum, quomodo fœtu jam formato & partui vicino terror ille & phantaſia artus utrosque inflectere, atque incurvare potuerit! An forſan, quod membra adhuc flexibilia & mollia facilè potuerint incurvari? Cum Anno milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo primo ex Angliâ per Belgium in patriam iter facerem, puerum iſtum benè valere compertus ſum, ſed manibus & pedibus in eodem ſtatu permanentibus.

D. Simon. Scholzius Litt. è Thorunio ad D. Sachſium.

SCHOLION.

VAria Exempla *monſtroſorum fœtuum* ex *Imaginatione* matrum prognatorum præter quotidianam experientiam adducta fuerunt *in Gammarolog. Curioſ. L. II. c. 4. p. 596.* ubi exemplum adductum de Infante in Sileſia nato cui loco digitorum pedis forcipes cancrini adnati. Aliud exemplum adducit *Dn Marc. MARCI à Kronland in Lib. I. Idear. Operatric. Idea cap. IV.* de cognata ſua: Mater ſocrus meæ, *inquit*, gravida, una cum marito arborem præteribat, pomis agreſtibus onuſtam, quæ ſpecie illius fructus jam maturi & ſuave rubentis illecta avellere nitebatur, irrito conatu fronde effugiente præſentem manum. Et cum à marito impediretur, ne noxam inferret, mœrori ſe dedit, totoque itinere pomum cupitum animo volutavit: nec minuebatur appetitus licet alia poma maritus afferret, agreſtia ſaltem illa deſiderabat. Soluta partu prolem in lucem edidit cum notis manifeſtis illius pomi, quod ex mala infantuli ſuo petiolo dependebat, cum eoque creſcente pariter ſumebat incrementum figura & colore prorſus pomo aſſimilatum. Et licet adhibitis ligaturis ex arte petiolo inareſcente poſtea deciderit, veſtigium tamen & cicatrix, quo loco carni adhæſerat, ſemper remanſit. Refert *Idem de alia* mercenaria quæ Pragæ avidè de capite carpionis piſcis comederet, cumque objurgaretur pudore affecta in patinam rejecit ambeſum piſcem; Licet vero poſtea ad eſum hortaretur, obſtante pudore & doloris acerbitate noluit parere: ſurrexit lachrymabunda, triſtis & caput cubito innixa aſſiduò piſcem illum cogitabat. In partu poſtmodum edidit infantulum cujus caput non prorſus humanum, ſed ex dimidio piſcem referens viſum; illa nimirum parte, quæ cubito matre innitente fuerat compreſſa, ita ut ipſum quoque os in duo ſemiora, in partesque

teſque ori humano, & quale carpioni ſimiles divideretur, quin & color cyaneus & ſquammarum ſimilitudo eidem ineſſet. *Confer Miſcellan. Ann. I. obſ. 135.* In *cauſas cur tantæ mutationes in fœtibus* fiant inquirit *Exc. D. Joh. Marc. Marci L. a. & Caſp. à REIES in Camp. Elyſio quæſt. Medic. quæſt. 50. p. 620. ſeq.* quomodo prægnantis imaginatio alicujus rei ardenter appetitæ ſtigma ejusdem rei imprimere valeat?

[*D. Phil. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

OBSERVATIO LXII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CORPORIS EPILEPSIA EXTINCTI ANATOMICA ADMINISTRATIO.

ANNO milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono, 28. Decembr. Adoleſcens quidam octodecim annorum, vilioris conditionis, *Epilepticus* in Noſocomio *Leidenſi*, quod Studioſi Medicinæ cum Doctoribus frequentant, in ipſo *Epileptico inſultu mortuus* eſt: cujus diſſectionem cum Clariſſimus *Dn. D. Adrianus Falcoburgius*, P. P. & Anatomicus Ordinarius Celeberrimus, Præceptor honorandus, die 30. Decembr. in publico Leidenſi Theatro Anatomico aggreſſus eſſet, & inter cætera in cauſam mortis accuratè inquireret, nullam invenire potuit manifeſtam, præterquam quod *ventriculi cerebri nimis anguſti* erant, quàm aliàs naturaliter conſtituti eſſe ſolent: in pectoris verò capacitate humoris ſanguinei cochlear unum inventum eſt: in infimo ventre omnia optimè conſtituta erant, Lien ſolito grandior, ſed boni coloris & habitus. Prætereà membra generationi inſervientia præter naturam erant conformata: nam vaſa ſemen deferentia vix conſpiciebantur, præparantia in uno latere deerant, teſticuli autem interiùs retracti fuere.

D. Sim. Scholz. è Thorunio Vratislaviam datis Litteris.

OBSER

Observatio LXIII.

D. Simonis Scholzi.

Remedium plebejorum ad calculum.

ADvehuntur Belgium *Lapides ad ædificia* extruenda ex comitatu Bentheimenſi, in horum multis reperiuntur rotundo-oblonga frusta, mollia, quæ Batavis *dicuntur* (die Leber vom Stein) *Epar Lapidis*, ſuntque quaſi ſuccus quidam concretus, talesque lapides ad ædificiorum ſtructuram inepti ſunt. Fruſta hæc diuturnitate temporis duritiem acquirunt, injecta verò in vinum vel alium liquorem, diſſolvuntur ſtatim, & liquorem albedine aliquâ tingunt, in fundo craſſamento ſubſiſtente: utuntur *liquore* iſto *ad Lapides Renum* deturbandos plebei homines, & dicunt, eum pollere vi lapillos in Renibus & veſicâ frangendi, comminuendi & expellendi. Lapillos iſtos & liquorem eorundem diſſolutum vidi Lugduni Batavorum & Amſterodami Anno Milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo, Menſe Julio.

D. Sim. Scholz. Litt. è Thorunio datis.

Observatio LXIV.

D. Simonis Scholzi.

Calculorum e podagrici pedibus exemtorum historia.

SOcer meus p. m. Sexagenario major, *Martinus Schweikhardt, Lipſienſis, Pharmacopæus Senatorius & Scabinus Suburbanus Thorunienſis*, ſæpiſſimè non ſolùm calculo renali, ſed etiam pedum doloribus arthriticis valdè afficiebatur: è cujus pedibus circa pollicem ego Anno *Milleſimo Sexcenteſimo quinquageſimo ſecundo* aliquoties vidi *calculos* albos, duriſſimos, rotundos & acuminatos piſa majora magnitudine æquantes, imò & majores exire, cujus rei præter multos alios teſtes fuerunt *Excellentiſſimi & Experientiſſimi Civitatis hujus Phyſici, Anteceſſores & Collegæ mei* honorandi, *D. Johannes Matheſius,*

D. Georgius Mochingerus, *D. Chriſtophorus Meiſnerus*, omnes jam piè defuncti. Ita felix tùm erat Patria mea, ut uno eodemque tempore quatuor ordinarios Phyſicos lautè ſuſtentare, eisque Salaria è publico perſolvere potuerit. Similia exempla videat benevolus Lector apud Schenkium *Obſerv. Medic. Lib. 5. ſub Tit. Calc. & Tartari Obſerv.* I. *Marcell.* Donatum *Hiſt. Med. Mirab. lib. 4. cap. 30.* Untzer. *de Nephritid. Lib. 1. cap. 5.* Joh. Georg. Schenk. *Lithogeneſ. Pathol. cap. 15.* & præcipuè apud Platerum, qui *Lib. 2. Obſerv. Medic. p. m. 510. Edit. ult.* meminit mulieris cjusdam Lucernenſis in Helvetiâ, *è nodoſo pollice* pedis ſiniſtri pugni magnitudinem excedente *calculos tophaceos*, è quibus minimus piſo major erat, plusque viginti, ſuppuratione illic factâ cum maximo dolore ſucceſſivè reddentis.

D. Scholz. Litt. Vratisl. datis.

OBSERVATIO LXV.

D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY de Negroponte.

DE CALCE PODAGRICORUM.

ANno Domini 1670. fatis ceſſit *Per-Illuſtriſſ. & Generoſus* Dominus *Capitaneus Ammon*, qui vitam ſuam longo ſpacio annorum Arthritide excruciatus tranſegit, ita ut pedibus & manibus contractus evaſerit. Aperto cadavere cauſam contracturæ digitorum tàm manuum, pedum, quàm reliquarum juncturarum indagine, easdem plenas *calce* vulgò dictâ, ſpacia omnia occupantis reperi, tantâ quantitate, ut ipſa oſſicula loco ſuo naturali cedere neceſſe fuerit, unde diſlocatio oſſium digitorum, tàm manuum, pedum & juncturarum facilè inde colligi poteſt; cum ſenſim tanta materia ad articulos transmandetur, ut mole ſuâ priùs nervos, membranas, tendines obruat, & ad obeundas ritè actiones motui & ſenſui convenientes ſuffocet, tandem & ipſa oſſa loco ſuo dimoveat. vid. Addenda p. 395.

OBSER-

Observatio LXVI.

D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY de Negroponte.

ANALOGIA TERRÆ MOTUS, ANNO ELAPSO IN TYROLI FACTI, CUM HYPOCHONDRIACIS.

ANno elapſo 1670. percrebuit univerſæ Europæ ille in Tyrolis Civitatibus Hallenſi & Oenipontanâ formidabilis Terræ motus, qui ad dierum numerum ab ortu ſuo usque ad finem ferè anni elapſi, hiſtoricè reductus, paſſimque communicatus, præbuit mihi neſcio quo inſtinctu occaſionem duorum Patientum meorum Hypochondriacorum exacerbationes conſiderandi. Adverti igitur, quod planè eâdem die, quâ in Tyroli Terræ motus ſuum principium ſumſit, illi (apud quos ſatis quietè per aliquot menſes cauſa morbifica dormitabat, de repente quaſi Claſſico à Spiritu illo Mundi dato, excitata) miſerè torqueri cæperunt, primâque die h. e. illâ ipsâ quâ Terræ motus incepit, accidente ipſis antehac inſolito, nempè uterque deliquio, pòſt vertigine, tandem ſtupore membrorum cum ſummo timore ſui, laborare cæperunt. Ab eâque die usque ad finem ferè anni varias exacerbationes, unus quidem majores, tanquam miles in hoc morbo inveteratus, alter minores perpeti coacti ſunt, non obſtantibus quibuscunque etiam optimis, de more adhibitis remediis. Hoc anno iterùm, quamvis non ex toto, ſaltem majori ex parte quietiorem vitam agunt.

Jam ergò viſo illo Diario Hiſtorico, quo exacerbationes illæ ſubterraneæ referebantur, conferebam illas cum afflictionibus duorum iſtorum DD. Patientum, & revera nulla dies aberat, ubi non illi aut de anxietatibus notabilioribus, quàm aliis diebus conquererentur. Colligere ergò mihi viſus ſum verificari Analogiam Macrocoſmi cum Microcoſmo. Sicuti enim in magno Mundo Terræ motus cauſari dicitur, à materiâ quadam in viſceribus terræ fermentationem ſuſcipiente, quæ ſpiritibus flatulentis turgida, loci impatiens, quærit amplius ſpatium, & non inveniens, neceſſariò cogitur agitare, conquaſſare & perfringere molē Terræ, adhoc ut expirare poſſit.

Ita puto affectionem Hypochondriacam aliquâ ex parte æmulari poſſe generationem flatuum illorum ſubterraneorum. In Hypochondriacis enim materia quædam in viſceribus abdominis tanquam locis ſubterraneis deliteſcens longo tempore, quandoque quieta, dato poſteà aut à cauſâ externâ, aut internâ, ſigno moveri priùs lentè incipit, tùm agitari, tandem ebullire, & pro materiæ ſtabulantis naturâ, dum ampliora ſpatia quæritat, tùm ferociores, tùm mitiores motu ſuo ſive ad latera, ſive ſurſum, ſive deorſum prorumpendo excitat paroxyſmos. Cujus motæ materiæ effectus communiter flatus appellare ſolemus. Hi ergò cum flatibus terræ motum cauſantibus cur non jure merito comparari poſſint, non video.

Quæſtio oritur, cur hæc obſervatio, ſi vera eſt, & Analogiſmus verus etiam, cum aliis Hypochondriacis non eundem effectum cauſavit? R℞. mihi pro eâ tùm praxi ſolos illos duos occurriſſe, fors viri alii ſolertiſſimi lectâ hâc meâ obſervatione, & ipſi ſe ſuper ſuos patientes reflectent, quis ſcit, annon aliquid ſimile dignum obſervatu invenient, unde Analogiſmus & connexio illa Majoris cum parvo Mundo ſine ulteriori ampliùs miraculo actionum in diſtans agentium erui queat.

D. Dobrzensky Litt. è Praga Vratislav. datis.

Observatio LXVII.

D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY de Negroponte.

EPILEPSIA FÆMINÆ PARTURIENTIS.

Anno Domini 1670. die 24. Julii vocor circa ipſam meridiem ad uxorem cujuſdam lanionis, quæ aliàs ſana & robuſta, tempore debito doloribus partus affici cæpit, id eſt nominatâ die circa horam 7. matutinam accurrit obſtetrix, ſeque ad ea accingit, quæ conveniunt, interim fæmina primipara, & quidem adultâ ætate maritata, ingentibus doloribus partus excruciari cæpit, quos ſubſecutæ ſunt tantæ convulſiones totius corporis ab horâ 8. usque meridiem ipſam perdurantes, ut 4. fæminæ robuſtæ habuerint, quod agerent ad retinendam fæminam in lecto. Præcipuum, quod obſervatu dignum, erat uterus fætum continens; vidiſſes cum ſtupore in eodem tàm variis inordinatis

tis flexibus jactatum infantem, ut ſine omni dubio eundem mortuum, oſſaque omnia in eodem comminuta proclamaſſes, ita etiam omnes adſtantes credebant. Ego caſui tàm horrido adſtans, ne muneri meo deeſſem, cum ad intra nil propinare ob continuas convulſiones liceret, hoc ſequens linimentum ordinavi, quo eidem umbilicus inungeretur.

℞. Axung. Caſtor. ℥j Salis ♃, ʒß. m. fæmori Chirothecam odoratam alligari, naribus fætida applicari, ad intra per occaſionem ſi liceret præberi Aq. Hyſtericam cum pul. March. Auro vitæ, Tinctur. ☾. juſſi. Sed unctio bis tervè ſpatio mediæ horæ repetitâ, me jam abſente, ecce quies inopinata & Pax naturæ, præſentia fœminæ reddita, vix obſtetrice advertente, edidit infantem, omnibus obſtupeſcentibus, ſanum & ſalvum: Vivunt mater & infans hodiernam usque in diem incolumes.

Quid amabo cauſæ tantarum furioſarum convulſionum in fœminâ ſanâ, & nunquam ſimili affectui obnoxia, an nimii dolores? an difficultas divaricationis locorum genitalium viam fœtui de more ſternentium? Ut pote quæ jam 30. annum accedens de naturâ difficilior, ad laxationem eorum, quæ conſtricta fuére, an alia fors interna cauſa? Sed ab hâc aut anteà, aut jam ſæpiùs ſeſe affectus idem inſinuaſſet. Ab eâdem cauſâ dependere mihi videntur caſus illi, quos duos ipſe obſervavi in juvenibus ætatis 15. Annorum, qui derepente ingentibus convulſionibus agitati, unus quidem longiore tempore, quàm alter, repetitis paroxyſmis; tandem cujus cauſâ hæc accidêre? Natura parturiebat, & ob hunc futurum partum tantos conatus cum diſcrimine vitæ moliebatur. Quisnàm autem tandem ille partus fuit, ſi non ridiculus mus, ſaltem formidine plenus dens ſeſe prodidit. Conatuum horum naturæ cauſam explicare, hic labor, hoc opus, meum hoc excedit adhuc intellectum.

D. Dobrzensky Litt. è Praga Vratiſlaviam datis.

OBSERVATIO LXVIII.

D. GEORGI CHRISTOPHORI PETRI.

REN MONSTROSUS.

Mittitur hic ſingularis obſervatio Anatomica de *ſtructurâ Renum mirabili* Juvenis cujusdam 24. annorum nuperrimè Erfordiæ ſuſpenſi, & Anatomiæ ſubjecti, in quo *Renem dextrum* admodum

dum flaccidum & ſiniſtro multo minorem, glandulam renalem dextram omnino obliteratam; *ſiniſtrum* vero *Renem* juſto majorem cum duplici pelvi, & glandulam renalem ſiniſtram majuſculam prout præſens ſchema, dilucidè adumbrat, obſervavimus; ita natura quod uni parti corporis quandoque per errorem denegat, alteri non ſine fœnore reddit.

D. Petri ex Erfordiâ Litt. ad D. Sachſ. Vratislaviam.

Renum monſtroſorum quædam Exempla addidit *D. Gerard. BLASIUS* poſt edit. *D. Laurent. BELLINI tractatum de ſtructurâ Renumq; uſu*: in fœtu Renem vidit *Theod. Keckringius in ſpicileg. Anat. Obſ. 48.* unica conſtantem ſaltem glandulâ.

OBSERVATIO LXIX.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS à LEWENHEIMB.

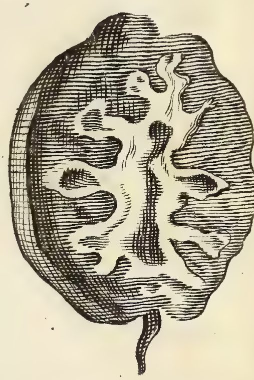
OPIUM VENEREUM.

OPium ob admirandas operationes hactenus non leves inter Medicos altercandi obtulit occaſiones, dum alii *frigidum* ſtatuerunt cum *Dioſc. L. 4. c. 60. Scribon. Largo de Comp. Med. c. 48.* alii *calidum* cum *Matthiol. Comm. ad d. L. Dioſc. Libav. L. 2. Batrach. c. 13. Sala in Opiolog. c. 3. Mich. Döring. de Opio p. 18.* alii nec à calidâ, nec â frigidâ facultate vires ſuas habere, ſed ſpecificâ totius ſubſtantiæ proprietate operari contendant, *Admiratione* verò *dignum*, quod *apud Europæos* ſi *Opium* aſſumatur, Spiritus ſopiat, figat & ſoporem ſomnumque, imò ſi doſi aliquatenus excedatur, mortem inferat: *apud Orientales* verò Populos ſpiritus excitet, & ad venerem ſtimulet, adeoque ad Martis Venerisque caſtra commeatum præbeat familiariſſimum. Ex *Opio, inquit, Joh. Jac. SAAR* novennali Indiæ Orient. peregrinatione celebris *in Itiner. Ind. Orient. p. XI.* parant Indi in BANTAM Electuarium, vocantque *Affion* coloris cineritii, ſaporis dulco-amari, cujus uſu feroces fiunt: Chinenſes verò in Bataviâ eo utuntur ad *excitandam venerem*, cujus uſu adeò veneris œſtro irritantur, ut per totam noctem veneri litent, ſæpè aufugientibus, nec ulteriorem vim ſuſtinentibus ſcortis. *Apud*

Perſas

AD OBS·LXVIII

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

Perſas & Indos crebrò *Oſſion* ſ. *Opium* adhiberi oculatus teſtis eſt *Cl. Olearius in itinerar. Perſic. L. V. c. 15. & 18.* & cum Nobiliſſ. de *Mandelslov* apud Cham in urbe Amadabat convivio intereſſet, variæ oblatæ fuerunt præparationes *Opii* in ciſtulà aureâ, de quâ convivæ ad venerem excitandam ſumſerunt. *Idem in not. ad itiner. indic. Mandelsl. L. 1. c. 20. f. 74. Perſæ* muliers *Opio* utuntur, præcipuè illæ, quæ cum maritis non conveniunt, ut moriantur, *inquit* quidem *Olear. Itiner. Perſic. L. 5. c. 17. f. 597.* ſed quid ſi alia ſubeſſet cauſa, nimirùm ſi fortè ad venerem ineptiores, hujus remedii opera excitatæ in maritorum amplexus fervidiore raptu irruentes maritorum amorem ſibimet arctiùs præ reliquis concilient & devinciant. Notiſſimum Turcas ut præliorum pericula eo magis eludant, *Opium* frequentiſſimè devorare, *P. Bellon. L. 3. Memorab. Obſ. c. 14.* & eâdem de cauſâ pariter contingere, quod ante paucos annos obſervatum fuit poſt pugnam in Hungariâ ad Levenz oppidum commiſſam, ubi Chriſtiani milites Turcas occiſos ſpoliantes pleroſque erectâ haſtâ & priapiſmo fædatos invenerunt, plurimorum teſtimonio mihi relatum. Confer *L. Garmann. in de Mirac. Mortuor. L. 1. tit. XI. §. 6. p. 103.*

Ad hunc ſolvendum nodum Gordium diverſitas conſideranda eſt *1. Circa modum utendi.* Mandragorâ, cicuta, papavere ſi quis modicè utatur, condenſandi vim experietur, ſi liberalius ſtupefaciendi & necandi, inquit *Galen. 5. Simpl. c. 14.* communi ſcilicet naturæ viâ, nam ſi *conſuetudo* adducatur, etiam largiùs ſumi poterit: Conſuetudo namque efficit, ut *Opium* etiam *in copiâ ſumtum* nihil noceat. Mauritani & Aſiatici â gr. 20. ad 50. Opium innoxiè vorant, *Garz. ab Horta L. 1. Hiſt. Indic. c. 4.* imò quidam tabellas 3. Opii pondere ℨ. ß. *id. ib.* Turcæ & Perſæ ad ℨj. *Cluſius in Schol. ad Garz. & Bellon. L. 3. c. 15.* ad ℨij. vel iij. *Caſp. à Reies in Campo Elyſ. quæſt. Med. quæſt. 63. §. 3. Heurn. L. 3. Meth. ad Prax. c. 20.* imò *Guil. Rondeletius* memorat, Hiſpanum in ſummo æſtu Opii ℥ß. voraſſe apud *Scholiaſt. Holler. in L. 1. de morb. int. c. 6.* vivitque *in Sileſiâ* Generoſ. quidam comes, qui conſuetudine tandem eò naturam perduxit, ut ad ℨj. Opium ſecurè aſſumat. *2. Diſcrimen circa diverſitatem regionum & climatum.* Eo inclinat Excell. D. Gregor. Horſtius, quando *problem. Therap. dec. 9. q. 2.* eandem cauſam adducit, eſſe nimirùm illarum Regionum incolis agiles omninò mobileſque Spiritus, quorum quietem & Operationem *Opii* uſu ſibi concilient, & laſſitudinem ex laboribus tollant, conſvetudinem verò facere, ne ejus uſu lædantur. Dum etenim ambi-

entis

entis aëris caliditate pori ipſorum laxi, & Spiritus agitatione venereâ agitati facilè diſſipentur, *Opii* uſu videntur frenare Spirituum effluvia, ut eò diutiùs intendere valeant nervum, Contrà apud Perſas decoctum *herbæ Kakwè* nigrum ſteriles & imbelles reddit, uti ex plurimis *Olearii* locis videre eſt, quod idem Europæis ex herbâ Thea Spiritus excitat, dum caliditate igneos Otientalium Spiritus diſſipat, Europeorum verò firmat. Pari ratione apud Perſas *ſemen & folia cannabis* ad venerem exhibentur ſub nomine *Bengi* (unde qui illud devorant Bengi, Kidibengi vocantur) *Olear. Itiner Perſic L. 5. c. 15.* quod apud Europæos venereos reprimit ſtimulos, an quod Perſis flatulentiam ſimul excitet, an quod plantæ in calidis regionibus aliam habeant efficaciam. Notabilis hiſtoria *de Pomo Mandragoræ*, quod Rachael *Gen. c. XXX.* tàm avidè à Lea expetiit prolis ſuſcipiendæ cupidiſſima, Mandragora *in Septentrionalibus Regionibus* abſit, ut conceptum adjuvet, quin etiam moderatè adhibita ſanitatis diſpendium ſi non ipſam mortem afferat, & ſtupefactiva, vi ſterilitatem faciat: *apud Orientales* verò narcoticâ vi & refrigerante æſtuantes uteros & ad conceptum inhabiles in calidioribus Regionibus, & fœminis, qualis Rachel deſcribitur, temperaſſe cum *Levino Lemnio de Herb. Bibl. c. 2.* opinatur *Th. Barthol. C.II. h. 51. Sinibaldus in Geneanthrop. L. 6. tract. 2. c. 7.* adeòque melior ſententia, quam *Mercurial. L. 2. de rat vict. in acut. text. 13.* ad occultam proprietatem in Mandragora confugiens, ut ſterilitatem arceat. Quis autem Rachelem & Leam venuſtas quidem, ſed ſteriles Jacobi uxores, *Mandragoræ poma* ſterilitatis eſſe antidotum docuit? Certè, *inquit L. II. ep. 21.* Ruben filius, Dei Iſraëlis monitu? Confer *Caſp. à REIES in Elyſio campo Quæſt. 43. §. 5. & ſeq.* ubi latiùs inquirit, quâ ratione Mandragora ad generationem & conceptum conducere aliquatenus poſſit.

3. *Diſtinguendum inter Temperamenta*, pro quorum diverſitate iſta remedia variè operantur. Quod egregiè deducit *Joh. BETTUS Anglus in de Nat. Sangu. c. 11. ſ. 7. §. 2. p. 83.* pinguia, *inquit*, & dulcia præprimis *ſomnolentos faciunt*, ut cereviſia fortis, vinū, Spiritus vini, papaver, *Mandragora, Opium, ſemen cannabis*, crocus, nux moſchata, quæ omnia pinguia ſunt, & pingui ſolo naſcuntur, & ſucco nutriuntur opimo: ex illis verò *ea* inprimis *ſomnum faciunt*, quæ facilè inflammabilia *vinum* & *opium*, quorum vis ſtupefaciendi amittitur poſt evaporationem ſuper ignem. *Eadem* verò *pervigilium* quoque *faciunt* ut *vinum*, aut ſæpè

ſomnum

ſomnum non cauſant, ut *opium*, reliquaque ſoporifera in febribus & hecticis, *aut in bilioſis* naturaque præcalidis, quando iſtiusmodi pinguia aſſumta ſubitò flammam concipiunt, aut ob calorem debito ferventiorem in iſtiusmodi morbis unico quaſi momento vis narcotica pinguis liquefacta evaneſcit. Et *ibid.* §. 4. *pergit*: ab *Opio* & *vino* redduntur homines hilares, audaces, garruli, ad bellum atque *venerem* promti, fortiſſimi, ab eodem quoque torpidi, ſtolidi, inconſtantes, ſtupidi: *& §. 7. Opium* & *vinum* pro diverſis bibentium temperamentis ſumtum diverſos ſortitur effectus aliquando contrarios, eo modo, quo ignis alia exſiccat, alia humefacit, glaciem liquefaciendo, ſalem indurando: ſic calidos & ſiccos, iracundos, litigantes, pugnaces, inſanos facit; alios taciturnos, tardos, languidos: ſiccos & frigidos facit miſericordes & lachrymabundos: frigidos & humidos petulantes, ad amandum proclives, &c.

4. Accedit denique *ſingularis individuorum proprietas*, quo hoc vel illo magis minuſvè læduntur.

5. *Plantæ ipſæ* & ſimplicia ratione transplantationis *in alias Regiones*, & potiſſimùm ex calidis in frigidiores multùm differunt. Vide quæ ratione *Napelli* Excell. *Dn. D. Bernardi à Berniz, ſupra obſervationem XLII.* adduxit. In Italiâ *Mandragoram*, Poma Amoris, Dulcamaram non plus ſomnum inducere, quàm aquam roſar. temporibus illitam ſtatuit *Ioh. TERENTIUS Not. in L. VIII. Nardi Recchi Hiſt. Mex. c. 28.* ego, *inquit*, cum *D. Joh. Fabro Lynceo* ſæpiùs feci experimentum, quorum hic coram ſuis Auditoribus *magnum pomum* unà cum ſeminibus jejunus abſumſit, ſine ullo vel ſomni vel alterius mali ſigno minimo, & ut experimentum certius, jejunus usque ad prandium per aliquot horas permanſit, & à vino, ne vis pharmaci debilitaretur, abſtinuit. Vereor tamen, an non in frigidioribus locis talia *poma* alterius ſint efficaciæ. Eventum dedit pronuper in praxi caſus. Sumſit Vratisl. Anno 1671. menſe jun. mulier 50. ann. ex ſvaſu medicaſtræ *pomi Amoris integri* cum vino *infuſum* ad laxandam alvum. Quid fit? Enormes fiunt vomitus, dejectiones immodicæ, cruentæ, & ramenta ipſa inteſtinorum, excernuntur, ut me, errorem faſſa, conſulens, ægra ægrè Clyſteribus ex Lacte cum Sacch. & Oleo, ſacculis item ex anodynis cum foliis hyoſcyami reſtitui potuerit. *Opium* itaque *venerem in quibusdam ſtimulat, in aliis frænat.*

Observatio LXX.

D. DAVIDIS SPILENBERGERI.

CANCER LATENS CAUSA COECITATIS.

MOrtuus paucis abhinc annis Leutſchoviæ Senator ferè *60.* annorum, nomine *Joſephus Alauda*, hypochondriacâ affectione diu afflictus, qui *cancri* malitiâ oppreſſus varia ſenſit Symptomata Triennio ante obitum in digitis pedum loco *Unguium* ſuccreverunt horrendæ, curvæ, denſæ & plumbei coloris ungulæ inſtar cornu, è quo pectines elaborantur, & quidem tàm abundè augmenta ſumſerunt, ut cogeretur eosdem ſingulis octiduis forcipe demetere. Tota ſubſtantia cutis degeneravit in plantâ pedis in naturalem ungulã, cornu taurino æmulam, quam pariter poſt pediluvia crebriùs abradere coactus fuit, nimia cutis durities ingreſſum impediret, eumque dolorificum efficeret. Poſtmodùm exulceratæ ungues in manibus per abceſſum perieunt, & ſimilia monſtra corneæ ſoliditatis ſuccreverunt, niſi quod cutis in volâ manus mollior permanſerit. Et hoc malum ad vitæ finem perſeveravit. Paralyſin poſtmodùm dextri lateris ſenſit, ſed ſenſus motusque reſtitutus fuit: ſucceſſit demùm falſa imaginatio quaſi ab uxore ipſi venenum pararetur, quæ Phantaſia tàm vehemens, ut per dimidium annum præſentiam uxoris nullo modo toleravit, immò eandem nudis pedibus ne ſtrepitum ederet, clàm incedentem quaſi odoraretur. *Defecit* poſtmodùm paulatim *viſus*, auditus verò factus intenſior: tandem in momento *cæcitas* ſupervenit. Cum peractis Univerſalibus aliisque revellentibus Nuchæ veſicatorium applicaretur, nulla veſica fuit excitata, ſed ſubjecta caro tantùm intumuit, & ſubpunicea facta eſt. Poſt triduum veſiculæ hydatides multo ſero ſtillantes coloris plumbei collum inſederunt, quibus cum Balneator improvidè Empl. maturativum impoſuiſſet, per aliquot dies, tumor incrementa ſumſit, non minùs, quàm humorum effluvium, primùm ſeroſitates, poſt purulentam fœtentemque fundens materiam. Durante hujus materiæ egreſſu à phantaſiâ depravatâ liberatus, ut ab uxore ſæpiuſculè actorum erratorum veniam peteret, viſus autem non rediit. Tandem quod ab impro-

vido

vido Chirurgo *cancer* ille ingens plumbeus & gibboſus *citò ſuppuratus* fuiſſet, intra 3. Septimanas è vivorum numero ſublatus fuit. Mediæ fuit ſtaturæ, ex parte ſanguineus, liberalis, comis, in juventute hilaris, vino deditus: provectiore ætate moroſus, iracundus, pigrior, & defectum memoriæ, immò totius capitis ſentiens, ut cum vino ſe ingurgitaſſet liberalius, triduanam ferè experiretur ebrietatem.

D. Spilenberg. in Litt. è Leutſchovia Vratislav. datis.

SCHOLION.

CUr *veſicantia* ut in cadavere ita etiam in cute cancroſa nihil operentur explicare conatur *HELMONT. de Lithiaſ. c. 9. §. 103. p. 730.* Conſideravi inquit, quod Ranunculus, Apium, Flammula non veſicent in cadavere: veſicant tamen carnem vivam. Cenſui itaque quod in ipſa anima ſenſitiva conſiſteret differentia hujus actus, & non primario in flammula; quippe quæ tantum veſicat, quatenus mordicatione juſto acriore infeſtat hæc Spiritus ſenſitivos, ut qui ſenſatam acrimoniam mitigent, retundant aut extinguant, furit anima in illis, reſolvitque ideo propriam membrorum ſubſtantiam vitalem in albumen corroſivum, qua-propter ipſamet anima ſenſitiva, ut immediata ſubſtantia ſenſitiva: ita eſt cauſa efficienter effectiva; flammula vero quæ in cadavere operatur nihil eſt quam cauſa effectiva occaſionalis, externa & excitativa.

OBSERVATIO LXXI.

D. DAVIDIS SPILENBERGERI.

POST PURGANS MEDICAMENTUM PRIAPISMUS.

SIcut in præcedente caſu nominatus vir cancro tandem enectus, hanc ſingularem ſenſit Idioſyncraſian, ut poſt dimidiam horam à ſumto Medicamento purgante quotiescunque, tantam experiretur famem, ut ciborum uſu abſtinere nullo modo potuerit: ſic *alium* novi *virum* in vicinâ quadam montanâ civitate viven-

 tem,

tem, qui *ſumtâ Medicinâ laxativâ tanto pruritu* & œſtro ſuſcitatur eo die *in venerem*, ut nullo modo à debito conjugali abſtinere poſſit, imò tàm enormiter, ut uxor ipſius neceſſariò eo die ſe occultare cogatur.

D. Spilenberg. Litt. Leutſchoviâ Vrastil. datis.]

SCHOLION.

Similia recenſet exempla *PLATER. L. 1. Obſ. Med. p. 245.* cum virum, *inquit*, quendam multos annos viduum & continentiſſimum leviter *purgare* vellem, & Piſlul. leviores ex aromatibus paratas exhibuiſſem, ſequenti mane ad me venit expoſtulans mecum, quod ipſum decipere voluiſſem, ſiquidem nullam ab iis ſenſerit evacuationem, ſed *pruritum & ſtimulum venereum*, à quo totâ nocte fuerit divexatus, vixque à ſententiâ potui dimovere, etſi à Medicamentis purgantibus quandoque irritari etiam ea loca, quæ ad ſeminis excretionem pertinent, oſtenderem, ideoque non ſtudio, ſed caſu hoc factum eſſe. *Idem* aliud *ibidem* ſubjicit exemplum, de quodam, qui ſumto *Medicamento Catharctico* cum adhuc operaretur, ſimulque eum *ad venerem ſtimularet*, uxorem adſtantem, illique miniſtrantem compreſſit, unde valdè debilitatus Medico advocato, delictum fateri coactus fuit, addens, ſe nunquam adeò ad venerem impulſum, atque eâ ipſâ horâ, quâ adhuc per alvum dejiciebat, nec ſe continere ullo modo potuiſſe. Imò *SINIBALDUS L. 3. Geneanthrop. tr. 1. c. 12.* narrat, quendam *à Pharmaco irritante* excitatum *unâ cum ſemine* vim purgantem in meretricem transfudiſſe.

Sed hæc *tentigo præter naturam* accidit non aliter ut quibusdam Satyriaſis dum acutiſſimis cruciarentur doloribus, calculi veſicæ & Renum. *Paul. ZACCHIAS L. III. q. Med. Legal. Tit. I. q. 4. n. 8.* imò & doloribus Podagræ. Confer. *Exc. L. GARMANNUM Academicum Curioſum in Curioſâ Diſſert. de Miracul. Mortuor. L. I. tit. XI. §. 11. & 12. p. 105.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXXII.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

TRES MAMMÆ.

MUlier quædam nudius tertius mihi oblata fuit, cui *tertia Mamma in dorſo* conſpicua eminebat, ſed *ſine papillâ.* Nihil verò incommodi exinde ſenſit, niſi quod de tuſſiculâ & raucedine conquereretur. An exinde dependeat, affirmare non auſim; ita verò illi perſuaſum.

D. Thom. Barthol. Litteris è Hafniâ Vratislav. datis ad D. Sachſium.

SCHOLION.

P. *Borellus Cent. I. Obſ. 49.* pariter in Rachele Rey muliere Caſtrenſi *tres* obſervavit *Mammas*, nempè *duas* in locis ſolitis, & *tertiam* ſub ſiniſtra, ſed cæteris minorem, lac quidem effundentem, ſed non æquè ac reliquas. Quod de *Mammarum aucto numero*, id de *papillis* quoque obſervatum, meminit *Borell. l. a.* in Gabriela Gleiſe fæmina Craſtrenſi *binas papillas in unâ Mammâ* Naturam effeciſſe, non multum inter ſe diſtantes; idem videre contigit *Jacob. Hollerio* apud *Schenck. l. II. rar. Obſ. tit. de mammill. Obſ. 8. f. 304.* Et pronuper Anno 1667. Exc. *Kerckringio* Amſterodami oblata fuit mulier, quæ ex dextrâ mammillâ lac duplici fudit papillâ, quo per annos quatuor infantem aluit, altera fuit in loco à Naturâ deſtinato, altera verſus axillam ad latitudinem transverſorum quinque digitorum deſcendens, quæ lac fudit copioſius propter ſitum inferiorem. *Vid. Eund. in Obſervat. Anat. XXI. p. 49.*

[*D. Phil. Iac. Sachs. à Lewenh.*] vid. Addenda p. 396.

OBSERVATIO LXXIII.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

CÆCITAS ALTERO OCULO LÆSO.

HEri vidi filiam Conſulis cujusdam in Cimbriâ, cujus dexter oculus vulnere per cultrum improvidè impactum viſu orbatus. Eo verò

oculo perſanato, ſed ſine viſu, ſiniſtrum oculum anteà ſanum Cataracta incipiens aggreditur: fortè quod ad oculum læſum humores affluere jam ſint aſſueti. Aqua Ophthalmica ex Chelidon. major. aliisque videbimus quid poſthac efficere valeamus.

D. Th. Bartholin. Litt. è Hafniâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO LXXIV.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

DENS SUILLUS PER BIENNIUM IN CORPORE LATENS.

Mirus caſus eſt, quem in fabro ferrario noſtro vicino in prædio meo notavi. Dentem ſuillum fortè cum oleribus deglutiverat: oborti dolores in hypochondriis perpetui, cum macie corporis anteà obeſi. Poſt biennium, excreto per alvum dente, ceſſare demùm cæperunt.

Bartholin. in Litter. Hafnia Vratisl. datis.

SCHOLION.

Mirum profectò, res ingeſtas heterogeneas ut rariſſimo, ſic feliciſſimo ſæpè eventu per varia loca inſueta, diſtantiſſima, cæca, ſolique Naturæ cognita deponi ſine noxâ, ſi natura potentior commodam tandem ad expellendum inveniat viam. Acus per urinam & uterum fuiſſe expulſas ſuprà in *Scholio Obſ. III.* Anni *II.* fuit recenſitum. Vidit *Beniven. cap. 20. de abdit. c. 20.* acum æneam devoratam cum ſummis doloribus per decennium in ventriculo hæſiſſe, tandemque cum ægra labore ferè doloreque fracta eſſet per ipſum ventriculum foràs prominuiſſe, & punctura prorupiſſe, quæ extracta, ſanitatem reſtituit. Alia acus à puero 6. annorum deglutita poſt annos 18. per crus à natura ejecta fuit; *Roder. à Caſtro L. 4. de morb. mul. c. 6.* ſimilisque caſus apud *Iul. Cæſ. Claudin. in Reſponſ. Med. reſp. XL. ex* abſceſſu brachii aciculam ærugine obductam forciculis eduxit, *Guil. Rondelet. in de Aquatil. cap. de Cancro fluv.* imò acum devoratam in Hiſpaniâ poſt menſem per cervicis latus poſt aurem dextram natura propulſam apparente cuſpide volſellis extraxit *Caſpar à REIES* ut notat in *Campo Elyſ. jucundar. Quæſt. quæſt. 92. §. 1.*

§ *1. p. 1175.* Cultellus obtuſus per gulam demiſſus, toto biennio geſtatus per abſceſſum à Naturâ in inguine factum fuit extractus, referente *Wiero apud Hildan. c. 1. Obſ. 54.* cui planè ſimilem adducit hiſtoriam *Paræus l. 24. c. 19.* de ruſtico, cui cum prædones cultellum ſemipedem longum cum corneo manubrio in os intruſiſſent, eundem per ſemeſtre ſpatium cum ingentibus doloribus ſuſtinuit, donec abſceſſu ſub inguine excitato idem cum magnâ fœdiſſimi puris copiâ foràs eruperit. Pragæ quoque dum quidam inter ludendum cultrum occultare voluit, ore faucibusque in ventriculum illapſus, poſt longum tempus perforato abdomine per vulnus exivit. *Oſwald. Croll. in præf. Baſil. Chym. p. 64.* Si itaque Natura tandem exoticis illis quoquo modo & via etiam inſueta ſe liberat, eò minùs inconveniens dentem ſuillum per biennium in corpore hæſiſſe, dolores in hypochondriis excitaſſe, & tandem per patentem inteſtinorum viam erupiſſe.

[*D. Ph. Jac. Sachs. à Lewenh.*]

Observatio LXXV.

D. Laurentii Bellini.

Consideratio Nova de Natura et Modo Respirationis.

SERENISSIMO

FERDINANDO II.

MAGNO HETRURIÆ DUCI

LAURENTIUS BELLINI FELIC.

Contigit mihi tandem dies, Sereniſſime Ferdinande, quâ in concione refertiſſimâ dicere potui, &, quod unicum exoptaveram, ita dicere, ut ea ipſa res, quam agebam, aliquod grati animi ſpecimen exhibere mihi permiſerit, quem immenſum debeo maximis atque innumeris promeritis erga me *Tuis*: Quid enim Officiorum eſt, quo vel ex eo tempore me non devinxeris, cum primùm clien-

clientibus tuis adſcriptus ſtudiis melioribus informari cæpi? aut quid ego pro iis referam anguſtæ rei ac facultatis homulus, unus è multis, præter candorem animi ingenuè in cætu hominum profitentis, *Tuum* eſſe, quicquid eſt, quod ſum, atque adeò deberi *Tibi* me totum? Præmiis ſæpiùs, ſæpiùs honoribus cumulatum me voluiſti, quorum alterutrum, ut ex ſeipſo, quolibet largitore, quamlibet ſecundo rerum ſtatu, ampliſſimi beneficii loco ſit, etiam promerenti; quid erit utrumque, mihi vix quicquam merito, atque à Te *Principe* datum, ac ſemper, aut in Fortunæ periculis, aut in machinamentis invidiæ? Horum ego memor, expectabam, ſi quando publicè verba facturus, de beneficiis *Tuis* loqui poſſem, cum ultrò occaſionem obtulit theatralis Anatome, quàm proximè adminiſtraturus, facilè ſenſi, id muneris tenuitati meæ longè perhonorificum & glorioſum expoſcere, ut ſi ipſâ re minus poſſem, ſaltem gratâ aliquâ verborum ſignificatione Principibus auctoribus reſponderem, atque in dignitatis argumentum, exponerem ſeriem præcedentium officiorum: adeò in me minimum occurrebat, quo Provinciam Anatomicam comparare potuerim tuarum extra merita gratiarum. Quod itaque per opportunum viſum eſt, eâ ſtatim die, quâ primò Theatrum Anatomicum expertus ſum, mei muneris ac loci genio poſtulante, in denſiſſimis Auditorum cuneis, de beneficiis *Tuis* ex voto dixi, iisque minùs ingratus eſſe, atque haberi ſtudui: *Te Tuæque Familiæ Principes*, quibus communiter omnia debeo, communi gratiarum actione complexus: quæ cum jam publicam fidem in theatro promerita, omnem aſſentationis ſuſpicionem averterit, en ipſam *Tibi*, *Princeps Auguſte* teſtem voluntatis meæ, benevolentiam erga me *Tuam* dignè proſequi annitentis. Atque ita quidem mihi ſuadebam fidem benemerentis animi liberaſſe, ratus id ſufficere, ſi quæ accepta referre nequis, accepiſſe fatearis: At *Tu*, Princeps ampliſſime, ita beneficium beneficio premis, ut jam aut mihi ſuccumbendum ſentiam, aut nullum futurum eſſe finem actionibus gratiarum. Quid iſtud rei eſt, aut unde merui, ut me laboribus Anatomicis expeditum, gravi argento muneres? Annon ego iis ex officio ſubeundis ſtipendio conductus? aut is liberalitatis *Tuæ* genius admirabilis, ut gratiam referre velis, etiam officium perſolventibus? Quicquid id eſt, periculoſum hunc mihi locum facit, & propter eam, quam ſemper evitavi, invidiam ſilentio declinandum. Itaque

Pro re pauca loquar,

& ſatis

& ſatis Benignitati *Tuæ* ſit, ſi plenus ingenui pudoris, fateor ſentire me vim muneris inſolentis; atque permittas velim, ut verbis ſufficiam aliquid è re meâ, & exponam, quod medior, Anatomicum: non quidem ut impleam expectationem *Tuam*, meâ mediocritate multò majorem, ſed ut intelligas conari, ac velle me eidem pro viribus ſatisfacere.

Spondeo ego doctrinam de Reſpiratione, quantum arbitror univerſam, „ eoque ordine comprehenſam, ut niſi, ut fit, in re propriâ fallor, pars po- „ tior Pectoris & Pulmonum ſpectata fabrica certa ſit & evidens; adeò ſibi „ aptè reſpondent omnia, & principiis Geometricis innituntur: Rei ea „ ſumma eſt. Ruit in aſperam arteriam aër, momento compoſito ex gra- „ vitate ac vi laterali, eoque aëri extrinſecus circumprimenti ſuperficiem „ pectoris, æquiponderat: hinc Muſculis inſpiratoriis ſeſe contrahendi „ poteſtas permittitur; unde coſtarum elevatio ac dilatatio, & aucta pecto- „ ris amplitudo; Tùm penitior aëris irruptio, & expanſio pulmonarium „ ductuum; quod totum inſpiratione contingit. Mox proprio pondere concidentibus ſupra tumidum Pulmonem coſtis, ſpatium Pectoris anguſtius fit, & earum, ac diaphragmatis vi, pulmo comprimitur, & partim per os extruditur contentus aër, partim ad minima usque vaſcula adigitur, ſi quorum anguſtias penetrare proprio pondere non potuit, quousque totus Pulmo detumeſcit, reſtitante ſolùm in ejus veſiculis expanſâ portione aëris; quæ ſeries eſt expirationis: Hinc reſiſtentiæ minoris occurſu, poteſt externus aër rurſus irruere, & eodem ordine opus reſpirationis inſtitui. Hæc autem ut evincantur, oſtendam priùs Muſculos pectoris non modò diſpoſitos ad Leges Mechanicas, pro majori reſiſtentiâ ſuperanda validiores, pro minori debiliores, verùm etiam quâdam interioris Geometriæ peritiâ, ut ſeſe in inſpiratione contrahentes, figuram pectoris multò capaciorem efforment, Coſtas in expiratione ex ſe ipſis concidere, figuræ, poſitionis, atque articulationis artificio. Diaphragmatis, ac Muſculi triangularis fabricam, quantum ex aliorum figuris ac ſcriptis ſciam, nulli notam, & utriusque uſum perſimilem, & ex his ea omnia conſtabunt evidenter. Inſuper unum eſſe uſum Aëris in pulmonibus, ut à capillaribus vaſis arteriæ pulmonariæ ad capillariæ venæ ſanguinem adigat, ſeu ex altero, in alterum ſinum cordis; & in hoc tranſitu per pulmones ſanguinem ſolvi. Neque ita ſolùm in homine, verùm hæc eadem etiam in brutis ſe habere monſtrabimus, & machinam in avium coſtis exponemus perelegantem, & quid vicarium coſtis in teſtudinibus; atque idem obtineri per aquam à

S Piſcibus

„ piſcibus appulſam ad bronchia, quod à cœteris per aërem pulmones ex-
„ plicantem. Hinc verò quanta, & quàm facilis propoſitionum ſeries ad
„ pulmonum omnium figuras, ſuctus, vulnera, reſpirationes varias muta-
„ tas, aut impeditas, in diverſo aëris, pulmonum aut pectoris ſtatu: quæ
„ omnia quivis intelligat exſe ipſo, dummodò id etiam ſupponat, aërem
„ æquo rariorem, & æquo denſiorem reſpirationi ineptum eſſe, & prohi-
„ bere excurſum ſangvinis per pulmones. Denique ex iisdem principiis
„ deducam probabiliter, fœtum in utero non reſpirare, quod fortè etiam
„ Geometricè demonſtrabo, ſi per occaſionem licuerit comparare Diame-
„ tros Arteriæ pulmonaris, & Anaſtomoſis cum Arteriâ magnâ.

„ Addam his opuſculum de motu atque uſu Bilis, quorum alterum
„ Geomertricum eſt, alterum ex eo pendens, obſervationibus illuſtran-
„ dum. Evincet illud Fel à jecore, & veſicula ad inteſtina fluere, non è
„ converſo, nec à veſiculâ & jecore in cavam; ſpectatâ diverſitate momen-
„ torum, quâ moventur fluida per contractiles, & inæqualis amplitudinis
„ tubulos: Unde conſtabit bilem è veſiculâ elici non poſſe, niſi extrinſecâ
„ aliquâ virtute comprimatur; quam ab adſtante, ac diſtento cibis ventri-
„ culo petam, ſtatuens Bilem in veſiculâ ſervari ad tempus digeſtionis, ac
„ tantùm non evidenter oſtendens, per eam tùm temporis fluentem ad
„ duodenum, cibum à ventriculo præparatum in Chylum faceſſere. Hinc
„ ratio ſitus veſiculæ, capſulæ communis in jecore; cur ductuum felleo-
„ rum aliquot in veſiculam deſinant: cur nonnulla animalia eâdem de-
„ ſtituta, facilè ex antecedentibus explicanda. Adhuc tamen obſervandus
„ mihi ſitus veſiculæ, in quotquot occurrunt animalibus, præcipuè in car-
„ neo ventriculo præditis. Pancreatis etiam locum penſito, & humorem
„ ejus exprimi eodem, quo Bilis, tempore, deduco; ut ab utrisque permi-
„ ſtis formetur Chylus. Erit his appendicis loco Geometricum quiddam
„ demonſtrans, qui fieri poſſit, ut in veſicâ Urinariâ generentur Conchylia
„ Spiralia, ſi per ureteres exprimatur quid molle, aut viſcidum, in veſicæ
„ reſiſtentiam incidens, eâque occaſione explicabitur, quo pacto poſſunt
„ in terræ ſuperficie ſimilia intorta corpora produci, quæ in quibusdam
„ montibus obſervavi.

Hæc Anatomica quaſi ſemina, poſtquam in ſuum robur ac ma-
guitudinem creverint, conſtituam ante celſitudinem Tuam voti reus, &
ſi quæ his conciliari poſſe videbitur,

Nulla meis ſine Te quæretur Gloria rebus.

Vale.

Vale diu, Princeps ævo digniſſime, Tuâq; me authoritate tueri ne deſine.

Hæc Epiſtola Exc. D. Laurent. BELLINI hoc ipſo 1671. Anno ex Italia Pragam delata, Vratislaviam ab Adm. Rev. Dn. P. Adamo Adamando KOCHANSKY è Soc. Jeſu viro Mathematicarum & Phyſicarum Scientiarum curioſiſſimo pro ſingulari in Collegium Naturæ Curioſorum affectu communicata & ad D. Sachſium transmiſſa fuit.

Observatio LXXVI.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

CORDIS INVERSI.

PRÆterito Menſe Januario hujus 1671. anni Halæ Saxonum Collegium noſtrum Medicum *Fœminam* 20. annorum ob crimen incendii & furti decollatam, cultello Anatomico ſubjecit, in quâ præter Pulmones Diaphragmati & Pleuræ firmiter annexos, aliaque, obſervavimus *cor planè inverſum*, ac ſiniſtrum ejus ventriculum dextram thoracis partem occupantem; Arteriam verò magnam ſtatim ſupra Cor inviam, ſeu latus ſiniſtrum, erroris ſui quaſi memorem, redeuntem, nullius alterius partis ſitu mutato. *Cattierus* quidem *Obſerv. 17. p. 49.* & *Th. Bartholin. Cent. 2, Obſerv. 29. p. 219.* Simile de corde inverſo in Sicario quodam Pariſienſi recenſent, ſed Epate ſiniſtrum, ac Liene dextrum abdominis latus occupantibus. Hîc multa dici poſſent de corde duplici, bifido, ſolido absque ventriculis, marcido, ac in eo inventis oſſibus, lapidibus, vermibus, ſerpentibus, &c. de quibus Zacut. Luſit. Th. Bartholin. I. D. Horſt. Borell. Cattier. &c. videre licet, ſed omiſſis his, id tantummodò notare volui, quod fœmina hæc ſicuti inverſum, ſeu, ut Pſalm. 101. v. 4. extat לֵבָב עִקֵּשׁ pravum cor, ita & perverſum animum habuerit, uti ex ſceleribus ejus, quæ hìc ob temporis anguſtiam referre non licet, patet. Huc quadrat litera Nun in Bibliis Hebraicis inverſa, e. g. Numer. 10. v. 35. in voce בִּנְסֹעַ in proficiſcendo: ubi litera Nun inverſa, ſecundum Rabbinorum mentem, hoſtes Iſraëlitarum retrorſùm ituros, ac ſe inverſuros eſſe, ſignificat, ſicuti hæc litera, & c. l. c. 11. v. 1. כְּמִתְאֹנְנִים ut quiritantes, hìc litera Nun inverſa perverſitatem Populi denotat.

לֵבָב עִקֵּשׁ בִּנְסֹעַ כְּמִתְאֹנְנִים Vid. Præfat. ad Lector. in Cochlearia curioſa Autoris.

D. Mœllenbrocc. è Hala Saxon. Vratisl. datis Litt.

Observatio LXXVII.

D. GEORGII CHRISTOPHORI PETRI.

ALVI SUPPRESSIO EX ULCERE IN INTESTINO RECTO.

HAbuimus non ita pridem ſingularem obſervationem in Equite quodam generoſiſſimo 27. annorum, malo hypochondriaco & obſtructionibus venarum meſaraicarum jamdudum obnoxio, in cujus inteſtino recto interius mali moris ulcus idque fiſtuloſum ſubortum alvi excrementis omnino tranſitum denegabat: applicati ſunt ſubinde varii clyſteres: exhibitæ Pilulæ Aquapendent. noduli & varia cathartica non neglectis roborantibus, & accommodata diæta; ſed omnia in caſſum: tandem globulum ex conſilio quorundam medicorum deglutivit ex Regulo ♄ ♂tiat. Factum, ſed & hunc fruſtra: ſubſequebatur Tympanites & tandem mors, in cujus limine alvus ſua ſponte reddebat excrementa puri admixta quod arte adjuta tamdiu recuſaverat.

D. Petri in Litt. Erfordiâ Vratislav. datis.

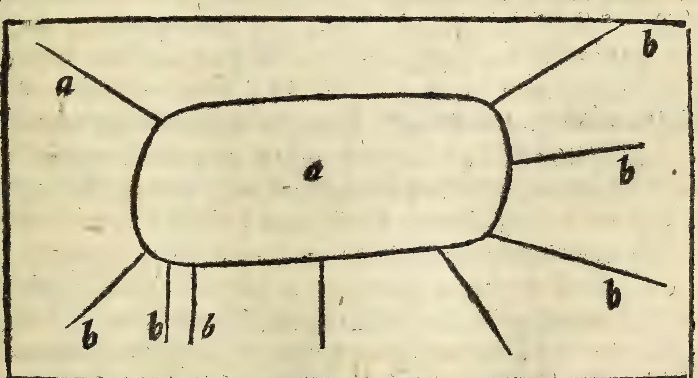
Observatio LXXVIII.

D. JOH. GEORGII GREISELII.

METALLIFODINARUM PRÆCIPUARUM BOHEMIÆ PERLUSTRATIO.

UT promiſſis ſatisfaciam, quicquid in itinere meo nupero Bohemiæ, cum Generoſo Dn. Comite de PAR S. Cæſ. Maj. juſſu Anno M DC LXX. ad inquirendum in ſtatum modernum Metallifodinarum ſuſcepto, notatu dignum viſum eſt, fideliſſimè referam brevibus tamen, quia iter tardiùs, & declinante anno inſtitutum, me in montoſis illis locis morari diutius prohibuit; Primus itaque viſitationis locus erat *Kuttenberga*, locus aliàs amænus, benè ſituatus, & quoad temperiem aëris valdè benignus, per totam illam fodinam eſt unica *vena cumulata* argenti cum cupro permixta, in uno loco tamen ditior, quàm in altero, non adeò profunda in quibusdam locis, nam in fodinam *Novæ Spei* (ſic dictam, quia nova eſt, & bonâ ſpe hactenus Metallici ibi nutriuntur) ſunt tantum 40. Orgiæ ſeu paſſus Metallici (notandum illos ibi habere orgias uno & medio pede longiores, quàm alibi, & hic vocari Thum-

ri Thumplachter/ibi verò Berglachter/ego puto Thumplachter/eſſe orgias Græcorum, Berglachter verò eſſe orgias Romanorum, ad mentem *Agric. de re Metall. lib. 4. ad initium)* & ſanè jam ibi optima minera extrahitur, deſcendendo in puteum machinæ hydraulicæ (Kunſt-Schacht) usque ad cuniculum ſub oſtiis, ubi aqua extracta effluit, (biß auff den Außguß-Stollen) ſunt undecim orgiæ inde usque in *Wolffschtreck* (eſt cuniculus, in quo deſcenditur ad fodinas ſive ad areas, ſunt 150. Orgiæ, ex *Wolffschtreck* in fodinam, *Suchin* dictam, ſunt 24. Orgiæ; vena in hâc fodina lata eſt, ad quartam circiter partem unius orgiæ, non adeò dura, caudam ſuam tendit intra primam & ſecundam horam p. m. & ſatis magna humiditas ibi reperitur, inde usque ad *fodinam Aaronis* ſunt 18. Orgiæ: hæc vena eſt magis dives alterâ prædictâ, minus tamen humida, inde transeundo per *fodinam Phaſiani*, reliquis duabus ditiorem, deſcenditur in *fodinam Commisſarii* 12. Orgiis, qui locus ſiccus eſt, & Metalli quidem ditiſſimus, ita ut ibi quaſi cumulus & caput venarum videatur, de argento autem modicum continet, reliquum totum cuprum eſt. Tribus circiter orgiis inde eſt alia *fodina*, quæ *Bernireck* dicitur, pariter tàm dives eſt hæc vena, ſed durior & ære caldario (Glockenſpeiß) prægnans, & locus venæ per ſe etiam ſiccus eſt: inde aſcenditur 44. Orgiis in *Vprzimnoſt*, quæ fodina uti apparuit, multas divitias in ſe jam non continet, humidior tamen eſt; exinde deſeruimus fodinas (ſind zum Tag außgefahren.) Tota verò hæc *Kuttenbergenſis fodina*, uti eam mihi imaginor, talem tenet figuram

Ubi, *a*, eſt illa fodina Commiſſarii, ſive cumulus mineræ, ſive materia illa

Metallica ventris figura extuberans, (die Gänge machen/oder werffen einen Bauch auff/) & *b. b. b. b.* ſunt venæ exinde provenientes, reliquas fodinas conſtituentes: ad profundiſſimum locum, ex quo nunc mineræ extrahuntur, plus minus 218. Orgiis Græcis (Thumplachter) deſcenditur: *puteus* autem machinæ hydraulicæ eſt altero tanto profundior, in cujus fundum quanquam ob copiam aquæ deſcendere non potui, nihilominùs tamen adverti, aquam illam ſucco Metallico ita eſſe imprægnatam, ut non tantùm intus in puteo guttæ decidentes, ſcalas (die Farten) ligneas in lapideas convertant, aut aliàs transfluens aquæ rivulus canales ſuos aliis canalibus quaſi tartareis obducat, ſed intus etiam in Syphonibus talis materia lapidea accreſcat, ita ut ultra ſpatium 3. annorum rariſſimè ejusmodi Syphonibus uti poſſint, coganturque eos abjicere ob copiam accretæ materiæ pilum impedientis, hujus materiæ fruſtulum hìc transmitto ſub *No. 1.* unà cum particulâ mineræ Kuttenbergenſis communis ſub *No. 2.* nigrior, longior & obſcurior particula eſt ex *Phaſiano*, altera magis alba & brevior eſt ex *novâ Spe:* aliam particulam Mineræ Kuttenbergenſis melioris inveniet ſub *No. 3.* quæ parum argentum rude (gediegen Silber Ertz) in ſe continet, ut cerâ rubrâ notatur, hæc particula ex *Phaſiano* ante annum extracta fuit. Sub *No. 4.* eſt particula *Mineræ argenti & cupri* Kuttenbergenſis ex cuniculo *S. Mariæ Magdalenæ:* hic locus eſt humidior reliquis omnibus, & ob hanc cauſam jam ab aliquo tempore fodinam illam colere non poſſunt, mihi videntur illi Cryſtalli eſſe flores cupri, quibus tota fodina, quantum videre licuit, pleniſſima eſt. Sub *No. 5.* transmitto, ut puto, *Cadmiam fornacum*, & quidem eam, quæ conficitur in primis fornacibus, in quibus venæ cremantur (Röſt-Ofen) de quâ loquitur Agric. *lib. 9. de naturâ foſſil. circa initium, & ad finem lib. 8. de re Metall.* Nam ibi Kuttenbergæ vocant, Gifft von den geröſten reich Silberhaltigen Ertzen/ & accipiunt ex illis fornacibus, ubi iſta materia parietibus ſeſe adhæret varii coloris, flava, alba, cærulea, nigricans &c. ego flores Arſenicales exiſtimo, nam & fumus & materia hæc malignum ſpirant odorem, ſi verò ſupra carbones ignitos projiciatur, pulvis iſte fumat potenter, & ſulphur redolet, quantum ſit venenum, proximè probabo. Sub *No. 6.* eſt *pyrites* aureo & argenteo colore (Kupffer und Waſſer Kiß/vel gelber und weiſſer Kiß) continet etiam aliquid argenti in ſe, & ejus ſatis magna copia Kuttenbergæ invenitur. E regione fornacum, in quibus venæ excoquuntur (Schmöltzöfen)

ſen) eſt aliqua inculta fodina, ubi quondam *Antimonium* fuit extractum, cujus Mineræ particula *ſub No. 7.* invenitur. Notavi præterea, cum aliàs omnia loca herbis, arboribus, fruticibus impleta ſint, colles Metallicos ibi circum circa omnes eſſe calvos, & fumum ex fornacibus exhalantem, quia gravis eſt, & ſtatim terram repetit, omnes herbas in circumferentia, aut quæ ſub ſuo tractu communiter creſcunt, arefacere, incrementum impedire, aut planè conſumere, & vaccas, quæ ibi circa fornaces paſcuntur, lac aut inſipidum, aut malè olens præbere. Medio milliari Kuttenbergâ eſt certus tractus terræ, ubi præſtantiſſimꝰ & delitioſiſſimus raphanus ruſticanus in totâ Germaniâ creſcit, ita ut oppidum illud ex puro raphano ſe ſuſtentet, Lipſiam & Viennam usque adducunt propter ſuam præſtantiam. Plura in illo loco temporis injuria mihi notare non permiſit. Itaque inde in vallem Joachimicam pereximus, qui locus eſt montoſus, auſterus & rigidus valdè, ita ut vix frumentum ibi ad maturitatem pervenire poſſit, & aliquando planè non, avena nunquam: Menſe Octobri Ribes & ceraſa ibi adhuc immatura invenimus, aliàs quoad herbas & arbores locus fertiliſſimus: inveni ibi Rorellam, Angelicam, Libanotidem, Biſtortam, Tormentillam, Caryophyllatam, Helleborum album & nigrum, Rhabarbarum Monachorum, Fabariam, Telephium purpureum, Gentianam majorem, & minorem, Ariſtolochiam utramque, Centaureum minus, Carlinam, Origanum, pulegium, Thymum, Saturejam, Serpillum, Imperatoriam, Polium montanum, varias ſpecies Teſticulorum, Lilium Convallium; Lunariam ibi reperiri, à fide digno relatum eſt, Aſarum, Lyſimachiam purpuream & ſiliquoſam. Saxifragiam, Umbilicum veneris, Anchuſam, Pentaphyllum Petræum, Papaver corniculatum, Solanum majus ſive Bellam Donnam, Polypodium, ſed non quercinum, aliasque plurimas herbas in magnâ copiâ, quarum omnium non ampliùs recordor. Conjicio inde, aliquando magnas divitias extractas fuiſſe, eò quod ut in ejus loci delineatione videre eſt, quàm ſtupendè locus ille ſubfoſſus & transfoſſus ſit: ibi plerumque per cuniculos deſcendunt ad fodinas, raro per puteos, niſi abbreviandæ viæ gratiâ. Diverſæ ibi ſunt fodinæ, quæ omnes venas habent duriſſimas, & raro ultra latitudinem 4. aut 6. digitorum transverſorum ſeſe extendentes (loquor de venis argenti) ſed ditiores ſunt, quàm Kuttenbergenſes uti *ſub No. 8.* illa particula probat. Omnes verò fodinæ univerſaliter loquendo ſunt ibi valdè humidæ, ita ut in quibusdam

locis

locis duplices cuniculi unus ſupra alterum ob copiam aquarum (numeravi enim ex uno cuniculo parvo 9. aquæductus, præter aliam copioſam aquam, quæ abundantiſſimè effluit quocunque tempore ſicco, adeò ſuperfluè, ut ſi alia aqua deficiat, omnes inibi Molendinæ ſolâ aquâ ex uno aut altero cuniculo eductâ ſufficienter impelli queant) inveniantur. Similis quaſi Minera ex unâ ſicut ex alterâ fodinâ effoditur, paucâ habitâ differentiâ: fodina quæ nunc ditiſſimam Mineram ibi præbet, eſt *fodina pulchræ Mariæ*, in quâ nunc ſæpè *argentum rude* reperitur, uti in transmiſſâ particulâ *ſub No. 9.* quædam bracteæ argenteæ finiſſimæ & candidiſſimæ videntur. Hæc fodina valdè etiam humida eſt, ſed in qualitatibus activis aliàs temperata: inventa fuit ante aliquot annos ibi quædam vena *argenti rudis plumbei coloris* (Glaß-Ertz) cujus particula *ſub No. 10.* eſt, ejus medietatem tranſmitto, quia valdè parùm acquiſivi, nihil enim ampliùs de venâ illâ reperitur. Inventa etiam fuit aliquando alia vena hujus argenti penes illud oppidum, Gottes-Gaab dictum, nunc nec hic, nec ibi ampliùs tale quid invenitur, an nihil remanſerit, vel an homines non tàm diligenter ampliùs, ut anteà ſolebant, quærant, non ſcio. Apparet enim ibi dictas venas quæſitas ſuperficie tenus ubique fuiſſe, adeò tota terra transfodi incepta eſt (es iſt alles geſchörfft.) *Sub No. 11.* ſunt duæ particulæ de *argento rubro rudi* (roth Gólden Ertz) quia mihi ita fuerunt vocatæ, tantam tamen claritatem, ut Authores notant, in hâc Minerâ non invenio, quapropter ego magis argentum rude purpureum (gediegen Braun Ertz) eſſe exiſtimo: ſubeat cenſuram. Inventum fuit etiam hoc argentum in valle Joachimicâ ante aliquot annos, nunc verò rariſſimè aut nunquam. Reperitur ibidem in unâ fodinâ *medulla ſaxi* (Steinmarch) certum genus terræ albæ, de quâ *Agric. in Bermanno*, eſt *ſub No. 12.* locus, unde excepi, eſt ultra 500. Orgias (hìc habent Orgias Romanas, Berglachter) profundus, ſaxum integrum, habens in medio fiſſuram ad latitudinem unius palmi, altam ad 4. Orgias circiter, altiorem & profundiorem eſſe benè apparet, ſed quia ſaxum (duriſſimum) integrum eſt, certa altitudo & profunditas, donec totum fuerit detectum ſciri non poteſt: in dictâ iſtâ fiſſurâ invenitur hæc medullâ, quæ licet ſit materia pinguis, non tamen ardet, nec ad ignem liqueſcit; inſipida eadem planè eſt, exhibeturque ibi forma pulver. ea quantitate, quam cultri cuſpis capit, cum cochleari aquæ Petroſelini in Obſtructionibus Urinarum & doloribus Nephriticis; Nam expertum eſt, illam calculum &

urinam

urinam pellere. Datur & ibi aliud genus certæ cujusdam terræ, de quâ etiam *Agric. l. c.* hæc & tota nigra uti videtur *ſub No. 13.* eſt, & alba, non tamen pinguis, & rubra in unius ejusdem fodinæ vena: hæc fodina eſt inculta & occulta, ſaxis, terrâ, ſepibus, lignis, variisque rebus cooperta, ſine uſitato acceſſu, exceptis tribus vel quatuor, reliquis omnibus ante hac non cognitis, 30. aut 40. ad ſummum Orgiis profunda, & tam anguſti introitus (per modum cuniculi) ut non niſi ſerpendo homo macilentus tantùm, in longitudine 7. vel 8. Orgiis intrare poſſit.

Notandum præterea, illam viciniam ſemper eſſe nebulis plenam, ita ut inſtar nubium continuò ibi circumvagantium permeent vapores iſti, & tamen tàm alta, ac Vallis Joachimica, non eſt. Ab extra videtur formoſiſſimus hic collis ob copiam variarum herbarum: ſupra & circumcirca triticum etiam copioſum creſcit, ab intra verò eſt caverna & ſpecus horrendiſſima; non eſt ſaxum integrum, ſed totus mons apparet, ut cumulus ſaxorum grandium & minorum, intra quæ hæc terra ita diſpoſita eſt, ac ſi natura loco calcis eâ ad fabricandum hunc collem uſa fuiſſet. Si quis incautè offendat caput ad lapidem, decidit longus tractus terræ, ita ut videantur omnia velle corruere: invenimus quoque in illo anguſto introitu, varia quadrupedum & piſcium oſſa, intus verò totam fodinam (magna non eſt) variis cuniculis hinc inde inordinatè transactam, pervagando, nullum animal inventum fuit, mira & mira de hâc fodinâ narrantur etiam à loci ignaris, inter quæ quoque narratur, quod certi quidam Itali alternis vel ternis annis venire ſoleant, pro excipiendâ hâc terrâ, ex quâ poſteà illos aurum conficere fama eſt, modus verò hinc aurum extrahendi omnes latet, certum tamen eſt; non adeò pridem homines intus fuiſſe: vidimus enim veſtigia recentiſſima ſurreptæ iſtius terræ, nigræ præcipuè, imò unam talem divitem venam lapidibus tectam & occultatam in quodam cuniculo reperi, ubi magna copia iſtius terræ jam tùm ita collectæ, diſpoſitæ & ſtudio aſſervatæ latet; ſunt variæ venæ, nec omnes ſuas caudas ad unam eandemque horam tendunt; locus aliàs non eſt adeò humidus, reſpectu vicinorum; nam eſſe loca quàmplurima, ubi ad profunditatem 2. vel 3. Orgiarum jam dum aquam inveniunt, uti ab incolis illius viciniæ, fide dignis viris, ſanctè mihi fuit aſſertum; nec terra illa aut vena dura eſt, digito enim & cultro excidi poteſt, nec ſpirat fumum viroſum, vel aliam auram peſtilentem aut putridam, totam enim illam fodinam, aut totum illum col-

lem, aër tranſpirat & pervolat (es iſt gutes Wetter darin / und ziecht aus und ein.) Narratur etiam de illâ fodinâ, quod ab illis Italis ita maledicta & per ſpectra aut Dæmones metallicos truculentos intrò ad cuſtodiendam hanc venam amandatos munita ſit, ut ingredientes nec quippiam excipere, & ſi tamen quid excipiant, inde nihil efficere aut experiri poſſint. Uno milliari ex Valle Joachimicâ in confinibus Bohemiæ & Miſniæ creſcit *lapis Granatus*, cujus unam particulam hìc tranſmitto *ſub No. 14.* omnia in illis confinibus repleta ſunt hoc lapide, & notavi, (quoniam integri montes ſunt Granati, aut ut melius dicam, tota minera mons merus eſt) in ſuperficie terræ iſtius mineralis Granatos lapides apparere quidem, ſed omnes à ſole exuſtos & conſumtos. Cuniculos quæſivi, & inveni eos aliis humidiores, & lapides Granatos bonos & recentes, velut hìc tranſmitto; intrare ultra duas Orgias non potui, quia lampadem penes me non habebam, valdè tamen humidum illum cuniculum reperi, hinc apparet lapides iſtos humiditate conſervari. Unus centenarius horum lapidum continet (uti dixerunt, relata, non experientiâ probata refero) aliquot uncias argenti puri, eſt minera, uti apparet, mollis valdè. *In eadem valle Joachimicâ* in *cuniculo*, ut puto, *S. Suſannæ*, reperitur arbor in lapidem converſa, cujus particula eſt *ſub No. 15.* videtur ibi figura ramorum, corticum & radicum, tota arbor quaſi excavata jam eſt. Cuniculus iſte uſque ad illam arborem ſeſe extendit ultra 2000. Orgiarum, putant fuiſſe fagum, & ita in lapidem converſam, tempore diluvii ſabulo & arenâ ſic obrutam, & tractu temporis in talem materiam lapideam converſam fuiſſe: quæ ratiocinatio licet abſurda adeò non ſit, (nam ille cuniculus ibi per omnes partes ſimilis non eſt, nunc enim tranſit integrum ſaxum, nunc arenam, nunc argillam, nunc terram, iterùm ſaxum, jam lapides, paulò pòſt iterùm terram, jam humidus, jam ſiccus, hic calidus, ibi frigidiuſculus, deniquè planè heterogeneus eſt, & ibi, ubi putatitia iſta arbor hæret, apparet mera arena, quæ glutine & viſcoſâ quâdam humiditate ſucceſſu temporis exſiccata, & quaſi conglutinata eſt, non eſt petra vera, nec pura terra, nec pura aut vera arena, ſed videtur arena cum limoſâ terrâ conglutinata.) Quoad ego conjicere poſſum, exiſtimarem ibi fuiſſe ſuccum lapideſcentem, qui caſu talem figuram arboris formavit: ſed quid de cortice? quid de illis fibris dicendum, quæ magis indicant, ſi arbor unquam fuerit, fuiſſe quercum? nam nunquid dantur piſces, & aliæ multæ res foſſiles? libentiſſimè judicium ſubibo. Eſt & in eâdem

valle

valle *minera ferri*, quæ videtur *ſub No. 16.* hanc mineram vocant ferrum rude purum (gediegen Eiſen-Ertz) dicuntque eſſe plurimam partem ferri, & accipiunt tranſeuntes pro lapide hæmatitide, & ita quoque eâ utuntur, ego credo eſſe Crocum Martis naturalem (hic pulchrum eſſet diſcurrere, cur ferrum per mucrones, argentum per bracteas, lamellas, fibras & ſtrias, plumbum & ſtannum per maſſas & cumulos ſeſe prodant.) Cuniculus profundus adeò non eſt, conſtat & terrâ & ſaxo non adeò duro, ſed omnia ſunt rubicundiſſima, ipſamet aqua intus ſtagnans, quæ adeò copioſa non eſt, putatur ob colorem & denſitatem ſuam verus ſanguis: ego in me fui expertus, illam terram eſſe valdè vulnerariam, nam cum eſſem in fodinâ, cecidi, & mihi vulnus triangulare ad palmum dextrum inflixi, & cum nihil penes me haberem, appoſui recenti vulneri illam terram rubram naturali humiditate præditam, ligavi manum, & ita perexi, idem de die bis repetii, & cum nullam inflammationem in manu nec ſentirem, nec viderem, cauſam ab hâc experientiâ deſiſtendi non habui, quartâ die vulnus mihi perfectè ſanatum fuit, ita ut cicatrix nunc vix videatur; nunc hic Viennæ in quâdam muliere operationem hujus terræ iterùm expertus fui, cui inter alia ob Rheumatiſmum venæ ſectionem in pede ordinavi, & quia ſectione hujus venæ chirurgus majus juſſu vulnus venæ inflixerat, ſanguine præterea tenui & calido exiſtente, ſanguis ex venâ tanto impetu proſiliens, cum ſummâ difficultate ſiſti potuit, de nocte mulier incautè pedem offendens, venam abſque hoc ſatis latè diſſectam rumpit, quâ ruptâ ſanguinem ad deliquium quaſi fudit, iterùm omni adhibitâ diligentiâ ſanguis ſtetit; triduo poſt ligatura fuit aperta (omnes vulnus ſanatum credidimus) & ecce iterùm cum ſummo impetu abſque ſpe ſanandæ venæ ſanguis proſiliit, ita ut convulſiones jamjam inciperent. Cum verò locus uſtioni non eſſet aptus, neque alia quævis remedia ſanguini ſiſtendo adhibita, quicquam conferrent, tandem ego accedens maſſam confeci, ex crepitu lupi cum albumine ovi, ſuperaſperſi bonam quantitatem hujus terræ in tenuiſſimum pulverem redactæ, maceravi hanc maſſam in aceto roſaceo forti, & ſupra venam ligavi faſciis & linteis omnibus in aceto illo roſaceo cum reliquo pulvere hujus mineralis terræ mixto intinctis, & ſpatio unius noctis tàm perfectè ſanata fuit, ut altero die circũambulare tutò potuerit. Colliculus unde hæc materia extracta eſt, plenus apparet junipero & pino humili & alta, habet & alias herbas, ſed pau-

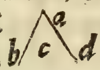
cas. *Plumbum* ibidem etiam promiſcuè invenitur, cujus mineræ particula eſt *ſub No. 17.* rariùs autem *plumbum cinereum* (Wißmuth) cujus mineræ particula notatur ſub *No. 18.* Liqueſcit hæc minera ad flammam candelæ. De hoc plumbo cinereo purificato, quando tantum ſtanno additur, quantum requirit (unum ſtannum plus, alterum minus) reddit ſtannum illud jamdum ad uſum præparatum quoad ſonum & apparentiam ſimile argento, & ultra quadrantem horæ factâ commixtione iſtorum duorum metallorum auditur ſtrepitu interno in patellâ, orbe aut aliâ re fuſa, jam tùm refrigerata etiam, ſonitus actionis & reactionis internæ. Extrahitur & ibi magna copia *Cadmiæ metallicæ* (Kobolt) cujus mineræ particula eſt *ſub No. 19.* Conficiunt inde colorem illum cœruleum, quo utuntur mulierculæ pro tingendis collaribus. Varia metalla, pro varietate loci, unde extrahitur, in ſe continet: Utuntur ibi etiam ut veneno contra muſcas: ego proximè quantum venenum ſit probabo, hoc tantùm intereà pro certo affirmare poſſum, ad reditum meum Muſæum plenum muſcis inveni (fuit tamen in meâ abſentiâ ab hominibus frequentatum,) poſtquam ergò mineralia mea publico aëri ex ciſtâ expoſueram, inter quæ erat & Cadmia iſta, ſpatio 6. vel 7. dierum taliter evanuerunt muſcæ, ut jam vix unam aut alteram & rariſſimè quidem advertam; ſed expoſui præterea varias ſcutellas confectione Cadmiæ metallicæ & fornacum cum aquâ & lacte infectas, pro interficiendis muſcis, nec quantum mihi obſervare licuit, unicam muſcam inde guſtare vidi, advolarunt quidem, ſed in momento avolarunt, hinc mihi imaginor, ſolam illā evaporationem in aërem vicinū mactaſſe muſcas, quia & ibi in Valle Joachimicâ tantùm hinc & inde mineram iſtam collocant, & ita omnes muſcas ex hypocauſtis abigunt, nunquam etiam ullam muſcam ſupra mineralia mea diu ambulantem hactenus obſervavi, ſed cum ego odorem aliàs valdè acutum habeam, nullam inde nauſeam, contrarietatem aut horrorem adverto, cum tamen Napellus me jam tùm duabus vicibus ſolo odore vix non mactaſſet, meum herbarium vivum, in quo napellus eſt, penes me tantùm habendo, & id pervolvendo. *Sub No. 20.* transmitto *Mineram Arſenici*, cujus ibi magna copia invenitur, attamen, uti authores ſcribunt, eam tàm pinguem non invenio. Hæc fodina alta eſt, ſatis ſicca & grave olens, cujus fœtorem quanquam non ſentirem, difficilem tamen reſpirationem cauſavit, intravi ſolus cum metallicis illis ordinariis, reliqui mei ſocii cum intrare nollent, me foràs exſpectarunt, aliàs illis, ut etiam inasſvetis,

quin

quin idem accidiſſet, nullus dubito: habeo enim pulmones, Deo ſint laudes, tàm bonos, ut certò cum nullo eos mutare vellem, etiamſi id poſſibile eſſet, certum tamen eſt, arſenicalem illum vaporem mihi id cauſaſſe, cum eodem planè modo idem mihi contigerit Kuttenbergæ: Ibi enim cum derepentè ad fornaces, in quibus venæ cremantur (Röſtofen) incautè accederem, & ibi videnda circumſpicerem, quamvis nec ſpatio unius medii quadrantis horæ intus permanerem, tantam difficultatem reſpirandi ſentire cæpi, ut per horam me colligere nullatenus potuerim, & ſuffocationem timuerim: Metallici, qui per aliquot annos in illâ fodinâ laborant, acquirunt tremores artuum & moriuntur, idem contingit illis, qui in fornace, in quâ hujus venæ flores conficiunt, laborant, cujus delineationem, proximè, ut ſpero, etiam transmittam, omnes laboratores ibi ſunt, ut illos aliquo modo depingam, ſicut ſceleta viva, pallidi, ſicci, oculos habent concavos, verbo, ſunt tàm macilenti, ut cutis vix oſſibus hæreat. Ad hujus fornacis caminum etiam accedere planè non potui, nec in fumo aut circa fumum ſalvâ reſpiratione permanere, ad ignem tamen & fornacem ignitam liberè acceſſi. Obſervarunt præterea ibi morantes laboratores, quod quoniam fornax hæc in medio ſilvæ ſita eſt, ad illam viciniam, quam fumus tangit, nulli unquam cervi accedunt, ut ut circum circa non pauci degant, ſed quàm primùm fumum olfaciunt, quantocius recedunt. Ex hâc minera poſteà conficiunt *Arſenicum Cryſtallinum, uti ſub No. 21.* quod eſt ſine ſulphure, *& Arſenicum flavum, uti ſub No. 22.* quod eſt cum ſulphure paratum. Duobus milliaribus ab iſtâ valle alius ſitus eſt pagus, qui vocatur *donum Dei*, eſt tam miſerabilis locus, ut vix paſſer ibi degere poſſit, altus, in continuis nubibus & nebulis, nec herba, nec frutex, multò minùs arbor ibi invenitur; non habent hujus loci incolæ niſi tres partes anni, de æſtate nihil ſciunt, frigidus, ſummoperè præterea humidus, & quidem adeò, ut gramen (quod ibi relinquunt, quoniã aut uſui nulli eſt, nec enim beſtia ulla eo paſcitur, aut ſi uſui eſſet, ſiccari non poteſt) annuatim unum ſupra alterum putreſcat: maſſa hæc putrida per totam illam viciniam ultra unam & mediam Orgiam profunda, nigerrima eſt & pingvis, ſicut fimus vaccinus putrefactus, & quando quis ſubtus eſt, ut aliquando contingit, ſi vena ſit paulò profundior, maleolentem & nauſeabundum ſpirat odorem. Sub eâdem maſſâ eſt terra lutoſa & argillacea quaſi, quam lavant, exque eâ Mineram Stanni extrahunt, inſtar arenæ

gravem & nigram, aliquando plurem, aliquando pauciorem, frequentiſſimè tamen ex terræ ℔ XX. circiter extrahunt ℥iij. vel ℥iiij, vocantque hoc ſtannum, Saigerzin/ & eſt valdè bonum ſtannum. Sub illâ terrâ eſt terra arenoſa & firma, inanis & nihil in ſe continens; ſunt in illâ viciniâ paludes ita tectæ gramine ſuo, ut pro firmâ terrâ habeantur, tantæ profunditatis, ut homo cum equo ibi ſubmergi poſſit, quod aliquando contigiſſe, incolæ mihi narrarunt. Eſt quoque in illis cavernis magna copia ſtellionum (cavernæ ultra 4. vel 5. Orgias profundæ non ſunt) quos vidi: De Salamandris quoque interrogavi & eas deſcripſi, & ſecundum meam deſcriptionem eas ibi etiam reperiri mihi aſſeruerunt, nullam tamen vidi, non autem niſi per dimidium diem ibi permanere potui. Homines illi continuò pervolvunt illam terram ex unâ parte in alteram, & ſemper inveniunt in eâ mineram ſtanni, ita ut terra illa jam tùm aliquoties fuerit revoluta, ſtanni, ſemper inventi, gratiâ. Ex hâc valle diſceſſimus *Schlackenwaldum*, ubi integra vena *cumulati ſtanni* reperitur, cujus Mineræ particula eſt *ſub No. 23.* Hæc vena caudam ſuam in profundum extendit (es fällt in die Tieffe) & quidem usque adeò, ut venæ cauda reperiri nunquam poſſit: Quò enim diligentius fodiunt, eò majorem & cumulatiorem venam ſemper inveniunt, & quod magis mirére, dum infrà fodiunt, ſupernè iterùm recreſcit minera. Qualia ædificia, quantæ cavernæ & excavata ſpatia ſint ibi ſub terrâ iſtius fodinæ, nemo credit, qui non vidit, tranſivi quasdam cavernas ultra 50. aut 60. paſſus longas, & 30. aut 40. latas, altitudinem videre non potui, tàm horrendæ ſunt: Placidiſſimè & diſtinctiſſimè intus Echo reſonat & reſpondet; omnes fornicatim excavatæ, & ſine fulcris quidem: majores adhuc cavernas eſſe, mihi aſſeruerunt, totam enim fodinam non vidi, quia ad illam totaliter viſitandam requiruntur 3. integri dies, tàm magna eſt, & variis ædificiis ſubſtructa, non adeò humida, niſi ubi eſt machina hydraulica, memorabilis ſanè; Dicunt intus morari Dæmonem quendam metallicum, qui ſæpiſſimè apparet ſub variâ figurâ, jam ut metallicus, jam ut magiſter metallicorum, jam ut juratus, jam in formâ muris, canis, & variorum animalium, aliquando auditur ſaltare, & ducere choreas, inflare tibiam, & millenas alias nugas illum ajunt incipere, cumque pro malo omine habeant, ſi illum audiant aut videant, ſummoperè omnes tumultus aut clamores aliasq; inſolentias in fodinâ prohibent: ego cum deſiderium haberem, illum videndi aut audiendi, incepi fiſtulare, & metallici me

per

per omnes Deos & Deas, quatenus ab hoc abſtinerem, rogarunt, fortaſſis ſi reſpectum comitis non habuiſſent, non verbis, ſed verberibus mihi ſilentium imperaſſent, cumque cauſam hujus indagarem, dixerunt, illum Dæmonem ſolere aliàs ſtatim reſpondere fiſtulâ, ſaltu, aut riſu potentiſſimo, & cum aliquoties damnum quibusdam inflixerit, illas præcipitando per ſcalas torquendo, tundendo, lampades exſtinguendo, ſeducendo &c. illi ideò fidendum ſemper non eſſe. Apparet itaque, illum Dæmonem eſſe jocularium & nugatorium; ego verò nec quippiam audivi, nec vidi de illo in hâc fodinâ. Hìc non ſicut in aliis fodinis jaculari ſolent, ſed ignem ſubſtruunt, quia, cum patentiſſima ſit, & ſpiracula plurima habeat, ignem benè ſubſtruere licet, deinde ſi jacularentur (jaculari autem vocant, quando foramine rotundo terebrâ in mineram incuſſo, id pulvere pyrio implent, & iterùm fortiſſimè ligno cum parvulo canali occludunt, hunc canalem etiam pulvere pyrio implent, candelam ſulphuream longiorem penes accendunt, & ita mineram diſſilire faciunt) valdè timendum eſſet, ne terra ſupra corrueret, & aut Metallicos aut venam obrueret. Vena enim in tali figurâ

procedit, ubi, *a*, eſt ſuperficies terræ, *b*, *c*, *d*, totus cumulus venæ, adeoque uti videtur etiam extra fodinam, terra manifeſtiſſimè ſe ad venam inclinat, etiam in unâ parte aliquid corruit, & fregit illis rotam machinæ hydraulicæ una cum ejus casvernâ (das Rad mit ſampt der Rathſtuben) quarum murum jam ſubſtruunt fortiſſimum, & in iſtâ viciniâ fodere ſacroſanctè prohibent, nam in aliis locis ſufficientiſſimam mineram habent, quia eſt integer cumulus, & quicquid decutitur, minera eſt. Hìc etiam eſt quædam *argenti* fodina, ex quâ eſt particula *ſub No. 24.* non profunda ea eſt, valdè tamen humida, & terrâ luteâ repleta; conjicere licet, quondam magnas divitias ibi fuiſſe extractas, vel ſolo ædificio id denotante, in quo antiqui longiſſimum quendam cuniculum ad aquam tantùm educendam egerunt, à parvo tempore fodinam iſtam colere inceperunt, ſub ſpe adhuc laborantes: Nam quantum hactenus extrahunt, non ſufficit pro ſolutione metallicorum. Media hora *Schlackenwaldo* diſtat *Schönfeld*, qui locus participat in fodinâ ſtanni cum Schlackenvvaldo, & propter continuationem molendinarum ubi tunduntur venæ, (Puchwerck) & fornacum unus idemque locus quaſi putatur: & quod admiratione videtur dignum, quod cum ejus ſitus in meram planitiem ſe diffundat, nihilominùs tamen continuis nebulis, pruinis, frigore, aliisque

liiſque Cœli injuriis perpetuis obnoxius, ita quidem ut ibi integro menſe & amplius hyemem longiorem habeant, quàm Schlackenvvaldi: hic erit aura temperata & ſerena, ibi ninget aut pluet, hìc totâ die à ſole torrentur, ibi nebula & pruina omnia devaſtabunt, hìc homines formoſi, ibi ſtrumoſi, præcipuè fœminæ; hinc equidem totam mutationem & diverſitatem inibi latentem Mercurium conjicio, & ſi quærerent, certò puto, illos Venam Mercurialem reperturos, quin imò aſſeverare auſim, poſt aliquot annos, ſi ita verſus Schönfeld in fodinâ Stanni continuaverint, derepentè Venam Mercurialem illis patefactum iri? *Sub No. 25.* eſt quidam *lapillus niger*, quem vocant Zinnkrauppen/ eſt *ſtannum rude*, idem ac gediegen Zinn/ paulò rariores ſunt, quàm minera prior *ſub No. 24.* vidi alium talem lapidem ad magnitudinem unius pugni, ſed tales rariſſimi ſunt; etiam Schlackenvvaldi per totum illum tractum, ubi aqua ex machinis, in quibus venæ pilis præferratis tunduntur, (Puchwerck/) fluit, lavant arenam, & iterùm quantitatem aliquam ſtanni nunc majorem, nunc minorem inveniunt. De reliquis notavi, totam Bohemiam & Moraviam plenam eſſe *Micâ* (Katzen-Silber) uti apparet *ſub No. 26.* de quâ ſcribit *Agric. in Berman.* qualem, licet nullius uſus ſit, tamen unà transmittere volui. Et hæc ſunt, quæ brevi hoc itinere annotare potui, proximè exſpecto alias mineras, quæ ſi rariores fuerint, etiam communicabo. Expecto etiam quasdam delineationes fodinarum & fornacis, in quâ conficiuntur flores Arſenici, quas pariter transmittam, unà cum modo, quo conficiuntur, & declaratione, quare unum cryſtallinum & alterum flavum ſit. Addam inſuper pleniorem relationem eorum, quæ pro nunc fortaſſis oblitus ſum, nec non quorum experientiam facere conſtitui. Exſpecto etiam aliam Minerã Antimonii, aliosq; Granatos, qui ſi figurâ à modò transmiſſis different, fideliſſimè eos communicabo. Optarem equidem etiam atque etiam, liceret ſequente æſtate denuò fodinas hascè viſitare, citra diſpendium meæ praxeos, absque hoc enim ſi eſſet, tædioſum minimè foret, ſæpiùs atque ſæpiùs transvagare cavernas & viſitare mineras: neque enim intima terræ viſcera unquam abhorrerem, modò penitiùs contemplari naturæ opera poſſem. &c. Coronidis loco *duo Experimenta* à me facta communicare placet:

1. Cadmiam fornacum probavi, nec mures, nec glires eam attingunt: Cato dedi, qui vertigine correptus, aliquot diebus poſt periit.

2. Cad-

2. Cadmiam metallicam dedi cuidam cani, qui horrendiſſimè vomuit; non quidem periit, ſed tamen huc usque malè valet. Obſervavi inſuper quod

3. *Aqua Lapideſcens* in minera plumbi Tarnomontana, in confinibus Sileſiæ & Poloniæ *No. 29.* ſignata, creſcit ita ad inſtar bacilli longi teretis & quaſi per annulos diſtincti inque medio perforati; exhibetur ibi in obſtructionibus urinarum & in calculo.

4. Minera ♄ Tarnomontana, *No. 30.* ſignata, Argentum in ſe continet ſed paucum, adeoque valde parvum inde lucrum acquirunt &c.

5. *Sal Polonicus* in ſua fodina eſt mollis & levis, extra in momento ita dureſcit & graveſcit, ut unicum fruſtum quod in fodina ab unico homine tractabatur, extra eam vix quatuor boves movere poſſint. Obſervavi hæc præcedenti anno, quando cum S. Maj. Imperatrice Eleonora, Sponſam Regis Poloniæ comitante Cracoviam, eò proficiſcebar.

D. Greiſelius è Viennâ Litt. ad D. Sachſium. vid. Addenda p. 396.

OBSERVATIO LXXIX.

D. JOHANNIS JÆNISCH.

MOLA QVINQVENNIS PROLAPSUM UTERI MENTIENS.

PLurimas easque raras circa molarum generationem & earum excluſionem paſſim apud autores fide dignos inveniri hiſtorias teſtem habemus ſat locupletem Schenckium in ſuis obſ. qui molas in utero per ipſos ſeptendecim annos commoraſſe annotavit, id quod etiam Zvvingerus *theatr. vit. hum. p. 331. & 357.* confirmat. Haud abſimilem, aliis tamen circumſtantiis & accidentibus, curioſo lectori hìc ſiſtam hiſtoriam: Uxor quædam in ſuburbio Vratislavienſi 34. annorum & decem liberorum totidemque ferè abortuum, nec non plurium molarum fœcunda parens, ante annos circiter duodecim fœtûs aliquot excluſit vitales, ob impurum autem & ichoroſum, quo & parens ipſa & hinc enatæ ſoboles ſcatebant, ſanguinem, plerique excoriatâ totius corporis cuticulâ, nondum abſoluto puerperio, diem ſuum obierunt, ut ex novem duas ſaltem conſervare potuerit ſoboles; poſtmodum negotio con-

cipiendi & pariendi natura defatigata aliquandiu vacare coacta eſt, quæ nullis tamen remediis, niſi anilibus ſuffulta tandem ad incitas redacta nil niſi molas concipere, & ſingulis menſibus per ſesqui annum, étiam abſente longo tempore marito, numero unam, duas, plures imò plurimas acerbiſſimis parturiendi doloribus nimioque ſanguinis profluvio excernere molita eſt. Tandem cordatiorum perſvaſu virum ob raram experiéntiam Clariſſimum, Dn. D. Johannem Agricolam, Reipub. hujus Proto-Phyſicum p.m. conſuluit, qui ſingulari ſuâ prudentiâ & generoſis medicamentis è lerna hac morborum eam eripuit priſtinæque & inculpatæ ſanitati reſtituit, ut menſibus ordinatè fluentibus poſtmodum denuo conciperet, ex difficili autem ſubſequenti decimo partu, prolapſu uteri ſatis periculoſo non corrigibili & moleſtiſſimo ſe laborare credidit & obſtetrix confirmavit, ut absque ligamentis huic malo aptis nec ſtare multo minus incedere valeret per quinque integros annos. Elapſo autem quinquennio tam ob errorem diætæ, quàm ſulphur ex accenſis carbonibus narcoticum, quibus hyberno tempore in foro publico intenſum frigus arcere cogebatur, (quæſtum namque in vendendis pomis habuit longo tempore) natura in deterius ruit, novisque menſium obſtructionibus, paſſionibus hyſtericis & lipothymiis affligitur, nunc meam opem implorare geſtit hæc miſera. Ipſam inviſens ſemianimem reperio, morbum cauſamq; indago, ex relatione adſtantium hujus individui naturam, morbos & accidentia præterita prolixè & graphicè depicta video, & originem huj9 mali ex impuro utero itidem provenire judico, interim ob urgentia ſymptomata cordialia hyſtericis nupta propino, his ſymptomata paulatim cedunt, ut ægra ipſa mecum colloqui valeat, cui ob adſtrictam alvum clyſterem applicandum ſvadebam, quem tamen cane pejus & angue fugiebat, coactus ergo tandem externè ſaltem fomentationes ex emollientibus & carminativis præprimis herbâ mercuriali toti abdomini ad pubem usque applicari, internè verò eſſentiam caſtorei & ſpiritum ſecundinæ (ob præſentis molæ ſuſpicionem) in ſyrupo de artemiſiâ propinari juſſi, quibus præſtitis elapſo bihorio acerbiſſimi iterum dolores & conatûs parturientium absque tamen lipothymiâ oborti brevique poſt *molam*, capitis infantis, ad inſtar, *peperit* tantæ tenacitatis, ut vix ſecuri dividi potuerit, absque tamen putredinis & hinc orti cadaveroſi odoris moleſtiâ, & quod magis miremur, ſine omni ſanguinis veſtigio. Hoc facto *prolapſus uteri quinquennis evanuit*, & molæ molem

non

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

AD OBS. LXXX. LXX

FIG. I.

FIG. II.

non in utero ſed extra eum in vagina uterina circa exterius pudendi orificium tam diu latitaſſe eventus docuit, uteri ſitu inculpato invento. Continuatis poſtmodum per menſem medicamentis ſanguinem & uterum purificantibus per DEI gratiam illius ſanitatem reſtitui, ut hoc ipſo tempore, dum hæc ſcribo, bene ſe habens iterum gravida, ſine omni tamen periculoſorum accidentium futurorum ſuſpicione incedere valeat, undecimumque partum, DEO volente, animoſè exſpectet.

OBSERVATIO LXXX.

D. LAURENTII GISELERS.

MONSTRUM PENNÆ ANSERINÆ.

CUm epiſtola invitatoria medici invitati fuerint, ut de ſuo aliquid addant, quo Miſcellanea Curioſa vel amplificari vel illuſtrari queant, nolui ἀσύμβολος venire, ſed id quod in charta depictum vides ſimul mittere, non ut adeo publica luce dignum, ſed ſaltem ut forte quidam è Curioſis ſententiam de hoc *pennarum concremento* dicant. Extractum illud fuit in anſere pingui, & ad veru deſtinato. Cum enim illum exenterare vellet coqua, ſimul cum pinguedine circa uropygium intus hærente *plumarum* hoc *corpus* manu ſua absque labore extrahit, nullo ſigno quod carni adhæſerit, aut dorſo, ſed promtè manum ſecutum eſt. Stupefacti, quod ignorabant, quid rei hoc ſit me acceſſunt, video naturales eſſe pennas ſanguine turgidas, atque ex adnatâ pinguedine emergentes, pennæ intus verſus ſuperiora ſpectabant, curvæ ob locum arctiorem, num verò mas vel fœmina fuerit anſer me latet.

D. Giſeler Litt. è Brunſwigâ Vratisl. datis ad D. Sachſium.

OBSERVATIO LXXXI.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CALCULUS VESICÆ CUM ULCERE RENUM ET VESICÆ.

IObannes Fricius Thorunienſis, juvenis annorum viginti ſeptem, à primâ ſtatim infantiâ de doloribus circa pubem, mejendi difficultate, & aliis

 ſympto-

ſymptomatibus *caculum veſicæ* indicantibus per certa intervalla conquerebatur: quæ omnia creſcentibus annis atrociora reddebantur. Adultior factus, apud mercatorem aliquot annos in patriâ ſerviendo conſumſit: poſteà *Regiomonti* & *Dantiſci* mercaturæ operam dando, usque ad annum vigeſimum ſextum ætatis commoratus eſt, aliquoties interim & graviter iisdem in locis decumbens, *Anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo nono* ad nundinas autumnales, quæ Thorunii circa Feſtum Apoſtolorum Simonis & Judæ annuatim celebrantur, cum cive & mercatore Dantiſcano, cui à ſervitiis erat, venit, ſed ob dolores in Hypogaſtrio & circa inguina atrociſſimos, qui illum, urbem vix intrantem, adorti ſunt, ad matrem viduam, domino ſuo relicto, divertere coactus fuit. Ego tertia Novembris, anno dicto ad eum vocatus, præ doloribus in lecto vehementer jactantem & ejulantem offendi, inſimulque humorem viſcidum, craſſum, fædiſſimique odoris ſummo cum dolore per canalem urinarium exeuntem animadverti. Ab illo tempore ipſi pro re natâ & pro diverſis ſcopis diverſa medicamenta præſcripſi, quibus tamen *calculum in veſicâ latentem*, certisque ſignis cum *ulcere renum* ſe prodentem exturbare impoſſibile erat; neque ea noſtra intentio fuit: ſtatim enim ei tale prognoſticum prædiximus: *Ulcus renum immedicabile* eſſe, *calculum* autem *veſicæ* nonniſi per circumſpectum & peritum lithotomum *exſcindi* poſſe; Sed ille lithotomiam admittere nolens, indies debilior factus *anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo, ſeptima Junii* naturæ debitum perſolvit. *Cadavere* adhuc eâ die *aperto* repertus eſt in *veſicâ exulceratâ & purulentâ lapis aſper* ſeſquiunciam cum drachma ponderans, *cujus figuram* & colorem icon obſervationi adjuncta verè exhibet. Sub dextro *Epatis* lobo *ulcus* inſigne latitabat, *ren* verò dextri lateris *totus ulceroſus* & puris plenus erat cum maximo fœtore, præ quo reliqua viſcera ulterius explorare non potuimus. Simillimum huic mihique notum caſum obſervavit *Excellentiſſimus D. Segerus*, collega meus colendus, qui jam *Obſervat: Anni primi Miſcellaneis ſub numero obſerv. 16.* inſertus eſt: quem hic ut oculatum teſtem obſervationis præſentis honoris ergò nominare volui.

D. Scholz. Litt. ad D. Sachſium.

OBSER-

Observatio LXXXII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

TUMOR INSIGNIS SUPRA VENTRICULI REGIONEM EXTERNE SUPPURATUS, ET FELICITER CURATUS.

ANno *Chriſti milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo*; decima quarta Januarii vocatus ſum rus ad Generoſum Dn. *Henricum de Boly, Nobilem Gallum, S. R. M. Poloniæ Colonellum*, per aliquot jam ſeptimanas periculoſè decumbentem. Die decima quinta ad ipſum veniens, inveni admodùm debilem, utpotè cui dolor graviſſimus jam ad ſuppurationem tendens noctes inſomnes, appetitus verò proſtratus totum corpus indies debilius reddebat. Ego ibidem per biduum commoratus, omnia ſigna conjunctim accuratè penſitavi, Generoſumque Patientem benè ſperare juſſi, accerſito ad ipſum chirurgo Graudentino, quartâ milliaris germanici parte ab ipſius pago habitante, qui intereà ex conſilio meo cataplaſma emolliens & digerens tumori diligenter applicavit, donec ipſi ſequens Emplaſtrum cum cordialibus & vires reficientibus Thorunio transmiſſum eſt. Emplaſtrum tale erat:

℞. Emplaſtri de meliloto
mucilagin. ãa. ℥ij.

Diſſolv. cum Olei Malvini Suff. qu. ducaturque ſuper duas alutas ad præſcriptam formam rotundam. Emplaſtrum hoc tumori impoſitum eſt. Medicamentum vitalem facultatem reficiens erat iſtiusmodi:

℞. Confect. cordial. (ſingul. deſcript. Dn. D. Meiſneri noſtri p. m.) ℥iß.

De quâ quotidiè manè cum juſculo drachmam aſſumebat. Pro ventriculo corroborando de ſequentibus rotulis ſingulis diebus paulò ante prandium & horâ quartâ veſpertinâ quindecim conſumebat:

℞. Spec. aromat. roſat.
Diarrhod. Abb.
Confect. Alkerm. ãa. ʒij.

Sacchari Canarienſis albi in ſ. qu. aqu. roſar. diſſoluti uncias ſex. f. l. art. Rotulæ. Quibus ita per aliquot dies uſurpatis, die undecima *tu-*

mor in apoſtema converſus, & hoc ſub emplaſtro ruptum, puris magnam copiam (ſed per vices quotidiè aliquid) emiſit, ulcere per chirurgum ad aliquod ſeptimanas aperto ſervato: donec tandem (omni materiâ pedetentim expurgatâ, opeque chirurgi illius & naturæ vulnere conſolidato) Generoſus Patiens priſtinæ ſanitati per Dei gratiam reſtitutus, feliciter evaſit. Sed mediâ æſtate Dantiſcum profectus, rurſus dolorem in priori loco ſentire cœpit, & tumorem animadvertit, tùm è conſilio Medicorum iſtius loci tumor iterùm in apoſtema converſus apertus eſt, atque ſic Generoſus Patiens, pure ſed non in priori copiâ, foràs emiſſo, vulnereque curato, jam optimè valet.

D. Simon Scholz, è Thorun. Litt. Vratislav. datis.

OBSERVATIO LXXXIII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

TERROR PRÆGNANTIS FÆTUI LETHALIS.

Conjux mea prima chariſſima, jam demortua, prægnans, & quidem circa initium noni Menſis Anno *milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo ſexto*, die 4. Novembris, ſana & vegeta inter cænam ad menſam cum me & cum domeſticis meis ſedens, cibumq; ſumens, inopinato metu percellitur, audito ſigno campanæ incendium in urbe indicantis, ſcilicet in novâ civitate, ubi conſulis domus tota conflagrata eſt. Tùm illa ab eo ipſo temporis momento malè habere cœpit, motumque infantis per triduum nullum ſenſit, ſequentibus verò diebus admodum debilem: obambulavit tamen & munia domeſtica pro viribus expediit, & licet variis fœtum & matrem roborantibus uſa eſſet, die tamen undecima menſis iſtius, manè ipſam dolores graviſſimi, partum præcedere ſoliti, adorti ſunt, qui tandem circa horam decimam antemeridianam ſucceſſit, & ſatis feliciter, filiolo quidem perfecto, ſed poſt S. Baptiſmum tantùm bihorium vivente, in lucem edito: *cujus totum ſiniſtrum latus* à capite usque ad calcem colore flammeo conſpiciendum erat. Talia præſtat ſæpiſſimè terror in prægnantibus.

D. Simon. Scholz Litt. ad D. Sachſium.

OBSER-

Observatio LXXXIV.
D. SIMONIS SCHOLZI.
MOLA ALIQVOT OVORUM VITELLOS REPRÆSENTANS.

MErcatoris cujusdam Thorunienſis Novoppidani conjux, exiſtimans ſe eſſe gravidam, ſpe tandem fruſtrata, poſt tertium menſem enixa eſt *Molam*, cujus medium erat glanduloſum venulis ſeu ligamentis tenuibus, ſed tamen firmis, circumcirca refertum, quibus validiſſimè adhærebant *rotundæ parvæ glandulæ ovorum* gallinaceorum vitellis quoad colorem ſimillimæ, duriſſimæ tamen, & cultro diſſectæ ſcirrhoſum quid repræſentantes.

D. Simon Scholz Litt. è Thorunio Vratisl. datis. Confer. Schol. Anni I. Miſcell. obſ. 1.

Observatio LXXXV.
D. SIMONIS SCHOLZI.
SCIRRHUS ET PERFORATIO UTERI.

HOneſta quædam matrona, juvencula bis fœtum mortuum, opportuno tamen tempore enixa, tertiùm gravida tempore partus inſtante, doloribusque urgentibus, fœtum fruſtrà excludere allaborat. Ego prima Julii *Anni milleſimi ſexcenteſimi ſeptuageſimi* veſperi ad eam vocatus (Excellentiſſimus enim Dn. *D. Segerus*, collega & amicus meus honorandus, me cùm ob propriam ægritudinem caſui huic præſens adeſſe non poterat) inveni ſatis adhuc vegetam, quærens de ſtatu ipſius, ab obſtetricibus reſponſum tale retuli: os uteri apertum eſſe, reliquave benè conſtituta, ſitum autem infantis malum, manu tantùm dextrâ extra vergente, capite verò & reliquis membris imperveſtigabilibus. Cum ipſi per totam noctem unà cum tribus obſtetricibus, parentibus & propinquis adeſſem, nonnullaque corroborantia & fœtus expulſionem promoventia præſcriberem, ægraque ſine faſtidio libenter aſſumeret, omnia tamen in eodem ſtatu permanſerunt, manu infantis

uſque ad ſcapulam ferè exertâ, & jam emortuâ immobili manente, puerperâque ſummè debili: donec tandem naturâ in totum deficiente, die ſecundâ Julii paulò ante primam pomeridianam animam placidè Deo reddidit. *Cadavere* ipſius ſtatim poſt mortem *aperto*, inferiùs *uterum invenimus laceratum, & quaſi ex ulcere perforatum, fœtu* maſculino perfecto cum ſecundinis *extra uterum inter inteſtina latitante*, manu tantùm dextrâ partim in vaginâ uteri, partim extra uterum prominente: præterea quoque *uterus* in fundo diſſectus ad palmæ craſſitiem *ſcirrhoſâ duritie* tumidus apparuit. Funeſtum hunc & rariſſimum caſum ulteriori diſquiſitioni Experientiſſimorum Practicorum relinquo.

D. Scholz. Litt. ad D. Sachſium. Confer quæ de fœtu extra uterum invento adducta fuerunt in Anno I. Miſcellan. Cur. obſ. 110.

OBSERVATIO LXXXVI.

D. SIMONIS SCHOLZI.

PUELLUS TYMPANITICUS.

Anno *milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo quinto*, Menſe Martio, Nobilis cujusdam è vicinâ Cujaviâ conjux cum filiolo unius anni à colicis doloribus & flatibus per aliquot dies miſerè afflicto Thorunium venit, conſiliumque à p. m. *Excellentiſſimo D. Georgio Mochingero*, Phyſico tùm primario, petiit: Sed puellus ille paucarum horarum elapſo ſpatio mortuus eſt. Tùm præfatus Dominus *Mochingerus* piè defunctum Excellentiſſimum *D. Chriſtophorum Meiſnerum Phyſ. Ord. & me*, ut lectioni unà cum illo intereſſemus, rogavit. Mirum ſanè dictu! quantum ventriculus diſtentus erat, in quo nihil præter flatus & aliquid viſcidi humoris conſpiciebatur, inteſtina autem omnia tàm pellucida transparebant, ut etiam multis in locis compuncta ſtatim conciderent, ne guttulâ quidem humoris alicujus in illis apparente, reliquis viſceribus ſe benè habentibus. Huic analogum exemplum recenſet Ant. Benivenius *Exempl. Med. Obſ. cap. 81.* ubi ex ſolo vento in Ludovico Nicolino Generoſi equitis Othonis filio, mortem ſubſecutam ſcribit, quem affectum ibidem in Annotationibus Dodonæus *Tympanitı* ſimilem fuiſſe ſcribit.

D. Simon. Scholz. Litt. Vratiſl. datis.

OBSERVATIO LXXXVII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

CORPULENTIA ET PINGVEDO, NIMIA SUBITÆ MORTIS CAUSA.

R*Everendus* verbi divini Miniſter *Joh. Muſonius Polonus*, vir ſtaturâ procerâ, corporeque ob nimiam pinguedinem vaſto atq; ad motum inepto, annos quinquaginta octo natus, per aliquot jam annos de difficili reſpiratione maximè inter eundum ſæpiſſimè conqueſtus eſt, qui anteà frequenter hæmorrhagiam narium ferè usque ad deliquium animi patiebatur, & ex Eryſipelate pedis utriusque ulcere laborabat. Hic è conſilio noſtro aliquoties medicamentis purgantibus uſus eſt, ob metum hydropis, ſed absque commodo : nam reſpiratio indies difficilior, facultasque vitalis debilior reddebatur, ut ſe tandem lecto committere cogeretur. Lecti & quietis pertæſus, aurâ liberiore frui geſtiebat, perſvaſus ſibi inde valetudinis aliquod emolumentum. Cum ipſum nullis rationibus à propoſito abducere poſſem, ille denique *vigeſima quinta Auguſti, Anni milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi noni* matutino tempore Cathedram in Templo Mariano ſummâ cum difficultate conſcendens, habitâque concione Polonicâ brevi, circa meridiem rhedâ cum filiâ virgine (viduus enim erat) ſe vehi jubet ad vicinum pagum, milliare Germanicum ab urbe diſtantem profecturus : Sed dum vix quartam milliaris partem perficeret, rhedâ deſcendens *ſubitò moritur. Cadaver* in civitatem curru illatum poſt concionem veſpertinam *ſectioni traditum* eſt : ubi poſt chirurgicam apertionem in abdomine ſupra muſculoſam carnem ſatis amplam & robuſtam, *adeps* coloris ad citrinum vergentis, *octo digitorum transverſorum craſſitiem* ſuperans conſpiciebatur ; præterea in cavitate abdominis ichoroſi humoris aliquid, in inteſtinis verò flatuum paulò major copia. Sed viſcera omnia, in medio ventre Cor inſigni pingvedine præditum cum Pulmonibus, in infimo Ventriculus, Epar, Lien, Renes & Veſica, optimè, ceu ſanorum, erant conſtituta. Apparet hinc, viro huic nimiam *obeſitatem mortem acceleraſſe.* Hoc noſtrum effatum confirmant ex Avicenna Marcellus Donatus *Hiſt. Med. Mirab. Lib. 5. cap. 2.* ubi corporum monſtroſæ craſſitiei plura exempla

recenſet: Paul. Zachias *Quæſt. Med. Legal. Tom. 1. lib. 5. Tit. 2. Quæſt. 12.* & Dominicus Terillus *de cauſis mort. repentin. Sect. 6. cap. 3.* qui autores, ut citatis locis cum hac obſervatione noſtrâ conferantur, dignum æſtimo. Vide ſis etiam (ut intermiſceantur ſeriis ludicra) hiſtoriam apud Johannem Riolanum Fil. *Enchirid. Anat. lib. 2. cap. 4. in Conſid. Medic.* quam ibidem ex Nicolao Neandro hiſce verbis deſcribit: *Rabbi Eleazar & Rabbi Iſmael habuerunt ventres tàm groſſos, ut cum ſtarent erecti converſis faciebus & ventribus contiguis, duo validi boves potuerint inter eos tranſire neutrum contingendo.* Puellam autem illam exſuperantis pinguedinis, quam *Thomas Bartholinus cent. 3. Hiſt. Anat. rar. Hiſt. 88.* ex relatione Petri Schumacheri depingit, ego ipſe oculis meis vidi *Leidæ*, ſed quo anno, recordari non poſſum.

D. Scholz Litt. Vratiſl. datis.

SCHOLION.

OBeſis quibus

Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede extat

Annumerari poſſit ille Germanus, cujus Epitaphium tale Durlachi inveniri *Cruſius in Annal. Suev. Part. III. l. 12. c. 11.* refert: Anno 65. den 4. Nov. ſtarb Frantz Erhard der fromme / redliche und groſſe Stadtſchreiber / welches Cörper gar nahe 6. Centner gewogen. Puerum deſcribit *Theod. Keckringius in ſpicileg. Obſ. Anat. Obſ. 66.* qui præ pinguedine nimia extinctus fuit, non aliter ut candela non raro nimia pinguedine extinguitur, præſertim ſi flamma ellychnii debilior, quam ut affluentis ſevi abſumat copiam. Puellam è Cadſando Flandriæ oppido ortam pinguiſſimam ipſemet quoque Lipſiæ transvectam vidi in nundinis 1647. tum temporis duorum ſaltem annorum, quæque tunc pondus CXXV. librarum excedebat.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO LXXXVIII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL.

TUMOR EX PROLAPSO EPATE.

IN *Noſocomii* noſtri *civici* Pædotrophio *Viennæ* ante menſes pluſculos infans natus cum *tumore circa umbilicum* ad pugni magnitudinem, coloris

loris lividi: Chirurgus, loci omphalocelen gangrænâ tactum ratus, medicamenta calidiora gangrænam & tandem ſphacelum compeſcentia applicuit: inde auctâ adhuc inflammatione miſellus expiravit. *Medicus Ordinarius, Excell. D. D. Urſinus*, collega plurimùm honorandus, vocato *chirurgo civico, Rechardo* nomine, aliàs ſat dextro, *aperire cadaverculum* juſſit, & inchoatâ ſectione ad tumorem dictum, vixque cuſpide cultelli adacto, jam hepatis ſubſtantia in conſpectum prodiit: inde patebat, *tumorem ex prolapſo hepate* (forſan à conformationis vitio) & non ex umbilici protuberantiâ ortum traxiſſe, divulſâ lineâ candidâ, quæ inter rectos muſculos conſtituitur. Cum verò mihi à prædicto Domino Ordinario cadaverculum pro confectione ſceleti, quod noſtrum etiamnum exornat Theatrum Anatomicum, conceſſum eſſet, præter inflammationem hepatis ac diſpoſitionem gangrænoſam in meſenterio, obſervare mihi nil licuit, quod inſoliti ac curioſi quidpiam in ſe contineret.

D. Wolfſtrigel Litt. ad D. Sachſium è Viennâ Auſtriæ.

OBSERVATIO LXXXIX.

D. LAURENT. WOLFSTRIGEL.

LAPILLORUM COPIA PER ALVUM EXCRETA.

MUlier annos 40. nata, temperamenti Melancholico-Bilioſi, habitus ſubfuſci, ſæpiùs doloribus Colico-Nephriticos æmulantibus infeſtabatur: elapsâ verò æſtate in tantâ ſævitie recrudeſcebant, ut iis ferendis vix par videretur ægrotans. Conquiruntur hinc inde remedia: tandem ſvaſu cujusdam chirurgi enema ex emollientibus injicitur, quod paulò pòſt ſummis doloribus & ſtrepitu (*ex illiſu lapillorum* ad fundum canthari) rejectum eſt. Examinatur alvina ac putida illuvies, ibique reperiuntur *lapilli No. 27. Octogoni*, coloris ex flavo fuſci, nigris maculis inſigniti, quorum quilibet gr. vj. ponderabat, & quales aliàs in veſiculâ fellis reperiri ſolent, quorum unus etiam à me *Excell. D.D. Jungio* pro transmiſſione traditus. Remiſére deinceps dolores, ac patiens per pluſculum temporis ſat benè habere viſa eſt, usque dum tandem 20. Novembris anni currentis, ſubortis denuò ſuprà memoratis cruciatibus, circa veſperam ad ægrotantem accer-

ſor, ipſam inter ejulatus & clamores de dolore lumborum & lancinatione circa Hypochondrium dextrum ubi locus inſertionis cholidochi ductus in duodenum eſt, conquerentem, cum pulſu celeri, urinâ ſaturâ flavedine tinctâ, reperio: totius etiam corporis color in flavum mutatus, qui ſemper (quod notandum) infeſtantibus hiſce doloribus comparere ſolet: Vomitus etiam materiæ viſcidæ copioſiſſimæ tùm prægreſſi erant, tùm ſequebantur. Ego *lapillos* rurſùs adeſſe pronuntio, qui viam ex veſiculâ fellis in duodenum affectarent, in quem finem Enema ex malacticis & carminativis, tùm & fotum & cataplaſma ex iisdem, tùm linimenta hujusmodi præſcribo. Internè oleum amygd. dulc. cum decoct. cicer. rubr. & fl. malv. exhibendum, pro viarum laxatione, præcipio. Rejicitur clyſter immanibus cruciatibus unà cum *tribus* rurſùs *lapillis*, commemoratis ſimilibus, & ſabulo copioſo inſtar croci flaveſcente & aquam tingente: repetitur clyſter; rurſùs in examinatis ſcybalis *lapilli quinq;* reperiuntur, inter quos tres inæquales & aſperi, coloris fuſcioris ac ſuprà commemorati. Remiſére exin dolores: unde ad deturbandas Bilioſo-Tartareas reliquias Tincturam ſeri lactis cum fol. Senn. & Tamarind. & infuſione Rhabarb. ad aliquot dies exhibeo, ac tandem præſervationis loco Pil. ex Terebinth. ſucc. limo. lot. admixtis iis, quæ ♀rum ſolvunt, & eum ſimul ac bilem expurgant, adjunctâ convenienti victus ratione, præſcribo. Ex quibus meliuſculè habere viſa eſt ægrotans, niſi quod (dum hæc ſcribo) rurſùs novo dolore corripitur, qui quidem colicum potiùs æmulatur, cum non circa lumbos & hypochondrium dextrum, ſed potiſſimùm verſus umbilicum perſentiatur, qui tamen, rejectis rurſùs ex applicato Enemate *tribus lapillis*, & aliquot oſſiculis Meſpilorum in inteſtinis jam fortè aliquamdiu ſtabulantibus, pacatus eſt: unde jam repetit tincturam ſuprà dictam. Reſtat nunc determinandum, *quæ Idæa ac cauſa hujus affectus* tùm externa, tùm interna, antecedens nimirùm & continens? Quoad *primum*, videtur ratione modi afficiendi hunc *affectum Colicum Bilioſo-Petroſum* dici poſſe. Quoad *ſecundum* verò, ob victus rationem inordinatam & iram, quâ ſæpiùs excandeſcit patiens, fermentum ſtomachi vitiatum, inde fixiores alimentorum portiones ſalinas relinqui, quæ (ut vitia primæ concoctionis in ſecundâ non corriguntur) & anſam *coagulationi lapillorum in veſiculâ fellis* præbent, aſſiſtente non parùm ſucco Pancreatico in hâc Patiente acidiore, unde & Symptomatibus Hypochondriacis, flatibus, &c. obnoxia eſt, qui non tantùm

tùm per ductum cholidochum, ſed & in ipſâ maſſâ ſanguineâ exiſtens, volatiles Bilis partes coagulare potens eſt. Quod verò non in pluribus tales excretiones lapillorum obſerventur (quod quiſpiam objicere poſſet) cum plures, ut Hypochondriaci, ſucco Pancreatico acidiore ſcateant, (quod *Clariſſimi le Boë Sylvii ac Regneri de Graaf* ejusdem olim Diſcipuli non improbabile inventum eſt) ratio eſſe videtur, quod præſupponam in hâc ægrotante cervicem veſiculæ fellis laxiorem naturâ eſſe, ut lapilli inſinuare ſeſe poſſint, usque dum tandem ad duodenum propellantur, quod absque dolore & diſtenſione ductus arctioris contingere nequit, neque etiam tamen dubito, quin, ſi cadavera pleraque talium aperirentur, ſæpiſſimè lapillos in eorum veſiculâ fellis (quod quidem rarum non eſt) reperiundos: nec difficile eſſet, horum effectuum cauſas, ad minutias usque, juxta dicta principia enodare, ſi hæc propoſitum ac inſtitutum, quod mihi nunc eſt, non excederent.

OBSERVATIO XC.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

MANUUM TREMOR ET FESTUCARUM COLLECTIO IN FEBRIBUS ACUTIS NON SEMPER LETHALIS.

IN acutis febribus interdum affectus ſeu motus ex tremore & convulſione mixtus accidit, qui σπασμοτρομώδης appellari poteſt ac lethale ſignum eſſe cenſetur; nam delirium & convulſio ipſum utplurimùm ſequitur, unde ægri moriuntur; idque *Hippocrates coac. prænot. aphor. 59.* aſſerit: *Et qui ad manum reſiliunt, malè habere judicantur.* Verùm curavi non ita pridem ſartorem meum febre acutâ laborantem, qui tertiâ die hoc affectu prehendebatur, & quod majus erat, feſtucas colligebat, de lecto floccos evellebat, quod ex ſententiâ *Hippocratis 1. progn. aphor. 23.* lethale habetur, virium ſumma aderat proſtratio, extrema frigebant, & in principio morbi die ſeptimo ſibi mortem prædicebat, quam quoque certò inſtare omnes aſtantes putabant, aſt tunc ſudore critico accedente æger præter omnium ſpem convaluit. *Idem* olim civi Wettinenſi adhuc viventi, de cujus vitâ quoque deſperabam, & ante paucas ſeptimanas Nobiliſſimæ cuidam mulieri contigiſſe, recordor.

De nullius igitur ſalute ex conſilio *Trincavellii lib. 3. Conſil. 62. p. 506.* deſperandum, quia, teſte *Averrhoë 7. colliget. c. 31. p. m. 166.* ſæpe accidunt monſtra in arte, quemadmodum in natura; & ut *Celſus lib. 2. c. 6.* ait; interdum deſerti à Medicis convaleſcunt, & plures ſanantur, de quibus Medicus deſperat, & contrà moritur aliquis, de quo Medicus ſecurus primò fuit: imò nonnullos cum ſignis coctionis mortuos eſſe, ex *Schenckii Obſervationibus p. 840.* patet.

E Litt. D. Mœllenbr. Hallâ Saxon. datis ad D. Sachſ. Vratisl.

OBSERVATIO XCI.

D. VALENTINI ANDRE MOELLENBROCCI.

VENA E PULMONIBUS REJECTA.

INcredibile videtur ſine evidenti vitæ periculo ob metum ſubſecuturæ hæmorrhagiæ aut hæmoptyſeos venas ex pulmonibus rejici poſſe, ſed obſervarunt id viri fide digni *Zacutus Luſitanus lib. 1. Prax. admir. Obſerv. 110. p. m. 26. Tulpius l. 2. Obſ. c. 12 & 13.* & confirmat Dn. *Th. Bartholinus*, qui mihi inſtar omnium eſt, *centur. 3. hiſtor. 98. p. 194.* referens, *Ramum venæ arterioſæ à Phthiſico* rejectum parenchymate ſuo ita nudatum, ac ſi induſtrius Anatomicus ſeparaſſet, Roſtochio 1649. *D. Stephanum Scultetum ad D. Simonem Pauli* transmiſiſſe: Et ego *Lipſiæ* anno 1648. Studioſum quendam Phthiſicum nomine Hempeln curavi; quem aliquot diebus adhuc ſuperſtitem, *venam arterioſam* vidi *tuſſi rejicere.*

OBSERVATIO XCII.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

PILULÆ POST ANNUM VOMITU ADHUC INTEGRÆ REJECTÆ.

QUod *Guilhelmus Fabricius Hildan: Cent. 4. Obſerv. 33.* refert de Matronâ quadam, quæ ſumto vomitorio fruſtum corii lardi fumo exiccati, quod ante duos annos deglutiverat, evomuit.

Idem

Idem ferè accidiſſe memini civi cuidam Erffurtenſi, qui *pilulas ante annum* ad purgandos humores vitioſos *aſſumtas*, non tamen tunc temporis operantes, auro adhuc obductas *vomitu rejecit.*

Ex Litt. D. Mœllenbrocci Hallâ Saxon. datis ad D. Sachſ.

SCHOLION.

AFfinis eſt Hiſtoria Dn. *D. Theod. KERCKRINGII* notata in *ejus Obſervat. Anat. obſ. 6. p. 19.* de fabri cujusdam filio, qui anno 1666. menſe Octobri triginta circiter uvas integras non manſas aut fractas devoraverat nullo percepto incommodo per tres conſequentes menſes, poſt in frequentes incidit lipothymias, tandem dato leni cathartico & confortativo *ejecit decem ex uvis* jam *dictis adhuc pelliculâ ſuâ veſtitas, & ſucco plenas*, quo levatus onere convaluit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO XCIII.

Dn. JOHANNIS PILAS.

ATHEROMA IN HUMERO TRIPLICI FOLLICULO.

ANno 1666. Legionis Vice-Præfectus ferè ſexagenarius, ſtrenuus olim in bello miles Cæſareanus, nomine La Branche, ante 12. annos erupit atheroma in humero ſiniſtro ad ſpinam vergens, quod tractu temporis in tantam excrevit molem, ut ovi anſerini magnitudinem excederet; remedia plurima adhibita non potuerunt, quo minùs in putrefactionem abiret, talem nimirum, ut ulcus ad baſin ſe extenderet, quo venæ eroſæ periculoſæ hæmorrhagiæ cauſa fuerunt, imò ſæpe ſæpiùs ad duas libras ſanguinis effluxit, quare animo linquebatur æger, ſvaſi itaque exciſionem, quam annuit Exc. D. Zvvelferus: præparato itaque corpore Medicamentis idoneis præſcripta diæta, venâ ſectâ illud adorior cauſtico, quod ſæpiùs applicatum, ultra quartam partem baſis non corroſit, quod mihi corpus aliquod durum & calloſum ſubeſſe indicavit, reliquum ergo cultro exſecui, unde tres venæ obtruncatæ, ingentem hæmorrhagiam cauſarunt, quæ non ſine labore ſiſtebatur; Vulnus, ut artis eſt, tractatum, ſpatio trium ſeptimanarum ſanatum fuit, partem abſciſſam inſpexi, quæ conſtitit ex diverſis involucris,

volucris, primum ſimile erat corio porcino, alterum primo non abſimile, reliquum ſemiputridum, oſſicula manſa, & quaſi ſcobem, & malè olentem materiam in ſe continentem.

Dn. Pilas Viennæ communicavit Exc. Dn. D. Georg. Sebaſtiano Jung. Acad. Curioſo ut Vratislaviam transmitterentur.

OBSERVATIO XCIV.

D. GEORG. SEGERI.

VITULUS BICEPS.

EXcellentiſſimus Dn. D. *Erndlius* anno 1658. Altorfi ante adventum meum vidit atque delineavit *monſtroſum partum*, propè Altorfium in pago *à vaccâ* editum, & mox poſt partum extinctum, qui præterquam quod biceps fuerit, *cutis* quoque *rupturam* in utero factam oſtendebat, per quam ſubjecta caro rubicunda oculis patebat. *Figuras* manu *Erndlii* delineatas hisce cape.

FIG. I. a. Cutis rupta. vid. Addenda p. 397.

Dn. Segerus Litt. è Thorunio datis ad D. Sachſium.

SCHOLION.

UT honoratiſſimi æquè ac deſideratiſſimi Fautoris atque Amici, Exc. Dn. D. *Henrici Erndlii*, Phyſ. Dreſdens. candidiſſimo nomini meum hîc apponerem, adeoque veluti manum manui, in teſſeram antiqui animi porrigerem gratiſſima opportunitate factum, ut, dum vitulinum iſtud monſtrum I. Pictorem, Danielem Dadſchützki delineare curarem, ipſius in mentem veniret, *Leporini* cujusdam *monſtri* olim à ſe viſi & in rei memoriam ad vivum depicti: proinde ut iconem ejus leporis vitulo in eâdem tabula conjungeret Pictor, autor fui. Retulit autem is ipſe, monſtrum nominatum in agris Illm: *Comit: de Gelhorn*, Domini in Petersvvaldau, Rogau, Peiskersdorf. &c. &c. Petersvvaldenſibus verſus Bilitz inter culmos ſiligineos repertum, atque Eidem Illm. Comiti oblatum fuiſſe menſe Julio Anni MDCL.

[Henric. Vollgnad. D.]

AD·OBXCIV
FIG·I·
FIG·II·
FIG·III·
a

Observatio XCV.

D. PHIL. JAC. SACHS A LEVVENH.

EPILEPSIA PERIODICA.

NOn ſolùm exactiſſimis periodis febres intermittentes intervalla ſua dimetiuntur, & non minùs quàm fluxus refluxusque maris in macrocoſmo circa genuinam cauſam hominum ingenia fatigant, ſed etiam in morbis quibusdam Chronicis eodem myſterio non rarò ludere ſolet natura. *In Anno I. Miſcell. Obſ. 51.* exhibuimus Hemicraniam Periodicam, Delirium Periodicum, *Salmuth. cent. 1. Obſ. 63.* nunc ſubjungemus Epilepſiam Periodicam non ad menſtrua Lunæ intervalla redeuntem, ſed ſingulis diebus aliquoties recurrentem. *Anno 1668. M. Nov.* ex Poloniâ Nobilis quidam juvenis 12. annorum cum fratre natu majore è Volſchinskiorum Nobili familiâ Vratislaviam ſtudiorum gratiâ venit, & in convictum Collegii Jeſuitarum recipitur. Poſt aliquot dies motibus convulſivis corripitur, qui ſingulis diebus circa horam ſeptimam manè, circa horam primam & ſextam pomeridianas, ſtato ſemper tempore redierunt, indies tamen ingraveſcentes. Principium affectus ſenſit provenire ex contorſione pollicis in dextro pede, unde poſtmodùm miſerrimè contortum & intortum fuit corpus, ſalvis manentibus ſenſibus per primos dies, poſtmodùm verò ingraveſcente malo in paroxyſmo omnes ſenſus deperditi. Cum in conſilium vocarer cauſam inveſtiganti relatum, utrumque parentem familiariſſimo Polonis morbo, plicâ ſcilicet, laboraſſe, in ſenio potiſſimùm, cum hic filius natu minimus conceptus fuiſſet. Unde non levis ſubiit ſuſpicio, corruptum à latente plicâ ſanguinem hoſcè motus ſuſcitare, nec fortè deſituros, niſi natura plicam iſtam ad exteriora expuliſſet. In hoc caſu hoc ſingulare animadverti, quod toties, quoties Antiepileptica Medicamenta aſſumerentur, Paroxyſmus anticiparet. Inprimis id obſervare licuit poſt exhibitum ſpiritum acidum ex ⊕♀. quem aliàs D. Zvvelff. pro ſingulari deprædicavit Antiepileptico; vix eo ad paucas guttul. deglutito, commota materia extra ordinarium Paroxyſmi tempus antevertens ſtatim contorto pedis pollice & incurvato corpore, convulſisque membris Paroxyſmus ſe manifeſtavit: cui rei fidem non adhibuiſſem ſanitatis

Præfecto hæc narranti, niſi ipſemet bis vel ter eundem Spir. exhibendo vidiſſem in momento excitatum fuiſſe Paroxyſmum. Conſtitueram ad eradicandum hoc malum tùm tentare expulſionem plicæ, tùm ex mente *Exc. WILLISII in tr. de morb. convulſ.* ligaturis ſtrictioribus Paroxyſmi vehementiam frœnare, aut quod *Exc. Nic. TULPIUS L.IV. Obſ.2.* in Epilepſiâ à pollice pedis proveniente feliciter obſervavit, imponere cucurbitulas anguſti oris articulo dolenti ad eliciendum venenum, admovere pollici ferrum candens, & inurere ibidem ulcus ad os uſque penetrans: ſed cum ipſius agnati morbum hunc ex faſcino ortum falſò ſibi perſvaderent, & ægrum in Poloniam revocarent, curatio hæc methodica impedita fuit. Similem Epilepſiam periodicam narrat *Exc. D. Theod. KERCKRINGIUS Obſ. Anat. 71. p. 142.* in puellâ 17. annor. quæ ægram ter ſingulis diebus aggreſſa eſt, nimirum horâ 7. matutina, 10. & ſub noctem horâ octavâ, quæ tempora integro anni vertentis ſpatio ſervavit accuratiſſimè, ſenſitque morbum per dextrum crus aſcendere.

Observatio XCVII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

OCULORUM SPLENDORES EPILEPTICIS FUNESTI.

Veriſſimè *Hippocrates l. 1. Prædict. & l. 2. Coac. prænot. in Convulſ.* quibus convulſis oculi intentè relucent, neque apud ſe ipſos ſunt, & diutiùs ægrotant. Solent etenim iſtiusmodi ignitos ſplendores creberrimè ſuccedere funeſtæ Epilepſiæ, uti exemplum à D. Treublero communicatum in Capitaneo Regiæ navis adducit *Exc. Bartholin: Cent. III. Hiſt. Obſ. 45.* & de Laurâ fœminâ *Marcell. Donatus l. 2. Hiſt. Med. c. 8.* quæ per aliquot dies globulum igneum ſibi videre viſa eſt, qui poſteà in maximam flammam excrevit, deinceps melancholicis & epilepticis ſymptomatibus per intervalla vexata fuit. V. quoque *Th. Barthol. in de Luc. Animal. L. 1. c. 6. p. 53. ſeq.* cauſam referunt ad lucidos ſpiritus animales condenſatos, & vi ex nervis expreſſos. Similes caſus in Praxi videre mihi contigit. Anno 1667. Joh. Georgius Hanck Vratiſlav. Chirurgus experientiſſimus & decennali Indiæ Orientalis peregrinatione

tione clarus, (adeò, ut teſte *Arnold. Montano in deſcript. Imper. Iaponic. fol. 368.* Sickingodonne Cancellarius Regni Japonici in urbe Jedo, cum legationem Batavanam comitaretur, cum ipſo verba fecerit) ex tot itineribus vario ſub cœlo & aëre peractis valetudinarius per aliquot annos, inopinatò Epilepſiâ corripitur. Adhibita varia fuerunt remedia, & quidem eo cum ſucceſſu, ut videretur malum eſſe debellatum. Sed dum per aliquot dies conquereretur de ſplendoribus igneis & globulis flammeis continuò ante oculos volitantibus, & viſum depravantibus, tandem tàm vehementer ab Epilepſiâ correptus fuit, quæ nullam pauſam faceret, niſi cum ipſa vita exſtincta fuiſſet. *Eodem anno* fœmina quædam cachectica 46. annorum variis variorum morborum ſymptomatibus conflictata, demùm ſplendorum igneorum moleſtias continuò oculos fatigantes, accuſavit: Ego prioris exempli optimè memor, malum exinde adſtantibus pronuntiavi augurium, & inſtantes motus convulſivos, quos antè nunquam perſenſerat prædixi: qui etiam nondum elapſo biduo ſupervenerunt tantâ cum vehementiâ, ut ægram in ipſo Paroxyſmo ſtrangularent.

OBSERVATIO XCVII.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

GAMMARUS ALATUS,

ſeu

PAPILIO ELEGANS ET RARUS SIGNATURAM GAMMARI HABENS.

IN adjectâ tabulâ objicitur oculis cancer ſeu Gammarus alatus.

Etſi quidem hoc animal ex volucribus *inſectorum* generibus eſt, *ex ſignaturâ* tamen ipſius capite, corpore & cauda adeò *ſimilis* eſt *Gammaro*, ut nihil ſimilius extra colorem, magnitudinem & ſubſtantiam eſſe poſſit. Nam *in capite* prius apparet, more aliorum cancrorum, frons aſpera, & ſub illa adhuc cornu aliud aculeatum. *Oculi* magni & rotundi, quorum media pars ſeſe foràs protrudit: *Cornua* ſeu cirri ante illos extenduntur ſatis longè. *Pedes* ſolùm habet 6. qui tamen articulis ſunt interſtincti, etiam in anterioribus binis brachiis: *forcipes* majores ſunt

denticulatæ, quæ omnia à naturâ accuratiſſimè *Gammarorum* more ſunt efformata. *Cauda* ex quinque interſtitiis eſt compoſita, ubi in extrema pinna niger aculeus conſpicitur, maculæ lunatæ, quæ à latere naturaliter ſunt depictæ (quibus hoc inſectum ornatum eſt,) uti & annuli in caudâ ſunt nigerrimi coloris. *Totum animal inſectum* à latere, maximè in extremitatibus pinnularum, eſt hirſutum, & in infimâ parte ventris quaſi plumigerum. *Alis* delicatiſſimis hoc inſectum eſt præditum, ubi internæ alæ parùm longiores ſunt reliquis, color in illis, & in toto corpore, dum erat adhuc vivus, conſpiciebatur cinereus, qui tamen jucundè intermixtus erat roſeo ſeu puniceo, ut verſus ſolem maximè eluceſcebat, inprimis in dorſo, & in maculis delicatiſſimis alarum, color plus quàm in aliâ parte corporis conſpiciebatur. Totum inſectum aliàs erat imbecillum, & vix admotâ manu ex loco ſeſe amovebat. Ex quibus rebus verò ſeu *erucis* hoc animal ſeſe transformaverat, adhuc inſcius ſum; Hoc ſcio & obſervavi, quod in illis locis paludoſis & fluminibus, nempe propè *Sokal*, (tunc temporis, quando cum Sereniſſ. Rege *JOANNE CASIMIRO*, Domino meo Clementiſſimo, totoque Exercitu ejus contra Tartaros & rebelles Coſakos, caſtra noſtra poſita habuimus, mihi in ſalicibus humilioribus aquaticis hoc inſectum demùm, & alia ſimilia, in conſpectum venit) infinita ibi copia Gammarorum inveniebatur, & ita copioſè, ut etiam totus Exercitus iis frui potuerit, quod omnibus, qui tunc temporis nobiscum erant, notum eſt.

Joh. Gœdartius in Metamorph. & Hiſt. Nat. cum comment. D. D. Joh. de Mey pag. mihi 147. Exper. 65. ſcribit, quod erucam ignavam ſeu pigram (ita autor impoſuit nomen inſecto) quæ ex ſalicum foliis nutrita fuerat, ac ex naturali viridi colore tandem in rubrum permutatam, obſervarit: Quis ſcit? an non papilio noſter ex illa erucâ fuerit transformatus.

Ego Papilionem à nullo autore, quod ſciam, adhuc deſcriptum inveni, relinquo ejus originem alicui alii ſcrutandam.

Papilionem in formâ Squillæ habet Ulyſſ. Aldrovandus *in ſuo muſeo de inſectis in Tab. 3. figur. 7.*

D. Mart. Bernhardi in Litt. è Warſovia ad D. Sachſium Vratisl.

OBSER-

GAMARUS ALATUS
AD OBSERV. XCVII.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

GAMMARUS VEGETABILIS IN PASTINACA
AD OBS. XCVIII.

OBSERVATIO XCVIII.

D. MARTINI BERNARDI A BERNIZ.

GAMMARUS TERRESTRIS ET VEGETABILIS.

HUnc in præſenti Tabula mittere placuit, qui latibulis terreſtribus extra aquam extractus fuit. *Gammarum* iſtum paucis abhinc annis inveni in *Pomnichalv*, quò ad vitandam luem peſtiferam noſtra erat fuga. Ibi ſemel hoſpita illius loci veſperi *Radites* rubentes *Paſtinacæ* tenuifoliæ ſeu ſativæ C. B. (quæ à Matthiolo & Italis carotta rub. vocatur) purgabat, & more Polonico prius ſub cineribus aſſatas, cum aceto, diſſecto Raphano & Zinzibere, pro Hyemali tempore ad tabulam condiebat, tunc temporis primò *Gammarus* iſte in conſpectum mihi venit. Nam è naturâ aliàs rubra, noſtris Gammaris fluviatilibus, omnibus membris, ſcil. capite, corpore, caudâ & reliquis partibus ita erat ſimilis, ut ne Sculptor quidem effigiem ejus meliùs exprimere poſſet. Quod Exc. T. ex transmiſſo Schemate dignoſcere poterit.

Lit. A. Denotat frontem.
B. eſt aculeus ſub fronte.
C. appendices binæ à latere.
D. Oculi.
E. Cornua.
F. Caput.
H. Sura quaſi falſa, caput à corpore dividens.
I. Cauda & in illâ 6. tabulæ, & interſtitia 1. 2. 3. 4. 5. 6.
K. Pinnæ cum fibris.
L. Pedes.
M. Pedes ſeu brachia anteriores.
N. Forcipes grandiores.

Observatio XCIX.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

GAMMARUS LEPROSUS.

ANno 1660. vernali tempore intra prandium cum aliis *Gammaris* coctis, & in patinâ menſæ appoſitis, ſtatim oculis ſeſe objecit mihi monſtroſus ille, qui in æneâ Tab. depictus eſt, cujus tota ſuperficies tàm in ipſâ cruſtâ, quàm in aliis partibus, ſcil. caudâ & pedibus, *maculis albis* ita copioſè erat inſperſa & fortiter impreſſa, aſpectuque ita abominabilis, ut etiam aſſidentibus, tanquam animal venenoſum, nauſeam excitaret, omnesque ab illorum eſu retraheret. Cruſta in illo adhuc erat tenera & parùm mollis, aliàs totus ille Gammarus propter maculas ſuas erat monſtroſus, ideò illum propriis manibus depinxi, & cum aliis rebus peregrinis & rarioribus (poſtquam benè exſiccatus erat in ſole) reſervavi. Tu Ex. vir, perſpicaci tuo ingenio, qui talia enucleare ſoles, dabis in Gammarologiâ futurâ, quam augere deſideras, rationes macularum iſtarum.

D. Bernhardi in Litt. è Warſovia datis ad D. Sachſium.

Observatio C.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CHELA ASTACI MARINI MONSTROSA.

QUod Balænæ dorſo, teſtis cancrorum & aliis cruſtaceis & teſtaceis animalibus, variæ plantæ marinæ adnaſci ſolent, nihil eſt novi, & multi de hâc præter *Gammarolog. tuam L. 1. cap. 9. p. 185. ſeq.* ſcripſére. Quod etiam in illis cruſtaceis ſeu teſtaceis, maximè conchiliis (quæ cum aliis adnatis rebus peregrinis inveniuntur,) ſæpiſſimè conſpicitur, quæ res in fundo maris per longum tempus ſeſe agglutinant, ac teſtas & domicilia animalium ita cooperire ſolent, ut vix loculus in illis relictus inveniatur, qui non rebus alienis, ſcil. tu-

bulis

AD OBS·XCIX.

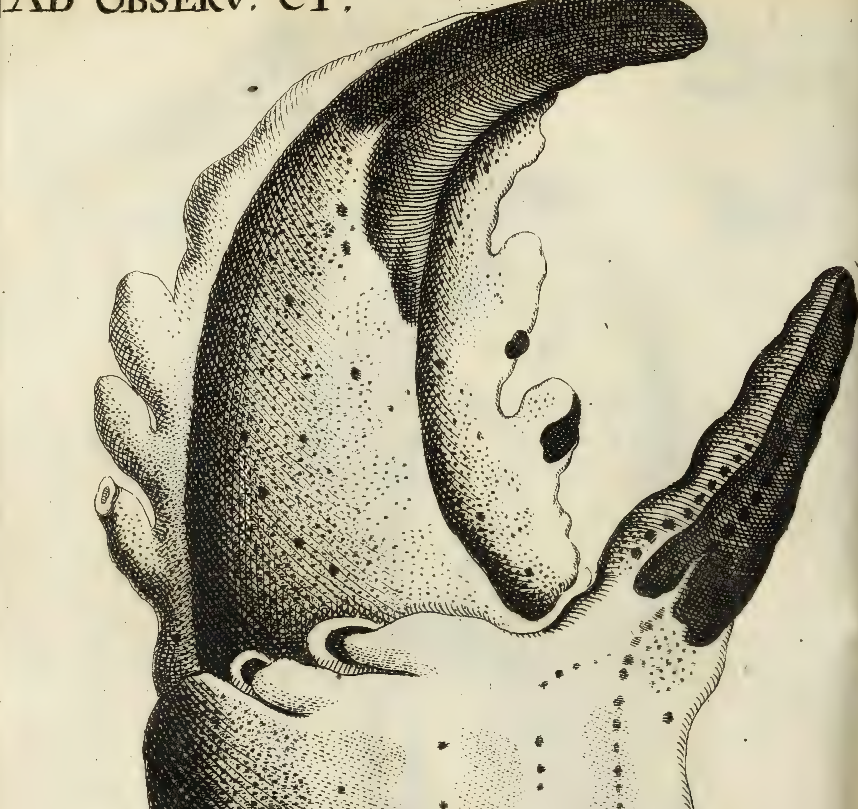
BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

VARIIS·MARINIS·INCRUST
AD OBS·
5
5
1
1
6
1
2
7
2
2
3
1
4

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

AD OBSERV. CI.

bulis balenis, conchiliis parvis, corallis, plantis marinis, aliisque rebus tectus videatur. Poteſt hoc confirmari *monſtroſâ Chelâ Aſtaci Marini*, in tabulâ æneâ hic adjectâ, quæ à me *Pariſiis* in *Ponte novo*, cum aliis conchiliis curioſis Anno 1664. emta, hic ob oculos ſeſe quoque objiciet.

Nam No. 1. Conſpiciuntur *Tubuli* illi albi & parvi, in quibus vermes deliteſcere ſolent, de quibus Rondel. & Ul. Aldrovandus in *Lib. de Animal. Exang. & Teſtac. p.* 523.

2. Eſt *Tubulus alius* ex variis lapillis ab alio vermiculo compoſitus.

3. Sunt *Balani* & *Glandes maris*, qui & dactyli maris vocantur, de quibus etiam Ul. Aldrovandus *in Lib. de Animal. Exang. & Teſtac. p.* 523.

4. Eſt adnata *Conchula*.

Tota Chela, quæ per ſe aliàs eſt monſtroſa, & *quaſi tribus* humanis *digitis* dotata, in extremitatibus illorum (No. 5. 5. 5.) cum nigris maculis, (quæ ungves digitorum accuratiſſimè repræſentare poſſunt) conſpicitur. In altero verò appendice (No. 6. 7.) eſt quoddam tuberculum ſeu protuberantia, quæ *naſum hominis* cum adjecto *labello* naturaliter exprimit.

D. Bernhardi in Litt. è Warſovia ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO CI.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CHELA ASTACI MARINI MONSTROSA ALIA.

DUm Anno 1664. Pariſiis eram, & ciſtam meam cum variis & multis raris Conchiliis, ratione reviſionis, in Telonio Magnif. Dominæ Leveq Patronæ & Amicæ meæ & filiorum meorum fideliſſimæ recommendaſſem, ita bona Domina videns me rebus naturalibus delectari, etiam *Chelam* hanc *monſtroſam* & *totam petrefactam*, ciſtæ meæ ex ſingulari erga me affectu, impoſuit, & reculis meis adjecit. Hæc verò absque capſulâ, papyro ſolùm circumvoluta, nec benè poſita, in longo itinere per terras & loca aſpera ob nimium motum ex unâ parte

parte fuit fracta, quod non parùm me turbavit. Color aliàs in illâ eſt ex luteo albeſcens, extremitates nigreſcunt, reliqua hæc omnia ex tranſmiſſâ Icone in Tabulâ apparebunt.

D. Bernardi in Litt. Warſoviâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO CII.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CANCER MOLUCCANUS.

SIgnoc vel Siguenoc Indorum, Cancrum Molucanum, eò quod circa Inſulas Molucas invenitur, ſic dictum, à Clariſſ. viro D. Joh. de Laet Araneum Marinum vocatum, deſcriptum quidem, ſed malè delineatum vide in Muſæo Wormiano *Lib. 3. cap. V.* & Lib. Clariſſ. D. Joh. de Laet in deſcriptione Indiæ Occidentalis *Lib. 2. cap. 19.* N. Animal hoc cruſtatum, ejusque partem inferiorem & concavam Exc. T. mitto. Conſpicitur etiam Vratislaviæ in Apothecâ in viâ S. Adalberti.

Figuræ Explicatio.

N. 1. Chelæ majores & craſſiores.

2. Crura ſuperiora bina exigua, quibus mandit, & omnia cum illis, tanquam manibus arripere & in os intrudere ſolet.

D. Bernhardi Litt. è Warſoviâ Vratisl. ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO CIII.

D. PAULI DE SORBAIT.

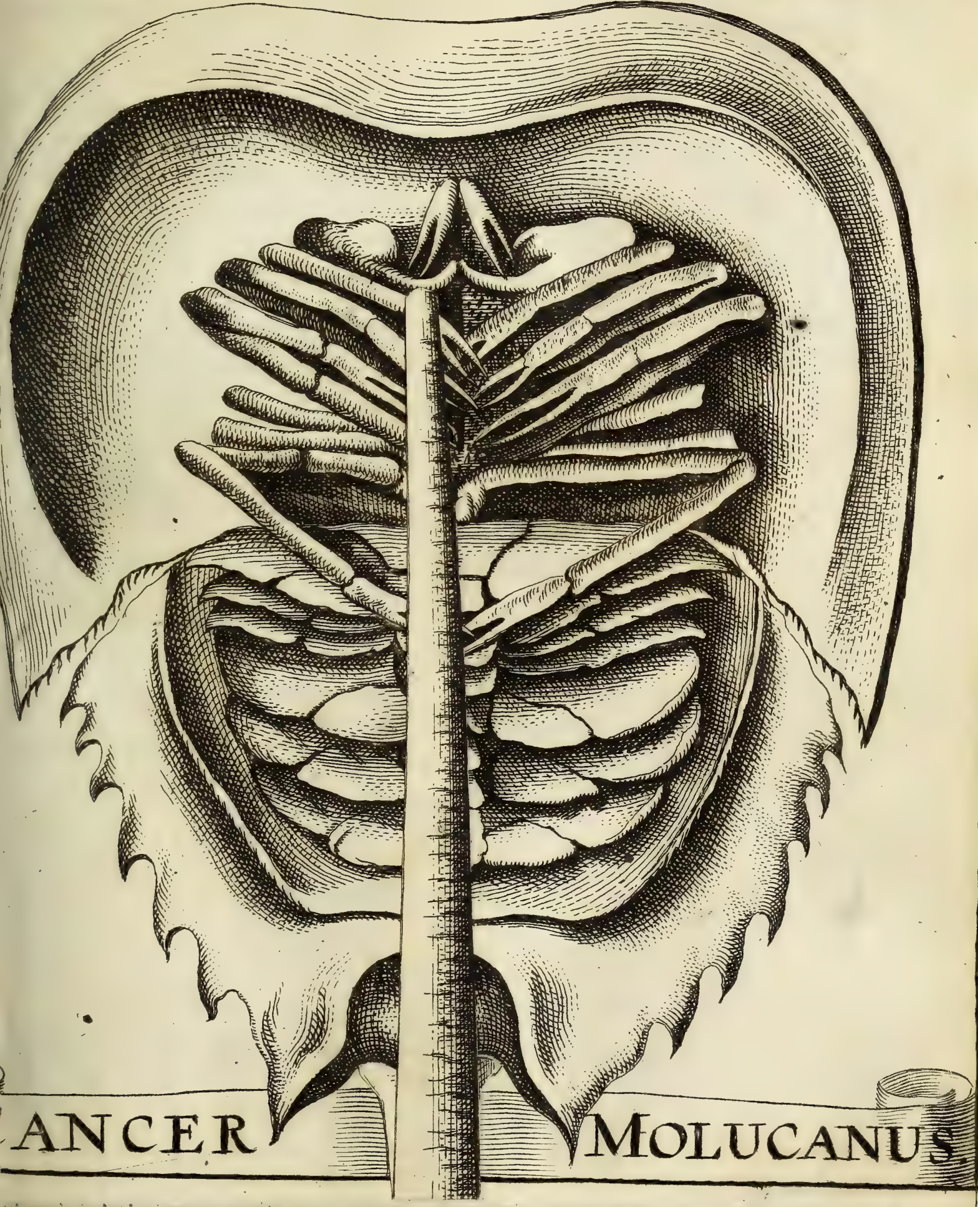
EX ABSCESSU BUFO.

OBſervavi vinicolam poſt ingentem ex frigidâ & cœnoſâ aquâ hauſtum in Bronchocelen incidiſſe, quæ plurimum excrevit, deinde ex *Abſceſſu* facto exivit *Bufo* vivus, quem meis ipſe oculis vidi, fortaſſe ſeminalis virtus cum aqua ad colli membranas exſudans hujus generationis cauſa fuit.

D. Sorbait Litt. è Viennâ Vratisl. datis ad D. Sachſium.

Scholion.

AD OBS. CII.

parte fuit fracta, quod non parùm me turbavit. Color aliàs in illâ eſt ex luteo albeſcens, extremitates nigreſcunt, reliqua hæc omnia ex transmiſſâ Icone in Tabulâ apparebunt.

D. Bernardi in Litt. Warſoviâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO CII.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CANCER MOLUCCANUS.

SIgnoc vel Siguenoc Indorum, Cancrum Molucanum, eò quod circa Inſulas Molucas invenitur, ſic dictum, à Clariſſ. viro D. Joh. de Laet Araneum Marinum vocatum, deſcriptum quidem, ſed malè delineatum vide in Muſæo Wormiano *Lib. 3. cap. V.* & Lib. Clariſſ. D. Joh. de Laet in deſcriptione Indiæ Occidentalis *Lib. 2. cap. 19.* N. Animal hoc cruſtatum, ejusque partem inferiorem & concavam Exc. T. mitto. Conſpicitur etiam Vratislaviæ in Apothecâ in viâ S. Adalberti.

Figuræ Explicatio.

N. 1. Chelæ majores & craſſiores.

2. Crura ſuperiora bina exigua, quibus mandit, & omnia cum illis, tanquam manibus arripere & in os intrudere ſolet.

D. Bernhardi Litt. è Warſoviâ Vratisl. ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO CIII.

D. PAULI DE SORBAIT.

EX ABSCESSU BUFO.

OBſervavi vinicolam poſt ingentem ex frigidâ & cœnoſâ aquâ hauſtum in Bronchocelen incidiſſe, quæ plurimum excrevit, deinde ex *Abſceſſu* facto exivit *Bufo* vivus, quem meis ipſe oculis vidi, fortaſſe ſeminalis virtus cum aqua ad colli membranas exſudans hujus generationis cauſa fuit.

D. Sorbait Litt. è Viennâ Vratisl. datis ad D. Sachſium.

Scholion.

CANCER MOLUCANUS.

SCHOLION.

EX abceſſu pilos, ungues, caſtaneas & Animalcula viva miraque prodiiſſe narrat *CABROLIUS Obſ. anat. 27.* pariter in mercatore caſtrenſi abſceſſu femoris laborante, cum ope cauteriorum apertus eſſet, pus copioſum exivit, dein pili, globuli, ranulæ & piſa, quæ naturaliter non magicè educta fuiſſe opinatur *Borell. cent. II. obſ. 86.* mirum enarrat caſum ac vix credibilem, niſi à ſummo Principe in Acidulis Schvvalbacenſibus fuiſſet narratus *Exc. Laur. STRAUS. in Reſolut. Fœtus Muſſipontan. p. 95.* Equitem ſcilicet laboraſſe *abſceſſu* grandi & magno in abdomine, qui tandem ruptus, præter pus dederit *juniorem felem*, cujus portenti cauſa vix reddi poterit. Idem *loco all.* recenſet Bufonem intra Duacenſis puellæ dorſum genitum, in quam eleganter luſit *Hieronym. Petrucius.*

Lecca fuit virgo: genuit ſub tergore Ranam;
 Ranarum genitrix Lecca lacuna fuit.
Enecat exuctam tumefacta Rubeta parentem;
 Nata ferox matri parcere debueras.
Sic Matrem perimit Nero; non è virgine nata hæc,
 Nata tuo, Nero, de corde Rubeta fuit.
Agrippina ſuum ſcelus eſt confeſſa; Neronem
 Quæ peperit mater debuit illa mori.
Nullum impune malum patitur, Lex certa, Rubetam
 Quæ peperit virgo digna perire fuit.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

Observatio CIV.

D. PAULI DE SORBAIT.

EX VULNERE CAPITIS IMPOTENTIA AD VENEREM.

DOminus quidam Anonymus, ſed notiſſimus accepto *in occipite vulnere*, recuperatâ ſanitate omnem *veneris appetitum amiſit*, ita ut nec libidinem ſentiret, nec erectionem, nec ſeminis ejaculationem, vel exitum ſentiret. Dicat adhuc aliquis caput ad coitum

& ſemen nihil conferre, falſamque eſſe Platonis ſententiam aſſerentis in Timæo, ſemen à cerebro & medulla decidere, quæ plurium fuit ſententia, quamvis non negemus ſemen, eſſe excrementum alimenti ultimi ab omnibus partibus deciſum, ſed maximè à capite.

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ datis.*]

SCHOLION.

EX capitis tantum vulnere coitum defeciſſe in quodam Judæo ſe vidiſſe refert *Nicolus ſerm. 5. 6. c. 6. Avicen. fen. 20. 3. tr. 1. c. 13. Marcell. Don. l. IV. Hiſt. Med. memorab. c. 18. p. 407. Fabric. Hildan. c. 6. obſ. 59.* impotentiam ad coitum vidit in viro, qui ante 8. annos baculo ad dextrum Bregma graviter percuſſus, auditum auris dextræ amiſerat, opinaturque poſt ictum capitis materiam quandam præter naturam deorſum fluxiſſe, quæ nervos, imò & arterias quæ erectioni penis inſerviunt, oppleverit. *Idem* in alio impotentiam ad coitum ex caſu in dorſum expertus eſt, ut licet libidinem ſentiret, tamen membrum erigere non valeret. Sunt qui cauſam deducant deciſionem ſeminis à capite, *ut Marcell. Donat. l. a. p. 408.* aliique; hoc impugnare tamen conatus *Caſp. à REIES in Campo Elyſ. quæſt. Med. quæſt. LVI. §. 20. p. 703.* & cum dicta quæſtione inquireret, utrum ſectio venarum, quæ retro aures fit, ſterilitatem Scythis induxerit, & varias variorum opiniones adduxiſſet, concludit *§. 27. & 28.* frequentem illam & immodicam detractionem ſanguinis ex dictis venis, indeque refrigerationem capitis cauſam fuiſſe ſterilitatis, quamvis non negandus ſit occultus quidam aurium cum partibus genitalibus conſenſus, unde JCtus quidam teſte *Andr. Laurent. l. 8. Anat. quæſt.* 4. ſcripſit latronibus aures præſcindendas eſſe, ne latrunculos generent.

[*D. P. J. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CV.
D. PAULI de SORBAIT.
EX VESICATORIO VESICÆ INFLAMMATIO.

ILluſtriſſima quædam Domina poſt applicationem *veſicatorii ex Cantharidibus* nuchæ incidit *in Inflammationem veſicæ*, ardorem urinæ, & tandem

tandem in mictum ſanguinis, quæ tandem curata fuit Emulſ. ex ſem. fœnic. malv. & amygd. dulc. Ejusmodi hiſtoriam deſcribit *Galen. l. 6. de Loc. aff. c. 4. Theodoſ. ep. 47.* ſine dubio ob antipathiam, quam habent cantharides cum veſica: Inter alia autem ſem. fœniculi experientia cantharidum facit alexipharmacum.

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ datis.*]

OBSERVATIO CVI.

D. PAULI de SORBAIT.

LAPIS in HEPATE.

EXcellentiſſima Comitiſſa de NADASTI, cum eſſet in procinctu partus, derepente extincta fuit: aperto ut fœtus baptizaretur ventre, repertus fuit *Lapis* magnitudinem ovi anſerini referens, ponderis leviſſimi intus candicans, ac ſi ex contritis diadematibus coagmentatus fuiſſet, *lapis* autem hic adhærebat *tunicis* Hepatis. Similem plane hiſtoriam narrat *Beniven. in de abd. Morb. cauſ.*

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ datis.*]

OBSERVATIO CVII.

D. PAULI de SORBAIT.

TUMOR LINGUÆ MIRACULOSUS.

NUper Ill. quidam Baro in more habuit venenatiſſima Linguæ jacula, non tantum in quemlibet, ſed maximè in DEO devotos religioſos frequentiſſimè jaculari; in flagranti à pio honeſtæque vitæ religioſo deprehenſus fuit, cum infernale hoc pulſaret tintinnabulum: ad quem religioſus ait, quàm maledicta tua lingua jam dudum meruit pœnam, ex juſtâ Dei vindicta intra breve tempus experietur. Relicto & minimè commoto Barone, elapſis paucis diebus, *Tumor* exiguus ad *Linguæ latera* pullulare cœpit, qui *paulatim creſcens carcinomatis*

 inex-

inexpugnabilis naturam manifeſtavit, à quo tandem incurvata, convulſa & retracta ad fauces lingua, miſerrimè delictum pœnitenter confeſſus, ad ſtrictiſſimum Judicem ſuorum famulorum vindicem acerrimum, commigravit.

[*D. Sorbait Litt. è Viennâ Vratislav. miſſis.*]

OBSERVATIO CVIII.

Dn. JOANNIS PILAS.

ANEURISMA CURATUM.

DN. Matthæo Coſmerovio, ultra 60. annos nato, Typographo Aulico Cæſario, unà cum venæ ſectione Arteriotomia à minùs provido quodam facta, impetuoſa & copioſa ſecuta eſt hæmorragia, unde tandem ſatis magnum & turgidum remanſit *aneuriſma*, quod brachio liberum motum ademit, & ita periculo minimè expers judicavit, præcipuè in tàm ſanguineo & cholerico ſubjecto, adhibitis tamen convenientibus remediis & faſciis affabrè concinnatis ſpatio trium ſeptimanarum fuit reſtitutus, ut ne minimum quidem veſtigium ſuperſit.

Dn. Pilas Viennæ communicavit D. Georg. Seb. Jung. ut Vratislaviam mitteretur.

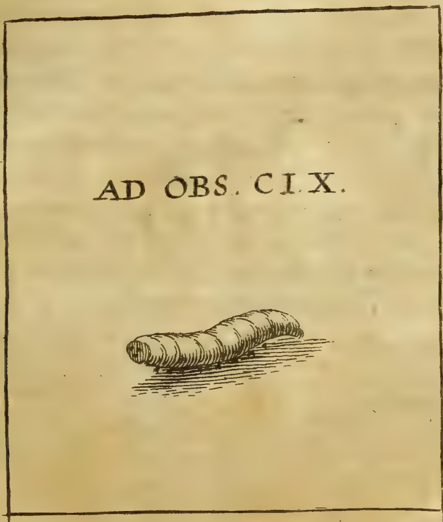
OBSERVATIO CIX.

DN. JOANNIS PILAS.

VERMIS EX SPINA DORSI.

IN Juventute mea, annum nimirum agens octavum, ſœpius conquerebar de pungitivo dolore circa ſpinam dorſi; accerſitur à Parente meo Chirurgus, qui locum doloris inſpiciens lividum colorem, quaſi globulus plumbeus ſubeſſet, ſicuti videtur in iis, quibus ſclopeto ictis plumbum jam cutem attingens, exitum molitur, invenit; ubi pellis phlebotomo aperta, prolabitur vermis vivus, capite nigricante, colore

lore cinericio, octo pedibus obſcurè apparentibus, hac figurą & magnitudine.

D. Pilas Viennæ communicavit D. Georg. Sebaſt. Jungio.

Observatio CX.

D. HENRICI VOLLGNAD.

GLOBUS VITULINUS.

SUb finem anni præteriti 1670. Mercator quidam Colonienſis Vratislaviæ paucas hebdomadas commorabatur, qui inter cæteras ſuas pretioſas, ut vocant, Materias, venales *Globum* etiam ſive *Pilam* Vitulinum, veluti rarum quid & inſolens ſe convenientibus monſtrabat. Globum iſtum bovinæ eſſe proſapiæ manifeſtè vel primus intuitus arguebat, quanquam dubium videbatur artisnè an naturæ opificium dicendus is eſſet. Undique Pilis erat obſitus flavis ex rutilo, ſeu fulvis (qualis color in hoc genere bobus admodum familiaris eſt ſi non proprius.) Quantumvis verò ex pilis ita affabrè contextus eſſet ut nusquam in toto ſui ambitu ſutura aut ſuturæ veſtigium, etiam diligen-

tiſſimè inquirenti compareret; Initium tamen videbatur textura illorum cœpiſſe in infimo Globo, quodammodo hinc glabro, indeque porro velut cochleato gyro adſcendere, donec in ſummitate in verticem anguſtum ſatis venuſtè intorqueretur. Manu Globus compreſſus non magis cedebat quam pila luſoria compactior. Acus longior transfixa per æqualem compagem penetrare percipiebatur; ut hinc ſatis ſuperque liqueret, ejus interiora ex eâdem texturâ, è quâ extimum corticem, compilata eſſe. Eam ob cauſam Globum, poſtquam is aliquo pretio à prædicto mercatore emtus, apud me aſſervatur, diſſecare pœnituit, quo minus adſpectui gratia decorque periret. Æquat idem mole ſuâ facile caput infantis recens nati, ac pondere uncias quatuor cum duabus drachmis pendet; formæ verò non penitus rotundæ eſt, nam altitudinem ſuperat latitudo, inque baſi eſt depreſſior, atque in latere ob impreſſum quendam ſinum inæqualior. Figuram ejus, quoad fieri potuit, ad vivum delineatam ex annexa Tabula conſpicere eſt.

Cæterum de generatione & loco natali Globi iſtius mercatorem indigitatum taliter diſſerere audivimus: Eſt, *inquiebat*, globus iſte exciſus è ventriculo vituli grandioris in Hollandia, ubi (quemadmodum & alibi locorum) quoniam conſveverunt vitulos ultra dimidium quandoque annum ſolo lacte nutrire, illos in ſtabulis coërcent, nec unquam in paſcua dimittunt, illi intereà ſic incarcerati, vel præ luxuriâ vel aviditate paſtûs ſociorum femora aliasque partes piloſas prælambendo deglabrant, piloſque deglutiunt, qui in ventriculo in talem molem excreſcunt, unde tandem animalia morboſa fiunt, & niſi in tempore jugulentur, morte pereunt. Hæc ille. vid. Addenda p. 398.

OBSERVATIO CXI.

D. SALOMONIS REISELII.

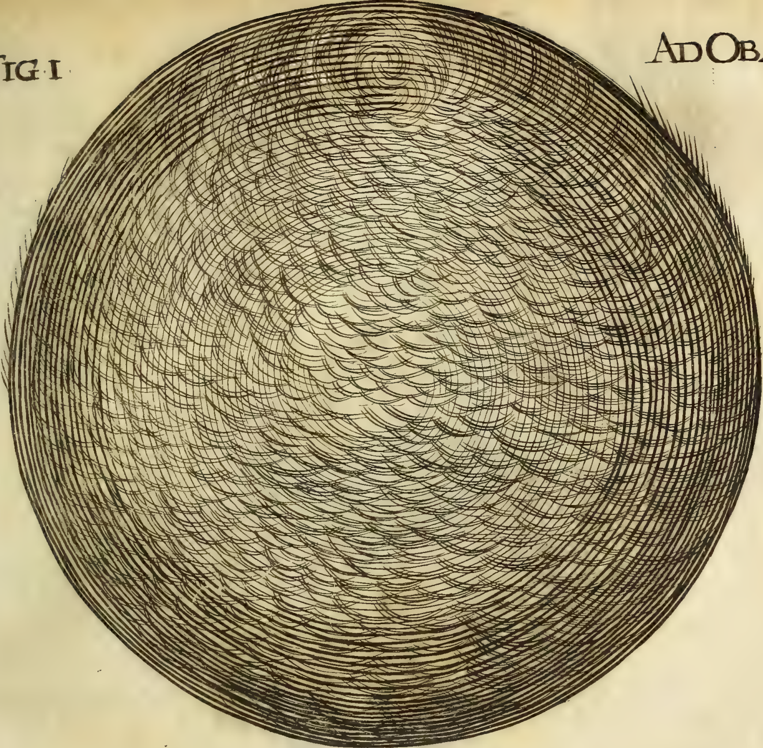
UNICORNU CUM OBOLO ANTIPATHIA, VEL CUM MICA PANIS SYMPATHIA NULLA.

QUod *Unicornu obolum in aquâ* natantem fuget, micam panis attrahat, id *Frater Baſilius Valentini in curru Triumphali Antimonii p.m. 67. & 68.* tanquam naturæ arcanum adſcribit Magneticæ virtuti; Clariſſimus verò & Naturalium experientiſſimus

D. Kerge-

AD OBS. CX.

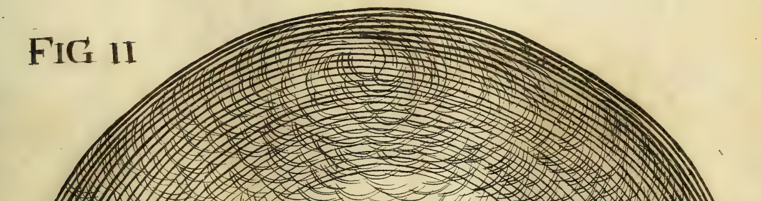
FIG. I

PILÆ ALTITUDO

PILÆ LATIT

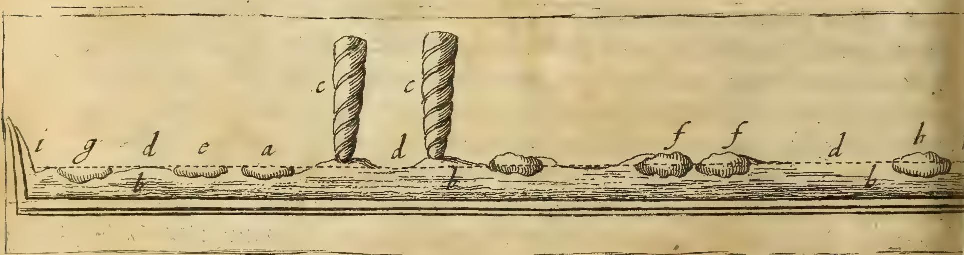
FIG. II

D. Kergerus de Fermentatione ſect. 1. c. 5. p. 40. ex illo tranſcriptum Electivæ & Sympaticæ attractioni attribut. Ego extra dubium poſitâ hujus rei veritate, manibus tamen oculatis hoc naturæ jucundum certamen ſpectaturus, vidi magnâ animi voluptate verum eſſe utrumque, ſed ita ut unicornu aquam attingere debeat. Ex analogiâ concludens de cornu cervi idem fortè futurum, tentavi & inveni eundem effectum: Conjiciens igitur idem de terris ſimul & aliis alexipharmacis, ſpectansque eadem, periculum feci in aliis non alexipharmacis, & reperi eandem, ſed ſuis circumſtantiis variatam pugnam in papyro, teſta ovi, operculis cochlearum, vitri fruſtulis, ſcutellis cupreis, ſpongia, acu ferreâ, natantibus aliis, cum moventibus ligno, cerâ Hiſpanicâ, metallis, pluribusque rebus aliis. Reperi, inquam, Phœnomena varia atque pulcherrima, quæ quoniam facilè cuivis quærenti occurrunt, nolo in theatrum producere: tantò pulchriora autem ſeſe præbebunt, ſi, quem naturæ luſus delectet, armatos virunculos & venatores contra armatos, feras, volatilia, tritones, balænas in conchis & naviculis opponat, quaſi in navali pugnâ & venationibus. Unde certò conſtitit, non ex Sympathiâ, neque electivâ attractione, ſed ex aliâ communi cauſâ has lites & amores progreſſos eſſe. Itaque altiùs ſcrutanti, fugæ hujus & accurſus verior mihi cauſa viſa eſt, *natantium corpuſculorum gravitas* vel *levitas*, poroſitas vel compacta denſitas, moventium propinquitas & longinquitas, indeque exorta aquæ vel depreſſio vel elevatio aut aſcenſio ſupra Horizontem ſuum in vaſe, ejusdemque aquæ ad latera vaſis madida altior, ad ſicca profundior adhæſio, quoniam aqua naturali ſuâ gravitate deorſum tendit, & fluendo inclinat, ſecumque fert natantia corpora, facilè deſcendit, difficile aſcendit, item, quod ſui continuitatem, & horizontem ſuum ſeu æquilibrium quærat ſervare, ceu terminos, quos ipſi Deus conſtituit.

Et ut exemplo, atque ipſâ oculari demonſtratione res fiat clarior: Obolus *a* ſi innatat, deprimit aquam *bb* ſuâ gravitate, pellitur à tangenti & intruſô quovis corpore *c* (non ſolo Unicornu) quia aqua circa illud adhærens altior eſt horizonte *ddd* illius, quæ ſub obolo depreſſa eſt, cum quâ obolus ex altiori ad inferiorem fluit locum facilè, ex inferiori ad altiorem non facilè aſcendit. Accurrit obolus *a* obolo *e*, quia aqua circa utrumque depreſſior ad utrumque humiliorem defluit, continuitatem quærit, & ſi non in horizonte vaſis, ſaltim in æquilibrio quietem invenit.

venit. Mica panis *f* contrà, circa quam altior eſt aqua horizonte, dum poris ipſius ſeſe inſinuat, accurrit facilè vel micæ vel corpori alii, circa quam æque altior eſt, & in æquilibrio quieſcere vult. Accurrit tandem obolus *g* facilius ad latera vaſis ſicci, *i*, quia ibidem rotundata ad latus profundiùs adhæret: mica *h* verò ad madefacti *k* latera, quia utrinque altior Horizonte aqua citiùs ſeſe conjungit.

Quæ ratio eadem eſt omnium reliquorum & Natantium & Moventium corporum, ſaltim quod angulis, cuſpidibus, latitudine aliiſque circumſtantiis variata ſint. Sed in re ludicrâ & ferè inutili prolixiorem eſſe otioſum fuerit. Sufficit agnita verior cauſa, ut moneamur in Phyſicis præſertim ſæpè falſas aſſignari cauſas, & quaſi per manus tradi, quæ accuratiùs inſpicienti aliter apparent: & ut Prudentiæ elementum, *μέμνασο ἀπιστεῖν* renovetur. An verò rectè agnita & ad naturæ Leges demonſtrata ſatis ſit cauſa, prudentiorum Phyſicorum & Mathematicorum bilanci & normæ examinandam trado. Quam ſi tetigi, placebit vel in vili re oſtenſa veritas: ſin minùs, vel hoc proderit, quòd hactenus creditam falſam indicaverim.

D. Reiſel. ex Hanovia Litt. ad D. Sachſium Vratislav.

OBSERVATIO CXII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.
SINGULARIS SPICA HORDEI.

HOrdeum inſtar Zeæ plerumque unicâ Spicâ conſtat, quod tamen *in præſenti Tabula* exhibetur miro Naturæ luxuriantis impetu XV. *Spicis majoribus* apparentibus, & IX. *minoribus latentibus*, granis tamen

AD OBS· CXII·

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

tamen prægnantibus, *uno in culmo* ſeſe videndum præbuit. Accidit hoc Anno 1637. *in Sileſiâ* in Comitatu Glazenſi in Pago Mittelvvaldau, ad Cameram Imperialem ſpectante, propè pagum Bobiſchau in fundo ſterili & culturam diu non paſſo, ruſtico cuidam, nomine Georgius Wachsman, pertinente, qui calamus cum ſummâ admiratione luſtratus, erutus tandem, Viennam S. Cæſ. Maj. raritatis ergò transmiſſus, & æneâ Tabulâ depictus fuit, cujus delineationem paucis ante fatalem morbum diebus conceſſit ex Bibliothecâ inſtructiſſimâ *Conſultiſſ. Dn. Sebaſtianus Jæniſch Ducatus Vratisl. Cancellarius meritiſſimus*, Fautor meus maximè colendus. Credibile cauſam hujus fæcundæ ariſtæ fuiſſe multorum ſeminum hordei ibi deliteſcentium, aut ſi non antecedentibus annis ſeminatorum, vi ventorum aliunde delatorum concretionem in unum corpus, pari ratione, ut *FERRARA* in Florâ monſtrum florum per artem parare docet, ſi ſemina unius ſpeciei florum, ſed diverſorum colorum, cannæ ſtrictiori in terram reponantur, ut invicem mixta & confuſa Floræ quoddam Luxuriantis monſtrum & Iridem, non ex lachrymis reſolutæ nubis, ſed ex riſu gaudentis Naturæ exhibeant. Acceſſit, quod in inculto & fortè pinguiore agro ſolitaria *hordei ſpica* fœcundius & copioſius alimentum è terrâ attraxit.

Non dubitandum, Agricolarum ſolertiam *Arte* quâdam imitari poſſe Naturam, & nolentem quaſi cogi, ut *fertiliorem ſegetem* ager ferat. Sunt qui ſtercus equinum absque ſtramine, foſſæ injiciant, ſæpiùs aqua imprægnent, tegant tamen, ne aquâ pluviali nimium immiſſâ ſupernatet: quando per aliquot ſeptimanas optimè computruit, per cribrum ſubſtantiam ſtercoris optimam trajiciunt, & in lebete unicâ vice ebullire permittunt, tepefacto grana ſecalis, quod ſeminare cupiunt, injiciunt, ibique per triduum relinquunt, ut tumefiat: poſtmodum eximunt, ut parùm ſicceſcat; admiſcent ſtramen in tenues partes ſectum, & non copioſè ſeminant; quo etenim grana remotiùs à ſe in terrâ diſtant, eò feliciorem meſſem exſpectandam cenſent. Dn. *Monconnys* refert *Tom. II. Itiner Anglic. p. 61.* in conſeſſu Collegii *Experiment. Anglic.* Nobilem quendam retuliſſe *frumentum* viride adhuc abſciſſum, poſteà terræ injectum, unumquodque granum poſteà centum ſpicas produxiſſe, quanquam aliam adhuc cauſam fuiſſe opinatus fuerit ingenioſiſſimus *Oldenburgius*.

 Mirum

Mirum quoque, quod in *Ejusdem Societatis* congreſſu relatum *Idem DN. de MONCONNYS l. a. p. 47.* notaverit recenſitum *frumentum* in Angliâ non ſeminari in iſto loco, ubi creverat, ſed neceſſarium, ut aliud ematur ex alio agro pro ſeminando. *Et pag. 56.* alius narravit in Helvetia *frumentum* aſſervari absque corruptione 80. 100. annos, ſi ſolummodò illud relinquatur in ſpicis. Tandem contra *frumenti morbum*, Uredinem (den Brand) certum remedium alius attulit *ib. p. 62.* ſi ros ſpicis illapſus dejiciatur cum chordâ tenſa ſuperinducta. In Provincia verò Cheſter in Anglia ne hac affectione frumentum afficiatur, antequam ſeminent frumentum, ejus grana per 24. hor. in aqua ſalſa, ſeu muria, miſta cum bolo macerant, & ſtatim poſteà terræ mandant. *Anonymus* quidam è Magnatibus Galliæ qui Relationem edidit *ad Dn. Vobrunũ Nogent Gubernatorẽ Urbis Philippeville Itineris Anglici* paucis abhinc annis ſuſcepti, auritus teſtis fuit, quod in ſplendidiſſimo *Societ. Regiæ conſeſſu* (in quem à *Dn. de Morey* introductus fuerat) Nobilis quidam de variis *frumenti morbis* verba fecerit ſat eruditè, & quod ultra centum miſeriis ſit ſubjectum, antequam demetatur, aut trituræ committatur: & quod interdum inuſitatæ craſſitiei granum ſpicis tanquam ſuperfluum accedat, à nemine ferè obſervatum, quod multis epidemiis morbis, ſi ab incolis adhibeatur, occaſionem præbere poſſit. *V. Dn. Job. Maclers Itiner. Angl. p. 399. 400.*

Terræ autem tàm nativa diſpoſitio, quàm artificialis, ſi ſcilicet ſterilitas *arte corrigatur*, multum præſtare poterit ad Spicarum multitudinem ex uno grano prodeuntium. Ingenioſi *Angli* ut ſteriles in *Cornwalliæ* Provinciâ agros frumento locupletando aptos diſponant, peregrinâ his oris utuntur ſtercoratione, quam recenſet *Dn. de CHILDREY in Hiſt. Natural. Angl. p. m. 18.* Menſe Majo, *inquit*, Agricolæ demetunt omnes herbas in agris natas, in quibus ſementem facere cogitant, diſponunt demeſſas in monticulos, ut citò à ventis & Sole ſiccentur; ſiccatas in cineres redigunt, & cum ſabulo marino miſcent, mixturam hanc paulò ante granorum injectionem agris inſpergunt, & ſeminationi aptam reddunt, mirabiliter hoc calefacere ajunt radices frumenti, ut copioſius producatur: hanc cinerum & ſabuli marini miſturam adeò fœcundare terram, ut ſi in nimiâ copiâ aſpergatur, unà cum frumento incredibilis herbarum numerus ſimul ex agro enaſcatur: hoc tamen obſervari, ubi in taliter diſpoſito agro duplex facta fuerit meſſis, una quidem frumenti,

altera avenæ; dein per 7. annos agrum iſtum incultum relinqui, & agricolam aliũm in locum ſuos devolvere labores. *Cambdenus in deſcript. Cornwall. ſ. Danmon. p. 113.* breviter nimis & paucis verbis idem innuit: glebam, *inquit*, alga marina & limo quodam ſupra quam credi poſſit incolæ lætificant. *Idem Dn. de CHILDREY l. 4. p. 37.* notat, Incolas Cornvvalliæ obſervaſſe ſabulum marinum multò magis conducere ad fœcundationem terræ propter adjunctam ſalſedinem, quàm ſabulum ex terrâ: & fertilius adhuc ſabulum, quod non circa littora maris, ſed ex profunditate ipſius extrahatur. Accedit etiam *fertilitas agris* ex fluviorum excurſionibus ſupra agros præcipuè, ſi aquæ ſint pinguiores, uti *idem Dn. de CHILDREY notavit in deſcript. Provinc. Stafford p. 200.* & Nili inundatio Ægyptum fœcundantis probat, de quâ præter alios *conſule* Equitem de SANDYS Anglum *in Itiner. ipſius Orient. 1669. edit. p. 205. ſeq.*

Tandem unà cum nobilioribus Scientiis dum Artes Mechanicas, & cum his *Agriculturam* quoque ſummæ perfectioni reddendam Curioſiſſimo hoc ſeculo intendant *Illuſtriſſ. Soc. Reg. Anglica Membra* in Menſe Jun. Anno MDCLXX. conſeſſu Londini habito examinarunt Epiſtolam Joh. EVELYN Equitis ad Venerabilem Epiſcopum Brunkerum, Reg. Maj. Cancellarium, & Præſidem Reg. Societatis ſcriptam, *de Hiſpanico* SEMBIADOR ſive novo *inſtrumento ad arandum* & æqualiter ſeminandum omnis generis grana, & occandum una eademque opera, cujus beneficio magna ſeminum quantitas ſata eſt, & lucrum annuatim, cujus Inſtrumenti inventor *Don Joſeph Locatello Eques,* Præfectus Carinthiæ & Vaſallus Domus Auſtriacæ. Eandem relationem, delineationem & uſum Inſtrumenti ex Hiſpanico Anglicè redditum exhibet Ampliſſ. *OLDENBURG. in Tranſact. Philoſ. Tom. IV. Anno 1670. Num. LX. p. 1055. & ſeq.*

OBSERVATIO CXIII.

D. JOH. PATERSONI HAIN.

AURUM VEGATABILE, VITES HUNGARIÆ AUREÆ.

GEneroſus Dn. *Zemere Lasko Vice-Comes Comitatus Zemlinenſis*, invenerat præterito anno 1670. in ſuâ Vineâ *Uvam*, in quâ omnes

acini erant *aurei*, & cuticulam Uvæ attriverat metallum, & erant acini per parva foraminula conſpicui, egregio ſpectaculo, quam curioſitati meæ deſtinaverat: ſed dum miles bona illius diripuiſſet, & Uva ſimul periit. *Dn. Lengfelner*, hujus Civitatis olim Judex, talem etiam *Uvam* habuit. Nunc dono exhibeo *Filum aureum*, quod in ſcaturiginis arenâ ruſticus invenit. *Auri Apyri* granum, quod 7. aureos pendet, obtulit mihi ante annum Celſiſſima Principiſſa Transſylvaniæ *Ragoziana* Senior. Apud Eandem *Granum* vidi Centum aureorum. Celſiſſimus Dn. *Franciſc. REDAI*, qui in Principem Transſylvaniæ electus erat, dono mihi dedit *Auri* drachmas tres, quod dum in fodinâ fuiſſet, *Butyri inſtar* dixit fuiſſe *pingue*, poſteaquam ſuperas evaſiſſet in auras, induruit auri ſolidi inſtar, & habet idem Aurum talia ſigna ſecum. *Acinum* habui, quem à me Illuſtr. Dn. *Latamawſky Alexander Palatinus* modernus *Cracovienſis* accepit *ex uvâ* extractum, quem aurifaber examinando in Lapide Lydio invenit 27. Carattorum. *Dn. Wai Peter* Nobilis Hungarus *Granum* mihi dedit nuper, quod manu ſuâ *ex uvâ* exemit, quod 40. grana pendet optimi *auri*, informe tamen eſt. *Dn. Göci Paul* promiſerat mihi foliolum parvum *aureum* adnatum *capreolo aureo* naturali planè figurâ, ſed ille peſte ſublatus eſt, nec dum apud hæredes Claudiopoli hærentes aliquid impetrare potui, qui idem alia quoque Curioſa & egregia promiſerat. Generoſa *Dn. Zemerina, Pauli Zemére* Conjux in digito geſtabat *filum aureum* Annuli inſtar contortum, quod *ex Rapa enatum* affirmavit, & partem unam mihi dono obtulerat, quam transmiſi Perilluſtri *Dn. Tito Livio Borratini* Amico meo honorando Warſoviam. Sic *ruſticus* vendidit Aurifabro noſtrati *Circulos quinq; aureos* exactè formatos, in rivulo parvo in ſabulo inventos propè Bartpham: *filum* ſatis erat craſſum, pendebat aureos triginta, quod aurum tetigi ipſe manibus meis in præſentiâ Illuſtriſſimæ *Comitiſſæ Forgacianæ*. Prænominato *Dn. Palatino Cracovienſi* obtuli Cryſtallum duos digitos longum in parte ſuperiore clarum, ulterius impurum, ſed *ſabulo aureo* ditiſſimè aſperſum, quem adhuc in ſuo Gazophylacio ſervat. *D. Paterſon Litt. ad D. Sachſ. Vratisl. ex Eperienſi Hungariæ Superioris Urbe.*

SCHOLION.

A*Urum* vocamus *vegetabile* alio modo, quàm quo Chymici quidam appellare ſolent. Sunt ex iis quidam qui, omnia Metalla uni plantæ aſſimilent.

aſſimilent. Marcus MARCI *in Idear. Operatric. Idea c. 1. p. 27.* opinionem Paracelſi recenſet, qui omnia Metalla & res minerales ſtatuit eſſe veluti partes heterogeneas ejusdem naturæ Metallicæ: Semen verò aquam mineralem ex Oceano telluri circumfluo infuſam in ſubterraneos ſpecus, in quibus veluti utero concepta perficiatur in Metallicam plantam: inde ſuos ramos undique proferre & latiſſimè fundi, & aliud Metallum trunco, aliud ramis, aliud radicibus aſſimilari, & eſſe quod cortici, medullæ, foliis, floribus, fructui, quin & ſemini proportione reſpondeat; adeoque quod omnia Metalla, resque Metallicæ omnes ſint veluti partes diſſimilares ejusdem plantæ: Mineralia *(p. 28.)* verò plantæ illius, non tàm partes, quàm excrementa, ſicuti fungorum genera in plantis, aut veluti ſucci ſponte profluentes, aut demùm ex illarum putrefactione geniti, cujusmodi fortè ſunt alumina & Salium & Vitrioli genera, in quæ metalla reſolvuntur. Sed contra hujus Plantæ Metallicæ naturam objicit prædictus *Dn. Marci:* Si hoc verum eſſet, ut omnia Metalla & res minerales eſſent de perfectione & naturâ ejusdem Metalliferæ Plantæ, neceſſarium, ut omnia Metalla ſingulis locis etiam provenirent: & ſi omnia Metalla partes eſſent heterogeneæ unius plantæ, inutilis eſſet ars, quæ transmutare docet ignobilia Metalla.

Aurum ergò *Vegetabile* eſt, quod *vel* inſtar Vegetabilium in ſurculos creſcit, *vel* cum plantis ſeſe immiſcet. Hinc *Idem p. 30.* refert, Aurum & argentum in ſubterraneis locis interdum inveniri, non aliter ac ſi igne liquata fuiſſent, alibi aurum ſimile arenæ & veluti granulatum, alibi in bracteas dilatatum, alibi arbori aut plantæ æmulum in aurea virgulta & aureos ramos frondeſcere, absque ullâ alterius Metalli permiſtione. Cauſam diverſitatis aſſignat *Idem Marc. Marci*, quod aurum quidem in ſuâ Metallicâ arbore (ſeu matrice) natum ab aquis Mineralibus diſſolutâ illius compage eliquatum alio diffluentibus aquis procul à nativo ſolo colligatur, & forma loci invitante in varias figuras coaguletur: Aut certè dicendum ſpecie vaporis in ſublime efferri, ibidemque ſenſim accumulari, aut à fumis in ſublime tolli, vapore quidem effugiente ob levitatem, auri verò atomis ob pondus ſenſim accumulatis, dum plurium ſimili modo evectorum confluxu juſtam magnitudinem, & ex formâ loci ſuam figuram conſequantur. *Aurum* ſanè reliquis omnibus Metallis licet præponderet, nec ut reliqua ſupernatet argento vivo, ſolo tamen Naturæ ſubterraneæ impulſu accidit, ut ex imis venarum latebris quandoque

 ſubli-

ſublimetur, & glebas terrarum alicubi, vel planè etiam vites ſupra terram creſcentes permeet, & affatim perfumet, ut ait Exc. D. *Joh. Dan. Major Prof. Chilon. Acad. Curioſ. in de Lacte Luna c. III. §. 11.* Et *Aurum* in ſublime aſcendere experimento probari poterit *Robert Boylæi*, qui *Experim. Phyſic. Mechanic. 22. p. 201.* refert, aliquando ſe oſtendiſſe Amicis ſubſtantiam quandam Salinam, Sale Ammoniaco longè ſubtiliorem, quæ non tantùm facillimè ipſa aſcenderit, ſed ſecum etiam magnâ quantitate *ſolidum & grave auri non calcinati corpus* ſubtilium exhalationum ſpecie evexerit, quæ poſteà ſupernè affixæ Auri naturam ſe nondum exuiſſe manifeſtarint.

Confer præter exempla à *D. Paterſonio* allata, quæ notata fuerunt *Miſcellan. Ann. I. Obſ. 131.* quod verò Solare hoc Metallum ☉rem plantam, vitem, præ aliis amet, res eſſet altioris indaginis: & ſatis comprobat tractatus eruditiſſimus *D. Joh. Tackii Ph. & M. D.* Eloq. Prof. Gieſſ. tractatus editus de *Conſangvinitate Vini, ☉ & Sacchari* ad conficiendam Tincturam ☉i cardiacam. Ad illuſtrandam *Metallophytorum* naturam, opinor, multum faciet nuper è Pragâ Litteris ad me datis facta promiſſio de propediem mittenda *Obſerv. Phyſico-Metallurgicâ* ab Illuſtriſſ. Dn. Generalis Architecturæ militaris per Regnum Bohemiæ Præfecto, *Dn. Philippo TALDUCCI à Domo*, Viro in faciendis Experimentis & feliciter perficiendis ferè incomparabili, quâ Vegetabilium in Mineralia transmutatio, nec non jam Vegetabilium, jam Mineralium ab uno eodemque fermentali principio pro diverſâ diſpoſitione tantum productio ſat evidenter demonſtrabitur, & experimentis neceſſariis confirmabitur, de quâ re obiter quædam notavi in *Gammarol. l. 1. c. 9. §. 11. p. 187. & c. 13. §. 11. p. 270.*

De *Auro in fodinâ* adhuc *fluido à Paterſonio* hìc recenſito ſuffragium videtur ferre, quod *Robertus Boylæus*, fidus Naturæ Interpres, *in Chymiſta Sceptico Paradox. Chymic. Phyſ. p. 239.* refert, de vapore calido inter fodinas Hungaricas ex profundis ibidem ſpecubus erumpente, & aliquandiu poſt forma unctuoſa ac ſplendida parietibus adhærente, qui vapor intra montes coagulatus, collectus & ♉ inditus ſubtilem Spir. exhibuerit, ſibi verò in ſpecu relictus in Auri metallum foſſorum judicio abiiſſet. Rariſſimis his *de Auro Vegetante* annumerare licet *Argentum Vegetabile*, cujus aliquot Exempla quoque *Anno I. Miſcell. Obſ. 131. p. 293.* annotata fuerunt. Retulit non ita pridem Excell. *Dn. Chriſtianus à Pauliz*

Reg.

Reg. Maj. Polon. Joh. Caſimiri Archiater meritiſſimus, *Litt. è Dantiſco* datis, nuper Dantiſci inter alias raritates ſibi viſas *in Muſæo Dn. de NOYERS* Secretarii primarii Reginæ Poloniæ demortuæ (præter maſſam Auri apyri, quod cum minera, mit dem Quartur / penderit ultra ℔. j. præter fruſtum Argenti cum hyacinthino colore, præter maſſam Argenti cum puris putis nativis argenti ramuſculis) notabilem *Mineram argenteam Vegetabilem* pondere aliquot libras accedentem totam puram, (gediegen) elegantiſſimè arbuſculis, plantis, & multis ſignaturis à Polydædala Natura exornatam, quam ipſi Rex Hiſpaniarum dono obtulerit, cujus delineationem ſollicitavi, ſed ob *Excell. Dn. à Pauliz* ad aliquot menſes Hanoviam diſceſſum impetrare non potui. Pariter poſſedit *Excell. Dn. Olaus WORMIUS* maſſam Argenti pondere ℥xij. dono *Dn. Stenonis BECK*, Theſaurarii Regii, quæ vitem ramis ſuis variè diffuſam æmuletur, ut videatur Natura luſu vegetabilem vim hìc exſeruiſſe, quæ vitem variè ſarmentis ſuis intricatam effingeret, uti ipſe *Wormius* narrat *L. 1. ſ. 3. Muſei c. 2. f. 116.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CXIV.

D. JOHANNIS PATERSONI HAIN.

DIARRHÆA MALIGNA.

QUidam cum longo tempore diarrhæâ vexatus eſſet, nec quicquam aliud quàm aquam bibere auderet, is tum melius valere viſus eſt. Si verò vel vinum vel cereviſiam biberet, ſtatim alvus largiter ſolvebatur. Interim & vitro ℥ij à Chirurgis exhibito ſæpe uſus fuerat: Variis tentatis remediis præſertim ſyrupis, ſtatim pejus ſe habuit, imò poſtea à levi cauſâ vel cibo aliquo minus ſalubri vehementer afflictus fuit. Cum autem Dominus Mareſchallus Lubomyrsky ad thermas Ungarorum *Drusbacenſes* abiret, tranſiretque *Sandecium* Civitatem Poloniæ, ubi tunc morabar, meque conveniſſet & conſilium petiiſſet, Spiritum ex ⊕lo ♂tis deſtillatum huic ægro aliquoties exhibui, qui illi non parvam opem attuliſſe videbatur. Interim pharmacopola illum acceſſit, & perſvaſit, ut duas uncias mannæ ebiberet, fore ut ſtatim ſublevaretur, quod & me inſcio fecit, nam evocatus eram tum temporis ad

quendam

quendam Nobilem. Epotâ mannâ alvus plus quam quinquagies ſoluta hominem eâdem die ſuſtulit. Reliquit autem 10. Imperiales pro Chirurgo, fratri ſuo, ut poſt mortem cadaver incideretur, & cauſa inveſtigaretur. Quod me præſente etiam factum, ubi omnia viſcera ſalva reperta. Pulmonum tamen lobus dexter lividior, ventriculus autem in fundo plus quàm ducentas & amplius maculas rubicundas diſcretas inſtar petechiarum macularum habuit. In inteſtino recto fiſtulæ tres, de quibus ille jam per annum ferè conqueſtus fuit, vanam operam Chirurgorum & Medicorum implorans. Suſpicio annon maculæ illæ malignæ fuerint? Nam inteſtina ita elota fuêre, ut nec excrementi quicquam apparuerit, nec in ventriculo quicquam niſi duo vel tria cochlearia cereviſiæ cum pane, quam ante dimidiam horam antequam moreretur, acceperat, repertū & planè omnia naturaliter ſe habebant. An maculæ illæ in cauſâ fuerint, ut tam ſubitò vel potus vel cibus contrarius ingeſtus in fermentationem ageretur, & natura ſtimularetur ad excluſionem? Nam quantum memini, nec cibum, nec cocta, nec chylum reddidit, ſed acriores humores & liquida multa ejicere ſolitus erat.

D. Paterſon. Litt. ex Eperienſ. urbe ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CXV.

D. JOH. PATERSONI HAIN.

COCHLEA IN LUCII CAPITE REPERTA.

HAc occaſione rarum aliquid transmittere volui, nimirum *Cochleam in Capite Lucii piſcis inventam*; ſed habet hoc infortunii, quod ille, qui eandem exemerat, incautè in ſaccū intruſit, & conquaſſavit. Lucius fuit duarum Ulnarum ex Tibiſco flumine huc allatus, inter reliquos qui in foro publico venduntur. Sanctè affirmavit idem ille, qui exemit, (nam accuratè in hoc inquiſivi) quod in capite planè inventa fuerit, ſpatiumq; in quo jacuit, ibi expreſſum fuiſſe. Cum recentem attuliſſet conquaſſatam, *microſcopio* à me fabrefacto, quod 20000. objecta auget diligenter inſpexi, nihilque aliud, quam materiam quaſi nigricantis & grumoſi ſanguinis inveni, nunc albicat hinc inde, & partim nigricat, quam ita conquaſſatam mitto. Aperta fuit ſuperius non clauſa. Magnitudinem & formam qualis fuerit mitto depictam. *D. Paterſon ex*

ex Eperienſi Urbe Vratislav. datis Litteris 4. Dec. 1670. ad D. Sachſium. Idem in aliis 29. Jan. 1671. datis ad Eundem : De Cochlea in capite Lucii piſcis inventa accuratè inquiſivi, dixit cum aperuiſſet cultro more ſolito tergum, ad caput perveniens cum cultrum manu fortius adigeret manuque rumperet reliquum, cochleam inter oculos inventam, ibique locum ſeu ſpatium locatæ cochleæ, quæ in cruſta vivum animal non habuit, ſed grumoſum ſanguinem, qualem etiam ſtatim poſteaquam conquaſſata eſſet, microſcopio deprehendi. Lucius ille mortuus ex Tibiſco huc allatus, ubi in copia capiuntur, ligno occiduntur, & frigore indurati hûc advehuntur. Nullum itaque hâc ratione dubium, quòd minimè in faucibus hæſerit, nam ſi hoc fuiſſet, Cochlea abſorpta fuiſſet, cùm longe majora deglutiat rapax piſcis.

D. Paterſon in Litt. Vratilaviam datis.

OBSERVATIO CXVI.

D. JOH. PATERSONI HAIN.

IN ONYCHE HELIX.

ANte dies aliquot hoc Ann. 1671. menſe Jan. fui apud mercator. *Sigiſmund. Zimmermannum*, cui afferebantur aliquot libræ Mayeris, in qua inveni *Onychen* egregiè efformatam. Sed hoc habuit præ cœteris ſingulare, quod in parte inferiore, quæ plana eſt, (ſuperior autem fuit gibba) mirabili naturæ magiſterio *efformata* fuerit *Helix* adeo accuratè cum umbris quaſi pictoreis, ut nec ars melius, nec manus pictorea & delineare & depingere poſſit : Planum in cera rubra

 expreſſum

expreſſum cum Helice, quantum fieri potuit accuratè, ubi, & magnitudo illius exhibetur, hac occaſione mittitur.

D. Paterſon in Litt. Vratiſlav. datis.

Observatio CXVII.

D. JOH. PATERSON HAIN.

EXPERIMENTA QUÆDAM CHYMICA.

R*Eliquias Corallorum*, ex quibus Tincturam elicueram (vide *Miſcellan. Curioſ. Annum I. obſ. 150.*) in officina vitraria, per tres menſes in igne reverberii detinui, nullum colorem rubeum acquirere voluerunt, uti Authores Chymici promittunt ferè omnes, ſed retinuere ſuum quem habebant. *Fragmenta* quoque *Corallorum* reverberavi per dies 16. alba facta ſunt, de rubedine nihil. *Antimonium Diaphoretic.* in officina vitraria etiam per dimidium annum torſi, ſed rubedinis nihil. *Vitriolum* in phiola hermeticè clauſum plus quàm per annum ſtetit, tan-
Addenda in III. p. 557. seq. dem vehementi igne nullus ruber color voluit apparere. Idem *in Sale Saturni* probavi. Ita ut mirari ſubeat *D. Marc. Marci in Philoſ. Veter. reſtituta* ſcribere: Religioſum quendam in vaſe clauſo vitriolum per 16. menſes detinuiſſe in Balneo maris, & per omnes colores tandem ad rubrum perveniſſe, multaque præclara per hoc Vitriolum præſtitiſſe: cum interim nec in vehementiori igne rubedinem contrahere voluerit, imò in aperto vaſe ſatis fortiter premi debeat, antequam rubeat. De *MERCURIO ANTIMONII* Venetiis mihi ante menſem ſcripſit *Rev. P. Wenceslaus de SS. Sacramento Provincial. Piar. Scholarum* digniſſimus, Amicus meus multis nominibus honorandus, quod ibi videre contigerit illi oculari demonſtratione, quod hactenus impoſſibile viſum, nimirum ℥ij ☿m. exeuntem inter deſtillandum per 🝭 absque ulla tœdioſa operatione & aliorum additamentorum machinatione ex ſolo regulo. Credo, quod hâc de re plura redux, ſi non proceſſum ipſum quoque indicabit.

[*D. Paterſon. Litt. ad D. Sachſium.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXVIII.

D. JOH. PATERSON HAIN.

ANTIPATHIA AD MERCURIUM.

ADdo ſingularem *in me Antipathiam* obſervatam *cum Mercurio ſive vivo, ſive præparato.* Ante annos 12. tractare illum potui pro lubitu. Nunc, ſi inferatur in conclave, vel ſi veniam eò, ubi mihi propè eſſe poteſt, vel quod majus, ſi tracto illum, ſtatim inter digitorum ſpatia pruritus & rubedo, & tumor, ut & in facie & maximè in ulna à parte domeſtica, cum aliquâ mutatione in corpore & tœdio. Annus eſt, ex quo Dn. Capitaneus Czorſtinenſis Litt. ad me miſerat: ruſticus, qui eas ferebat in ſinu, geſtabat interim induſium, quod *Unguento Mercuriali* propter pediculos inunxerat. Vix productis Litteris ſtatim mihi intumuit, ut ovum gallinaceum ſuperaret, manus, facies rubebat, pruriebat, intumeſcebat. Aliquando intra digitos epidermis recedit. Fermentari igitur ſanguinem & ebullire oportet à Mercurialibus effluviis tum per os intromiſſis, quam per poros, nam longè me vehementiùs invadit & citius, ſi eundem tangam. Jam credo, ſi diutius in manu tenerem, vel intra corpus ſumerem, me vitæ periculum incurſurum.

D. Paterſon Litt. ex Hungar. ad D. Sachſium Vratisl. datis.

OBSERVATIO CXIX.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

VULNUS CAPITIS GRAVISSIMUM, FELICITER CURATUM.

C*Apiti vulnera leviter* inflicta, ſegniter tractata, lethalia poſſe evadere, præter exempla apud *Valleriol. l. III. Obſ. 1. Hildan. cent. 1. Obſ. 21.* aliaque notata confirmant cum experientia quotidiana *Hier. Fabric. ab Aquapend. L. II. Chir. c. 15.* & *Zacchias Quæſt. Med. Legal. L. V. tit. 2. quæſt. 9. §. 2.* è contra *graviſſima capitis* vulnera, imo

cum ipſa ſubſtantiæ cerebri deperditione à prudenti Chirurgo curata fuiſſe, accedente Ægri Natura bene diſpoſitâ, & obedientiâ, pluribus confirmari poſſet exemplis, qualia præter *Schenckium* recenſent cerebri ſubſtantiam ſine morte ſubſequente deperditam *Borell. c.1. Obſ.88. Hildan. cent. I. obſ. 13. Cent. IV. obſ. 1. 2. 3. Cent. V. obſ.44. Petr. Joh. Lotichius l. 6. obſ. c. 8. obſ. 2.* & ex Chirurgis *Bertapalia de Fractur. Cran. c.5. & 6. Fallop. de cur. vulner. c.45. Andr. à CRUCE L. I. Chirurg. tr.2. c.14. Ambr. PARÆUS l. 9. c. 22.* & *l. 24. c. 19. Cabrolius obſ. 16. 22. 34. Fr. ARCÆUS l. 1. de vulner. c.6. Theodoricus L. II. Chirurg. c. 2. aliiq;.* Ille, cui per bregma uncus ad cerebri medullam uſque penitus adactus eſt, hujusque portiuncula foras progrediens exſecta eſt, convaluit *inquit Franc. SANCHEZ in Obſ. in Oper. p.375.* Memini cum *Ipſe* Patavii Anno MDCL. degerem *D. Petr. de MARCHETTIS Anat. & Chirurg. Prof.* egregium aliquoties Coronæ Studioſorum enarraſſe caſum Nautæ cujusdam al Portello, ut vocant, habitantem, cui graviter vulnerato ex oſſe frontis quotidie cerebri ſubſtantiam foras progredientem ad caſtaneæ nucis magnitudinem exemerit, ægrumque tandem feliciter ſanitati reſtituerit. Hâc obſervatione *inſigne capitis vulnus feliciter percuratum* exhibere placet *à Dn.* ANTONIO STADLENDER *Thorunenſis Urbis in Boruſſia Chirurg.* maximè induſtrio & experto dexterrimè ſanatum, quam hiſtoriam Germanico idiomate ad me Vratislaviam unà cum fruſto exemti Cranii transmiſit *Ephemeridibus Curioſis* inſerendam. Anno 1670. Menſe Junio Nobiles quidam *Poloni* bene poti altercantes acinacemque ſtringentes digladiabantur, quoniam alter in ſiniſtro capitis ſummo latere per ſuturam coronalem usque ad frontem tale reportabat vulnus, ut non ſolùm cutis cum carne duos transverſos digitos lata, uno ulnæ quadrante longa, ſed & *magna cranii pars penitus diſſecaretur*, quo facto læſus ſemianimis in terra aliquantisper proſtratus jacuit, mox dein reſiliens, manu caput tangens, partem cranii ferè abſciſſam & parumper cute adhuc hærentem detrahere voluit, ſed in hoc furore fruſtum ſaltem cranii arripuit & in terram projecit, reliqua carnoſa portio verò vulneri adaptata vino calido fovebatur priusquam vocatus Chirurgus accederet; Eo accedente vulneratus nec linguæ nec mentis compos, lipothymiis & vomitibus corripiebatur; dejectiones involuntariæ ſequebantur, hæc autem omnia ex nimis arctâ ligaturâ, quâ dura mater compreſſa, & ex ſanguine congrumato in pus converſo tota cerebri œconomia turbata fuit; ubi

relaxata

relaxata fuit ligatura, & ſub fruſto illo dilaniato ſanguis congrumatus unà cum nonnullis relictis cranii oſſiculis per intervalla remotus, ſubtilia linteamina balſamo Joh. Andr. à Cruce imbuta inſerebantur, emplaſtrum de betonica imponebatur, totumque caput calidis fomentis ſedulò defendebatur. Internè propinata fuit hæc potio: quæ

℞. Aq. beton. lil. convall. ãa. ℥iß. cordial. Herc. Sax. ℥ß.
Cinam. Cordial. ʒiij. Syr. betonic. pœon. ãa. ʒvj.
pulv. marchion. ℈iß. confect. alkerm. ℈ß. M. f. potio.

Cervix totumque caput Unguento alabaſtrino cum Slotani oleo florum permixto manè & veſperi tepidè inungebantur, his adhibitis loquela paulisper redibat cum balbutie tamen, ut vero vulnus à ſordibus melius purgaretur balſamo ſupra laudato (cui & aliquid mellis roſati admiſcebatur) tota dura mater cranio detecta ſubtili linteo balſamo imbuto involvebatur, donec hinc inde maculæ rubræ in cranii parietibus apparerent, tum portio illa carnoſa ferè abſciſſa non adeo ſublevabatur, ſed magis cranio iterum applicabatur, relicto tamen aliquo adhuc ſpatio, quo facto loquela indies magis redibat. Chirurgus poſtmodum aliorſum vocatus hunc Clientem curæ ſui miniſtri committit, qui encheireſes antea monſtratas non accuratè obſervans fruſtum illud carnoſum & cranio ſuo privatum arctius ligans duram matrem hâc ratione denuò comprimit, ut novâ collectâ materiâ, profligata antea ſymptomata recrudeſcerent, & jam plenariam ruinam ægro minari viderentur, dum vulneratus ſublatâ iterum loquelâ atrocioribus quàm antea vexaretur convulſionibus & vomitibus. Hinc ipſe Chirurgus denuo confeſtim revocatur, adveniens vulnus aperit, fruſtum carnoſum ſublevat, materiam purulentam removet, potionem vulnerariam iterum propinat & enema inſimul applicat, ſequente die loquelã adeptus intra octiduum fideli adhibitâ curâ planè ægrum reſtituit. Elapſis autem aliquot menſibus *Idem Polonus* haud abſimile experiri cogitur fatũ, dum in oppoſitâ capitis parte ſimile priori recipit vulnus, ex quo iterum idem Chirurgus bene magnam cranii portionem extrahere coactus, per Dei autem benignam Clementiam, etiam hac vice, eundem ſanitati reſtituit, quâ etiam in hunc uſque diem optimè fruitur.

Idem Dn. STADLENDER antecedenti obſervationi non minus aliam ſubjungit notatu digniſſimam, nimirum quod ter ad minimum *Apoſtemata in Epate* invenerit, apud illos, *quibus caput* inſigniter fuerat

 vulnera-

vulneratum. Refert *in iisdem Litt.* quod ante quadriennium curandum ſuſceperit Polonum, cui cum Inſtrumento iſto bellico acuto, quod Poloni Schikan vocant, frontis oſſi ſupra oculum ſiniſtrum grave *vulnus inflictum cum Cranii fractura*, ut ipſa cerebri ſubſtantia egrederetur. Cum 14. die obiiſſet aperto capite invenit non ſolum fracturam in cranio, ſed etiam fiſſuram in Dura matre, non aliter ac ſi tenuis pilus fuiſſet ſuperinductus, per quam ſubſtantia cerebri videtur fuiſſe egreſſa. Dum abdomen fuit inciſum, *in Epate Apoſtema inſigne* maximi fœtoris invenit. Et hoc obſervandum, quod octiduũ ante hujus ægri obitum, ex vulneribus nullum pus amplius egreſſum ſit, ſed planè evanuerit. Pariter *Ambr. PARÆUS L. X. Chir. c. 12 & Petr. PIGRÆUS L. 4. Chir. c. 8.* atteſtantur, ex capitis vulneribus non ſolum in Epar tranſire Apoſtemata, ſed etiam in ventriculum, inteſtina & meſenterium conſenientibus *Pecquetto, Paulo BARBETTE*, & Chirurgo Batavo *de Mecberus* in Obſervation. ſuis.

OBSERVATIO CXX.

D. GEORGII SEGERI.

OBMUTESCENTIA EX CASU SINE ALIA LÆSIONE.

EX caſu obmuteſcentiam, motus convulſivos, aliaque mala plurima oriri, non ita rarum eſt. Id tamen *rarum*, amitti aut *depravari ex caſu loquelam, ſine læſione aliquâ aliâ*, aut ſine concurſu alius alicujus Symptomatis. Tale *ſequens*. J. G. Scabini Novoppidani Thorunii filiolus natu minimus Anno 1667. die 16. menſis Novembris, ætatis anno circiter quarto, optimè & ſine omni difficultate verba jam exprimens, forte fortuna in hypocauſto de ſcamno decidit in caput. Advolant ancillæ, erigunt puerum, placantque muneribus, ne parentes quicquam reſciſcant. Nulla tùm læſio animadverſa, ipſeque puer lætus atque ludendo terit tempus. Poſtridiè nulla quoque obſervatur alteratio. Aſt tertio poſt die ſurgens puer, aliquantulum balbutiendo, cuncta, quæ deſiderat, expetit, cætera ſanus. Parentes meram ſubeſſe petulantiam rati, primùm quidem minis eum coërcent; ubi verò ſequentibus diebus eum magis magisque balbutire audiunt, in inſolitæ iſtius loquelæ cauſam acriùs inquirunt. Sic tandem de caſu illo ſexto pòſt die certiores redditi, confeſtim me vocant, cauſam exponunt filiolumque

valdè balbutientem, cœteroquin ſanum, ſiſtunt. Ego, omnibus probè penſiculatis, radices atque herbas Cephalicas in vino decoctas, capiti calidè imponere, ſimul quoque doſin pulveris contra caſum ſub noctis initium propinare juſſi. Et cum ſequenti manè paulò commodiùs loqui videretur, ut ſudoriferum repetatur, & capitis fotus continuetur, præcepi. Atque hiſce quidem mediis, DEO benedicente, locutio concinna & fluida reſtituta ægro.

D. Segerus Litt. è Thorunio datis Vratisl.

OBSERVATIO CXXI.

D. GEORGII SEGERI.

EXCRESCENTIA FUNGOSA, UTERUM PROLAPSUM SIMULANS.

UTerum, non tantùm ad pudoris usque ſinum deſcendere, ſed & planè extra rimam ejus prolabi, & ſic majore modò, modò minore magnitudine foris propendere, adeò jam commune atque receptum eſt Practicorum dogma, ut vix unum offendas, qui de Mulierum morbis diſſerens, prolapſûs ſeu procidentiæ uteri nullam fecerit mentionem. Imò ſi Divinum noſtrum *Coum* evolvamus, in ſcriptis quoque illius Affectus, iſtius haud obſcura offendemus veſtigia. Nam *lib. de Nat. Mul. cap. 5. pag. 564. & cap. 75. pag. 582. edit. Foës.* expreſſè uteri, extra pudenda prorſùs prolapſi, atque velut Scrotum penduli, ſigna, cauſas atque curationem tradit. Quæ cuncta iiſdem verbis repetit *Lib. II. de Morb. Mul. cap. 38. pag. 655. & cap. 40. pag. 656.* Et *Lib. de Sterilibus, ſeu iis, quæ Uterum non gerunt, cap. 28. pag. 687.* Ita quoque *Lib. de Superfœt. cap. 26. verſ. 3. pag. 267.* quomodo Uterus crebrò excidens reponendus, & quali decocto priùs abluendus ſit, docet. Imò verba illa, quæ *Lib. de Locis in Hom. cap. 59. verſ. 1. pag. 423.* de ſitu Uteri vitiato, breviter quidem, attamen nervoſè ſatis, profert, dum inquit: *Uteri quocunq; è ſede naturali moti fuerint, morbos afferunt, ſive foràs proceſſerint, ſive introrſùm ceſſerint;* de Uteri cùm prolapſu, tùm aſcenſu intelligenda eſſe, cur dubitemus? Sic igitur *Hippocratem,* Uterum extra pudenda prolabi poſſe ſtatuentem, ſecuti ſunt hactenus innumeri Medici. Et meritò quidem. Ipſa namque Experientia aſſenſum urget, dum Uterum p. n. extra abdomen

domen penſilem apparuiſſe, diligentia atque intemerata fides Obſervatorum annotavit. Certè *Rouſſetus* de Partu Cæſ. ſect. 4. cap. 5. & 6. Et *Caſp. Bauhinus* in Append. ad Rouſſ. Parte 4. plurima collegerunt Exempla. Quibus meritò addenda, quæ leguntur apud *Paræum* Lib. 23. cap. 40 & 41. pag. 798. ſeq. *Jo. Gwintherium* de Medic. Vet. & Nova Comment. 1. Dial. 8. p. 771. *Fernel.* Phyſiol. Lib. 7. cap. 2. Op. Tom. 1. p. 188. A. & Pathol. Lib. 6. cap. 16. Tom. 2. p. 202. A. B. *Foreſt.* Obſ. Med. Lib. 28. Obſ. 35. & 36. *Panarol.* Jatrol. Pentec. 1. Obſ. 23. p. 15. a. *Th. Barthol.* Hiſt. Anat. rar. Cent. 4. hiſt. 2. p. 213. *Poterium* Obſervat. & Curat. Cent. 3. cap. 91. p. 290. *Paulum Barbette* Chirurg. Part. 1. cap. 8. p. 36. *Petr. Eſtanoë* Obſ. 11. annex. Obſ. River. p. 355. *Velſchium* Obſ. Med. Epiſagm. 77. p. 51. aliosque. Cæterùm, licet Uterum extra Pudenda revera procidere poſſe ſtatuam, non tamen nego, quod etiam ſæpè excreſcentiæ carneæ aliæque Uteri prolapſum ita mentiantur, ut & oculatisſimis imponere poſſint. Talia namque exempla præter Cl. *Th. Barthol.* Hiſt. Anat. rar. Cent. 2. Hiſt. 58. p. 274. referunt quoque peritiſſimi Chirurgi Belgæ *Henr. van Roonhuyſen* Obſerv. Chirurg. Part. 1. Obſ. 2. Et *Job van Meeckren* Obſerv. Chirurg. cap. 51. p. 310. & ſeqq. & in Append. cap. 14. p. 491. Quibus haud abſimilis eſt ſequens hiſtoria, quam fide bonâ referam. Maria, Davidis Stils Scoti vidua, honeſta & pia, atque Temperamento Melancholico prædita, Anno Chriſti 1666. ætatis circiter 47. Viduitatis 8. dum in Nundinis, quæ poſt Feſtum Sanctorum Simonis & Judæ hic Thorunii celebrantur, rei ſuæ nimiam dat operam, & poſthabito Menſium fluxu, quo tùm ordinariè corripiebatur, merces ſuas emtoribus, ſe verò frigidiori aëri exponi, primùm quidem in Hypogaſtrio leves quosdam ſentit dolores, quos tamen ab externo frigore obortos eſſe ipſa ſuſpicabatur. Dolores excepit exiguus in pudendo tumor, qui quotidiè creſcens, ægram eò adegit, ut medicatricem in Conſilium vocaverit. Hæc ubi balneis atque inunctionibus ſuis, per aliquot Septimanas continuatis, fruſtrà tractavit ægram, deſperatâ tandem cauſâ, ut ſepoſito pudore Chirurgus conſulatur ſvaſit. Sic igitur die 13. Januarii Anno 1667. vocatus, Chirurgus *Antonius Stattlender*, offendit extra pudoris ſinum propendentem ſubſtantiam quandam ſphaceloſam, maximè fœtentem, & duos pugnos magnitudine ſuperantem. Unde Affectus raritate atque gravitate permotus, Medicum ſibi in ſubſidium dari petiit. Adjungitur ei ab Amicis Excellentiſſimus Senex Dn.

D. *Chri-*

D. Chriſtophorus Meiſnerus, jam ἐν ἁγίοις. Quo cum, ubi die 14. Jan. viſitavit ægram, abraſit de prominente ſphaceloſâ ſubſtantiâ ultra libram, reliquum verò defenſivis munivit. Subſequenti die 15. Jan. Excellentiſſimum Dn. D. *Simonem Schulzium* & *Me* ad ſe invitavit Beatus Meiſnerus, atque comparentibus nobis caſum in præſentiâ Chirurgi expoſuit, noſtramque ſententiam inquiſivit. Et quandoquidem B. Meiſnerus illud, quod extra pudendum propendebat, nil niſi excreſcentiam fungoſam, Chirurgus verò Uterum inverſum atque prolapſum eſſe contenderent, re pro & contra ventilatâ, ipſam placuit adire ægram, ipſumque affectum propriis luſtrare oculis. Omnes igitur ad ægram nos contulimus, ubi mox ſub hypocauſti ingreſſum moleſtiſſimus nos excepit fætor. Ægram verò ipſam deprehendimus nimis debilem, attamen ſectionem omninò exoptantem. Detectâ tandem parte affectâ, in diverſas mox ivimus partes, ambigentes, quid ſphaceloſum illud eſſet, quod extra pudoris ſinum conſpiciebatur. Nam B. Meiſnerus Uterum, ob ligamenta imprimis latiora, ita excidere poſſe pernegans, illud pro fungoſâ habuit excreſcentiâ. Nos verò uterum inverſum propendere arbitrati ſumus. Neque nos ligamentorum uterinorum uſus, de opinione noſtrâ dimovere potuit, cum tantùm valeat in eorum conſtitutione naturali, non verò præternaturali, ubi aut rupta, aut ſaltem ob continuum humorum affluxum nimis laxata ac reſoluta, officium ſuum minimè præſtare poſſunt. Prout etiam in aliis procidentiis, & inprimis oculi, contingere ſolet. Confirmarunt prætereà ſententiam noſtram exempla, à Rouſſeto, Bauhino aliiſque ſuprà citatis annotata. Et tandem ipſe Chirurgus haud leve pondus addidit, ubi noſtro inſtinctu digitum intra ſinum immiſit, & undique ad latera colli Uterini cavitatem explorans, ubique ſibi obſtare ſubſtantiam membranoſam, retulit. Unde Uteri fundum inſtar ſacci inverſum propendere collegimus. Quandoquidem autem totum illud, quod propendebat, ſphacelo corruptum erat, ſepoſitâ illâ controverſiâ in eo omnes conſenſimus, ut ſubſtantia illa ſphaceloſa, ſive uterus ſit, ſive non, quantocyus, & antequam vires omnino proſternantur, reſcindatur, ne partes adhuc ſinceræ inficiantur. Inprimis cum ipſa ægra idem perpetuis efflagitaret precibus. Quare facto ad ſectionem debitò apparatu, & Chirurgô Johanne Kelnerô ad ferendas Antonio ſuppetias itidem vocatô, injecit iſte vinculum parti ſanæ, non longè à veſicæ urinariæ orificio, per quod nullô negotiô ſtylum in ipſam veſicam im-

 miſit,

miſit. Vinculô colligatô, dum ægræ poſitus ſectioni adaptatur, iſta manus anxiè jactare, creberrimè expalleſcere, & ſudore circa frontem diffluere cœpit. Unde Leipothymiam inſtare colligentes, mutatô conſiliô ſectionem diſtulimus, veriti, ne unà cum ſphaceloſâ excreſcentiâ ipſam quoque auferamus animam. Relicto igitur vinculo, defenſivis partem affectam munivit Chirurgus, atque ex ordinatione Beati Meiſneri ægra diverſis uſa eſt corroborantibus. Nox ſubſecuta inquieta, propter dolores ab injecto vinculo excitatos. Die 16. Jan. ob ægræ imbecillitatem nihil tentatum. Die 17. Jan. cum viribus magis magisque decreſcentibus, circa ligatam regionem magnos ſe pati dolores conquereretur ægra, & præterea propè vinculum macula appareret nigra; ægra quoque per tuſſim purulentam materiam ſatis copioſè rejiceret, ita ut eam Phthiſi ex ulcere Pulmonum contractâ laborare nemo ambigeret, & Artis honori & noſtræ famæ conſulentes, ſectionem omninò differendam eſſe, usque dum vitia Pulmonum emendentur, & vires reſtaurentur, decrevimus. Vinculum igitur ſolvere juſſimus, atque ut locum affectum debitè tractet, Chirurgum monuimus. Remotô vinculô ſanguis undique ſtillabat, & ſimul quoque dolores remittebant. Subſequentibus autem diebus quotidiè plures particulas corruptas abſtulit Chirurgus, ita ut excreſcentia jam vix unum pugnum æquaret; & fœtor indies minueretur. Unde & nos ipſi quoq;, cùm abraſâ tantâ parte, nedum quidem adhuc in medio illius cavitas aliqua appareret, qualem tamen adeſſe debere credidimus, ſi de Utero prolapſo tanta quantitas fuiſſet ablata, non jam pro corpore uterino, ſed pro excreſcentiâ quâdam fungoſâ ac ſphaceloſâ, propendentem illam ſubſtantiam cum B. Meiſnero habuimus. Neque etiam aliud ipſe docuit eventus. Cùm enim ægra Phthiſi conſumta die 24. Martii animam Creatori ſuo reddidiſſet, abdomine reſerato, Uterus illius omni ex parte ſanus in pelvi, ceu debito & naturali ſuo loco, hæſit, nec, licet propendens ſubſtantia variè traheretur, quicquam movebatur. Sphaceloſa autem illa ſubſtantia nil aliud, fuit, niſi excreſcentia fungoſa, ex Uteri collo majori, & hujus anticâ parte, propè Veſicæ orificium enata. Verbo: Ipſa Uterini colli ſubſtantia rugoſa, ſpongioſa, & fungoſa, à Menſium & corruptorum humorum affluxu ampliata atque dilatata.

D. Segerus è Litt. Thorun. Vratisl. datis.

OBSER-

OBSERVATIO CXXII.
D. GEORGII SEGERI.
LEIPOTHYMIA EX COLAPHO.

ALaparum lethalium exempla recenſent, *Hippocr.* de Morb. Vulg. lib. 5. cap. 21. verſ. 6. ſeq. p. 1154. edit. Foës. *Hor. Augen.* Epiſt. & Conſult. Med. Tom. 1. Lib. 9. Ep. 2. p. 221. lin. 21. *Gv. Fabr. Hild.* Obſ. Chir. Cent. 5. Obſ. 85. p. 475. a. *Henr. ab Heer* Obſ. 12. p. 160. *Melch. Sebizius* Prodr. Exam. Vuln. Part. 3. th. 90. ſeq, *Godofr. Welſch.* Rational. Vuln. leth. Judic. c. 14. aliique. Hic Thorunii A. F. Cereviſiarus, firmitate corporis excellens, cum Anno 1666. die 22. Maji Veſperi ancillæ actiones obſervaturus, ſuſpensô gradu in cellam deſcendiſſet, & quàm egregiè illa cereviſiam è diverſis vaſis, quæ Tonnas jam vocant, pro ſe colligere potuerit, vidiſſet, pro ſuſcepto hoc labore unicum ei inflixit colaphum. Iſta humi proſtrata, ſimul quoque linquebatur animô. Unde herus nimium conſternatus, uxorem alioſque domeſticos in ſubſidium accerſere coactus fuit, qui tandem multô labore linquentem revocarunt animum. Aſt herus ipſe ex conſternatione illâ calore p. n. per aliquot dies laborans, per DEI gratiam meâ operâ reſtitutus eſt.

D. Seger. Litt. è Thorunio Vratisl. miſſis.

SCHOLION.

NArrat *Ant. BENIVEN. de abdit. morb. cauſ. obſ. 110.* ex *Alapa* juveni inter lites inflictâ, *Apoplexiam* acceſſiſſe, quæ paucis horis ægrum ſtrangulaverit, unde quidam in ictum ipſum, quô materiam commotam fuiſſe opinati ſunt, cauſam rejecerunt: alii in humidiorem locum, quô diutius obdormierat: nonnulli in lautiorem victum, quô uſus fuerat. Recenſet *Joh. Rudolph. Camerarius in memorab. Med. Cent. X. obſ. 43.* ex propria obſervatione, ante paucos annos Uxorem acceptâ à marito *alapâ* repente concidiſſe & *exſpiraſſe*; Medicus apertâ calvariâ & inſpectô cerebrô ejusq; membranis reliquisq; vaſis, maritum inſontem judicaſſe. De Dano quodam robuſtiſſimo, qui hoſpitis jocum (apportatam ſcilicet felem, quam averſabatur) *mortiferâ alapâ* compenſavit. Videatur *Th. BARTHO-*

LIN. Cent. VI. hiſt. 58. Hoc ipſo anno 1671. menſe April. *Vratislav.* Ancilla quædam ſervi cujusdam nimiam jocandi licentiam frænatura non quidem pugnô, ſed cantharô parvô ligneo quem fortè ſorditiem detergendô lavabat, circa tempora percutit, qui ſcalas quidem deſcendit, in atrio tamen in terram concidit & exſpirat: apertô capite interius nulla certa veſtigia mortis cauſæ, inventa fuerunt, niſi quòd os temporis ex ictu aliquatenus verſus interiora incurvatum fuerit. An vero Alapa & pugnus genuina mortis cauſa ſit? egregiè ſuo more diſquirit *Paul. ZACCHIAS Quæſt. Medic. Legal. L. V. tit. 2. quæſt. 10. §. 3. ſeq.*

[*D. Philip. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CXXIII.
D. DANIELIS LUDOVICI,
SAL TARTARI VOLATILE, à D. WEDELIO EXHIBITUM.

Curioſam & elegantiſſimam diſſertationem de ⊖*le* ♀*ri volatili* edidit Autor hic celeberrimus. Ea, præter addita paſſim, (in ſpecie circa finem) curioſa & ſpecioſa alia, bimembris eſt. *Primùm* enim *circa ſubjectum*, ſeu ⊖ ♀ri ipſum, quod recipere conveniat, quod minus, monet, v. g. non extremô igne ad virorem, non cum ⦶tro calcinatum, ſed ex ☉ ſpiritus perfectè ♈ti elixiviatum, lentèque & totaliter exſiccatum, ſeu, ſi placet, lentâ digeſtione ſpongioſius redditum, uti & ipſæ vini fœces ſiccatæ, ritè tractatæ, ⊖ volatile copioſum fundunt.

Secundò Modos eliciendi ex ⊖le ♀ri ∽um volatilem varios proponit, *partim* communes, parùm de ⊖le volatili participantes, *partim* genuinis propinquiores: *illos* v. g. cum ∀ ſimpl. cum bolo, cum carbonibus, modo Glauberiano: *hos*, cum ſilicibus, cum ∽u oleove proprio, (qui modus eſt Helmontianus) cum ∀ alcoholiſato, & deniquè ſucceſſu feliciori & optatô, ad minimum analogô, cum alumine ⊖ ♀ri deſtillando, ita ut vel ♀ & ○ crudi ana recipiatur, vel ⊖ ♀ri cum ○ne crudo vel uſto, qui minus graveolens & melior eſt, & per ⌒ vitream in ∴ l. a. deſtilletur, virium multarum in variis affectibus, latiùs ibi recenſitarum.

Scholion.

SCHOLION.

CUm ea ſit ignis natura, ut actione ſuâ quædam plus, quædam minus ſubtiliet, opus eſt, circa 🜍tionem ⊖lium tùm homogeniô aliquô ἀπύρωσιν prohibente, tùm aliquô ἀναθυμίασιν promovente, quale exemplum communiter extat in ∽u aperitivo Penoti, ubi ſilices calcinati ad fluorem, cum Ochrâ ⊕li ipſâ, ſimul prohibendum, ⊕lum verò ad evaporationem facilitandam adduntur.

Maximè verò ∽us ⊖lis 🜿ri exercuit Chimicos, cùm tantoperè deprædicetur ab Helmontio, ut, ſi non poſſimus adipiſci ipſum alcaheſt, ſaltem diſcamus reddere ⊖ 🜿ri volatile.

Omne illud, quod requiri jam dicebatur ad 🜍tionem ⊖lium, eſſe videtur in ○ne. Intentio eſt, heterogeneas & feculentas, °o°ſas, viſcidasque partes ⊖lis alcali vel incidere, vel attenuare, vel demùm eluere & deponere, quod omne præſtat alumen. Cavet hoc, ne fluat ⊖ 🜿ri, & vi ſuâ attenuante inſigni terreſtres ⊖lis particulas ſecernit. Ut ○um cum ⊕lo permixtum ſtatim abſorbet, & ligat illius acorem, ut odor ♈tis ſtatim ſe prodat; ita commixtis cum ○ne alcalibus, terreſtreitas, quæ in illis ligat volatile, arripitur, & ⊖ votatile ſui fit juris, urinoſo forti ſtatim ſe prodens odore, unde ſimulac commixta ſunt, debent igni moderato ſubjici, & in recipiens amplum ∽us propelli.

D. WEDELIUS.

OBSERVATIO CXXIV.

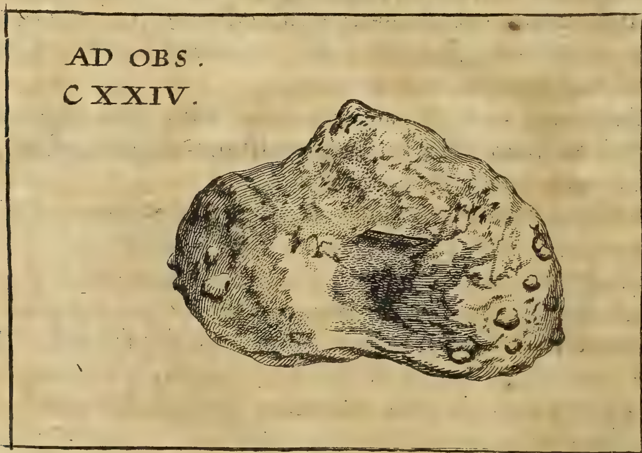
D. JOH. ANTONII CLOZII.

CALCULUS VESICÆ INSIGNIS FELICITER EXCRETUS.

P. P. Anno 1670. d. 16. Maji venit ad me à pago Muſchenheim propè *Butisbacum* mulier 50. annorum, querens, ſe magnum circa inguina & in emiſſione urinæ ſentire dolorem, urina erat mucilaginoſa. Ego de *calculo veſicæ* judicare incipio, præſcribo ipſi lene purgans, pulverem Lithontripticum, & fomentum externum. Quid fit? cum continuaſſet uſum medicamentorum præſcriptorum per 6. dies, excernit calculum aſperum, & quod mirum, nullam per excretionem in meatu urinario ſenſit læſionem, cujus figuram depictam hic

 trans-

transmitto. Comprobavit caſus hic eô ipſô, facilius, aſſertô Medicorum, in mulieribus, quàm viris, ob viarum propinquitatem, calculos veſicæ poſſe excerni. Ponderavit calculus ℥ß.

D. Clozius è Butzbaco in Litt. ad D. G. Wolfg. Wedelium.

SCHOLION.

Conſimile exemplum in fœminis faciliorem calculi exitum videre licet apud *BORELL. Cent. 11. obſ. 22.* ubi puella excrevit calculum ovi anſerini magnitudine; & fœmina calculum inſtar ovi gallinacei apud *Th. Bartholin. Cent. 1. hiſt. 71.*

OBSERVATIO CXXV.

D. GEORGII WOLFGANG. WEDELI.

PINGUEDO VIPERARUM OPHTHALMICA.

UBi Virus, ibi virtus. Benefica mater eſt Natura, ubi maximè noxia videtur obtuliſſe humano Generi, ibi ſummum reverâ offert remedium,

medium; quoque excellentiores virtutes ſimplici cuidam è Regno tricorpore indidit, eò magis id munivit, & quaſi obvelavit, ut arcerentur indigni, contrà rimantes ipſius arcana eò magis allicerentur, non aliter ac theſauri illic tutiſſimè reconduntur, ubi minima illorum præſentiæ datur ſuſpicio. Exemplo ſint *viperæ*, quarum dotes medicæ olim ignoratæ, noſtrô potiſſimùm producuntur ſeculô, ut proverbio: *Sanguine viperinô pejus*, nullus in rei veritate ampliùs ſit locus. Taceo illa, quæ jam publicè mundo ſunt expoſita, *Bezoardicum animale*; *Spinar. magiſterium*. ⊖ *volatile*, ⁓*um*, ☍, taceo *coronam viperinam*, alibi recenſendam, & alia. *Pinguedo viperarum*, ut oculos nitore ſuô & puritate mirè delectat, ita præter alios uſus *ſingulare* conſtituit *Ophthalmicum*. Meminit hujus tribus verbis *Crollius Baſil. Chim. p. m. 314.* ſed utendi modum non exponit, multò minùs virtutes. *Duplex* eſt ille *uſus*; eâ enim *vel* extima oculi veſtis, i. e. palpebra, illinitur, id quod pro viſus confortatione & humorum diſſipatione locum habet, *vel*, quod melius & præſentius, cum pennâ ſcriptoriâ mundâ, inferius obtuſè reſectâ, gutta una vel altera in ipſum oculum derivatur. Medicamentum eſt divinum & ſecretiſſimum in affectibus oculorum pleriſque, inprimis verò, ubi *unguiculus* unus vel plures, ein Stiftlein/ſe prodit, idque *vel* ſimpliciter, uti dictum, adhibitum, vel prius leniter calefactum. Demulcet acrimoniam, lenit, abſtergit, conſolidat, ut nihil ſuprà. Hâc ipſâ ſæpiſſimè unguiculos & tubercula breviſſimo tempore abegi, rubedinem diſcuſſi, & aliis affectibus opem tuli. *Vulneratis oculis* præſentaneo eſt auxilio, à variolis reſiduis in oculo maculis, nubeculis & unguibus unicè medetur. *Hoc* autem inprimis peculiare & *curioſum eſt*, quoties inſtillatur oculo, brevi pòſt tempore inſtar butyri albi, purisvè effluit materia, *vel*, quod humores aceſcentes & acres h.m. quaſi ſalino pinguedinis fermento, præcipitantur, *vel*, quod eadem omnem amurcam, ſine mordicatione, abſtergit & educit. Poſſem plurima citare experimenta, niſi crederem, tàm apricam veritatem luce meridianâ emicare clariorem. Uſu mihi commendata eſt, ſæpiùs jam dictis *Unguiculis*, *in Ophthalmiâ*, tùm alibi, tùm poſt Dyſenteriam in JCto exortâ, *in ſuffuſione* ipſâ, *in ulceribus oculorum*, maximè poſt variolas, *in vulnere* per fuſi accumen, eine Spindel/facto, reſtitutô humore aqueô, ſed ob nimiam læſionem ſine exacto viſu. Dedi illam inſuper internè *binis Phthiſicis*, alterutri Studioſo, cum ſucceſſu. Cum enim pinguedine canis quidam reſtituti ſint tabidi,

cur

cur non balſamica viperarum pinguedo præſtaret idem? Prodeſt in hoc morbo & externè ſpinæ dorſali inuncta, laudatô eô nomine jam olim *Cardano.* Conſolidat etiam vulnera alia, ſed cum experimenta plura hanc in rem, v. g. *circa reſtitutionem oculi humorum*, circa vulnera nervorum, &c. mediter, hiſcè hâc vicè finio.

D. Wedel. è Gothâ Litt. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CXXVI.

D. GEORG. VVOLFGANGI VVEDELI.

FEL VIPERARUM OPHTHALMICUM.

UT *fel* lucii piſcis cum modico ſacchari mixtum, præmiſſis prætendis, & veſicatoriô ſimul applicatô, feliciter Cataractas incipientes abigit, experientiâ *Sculteti Armam. Chirurg. tab. 33. p. 40.* ita longè præſentiùs id expedit *fel viperarum*, quô ſimili modô adhibito, incipientem ſuffuſionem in Viro Reverendo diſcuſſi. Sæpiùs quoque idem miſcui cum eſſentiâ ♀is, cum vino Malvatico factâ, deſcripta ab *Angel. Sala in ſept. plan. terreſtr. p. 211.* Sicque Ophthalmicum admirandarum virium his viperæ novis virtutibus adauxi, feliciterque eôdem in ejusmodi oculorum affectibus utor.

Aurea *Galeni* eſt ſententia *4. de compoſ. Med. ſec. loc. c. 4.* ubi ſcribit de pharmacis ad ſuffuſiones compoſitis, promiſſiones horum magnificas eſſe, effectus verò aliquando nullos, aliquando valdè exiguos. Id ægri toto die experiuntur, variis fruſtrà ab agyrtis divexati. Sin verò ex methodo abſtergentia ejusmodi acriuſcula, innoxia tamen, adhibeantur, non raro votô ſuô damnantur. Pollet *fel viperarum* ⊖le volatili diſcutiente, ſic ⊖ viperar. ipſum, ▽â purâ reſolutum, ter de die inſtillatum, facie ſupinâ aliquandiu detentâ commendat *Severin. Vid.* Güldenklee *l. 1. ep. 23.* Saccharum Canarienſe, de naturâ ſalinâ participans, additum, mucoſitatem aliqualem fellis temperat, & propriâ abſterſione vires auget. Hoc ſolo fœmina quædam circa Magdeburgum, ante aliquot annos magnum quæſtum fecit, inſufflando pulverem ſubtiliſſimum Sacchari in oculos ſuffuſione laborantes, & continuato remedio ægros plurimos reſtituens. Veneris laudes *A. Sala l. c.* ſatis ſuperq; deprædicat. Præter verò hæc Medica, alia quoq; obſervanda ſunt circa ſuffuſionẽ, quo

quo de elegantiſſimus extat locus apud *Senecam Ep. 94. 1. Remedio opus*, ſcribit, *quo purgetur acies, & efficientem ſibi moram effugiat. 2. Oculos ægros Medicus non tantùm curat, ſed etiam monet. Non eſt, inquit, quod protinùs imbecillam aciem committas improbo lumini: à tenebris primò ad umbroſa procede, deinde plus aude, & paulatim claram lucem pati adſveſce. Non eſt, quod poſt cibum ſtudeas, non eſt, quod plenis oculis ac tumentibus imperes. Afflatum & vim frigoris in os incurrentis evita: alia ejusmodi, quæ non minùs, quàm Medicamenta proficiunt.*

D. Wedel. Litt. è Gotha ad D. Sachſium Vratiſlav.

Observatio CXXVII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI.

HEPAR VIPERÆ ANTIDYSENTERICUM ET PARTUM FACILITANS.

SUmmè illud & pro ſpecifico laudat *Dn. D. Michaëlis p. m.* in dyſenteriâ epidemiâ, in *MSS. Pract.* Feci periculum aliquoties, & ob vim morbi quidem fruſtrà id in aliquibus adhibui, ubi ſcilicet urgentia affectus & copioſiſſimæ ſedes aliud poſtularent, virgo tamen quædam dyſenterica, ut poſtliminiò Ephemerides meæ ſuggerunt, cum nullis aliis juvaretur, adhibitô *hepate hôc*, cum aliis permixtô, manifeſtum ſenſit levamen. Debet verò tunc eſſe à fellea veſicula ſeparatum, cum fella ſtimulent. Sed ſi pro partu difficili allevando propinare idem ſit animus, conſultius eſt, ut cum felle conjunctum exſiccetur, & in uſum trahatur. Cum enim fel anguillæ, Helmontianô experimentô, tàm ſecundis partum promoveat ſucceſſibus, idem ab hepate hoc experiri cum manifeſto juvamento licebit.

D. Wedel in Litt. è Gotha Vratiſl. datis.

Observatio CXXVIII.

D. GEORG. VVOLFGANGI VVEDELII.

USUS NOVUS CATECHU, SEU TERRÆ JAPONICÆ.

ANte aliquot annos ex Indiâ ad nos ferri cœpit exoticum Medicamentum, ſub nomine *terræ Japonicæ*, ſeu *Catechu*, cujus primus ferè

mentionem fecit *Schröderus in append. ad Pharmacop.* Quid verò ſit idem, tres potiſſimùm diverſæ ſententiæ ſunt, *1. pro verâ terrâ* habetur à nonnullis, quæ in Japoniâ effodiatur, inſtar terræ Lemniæ vel Sileſiacæ Sigillatæ apud nos, idque tùm ex nomine, tùm terreno guſtu demonſtrabile putatur. *2. Alii* verò eandem habent *pro ſucco quodam expreſſo*, & coagmentato, ut Opium, &c. & pro his militat (α) ſtramen, lignorum particulæ, aliaque interdum inibi reperta. (β) quòd à diſſolutione reſinoſum quid evaporatione manifeſtè reſtet, non terreum, licet non æquè ſemper feces ſine terrenis arenulis admiſtis ſint. *3. Alii* denique idem *pro compoſito habent*, ut Dnn. Lipſienſes in Taxâ nuper editâ ſcribunt, idque Θlicæ proſapiæ eſſe magni nominis Chimici aſſerere non verentur, & pro hâc ſententiâ non minimum facit figura globoſæ æmula, ab arte dubio procul impreſſa. Quicquid ſit, ab autopſiâ & mercatoribus Indiarum, deciſio certior exſpectatur, neque enim adhuc dum aliquot docti viri, qui in Indiâ utrâque aliquandiu commorati ſunt, notitiam illius indagarunt habentque. A poſteriori verò ejus vires in Medicinâ non leves experientia demonſtrat, dabitque curioſis plures. Nos triplici potiſſimùm uſu vires has hâc vice commendabimus, præter ea, quæ *Schrödērus* allegat.

D. Wedel. in Litt. è Gotha.

OBSERVATIO CXXIX.

D. GEORG. WOLFG. WEDELI,

USUS CATECHU IN URINÆ PROFLUVIO CONTINUO.

MAgnifici viri filiola 2. annorum, ab incunabulis ſolam aquam bibens, à Cereviſiâ vinoque penitùs abhorrens, ante biennium *Urinæ* quâdam *incontinentiâ* laborabat, urinâ ſæpiùs urgente & fluente, cum dolore & intertrigine pudendorum. Dedi pro leniendâ, temperandâ, & ad naturalem ſtatum reducendâ excretione *1.* ℞. rad. alth. ppt. ʒij. troch. alkek c. op. ʒj. Sacch. ad p. o. M. F. Pulv. S. Kindpulver. *2.* malvat. Juniperinum, cum ∽u nephritico factum, & Anodynis temperatum, de quo aliàs. *3.* Ad Umbilicum Ol. cer. ſuccin. cum aliis calefacientibus remixta. *4.* pro intertrigine pudendorum: ℞. ung. roſ. ℥ß. nihil. alb. Sacch. ℔ per 🜄a. ʒß. ol. momord. parum

rum m. præter inſpergenda ſicciora. 5. balneum ordinavi ex lenientibus & conſolidantibus, malv. bismalv. roſ. rub. Chamæm. &c. Sed omnia hæc in ſimilibus affectibus prodeſſe ſolita levi effectu ſe commendabant, indies magis producto affectu. Cum igitur majori adſtrictione opus eſſe videretur pro Renum laxo tono roborando, dedi tandem *Catechu ppt.* aliquot doſes, in aquâ pro potu miſcendas, unde diuturnum & obſtinatum malum opinione, & parentum & Medici ipſius citiùs ceſſit.

Eundem in finem, in ſimillimo, ſed graviori caſu, ubi nempè præter memorata, in locis intertriginoſis vermes generarentur & apparerent moleſtiſſimi, idem medicamentum ceu divinum auxilium adhibuit D. *D. Weitzius*, Amicus & Collega honoratiſſimus.

D. Wedel. in Litt. è Gotha datis.

OBSERVATIO CXXX.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELI.

TINCTURA CATECHU STYPTICA.

ADhiberi poteſt hoc medicamentum vel per ſe in pulvere ad ℈ß. ℈j. ʒß. vel extractum in Tincturam, quod facillimum eſt expeditu. ℞. terr. Japon. q. v. pulveriſetur (ubi ob bituminoſam reſinam adhæret ſæpè mortario, ut alia id generis) affunde 🜄 rectificatiſſ. partem ſextuplam vel octuplam, digere, & exſurget tinctura elegantiſſima, quæ absque filtratione decantatur & adſervatur. Doſ. gtt. 30. 40. 60. Hinc videtur in ſe continere aliquid oleoſum, ſeu 🜍eum & reſinoſum, contra morem terrarum, quod Spiritui vini auſcultat, & facilè poſtmodùm in extracti formam l. a. redigi poteſt.

Sunt qui ſtatuunt, illam pro Tinct. ♂ Zvvelfferi habendam, de quo tamen Zvvelfferi ſcripta dubium legenti ſtatim dement. | Hoc mirum eſt, quod cum omnibus ferè liquoribus, qui non planè aquei ſunt, miſcetur, cum Tinct. bez. c. elix. ⊖li Tinct. ♂, aliis, eſt quaſi ☿ius, cui miſcetur, cum illo combinatur ut naturam miſcendi aſſumere videatur. Vires ſunt, Stypticæ & roborantes. Vidi inde effectus Opio ipſi invidiam creantes. Fœmina civis cujusdam noſtri 1669. pro purgante, neſcio cujus ſvaſu, ſumſit folia & radicem aſari infuſa, (eorumque non levem quantitatem)

licet gravidam ſe putaret, unde ita purgata eſt, ut & hypercatharſin paſſa fuerit, & ſequentibus diebus quævis ingeſta revomeret, idque tribus continuis ſeptimanis, reliquis cibis tandem, præter panem, retentis. Adhibita artis lege Theriacalia, Stomachica, Tonica & Topica, Opiata, omnia fruſtrà. Itaque præbeo aliquid Tincturæ hujus, mirum dictu quaſi incantamento emanſit vomitus, & dehinc omnia manſerunt in ventriculo. Idem ſucceſſit in aliis, & in ipsâ dyſenteriâ, tùm cum aliis remixtam, tùm in potu utiliter eandem dedimus.

D. Wedel. in Litt. è Gotha Vratisl. datis.

OBSERVATIO CXXXI.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI.

USUS CATECHU IN HERNIA VARICOSA.

L. L. Studioſus 24. ann. cum ante aliquot annos laboraſſet hæmorrhoidibus, Spleneticus, in ſiniſtro latere in vaſis ſpermaticis, ubi ex peritonei proceſſu in ſcrotum inſeruntur, tumorem varicoſum mediocrem duos jam annos paſſus eſt, duriuſculum & dolorificum, præſertim, ſi ſtare diutiùs cogitur. Adhibitis reſolventibus & aperientibus externis & internis mollior redditus eſt tumor, à frigore jam recedens, contractis ſc. vaſis, quod etiam decumbenti contingit, tandem datô pulvere terræ Japonicæ pptæ, tàm ſolô, quàm cum ♃iô ♂tiali cachecticô remixtô, optimum præ reliquis ſenſit levamen, imminui ſcilicet eundem referens, & melius habere. Non dubito, ſi continuaverit, ut eſt affectus Chronicus & pars corporis remotior, plenariè propediem ipſum reſtitutum iri.

D. Wedel in Litt. è Gotha Vratislaviam.

OBSERVATIO CXXXII.

D. GODOFREDI CHRISTIANI VVINCLERI.

VULNUS OCULI CURATUM. HUMOR AQVEUS RESTITUTUS.

ANno 1660. die 30. Junii, vitrarii aulici filius, eidem opificio addictus, feneſtram reparans, ab alio puero ex nequitiâ fragmento vitri,

vitri, longitudine digiti minimi, latitudine dimidii transverſi digiti, *vulneratur punctim in oculo ſiniſtro*, & quidem in tunicâ uveâ, ita ut transſecta eſſet tertia pupillæ pars verſus exteriorem & minorem oculi angulū; effluxit materia albicans inſtar Margaritarum, (ut referebat) quæ nihil aliud, *quàm humor aqueus* fuit. Corrugata erat tàm adnata, quàm cornea tunica. Principio ſtatim repellens ſequens præſcripſi: ℞. Album. Ov. ▽. roſ. āa. ℥iß. Agitentur & conquaſſentur probè, adde Bol. arm. ppt. ʒß. M. imponatur frigidè. Craſtinô die cum nulla inflammatio adeſſet, ſed omnia tranquilla & ſedata, ſequens ordinavi: ℞ Sief alb. Rhaſ. ſin. op. ʒiß. Tut. ppt. ʒß. Camph. ℈ß. ▽. roſ. ℥iij. M. pro Collyrio. Quod optimè contulit. Cum verò è corpore impuro Symptomata metum incuterent, die 2. Julii purgationem inſtitui hoc pulvere: ℞. Sp. Bened. Lax. Diat. c. rh. āa. ℈j. Cryſtall. ♀ ℈ß. Diagryd. gr. j. M. F. Pulv. Dejecit 10. cum Euphoriâ. Interim collyriô præſcriptô uſus eſt usque ad 6. Julii, ubi ſequens magis exſiccans & conglutinans præſcripſi: ℞. Myrrh. Sarcocoll. lact. nutr. Boli armen. Thut. ppt. & ▽. Plantag. probè lot. ʒj. Pulv. Oſteocoll. gr. vj. Mell. roſ. q. ſ. F. inſtar Linim. Quô per ſpatium 10. dierum uſurpatô, vulnus egregiè coaluit, imò *regeneratus* fuit aliquâ ex parte *humor aqueus*, cujus teſtimonium exhibebat tunica oculi repletior, & non ita corrugata, ut anteà. Cum ſic curationi Colophonem impoſitum putaſſem, ipſi Diætam optimam commendans, ille hoc negligens, ſe cereviſiâ nimium quantum ingurgitavit, & ita temulentus præceps cecidit (ſalv. ven.) in cloacam, non quidem profundam, tamen ſtraminibus multis refertam, ita ut vulnus de novo apertum eſſet puncturâ culmi, vel, ut ille dicebat, feſtucæ Ligneæ acutæ. Inflammatio ſtatim, ac major quàm in principio ſubſecuta, quod non tantùm oculus ſed & partes circumjacentes valdè intumuerint, imò metus ſuppurationis adeſſet. Priora remedia repetii, ſed non tanto ſucceſſu, ut anteà. Mihi interim peregrè abeundum erat ad Nobilem quendam ægrotantem, domum rediens omnia exaſperata inveni: præſcripſi unguentum Angeli Salæ de ceruſſa ℥ij. Non poſſum ſatis deprædicare ejus vires, nam ſaltem circumferentia oculi ſecundum Authoris monitum ſæpiùs illinita, & dolor & inflammatio ſedatus, oculusque ad priſtinam figuram redactus. Tamen ad revulſionem materiæ purgationem priorem exhibui, quâ ſepties dejecit, & ſequens Collyrium applicui: ℞. Sief. alb. Rhaſ. ſ. o. ʒiß. Thut. ppt. ʒß. Thur. ſubtiliſſ. pulveriſ. ℈j. Camph. ℈ß.

 Croc.

Croc. gr. iij. ▽. plantag. roſ. ãa ℥ij. M. Quo vulnus iterùm coaluit, ita ut eum rurſùs dimiſerim. Sed die 5. Auguſt. neſcio quâ de causâ Eryſipelate illâ parte faciei, ubi erat oculus affectus, laborare cœpit, quod etiam oculus ſimul intumeſceret, & vulnus iterùm dehiſceret. Dedi ſtatim ſudoriferum ad diſcuſſionem materiæ, ultimumque Collyrium rurſùs adhibui, cujus uſu tandem perfectè ſanatus eſt, ut ſaltem ab illâ parte, ubi cicatrix erat, quæ tamen admodùm exigua, viſus impediretur.

D. Wincler. è Brega Sileſ. datis Vratisl. Litt.

OBSERVATIO CXXXIII.

D. GODOFR. CHRISTIANI VVINCLERI.

MATERIA ALBA IN CORDE.

CUm Myrtilleti ſtudio Medico vacarem, & inopinatò quidam *è Sereniſſimi Electoris* Satrapis octiduô ſpatiô à febre quâdam Symptomaticâ jugularetur, *Exenteratio* à Sereniſſimo Principe Electore demandata eſt Archiatro, cujus operationi & ego interfui, & ſequentia notatu digna memoriæ infixi. *Abdomine ſecto*, omnia ſalva & juſto loco poſita invenimus, ubi Sternon verò à coſtis ſeparatum, & Pleura diſſecta, ſtatim animadvertere licuit: utrumque *Lobum* Pulmonum valdè flaccidum, *dorſo cum Pleurâ firmiter adnatum:* Lobis in ſuperiore parte diſſectis & manibus compreſſis, nihil erat conſpicuum, niſi ſpuma; ſed circa medium aliâ ſectione per transverſum adminiſtrata, iterùm Lobis compreſſis ſubitò multæ parvæ vomicæ inſtar apicum digitorum eruperunt, quibus uterque Lobus ad infimam usque partem, quâ Diaphragma appropinquat, refertiſſimus erat. *Corde aperto*, in ſiniſtro ejus ventriculo invenimus *maſſam quandam fibroſam, pingvedinem referentem* nullâ parte adnatam, ſed liberam Ovi Columbini magnitudine. Hujus materiæ facit mentionem *Clar. Dn. D. Wepferus* in accuratiſſimo *Tract. de Apoplexiâ p. 124. & ſeq. & p. 196. & ſeq.* qui illo tempore nondum lucem viderat. Sed nullus dubito, quin eandem materiam in arteriis invenissemus, ſi modo inquiſitio debita facta eſſet, de quâ intermiſſâ adhuc doleo. Interim hoc miratu dignum, Nobilem illum nunquam de ullâ pectoris anguſtiâ ſive tuſſi conqueſtum, ſed exercitio equeſtri, armorum

& cho

& chorearum quotidiè vacabat, cum tamen pulmonum minima ſaltem pars in ſuperiore parte ſana eſſet.

D. Wincler. in Litt. è Brega Siles. Vratisl. ad D. Sachſ. datis.

Confer quæ Anno I. Miſcell. obſ. 28. de materia alba circa Cor notata.

OBSERVATIO CXXXIV.
D. SIMONIS SCHOLZI.
TUMOR ABDOMINIS INVETERATUS CASU EX ALTO FORTUITO FELICITER CURATUS.

MAtrona quædam è præcipuis civitatis, *Jacobi Streuvigii*, Conſulis Thorunenſis Conjux, ferè ſexagenaria, inſigni abdominis tumore nullis medicamentis cedere volente, per multos annos gravida, Maritoque adhuc Juveni, viro literato, diuturnitate temporis moleſta, vitam miſeram ducere coacta fuit: Quanquam enim munia domeſtica obire, atque extra ædes, licet non ſine moleſtiâ, exſpatiari quibat, tumoris tamen gravitate & deformitate deterrita maximam temporis partem domi conſumſit. Hæc quôdam tempore ædium ſubterraneam partem, cellam ſcilicet Cereviſiariam, per ſcalas deſcendere volens, fortè fortuna *de ſcalis ſuper tumorem cecidit*, qui *è caſu* illo internè ruptus, mulierem à moleſto morbo (humore ſcilicet copioſo per pudenda poſt ruptionem pedetentim effluente) liberavit. Vicit illa tandem vivendo maritum Juniorem, & fortaſſe illius reſtitutio huic mortem attulit. Si poſt mulieris hujus deceſſum Propinqui Cadaveris ſectionem admiſiſſent, fortè quædam conſideratione digna intra abdomen reperta fuiſſent: cujus rei teſtimonium Civitas hæc noſtra magnâ ex parte exhibebit.

E Thorunio D. Scholz. ad D. Sachſium.

SCHOLION.

SApienter ſuo more *Senec. 6. de Benef. c. 8. pr.* Multos *fortuita ſanant*, nec ideò remedia ſunt; in flumen alicui cecidiſſe frigore magnô cauſa ſanitatis fuit, quomodo quorundam *flagellis Quartana* diſcuſſa eſt, & metus repentinus animum in aliam curam avertendo ſuſpectas horas fefellit. Non prodeſſe voluit Phereo Jaſoni is, qui *gladio vomicam* ejus aperuit,

aperuit, quem ſanare Medici non poterant, inquit *Cicero de Nat. Deor. l. 3. cap. 28. §. 2.* Multi enim cum obeſſe vellent, profuerunt. De eodem eadem *Plin. l. 7. c. 50.* repetit. *Paralyſi* complures annos laborans Joh. Berla Civis Arelatenſis & deſperatus habitus, obortô incendiô ex *terrore* & irâ ſanitati fuit reſtitutus; *Valleriol. l. II. Obſ. Med. 4. Maniacus* caſu perruptô Craniô & aquâ effuſâ curatus fuit. *Rondelet. l. 1. de cur. morb. c. 41.* Gallus *Epilepticus* Patavium tendens ſanitatis cauſâ in itinere à latronibus ſuſceptô vulnere in fronte graviſſimô hôc ſolô beneficiô curatus fuit. *Marcell. Donat. l. 2. Med. Hiſt. c. 4. Cæcus* pariter acceptô vulnere viſum recepit. *Camerar. Cent. VII. Memorab. §. 4. Luxatum brachium* poſt annum, ex præcipiti lapſu & terræ alliſu in locum articuli, reſtitutum fuit. *Th. Barth. Cent. I. hiſt. 74.* Deſperati *hydropici* non rarò caſu fuerunt curati. *Hydropicus* adactô *cultrô* malitioſè in ventrem evaſit hydrope. *Fr. Sanchez. in Obſ. Op. p. 370.* V. *etiam Rouſſet. de part. ſect. 3. c. 3.* Refert *Franc. PONA in Rational. Prax. Veronæ edita*, quod virgo quædam *Aſcitica* tuberoſiſſimi ventris, poſt fruſtrà tentata remedia, cubile conſcenſura ſuper fictile vas *lapſa ſit* colliſô ventre, unde lotium per 2. horas ſine intermiſſione reddiderit, expellente naturâ per incognitos ductus ſerum totum, ægrâque convaleſcente. Sic Pariſiis dum *Hydropicus* quidam improviſò ardentem carbonem pedi impingeret, veſicâ excitatâ omne ſerum poſteà per eandem eductum fuit. *Harsdorff. in Theatr. Comic. Hiſt. 172. §. 2.* De *Gallico morbo* ſingulari *caſu curatô* bina habet exempla *Joh. Baptiſta SITONUS* in *Jatroſoph. Miſcell. Tract. 24. p. 20.* Quidam, *inquit*, è Sitonorum familiâ cum *profundum enſe* amplumque vulnus accepiſſet, *Gallicâ lue confirmatâ* laborans, inſigni puris & materiæ peccantis per vulnus emiſſâ quantitate, factâ conſolidatione, non ex vulnere ſolùm, ſed etiam ex morbo Gallico perfectè convaluit. *Et pag. 22.* propè Ticinum Anno 1621. mulier *Iſchiatica* fruſtrà tentatis remediis cum poſteà ex impuro Concubitu Bubonem Gallicum contraxiſſet, adapertô bubone non ſolùm exivit virus Gallicum, ſed Iſchiadis quoque cauſa per idem foramen educta eſt, & perfectè ſanata. *Vomicas pectoris ruptas* violentô *riſu*, vitam prolongaſſe jucundæ binæ teſtantur hiſtoriæ ſequentes. *Primam* recenſet *D. Melander Tom. I. Joco-Ser. §. 285.* dum etenim videret ægrotus herus, quod Simia cani pediculos eximeret, & ad impediendum fœtorem, ex poſterioribus canis effumantem, chartâ ea obturaret, in tàm inſignem effuſus eſt riſum, ut vomica rumperetur. *Alteram* ante bienni-

um mihi narravit *Vratilaviæ*, Medicus è Poloniâ ex Urbe ejusdem nominis Palatinatus Caliſienſis, quam eâ fide, quâ narrata fuit in præſentiâ Reverendiſſ. Abbatis ad B. Mar. Virgin. in Arenâ, & quorundam aliorum Religioſorum recenſeo: Nimirum paucis ab hinc annis Palatinum quendam Poloniæ graviter morbô preſſum plurimos Medicos ad conſilium hinc inde evocaſſe. Solent autem in Poloniâ Medici ut plurimùm habitum quaſi Eccleſiaſticum portare & togati incedere. Æditiuus quidam (ne deeſſet huic Comædiæ ſubſecuturæ hiſtrio) cum videret tot togatos viros, à Religioſo, quem comitatus fuerat, inquirit, an tot viri eſſent Perſonæ Eccleſiaſticæ? negat Religioſus, ſed eſſe viros ſanitati præfectos, qui non ſolum ſint honorandi, & opiparè tractandi, ſed etiam finitâ conſultatione, lautô ſtipendiô remunerandi. Hæc verba æditiuum titillant, ut Saul inter Prophetas haberi velit, rogat Religioſum, ut mutuò datâ togâ Medici perſonam fingere poſſit. Annuit tandem Religioſus viſurus fabulæ hujus Cataſtrophē. Altero die cùm in præſentiâ ægroti Medici ad inſtituendas deliberationes convenirent, Medicus ille perſonatus unà Choro Medicorum ſe immiſcet, qui putant, hunc Medicum ignotum demùm acceſſiſſe. Præmittunt conſultationi explorationem ſignorum, aliàs cuculus ſuâ voce ſtatim ſe prodidiſſet. Urina inſpicienda dum à Principali usque ad hunc Pſeudo-Medicum infimum tranſit, larvatus hic Medicus non ſolùm diu oculis & nasô, ſed ipsô ore urinam explorat, totam ſcilicet abſorbendo. Attoniti hærent Apollinis filii visô hoc ſpectaculô, dum fictitius ille Midas Medicus auriculas aſini proderet, & dum expoſcunt judicium de ſapore: nimis fœces dolii redolet hæc potio, exclamat. Ægrotus improvisô hoc factô & reſponsô excitatus tantô *cachinnô* latera commovit, ut *vomica rumperetur*, & periculum vitæ hoc jucundô caſu evitaret. Unde & huic Thyrſigero quamvis non vero Baccho parile cum reliquis Medicis Honorarium perſolvit. Solent ergò non raró caſus inopinati feliciorem manum adhibere, quàm remedia conſiliô & experientiâ probatiſſima.

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenh.*]

Observatio CXXXV.

D. SIMONIS SCHOLZI.

LAC EX MAMILLA JUVENIS DESTILLANS.

QUamvis Hippocrates libro de Glandulis Viros Lac non habere ſtatuat, id tamen de ordinario Naturæ curſu intelligendum: *extraordinariè* autem *lac non ſolùm in mammis virginum & mulierum* menſtruis carentium, ſed etiam *in virorum* quorundam mamillis effectum & productum fuiſſe, teſtes ſunt Schenckius *Obſerv. Medicin. Lib. 2. Titul. de mamill. Obſ. 11.* Marcellus Donatus *Lib. 6. Hiſt. Medic. mirab. cap. 2.* Valeſc. Tarant. *Med. Obſ. Exempl. rar. à Dodon. Collect. p. m. 214.* De viro lactente ſuum puerum. *Jonſton. Thaumatogr. Natur. Claſſ. 10. cap. 5. Artic. 2.* Thom. Bartholin. *Ciſtæ Medic. Locul. 23.* & *Hiſtor. Anatom. rar. Cent. 1. Hiſt. 27.* Item *Anatom. Reform. Lib. 2. cap. 1.* Veſal. *de Corp. Human. Fabric. lib. 5. cap. 18.* Paul Zacchias *Quæſt. Medico-Legal. Lib. 1. Tit. 3. Quæſt. 1.* Jul. Cæſar Baricell. *Hortul. Genial. p. m. 323.* Et mihi in Academiâ Pruſſorum Regiomontanâ ſtudiis incumbenti, Anno Chriſti *Milleſimo Sexenteſimo quadrageſimo primo*, notus fuit *Studioſus* quidam Medicinæ annorum viginti duorum, jam Doctoris titulo gaudens, adhucque vivens, cui ferè per anni ſpatium *è ſiniſtræ mammæ papillâ lacteus liquor* quotidiè ſine ullo dolore & acrimoniâ ſpontè exſtillabat, ceu ipſe oculis meis vidi, meque id vidiſſe verè affirmare poſſum: Hic liquor aliquando ita viſcoſus & craſſus erat, ut induſio papillam adglutinaret, poſt cujus tandem ceſſationem papilla iſta alterâ minor reddita eſt.

D. Sim. Scholz. Litt. è Thorunio Vratisl. datis.

SCHOLION.

NOn ſolùm fœminæ prægnantes Lac habent, ſed & *virgines, viriq́.* *De virginibus* eleganter *Joh. Bettus in de Nat. Sangv. cap. 1. S. 1. §. 4. p. 6.* Ignoſcat virginum verecundia, inquit, ſi ipſas illæſa pudicitia, & nonniſi ab iniquâ nimis vulgi opinione vitiatas, fœtum, quem non pepererunt, lactare poſſe contendam: niſi enim in anteceſſum delituiſſet *Lac* in earum naturis, nunquam laxorum Uberum diſtentione ac ſuctione in mammas illud evocari conceſſum fuiſſet; neque

neque enim poſtmodùm fit organorum alteratio ad *conficiendum Lac*, ſed tantùm *ad reponendum* in nativis Utribus extra corporis molem recedentibus, eidemque quaſi appenſis, ne, dum unà cum ſanguine circumagitur diutiùs, dulcedinem amittat. Exempla Lactantium Virginum notarunt præter Schenck. Chriſtoph. à Vega *Comm. l. 5. Hipp. §. 39.* Roder. à Caſtro *l. IV. Medic. Polit. c. 12.* Petr. Caſtellus *de Angela Meſſanenſi*, Kornman. *de Virgin. c. 9.* Th. Barthol. *Hiſt. Anat. rar. c. 1. h. 27.* & in Virgine Cane Lac notavit Libav. Ciſt. Hornung. *Ep 47. f.* in ancillâ pudicâ Salmuth. *Cent. 1. Obſ. 92.* Pariter mulieribus ætate provectioribus ſuctu frequentiore Lac profluxit tantâ copiâ, ut infanti alendo ſat eſſet: narrat namque Bodin. *Theatr. Nat. l. 3. p. 429.* in Oppido Hami-Veromanduorum Infantem cum aviam vetulam ſicciſſimam mortuâ matre ſuxiſſet, tandem Lac emulſiſſe, eoque abundè nutritum; qualia exempla quoque videre licet de fœminâ quinquagenariâ, quæ ſine conceptione Lac habuit apud Loyſ. *BOURGEOIS in de Obſtetric. Offic. part. 1. c. 1. p. 26.* & de alia ultra 50. annos, quæ aridis ab 11. annis mammis infantem lactavit copioſô ſuperveniente Lacte. Henr. ab HEER. *Obſ. 14. f.* Idem de viris quoque pronunciandum, quorum plura exempla in notatâ obſervatione allegata, quibus adde *Borell. Cent. 1. Obſ. 49.* Laurenberg. *Acerr. Phil. Cent. 3. c. 82.* Abenſina, inquit, Th. Barthol. *Anat. Ref. l. 2. c. 1. p. 215.* è viro tantum Lactis emulctum vidit, ut caſeus ſit confectus: talem in Angliâ hoſpitem habuit *Rhodius*: & Calabrum novit *Santorellus*, qui mortuâ uxore, cum non poſſet nutricem conducere, ſuô lacte prolem aluit; & vidit ſimilem natione Flandrum *Joh. Walæus* 40. æt. annum habentem. De Luſitano ex Manuel. Faria *Epitom. Rer. Portugall. l. 4. c. 17.* refert Caſp. à Reies *Campo Elyſ. Quæſt. Med. quæſt. 47. §. 9.* qui proprios filios uberibus ſuis ſatis copioſè lactavit: & de *Auguſtini Niphi* filio Domitio, quem Pater ipſe *Comm. l. 3. de Animal. c. 20.* teſtatur Lac habuiſſe in uberibus, nec ſuctu frequentiori, nec eduliis provocatum, ſed ſuâ ſponte. De *hiſce viris* ita loquitur *Bettus l. a. §. 6.* non ſolùm fœminarum peculiare eſt iſtud generandi Lactis privilegium, maribus quandoque indultum ex accidentali organorum formatione, compertum eſt: utrique enim ſexui ex æquo ineſt, licet rariùs in his inveniatur, repoſitorium capax, ita ſcilicet inſtituente Naturâ, quia nulli omninò uſui, ſtante rerum ordine, inſervit.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CXXXVI.
D. SIMONIS SCHOLZI.
CALCULORUM IN INTESTINIS PROGNATORUM ET CUM FECIBUS EXCLUSORUM HISTORIA.

CAlculos non ſolùm in Renibus & Veſica (quod lippis & tonſoribus notum) ſed etiam *in omnibus ferè corporis* partibus gigni, experientia hucusque docuit, Clariſſimique Medici veriſſimis exemplis ſufficienter demonſtrarunt, quæ hìc recenſere ſuperſedebo: illorum tantùm mentionem faciam, quos in inteſtinis repertos fide digni Autores obſervarunt, è quibus primum locum teneat Galenus *Lib. 1. de Loc. Affect. cap. 5. & Lib. 6. cap. 2.* qui tamen non propriâ experientiâ edoctus, ſed ex aliorum narratione dubitans iſta ibidem allegat. Inter reliquos ſunt Fernelius *Lib. 6. de part. morb. & Symptom. cap. 9.* Hollerius *lib. 1. de Morb. intern. cap. 48. in Schol.* Hieronym. Capivacc. *Lib. 3. Pr. cap. 13.* Mercurial. *lib. 2. de Excrem. cap. 4. & lib. 2. Var. Lect. cap. 2.* Foreſt. *lib. 14. Obſerv. 16. in Schol.* Marcell. Donat. *Hiſt. Med. Mirab. Lib. 4. cap. 30.* Ambroſ. Paræus *lib. 24. cap. 19.* Joh. Crato *in Epiſt. à Scholzio Collect. Epiſt. 140.* P. Sal. Diverſ. *Annot. in Cap. 79. Altimar.* Sennert. *Inſtit. Med. Lib. 2. Part. 2. cap. 9. & Medic. Pract. Lib. 3. Part. 2. ſect. 1. cap. 5.* Item *Sect. 2. cap. 10.* Untzer. *de Nephrit. lib. 1. cap. 5.* Greg. Horſtius *Epiſt. Medic. lib. 1. ſect. 9.* Ant. Beniven. *Obſerv. Med. cap. 19.* Riverius *Obſerv. ab aliis Communic. cap. 4. p. m. 351.* Joh. Georg. Schenckius *Lithogeneſ. Patholog. Hiſt. cap. 13.* Quibus pro fundamentô præmiſſis, ſuperſtruimus *bina Exempla* veriſſima duarum perſonarum in hâc Urbe adhuc viventium, qui ſæpiſſimè cum *excrementis inteſtinorum calculos* excernunt: *Unum* exemplum exhibet vir quidam magni nominis quadraginta novem annorum, aliàs ſanus, & qui munia ſua ſine impedimento exequitur, debilioris tamen ventriculi, nonnunquam etiam arenulas cum minutiſſimis calculis inter mingendum percipiens: Hic quotidiè & ferè cum ſingulis *dejectionibus alvinis calculos* nonnunquam friabiles, nonnunquam duriuſculos, parvos tamen, ſæpeque plurimos ſine dolore & moleſtiâ (quod etiam *Fernelius* obſervavit) per multos annos excernere conſvevit. *Alterum exemplum* eſt Matronæ cujusdam honeſtæ ferè quinquagenariæ ſatis adhuc

vegetæ,

vegetæ, cui idem per aliquot annos, verùm non tàm frequenter obtigit: Sed hæc articulari morbô, Nephriticôque dolore per certa intervalla infeſtatur. Utrinque id beneficiô naturæ valentis fieri reor, ſuperfluum tartarum poſt Sangvificationem congeſtum opportunè ſequeſtrantis & expellentis, qui ſi in Renibus vel veſicâ urinariâ ita abundanter congereretur, quanta incommoda corporibus illis inferret?

D. Simon. Scholz. in Litt. ad D. Sachſium.

Confer bujus ipſius Anni II. Obſ. 89.

OBSERVATIO CXXXVII.

D. SIMONIS SCHOLZI.

EX IMAGINATIONE MORS.

HEnricus ab Heer *Libro Obſerv. Medic.* Oppido rararum in Spa & Leodii animadverſarum, *Obſerv. 6.* recenſet tria Exempla perſonarum imaginationis ſuæ vitiô è vivis ſublatarum: in quorum lectionem cùm nuper forte fortuna inciderem, revocavi mihi in memoriam *caſum ſimillimum* ante aliquot annos in Urbe hâc noſtrâ Thorunii obſervatum. *Anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo quarto*, Magnifici cujusdam Præ-Conſulis Thorunenſis filia unica, tum ante annum Magnifico itidem Præconſuli in eâdem Urbe, (quorum uterque adhuc vivit) nupta, cùm tempore graviditatis ſibi poſt partum moriendum eſſe firmiſſimè imaginaretur, hôc argumentô nixa, quoniam mater mox à partu illius ipſâ ſuperſtite vivere deſierit, die ſextâ Novembris mulier ſana, juvencula, & liberaliter hucusque educata, felici cum ſucceſſu peperit filiolam ſanam, quæ adhuc in vivis eſt. Hæc paucis à partu horis, ſatis vegeta exiſtens, nullâ ex causâ, Epilepticis inſultibus, qui usque ad mortem ſine intermiſſione miſeram graviſſimè torſerunt, correpta, omnibus quamvis ſelectiſſimis & expertiſſimis remediis à *Beato Excellentiſſimo D. Meiſnero* & me fruſtrà adhibitis, die nonâ dicti menſis naturæ debitum perſolvit: cujus mortis cauſam (omnibus Circumſtantiis, ante, in & poſt partum ritè expenſis) nullam aliam, quàm unicam

 eamque

eamque *magnam imaginationem* invenire potuimus: quæ etiam abſque omni dubio, ex metu mortis Epilepſiam induxit.

D. Scholz. Litt. Vratislaviam datis.

Ob imaginationem morbi Studioſum quendam fuiſſe extinctum refert *Th. Campanella in Medic. L. VI. c. 1. artic. 2.*

vid. Addenda p. 401.

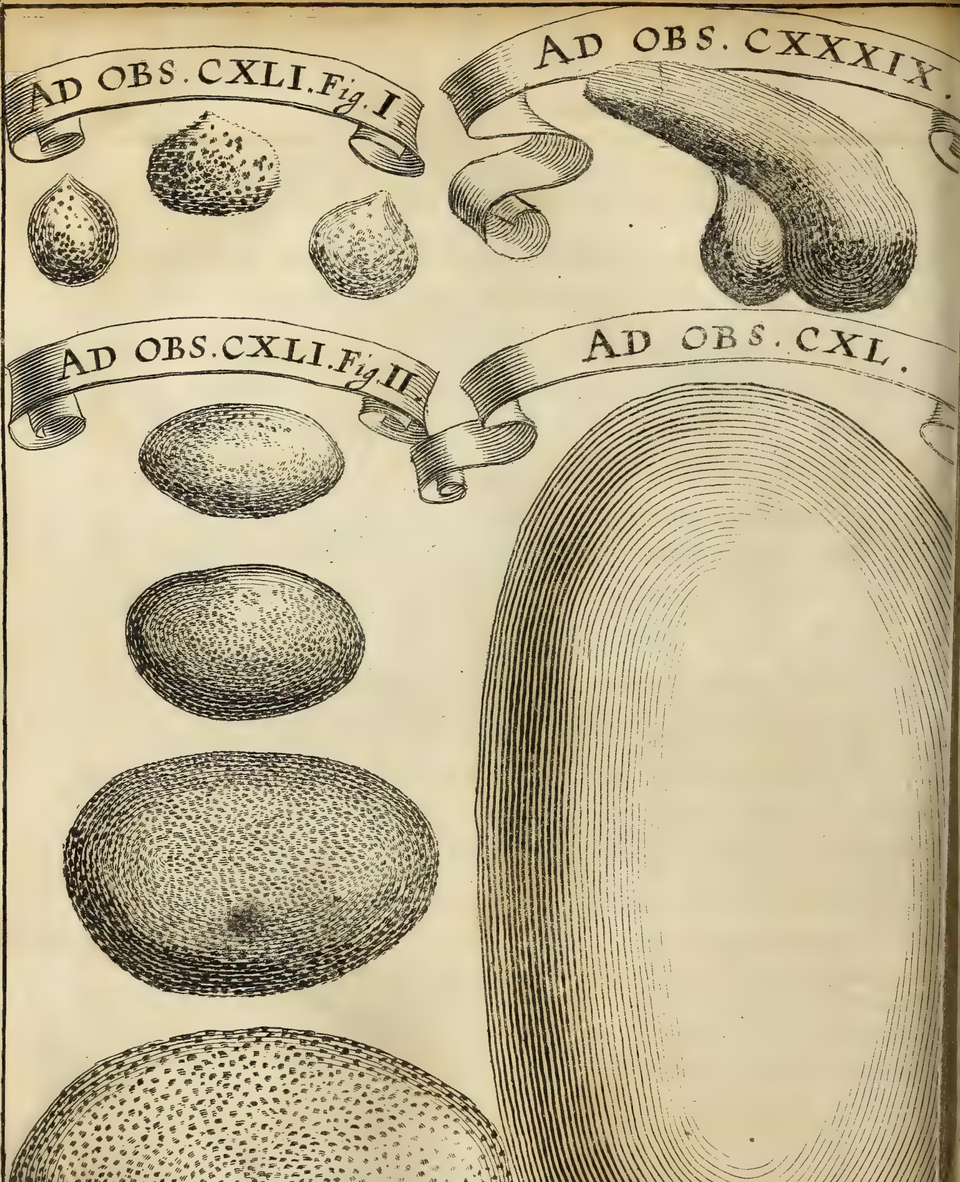
OBSERVATIO CXXXVIII.

D. SIMON. SCHOLZI.

MIRA IMAGINATIONIS VIS IN SOMNIANTE.

V*Alentinus Reich*, Præconſularis Miniſter, annos aliquot ſupra triginta natus, vir robuſtus, ſanus & vegetus, nocte quâdam ſub initium Decembris *Anni milleſimi ſexcenteſimi ſeptuageſimi* dormiens, vidit per ſomnium hominem quendam procerâ ſtaturâ, Polonicâ veſte indutum ſibi obviam venientem, & lapidem in manu dextrâ tenentem, propiusque ad eum accedendo, lapidem in pectus ejus vibrantem, & ſuper ventriculi regionem percutientem, quo ſomnio ille expergefactus percipit dolorem in pectoris mediâ parte ſupra ventriculum, accenſâque candelâ, animadvertit in dicto loco maculam nigram, orbicularem magnitudine pugni, inde perterrefactus, animô angitur. Poſt Solis ortum accerſitô Chirurgô *Antoniô Statlender*, ſomnium narravit, ſimulque maculam illam monſtravit, qui, Sphacelum metuens, locum affectum ſcarificavit, poſtea Emplaſtra diſcutientia & reſolventia applicavit, tum pedetentim macula illa colorem mutare cœpit, dieque quintâ planè evanuit, viro illô adhuc dum ſanô & munia ſua obeunte. Quem caſum mihi, ut veriſſimum, dictus *Chirurgus* bonâ fide ipſe retulit. Quid hìc aliud ſtatuendum, quàm quod ex forti impreſſione cum terrore conjunctâ, humores vitioſi in corpore commoti locum affectum ſubitò occuparint? Siquidem patiens affirmavit, faciem iſtius hominis animo ipſius ita eſſe impreſſam, ut eum inter plurimos alios dignoſcere adhuc non dubitaret. Alias miras imaginatricis facultatis affectiones collegit Marcellus Donatus, quem benevolus Lector videat *Lib. 2. Hiſt. Med. Mirab. cap. 2.*

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY.

AD OBS. CXLI. Fig. I.
AD OBS. CXXXIX.
AD OBS. CXLI. Fig. II.
AD OBS. CXL.

Observatio CXXXIX.

D. MARTINI BERNHARDI à BERNIZ.

CALCULUS MONSTROSUS IN FOEMINA VIDUA.

QUod *calculi* non ſolùm in viris, ſed & in fœminis aliquando concreſcere ſoleant, ſæpiſſimè experientia ipſa, & exemplum hoc recens nobis teſtari poteſt.

Fœmina quædam *vidua*, ætate plus quam 40. annorum, continuis doloribus cum urinæ ſtillicidio & aliis moleſtiis fuit tentata, ex quibus Symptomatibus *calculi veſicæ* ſuſpicionem habuit, ideò ſeſe famati *Lithotomi* & *Chirurgi Regii Supremi D. Friderici Wred* (qui in arte ſuâ nemini eſt ſecundus) curationi commiſit. Is ex certis ſuis indiciis priùs habitis, ſingulari arte & induſtriâ, & absque magno incommodo & dolore, *Lapidem* extraordinariâ figurâ, ex orificio cervicis veſicæ extraxit, bonamque iſtam fœminam à ſuo incommodo doloroſo liberavit, quæ etiam adhuc ſana in hunc diem hìc Warſoviæ vivit. *Lapis extractus* ex omni parte & loco, *virili membro cum glande, præputio, ſcroto* & in illo interſtincta futura ita *erat ſimilis*, & omnes, qui illum huc usque viderunt, in admirationem ſint deducti, propter lepidam lapidis formam. Ego ipſemet, cum Magnif. *D. Wred* mihi illum primâ vice in Camerâ Regiâ monſtraret, Lapidem tanquam rem extraordinariam *Ser. Regi Joh. Caſimiro*, Domino meo Clementiſſimo oſtendi, qui illum etiam vidit, & non ſine admiratione manibus tractavit. Quod imaginatio in illa fœminâ ad hanc figuram cooperata ſit. Sunt, qui hoc omninò credant. Forma autem & magnitudo hujus Lapidis (qui coloris quaſi Cinamomei eſt, parùm rubeſcentis) in adjectâ tabulâ in fig. 1. conſpicitur.

D. Bernhardi in Litt. Vratislav. datis è Warſovia.

OBSER-

Observatio CXL.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

CALCULUS VESICÆ INGENTIS MOLIS IN PATRE QUODAM SOC. JES.

S*Ereniſſimæ Reginæ Cæciliæ Renatæ* Confeſſionarius, Rev. Pat. *Schönhovius*, Soc. Jeſ. ſexagenario major, à multis annis intolerabili dolore ardoris & ſtillicidii urinæ, aliisque graviſſimis Symptomatibus, ita cruciatus & viribus exhauſtus fuit, ut potiùs mori, quàm ulteriùs ita vivere & pati ſæpiſſimè deſiderarit, proinde poſt Medicamenta innumera prius adhibita & tentata, Conſiliô antè cum aliis Medicis habitô, ſeſe tandem *Magnif. D. Friderici Wred*, (cujus in præcedente Obſ. mentio facta eſt) ſectioni ſubjecit: ubi peractâ illâ, *Lapis ſtupendæ magnitudinis*, coloris obſcuri rubeſcentis, fuit inventus, longitudine, formâ ac craſſitie talis, qualis in depictâ *tabula No. 2.* oſtenditur. Quem ex relatione Domini Lithotomi ab anno trigeſimo, ortum ſuum habuiſſe, & in hanc magnitudinem excreviſſe, ex certis ſuis notis & argumentis, quæ habere ſe dicebat, intellexi. Quoniam verò poſt ipſam peractam operationem veſica ex unâ parte inventa fuit cancroſa, brevi pòſt irruente gravi gangrænâ, obiit. *Lapis* exemtus & purgatus, in Spiritu aliquo acido reſolutus, & ſpagiricô more in liquorem potabilem redactus, tanquam Medicina interna contra Calculum *Illuſtr. & Excel. Domini Palatini Polocenſis* Filiolo, puero ſeptem annorum, quotidiè in certâ doſi & in vehiculo idoneo fuit adhibitus, qui & ab eo jam totus conſumtus eſt.

Observatio CXLI.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNIZ.

SEPTEM LAPIDES IN PALATINIDE POLOCENSI, PUERO 7. ANNORUM.

E*Odem anno*, quando præcedens Operatio cum dicto Patre Soc. Jeſ. fuit inſtituta ab eodem famato *Lithotomo*, feliciſſimô ſucceſſu, in illo

illô ipſo Nobiliſſimô puerô 7. annorum (Filiolô dicti Palatini Polocenſi) peracta fuit ſectio. Cauſa hujus erant *tres lapides, magnitudine avellanarum*, quos prænominatus Lithotomus priùs ex meatu urinario extraxerat, quoniam verò inde nulla ſubſecuta fuit melioratio, ſed dolores & ardores urinæ, cum ſummâ difficultate & moleſtiâ perſeverabant, à parentibus operatio fuit conceſſa. (Vid. Fig. I.) Ubi 4. *Lapides* granulati & coloris lutei *ex veſicâ* fuerunt extracti, (vid. Fig. II.) vulnus tandem ſuô tempore à Domino Lithotomo (non ſine magno honore, propter feliciſſimè peractam operationem) fuit ſanatum & occluſum. Juvenis hic Palatinides, jam ſanus, & à calculo quaſi pro tempore liber, præſervationis causâ conſumſit illum lapidem, ſpagiricô more reſolutum, de quo in præcedenti Hiſtor. facta jam eſt mentio.

D. Bernhard. Litt. è Warſoviâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO CXLII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

CALCULUS E SCROTO PROLAPSUS.

V*Eſicæ calculum* per Epigaſtrium fuiſſe eductum, notavit *Fr. SANCHEZ. in Obſ. Med. Oper. p. 370.* pariter poſt graviſſimos dolores *è veſica pueri* Scanici quadrimi Anno 1628. calculum *in ſcrotum* fuiſſe *protruſum*, exinde ſuppuratione factâ eundem foris rejectum, remanente fiſtulâ per quam Urina continuò exſudavit, refert *Th. BARTHOL. Cent. IV. hiſt. 8.* Non abſimilem caſum *Sileſia* paucis ab hinc annis exhibuit in viro robuſtiſſimo, cujus *ingens calculus* à Naturâ *per ſcrotum* fuit protruſus. Ad majorem verò hujus hiſtoriæ fidem *Inſtrumentum Publicum* Magiſtratus Teſchnenſis ſigillô firmatum adducere placet, quod integram hiſtoriam luculenter exponit, & ex Bibliothecâ rariſſimâ *Noſtitiana* Generoſ. *L. Baron. Othonis à Noſtiz* Capitanei Ducatuum Suidnic. & Jarovienſ. ſumtibus comparata, (in quâ *Calculus* iſte *humanus* unà cum aliis Naturæ Artisque mirandis aſſervatur) communicatum:

Nos Conſul & Senatores Ducalis *Urbis Teſchnenſis in Sileſia* ſuperiore per præſentes Litteras atteſtamur & notum facimus, quod infra no-

fra nominatô die Generoſ. Dn. Dn. CASPARUS à BORECK Baro in Tvvorckau & Roſtropiz, Dominus in Ropiz & Brodiſcht, S.Cæſ. Maj. Conſiliarius & Capitaneus Ducatus Teſchnenſis ad nos miſerit quendam ſuorum ſubditorum ex pago Ropiz nomine *Michael Leinweber* / ætatis 45. annorum, qui ingentem *Calculum* excrevit, pondere 12. lotones (ſive ℥vj) æquantem, ex balneatoris noſtri relatione. Modum excretionis nobis poſt inſtitutum examen in pleno conſeſſu in curia ſequentem fide dignum enarravit. Ante biennium ſe ſenſiſſe primum *calculum* iſtum & moleſtiam, cum urina fuiſſet excernenda; ex illô tempore ſemper dolorem gravativum in pube perſeveraſſe, potiſſimum tamen Anno 1664. brevi tempore ante meſſem dolorem intenſiorem factum, adeo quidem, ut Scrotum ipſum intumuerit, ut omnes opinarentur Herniam acceſſiſſe; unde ſingulis diebus cum adipe urſino bis inunctionem inſtituit, unde & tumor aliquatenus remiſit. Poſt meſſem duabus ſeptimanis, antequam calculus egrederetur, intenſiſſimos ſenſit dolores, parum de cibis aſſumſit præter panem & butyrum, rariſſimè etiam cereviſiâ uſus eſt, niſi aquâ limpidiſſimâ, durantibus doloribus, in ſcroto abſceſſus factus eſt cum foramine quantitatem nucis juglandis æquante, & per tres ſeptimanas in eodem permanſit ſtatu, tandem cum poſt meridiem Urinam emittere tentaret, *calculus per foramen* illud *perrupit*, & dum in terram delaberetur, fruſtulô exinde diffractô diſrupit, ægrô ob doloris vehementiam lipothymiâ correptô, cui tamen Uxor adſtans ſuppetias tulit. *Foramen in ſcroto* cum pinguedine caponis inunxit, & adhuc unguentô ex pice & adipe veteri ſanationem tentat; foramen quidem non penitus clauſum, ſed ferè adhuc piſi magnitudinem æquat. Urina ut à principio morbi, ſic etiam nunc quoque per ordinarium penis canalem prorumpit, nec dolorem ullum amplius ſentit. *Ad inſtantiam Generoſ. Dn. Capitanei pro majori confirmatione hoc atteſtatum Urbis noſtræ Sigillô munivimus Teſchini actum 23. Mart. 1665.*

(L. S.)

CAlculum hunc ex Bibliotheca Noſtitiana ad aliquot dies inſpiciendum & delineandum procuravit *Strenuus & Nobiliſſ. Dn. Chriſtoph. Erneſtus de SOMMERFELD in Gruna & Alzenau, Statuum Ducat. Suidn. & Jaucav. Orator, Fautor meus eximius*, quem hic in præſenti *Tabula* quoad *magnitudinem* & *figuram* depingere curavimus, & quidem pro

diverſo

AD OBS. CXLII.

[illegible]

diverſo poſitu? Cortex exterior induratam calcem repræſentat, coloris ſubgriſei, interna ſubſtantia, quæ, ubi diſruptus eſt calculus, optimè videri poteſt, quaſi ſilicea, ut attritus ſonum edat inſtar ſilicis, coloris maculoſi. Ponderavit ℥iv. Medicas; fruſtum verò, quod diſſiliendo ablatum eſt & aliò translatum ex proportione ad minimum conjecturari licet ℥ß. vel ʒvj. ponderaſſe.

OBSERVATIO CXLIII.

D. FRANCISCI MATTHÆI HERTODII.

LAPIS CHYMICUS.

PAnnifex Socius hujus Urbis, cùm ad Autumni principium anni præteriti, febre quartanâ duplici corriperetur, neglectis mediis, circa Solſtitium hyemale ab eâdem per copioſas Urinas vindicatus eſt. Verùm cùm eædem plus ſolitô, & quidem continuis quinque Septimanis indies auctæ affligerent, & jam ad libras 16. & ultra creſcerent, ubi tamen cibi potusque quantitas Libras 5. quotidiè non tranſcenderet, meam implorat opem. Conſiderans diuturnum hoc urinæ profluvium, non eſſe opus naturæ, ſed Symptomaticum, ægrumque ſenſim ac paulatim ad tabem diſponere. Indicatione à ſolis adſtringentibus & roborantibus ſumptâ, *Lapide* mihi à famoſo quodam Empyrico ſecretè communicatô (cujus efficaciam in diverſis morbis, ipſoque Butleriano Lapide excellentiorem deprædicavit) per novendium, & quidem ſingulis diebus ad granum unum in vino ſimplici, vel Malvatico exhibito, feliciter reſtitui. Conficitur autem *hic Lapis* ex parte unâ Mercurii Saturni (ſic enim nominavit Author, cùm tamen nil aliud ſit, quàm extractio Lythargyrii acetô deſtillatô facta, & filtrata, cumque Spiritu Salis præcipitata) poſteà lentô igne ſine edulcoratione. Huic præcipitato exſiccato affunde duas partes fortis ſolutionis Martis cum Spiritu Salis factæ, per retortam abſtrahendo omnem humiditatem, coagulatur in *Lapidem* rubicundum fixum. Eôdem lapide in plurimis aliis morbis maximè in diſſolutis pari modô adhibitô, non contemnendos effectus vidi: plura experientur alii. Ego hunc Lapidem magis commendarem, ſi vetus ille Saturnus, aceti locô cum Sapientum Azoth, (quod

de immaturis uvis, ſeu immaturo metallo ſpeciali modô confectum eſt) præparatus adderetur, & locô ſimplicis ſolutionis Martialis, præfervidus illius cruor adderetur: Philoſophis loquor, qui utrumque hunc Planetam intimiùs examinare norunt, maximè Martem, quem qui ignorat, non norit Artem.

D. Hertod. è Bruna Moravor Vratisl. datis Litt.

OBSERVATIO CXLIV.

D. FRANCISCI MATTHÆI HERTODII.

PANIS ANTIPATHIA.

PAne ſolô non vivet homo, *Matth. 4, 4.* alioquin dudum aridis faucibus animam egiſſet Civis quidam Nicolspurgenſis, *Käſmanhueber* nomine, qui per totum vitæ ſuæ ſpacium *panem* ſeſe delibaſſe non meminit, utpote totô genere Naturæ ſuæ contrarium, quamvis ſubinde famelicus eſſet, ac alter Ægon ille Theocriti, qui ſolus glutiebat octoginta placentas; Contigit tamen, cum febre *quartanâ Chronicâ* afficeretur, medicamenta omnia reſpuens, panem, aliàs Naturæ ſuæ inimicum, appetere cœpit, eôdemque caninâ quaſi fame paulò antequam Paroxyſmus invadere ſolitus erat, copioſè devoratô, ob omni ulteriore febre judicatus eſt: Et panis cor hominis confirmet, *Pſal. 103.* Qui etſi in hodiernum diem vivit ſanus, & incolumis, ab eo tamen tempore iterùm *ab omnigeno panis eſu* abhorrere & nauſeare cœpit. Mirabitur aliquis panem aliàs naturæ adverſum, eundem hic appetitum fuiſſe, & febrem curaſſe; cujus curam cum Th. Williſio *tr. de Febribus* factam dicerem ob particulas ab eodem pane ingeſto procedentes, ſangviniique permiſtas, ipſum in novam fermentationem compuliſſe, eundemque ita alteraſſe, & exagitaſſe, ut ſuccô alibili coctô, ejusque recrementis continuè evaporatis nulla materia excrementitia congregari, aut turgeſcentiæ febriles iniri potuerint; quomodo Corticem Peruvianum ſæpè ſæpiùs febrem quartanam tollere arbitror.

D. Hertod. in Litt. è Bruna Moravor datis.

Scholion.

SCHOLION.

QVod in præſenti obſervatione *de Panis Antipathia* narratum fuit, convenire videtur cum fœmina illa, de qua *Joh. FABER Lynceus Expoſit. in Hiſt. Mexican. fol. 541.* narrat, quod adeo à *caſei odore* abhorruerit, ut ſi cultrô, quô caſeus ſectus fuiſſet, inſcia panem diviſiſſet, in lipothymiam incideret: *ea* tamen *gravida* facta bis terve adeò *caſei odore oblectata* fuit, ut abſentem etiam, velut præſens ſemper odoraretur, & quod mirum magis, avidiſſimè tum temporis ſemel atque iterum *eundem comederet.* Quod illi quartana, huic Pica temporarium uſum & eſum conciliavit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CXLV.

D. FRANCISCI MATTHÆI HERTODII.

APHONIA VISIS CANCRIS.

ETiam mutum eſſe, ſubinde commodo eſt; vixiſſet namque diutiùs Cicero & Demoſthenes, atque lætiùs obiiſſent, ſi muti fuiſſent: Sed aliter ſentit Sacerdos quidam mihi notiſſimus, (cujus nomen ob certas cauſas ſubticeo) hic cum *Eccleſ. 5.* inquit: dedit enim mihi Dominus præmio linguam, quâ laudabo ipſum. Hic ſæpiuſculè *in conviviis* per tempus aliquod *mutus* evadit: In cujus causâ inquirendâ dum curioſiùs ſe ipſum examinaret, & cibos menſæ appoſitos, num fortè aliquis Naturæ contrarius foret, deprehendit cancros, (etſi eorundem eſu natura ejus ſummè gauderet) horum tamen adhuc calentium odore maximè offendi, ſeque exinde mutum reddi, donec iidem refrigerentur. Hujus cauſam vix aliò, quàm in matrem prægnantem conjicere licebit; ut enim ex intenſo prægnantium appetitu mox fœtus ſimili figurâ pingitur; ſic credendum, ipſam matrem geſtationis aut conceptionis tempore abhorruiſſe præſentem, & ſenſu perceptibilem cancrorum coctorum adhuc calentium odorem, unde charactere & ſigillô Spiritibus matris violenter impreſſô, idem & in fœtum transplantatum eſt; & cum dubio procul una etiam abominatio illius odoris excellenti, & vehementi matrem paſſione (Paralyſi linguæ Spuriæ non abſimili effecerit)

ſic pro modulo ſigilli impreſſi in filio captivi ad tempus trahuntur ſpiritus, & ad modum alicujus Paralyſis ligantur.

D. Hertod in Litt. è Bruna Morav. datis.

Confer de Riſu Sardoo Hiſtoriam *ad aſpectum carnis ſuillæ* fumatæ Anno I. Miſcellan. Obſ. 134. p. 299.

OBSERVATIO CXLVI.

D. JOHANNIS FERDINANDI HERTODI A TODTENFELD.

EMPYEMA SCABIE SOLUTUM.

ITa de Individuo ab interitu conſervando ſollicita eſt Natura, ut inſolita etiam atque extrema, ne ſuccumbat, tentet. Obſervavi cum Excell. *Dn. D. Dominico de Marchettis*, dum adhuc Patavii ſtudiis Medicis incumberem, quendam ex gravi & periculosâ Pleuritide factum *Empyicum:* Hic cum dolore gravativo, vix non opprimente, difficillimam duxit reſpirationem. Ad quam tollendam ea adhibita fuére, quæ pus maturare, abſtergere, evacuare & ſimul vires corroborare apta nata ſunt, ſed fruſtraneo cum effectu: ut tandem ipſe etiam Patiens metu mortis ſubitaneæ ſectionem (quam aliàs felici cum ſucceſſu adhibitam novit) avidè & inſtantaneè ſollicitaret; Quæ operatio cum ſequenti die operâ Chirurgicâ, pluribus in conſilium convocatis Medicis, peragi debuiſſet, ecce de manè Patientem viſitantes, invenimus turpiſſimâ & purulentâ per totum corpus *ſcabie* repletum, ab omni verò reſpiratione difficili, & dolore gravativô liberum, imò ſaniſſimum.

Habui & ego Brunæ fimbriarium quendam ex Pleuritide Empyicum, qui pus in pectore contentum per ſeceſſum excernebat: Is adhibitô frequentiore uſu Terebinthinæ feliciter curatus, humaniter de facto mihi gratias agit.

D. Joh. Ferd. Hertod Litt. Olomutio Vratislaviam datis.

OBSERVATIO CXLVII.

D. JOHANNIS FERDINANDI HERTODII.

VERMES CAPITIS.

PUella quædam in diſtrictu Olomucenſi, cum longô tempore diris capitis doloribus vexaretur, qui ad aurem dextram, maxillam totam, & dentes ejusdem lateris ſeſe extenderent, ac inſomnis per plures dies & noctes ad inſaniam usque maneret, faciem totam inunxit Oleo Chamomillæ, & aliquot guttas ejusdem olei in aurem immiſit, quâ inunctione dolor aliquô modô fuit conſopitus, ut ſomnum utcunque caperet. Manè dum os aquâ frigidâ elueret, superveniente ſternutatione *per nares vermem* in pelvim rejecit bombyci non abſimilem, multipedem, dimidii digiti longum, moxque ab omni dolore liberata eſt. Vixit vermis aliquot horis, à pluribus viſus & conſideratus.

Joh. Ferd. Herted. ex Olomutio ad D. Sachſium.

SCHOLION.

UT *in omnibus* ferè *corporis partibus* ſtabulantur *vermes*, ſic non raro *in cerebro ipſo* inventos Practici viderunt, qui dein *per nares projecti* fuerunt, quorum exempla habet *Foreſt. l. 21. obſ. 28. Fernel. l. 5. Pathol. c. 7. Holler. l. 1. Prax. in ſchol. c. 54. Hildan. c. 1. obſ. 16. Borell. cent. 2. obſ. 70.* Ancilla quædam acerbe capite dolens ſanata fuit *verme è naribus* prorumpente longitudine medii digiti. *Tulpius l. 4. c. 11. obſ.* Et de verme admirando per nares egreſſo integrum diſcurſum edidit *Fulvius ANGELINUS* Cæſenatenſis Ravennæ una cum *Vincent. Alſarii à Cruce* ea de re Commentariolo. Alii *vermes non projecti* fuerunt per nares ſed *in ipſo Cerebo reperti*, quorum exempla videri poterunt apud *Zacut. l. 1. Pr. obſ. 6. Hildan. c. 1. obſ. 8. Foreſt. l. 9. obſ. 2. in ſchol.* ubi 4. habet exempla. *Fr. Hildesheim ſpicileg. de morb. Cerebr. l. 1. p. 41. Conradin. de febr. malign. c. 11. Th. à Vega Comm. ſuper Gal. l. 1. de Loc. aff. c. 5. &c.* His addam quæ *Cl. D. Laur. SCHOLZIUS à Roſenau Vratisl. in MSS.* ſuis *penes me ſervatis* de *vermibus capitis* annotavit. Audivi, *ſcribit*, in Italia dum degerem ab Exc. *Gratiola* fuiſſe quendam, quem curaverit, qui ex ventriculo evomuit *vermem* ſatis *magnum*, alatum & piloſum, aſſerebatque, ſe curaſſe ali-

um quendam qui *à Cerebro per aures vermes* emitteret. *D. Bernhardinus Petrella* dixit ſe vidiſſe in Patria ſua Medicum quendam curantem multos infirmos hôc modô: nam cum quamplurimi morerentur 1. 2. 3. & ad ſummum 4. die, lateretque cauſa mortis Medicus ille aperuit corpora, & invenit *in Capite* eorum *vermem unum magnum piloſum*, qui cauſa mortis fuit. Longâ habitâ experientiâ nihil melius invenit pro Antidoto, quàm vinum malvaticum, ut omnes, qui hôc morbi genere laborarent, malvaticum bibentes, præſervati fuerint. *Hæc D. Scholzius.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*] Ad. Am. III. obs. 266. p. 480.

OBSERVATIO CXLVIII.
D. LAURENTII GISELERS.

CURA CANCRI. VERMES IN ULCERATO CANCRO.

NUper mulierem ſexagenariam, uti conjicio, militis cujusdam noſtrorum præſidiariorum uxorem curandam ſuſcepi, cujus dextra *Mammilla* tota *à Cancro exeſa* eſt, ulcus purulentum ſordidumque valde eſt, quibusdam tamen admotis dolor omnis quieſcit purisque copia minuitur. Aquam applicari juſſi, quam inter alia etiam plumbum ingreditur, quod mirè Cancris medetur, & bene ab illa habuit. Nunc utitur ex ruſtici cujusdam conſilio ſtercore anſerinô recenti cum butyro in Linimenti formam coctô, nec malè cedit opus; aſſerit ruſticus ad mortificandum, & ne latiùs ſerpat hoc mirè conferre, videbimus quid dies ferat. Hoc non reticebo *ex Ulcerato Cancro quinq; vermiculos vivos partim, partim mortuos* prodiiſſe, unus eorum diem & noctē vivens celeriter cucurrit, quod *Kircheri* & *Aurel. Severini* ſententiam & obſervata multum confirmat. Memini quoque ante 20. & plures annos in Patria mea quæ Oſteroda eſt trans Hercyniam ſylvam, Ancillam in colli dextrâ parte ad humerum & mammam usque ulceratum Cancrum paſſam, quæ curata tandem proprii ſtercoris (honos ſit verbo) in cereviſia calida aſſumptione, quod abominabile licet ſit remedium, ratione tamen non caret.

D. Giſeler è Brunſwigâ Litt. Vratiſlav. datis ad D. Sachſium.

OBSER-

OBSERVATIO CXLIX.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI.

ACETI ET ACIDORUM USUS NIMIUS FOETUI NOXIUS.

NObilis quædam fœmina Uterum gerens totô geſtationis tempore nullum cibum niſi acidum, prout ipſa retulit, expetiit, potus verò locô continuò acetum avidis hauſit faucibus. Excluſit poſteà fœtum abſque Epidermide, cætera perfectum & valentem quidem, qui tamen paulò poſt ob dolores à defectu cuticulæ cauſatos fatis cedere coactus eſt. Idem de Ludovico Hungariæ Rege apud Curæum *part. 1. Annal. Sileſ. circa ann. 1506.* legitur, cujus mater, an eôdem in acida flagrarit appetitu, incertum eſt.

L. Garmann. Litt. è Chemnitio Vratislaviam.

OBSERVATIO CL.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI.

TERROR TERTIANÆ ET QUARTANÆ REMEDIUM.

EPilepſiam terrori aliquando ceſſiſſe Th. Bartholin. *Cent. 3. Hiſt. Anat. p. 83.* annotavit. Podagricis eundem aliquando profuiſſe alibi relatum. Quod & febricitantibus non rarò conducat, bigam exemplorum ſubjungam.

Nobilis quædam fœmina *Tertianâ* correpta & in ipſo Paroxyſmo conſtituta, à bombardæ improviſa exploſione ita *terrebatur*, ut animi deliquiô correpta pro mortua haberetur. Vocatus Pulſum explorans fortem eundem adhuc invenio. Adhibitis igitur refectivis ad ſe rediit, calore febrili oppidò evaneſcente, nec poſtmodùm redeunte. Altera Virgo Nobilis per aliquot menſes quartanaria, cum ab aliis invitata cymbam intraret morbi tædium excuſſura, cymba derepentè mergebatur, ut omnes aquâ & morte ſimul corripi viderentur. Periculô verò ereptæ, quartanaria nullô poſtmodùm Paroxyſmô tentata convaluit.

L. Garmann. Litt. è Chemnitio ad D. Sachſium.

Observatio CLI.
D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGII.
MELANCHOLIÆ ANNIVERSARIÆ IN MANIAM DEGENERANTIS ADMIRANDA SPECIES.

M*Elancholicos* in actionibus geſtibusque diverſimodè agere, & modò triſtitiam fovere, modò iracundiam alere, modò alias & nonnunquam ridiculas imaginationes ſibi imprimere, easque tenaciſſimè defendendas ſuſcipere, ex hiſtoriarum & obſervationum libris notum, imò notiſſimum. Unde *Platerus* & *Rudius* cauſam hujus mali, melancholicum humorem, inexplicabilis cujusdam malignitatis, & quaſi venenoſitatis participem eſſe, mirandis & incredibilibus imaginationibus adducti, rentur. Habet enim Humor iſte occultioris quid in ſe, quod & veteres agnoverunt, & horribilia & mirabilia effecta id ipſum arguunt. *Petræus lib. 1. diſſ. harmon. 4. P. 6. p. 57.* Muliercula quædam perſvaſum habebat, ſe Regi deſponſatam eſſe. *Marcell. Donatus de Hiſt. Med. mir. lib. 2. c. 1.* *Quidam* quæcunque, quibus uti opus erat, quam maxima expetebat. *Seneca. Alius* propria membra devoravit. *Smyrnæus libr. 2. Hiſt. Gothor.* *Quidam* ſe ſanctum eſſe Spiritum affirmavit. *Borell. Obſ. Med. Phyſ. c. 1. Obſ. 37.* *Nonnemo* ſe tàm vaſtô nasô eſſe credebat, ut nullum ſibi patere ſatis oſtium ingreſſuro arbitraretur. *Julius Alexandrin. lib. 5. de Medico.* *Quidam* putavit ſe eſſe mortuum. *Levin. Lemnius lib. 2. de Complexion. p. 181.* *Alius* Imperatorem ſe dici & eſſe contendit ſeriò; *alius*, qui mitram geſtavit, ſummum Pontificem, itaque Crucis ſignô hominibus benedixit. *Paſcaſius Juſtus de aleâ libr. 1.* *Quidam* ſe anſerem eſſe putavit. *Salmuth. Cent. 3. Obſ. p. 156.* Et centena alia. Sic naſcebatur *quidam Nobilis*, cui nomen erat Flammineo, ad radicem Montium Rhetiæ, cum annatâ mentis quâdam imbecillitate, quæ judicii imbecillitas ſenſim creſcentibus annis magis magisque Parentibus innotuit, cum vario modo primis puerilis ætatis annis geſticulari, indeque delirare, ſine tamen febri, cœperit. Admiratu tamen in hoccè patiente dignum videbatur, quod Melancholica, quæ riſu incipiebant, deliria cum triſtitiâ & metu plerumque, non tamen ſemper (ut inferiùs dicetur,) per totum hyemale tempus continuarent, appro-

pinquante

pinquante autem Vere (unde *Hippocrates* maniam inter morbos vernales recenſet) in *maniacum* planè tandem furorem degenerarent, qui circa dies potiſſimùm caniculares augebatur, quô tempore tàm vehementer ſævire incipiebat, ut nullus illi obvius fieri poſſet, quin ab eodem cùm jurgiis, tùm fuſtibus invaderetur. Noctes agebat inſomnes, & illô tempore perpetuo clamori & diſcurſui indulgebat, cantilenasque varias & obſcœnas maximâ cum delectatione ſæpè ſæpiùs repetebat. Quemadmodum quidam ſub canicula quotannis vas teſtaceum ſe credebat, finitô menſe, ad mentem ſanam & ſolita officia reverſus eſt. *Thom. Barthol. Hiſt. c. 1. p. 217.* In Maniaco hoccè furore tàm prodigus præthereà erat, ut pro re vili tertiam bonorum partem conceſſiſſet. Sicut quoque Illuſtriſſimus ille, qui ferè omnia ſua aliis donabat, cujus *Henric. ab Heer Obſ. 27. p. 295.* meminit. Verùm, ut dictum, quanto furore in hac anni parte capiebatur, tantâ, accedente Brumâ, triſtitiâ, metu & ſilentiô detinebatur, ut ex eodem, fornaci perpetuò affixo, per totam ſeptimanam vix ullum elici potuiſſet verbum. Sic Melancholici cujusdam, qui loqui nolebat, mentionem facit *Thom. Bartol. Hiſt. 18. Cent. 3. p. 67.* Et quemadmodum anteà neminem ſive fortiſſimum metuebat, ita tunc vel à mure terrorem permaximum ſibi incuti patiebatur. Quin etiam prout paroxyſmus maniacus protrahebatur, & nonnunquam per certum hyemalis temporis ſpatium adhuc durabat, ita & melancholici delirii & ſilentii acceſſio magis durabat, atque ad æſtatis tempus usque quandoque prorogabatur, ita ut certum non ſemper obſervaret tempus, ſed Paroxyſmus nunc cum majori, nunc minori, tùm furore cum triſtitiâ accederet. In illâ tamen triſtitiâ, quod apud hujusmodi mente captos plerumque obſervavi, ſummè fallax erat ac invidus, oculisque horrendis homines aſpiciebat. Plura tentata, quibus Maniaco-Melancholicus iſte, niſi reſtitui, furor & Symptomata ſaltem mitigari poſſent, à plurimis Medicis fuére remedia, in caſſum tamen omnia. Et quamvis per fortiora Catharctica exhibita & porrectum Helleborum circa Solſtitium hybernum & Æquinoctium, ut & ſanguinis largiorem detractionem parùm juvaretur, ut mitior evaderet, tamen hiſce negligentius continuatis, vel ob ægri in recuſandis remediis pertinaciam, vel in victu indies commiſſa errata (ſummè enim fortioris vini potu delectabatur, quô tamen evidenter maniacus Paroxyſmus provocabatur) ſolitô redibat more. Hinc inſaniam & apoplexiam à nimiâ vini meraciori

cioris ingurgitatione excitatam fuiſſe memorat *Valleſ. Comm. in lib. 5. Epid. Hipp. p. 430.* De ipſius igitur curâ, & congenitæ hujus amentiæ correctione tandem deſperarunt Medici, antiquô illô adagiô adducti: Chi naſce pazzo, non guariſce mai, ſicque eundem deſeruerunt. Sed quid fit? Matrimonium paulò pòſt ex quorundam inſtinctu contrahebat, & poſtquam in conſortio conjugali cum maximè ſtrenuâ uxore aliquandiu perſeveraſſet, alvô uxoris tumefactâ prægnans judicata fuit, non ſine gaudio miſeri hujus dementis, qui ſe non minùs, quàm alii ſtrenuum præſtitiſſe virum putabat: nam novies ſolitô itinere Luna Orbem peragraverat, quando doloribus prehenſa prolem in lucem produxit maſculini generis, indeque ſatis fœcunda exſtitit, ac plures hæredes utriusque ſexus peperit ſine ullô paterni affectus contagiô. Quô factô, affectus hic remittere ac mitigari cœpit, cùm non minùs efficaciter in hocce negotio collaboraſſet. Melancholicis Venerem conducere, *Oribaſ. Sympoſ. lib. 1. c. 6.* dicit. Et *Aretæus lib. 1. c. 5.* aſſerit: Juvenem quendam uſu puellæ à Melancholiâ convaluiſſe. Sic Marianus caſtratione curatus fuit. *River. Obſ. comm. p. 77.* Maniam ex ſemine retento recenſet *Foreſtus lib. 10. Obſ. 24.* Notum enim, quantum per emiſſionem ſeminis crebriorem de ſpiritibus, atque optimâ ſanguinis portione conſumitur, unde calor corporis totius evadit mitis, & quò frequentiꝰ id accidit, eò magis Sanguis & Spiritus, & per conſequens corpus refrigerantur & exſiccantur. Quapropter ab ipſo tempore maniacis ac furioſis deliriis ampliùs parùm vel minimè fuit afflictus. Verùm enim verò ſedatâ Maniâ, Melancholia ex veneris uſu altiores hôc pactô egit radices: indies enim magis magisque incrementum ſumſit. Libidinoſi enim homines tùm alia varia corporis damna, quæ inter alios compendiô recenſet ex Ruffo *Ætius tetrab. lib. 3. c. 8.* tùm ſeorſim capitis ſenſuumque plerorumque omnium debilitatem, & corporis quendam fœtorem contrahunt. Hinc etiam, experientiâ teſte, homines abſolutô coitu triſtitiâ afficiuntur. Semen enim, ſecundum *Sennert. lib. 8. c. 2. Epit. Natur. Scient. p. 679.* caloris & Spirituum in toto corpore quaſi compendium eſt. Per ſtrenuum igitur & ſuperfluum Veneris exercitium illi ſimul evacuantur, ſanguis Spiritibus exhauſtus relinquitur, minusque ſubtilis & mobilis triſtitiam auget.

D. Bierlingius è Litt. Magdeburgo datis Vratislaviam.

OBSER-

Observatio CLII.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

DIARRHÆA CHYLOSA CUM ATROPHIA PROPTER LACTEARUM MESENTERICARUM OBSTRUCTIONEM.

Licet in ſpecie & propriè Diarrhæa illum ventris fluxum deſignet, quô humores ſinceriores defluunt ſine ſanguine & chylo, hìc tamen illam vocem cum *Melchiore Sebizio in Speculo ſuo Medicinali Practic. part. 4. ſect. 2. c. 15.* generaliter ſumimus, ita, ut in genere denotet quodvis alvi profluvium, qualecunque id tandem ſit, à quâcunque materiâ proveniat, à quôcunque loco, & quôcunque etiam modô illud fiat. Diverſi humores in Diarrhæa evacuari ſolent, unde etiam diverſis nominibus ſalutatur. Dicitur enim Diarrhæa bilioſa, melancholica, pituitoſa, ſeroſa ſive aquoſa, ſanguinea, colliquativa, puerorum dentientium, verminantium, ut & *chyloſa*, quæ, licet ad cæliacam affectionem ſoleat referri, quia tamen plerumque, & præprimis hoc in caſu, non merus & purus Chylus, ſed excrementis mixtus, evacuabatur, non immeritô Diarrhææ Chyloſæ titulus ipſi imponi poteſt. Erat enim filiolus Domini Caroli à Pflug annum natus cum dimidio febri inordinatâ, nimiâ appetentiâ, ſecretione per alvum ſuperfluâ cum materiæ albæ permixtione, & ſubſequenti macie inſigni, diu & per aliquot menſes vexatus, ita ut, omni diligentiâ licet adhibitâ, æger vix oſſibus hæreret, vix præter animam reſidui quicquam haberet, vivæ mortis imago eſſet, & delicatam adhuc animã ob morbi vehementiam tandem efflaret. Hujus Cœliacæ affectionis, ſive potiùs *Diarrhææ Chyloſæ*, cauſam *Fernelius* aliique, venarum Meſeraicarum, Lienis aut Epatis obſtructioni adſcribunt. *Pecquetus* rectiùs Lactearum Meſeraicarum (quas inſignis ſuperioribus annis Anatomicus Aſellius à ſe detectas Poſteritati commendavit) quin & Thoracici illius ductûs à ſe primò inventi, ſtatuit obturationem, verba ejus ita ſonant in novâ *de Thoracicis Lacteis diſſert. Anatom. exper. 1. p. 109. Chyloſa Diarrhœa, quâ ſcilicet mixtim cum recrementis excernitur Chylus, oriri poteſt (ſicut Riolanus Pater in peculiari ſanandi Methodo c. 48. ſapienter indicat) ex Obſtructo Meſenterio: nam licet ſaniſſimum hepar congruentiſſimum*

accendat ad optimam Chyloſin, aut Chymoſin potiùs calorem Ventriculo, ſi tamen vel obſtructum fuerit Meſenterium, vel humoris viſcoſitas intimam inteſtinorum tunicam lubricans, obturaverit Lactearum infundibula, certum eſt prohibitum ingredi Chylum pariter ſecretum iri cum ciborum fœcibus; id ipſum neceſſe eſt, obſtructis Thoracicis Lacteis, contingere. Et paulò pòſt: *Quod ſi multiplex fuerit Lactearum obſtructio, & adverſus aperientium remediorum vim pertinax, Atrophiam ſequi neceſſe eſt, interdicti alimenti penuriâ, unde nec reparantur ſanguinis impenſæ, nec corporis tabeſcentis ſubſtantia reſarcitur.* Prædictas obſtructiones ob lactis potiſſimùm impuritates & viſcoſitatem ortas fuiſſe arbitror, quæ in exilibus illis canalibus lacteis ad caſeoſam duritiem & quaſi coagulationem tetendit, hincque ex obturatione horum vaſorum Chylus ad receptaculum & ſic deinceps conſequenter ad maſſam ſanguineam interceptus fuit, tàm maciem, quàm Chyli neceſſariò per alvum unà cum recrementis fluxum excitans. Symptomata, fames nimirùm, ſine dubio ob defectum nutritionis in partibus, quæ ſui reſtaurationem deſiderarunt, nec propter obſtructionem illam receperunt, oriebatur. Putamus enim, ſalvô tamen aliorum judiciô, naturalem appetitum excitari à bono ventriculi temperamento & animâ, omnium actionum noſtri corporis gubernatrice, quæ defectum materiæ nutritivæ percipit, & ita per appetitum illam poſtulat. Ab Experientiâ omnium rerum Magiſtrâ informati ſumus, poſt morbos majorem plerumque percipi appetitum ob virium debilitatem, quas Natura recreare iterùm tentat. Illi, qui exercitiis gaudent, & laboribus mechanicis delectantur, majori fame & appetitu vexantur, quàm qui otiô & quieti dediti ſunt, eandem ob cauſam. Vermes in inteſtinis ſtabulantes abſumunt Chylum, hinc nulla vel pauca partium nutritio, & per conſequens major appetitus. Igitur cum *Ferdinand. Roderic. p. 64.* exclamamus: *Fames certiſſima indigentiæ & abſolutæ coctionis prius ingeſti Cibi certiſſimum ſignum.* Spiritus acidi & acres appetitum quidem excitant, ſi autem quantitate peccent, deſtruunt appetitum, cum Ventriculi temperamentum evertant. In juſtâ autem doſi aſſumti, vel ante, vel cum cibis, appetitum adaugent; ratio, quia ante cibos accepti reliquias in ventriculo contentas diſſolvunt, ut defectus eò meliùs percipiatur, cum cibis autem ingeſti, pars concoctionis exiſtunt, cibos citiùs diſſolvunt, concoctionem, augendo fermentum, accelerant, & ita per accidens appetitus & ſenſus abſumtionis cauſa evadunt. Diſtin-

guendum igitur inter cauſam coctionis & cauſam appetitus, quam animam ſalutamus. Alterum Symptoma febris inordinata à viſcerum & vaſorum obſtructione, ut & Tartari copia iſtas obſtructiones generantis, inæqualiter effumantis quaſi, & ebullientis, calidosque vapores in totum corpus mittentis, originem trahebat. Intermittere tandem circa hunc affectum, cum Chyli receptaculi in præcedentibus mentio facta, nequeo, quin animi ſenſum aperiam, & cauſam explicem, quæ per tot ſecula tot Autores decepit, nimirùm ob Anatomes imperfectam adhuc cognitionem, & præcipuè magnæ illius in centro Meſenterii contentæ Glandulæ, cujus uſus & finis antequam à Clariſſ. Pecqueto conſignaretur, multos Autores latuit, dum hi receptaculum iſtud Chyli poſt mortem adhuc repletum & diſſectum plerumque abſceſſum Meſenterii fecére: Vix enim Obſervationes reperies, in quibus non aliquoties tales Meſenterii abſceſſus recenſentur. Non quidem mihi mens eſt, Meſenterii abſceſſus totaliter in dubium revocare, ſed ſolummodò mihi perſvaſi, multoties receptaculum Chyli pro abſceſſu Meſenterii ab Autoribus habitum fuiſſe. Nobiliſſimi antè dicti glioli parentes, cum nutricem certas ob cauſas mutaſſent, ſemper ſuſpicati ſunt, (licet Medici fundamentalibus rationibus illis aliud perſvadere conarentur,) morbum infantis per faſcinum introductum eſſe. Novitate quidem caret, Aridu-ram ex incantatione proveniſſe, quale exemplum *Hieronymus Jordanus de eo, quod divinum eſt, p.109.* recenſet. Frequentius verò Atrophiam ex faſcino incurrit corpus infantile, quod oculum vocant malum, linguamve malam. Hinc uſus etiam muliercularum obtinuit, ut vitio vertant illis, qui elegantioris notæ puerulos attentius vel intuentes, vel commendantes nimium, non addant: Deus te ſervet! perſvaſæ, niſi illam illis benè precandi formulam addiderint, facilè ſic futurum, ut faſcino poſſint lædi. Quæ conſvetudo apud illas adeò invaluit, ut ſimul ac audierint viderintve, infantulum non ita pridem floridum, ac per omnia ſanum, nunc ægrotare, & contabeſcere, de faſcino protinus cogitare auſint. Ut igitur ampliùs ancipiti curâ non diſtraherentur, extinctus filius anno 1665. die 15. Menſis Auguſti Halis Saxonum aciei cultri anatomici ſubjiciebatur. Diſſecto cadaveris abdomine, ecce monſtroſa illicò Epatis, pro ætatis ratione, apparuit magnitudo, quæ vix in adulto offenditur: Totam enim abdominis cavitatem occupabat, & ſubſtantia ejus prætereà ſcirrhoſa reperiebatur. Veſicula fellea

erat

erat inſignis, indicis longitudinem æquans. Lienis ſimilis ut Epatis erat conſtitutio; puncticulis enim tartareis perduris undique erat refertus. Glandulæ per totum Meſenterium diſperſæ ſcirrhoſæ inveniebantur, cauſæque mortis manifeſtè conſpiciebantur.

D. Bierling. Litt. è Magdeburgo Vratislaviam.

OBSERVATIO CLIII.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

SUFFOCATIO A DEGLUTITO PHASEOLO.

QUàm plurimos *ex deglutitis variis*, & per aſperam arteriam delapſis ſubitò exſtinctos, nonnullos etiam per aliquot temporis ſpatium ſervatos adhuc fuiſſe, teſtes ſunt exempla hinc inde ab Autoribus annotata. Anacreon Poëta acinô uvæ paſſæ ſuffocatus, & Fabius Senator potô in lactis hauſtu pilô ſtrangulatus fertur. Hadrianus Pontifex à muſcâ involante ſuffocatus eſt. *Senn. l. 2. Med. Pract. p. 349.* Suffocationis ex eſu linguæ bubulæ mentionem facit *Thom. Barth. Ciſt. Med. p. 524. & Cent. 1. Hiſtor. p. 23.* Item ex pyro crudo improvidè deglutito. *Rhod. Obſ. p. 92.* Hiſtoriam recenſet *Barth. Hiſt. c. 1. p. 217.* quod nucleus in Pulmonibus per duos annos detentus, rejectus fuerit. Plura de rebus præter naturam in aſperam arteriam illapſis. *vid. apud Sennert. lib. 2. & 3. Med. Pract.* ubi hiſtoriam cujusdam Studioſi ex Paræo narrat, qui ramulum graminis deglutiverat, & poſteà integer per intercoſtale ſpatium magno cum vitæ periculo eruperat, verba ita ſonant: *Non potuit enim eò penetrare, inquit Paræus, niſi anteà Pulmonum ſuccingentis membranæ & intercoſtalium muſculorum pertusâ ſubſtantiâ, hactenus Paræus.* Concludit inde *Sennertus* probabiliter potiùs, graminis illum ramulum in aſperam arteriam illapſum fuiſſe. Et tandem ſe expreſſè ſententiam hanc profiteri, ex his patet; *res interdum quasdam ſine ſuffocatione per aſperam arteriam in ipſum Pulmonem delabi poſſe.* Meminit & alterius hiſtoriæ *lib. 2. Med. Pract. p. 143.* huic ferè ſimilis; nimirùm, inciderat cuidam in aſperam arteriam *nucleus ceraſorum*, unde tuſſis vehementiſſima mota fuit ſuborta cum aliquâ compreſſione in alterutro latere, cùm tamen ad tempus ceſſaſſet tuſſis, in opinionem venit patienti, catarrhum exti-

tiſſ

tiſſe ad pectus fluentem, verùm perdurante ad intervallum tuſſi nucleum tandem vehementiſſimô conatu pituitâ, obductum per aſperam arteriam rejecit. *Similia in Pulmonibus* ſive eorum bronchiis ad tempus reſervari poſſe, lapides aliaque in illis inventa nos edocent. Medicus quidam, cum aliquos ex foſſoribus Metallicis mortuos aperuiſſet, *in Pulmonibus* ea ipſa metalla reperit concreta, in quibus effodiendis vivi laboraverant. *Senn. de Conſ. & diff. c. 9. p. 113.* Oſſa in Pulmonibus reperit Columbus; Animalia Avenzoar, Alſaravius; Vermes, *Thom. Cornel. Conſentinus Progymnaſm. Phyſ. p. 90. Senn. lib. 1. Med. Pract. p. 133.* Calculos, Dodonæus *Med. Obſ. c. 23. Kentmann. in libell. de Calcul. Thom. Barth. hiſt. c. 1. p. 53. Borell. Obſ. Med. Phyſ. p. 7. Salmuth. c. 1. Obſ. p. 5. Rhod. Obſ. cent. 2. p. 67. Trallianus, Ægineta.* In Aſthmatici cadavere in pulmonum ſubſtantiâ *lapidem* perdurum nucis juglandis magnitudine; item arenulas plurimas cum aliquot lapillis invenit *Hildan Cent. 2. Obſ. 29.* Ex allatis patet, res quasdam ſufficienter poſſe in pulmones illabi, ibique detineri. Nec rimæ anguſtia hìc obtrudenda: ſatis enim ampliari poteſt, in quem finem muſculis variis munita eſt. Illud autem admiratione plenum, res ipſas illapſas per intervalla ſaltem nonnunquam tuſſim excitaſſe, ſine tamen ſuffocationis periculo, quod cum experientiâ confirmetur, ulteriori non opus indagine: in plures enim ramos aſpera arteria propagatur, unde unius obſtructionem non ſubitò inevitabilem ſuffocationem inferre poſſe cenſeo, verùm quidem concedo augeri periculum, prout res illapſæ plures occupant ramos, vel pro ratione magnitudinis, quâ tùm vaſa vehementer comprimunt, tùm diſtendunt. Sic *puer* quidam ſex annorum, in Alpibus Rhæticis natus, tempore verno quotannis tuſſi ex catarrhis prehendebatur, idque per paroxyſmos cum repentino ſuffocationis metu. In montibus enim illis Rhæticis perpetuâ fermè nive caneſcentibus puer natus fuit & educatus, ubi aër naturâ frigidior incolas illos, ceu cauſa communis, ratione loci intemperati ad rheumatiſmos diſponit. Hic cum Coætaneis ſuis ludens, inter diſcurrendum *phaſeolum* grandiuſculum, quem incautè ore tenebat, deglutivit, cum aliquali dolore & ſpirandi difficultate non tamen magnâ ſuperveniente, quem mater digitis, quoniam circa rimam Laryngis hærere imaginabatur, hincque levem illam ſpirandi difficultatem prænunciabat, evellere tentavit, idque violentius paulò, unguibus enim internam faucium tunicam ſauciavit. Vomitoria quoque à Chirurgo quo-

dam exhibita fuére ad ſanguinis excretionem usque. Cœterùm dum in caſſum ita puerum affligerent, ſpirandi difficultas ceſſavit, & ſuffocationis periculum illicò ſublatũ fuit: Puer enim deinde ad ſe rediens prioris mali, donec ſolitô rurſùm prehenderetur Paroxyſmô, nil quicquam ſenſit: Veruntamen ſolitô, ut dictũ, Paroxyſmô redeunte, *derepentè ſuffocatus fuit.* Progreſſu enim temporis phaſeolus ab affluente humiditate de die in diem magis tumefactus ramos totaliter compreſſit, vel etiam redeunti catarrho vias interclusit, ut reſpiratio & ſimul vita ſubitò ſublata fuerit.

D. Bierling. Litt. è Magdeburgo Vratislaviam.

OBSERVATIO CLIV.

CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

FEBRIS TERTIANA PURA INTERMITTENS PER EMISSIONEM VERMIS SUPRA JUNCTURAM SCAPULÆ ET CLAVICULÆ, REMITTENS.

VErmes diverſorum generum diverſis in febribus evacuatos legimus. *Horſt. ſect. 18. Epiſt. Medic. p. 498.* Vermis in quartanâ, & alterius ſtriati in febri tertianâ notha meminit. Sic Lumbricus latus in febri putridâ evacuatus fuit, ut idem *d. l. p. 500.* notavit. Anno 1597. priusquam lues Serveſtam infeſtare inciperet, febres graſſabantur malignæ Epidemicæ. In adultis quidem plerumque cum Petechiis: in Junioribus autem cum vermibus, qui & ipsô poſtmodùm peſtis tempore, à multis pueris per os, & inteſtina rejiciebantur. *Salmuth. Cent. 3. Obſ. p. 137.* Vermes è capitibus febri Ungaricâ mortuis proruperunt. *Conradin. c. 11. de febrib. malignis. Volcher. Coiter in append. Obſ. Chir. & Anatom.* In Matronæ cujusdam peſtilenti hæmitritæô extinctæ capite apertô, vermiculi cum cimicum copiâ reperti ſunt. *Cornel. Gemm. in append. Oper. Coſmocrit.* Juvenis quidam in febri acutâ duos tresve vermes ad formam granorum pini rejecit. *Valeſc. de Taranta lib. 4. c. 30.* In febri quâdam malignâ vermes excretos vidit, *Foreſt. lib. 6. Obſ. Med. 4. & 5. Zacut. Luſitan. Lib. 2. Prax. admir. Obſ. 42. & lib. 4. Med. Princ. hiſt. 46. quæſt. 42.* in peſte ſæviſſimâ, quæ totam Luſitaniam, & in eâ Olyſſiponem depopulata, principiô morbi omnibus vermium rotundorum

nigro-

nigrorum copiam per nares emanaſſe obſervavit. Sic anno 1664. 5. die Menſis Junii St. N. Juvenis quidam Berbenni in valle Telina, 18. annorum, temperamenti ſanguinei, quartô Paroxyſmô febris tertianæ exquiſitæ ſudoriferum aliquod ſortes operationes edens à me accepit. Finitô largiter effluente ſudore, dolorem aliquem in ſiniſtro latere ſupra articulationem capitis humeri & claviculæ percepit, ab inſultibus febrilibus liber evadens. Hinc ad ſcalpturam motus tumorem excitavit inflammatorium, qui in principio materiam ſubtilem tranſudare permittebat, poſteà de die in diem creſcens, præterlapſis quindecim diebus ad magnitudinem nucis piſtaciæ attollebatur. Ruptô hoc tumore quidam vermis pauliſper prominebat, qui ligatus ſubtili vinculô extractusque, nigrum depreſſumque caput habebat, valdè in cute hærens, in utroque latere quatuor pedes nigros ventrem verſus decreſcentes. Reliquum corporis figuram parvæ veſiculæ cineritii coloris repræſentabat, quæ leviter compreſſa exſtillabat primò liquorem ichoroſum, deinde ſubſequentè ſanguine nigrô & impurô. Vermes pro verâ febrium cauſâ & præſertim malignarum agnoſcit Athanaſius Kircherus *in Scrutinio peſtis c. 8. ſect. 1. ut & in arte magnâ lucis & umbræ lib. 10. part. 2. pragmat. 2.* non ſolùm in variis rebus, ſed etiam in ſangvine febrientium vermes per Microſcopium obſervavit. Ejusdem ſententiæ ſunt Chriſtian. Langius in Præfat. Scrutin. peſtis, & in Diſputat. de Morbillis; Auguſtus Hauptmannus, aliique. Vermes in ſangvine quoque obſervavit *Borell. Obſ. Med. Phyſ. c. III. Obſerv. 4. p. 198.* ut & in venis *Rhod. Obſerv. Cent. 3. p. 180.* Sic Marchioni de Beveren, cum Anno 1658. Lutetiæ, duobus diebus ante obitum vena ſecaretur, vermem ex illâ ſpithamæ longitudinis extraxerunt. Franckfurtiſche Herbſt-Relation ſelbigen Jahres p. 95. Hinc vermium diverſa genera in ſanguine generari poſſe, nemini impoſſibile videri debet, præſertim ſi conſideret diverſas plantas, diverſaque animalia, quibus ad ſuſtentationem vitæ homo veſcitur. Ex illis verò certos vermes generari quotidiana Experientia & Sennert. de Conſenſ. & diſſ. ut & in ſuis Hypomnematibus Phyſicis hinc inde ſatis abundè monſtrant. Semen igitur illorum ſive analogum quid ſeminis, ſi cum antè dictis cibariis aſſumatur, neque in inteſtinis, factâ in ventriculo fermentatione & concoctione, ſequeſtretur, per venas lacteas Aſellii ſanguini communicatur, & vel in ipsâ ſangvinis maſſâ, vel etiam per circulationem ad alias partes detruſum & ſui juris factum, iterùm ſeſe exſerit, ſuaque pro natura vermem iterùm generat, qui varia vel

in aliis partibus, quò pervenit, Symptomata & affectus producere aptus natus eſt. An verò omnes febres à vermibus excitentur? Et an in noſtro hoc caſu febris à verme iſto ad ſcapulas detruſo originem duxerit? Sive, an propter evacuationem copioſi ſudoris illa ceſſaverit, & ſemen iſtius vermis, vel etiam vermis ipſe, minimus adhuc, cùm materia ſudoris per accidens ad prædictum locum pervenerit, ibique hærens à copioſis humiditatibus ſeparatus ob nutrimentum aſſumtum grandior factus, cutem eroſerit? judicium meum ſuſpendam, aliisque Eruditis judicandum relinquam.

D. Bierling. Litt. è Magdeburg. ad D. Sachſium.

Observatio CLV.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

SERPENS VACCAM EMULGENS.

SErpentes lacte & vinô delectari Franz. *Hiſt. animal. p. 714.* annotavit. Serpentes (quibus volupe admodùm eſt lacte veſci) chylum vomitu rejectum aut recens mactati animalis ventriculum exemptum æquè avidè ac ipſum lac abſorbere obſervatur. Gvalt. Charlet. *Exerc. Phyſ. anat. p. 31.* Sic in Alpibus vallis Telinæ, ubi æſtatis tempore vaccæ paſcuntur, erat ſerpens, qui ſingulis diebus ex uberibus certæ cujusdam vaccæ lac ſugebat. Prædictam vaccam ad uſum humanum non emulgebant, ſed ſoli ſerpenti relinquebant, ne ille alias inficeret: Vacca verò à ſerpentis ſuctione nullam noxam percipiebat, donec tandem ex improviſo ſerpens à vaccâ calcitrabatur, quô factô morſum lethalem uberibus vaccæ ſerpens infligebat: ſuperveniebat enim gangræna, quæ vaccam vitâ privabat. Serpens verò poſteà non amplius ſub oculorum conſpectum veniebat.

D. Bierling. Litt. è Magdeburg. Vratislavium.

SCHOLION.

UTi ſerpens vaccæ ubera adamavit, ſic notatu dignam refert hiſtoriam *Ludovica BOURGOISE in de Obſtetric. Offic. Part. I. c. 49. p. m. 169.* de fœmina ruſtica duobus milliaribus ab Argentorato Germaniæ

Urbe

Urbe habitante, quæ dum ſub dio in agro filium lactans obdormiviſſet, & lactens infans papillas ore dimiſiſſet, *ſerpens* adrepens *dulcedine* lactis illectus, eas ſugere cœpit, nec poſtea ullis remediis *ab ubere* fœminæ dimoveri potuit; vim adhibere noluerunt, ne irâ excandeſcens venenum mammæ infunderet. Perterrefacta fœmina coacta fuit *ſerpentem* per X. menſes *Mammæ adhærentem* portare, qui lactis nutrimentô tantam nactus eſt magnitudinem, ut faſcia cogeretur abominabile pondus portare. Denique incantatoris cujusdam verbis & vi magicâ coactus eſt hic ſerpens Mammarum relinquere domicilium, & in ſylvas redire. Quod verò *de fœmina Hiſpana* Madriti factum *Relationes publicæ* hujus Anni MDCLXXI. menſe Julio retulerunt, illud *ſupra naturale eſt* & Nemeſis divina: ferunt, cum ad mariti preces faſtuoſa mulier filium recens natum lactare nollet, ſed blaſphemè pronuntiaret, libentius ſe velle dæmoni mammas exſugendas tradere: ſubito *ſerpentem* ex rimis parietis prorepiſſe, *mulieris mammam* admordiſſe, nec niſi ſectâ mammâ dimoveri potuiſſe: ſerpens verò cùm pariter alteri mammæ adhæreret, & conſilium daretur ut & illa demeteretur, vocem fuiſſe exauditam: Juſta Dei ſunt Judicia.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

OBSERVATIO CLVI.

ANOYMI CURIOSI OBSERVATIONES QUÆDAM CIRCA ANIMALIA.

REquirit N. Cl. T. à me communicationem *Obſervationum ex Anatome Piſcium, Avium,* &c. ſed nondum ſunt talia ad debitam perfectionem producta, ut vel mihi ipſi, vel aliis longè Doctioribus placere aut oſtendi queant. Interim puto elici poſſe ſingularia ad judicium de circulatione ſangvinis & lymphæ, & de ductibus Chili. *Diaphragmatis* uſus in homine & quadrupedibus reſpirationi ſervit: ſed omnes aves licet reſpirent, carent Diaphragmate, nec membranæ lymphaticæ, ex mente *Harveii* (cui tunc lymphatica vaſa ignota fuerunt,) ejus vicem ſupplent. Piſces tamen omnes, quos benè multos ſecui, habent craſſum Diaphragma non ad reſpirationem. Ingens eſt varietas *ventriculorum* in avibus piſcibusque, mirumque, quo-

modo piſces abſque calore & acido fermento Stomachi, (quod nunquam guſtu percipere valui) diſſolvant oſſa deglutitorum piſcium, quia piſces ea prius dentibus non comminuunt.

De *veſicâ aërea* cunctorum piſcium puto, quod cum corpore piſcis creſcat, per rarefactionem aquæ, non per attractionem ab extra. Multis piſcibus ut & ranis deeſt *lingva*, carent *odoratu*, uti plurimæ aves, quibus calloſa eſt lingua, carent *guſtu*; talpæ *oculi* ſub cute latent. Multas de vitâ & vitalibus membris eorum, quæ ſanguine carent, corde cerebrôque, habeo conjecturas, quas rixoſô ſeculô exponere non expedit: per Microſcopia inquirant alii, quibus plus otii eſt. *Anonymus in Litt. ex principali quadam Urbe Vratisl. datis ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

B*Enevole Lector*, *Anonymi* cujusdam *Curioſi* Germani aliquot Obſervationes notatu digniſſimas ſubjungimus, is cum profeſſione Medicus non ſit, quamvis in Phyſicis, Medicis, Chymicis exercitatiſſimus, & publicis officiis diſtractus, ne ipſi extra Medicinæ cancellos viventi, nonnulli inſultarent, nomen ſuum occultare deſideravit, quod tanti amici precibus concedere coacti fuimus, ut plurium curioſitatum communicationem hoc officii genere extorquere poſſimus.

Ad Reſpirationem Animalium pertinent, quæ Exc. *Dn. D. Malachias FRUSTON Anglus, Prof. Cantabrig. in Diatrib. de Reſpir. uſu primario, Londin. 1670.* edito notavit, *p. m. 149. Aves* reſpirant quidem, *inquit*, etſi Diaphragmate deſtituantur, carnoſô ſcilicet ſive muſculoſô, quale plerisque aliis animalibus: Eorum etiam pulmones perforati ab *Harveio* inventi: Verùm aves nactæ ſunt quidpiam hujus ſepti ſuccedaneum, membranas nempè, quæ muſculorum ventris adminiculô reſpirationi inſerviant, officium muſculoſi Diaphragmatis obeuntes. Eadem Natura *Piſcibus* pulmonum locô *Branchias* largita eſt, ut & aquam aëris, quin & illam aëre quoque impraegnatam, absque quo ſi ſit, vitalis eſſe deſinat. *Idem pag. 96.* branchias & veſiculas, pulmonum locô, *piſcibus* à Naturâ datas eſſe, cenſuit olim Ariſtot. Conſtant verò *branchiæ* ex radioſis quibusdam ſemicirculis, quorum alii aliis incumbunt: Vaſa ſangviſera usque ad radiorum apices excurrunt, oſſeum operculum adjungitur aqua jam admiſſa, atque ab oſſeô operculô compreſſa, radios illos coarctat, adeòque & vaſcula per illos propagata comprimit: quô

fit

fit,ut ſubigatur ſanguis in illis contentus, atque ad motum cieatur. *Dn. D. Gualter NEEDHAM* promittit, quod, cùm à *Cl. D. MALPIGHIO* de reſpiratione piſcium nihil ſatis explicitè ſcriptum ſit, Reipubl. Anatomicorum non inutilem laborem ſe præſtiturum, ſi illorum animalium *ἀγγειοτομίαν* exhibeat, & comminuendi ſanguinis methodum, quatenus in ipſis etiam reperitur, per minutisſima exponat. *Joh. SCHWAMMERDAM ſect. II. de Reſpirat. c. 4. p. 83. §. 2.* Diaphragmatis locum in *Pennatis & avibus* ait ſupplere *veſiculas* quaſdam in abdomine abſconditas, quas aër intret, idque mediantibus pulmonibus, quos tamen ob arctam connexionem haut expandi videamus: *& §. 3. in Serpentibus* planè aliô modô, quàm in pennatis reſpirationem procedere, quia eorum pulmones in veſiculam oblongam tenuiſſimamque deſinant.

Piſcibus aquam *aëre* impregnatam neceſſariam eſſe ad vitam probare poterit *experimentum*, quod illuſt. *Dn. de MONCONNYS* oculatus teſtis vidit exhibitum Anno 1663. *in Conſeſſu Illuſtriſſ. Societatis Reg. Anglicæ* (V. *Eund. Moncon. T. II. Itinerar. Angl. p. 26.*) facta ſcilicet fuit ex vaſe aquâ plenô vitreô aëris extractio, in aquâ natabat *piſcis*, qui ad menſuram extracti aëris levior factus fuit, & de gravitate remiſit; elevabatur in ſuperficiem aquæ, ubi moriebatur: exemtus videbatur ventre tàm planô, quaſi torculari fuiſſet preſſus, & ubi venter apertus fuit, veſica non amplius inflata viſa eſt, ſed rupta; dimidiâ horâ poſt apertionem cor adhuc motum ſyſtoles & diaſtoles habuit, eâ regulâ ac ſi viveret. Quando aër extrahebatur ex aquâ, videbatur aqua quaſi ebullire, aut aër inſtar nebulæ aſcendere. Et *pag. 47. Idem Dn. MONCONNYS* notavit *in Eodem Conſeſſu* in ſecto carpione inventum fuiſſe motum cordis æqualem motui palato, quod linguam vocant, & quod intra duas veſicas duos habeat conductus, per quos aër intret in alterum. Eæ veſiculæ deſcribuntur & depinguntur *à Dnn. Medicis Collegii privati Amſtelodamenſ.* (quorum *Obſervat. ſelectiores Animal. Caſp. Commelin. Amſtelod. 1667. in 12.* edidit) Ita enim *Illi d. l. p. 40.* In Carpione 1666. 19. Jan. ſecto vidimus *duas veſiculas*, quæ primâ fronte quaſi diſtinctæ apparent, inter ſe tamen communionem habent, & flatus ex unâ in aliam tranſit, idque hôc modô: per fiſtulam in faucibus digitum latum ſub dentibus ortam, & in veſiculam inferiorem terminantem, & ſtilum tenuem admittentem flatus in veſiculam inferiorem ingreditur, & ex inferiori in ſuperiorem; hinc læsâ unâ veſicâ flatus ex alterâ etiam egreditur.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSER-

Observatio CLVII.

ANONYMI CURIOSI

CONJECTURÆ DE NOVA VIA SERI AD RENES DELABENTIS.

REvelo N. Cl. T. me hactenus opinari, quod urinæ materia non tantum per vaſa emulgentia feratur in renes, ſed etiam, & quidem potiſſimum *per veſiculas ſeu vaſa circa adipem renum*, quæ ex Meſenterio & ex propinquo *Pecquetti* receptaculo chyli transvehunt per adipem ſerum urinoſum ad renes. Fundamenta hæc ſunt:

1. Ex compreſſione adipis effluit talis ſalſus liquor, licet quidam ex Dn. Anglis, quibus mentem meam aperui, adhuc negent, ſe per Anatomen tales ductus reperiſſe.

2. Me movet, quod poſt uſum Terebinthinæ poſt 2. horas odor deprehendatur in urina, qui tamen non eſt in ſangvine eô tempore ex vena educto.

3. Impoſſibile mihi videtur in Bibonibus tantam copiam ſeri, quantum eſt urinæ, tam celeriter ferri per ductum thoracicum, & ſanguini per totum corpus miſceri, quia non videmus arterias aut venas tantopere tunc augeri; nec probabile eſt ſerum illud per arteriam deſcendentem ſolummodo ad renes vehi, cum non doceatur renes tantâ vi attrahente pollere.

4. In Diabete incredibile mihi videtur prius in arteriis fuiſſe, & cor corpusque pervaſiſſe, tam craſſam, purulentam fibroſamque materiam. Nam in Diabete ex tali impuro ſanguine longè alia & atrociora deberent oriri ſymptomata, quæ non exiſtunt actu.

5. Acus per urinas ejectas & alia *(vide hujus Anni Obſ. 3.)* ſcimus, quæ per arterias iviſſe abſonum eſt.

6. Ipſe uſus Diureticorum valdè calidorum, ut Balſ. Peruv. Spir. Tereb. &c. docet potius urinas ita pelli, quàm ſanguinem inflammari.

7. Anatome viri ex Diabete & calculo mortui docuit, quod externa renum tunica planè lacerata, & minutis arenulis obſita fuerit plus quàm ipſa pelvis. Hæc Theoretica Practicis majorem rimandi anſam præbere poterunt. *Anonym. Curioſi in Litt. ad D. Sachſium Vratislav.*

vid. Addenda p. 401.

OBSERVATIO CLVIII.
ANONYMI CURIOSI
CONJECTURÆ DE CURATIONE CALCULI VESICÆ.

PEtrus GASSENDUS refert Illuſtr. PEIRESCIUM Parlamenti Præſidem, ſed in Phyſicis atque Medicina inſignem, ſibi calculoſo expetiiſſe à Medicis, ſed non obtinuiſſe *liquorem, qui veſicæ injectus, comminueret Calculum.* Miror, quod Curioſi tam ſalubre remedium nondum indagarint, cum ea, quæ per os aſſumuntur ad hunc ſcopum, per digeſtiones corporis valde alterari opus ſit, antequam ad veſicam veniant & ita vires facilè perdant. Exiſtimo autem, poſſe parari talem clyſterem calculum comminuentem, ſed ſalvô meliore judiciô, puto per experimenta in vitro, cum his conditionibus quærendum liquorem,

1. Qui calidæ Urinæ in vitro mixtus eam non coagulet, neque efficiat ſedimentum craſſum.

2. Qui calculos injectos abſque acri fermentatione diſſolvat.

3. Qui humidæ veſicæ porcinæ injectus, eam non corrodat in mucilaginem, quod faciunt acida.

4. Neque adurat eam, quod alkalia fortia efficiunt.

5. Neque corrugat vel adſtringat ſphincterem.

Non profero tentamina mea, ne Politicus interſtrepam Medicis. Attamen ſi id perfectè nequeat inveniri, faciliùs æſtimo, parare liquorem, qui canalem & ſphincterem laxet, ut abſque noxâ per inflatum aërem ita diſtendi abſque ruptura queat, ut calculo exitum paret. Sed quia talibus non indigeo, ſed potius Antiarthriticis, aliis indaganda relinquo.

[*Anonym. in Litt. ad D. Sachſium.*]

SCHOLION.

COnſentiunt ferè omnes Rationales Medici calculum veſicæ medicamentis internis diſſolvi non poſſe; quæ etenim de Indica planta Cacho ſcribit *MONARD. L. III. Simpl. ex Nov. Orb. c. de Cacho,* quod non ſolum renum ſed & veſicæ calculos comminuat, incerta adhuc ſunt, non minùs, quæ de alia planta apud Malacenſes, & præcipuè in oris

Choromandel pronaſcente refert *Petr.* TEXERA *in Relat. Regum Perſ. l. 1. c. 33.* cujus radices ore manſæ, ita ut illius ſucco dentes proluantur & madeſcant, talem vim obtineant, ut quodvis ſaxum, etſi duriſſimum intra os ſumtum, in pulverem diſſolvat, tantâ facilitate, ut nullô modô dentes aut dolore afficiantur, aut ullam moleſtiam ſentiant. Et plures Authores adducit Caſp. à REIES *in Campo Elyſ. quæſt. Medic. quæſt. 87. §. 15.* qui unô ore affirmant, veſicæ calculum medicamentis atteri non poſſe. Pro certo tamen relatum, paucis ab hinc annis *Pariſiis* Empiricum *Liquorem* quendam non corroſivum, ſed benignum inveniſſe, in quem qualescunque lapides projecti ſoluti fuerint, & quem *adſolvendum calculum veſicæ pro injectione* feliciter adhibuerit: nulli verò hoc ſecretum revelaſſe, niſi medico cuidam, qui ipſum gravi morbo detentum ab orci faucibus eripuerit. Forte tam felices erunt Poſteri, ut per crebra experimenta tandem certa & tuta hujusmodi inveniri poſſit injectio, quæ ſine veſicæ noxa calculum diſſolutum educeret, & periculoſam non rara lithotomiam, imo feralem, impediret.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLIX.
ANONYMI CURIOSI.
CONJECTURÆ DE VITA ET MORTE ANIMALIUM.

NUllatenus credo *vitam animalium in flamma* conſiſtere, quamvis fingatur blandiſſima, & vel in corde reſidere, vel cum ſanguine per arterias vagari dicatur à multis Celeberrimis Viris, quorum nomina non exprimo. Mitius ſentiunt ajentes, animalium vitam conſiſtere in vapore ſanguinis actu calidô, tenuiſſimô, ſulphureô-ſalinô, ætheris æmulô, quem ideo, ceu Ætherem, flammam culinarem in ſtatu ſanitatis, non recipere, modeſtè opinor, multô minùs ſemper *flammare.* Sed hæc foret tantum vita animalium ſanguine calidô & pulmonibus præditorum, ubi per reſpirationem fuligines calidas extrudi videmus. Et ita ab hac vitæ ſpecie excluderentur piſces, quorum ſanguis in frigida aqua magis viget, imo omnia oſtrꝺ coderma, cochleæ, aliaque inſecta ſanguine carentia. Itaque his alia vitæ ſpecies, vel particula tribuenda. Nam omnis vita eſt actus animæ. Non excutio

ſublimia

ſublimia de anima rationali, æthereæ lucis activitate, de Spiritu Univerſi, nec atomos Epicuri nec Carteſii vortices ex quorum motu & craſi dicitur oriri vita. Nam talia remota Medico nil certè indicant, quid agendum ſit ad vitæ conſervationem. Notum eſt, quomodo moderni ſanguinem & lympham diſcernant, ſed utriusque temperiem ad ſanitatem perfectorum animalium requirant. Itaque ſequi videtur exſangvia animalia moveri & vivere ſuccô lymphæ analogô, adeoque carere poſſe membris ſanguificis, corde, epate, liene. Ita modeſtè opinor, poſſemus adducere aliqua, quod Medicinæ ad vitia lymphæ in homine, rectè petantur ex nonnullis exſanguibus animalibus: ſic gammari & cochleæ proſunt tabidis, cantharides lympham educunt non ſanguinem, nec adipem.

Porro non ineptè videtur mihi ſenſiſſe Illuſtris Verulamius, quamvis tantum Politicus & Cancellarius Angliæ, dum docet *Spiritus vitales in ſanguine eſſe demulcendos* & leniendos, ne nimis prædentur, hoc eſt, ne nimis acres, vaſa corrodant, aut evolent, ad quod ipſe opiata & nitroſa laudat, caute uſurpanda, plus tamen diætæ, jejuniis & tranquillitati animi meritò tribuit. Unde modeſtè opinor, quod Spir. Vin. Terebinth. & ſimiles inflammabiles, acrique ſale præditi, functiones vitales quidem impetuoſas & validiores (vulgò) reddere poſſint, ſed *ad vitam longam* magis proſint temperata blanda balſamica, quæ roborantia dici ſolent. Talia accuratius eſſent proponenda à Medicis, & Diæta connectenda.

Quomodo in agone ſeu *lucta mortis* ſpiritus vitales ad Tempus, ſi non plenè refocillari debeant, neglectum ferè hactenus eſt, quia videntes Medici juxta Hippocr. ſigna lethalia, deſerunt ægros, ne ſe, artem & medicamenta proſtituant, & ne cognatorum vituperia audiant. Sed non deſerendi ægri, quin omnia adhibenda, quibus vita prolongari poteſt, novi namque plures ſemimortuos à Medicis deſertos, per exilia remedia reſtauratos. Dicam hîc ingenuè, quod ſentio, ut melius à peritioribus, ſed ſine bile, edocear.

In Corde quod eſt ultimum moriens, *extinguuntur ſpiritus vitales variis modis:*

1. *Nimiô æſtu ſanguinis, ſive* ex maligna venenata qualitate, *ſive* ex nimiâ quantitate, quando vehementi motu corporis, vel affectibus ani-

mi commotus in fervorem ſanguis, cor obruit. Hos juvat venæſectio, potiones refrigerantes, atque epithemata pectoris.

2. Alii *moriuntur, dum ad cor non affluit* pro circulatione continuanda,

1. *Vel novus chylus*, idque *vel* ex defectu ciborum, *aut* eorum expulſione per dyſenteriam aut vomitus, *aut* vitiô vaſorum meſenterii, *aut* ſi chylus per ductus debitos non transmittatur ad cor: nam ſi absque novo chylo prior ſanguis ſolus ſæpe circuletur, abſumitur. His prodeſſet transfuſio ſanguinis humani vel vitulini in venas, novum illud inventum. Nam de liquoribus alimentoſis infundendis, parum in agone ſpero.

2. Si *Sanguis*, qui per venas revehi debet *grumeſcit & coagulatur*, idque variè ex variis morbis: in Tabe, maraſmo, febribus præfervidis, lympha ſeu ſerum utile deficit in ſanguine, unde incraſſatur & nimis acris fit. Hos in agone (nil de morbi cauſa dico) ſublevat ad tempus balneum calidum, quod coagulationem diluit & humectat. In aliis morbis qui Tartarei dicuntur, ut Scorbuto &c. viſcidus fit ſanguis carens ſpirituoſis tenuibus partibus, unde incraſſatur vel putreſcit. Tales ægri incipiunt mori ab extremis membris, pedibus, manibus, imo & capite, ſic paulatim deſinente pulſu & circulatione membra frigeſcunt. Hi ſublevantur quoque per balnea calida, & per potiones ſpirituoſas coagulationem impedientes. In talibus mortuis arteriæ ſunt flaccidæ, ſed venæ turgent. Laudatur à Chymicis Spiritus ardens ex Saturno, ut inſigne ſolatium morientium (cum quo celebre ☉ potabile fecit Fr. Antonius Anglus, teſte Schrœd. in Pharmacop.) ſed certa experimenta nondum novi.

3. Multis *Cordis motus obruitur* per catarrhos ſuffocativos, quatenus pulmones (per quos ſanguinis circulatio ex uno cordis ventriculo in alium peragitur,) & vaſa reſpirationis per viſciditatem frigidam *obſtruuntur*, idque *fit vel* 1. *vitio excrementorum cerebri*, 2. *vel ſalivalis materiæ*, vel 3. *vitio œſophagi*.

1. *Cerebrum mucoſum* excrementum præſertim in morbis frigidis copioſius generat, idque glutinoſius ſeu craſſius fit, ubi ſpiritus animales debilitantur, idque ſi ægri ſupinè decumbunt, ſive in dorſo (quod adſtantes vehementer errare permittunt, & cauſam mortis, vel diuturnæ miſerrimæ luctæ præbent) ad laryngem & pulmones ruit. Facile remedium aliquoties vidi, ſi ita in latus ponantur ægri, ut pituita per os

effluat;

effluat, præſertim ſi collo calidum pulmentum, & capiti atque cervici calida arena imponatur. Quia Apoplectici ex tali pituitâ ventriculos cerebri opplente moriuntur, uti *Ann. I. Miſc. Obſ. 74.* dicitur, & dudum ab Highmoro proditum eſt, parum proſunt cucurbitæ ad cranium, & veſicatoria ad cervicem adhibita. Si Errhina & Apophlegmatiſmi non ſufficiunt, modeſtè opinor, profuturum ſi famulus per nares exſugat & extrahat viſcidam materiam, & ſubinde elevatum caput ægri, levi manu concutiat, ad promovendum materiæ deſcenſum.

2. *Salivalis Materia* à Natura deſtinata eſt ad humectationem aſperæ arteriæ & pulmonum, ne per attractum aërem areſcant, nec non ad os humectandum, ut fiat deglutitio ciborum, prout hoſce ductus detexit Cl. Steno, aliique. Quando *ſaliva* hæc, quæ tenuis eſſe debet, vitio chyli (uti in Scorbuto & Obſtruct. Meſenterii) vel ob morbos pectoris, uti in pleuritide, peripneumonia, aſthmate, refrigeratione ab extra &c. fit viſcida, tartarea ut vocant & ſubinde acris, tunc larynx & pulmones obſtruuntur ſicuti per catarrhos. Sed quia hoc non adeo repente fit, remedium petendum erit ex potionibus diureticis validioribus. *In agone* ubi cum ſibili jam exilis erat via reſpirationis, ſcio viro profuiſſe ſeptuagenario, perito alias Chimico, calida pulmenta & arenam, collo & pectori admota, & hauſtulum Spir. vini tepidi cum ol. amygdal.

3. Interdum *ex ventriculo* humores *vel* vapores per Oeſophagum aſcendunt, *vel* exhalant per trachæā, ut larynx & lingua incruſtetur craſſô glutine, quod ſalivam inficit, & impedit reſpirationem. Hîc proſunt liquores nitroſi, & abſterſiones manu chirurgi. Nihil hic dico de *morte*, quando ſanguis vitalis effunditur per vulnera externa vel corroſiones vaſorum internè. Plura & accuratiora his periti & profeſſi Medici obſervare & adhibere poterunt.

Anonym. Curioſ. in Litt. Vratisl. ad D. Sachſium datis.

SCHOLION.

QUanquam *de Vita* inter viventes maxima lis ſit & variæ opiniones Neotericorum de ratione vitæ, & *in quo* conſiſtat, afferri poſſent, ſufficit hâc vice pauca verba adducere *Joh. MAYOWI Colleg. Oxon. Socii in tract. de Reſpirat. Oxonii 1669. edit.* quando *pag. 49. inquit : Vita* in ſpirituum animalium diſtributione conſiſtit, quibus ſupplendis cordis pulſatione ſanguiniſque ad cerebrum affluxu opus eſt: & videtur reſpiratio

ad cordis motum præcipuè conducere: ad quemvis verò motum muſculorum Nitrum aëreum neceſſarium eſt, ita ut ſine eodem neque cordis pulſatio fieri poſſit. Quid autem ſit *nitrum aëreum* explicat *Idem ib.p.43.* veriſimile eſt, *inquit*, tenuiores eſſe & nitroſas particulas, quibus abundat aër, quæ per pulmones ſanguini communicantur: nam ad vitam quamcunque nitrum hoc aëreum neceſſarium eſt, ut ne plantæ quidem in terra eôdem privatâ creſcant, quæ tamen ſi aëri expoſita, ſale hôc fæcundante denuo impregnetur, plantis demum alendis rurſus idonea fit. Nitrum hoc aëreum partibus ſanguinis ſulphureis commixtum, fermentationem quandam debitam efficit. Quod plurimi *per flammam vitæ modum* exponant, videri poterit ex ſeq. locis allatis: *Dn. D. Joh. Marcus MARCI à Kronland in Philoſoph. veter. reſtitut. part. IV. ſect. 6. p. 471. vitam humanam* tribus modis ſumi dicit, *primò* pro ipſo eſſe viventis ſeu conjunctione animæ cum corpore; *ſecundò* pro potentia proxima ad agendum vitaliter; *tertiò* pro ipſa actione vitali. Vitam definit eſſe permanſionem caloris cum humido: calorem ignis naturam habere, unde & ſimiles ſui conſervationis & corruptionis cauſas: ut *flamma* in oleo perennat, quouſque pabulum ex eo habere poteſt; ita hæc vitalis flamma in ſuo humido per continuam ſui ex eodem regenerationem: quâ prohibitâ confeſtim mors adeſt, hoc eſt privatio caloris in humido. Unde dupliciter *vita deficit, tum* quia ex parte ſubjecti ſeu humidi prohibetur ejusdem nutritio, *tum* quia vi ab eodem dimovetur. Quousque humidum, quale à principio fuit, manet, ſuique converſione ignem vitalem alere eſt idoneum, *ſanitas* adeſſe dicitur: *ægrotare* verò, ubi ab illa functione deficere cœpit, quam mutationẽ inducunt res non-naturales dictæ, potiſſimum cibus & potus, pro quibus ſuam eſſentiam deſumit ipſum humidũ, proque illorum ratione degeneret à ſe ipſo; propterea quòd ideæ peregrinæ ex alimentis eidem aſſociantur, ipſumque Archeũ transplantant, ad quarum normam deinceps operatur, humidô radicali continuò deficiente à ſui puritate, ut pabulum eſſe nequeat. *Idem Marc. Marci in Idear. Operatric. Ideâ c. 8. Litt. pp. 3.* cum pronunciaſſet hominem ex tribus quaſi principiis conſtare, nimirum corpore elementari variis organis diſtinctô, dein humore quôdam balſamicô primigeniô, & oleaginoſô, demum calidô innatô; dicit tria hæc ex analogia quâdam *ad lucernam ardentem* eſſe æſtimanda, ut ipſum corpus ſolidum ellychnii ſeu lucernæ ſit locô, in quo pretioſum opobalſamum, & liquor vitæ o-

leaginoſus

leaginoſus continetur pabulum ætheri ignis jugiter ardentis; qui ignis inviſibili modô flagrans thronus ſit animæ, in quo cum flamma exaltatur, cum ipſa omnia penetret, & movens vitam influat. *Moveri* hanc *flammam ſurſum* & *deorſum*, prius quia caloris eſt ſurſum aſcendere, *poſterius* quia celerrimâ indiget refectione. Ut duo motus, ſic duo corruptionis modi: *motus deorſum* prohibetur pabulô deficiente, quæ caloris deſtructio marcor dicitur: *motus ſurſum* deſtruitur, *vel* quia nimis ſurſum tendit & fit ab inſigni calore Solis, balnei, medicamenti, abſorbetur enim velut minor flamma à majore: *vel* quia prohibetur aſcenſus *aut* nimiâ frigiditate aëris ambientis, *aut* immoderatâ ventilatione motui obſiſtente, *aut* ex multa fuligine, tranſpiratione intercluſâ. *IDEM Litt. PP. 1.* dicit, ut calor conſervetur, in quo vita ipſaque anima continetur, *reſpirationem* eſſe neceſſariam. Calorem autem duobus modis corrumpi *extinctu* à contrariis, & *marcore* à copia caloris exuberantis. Ne ergo calor invaleſcens, abſumtô pabulô deficeret, refrigerium à natura ei procuratum. Quæ *minus caloris* habent, ut *inſecta* & *exangues* animantes ſolô aëris, aut aquæ contactu, aut inſuper eôdem, per ſubtiliſſimam membranam ſub præcinctu ad interiora ſubeunte, refrigerantur. Quæ *ſanguine prædita* & calidiora majoris refrigerii indiga, *alia* quidem pulmones habent, quibus dilatatis ceu follibus aërem copioſum introſorbent; *alia* branchiis aquam receptando illius frigiditate calorem efferveſcentem contemperant: remiſſo calori aqua, intenſiori aër apponitur ſuâ frigiditate. &c.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLX.
D. THOMÆ BARTHOLINI.
MOLA VOLATILIS.

Molæ ſingularis iconem mitto, avem quadrupedem exactè referentis. Ejus Sceleton in Muſæo ſuo ſervat vir Illuſtris Dn. Georgius Roſencranzius, Præſes Regius Soranus, rerum Naturalium curioſiſſimus, & magnus Artis noſtræ fautor. Familiaris eſt hæc mola in Belgiâ, ubi vulgò *Suygers* vocatur, quaſi ſanguiſuga,

guiſuga, fœtui infeſta ſugillando. Similis illi, quam Lemnius deſcribit *lib. 1. de Occult. Nat. Mir. c. 8.* In noſtrâ Urbe nonnullæ ſunt Matronæ, quæ molam hanc volatilem ediderunt, ſed occultant, ne facilè innoteſcat. Poſt fœtum prodit, & cubiculi angulos pervolitando inquietat

AD OBS. CLX.

mulieres, quæ omni ſtudiô perſequuntur feram, ut enectam comburant, credunt enim, niſi comprehenſa comburatur, eam laborare in eo, ut iterum uteri latebras intret, quas, ſi repetierit, mori puerperam. Obſervatum quoque aliquando, embryonis pedem ab hâc commorſum in Utero. Monſtrum eſſe non dubito, & numero monſtrorum quoque accenſet Licetus *l. 2. de Monſtr. c. 3.* ſed id mirùm videtur, quomodo ſemina parentum in eam materiam in Utero transmutari poſſint, unde aviculæ & inſecta naſcantur. Vos Naturæ amaſii ulteriùs in rem hanc inquirite, ego enim ad alia propero, quæ in eâdem RoſenCranzianâ familiâ nuper occurrerunt.

Scholion.

SCHOLION.

SUprà *in Scholio Obſ. I. Anni I.* enarratum *vel ſolitariè, vel unà* cum fœtibus *ex Utero* varia excluſa fuiſſe *animalia*, glires, piſciculos, ranas, mures, ſerpentes, aſtacos, rubetas, & harpas; illis exemplis addere non inconveniens & huic molæ volatili apprimè conveniens, quod recenſet *Salmuth. Cent. 1. Obſ. 66.* Comitiſſam quandam à Mansfeldt gravidam conqueſtam fuiſſe, ſe perſentire quiddam in utero depaſcens: filiolam tandem enixa eſt ab uno latere prorſus depaſtam: obſtetrix dum ſecundinam extrahere tentat, mordetur illius digitus, tandem extrahit *animal* quoddam *roſtrô præditum avem vivam*, nudam tamen & implumem, quæ ultrò citròque diſcurrens pulvinari tandem obruta fuit. Adſtipulatur *Matth. de Gradibus* antiquus Medicus *p. 2. c. 29. de Molâ volatili:* non vidi quidem, *inquit*, ſed audivi de *animali* in matrice generato cum aliis, quod, cum exivit matricem, volavit. Eandem ſub Harpyæ nomine latiùs deſcribit *Alex. Benedict. l. 25. c. 36. de curand. morb. mulier.* Alia exempla *de tænia per uterum* excluſa ex *Gattinaria, de bufone* ex *Lycoſth.* & *Bodino*, de *mure* craſſiore caudâ carente ex *Jouberto de Eror. popul.* de *Eruca* ex *Wiero* de præſtig. Dæmon. *de talpis* in utero natis *ex Andr. Laurent. l. 2. Anat. quæſt. 8.* de *lacertis* ex *Philip. Geringo de acidis fontibus*, de *ſerpentibus* fœtus in utero depaſcentibus *ex Aldrovando de monſtris fol. 654.* de *aculeatis Echinis* ex *Rondeletio*, &c. (ut omnis ſpeciei belluas, terreſtres, aquaticas in tanto Naturæ luſu mirâ metamorphoſi ex uteri muliebris ſpurciſſimâ putridâque colluvie productas invenire liceat) collegit *Caſp. à Reies in Campo Elyſ. Quæſt. Med. quæſt. 36. §. 23. & ſeq. p. 432.* Ridiculum, quod *Savanorola in Pract. c. 21.* aſſerit, ſi fera aliqua ex utero in Nobili concipiatur, nobiles feras, aquilam ſcilicet vel accipitrem unà gigni: ſin in ruſticâ, ruſticas quoque feras, bubonem vel lacertam ſimul in lucem edi, quaſi natura in monſtris edendis reſpectum habeat ad Nobilitatis gradus. *Joh. Marcus Marci in Ideâ Operatric. Id. c. 8. litt. Sſ. 3.* dicit: in *utero fœminæ* nihil repugnat concipi & perfici, aut piſcem, aut aliud animal ſive ejusmodi ſemen coitu, ſive aliâ ratione ad uterum perveniat: poteſt enim formâ piſcis aut animalis ineſſe illi parti, quæ à corpore in ſemen eliquatur, quia nimirùm illius ſignaturæ nequeunt aboleri per illas mutationes, quibus alimentum in chylum & ſanguinem excoquitur. Sub Theodoſio Juniore muliercula

peperit animal, piſcem, quod oculis carebat ac palpebris, manibus, branchiis ac lumbis, cauda autem piſcis: in quibusdam locis mulieres cùm bibiſſent aquam, in quâ ſemen erat echini, echinos pepererunt. Eô modô ortum habuiſſe illa animalcula credendum ex Utero incluſa, de quibus *Schenck. l. 4. Obſ. 230.* mures, ſc. talpas, feles, lepuſculos, tineas, polypos, ſanguiſugas &c. *Idem ibid. Litt. Tt. 2.* cum de monſtris aves referentibus differuiſſet, & homines beſtiales hominem exuentes facilè modum inventuros ſtatuiſſet, quò avibus (majoribus) miſceri poſſint; ſubjungit: eſto, demus coitu non miſceri, quid tamen prohibet cum alimentis ſuperſtitem avium formam inſeri naturæ humanæ, quâ ratione piſces, ranas, ſerpentes &c. in naturam humanam irrepſiſſe diximus, & major hominis ſimilitudo videtur eſſe ad avem, quàm ad piſcem. *Caſp. à Rejes l. a. §. 31.* aut corruptos humores, aut devoratum animalium ſemen in utero contentum; atque ibi propter ineptitudinem & moram in peſſimam ſubſtantiam degenerans, cauſam putat eſſe, ut apta ad horrendas animalium formas materia evadat. Ergò id efficit ſeminis corruptio; aliqui *imaginationem* addunt. *Hæc ille.* Et ſanè, ſi *imaginatio* excluderetur, unde ratio dari poſſit, quod fœmina in bello Marſico, teſte *Plinio l. 7. c. 3. Elephantem*, & Helveta mulier *Leonem* maſculum *Delrio L. II Diſquiſ. Magic. quæſt. 14.* ediderit. Hôc ipsô annô *Litt. è Leutſchoviâ* Hungaror. pro certo mihi retulit *Dn. D. Spilenbergerus* paucis abhinc annis *Neuſoli in Hungariâ* fœminam *Leonem vivum* peperiſſe, quem nunquam niſi pictum viderit aut ſculptum, dolendum fuiſſe, quod mulierculárum cura ſtatim fuiſſet è vivis ſublatus & combuſtus, ne altiori indagine luſtrari potuiſſet. Recordor pariter, quod in *Camerâ Anatomicâ Dresdæ* Palatio Electorali annexâ Anno 1648. 22. Jun. viderim & pugillaribus meis, poſtmodùm Itinerario meo, annotaverim præter varia Sceleta Leonum, Alcis, Camelorum, Canum, Simiarum, Luporum, Equorum, Vulpium, Urorum &c. in vitreâ capſulâ incluſum exſiccatumque monſtratum fuiſſe *Abortum* à fœminâ paucos ante annos tùm editum *Elephantem figurâ repræſentantem*, dimidiæ ſpithamæ longum. Mirum verò quomodo tantô temporis intervallô in Utero detineantur iſta animalia cum fœtu, cùm conſtet vermes materiæ pravitatem percipientes ſtatim incipientibus morbis vel vivos rejici, vel mortuos à pravitate illâ interfectos. Et cùm ſemen in utero depravatum & corruptum, cur iſta animalia non citiùs vel viva pravitatem illam fugientes, vel mortua

ab illa enecti excluduntur. *Vide*, quæ hâc de re latiùs diſſerit *Salmuth. Cent. 1. Obſ. 63.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CLXI.

D. THOMÆ BARTHOLINI

ARTERIA CRURALI LÆSA MORS AD 14. DIES DILATA.

MAlô fatô ejusdem Illuſtris viri *Georgii Roſencrantzii* filius, *Owenus Roſencranz*, ab alio Nobili in crure ſiniſtro vulneratus nuperrimè, ingenti hæmorrhagiâ penè ſtatim occubuiſſet, niſi ſedulâ chirurgorum operâ vulnus obligatũ fuiſſet. Tanta tamen ſanguinis copia ex vulnere profluxit, ut convulſionib9 imminentibus extrema videretur pati. Dilatata verò mors fuit ad quartum decimum diem, quô ſupervenien-te febre, virium defectu & crebrioribus convulſionibus expiravit placidiſſimè. Sectioni cruris à chirurgo regio Philippo inſtitutæ, præſentes obſervavimus, vulnus cruris penetraſſe muſculum faſcialem ſeu ſartorium, ad *arteriæ cruralis* divaricationem primam, *quam amplô foramine læſerat*, unde ingens illa hæmorrhagia, ſurſumque ad regionem Perinæi deſiiſſe. Obſervata in vicinia muſculorum tricipitis & lividi cavitas ampla, ovi magnitudine, gangrænam minitans, ſanguine purulentô conſperſa. Ipſum verò hiatum *arteriæ cruralis*, quem in divaricatione gladius infelix effecerat, grumoſus ſanguis obturarat, quæ cauſa fuit, quòd univerſi ſanguinis effluxus inhibitus fuerit, ne, ſicut plerumque fieri ſolet, mors repentina ſequeretur. Magnâ dexteritate chirurgorum turundas longiuſculas & ſtilos immittentium cautum fuit, ne abraſô grumoſô ſanguine, exitus ſuperſtiti ſanguini aperiretur. Occurrunt in praxi alia, quæ annotare ſingula non vacat.

D. Bartholin. Litt. è Hafniâ Vratislav. datis.

OBSERVATIO CLXII.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

DIABETES SPURIA.

D. *Petrus Bullichius*, olim Sereniſſimi Regis noſtri, Divi Friderici Tertii Archiater, nunc Regiæ Urbis Præſes & Conſiliarius Regis, *Diabeten* patitur cum dolore poſt Nephriticos cruciatus ſingulis menſibus recurrentem, quodque mireris, inſtante Plenilunio XII. menſuras aquæ mingit, quanquam vix tertiam partem unius menſuræ bibat, neque tamen ulla ſequitur colliquatio aut corporis emaciatio, quod vegetum & plenum permanet. In urinæ deſtillatione expertus eſt dolorem ſibi augeri, quando calor fornacis eſt intenſior. Suaſi lac chalybeatum, vel decoctum hordei chalybeatum, conſiliô Augenii. Ille aurum extinctum maluit. Per alvum quoque fœcibus permixtæ arenulæ exeunt, & ex lotio copioſo arenulæ in pannis reſudant, ut maſſam ſanguineam Tartarô abundare credere cogar. Tentavit curam transplantatoriam exiguo cum emolumento. Exhibuit cani ſal urinæ propriæ, unde canis mortuus pilis cadentibus. Quid de caſu hoc & Symptomate raro judices, non gravaberis perſcribere. Dignus æger eſt, ſeniô & meritis æſtimandus, meliore ſanitate & Doctiorum curâ.

D. Bartholin. Litt. è Hafniâ Danor. Vratislaviam.

OBSERVATIO CLXIII.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

EX LACTE COAGULATO CASEUS IN VENTRICULO.

PHthiſicus quidam Batavus in urbe noſtrâ conſiliô communi lacte utebatur. Hinc inflatio ventris, cui ſedandæ Spiritum Salis commendavit Empiricus. Inde oborto *Vomitu excrevit caſeum* magnitudine pollicis benè efformatum, odore & conſiſtentia verum caſeum referentem. Ex Spiritu Salis lac in ventriculo fuiſſe concretum, rectè

rectè ſuſpicatur D. Fridericus Hammericus, Regiæ claſſis Medicus, qui illi Medicinam poſteà adhibuit, mihique caſei fruſtulum monſtravit. Probè igitur monet Timæus *lib. 5. caſ. 21.* Spiritum Salis & Vitrioli tutò non exhiberi lactantibus pueris, quia coagulatur lac in ventriculo.

D. Bartholin. Litt. è Hafniâ Vratilav. datis.

SCHOLION.

Sicuti in narratâ Hiſtoriâ *caſeus vomitu* fuit *excretus*, ſic non minus mirabilem Hiſtoriam narrat *Dn. de MONCONNYS in Itinerar. Anglic. Tom. II. pag. 56.* in Angliâ ſibi recenſitam: nimirum Medicus Anglus è Galliâ redux ſpatio 17. dierum nil præter caſeum & aquam vitæ aſſumere potuit unà cum biſcocto: è navi excedens aſſumſit clyſterem, qui eduxit maximam quantitatem cochlearum.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLXIV.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

OPOBALSAMI NOTÆ ET SUCCEDANEUM.

THeriaces & *Mithridatii* diſpenſationi in officinis Urbis noſtræ nuperrimè officii ratione interfuimus. Natæ mihi exinde ſub manibus *Diſſertationes duæ de Theriaca Danica*, in quibus aggreſſus ſum rem arduam, ut ſcilicet demonſtrem *ſuccedanea* omnia & omnes ſpecies, quæ pompoſas compoſitiones conficiunt, ex patria terra deſumi poſſe, nec opus eſſe Orientem adorare. De *Opobalſami* vicario ſollicitus, varia experimenta tentavi in Balſamis, quæ ex Indiâ Occidentali ad nos deferuntur, ut certiùs conſtaret, quodnam ex iſtis proximè ad Opoballamum Syriacum accederet, ejusque notis à *Dioſcoride, Plinio, Avicenna, Ruellio* aliisque ſignatis reſponderet. Expoſui illa experimenta in publicis *Diſſertationibus*, nec præter rem fecero, ſi exinde hic repetam ea, quæ ad augenda *Veſtra Miſcellanea Curioſa*, quæ experimentis illuſtrantur, facere poſſunt. *In nigro Balſamo Peruviano*, quod pro Opobalſamo in Theriacâ ſubſtituimus, præter notas in Receptario Florentino ſignatas, obſervavi, quòd in lacte tepido fundum ſtatim petat, ubi nigra gutta conglobata permanens enatare non poteſt. In aquâ calidâ

eôdem modô ſe gerit, & in laneâ veſte rubrâ maculam relinquit. Ferrô in unctum flammam non concipit, ut craſſiorum eſſe partium videatur. Aliis ſignis Balſamum hoc pro vero, nulloque adulterio vitiato nobis commendavit Pharmacopæus urbis noſtræ *Heerfordius*, cum ad Theriacam admitteretur. Nec enim poſſe ullô aliô oleô adulterari, quia miſceri ſe non patitur cum oleis aut aliis pinguibus, niſi in frigida conſiſtentia, præſentibus in officina ad oculum nobis id monſtravit: Manus volâ agitatum nec oleo, nec aquæ conjungitur. Solum oleum Betulæ admittit, cum quo facilè commiſcetur, ut ſi impoſtoribus placitum ſit, adulterari ita poſſit; Sed odore & gravi & fœtidô ſe prodit, quem non rarò in nigro Balſamo Peruviano advertas. Cum Saccharo quoque jungitur ſoluto, ſed in aquâ frigidâ Balſamum ſeparatur. Idem ſuper carbones evaporans, relinquit in vaſis fundo craſſamentum quoddam inſtar Colophoniæ, nigrum tamen ex nigrô Balſamô, rufum inſtar talci aurei ex albô Balſamô. *Album* verò *Balſamum*, ſive *Tolutanum* ſit Monardi, ſive arboris Ietaibæ Piſonis & Marcgravii, omnibus ferè notis veterum verumque Opobalſamum exprimere obſervavi. Odore, nigrô Peruvianô ſvavius, nec tàm potenti ſenſu nares feriens. Guttæ hujus in aquâ calente ſe ampliſſimè diffundunt in ſuperficie, ad fundum non merguntur, refrigeratæ per ſpatulam nullô negotiô junctis particulis glutinoſis extrahuntur. In lacte tepido eâdem ratione ſe dilatant, lacque coagulant, & ſeparatæ inde eximuntur. Ferrô inunctus hic *Balſami albi ſuccus* claram flammam citò concipit, ſicut oleum Terebinthinæ. In pannô coccineô ſtatim imbibitur, ſed facilè eraditur. Præſtantior igitur eſt nigrô, adeò ut, ſi copia hujus nobis eſſet, libentius pro vero Opobalſamo in Theriacâ ſupponeremus. Particulam *veri Opobalſami* nobis in Theriaces diſpenſatione obtulit *Beckerus* Pharmacopæus noſter, ſed quæ albo priori dignitate cedit. Odor gratus illi, non validus. In aquâ calidâ per guttas immiſſum, petit fundum, ibique velut clavo affixum manet, aliquæ tamen particulæ ſupernatant, olei inſtar. Sapor eſt amariuſculus, Caryophillis ſimilis, color inter flavum candidumque medius, ſubſtantiâ lævis. In lacte mergitur, ſed ſingulis guttis in fundo reſidentibus, totidem guttæ ſupernatantes reſpondent, flavæ, pellucidæ, nonnihil dilatatæ, ſine lactis coagulatione. In petia lanea coccinea adhæret, & lentè eximitur, maculâ relictâ. His aliisque experimentis varia balſamorum genera ex Indiis allata examinavimus, ſed per omnia veterum notis non reſpondent.

ſpondent. Hinc quia veri Opobalſami copia haberi non poteſt, & reliqua Balſama Occidentalis Indiæ vel Mangonio corrumpuntur, vel Opobalſamo vero non reſpondent, exiſtimavi Europæorum Opobalſamum ſeu *Oleum Succini* rectificatum vices omnium ſupplere poſſe. Rationibus variis eruditè id probavit olim Döringius Veſter. Ego per experimenta demonſtravi in Officinis noſtris, quantâ affinitate ad Balſami Orientalis vel Tolutani naturam accederet. In aquâ tepidâ immiſſum oleum ſuccini noſtri, inſtar Opobalſami & albi Balſami Occidentalis, fundum non petit, ſed ſupernatat in ſuperficie amplô ſpatiô ſe diffundens. In lacte quoque lacteſcit, ſive ita unitur, ut colore ab illo diſcerni nequeat, per ſuperficiem latè dilatatum, ipſumque lac coagulat. In uno deficit, quod colligi iterùm & integrũ extrahi non poſſit, cùm refrixerit aqua vel lac. Hæc fuſiùs in editis Diſſertationibus proſequutus ſum.

D. Bartholin. in Litter. ex Hafnia Vratiſl. datis ad D. Sachſium.

SCHOLION.

NOtas veri Balſami pronunciarunt Regiæ Societatis membra in præſentia *Dn. de MONCONNYS* Londini (v. *Ejus Itiner. Tom. II. p. 62.*) quod aquæ non ſupernatet, ſed cum ea ſe miſceat, & tingat inſtar lactis, & ſi gutta in pannum cadat, aqua ſimplici eluatur.

OBSERVATIO CLXV.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

FEBRIS EX IMAGINATIONE.

IN febribus quantum valeat imaginatio, vulgò notum. Exemplô nuperô illuſtrabo. Mulier quædam Hafnienſis, cùm diu febris quartanæ tædiô laboraſſet, conſilium ingenioſum cepit, transferre febrem in ſaxum quoddam, quod mediô inter Hafniam & Congium itinere eminet. Igitur ſcriptis literis officioſis, incluſô vinculô coccineô, favoris indiciô, mittit hominem, qui ſalute præmiſſâ officioſè rogaret, ut febrem ad ſe reciperet. Servus mandata exſequitur, vinculôque eleganti ſaxum exornat, & prælectis literis diſcedit. Hinc illa meliùs habere cœpit, à febre immunis. Alia ancilla Nobilis Matronæ febricitantis

cùm

cùm vel jocô vel ſeriô officiô offerret Dominæ duobus ſolidis ſe redemturam febrem, ſtatim febricitare occœpit, ſalvâ Dominâ.

D. Bartholin. in Litt. ad D. Sachſium miſſis.

SCHOLION.

PArili frequentique ſatis ſuperſtitione mulierculæ noſtræ infantes ſuæ curæ commiſſos inſtruere ſolent, ut ab aliis variolis infectis pro aliquot obolis variolas certô numerô emant, exiſtimantes illos certâ imaginatione illos, qui emerunt haſce ingratas merces, & proventu pauciore infeſtari, & citiùs & tutiùs liberari.

[*D. Henr. Vollgnad.*]

Quantum *Imaginatio* valeat *ad curandos morbos* teſtatur hiſtoria Portæ, qui Neapoli ſollicitatus ut remedium parturienti præſcriberet, pulverem & quiſquilias formulæ (in qua Aq. capillor. ♀. ſcripſerat) involvit, ne à vento deportaretur, quas ubi ægra aſſumſit forti imaginatione & opinione feliciter filium enixa eſt. *V. Joh. FABER in Not. ad Hiſt. Mexic. f. 497.* Obſervavimus, inquit *Reiner. SOLENANDER ſect. V. Conſil. 15. §. 17.* quosdam chartulas in quibus Medicamentorum formulæ (Receptæ dictæ) conſcriptæ erant, comediſſe, & ſanitati reſtitutos eſſe, tantum poteſt apud pleroſque concepta in re aliquâ opinio vel fiducia.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLXVI.

D. THOMÆ BARTHOLINI.

IN COECITATE INOPINATO RESTITUTUS VISUS.

ANni proximè ad exitum currentis die Novembris tertiô, adfui Nobiliſſimæ Virgini, filiæ *Generoſi Georgii Marſuyn*, natæ XXV. annos; quæ *cœca* erat. Palpebris clauſis oculi intorti deorſum ad angulos internos decumbebant, nihil prorſus videntes. Gutta ſerena videbatur ex cerebri narcoſi, vel humiditate ejus partis, unde nervi oculorum motorii & viſorii oriuntur, ut & Paralyſis oculorum. Præter voluntatem ſubinde oculos movebat, ſed leviter. Concuſſum fuit eâ parte cerebrum à januâ cadente. Ipſum quoque cranium inæ-

quale,

quale, ſinum oſtendit circa ſuturam lambdoideam. Antequam hôc oculorum vitiô comprehenſa eſt, copioſô ſerô ſtillarunt oculi, pusque ex naribus fluxit, ut de cerebri abſceſſu ſuſpicionem dederit. Cum prorſùs viſu privetur, metusque ſit imminentis vel Apoplexiæ vel Epilepſiæ, D. Henricus à Moinichen Regius Medicus, qui curæ ejus præerat, me unà cum celeberrimis Viris, D. Simone Paulli & D. Olao Borrichio, ad conſilium vocavit. Communi conſenſu ad evacuandos humores ſeroſos cerebrum inundantes, caputque exſiccandum & roborandum præſcriptæ Pilulæ Cephalicæ, Lucis, Cochiæ, Panchymagogicæ Crollii, cum reſinâ Jalappæ: Emplaſtrum de Betonica raſo bregmati impoſitum, & ſubinde Pilulæ de Succino Cratonis exhibitæ, aliaque hiſce indicationibus inſervientia. Poſt uſum horum medicamentorum commotus aliquandô uterus, ad vomitum concitavit ægram, quô concuſſô cerebrô, medicamentis præſcriptis roboratô, oculi converti ſenſim, exſiccatis ſcilicet liquoribus nervos laxantibus, cœperunt, pupillæ ad rectam lineam erectæ, palpebræ aperiri, & mox obſcurè, tandem *clariùs objecta diſcernere*, magnâ omnium admiratione, qui perpetuam cœcitatem ipſi ægræ prædixerant.

D. Bartholin. Litt. è Hafnia Vratislaviam ad D. Sachſium datis.

OBSERVATIO CLXVII.
D. OLAI BORRICHII.
DIABETES SPURIA.

VIr Ampliſſimus Civitatis noſtræ hôc annô, id eſt, ætatis ſuæ *66to*, ſenſim in *Diabeticum* prolapſus eſt affectum, non quidem illum exquiſitum (neque enim hauſtum potum vel ſubitò reddit, vel nihil planè immutatum) ſed, ſi ita appellare fas eſt, ſpurium. Enimverò, cum vivat ſobriè & temperanter, quôvis tamen menſe, plerumque bis, rarò ſemel tantùm hôc malô affligitur. Oritur autem malum frequentiùs Lunâ plenâ, & tribus quidem primis diebus cum doloribus intolerandis ſtillicidium urinæ perdurat, ſed exiguâ admodùm copiâ profluente: reliquô triduô reſolvitur veſicæ ſphincter, continuatque involuntarium & copioſiſſimum aquoſi planè & decoloris liquoris profluvium, multis hinc inde ramentis albis urinæ immixtis: & hoc quidem

triduô utcunque graviſſimi adſint in urethrâ, veſicâ, renibus dolores, tolerabilius tamen malum eſt primô triduô, quod urina intereà continuò deſtillandô ſecedat, & multum ſecum acrimoniæ ſalinæ avehat. His *tribus diebus ſeptuaginta duæ* circiter *libræ urinæ* evacuantur, cum intereà *vix unam libram ebiberit*, & ne totô quidem antecedente menſe 40. libras liquoris hauſerit. Septimô morbi die, urina ſenſim ad colorem ſuum redit, clauditur Sphincter, & decimô die Nobiliſſimus æger ad negotia publica paulatim revertitur. Has jam diu leges ſibi finxit difficillimum malum, nunc paulò mitiùs agit, & paulò inconſtantiùs, adhuc tamen crudeliter. In hâc hiſtoriâ duo mihi admiranda occurrunt, acerrimo judicio tuo expediunda: unum, unde immenſa illa urinæ copia, in exactiſſima ægri diæta, & potu parciſſimo? alterum, cur ægri corpus intereà nullô modô flacceſcat; durat vividus faciei color, muſculi omnes pleni, lacerti robuſti, venæ tenſæ. Scio tentare nodos hos ſolvere tùm Opt. *Sennertum*, tùm *Servium* in Moniali Romanâ, ſed, ne quid diſſimulem, evidentiorem adhuc rationem ardenter deſidero.

D. Olaus Borricchius in Litt. è Hafniâ Vratislaviam datis ad D. Sachſium. Confer Anni II. Obſ. 162.

OBSERVATIO CLXVIII.
D. OLAI BORRICHII.

PLUMBUM PER URINAM EXCRETUM.

CLaudius Sohn, curator annonæ aulicæ, vir quadragenario proximus, incidit ex intervallo in nephriticos dolores, quibus durantibus, cùm ante biennium advocarer, Medicinam ægrô facturus, ille hauſtô pharmacô cùm redderet urinam, *grandinem* ſimul *plumbeam* juſtæ magnitudinis, unà cum calculo *per Urethram*, excluſit. Rogatus à me, ecquid plumbum improviſò devoraſſet, reſpondit, ante triduum manducatas ſibi aviculas, grandinibus plumbeis interfectas, & proinde coqui incuriâ relictum in avibus plumbum à ſe haut dubiè hauſtum fuiſſe. Non diſſimilia hoc ipſô menſe contigére *Jacobo* Kigerow/fabro argentario Regio, qui ex calculi doloribus aliquamdiu cruciatus ſenſit die quôdam in veſicâ pungens quiddam & lacerans.

Cumque

Cumque urinam reddere inſtitueret, *in ipſâ Urethrâ* dolores notavit exquiſitiſſimos; inſpicit locum dolentem, & pòſt paulò cum urinâ defluentem *ex Urethrâ* videt *aciculam aneam*, capite acutiori primùm exeunte; quam in ipſo parturiendi limine ipſe eximit manu, & mihi mox advenienti obſtupefactus tradit. Credibile eſt cum pane hauſtam fuiſſe. Hic de viis ſolliciti ſumus, per quas & grando plumbea, & acicula in veſicam penetravit. Novos ductus ab Anatomes induſtriis cultoribus exſpectamus. Similia jam antè obſervavit Schenckius, ſed mirum, in illâ Anatomes luce nihil hactenus detectum, quod rem difficilem enucleet.

D. Borrich. in Litt. Hafniâ Vratislav. datis ad D. Sachſium.
Confer Anni hujus IIdi Obſ. 3.

Observatio CLXIX.

D. ERASMI BARTHOLINI.

CRYSTALLUM ISLANDICUM.

PRoximè elapſis annis, novum Naturæ miraculum contemplatus in Cryſtallo Islandico, occaſionem me dediſſe aliis animadverto Refractionum naturam exactius inveſtigandi, & num plura dentur corpora diaphana, in quibus Refractio illa noſtra reperiatur. Optaſſem ſanè eximium Naturæ interpretem Robertum Boylæum, hâc parte examinaſſe Cryſtallina iſta corpora, quorum meminit *Part. 2. de Fluid. & Firm. Sect. 66.* his verbis: *Et me quod attinet, cùm olim opportunè mihi acciderit in loco quodam commorari, ubi ex humo arida, in tractu terræ admodùm eminenti effodi curare poteram Cryſtallina aliquot corpora, quorum lævia latera & anguli tàm exquiſitè figurata erant, ac ſi ab artifice in gemmis ſecandis perito fuiſſent elaborata:* Hæc enim corpora & figurâ & locô convenire videntur, cum Cryſtallo noſtro, de quo plura edocebunt edita experimenta Cryſtalli iſtius Disdiaclaſti, Hafniæ Anno 1669.

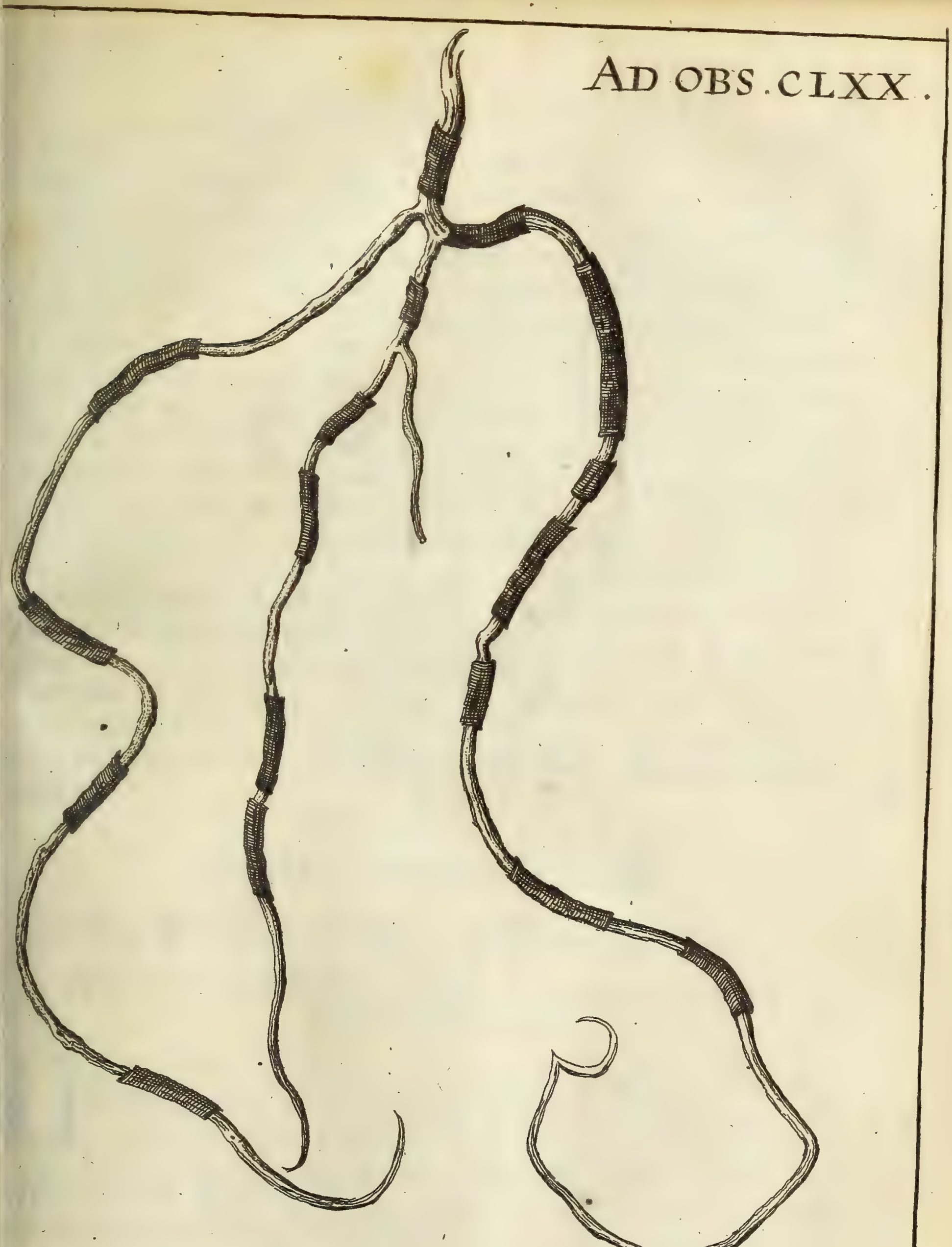
Observatio CLXX.

D. ERASMI BARTHOLINI.

PLANTA SUBTERRANEA EX SCAPULO.

JAm herbarum claritatem, in admirationem curæ priſcorum diligentiæque, plurimorum animos cum ſemper egiſſe ſciam, non fraudabo *Curioſos* obſervatione *Plantæ alicujus Subterraneæ*, quam ante aliquot annos notavi adhærentem feralibus capulis. Forte effoderant capulum, in quo viri alicujus præclari & celebris cadaver, ante viginti & octo annos humo mandatum erat Rœskildiæ in Templo Divi Lucii Cathedrali. Præſens tùm animadverti veſtigia nigra & numeroſa *ramulorum*, qui *per latera capuli*, à putredine adhuc ſuperſtitis, reptaverant, quique tùm deciderant tantâ copiâ, ut haut difficile mihi fuerit attendere, eſſe hoſce ramulos ferè inſtar ſarmentorum, quæ ex ſe alios ſpargerent, cacuminum teneritate, caules, quales hâc effigie indicantur, cortice nigrô, qui exſiccatus facilè à fibris interioribus ſepararetur. Vidi quoque per commiſſuras aſſerum, diuturnitate temporis hiantes, ſerpere hoſcè ramulos, ſcandentes in operculum usque capuli, eique, cum elevari juſſiſſem, adeò tenaciter adhærere, ut laborem famulis augerent. Diu anceps nihil penè aliud, quàm rei difficultatem intellexi. Quippe, an in medio Templi defoſſum cadaver ligneô ſervatum loculô, terrâ & vaſtiſſimô tectô cippô, poſtremò, viginti octô annorum ſpatiô intactum ibi conditum, plantæ hujus generationi aliquid conferre potuerit, præſertim, cùm nihil ex terrâ exſtare animadverſum fuerit, meritò forſan dubitare licuit. In aperto conditorio nihil niſi Sceleton ex cadavere offendi, nec non barbam; in quâ hoc quoque admirationem implevit, quod pili ex curtis in prolixos aucti diffuſi erant, colore fulvo, qui in vivente nigreſcebant. Quæ, cum in aliis cadaveribus quoque ſint obſervata, nunc propoſitum non eſt conſectari. Quod ſi ſcrupuloſiùs iſta examinandi mihi fuiſſet conceſſa oportunitas, deprehendiſſem forſan, quâ radice nata hæc eſſent. Sed cùm defunctorum corpora, ſicut alia ad lubitum tractare non patiatur ſuperſtitio vulgi, hæc ſunt felicioribus relinquenda. Experiri quoque poſſunt horum curioſi, num quadripartitis varietatibus anni faciem mutent, nam menſe Januariô hæc mihi

ſunt

AD OBS. CLXX.

ſunt indicata. A Veſpilone autem cum expiſcarer, quid in hoc genere obſervaſſet, regeſſit ſæpè offendiſſe ſe hujusmodi ramulos circa conditoria, ſed nihil prætereà dignum cognitione animadvertiſſe. Quod ſi conjecturâ hîc aliquid aſſequi liceret, ſtatuerem ex lupulo ſeu lupo Salictario hæc quaſi ſarmenta proveniſſe. Eſt enim plerisque apud nôs familiare in capulis, lupuli Salictarii florum thyrſos foliaceos cadaveribus ſubjicere, ex cujus ſemine, putredine cadaveris humectatô, & ſolô lœtiore, licet intra clauſos aſſeres cinctô, ſe porrigere poſſunt ejusmodi propagines, quæ multis anfractibus prolixæ, ſicuti in aëre arborum ſtipites, ſic in ipsâ terrâ, libertate conceſſa, amplexentur obvia quæque. Sarmenta animadverti imitari hoſce ramulos in longitudinem porrectos, quæ, ne ex terrâ exſtarent, prohiberet profunditas. Putaveram initiô ex lariceis aſſeribus plantam hanc pullulantem perennaſſe in hoc tempus, apparuit enim hoc capulum ex larice ſtructum quaſi recens adhuc, quamvis in alio exteriori, eôdemque ex robore, quô interior hic cingebatur, putreſcendi ratio diverſa fuerat: quippe quod ætate ſic erat conſumtum, ut nihil niſi ferramenta ſupereſſent. Sed cum majoribus difficultatibus obnoxia ſit hæc ſententia, priori adhærere viſum eſt, donec plura experimenta, hiſce initiis, admirationem augeant vel tollant. Mihi ſuffecerit hâc vice, vel nudâ relatione hujus phænomeni defunctum eſſe.

OBSERVATIO CLXXI.

L. AUGUSTINI HERMANNI.

SECTIO FOEMINÆ, QUÆ RES INSOLITAS EXCREVERAT.

UXor *Aurifabri* quinquagenaria, macra & fuſca, cætera ſana, plauſtrô vehitur ad vineas, eôdemque ex iis revehitur; acutiſſimos ſubitò ſentit in abdomine & circa inguina dolores, defertur in lectum, nulla dolorum intermiſſio, nulla remiſſio, per quatuor annos affixa lecto jacet, *excernit* intereà temporis *per alvum*, præcedentibus doloribus immaniſſimis, res varias, ut *fila ſerica rubra, nigra, oſſicula varia, lapillos, ariſtas, ligna*; Habetur pro incantatâ; Ulti-

mis ſeptimanis vocatur vir Nobiliſſ. Excellent. *D. Eccardus Leichner, P.P. & Phyſicus Erfurtenſis Reipublicæ Ordinarius*, videt illa excreta: Suſpicatur præterea *Prolapſum Uteri*, applicat medicamenta, lenit dolores valdè: ſed illis recrudeſcentibus tandem illa tabe conſumta moritur. Vocantur Chirurgi ad cadaveris ſectionem, nullus venit, abhorrent, metuunt infectionem, petunt pretium magnum. Tandem *ego* præſentibus *Nobiliſſ. D. Leichnerô, Medicô Xenodochiali*, & quôdam Medicinæ Studioſô, cadaver aperio, primô ſtatim locô video os pubis valdè protenſum & craſſum, ſubſtantiâ tophaceâ quaſi incruſtatum. Veſicam invenio Sphacelô correptam, nigram, conſtrictam, & admodùm duram, quæ aperta, tota erat exulcerata, & continebat calculũ magnitudine ovi gallinacei, rotundum, album & echinatum. Extra veſicam in Urethrâ alium tango digitis *calculum*, qui exemtus *ovô columbinô* erat paulò major, cætera priori ſimilis. Relictâ veſicâ me conferebam ad uterum, cujus ligamentum latum dextri lateris erat ruptum, adeoque uterus inclinabat valde ſitu ferè transversô. In inteſtinis & ventriculo nihil inveniebam, nec ullum incantationis veſtigium. Quæſtio jam eſt, an hæc fœmina fuerit incantata, & an Calculus ab incantatione poſſit eſſe? Item unde hæc uteri ſubſidentia?

L. Hermannus Erfurtô Vratislav, ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CLXXII.

L. AUGUSTINI HERMANNI.

MASSÆ MEMBRANOSÆ EX PERINEO EXCISIO.

VIrgo triginta ferê annorum, procerioris ſtaturæ, florida, vivida & ſana, ante annum & quod excurrit, onus humeris per gradus portat, falluntur pedes, præcipiti caſu à ſummo ad imum ruit, jacet cruribus alterô anteriùs, alterô retrò flexis; dolorem ſentit in abdomine, ſurgit, dolor paulò poſt ceſſat, nihil mali timet: poſt ſpatium trimeſtre quid fit? quoties erectô ſtat atque incedit corpore; durum & magnitudine *Ovi gallinacei tumorem* ſentit *in Interfœmineo*, cum obſcuro dolore, & quamvis hunc tumorem ſedendo reprimat, in abdomen, ſtanti tamen vel eunti relabitur. Clàm habet, nec rem aperit ſororibus; interim per ſemeſtre tumor ad capitis excreſcit magnitudinem, eunti pariter

AD OBS. CLXXII.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

riter & ſedenti fit moleſtus: exonerat tamen abſque moleſtia veſicam & alvum; quanquam hæc poſterior tardiùs faciat officium, ſed tarditate huic familiæ propriâ, ſingulis quoque menſibus debitum atque ordinarium Lunæ ſolvit tributum, ſed parciùs longè, quàm anteà. Suſpicantur tandem quid Sorores, quærunt ex ipsâ, illa negat omnia, donec in balneo res fit manifeſta. Accerſunt itaque Lithotomum, qui primò Topicis tumorem tentat diſcutere, nec omninò incaſſum. Concidit valdè, remanet tamen pars dimidia dura, nullis cedens Medicamentis per aliquot ſeptimanas applicatis. Vocatur Medicus, qui convenit cum Lithotomo de ſectione, inſtituitur ſine morâ, ſed neſcio, quô timore non abſolvitur, *particula* ſaltem *exſcinditur*, nec tumor imminuitur, vulnus curatur. Illa ſanitatis avida alteram urget ſectionem. Medicus non redit. Convocatur Collegium Medicum, conſultat, reiterandam ſectionem adprobat, feliciter abſolvitur, exſcinditur maſſa membranoſa, nec tamen admodùm dolorifica, in cavitate ſuâ ovi columbini magnitudine continens cartilaginem, ponderans libras duas. Vulnus iterùm curatur: ſed indies nova ſuccreſcit materia, forſitan ad priſtinam magnitudinem reditura: Notandum tamen, quod poſt ſectionem alteram menſtrua in debitâ iterùm copiâ fluant.

Quæritur: Quænam ſit pars primariò læſa: An Uterus, an veſica, an inteſtinum rectum?

L. Hermannus communicavit Dn. D. Petri Erfurti, indeq; Vratislav.

OBSERVATIO CLXXIII.

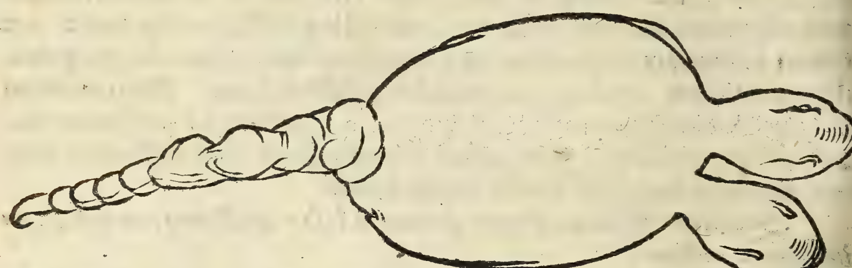
L. AUGUSTINI HERMANNI.

HUMORES ACRES ET FLATUS PRO VERME VENTRICULI HABITI.

VIr dealbator, cognomine dictus *Machelett*, Sexagenariô major, macer & pallidus, à quatuor annis circa Hypochondrium dextrum varios ſenſit dolores, paſſus quoque vomitus, ſingultus, ructus, non potuit ſolidos aſſumere cibos, ſed juſculis ſaltem contentus fuit: Aromata acriora ut & dulcia omnia valdè lædebant eum, acida verò modò grata, modò moleſta erant. Variorum hominum

imploravit

imploravit opem, & primò quidem (ut ſolent plebeji) agyrtarum, circumforaneorum, vetularum, poſteà balneatorum, pharmacopæorum, barbitonſorum, tandem etiam Medicorum. A plerisque præter purgantia valida nihil accipiebat, hinc malum indies magis magisque ingraveſcebat. Inprimis conquerebatur de verme vivo in ventriculo hoſpitante, & per intervalla per Oeſophagum unguibus uncis & caudâ mobili ſurſum reptante, cum ſummâ cordis anxietate, ſæpè ſuperveniente Lipothymiâ. Dicebat tamen ſe poſſe adſcenſum vermis interdum impedire, ſi ſcilicet manibus pectus comprimeret: Tunc enim decideret iterùm in ventriculum. *Imprimebat* ſibi *vermen* iſtum *ſub idea Lacertæ* bicipitis, cum corpore ovali & caudâ tortuosâ, ejusque *figuram* tribus ante mortem diebus in chartâ rudi carbone delineabat, præſente Chirurgô, hôc

modô, (vid. Tabulam) petens ſimul atque obſecrans, ut corpus in commodum aliorum poſt mortem aperiretur: die 12. Aprilis 1671. circa horam octavam veſpertinam diem obit fatalem. Res ſtatim ad me per chirurgum defertur, ejusque ultimum petitum refertur. Alterô die cum aliquot Medicinæ Studioſis & Chirurgo me confero ad locum, invenio ibi non cadaver, ſed Sceleton. Apertô abdomine & thorace primò invenio Hepar adſpectu quidem ſanum, ſed concavâ ſui parte cum ventriculo in regione Pylori ad latitudinem duorum digitorum arctiſſimè connexum atque concretum, quod non potui à ventriculo ſeparare, quin ejus læſa fuiſſet ſubſtantia: factô itaque in ventriculo foramine, cum ſtrepitu & ſibilo fætidiſſimi prorumpebant flatus. Porrò injectis tàm ſupra ventriculi ſiniſtrum, quàm infra dextrum orificium ligaturis, totum exſcindo, & factâ in ejus dorſo ſeu parte ſupernâ à Pyloro ad ſiniſtrum orificium transversâ ſectione, nihil in ejus cavitate vivi invenio, ſed ſaltem

ſaltem liquamen ſubcruentum & ſumme fœtidum : Præterea ille durior circulus, quibusdam Sphincter Pylori dictus, totus erat exulceratus, & variis excreſcentiis atris, lividis, glanduloſis, & maximè fœtidis obſeſſus, quæ omnem præcluſerant exitum alimentis è ventriculo ad inteſtina: Vix enim tenuis ſtylus penetrabat ad duodenum. Veſicula fellis ſolitô erat major, turgebatque bile. Pancreas erat ſiccum & duriuſculum. Inteſtina omnia inflata & inania, inprimis tamen illa conduplicatio inteſtini coli intra lienem & renem ſiniſtrum maximoperè flatibus erat diſtenta, ut & inteſtinum cœcum ad pugni magnitudinem. Lien nigricabat, ejusque vaſa erant varicoſa. Pulmones quoties acie cultelli vulnerabantur, fundebant liquorem lacti ſimillimum, ſuccedente paulò pòſt ſanguine ſatis rubicundô. Omnis aberat exulceratio. Pericardium aquâ copioſâ ſatis diſtentum. In renibus & veſicâ nihil obſervavi.

Quæritur: Quidnam ſub Ideâ Lacertæ fefellerit ægrotum?
Nos conjicimus, flatus fuiſſe.

L. Hermann. communicavit Erfurti D. Petri à quo Vratislaviam.

OBSERVATIO CLXXIV.

D. JOH. JACOBI WEPFERI.

MONSTRUM PER NUCHAM RESPIRANS.

DUm nuper apud *Illuſtr. Dn. Comitem à Montfort* fui, narravit mihi Obſtetrix ad lacum Acronium *in pago Langen Argen monſtrum fœmininum* 9. Mart. natum, collô, fronte, ſyncipite, maximam partem occipite deſtitutum, quod ſpiritum non per os, ſed *foramen in nuchâ patulum* ducebat; reſcivi demùm 14. Mart. jam abituriens, & 5. poſt ſepelitionem die, aliàs ſectione diligentiùs interiora perluſtraſſem.

In Litter. ad D. El. Rudolph. Camerar. Tubingam. à quo Vratislaviam.

Observatio CLXXV.

D. JOHANNIS WOLFGANGI MÖGLING.

DIABETES PER TOTAM VITAM DURANS.

RAriſſimum affectum eſſe *Diabetem Galenus* noſter ait *de loc. affect.* At in hâc ipsâ raritate ejus ſingulare hoc eſt, absque incommodo notatu digno *per totam vitam* eum perferre; Sicut apud nos *uxor molitoris* in proximo pago, quæ ab incunabulis ferè enormiter & quantitate vix credibili bibendo, tantundemque ſtatim per urinam emittendo adhuc vivit per viginti & quod excedit annos, optimè colorata, ſatisque valida, quamvis parumper macilenta. In puellari ætate aliquot menſuras aquæ, multumque vini ſingulis diebus hauſit, & adhuc cum minimùm ſex menſuris majoribus quotidianis ſitim ſopire vix poteſt, cum tamen nunc pro proportione non bibat, quàm anteà. Cauſam dicunt, quod pater illius ex ſtulto amore infanti adhuc vinum non permiſit tantùm, ſed etiam ultrò imperando obtulit: inde incendium renum natum eſſe putant, quæ tamen ſufficiens cauſa eſſe non videtur, niſi accedat viarum laxitas, & aliæ cauſæ forſan adhuc incognitæ. Ad remittendum calorem & placandam ſitim ante paucos annos me connivente (non conſulente, cùm noverim diuretica magis nocere, quàm prodeſſe) uſa eſt acidulis Taynacenſibus, ſed earum, quæ aliis præſcribitur, quantitate duplâ vel triplâ fauces aridas proluere vix potuit, omnium cum admiratione. Par exemplum vix legi, niſi quod Dodonæus c. 32. Obſ. recenſet; & Fernelius ſe noviſſe quendam, qui quotidie horæ ſpatiô tepentis aquæ medicatæ libras ſexdecim exſorbebat, ac qualem ſumſerat, talem protinùs emejebat, ſcribit.

D. Mögling Litt. ad D. Camerarium Tubingam, indeq; Vratislaviam.

Observatio CLXXVI.

D. ELIÆ RUDOLPHI CAMERARII.

ISCHURIA AD 22. DIES NON LETHALIS.

NOvi virum, eumque affinitate aliquâ mihi junctum, Fautorem meum, dum vixit, ſingularem, eô tempore ſexagenarium, qui *ob*

tumorem

tumorē vel abſceſsū in collo *veſicæ natū, per 21. dies ne guttulam* quidem *urinæ* emiſit; Cum *Exc. Dn. D. Cloſen Conſil. & Archiatr. Durlac.* Fautore ac Fratre meo honoratiſſimo ego vocatus ſum, vigeſimâ primâ die per *Chirurg. Durlacenſem Chriſtoph.* Böckhlern/catheterem, quem attuli, immiſimus, ſed ad veſicam penetrare non potuit, ſubſequentibus guttulis paucis ſanguinis, indeque materiæ purulentæ. Mane, die 22. pòſt puris non ita multi emiſſionem ſucceſſit urina, in majori quidem copia, ſed non prò tàm diuturnæ retentionis proportione, præſertim in viro, qui à potu abſtinere non potuit, neque etiam veſica, anteà multum diſtenta deprehendebatur. Nos judicavimus partem ſeri abiiſſe per unam vel alteram ſedem quotidianam; Per DEI gratiam convaluit hic vir, ac aliquot annos ſupervixit; Aſthmate tandem cum catarrho diem obiit ante annum.

D. Camerar. in Litter. ad Dn. Præſidem Suinfurtum indeq; Vratislav. Confer Anni II. Obſ. 30.

OBSERVATIO CLXXVII.
D. SALOMONIS REISELII.
EXPERIMENTUM CIRCA CONGELATIONEM.

ISaac *Heræus* Pharmacopæus Aulicus Hanovienſis, chimicorum laborum diligentiſſimus, qui poſt Fridericum Greiffium Tubingenſem ſecundus Theriacam Quercetani cœleſtem feliciſſimè Anno 1668. diſpenſavit; ille ſanguinem decollati Anno 1669. per alembicum deſtillavit, & aquam extractam in duobus vitris (ſingulô uncias quatuor capiente) bene tectis conſervavit in officinâ aëri expoſitam, eamque per hiemem rigidiſſimam ſequentis anni, limpidam & claram adhuc, nec congelatam invenit. Quod miratus cum medio Januar. ejuſdem anni ſeptuageſimi alterum ex his vitris tereret manibus, iterumque reponeret, ſtatim congelatam ſenſit, alterô adhuc intactô clarô remanente, cujus rationem Prudentiores divinent. An propter antiperiſtaſin? an ob commotas aquæ diverſas Atomos?

D. Reiſel. in Litt. è Hanovia ad D. Sachſium.

Observatio CLXXVIII.

D. SALOMONIS REISELI.

URINA DIU INCORRUPTA PERMANENS.

I*Saacus Heræus* Pharmacop. Hanov. vidit puerum Hanoviæ, qui cætera ſanus ab annis duobus ventrem, ut pueri rarò partem affectam diſtinguere ſolent, doluit & *urinam* emiſit totam cruentam, quæ aliquando *retenta* in vitro *per decem integras ſeptimanas* colorem non mutavit, neque fœtorem adſumſit, qui tandem conſumtus ætatis annô ſeptimô mortuus eſt. Apertô cadavere renum ſiniſter totus arenulis albis refertus, limosôque, viſcosô & calcariô ſerô impletus, inſuper calculis duobus inſtar zinziberis majoris gravidus, pependit tres libræ quadrantes cum uncia plus unâ.

D. Reiſelius è Hanovia datis Litt. Vratisl.

Observatio CLXXIX.

Dn. D. JOH. JACOBI WENCESLAI DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

MORS REPENTINA EX MORBO CADUCO.

ANno Dni. 1659. Menſe Octobri, dum eſſem *in Italiâ Ducatus Parmenſis Oppido Caliſtano* dicto, contigit, quod Dna. loci Illuſtriſſima *Comitiſſa Taraſconiana*, profectæ jam ætatis, at fortis & robuſta mihi conquereretur, ſe nocte, & manè dum ſurgeret, ſemper opprimi, & quaſi ſuffocari, aliàs totam diem bonam agebat, niſi quod obſervatum fuerit aliquoties non à longo tempore eandem *morbô Comitiali* laboraſſe. Ego examino omnia, unde oppreſſio illa oriri poſſet, tandem quæro, quô ſitu ſoleat decumbere, fatetur illa, ſe pronam ordinariè ſolere noctem tranſigere, damno eidem ſimilem decubitum, utpote periculoſum: promittit illa obedientiam. At quid fit: Imus ſani omnes cubitum, manè ſummô conclamatur ab Illuſtr. ejusdem Domino Marito, Illuſtriſſimam Comitiſſam fato ceſſiſſe, Accurrunt Illuſtriſſimi Filii, vocor ego, luſtramus corpus defunctæ, invenimus ſitu pronô,

capite

capite in pulvillum directô, obversô ſpumante ore, probabile, morbô comitiali ſuperveniente, talique ſitu inventam, ſuffocatam fuiſſe.

D. Dobrz. Litt. Pragâ Vratislav. ad D. Sachs datis.

OBSERVATIO CLXXX.

D. JOH. JACOBI VVENCESL. DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

PARTUS IMPEDITUS OB ABSCESSUM UTERI.

ANno Domini 1670. Menſe Auguſto in viciniâ meâ uxor militis cujusdam laborabat 5. aut 6. diebus *doloribus partus*, infans primis diebus vivus perſentiebatur, tandem nulla ſigna vitæ edens, & matrem jam doloribus fractam è vivis ſubſequi fecit. Rogor, ut ex charitate Chriſtianâ eandem aperiri faciam. Mitto, qui aperiant, brevi ipſe ſubſequor. Apertô uterô tantus fœtor emanavit, ut etſi in atrio domus res facta fuerit, præ abſurdiſſimo tamen fætore nemo ſat longô tempore accedere potuerit, tandem exemptô jam mortuô infante, *collum uteri abſceſſu turgidum* reperi, ſaniemque inde emanantem teterrimô fætore nares percellentem.

Hoc autem obſervatu dignum *circa fœtum* reperi. Infantem benè formatum, & ut judicare licuit, aliàs ſanum fuiſſe, & dum inſtabat hora exitus, ipſummet conatum fuiſſe viam quærere, per quam exiret, cumque eadem ob tumores eidem non patuiſſet, tamen tantos impetus fortitudinis propriæ exeruiſſe, ut magnam partem cranii in parte dextrâ ad intra ſibi compreſſerit, ex quo clarè eluceſcit non ſolùm vim expultricem Uteri facere ad protrudendum fœtum, ſed & ipſum infantem alaborare ad ſui è carcere illo tenebrarum ad lucem liberationem.

D. Dobrzensky Litt. Pragâ Vratislaviam datis.

Observatio CLXXXI.

D. JOH. JACOBI VVENCESL. DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

CALCULI PULMONUM ET VENTRICULI.

ANno 1665. dum corpus Illuſtrimi *Dni. Baronis Przihorzowsky* ex ulcere colli veſicæ defuncti aperiretur, præter opinionem apertis *pulmonibus* eosdem hinc inde plurimis *calculis* milii magnitudinem æquantibus refertos invenimus, copiamque illorum ad duo cochlearia capacia collegimus, ille aliàs nunquam de ullo dolore aut difficultate pulmonum conqueſtus. Mirum illorum præſentiam nullum notabile accidens Illuſtriſſimo Patienti unquam occaſionaſſe.

Cum è contra alia quædam fœmina ſutoris uxor non longô pòſt tempore me acceſſerit, & mihi *duos calculos amygdalæ magnitudinem*, figuram & colorem repræſentantes, monſtraverit, quos dicebat poſt diuturnos *ventriculi dolores* anxietates in appetentias tandem vomitivi uſu ſe ejeciſſe, ex eoque tempore ab omnibus moleſtiis liberatam fuiſſe.

Oritur dubium, cur re extraneâ in pulmonibus hærente ejusdem tamen non tàm facilè perſentiatur difficultas, cum aliàs ubivis minimâ re contrariâ poſitâ, Natura ſuas turbationes excitet? An ergò pulmones non ita ſenſu prædití, ut alia membra, & vero ſimile videtur, cum & Phthiſici, in quibus pulmones conſumuntur, de nullo planè dolore pulmonum, niſi tuſſis moleſta ſit conquerantur, & ſvaviter dies ſuos finiant.

D. Dobrz. Litt. Vratisl. datis.

SCHOLION.

L*Apillos pulmonum* ex pituita indurata, ſive ex Ichoribus, aut grumô ſanguinis aut reliquiis puris vi caloris induratos in religioſo Juvene è Soc. Jeſu hæmoptoïco pluribus annis redditos obſervavit *Carol. PISO de morb. ex ſeroſ. colluv. ſ. III. c. 4. Obſ. 46. p. 195.* vidit 95. calculos tuſſi rejectos *Zacut. l. 1. Prax. Obſ. 96.* & calculum nuce avellanæ majorem tuſſi rejectum *Joh. Prævotius apud RHODIUM Cent. II. Obſ. 3.* nucis juglandis quantitate in pulmonibus invenit *HILDAN. Cent. II. Obſ. 29.* nec non infinitos alios, grandes, pumici albo non abſimiles in femina tuſſi ejaculatos narrat *Idem HILDAN. Cent. VI. Obſ. 29.* Præteritô

teritô annô Vratiſlaviæ Bibliopola quidam contumaciſſima urgebatur tuſſi & aſthmate, quod generoſis & appropriatis remediis debellare non potui, donec poſt aliquot ſeptimanas *materiam* quandam *lapideam* calci ſimilem cum ſputo aliquantisper cruento (quod vi pulmonibus extruſa fuerat) oboli magnitudine ejecerit, unde tuſſis poſtmodum indies mitior facta eſt. Præceſſerat iter tempore ſicciſſimô, & credibile pulverem copioſè attractum in ramulis aſperæ arteriæ coagulatum huic malo originem dediſſe. *Dn. D. Chriſtianus LANGE Prof.* quondam *Lipſienſ.* celeberrimus, invenit in cadavere olitoris, quem temeraria bigamia capite damnaverat in demonſtratione *pulmonum tàm in arteriæ venoſæ, quam venæ arterioſæ ramulis* partim jam ſolidè duratos, partim adhuc aſpera ſcabritudine Tartariſatos *Lapillos*, uti eos recenſet *in Diſput. Curioſ. Med. II. §. 6.* Confer *Exc. Barthol. Cent. I. hiſt. 33. P. Paco Obſ. Anat. 9.* & *Phil. Salmuth. cent. I. Obſ. 7.*

Quoad *Lapides ventriculi* refert *D. Laur. SCHOLZIUS in MSS. ſuis* cum Patavii degeret ſe audiviſſe ab *Exc. D. COMASCO Profeſſ.* ibidem, quod in triremi mancipium quoddam *per vomitum* excuſſerit *Lapidem* magnum, duriſſimum, oblongum, & ob id ab omnibus cruciatibus & ſtomachi doloribus fuiſſe liberatum. *D. HÆFERUS Aulæ Cæſar. Medicus* Hornæ in Auſtria inferiore mulierem, quæ 40. annos *ventriculi* dolore, tumore, nauſeâ, inappetentiâ decubuiſſet, poſt mortem aperuit, *in* cujus *ventriculi fundo lapilli* inventi nullô cohærentes vinculô, ſed granorum inſtar pomi granati ſe mutuò amplectentes, tàm copioſos, ut binas volæ manus implerent, qui diu aſſervati, tandem friabiles facti, & in Sal luteum reſoluti fuerunt. *V. Hæfer. in Hercule Medic. Tom. I. L. III. c. 1. p. 120. Lapillos* in *ventriculo* Generoſi *Comitis Georgi de Oppersdorff in Sileſia* inventos deſcriptos exhibui in *Gammarolog. Curioſ. Part. I. c. 14. p. 291.* & delineatos *ibid. Tab. IX.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CLXXXII.

D. JOH. JAC. VVENCESLAI DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

MORS EX USU HELLEBORI ALBI.

ANno Dni. 1670. in Autumno contigit Præfectam Domus Illuſtr. cujusdam hìc Familiæ adiiſſe vetulam quandam, herbas venditantem,

tantem, eandem flagitans, quatenus illi purgans aliquod dare vellet, obedit illa, proque uno groſſo aliquot fruſtula *Hellebori albi* extradit, docetque modum ſumtionis, nempè infundendo radicibus per noctem vinum, idque vinum ebibendo. Sumit mane ægra, vomit, purgat, nullô rei, quam ſumſit, conſciô; Tandem præter opinionem Apoplexiâ tangitur, fit tumultus in domo, vocor ego, applicantur varia, nulla ſpes convaleſcentiæ apparet, tandem venitur in cognitionem rei, per ejusdem ſororem, quæ ægræ, dum venenum emiſſet, adfuerat, & radicum in ollulâ commonſtrationem, fiunt omnia poſſibilia, ad excitandam ægram, tandem ſpacio 24. horarum, nihil ullis Pharmacis proficientibus, cum conſternatione omnium, moritur.

[*D. Dobrz. è Pragâ Vratisl. datis Litteris.*]

SCHOLION.

ALex. *BENEVENIUS c. 51. de Abdit.* narrat ſimiliter Zenobium quendam quartanâ laborantem ſumtô *helleborô albô* poſt *6.* horæ ſpatium violentâ morte ſublatum fuiſſe, *& c. 52.* alium ſumtô *helleborô albô* ſanguinem rejeciſſe, & tandem ſubſecutô vomitu frigidô mortuum fuiſſe. Alium, qui ex ejusdem uſu fere ſuffocatus fuerat, reſtituit *Foreſt. L. XXX. Obſ. 9.* Ex vino rad. helleb. albi infuſo lipothymiis & ſudore frigidô ſuccedente mortem contigiſſe *Gabelchover. Cent. II. Obſ. 79.* atteſtatur. Solent unguentarii & ſeplaſiarii impunè vendere easdem radices, vocant Nieſeſäcklein/quas quia leviſſimô pretiô vendunt, mortes à plebejis ſæpiuſculè devorantur; ſed non rarò, ſi non ipſam mortem, tamen ſymptomata enormia, inappetentiam, cardialgias ſæpiſſimè excitatas fuiſſe, in Praxi me obſervaſſe memini, ut ſeveriore Magiſtratus ſcuticâ coërcenda eſſet licentia divendendi remedia talia deleteria. Rariſſimum namque *an* per conſuetudinem, *an* per Idioſyncraſiam Thraſiam Pharmacopolam & paſtores in Græcia integros manipulos *hellebori albi absq; noxa* devoraſſe, memorante *Theophraſto l. IX. Hiſt. plant. c. 18.* & de Eudemio Chio *Camerar. Cent. X. Memorab. §. 24. p. 31.* qui *Ellebori albi 22.* potiones unâ die accepit, nec tamen per vomitum & alvum purgatus fuit, quod ita ſe paraverat longâ aſſuetudine creſcente paulatim Ellebori mole. Quomodo *helleborô albô* tela olim venenata facta fuerint, cujus venenum ubi recenti ſanguini in vulnere permixtum, lethale fiat, vide experimenta facta in præſentia S. Cæſ. Maj. Ferdinandi I.

ex

ex *Craton. Epiſt. 139. à D. Laur. Scholz.* collect. *Camerar. Cent. X. Obſ. 79. memorab.* & in cauſas cur ſanguini non carni noceant inquirit *Caſp. REIES in Campo Elyſ. quæſt. 63. §. 45. 46.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLXXXIII.

D. JOH. JAC. WENCESL. DOBRZENSKY A NEGROPONTE.

PERLARUM MATURATIONIS HISTORIA.

HOc præſente Anno 1671. morabatur hîc *Pragæ Hebræus* externus, qui conquiſitis & coëmtis hinc inde *Margaritis immaturis*, ſive nullum candorem aut luſtrum habentibus, cujuscunque magnitudinis & figuræ, easdem perfectioni ſuæ reddebat, taliterque, quæſtum ſuum obibat. Invitavi illum ad me, ubi mihi immaturas, maturiores, & tandem arte ſuâ plenè ſplendore nativô illuſtres commonſtravit Margaritas, faſſusque ingenuè eſt, ſe illas facillimô modô, & naturali quidem absque ullis ingredientibus ad perfectionem redigere. Ego unicô, quô apud me fuit, colloquiô, ſicuti & ex relatione fidi cujusdam Amici tantum deprehendi, eundem ope aquæ fluviatilis easdem maturare, quô autem modô id faceret, ad ſequentem congreſſum id mihi proponendum reliqueram. Intereà me ægrotô, intellexi Hebræum illum ipſummet mortem ſibi acciviſſe, pharmacô ſibimet ipſi propinatô, die Paſcha noſtrum antecedente, nil poſt ipſum repertum ſcriptorum, nil notatorum inventæ multæ Margaritæ, pendentes in filis in capitello vitreo cucurbitæ impoſito, in quâ liquor aqueus, & hæc in furno arenæ ſituata, calore carbonum foveri videbantur, cæterùm nil à Judæis ipſi cohabitantibus in genere illo reſciri potuit. Doleo certè, me diligentiùs curioſitati huic aſſequendæ non invigilaſſe.

D. Dobrz. Litt. Pragâ Vratisl. datis.

SCHOLION.

DOlendum ſane hoc ſecretum cum exſpirante Judæo ſimul exſpiraſſe. Interim ex *Joh. Pravotii Secret. Remed.* Ducis Mantuæ experi-

mentum afferam, quod ad flavas *perlas occidentales perficiendas* adhibuit; nimirum uniones ſuſpenduntur in convenienti vaſe vitreo, cujus operculum foramine pervium ſit ad perlarum ſuſpenſiones, ita ut fundum non tangant, ſintque in medio vaſis pendulæ; ponendus autem in fundo vaſis Mercurius Hiſpanicus purgatus, tum obturatô undique vitreô vaſe fiat lenta ♎tio per tepidiſſimos cineres, donec uniones ſatis albi appareant. *IDEM Præf. in Secret. Remed. p. 183.* flavas factas, dealbandas docet, ſi ſumantur marmor, & albiſſ. oſſa vituli uſta pulveriſ. in ſubtiliſſimum pulverem & pollinem, in quem uniones reponendæ, & in pelle alba repoſitæ cum eâdem pelle fricandæ, ſic albiſſimas evadere. *Ludovic. MOSCARDI Nobil. Veronenſ. & Academicus Philarmonicus in Muſeo l. III. c. 16.* notat *Perlas*, quando annoſæ fiant, pondus amittere & colorem album, unde illæ fricandæ ſint cum oryza medium rupta, & cum Sale, hac ratione priſtinum acquirant ſplendorem.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CLXXXIV.

D. PAULI AMMANNI.

LOCHIORUM FLUXUS PER NARES.

M*Ulliebria purgamenta* (ſive menſtrualia ſive puerperialia fuerint) *non ſubſiſtere, utile*, prædixit Hippocrates *in 522ª Coacâ*, quod in *præced. 516ª* ſic explicuit: *Quæ ex partu & abortu copiſè, celeriter cum impetu ferri, i. e. fluere ſolent, ſi ſubſiſtunt, moleſtiam exhibent*, quæ moleſtia conſiſtit in rigore, Præcordiorum dolore, è quibus (uti habet prædictio Coaca 522ma) comitiales morbi oriuntur, niſi videlicet poſtmodùm decenter fluant.

Veritatem harum prædictionum propriô q. coriô ſtabilivit Lipſiæ Menſ. Jul. Anno 1670. paupercula quædam meretrix, Deſſavia Anhaltina, hæc fætum furtô conceptum, depoſitura, cogebatur ob fortunam ſummè tenuem ſub Dio Lucinam vocare, quæ ipſi quoque optatas tulit ſuppetias, filium optimè formatum in lucem mittendô. Aſt, dum enititur, ob externum, eumque udum aërem (qui in canicularibus quoque utero infenſus) Lochia retinebantur, quô factô, Symptomata ex ſuprà citatis prædictionibus coacis, ipſam miſerculam ſtatim invade-

invadebant. Interim providentiâ Magiſtratûs oppidani deferebatur in Noſocomium, in quo cum de Lochiis ſuppreſſis conquereretur, atque meô conſiliô uteretur, ſtatim curationem direxi eò, ut Lochiorum fluxus viâ ordinariâ promoverentur, ordinatis ad hunc ſcopum facientibus medicamentis: Verum enim verò irritô omnia conatu: Die tertiâ poſt partum, circa medium noctis, incipiebant *Lochia* erumpere *per* largiſſimam *hæmorrhagiam* narium, quæ duravit usque ad meridiem diei quartæ, quô fluxu etiam perfectè purgata, atque reſtituta fuit citra aliorum medicamentorum uſum.

D. Ammannus Lipſiâ datis Vratisl. Litt. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CLXXXV.

D. PAULI AMMANNI.

IMPOTENTIA AB OBSTRUCTIONE VASORUM SPERMATICORUM, ET SEMINIS EGRESSUS PER FORAMINA QUÆDAM IN PARTE DEXTRA EPIGASTRICA.

VIdi Anno 1656. *Wurzenæ* in Grammatophylacio Rev. Capituli Wurzenenſis ſcribam quendam, virum annorum 38. ſi ritè recordor, gracilis atque cachecticæ conſtitionis. Is *Dn. D. Gottfredo Welſchio &c.* aperiebat affectum ſatis mirabilem, ſatis etiam periculoſum, ratione facultatis Generatricis, & inſimul conſilium ejusdem anxiè efflagitabat.

Conquerebatur autem de *Impotentiâ coëundi*, non à flaccidô verpô, vel vitiô conformationis, oriundâ, quandoquidem urgebatur vehementiſſimis membri Erectionibus, ſed potiùs, quòd erectum penem, *nulla ſubſequi* voluerit *ſeminis emiſſio*. Pertulit hanc paſſionem per integrum annum, in caſſum ſemper ſolicitando venerem, quô ipſô tempore non parvam etiam virium jacturam perpeſſus fuit, adeò, ut ipſi Maraſmo via jam ſtrata videretur.

Natura, ſeminis copiâ procul dubio gravata, alium intereà quærit exitum, in parte dextrâ Epigaſtricâ, tria foramina, inſtar minimi fonticuli, excitando, per quæ laudabile ſemen, quoties volebat, veluti

lace papillâ exprimebat. An ulla cura potuiſſet adhiberi huic morbo, tunc diſputabatur, & plurimi ſtabant pro negativâ, quod eventus etiam docuit, quandoquidem paulò pòſt tabe correptus, obiit.

Clarum ex hoc caſu fit, quod naturæ omnium hominum, nullô utantur Doctore, Hipp. *lib. de alimentis p. m. 596.* præſertim in excogitandis viis, pro excretione retentorum; & Helmontius calculum meretur, quando *in lib. de Vict. Rat. p. m. 364. §. 19.* ita ſcriptum reliquit: Natura in homine eſt ſapientior quôvis Medicô, magisque gnara ſuæ utilitatis atque damni, quàm cuncta ſcholarum ingenia.

D. Amman. Litt. Lipſiâ Vratislav. datis ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CLXXXVI.

D. PAULI AMMANNI.

SUPERFOETATIO FALSA, QUAM MENTITUS EST MOTUS AQUARUM HYDROPICARUM.

IN *Medicinâ ſtatam ac certam doctrinam fieri, impoſſibile,* dixit olim *Hipp. de locis in homine p. m. 393.* Hinc vix improbandi, qui Medicinam, præſertim ratione Praxeos circa morbos internos, vocarunt Stochaſticam, quod multis rationibus præſtitit Hornius Lugdunenſis in *Comment. ad Botall. de Medici & Ægri munere p. m. 7.* Teſtantur hoc inſuper caſus circa negotium partûs humani, qualem quoque nunc ſubjungam.

Edidit Anno 1657. intra primum ab Urbe Lipſ. Lapidem, *in pago* Marck-Kemberg / mulier cujusdam ruſtici, filium, &, (uti poſteà colligere licebat ex eventu) in hoc ipſo puerperio reddita fuit hydropica, forſan propter ſuppreſſas purgationes puerperii, nec ipsâ, nec maritô iſtud animadvertente. Quid fit? Elapsô trimeſtri abdomen hujus paganæ in faſtigiatum attollitur tumorem, non ſecus, atque ſolet fieri in ingravidatione, quô tumore conſpectô ab obſtetrice, manu leviter abdomen comprimit, & ex obſcuro aquarum hydropicarum motu decepta, exclamabat, reſtitare adhuc fætum in utero ſuperfætatione conceptum, & ſtatim Medicum cum Chirurgis accerſi jubet; interim moritur hydropica mulier. Ne autem putatitius fœtus vitæ periculum aliquod pateretur, os gravidæ (ceu putabatur) impoſitâ clavi apertum

tenuerunt.

tenuerunt. Simulac verò corpus hydropicæ diſſectum, ſtatim poſt primam inciſionem tàm fœtida humorum colluvies proſiliit, adeò ut adſtantes abire coacti fuerint. Tàm certum ſignum eſt, rei cujusdam in abdomine motus, vel pro ingravidatione vel *ſuperfœtatione* concludenda! Siquidem *Tumor* iſte *abdominis non ab expanſione uteri, ſed à collectione Seri* hydropici proveniebat, qui ante ſectionem obſtetrici tantoperè impoſuit.

Hinc contra Hippocratem *l. de Sept. Part. T. 2. p. 168.* concludo, 1. Mulieribus fidem de partu vel ſuperfœtatione omninò eſſe denegandam. 2. Contra communem: Signa ingravidationis certa, nobis nondum conſtare. Si enim motus in dubium vocatur, uti facit hoc la commare del Scipione Mercurio *p. m. 124.* quid certitudinis ampliùs reſtabit? 3. Falſum & aniculare eſſe, os gravidæ apertum tenere clavi impoſitâ, ne fœtus in utero ſuffocetur. Vid. Horn. Lugdun, *in Microtechne p. m. 172.*

D. Amman. Litt. Lipſiâ Vratislav. datis.

OBSERVATIO CLXXXVII.

D. PAULI AMMANNI.

CURATIO FEBRIS MALIGNÆ, VIPERARUM VIVARUM DEGLUTIONE.

MIrabilem viperarum eſſe naturam, & maximam adhuc partem nobis incognitam, non ita pridem Nobiliſſimus *Franciſcus Redi* ex Obſervationibus ſingularibus, Orbi erudito notum fecit. Addam hiſce morbi hiſtoriam non omninò incongruam, ab *Illuſtr. & Nobiliſſ. Dn. Haub.* à M. *Sereniſſ. Saxon. Electori à Conſiliis* intimioribus, mihi ante aliquot menſes communicatam. Apud *Salmurienſes* in Galliæ Ducatu Andegavino Anno 1670. corripiebatur *Nobiliſſ. Dn. Craft* B. à B. febre quâdam malignâ, quæ omnium ferè Medicorum ibi celebrium, operæ illuſit, adeò ut ipſe Patiens prognoſtico relinqueretur. Alius Medicus ex viciniâ fuit advocatus, Empiricus vel Methodicus an fuerit, accuratè non ſcio, is quoque conclamatum, & de vitâ Nobiliſſ. ægrotantis jam actum eſſe conſpiciebat: nihilominùs in

in morbo extremo ad extremum remedium confugiendum eſſe, ipſi veniebat in mentem, propterea adſtantibus ab eo ſvaſum, ut, ſi vellent adhuc experiri medicamentum aliquod, deberent procurare tres *viperas* easque *vivas*, quas Dn. Patiens vivas quoque deglutiret; experientiâ namque conſtare, viperas veneno reſiſtere. Obſtupeſcunt! ſed obtemperant, atque ſummâ cum moleſtiâ, agonizanti ferè, tres viperas vivas deglutiendas præbent, quæ intra trihorium integram aſſuxerunt veneni vel Malignitatis labem, adeò, ut poſteà per ſeceſſum excretæ, præ inſigni Tumore, quaſi rumpi viderentur, quô factô ſenſim convaluit Nobiliſſ. C. B. à B. & per Dei gratiam peregrinationis metam proſecutus eſt. Si dubitare quis vellet de hiſtoriæ veritate, ei autentica teſtimonia, ſi fuerit opus, dehinc exhibebo.

D. Amman in Litt. Lipſia Vratilav. datis.

OBSERVATIO CLXXXVIII.

VINCENTII FABRICII POËMATION.

PESTIS VENERE CURATA.

POëmation hoc continet ſtupendum & admirabilem caſum, qui in Hollandia tempore peſtis Anno 1636. contigit, quando ancilla quædam Batava *peſte laborans*, tribusque in locis corporis carbunculos habens, cum juvene tamen amaſio in horto, quò delata fuerat, ſingulis noctibus *concubuit*, & illæſô Sponsô *convaluit*. Hôc mirô caſu perculſus *Vincentius Fabricius* Poëmation ſequens *ad Nobiliſſimum & incomparabilem Virum* CLAUDIUM SALMASIUM ſcripſit, quod quidem Anno 1636. *Hamburgi* ſumtibus Tobiæ Gundermanni, Typis Jacobi Rebenlein prodiit, ſed ob raritatem Hiſtoriæ & elegantiam carminis *à D. PETRI* Erfordia transmiſſum fuit, dignumque judicatum, ut *Miſcellaneis Curioſis* insereretur.

Maxime SALMASI, ſi te tua Gallia tandem
Reſtituit miti cœlo, Batavæque ruinæ
Subduxit fortuna caput, dum Leida nefandis
Cladibus obruitur, vaſtamque vagata per urbem
Dira lues mortem divulgat mille figuris,
Et centum manes urnâ confundit in unâ

Ingenium

Ingenium crudele necis : ſi ſalvus oberras
Ante Ararim patrium, ſeu Te lætiſſimus amnis
Sequana prærептum fatô, ripâque ſalubri
Detinet, ut quondam, clamabo munere tantô,
Compenſare nefas ſuperos, leviusque videri,
Quod Batavos preſſit dicam Te ſoſpite damnum.
Heu mihi, quàm fœdè cœli inclementia pulchris
Mœnibus incubuit! Heu quantô turbine fatum
Incidit in populos, raptamque à ſedibus Urbem
Eruit! Attonitæ, gratâque à ſede revulſæ
Exceſſére Deæ. Paſſa eſt langveſcere Phœbi
Ira Deum lauros veteres, mœſtamque Lyæi
Prætendi foribus taxum. Per funera Pallas
Ingreditur, ſperatque fugam : ſed Palladis ales
Funeſtæ bubo feralis præſidet arci,
Carmineque inviſô miſerum poſt omnia genti
Dividit augurium. Nec jam bacchatur in unâ
Urbe furor tabis, plenâ diffunditur irâ
Vis Superum : jam mille rogis Hollandia denſat
Funera : jam totis cumulata cadavera campis
Vix recipit tellus : ſuccumbitur undique morti.
Nec tamen intereà, dum formidanda reponit
Crudeles Libitina vices, ſcenamque tremendam
Inſtruit, & rabido præbet ſpectacula Diti,
Dedidicit præcox ſolitum fortuna jocari,
Inſanoſvè rogis aufert venus improba ludos,
Obluctata Diis ; mœſtisque illudere fatis
Obvia, & immiti componere triſtia riſu.
Infelix Ægle, cum toto corpore peſtem
Proderet, invenit, qui vellet amare cadaver,
Blanditiasque ſuas, & perſvadentia verba
Inter buſta loqui. Ne tanti neſcia facti
Poſteritas ſcelus eſſe putet, tacuiſſe furorem
Eximii juvenis, me tandem tradere famæ
Inſolitos ignes, ſumtosque ex morte calores,
Et facinus Cytheræa tuum, & ludibria gnati

Impulit Aonius complecti verſibus ardor.
Tu faveas perculſo, & non audita canenti
Maxime Salmaſi: ſi nondum deſiit eſſe
Fabricius quôcunque locô, tantique Penates
Ut quondam gratô venientem poſte receptent.
Certabat Batavis Ægle formoſa puellis
Moribus & vultu: ſed vili in plebe relictam
Fortunæ preſſabat onus: nec honoribus ullis
Conſpicuos referebat avos: ſed paupere cultu
Excludebat opes, centumque in corpore dotes
Servitiô, & triſti famulandi ſorte premebat.
Non oculos tamen effugit, laudemque juventæ
Ille decor frontis, paupertatique puſillus
Intervenit amor. Non ulla fidelius ardet
Fœta opibus, faſtuque ſuo: licet undique collo
Illudant gemmæ, rutiletque in veſtibus oſtrum,
Et moveat tenerum laſciva ſuperbia corpus
Mille modis, fiatque gradu manifeſta libido.
Egregius Coridon & Thyrſis viderat Æglen.
Thyrſidis ardori facilis conceſſerat Ægle
Et votis: movet oris honos, & vividus ævi
Sanguis, & inſigni volitans à fronte venuſta
Cæſaries, florensque novâ lanugine mentum.
Ille quidem ambibat magnis ardoribus Æglen
Fidus amans, totôque undabat pectore flammâ.
Nec leviter redamat, rudibusvè caloribus illa
Reſpondet juveni: ſed quô conſpectiùs ambos
Ureret, immani documentô explorat utrumque,
Conjungitque illum feralibus ignibus ignem
Immitis Lacheſis. Teneris contagia membris
Dividit, & totô extendit ſe corpore Peſtis,
Affligitque Æglen; arent fervoribus ora,
Quique rubor teneras formoſô flore puellæ
Tinxerat ante genas, atroces ducere flammas
Incipit: acceptum venæ ſenſére venenum.
Irrequieta tenent lethales corda calores,

perten-

Pertentantque caput. Totam juraveris Ætnam
Invaſiſſe artûs. Steropen tractare cerebrum,
Forcipeque immani præcordia vertere Bronten.
Jamque ejecta domô ſecretô ſecubat hortô,
Non ſemel infelix: & morbô triſtior omni
Illa fuga eſt: cingit miſeram mœſtiſſimus horror,
Vaſtitiesque loci: tabi fatisque relicta
Nequicquam Comites dominamque inclamat, & altâ
Poſcens voce Deos, averſos ſenſit utrosque,
Et precibus ſurdos: pavitant ad juſſa miniſtræ,
Languentemque procul ſpectant. Sic forte viator
Funeſtum Triviæ ſacrum cum conſpicit, horret,
Divertitque viam: rapidô ſic fulmine læſum,
Horrificat mentes, devitaturque bidental.
Thyrſis adeſt, animumque in mille pericula durat,
Fortis, & infeſtis queritur convitia Parcis
Teſtaturque Deos: ſi pœnas ſumere certum eſt,
Sufficio in pœnas: dilectis parcite membris,
Inque virum transferte iras, fatisque malignis
Hoc mactate caput. Summâ mercede puellam,
Compenſare juvat, & vitam morte paciſci.
Talia jactantem quantumvis languida virgo
Increpat, & damnat votum juvenile, precesque,
Opponit precibus. Pallenti brachia collo
Induit, attrectatque lubens morientia membra,
Thyrſis, & avelli negat imperterritus illis:
Nec timet ille luem: ſed baſia mixta veneno
Sumit, lethalesque halitus innoxius haurit,,
Confunditque ſuis. Tangit pia dextera virus,
Et meditatur opem: flagrantiaque ulcera mollit,,
Effingitque manu. Venus ipſa jacente puellâ
Suſcitat ardorem, mediisque ex ignibus ignes
Præcipitat, morbique incendia miſcet amori.
Sentit amans juvenis gliſcentem pectore flammam,,
Permittitque ſibi poſtrema auferre puellæ
Gaudia, præſentisque ardens diſcrimina lethi

Amplexu benè credit emi : moderatius Hero
Jactet amatorem : quantumvis æquore vaſtô
Suſtinuit tentare viam, jactansque profundis
Fluctibus, & trepidæ protendens brachia amicæ
Oſcula Leander tantâ mercede redemit.
Thyrſis amans famam cœpti majoris habebit :
Donec erit teneris petulantia grata puellis,
Et ſine fronte venus; juvenesque audere parati
Vim placidam, & lecto confundere vota calenti :
Ægle paſſa virum tepidis amplexibus æſtum
Digerit, & morbô nondum defuncta venuſtum
Diſcit opus : facilis Clotho miſerata puellam
Suſtinuit fuſum : triſtes venus ipſa ſorores
Exorat complere colos, repetitaque penſis
Nectere penſa novis. Vidit ridere coactam
Thyrſis, & inviſas luſu transmittere febres.
Ipſa favet morbo, & mavult ægrota videri
Parcarum ſecura, necemque evincit amando
Grataturque ſibi, cupidisque incincta lacertis
Thyrſidis, infandos ſentit ceſſare calores,
Et ſic ſanari jactat debere puellas :
Feralemque luem, quam non lenire Machaon
Ipſe, nec innumeros miſcens Epidaurius herbas
Poſſit, in amplexu juvenis miteſcere jurat.
Sic nos Eurydicem vitam ſumſiſſe priorem
Credimus, & blandâ victam dulcedine tabem
Complexu ceſſiſſe viri : quem pectine ſacrô
Inſtructum, facilique lyrâ penetralibus Orci
Fama eſt, Elyſioque auſum ſuccedere lucô.
Nec ſatis eſt Æglen mœſtô conſurgere lectô
Munere feſtivi juvenis, lepidôque refectam
Officiô veneris : geminant miracula Parcæ.
Thyrſida Dii tutantur. Habet quod Belgica mundo
Oſtentet, ſeros jubeatque ſtupere nepotes.
Et nunc ille ſuam tutis amplexibus Æglen
Detinet : illa faces præfert, optataque fronti

flammea

Flammea prætendi patitur ; geniumque calentem
Provocat, & ſublimi Hymenæum voce laceſſit.
Ipſa Venus, comitesque Deæ, formoſaque proles
Exiguo cum fratre Jocus nubentibus adſtant,
Spectatumque Deos Cœlô deſcendere cogunt
Attonitos monſtris audacibus : emicat inter
Plaudentes juvenes generosô vertice Thyrſis,
Conſcius ingentis cœpti, dextrâque rubentem
Pulchrius, oblitamque mali deducit amicam.
Tiſiphone procul infauſtis evincta colubris
Invidiæ manifeſta ſedet, pectusque dolore
Rumpit, & inſanâ vellens de fronte ceraſtas
Inquinat horrendô feralia pectora tabô,
Sanguineamque vomit ſaniem : ſed pronuba Cypris
Indomitam & fruſtrà jactantem à vertice virus
Corripit, & rabidam cœco demittit averno.
Ferte roſas juvenes, & ſpargite floribus Æglen:
Thyrſida formoſæ myrtô decorate puellæ,
Innexique manus feſtæ ſolemnia lucis
Inſtaurate choris, & blandô ducite cantu.
Me ſi fata volent, melioribus ire per altam
Auſpiciis Cyrrham, Muſisque faventibus uti
Et geniô, forſan famam ſperare jubebo
Thyrſida, diceturque æternis verſibus Æglc.
Intereà quantô diſponant ordine fata
Salmaſi, Superos mecum mirare potentes.
Sic lætas tibi fata vices, immotaque donent
Gaudia, & æternis æquent cum laudibus annos.

OBSERVATIO CLXXXIX.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

VERMICULI IN FUNGIS CYNOSBATUM INVENTI.

DIſſecui olim fungos Cynosbatum (Schlaffkunſten) ad uſus meos, in quibus inveni vermiculos teretes albicantesque, quos per anni

decurſum in ſcatulâ aſſervavi ſine fungis iſtis alioque nutrimento usque vivos, levique attactu ſeſe moventes. Miratus ſum oppidò, quomodo tam diu ſupereſſe potuerint. Non dubito opinari ex iisdem in liquorem redactis ſingulare confici poſſe ſomniferum, aliàs ipſi fungo adſcribi ſolitum.

D. Hagendorn è Gorlicio ad D. Sachſ. datis Litteris.

OBSERVATIO CXC.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

VERMICULI ALATI IN ROREMARINO REPERTI.

OMnem fermè plantam peculiarem producere vermem, autor eſt curioſiſſimus Kircherus *de Peſt.* Id quod & mihi ſæpe numerò obſervare licuit in variis plantis, præſertim verò in rore marinô, qui curioſo oſtendit vermiculos ex toto virides, matremque colore æmulantes cum ſigno quodam in tergo ex nigro viridiuſculo & quadrato, alis præterea ſtipatos, miræ conformationis, odoremque plantæ proprium ſpirantes. Ex iisdem collectis contuſisque per affuſionem ſpiritus rorismarini confeci eſſentiam coloris Smaragdini odoriſque fragrantiſſimi.

D. Hagendorn ad D. Sachſ. datis Litteris.

SCHOLION.

QUomodo *Franciſc. CORVINUS* Botanicus Romanus in diverſiſſimæ ſpeciei *herbis* ſingulari ſtudio in ſingulis ſingularem invenerit *vermem*, quem intra phialam vitream incluſum ejusdem herbæ foliis enutritum, viderit tandem aſſumtis alis in alatum degeneraſſe inſectum pro diverſitate herbarum diverſam ſpeciem figurâ & colorum varietate repræſentans, vide *Athan. KIRCHERUM in mundo ſubterr. L. XII. ſ. 1. c. 9. f. 347.* ubi quoque modum deſcribit *quomodo ex herbis vermes* producantur. Confer *Gammarolog. Curioſ. Part. I. c. 13. §. 12. p. 271. & ſeq.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSER-

Observatio CXCI.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

FOETOR IN FOEMINA PERDITISSIMUS.

PEr annos benè multos novi viduam quandam, quæ alioquin optimè ſana, tantum de ſe edit *fœtorem*, ut ad aliquot paſſus non ſine ſummâ percipi queat moleſtiâ. Quæcunque etiam manibus contrectat, vel veſtimentis attingit, ejusmodi experiuntur fœtorem plus quàm cadaveroſum. Confer Bartholin. Act. Hafn. Vol. 3. p. 30.

D. Hagendorn Litt. è Gorlicio Vratislav. datis.

SCHOLION.

NOrunt mecum viri plurimi noſtræ Urbis, Litteratum quendam, qui tantum *de corpore* ſuo *fœtorem* emiſit, ut cùm aliquot ante annos Theriaca miſceretur, & tot odorata ingredientia unà cum oleis deſtillatis opobalſamo ſuccedaneis piſtillô agitarentur, attamen fœtor in hypocauſto odoratis prævaleret, & nares adſtantium graveolentiâ cadaveroſâ feriret. *Sulphureum odorem* ex propriis brachiis obſervavit *CARDAN.* uti ſcribit *in vita propr. c. 37.* qualis etiam ex pueri capite exhalavit Romæ *Alex. TASSONUS meditat. l. 5. quæſt. 36.* & in Puero hydropico *ſulphureus* obſervatus Baſileæ *Rhod. cent. III. obſ. 8.* De *medico* quodam *Aſiano* notat *GALEN. l. 6. Epid. com. 4 §. 9* quod tam *putidum* ſub alis hircum aluerit, ut nullus vir elegantior ejus acceſſum ferre potuerit, niſi odoratis quibusdam aſperſionibus virorem hunc priùs mitigaſſet. In hunc optimè quadraſſet elegans *Epig. 55. L. VI. MARTIALIS in Coracinum fœtentem* ſcriptum:

Quod ſemper caſiâque, cinnamâque,
Et nidô niger alitis ſuperbæ
Fragras plumbea Niceroniana,
Rides nos, *Coracine*, nil olentes,
Malo, quam bene olére, nil olére.

In *fœminæ* verò *fœtorem* in annotata Obſervatione enarratum IDEM *MARTIAL. L. VI. Epigr. 93.* acclamaſſet:

Tam *malè* Thais *olet*, quam non fullonis avari
Teſta vetus, mediâ ſed modò fracta viâ.
Non ab amore recens hircus, non ora Leonis,
Non detracta cani Tranſtiberina cutis.
Pullus abortivo nec cum putreſcit in ovo
Amphora corrupto nec vitiata garo. &c.

tandem concludit:

Cum benè ſe tutam per fraudes mille putavit,
Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

Contra *Alex. Magni corpus odorem gratiſſimum* efflaſſe, quod fortaſſe fervido & igneo ejus corporis temperamento fuerit aſſcribendum; (an ex adulatione affictum?) teſtatur *Plutarch. in Alex. Magn. & l. 1. Conviv. quæſt. quæſt. 6.* De aliorum *animalium grato odore* ex cute exſpirante vide *Anni I. Miſcell. obſ. 97. Scholion.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CXCII.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

HÆMORRHOIDES IN VIRO SINGULIS STILLANTES MENSIBUS.

NOvi fabrum murarium nunc demortuum, quem ab anno ætatis viceſimo ad ſexageſimum usque, *fluxus hæmorrhoidalis ſingulis* fatigavit *menſibus*, perinde ac catamenia apud fœmellam ſtatô redire conſveverunt tempore. Retulit etiam, ſe iisdem affligi Symptomatibus, quibus menſtruatæ; retentas, vel nimium fluentes, iisdem quoque promoveri, vel ſiſti, quibus fœmellarum, remediis.

D. Hagendorn Litt. è Gorlicio Vratislaviam datis. Confer Barthol. Act. Hafn. Vol. 3. p. [illegible]

OBSERVATIO CXCIII.

D. GEORGII WOLFGANG. WEDELII

TERTIANÆ HYSTERICÆ.

NObilis fœmina 18. annor. ab abortu vix reſpirans, durante adhu[c] ſanguinis fluxu, corripiebatur æſtate præteritâ 1670. tertianâ in-
termittent[i]

termittente, quæ ob mira adjuncta Symptomata memoranda venit. Incipiebat Paroxyſmus, præter horrorem & dorſi dolorem, typo ſuo modò anticipans, modò poſtponens, cum *tuſſi leviculâ*, quâ continuante exoriebantur *ructus continui creberrimi*, ita ut ſingulis quaſi momentis ex-ploderentur, & horæ ſpatiô ferè trecentos numeraverim, pòſt cum æſtu hæc excipiebat *delirium maximum*, cum *motibus convulſivis capitis, pedum, brachii, maxillæ, tenſione abdominis & Lypothymiis*. A Paroxyſmo, qui ad 8. 9. 12. horas extendebatur, ut omnes tertianarii alii, optimè habebat. Præmiſſô, poſt fluxum ſanguinis, purgante, morbus feliciter & brevi ceſſit medicamentis antifebrilibus cum uterinis, maximè cinnabari nativâ, caſtor. & ex parte opiatis permixtis, non omiſſis extra Paroxyſmum ſpleneticis & aperientibus ♂libus.

Binis ab hâc reſtitutâ menſibus, *altera matrona* honeſta, vidua 35. annor. ſæpiſſimè aliàs affectibus Hypochondriacis & Hyſtericis pluribus, fluore albô, ſuffocatione, Hyſteralgiâ &c. conflictata, itidem tertianâ corripiebatur. Hìc eadem Symptomata, quæ priorem Nobilem exercuerant, non tamen adeò formidabilia ſeſe exerebant, ſemper ſc. cum Paroxyſmo hyſterica, communiter dicta, Symptomata experiebatur, ſuffocationem, tenſionem præcordiorum & abdominis ſummam, ructus, lipothymias, convulſiones, loquendi impotentiam. Quartus Paroxyſmus, ut ſolet, erat fortiſſimus. Iisdem medicamentis, pro individui habitu variatis, ſine purgatione, quippe quam vires proſtratæ prohibebant, ſeptimâ, ut prædictum erat, feliciter morbus terminabatur, ἐπισημασία. Miſſô circa Symptomata ipſa, an nempè hyſterica dicenda ſint, diſcurſu, hoc ſolùm obiter addere lubet, me ructus frequentiùs etiam aliàs in Epilepſiâ obſervaſſe, deinde, de quo alibi forſan latiùs, Symptomatibus his, ut talibus, feliciter oppoſui ~um ⊖ ✻ci ♂lem, cum aq. Lil. Conv. ſpirituoſâ maritatum. *Tertianam Scorbuticam*, ſemper cum maculis inſtar Petechiarum paroxyſmantem, tandem viperinis debellatam, in Studioſo Weſtphalo olim adnotavi, cum in Academiâ Praxin exercerem.

D. Wedel Litt. è Gothâ Vratislaviam ad D. Sachſium datis.

OBSER-

Observatio CXCIV.

D. GEORG. VVOLFGANGI VVEDELII.

COR IN DEXTRO LATERE PULSANS.

UT pluribus curioſis anſam præbet ventilatio cordis, v. g. illud ſenſu carere; juxta *Harvæum Exerc. 51. de gen. animal.* ſanguinis eſſe fontem, quod præter recentiores ipſe *Ariſtot. l. 1. H. A. c. 17.* alibique, & *Plato in Timæo p. 543.* confirmant, ſedem vitæ, ipſis ſacris teſtibus *Proverb. c. 4. v. 23.* de quibus aliisque latus differendi ſeſe offerret campus. Ita potiſſimùm hoc rarum eſt, illud *ſitum mutaſſe*, & *latus* thoracis *dextrum pulſaſſe*, quod in viro quadragenario, & Reginâ matre Chriſtianiſſimi Regis Ludovici XIII. vidit *Riolanus animadverſ. in Bauhin.* Vidimus cum miraculo idem in Typographo *Wolffg. Chriſtoph. Cramero*, cui *cor in dextro latere* ſemper *palpitat*, licuitque cum aliis multis ſæpiùs percipere tactu veritatem.

D. Wedel in Litt. è Gothâ Vratisl. ad D. Sachſium.

Observatio CXCV.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELII.

AMULETUM CONTRA HÆMORRHOIDES COECAS, MARISCAS, CONDYLOMATA CERTISSIMUM.

QUæ de *Amuletis* vulgò ſcribuntur, rarò admodùm explent Autorum effata, ſi ad experientiæ amuſſim judicentur, ut ferè omni exciderint præconiô. Laudetur *Hartmanno* in Epilepſiâ Sambucus in ſalice creſcens; extollat radicem Rheumaticam *Dodonæus*, maneant *Dioſcoridi* & *Scaligero* vermes Dipſaci in Quartanâ: ſtet ſua laus in Hæmorrhoidum dolore Linariæ, Scrophulariæ, aliisque in peſte & variis morbis Periaptis. Hoc *Amuletum* firmo ſtat talo, & ſine ullâ ſuperſtitione, temporisque vel loci obſervatione Medicum juxta ægrumque exhilarat. Quoties à partu difficili Mariſcæ infelices vexant & torquent puerperas? Quàm urgent ſæpe dolore etiam fluentes hæmorrhoi-

morrhoides? Quot dantur Hypochondriaci, quibus eò derivatur mali ſentina? Omnes in hoc inveniunt auxilium. Linariæ pinguedine non rarò exaſperati dolores, (neque enim pinguia ſemper patiuntur tubercula hæc) Crocus Metall. Magiſt. ♁ni, Antimon. diaph. album Græcum, cum aliis remixta pigrè ſe utplurimum gerunt. Soli tot ſeculis ignorato huic amuleto manum dat moleſtiſſimum malum. Neque enim ullus autor vel gry quidem de illo meminit. Et ne lectorem curioſô hôc medicamentô excludam diutiùs, *Fabariam* ſeu *Telephium* illud eſſe, publicè jam propono. Sin obſervationes deſiderentur, ut fides fiat laudibus, ex plurimis hæc ſint locô pignoris. *Sereniſſima perſona*, *matronæ* plurimæ illud expertæ, poſt exantlatum partum novos dolores ab his tuberculis paſſæ. *Vir primarius*, cùm hypochondriacis plurimis conflictaretur Symptomatibus, fluentibus Hæmorrhoidibus tubercula experiebatur ſummè dolorifica, reliquis omnibus, ipsâque linariâ incaſſum tentatâ, unicâ nocte ab appenſô amuletô nil de illis ſenſit reliquum. *Vir Reverendus* iisdem divexatus, ad ſtuporem levamen percepit. Taceo plures, qui ſedere nequiverunt, nec ſtare, fruſtra macerati à variis unguentis, linimentis & aliis externis. *Appenditur* verò *radix Telephii recens*, (vel aliquot ſaltim nodi, prout nodi ipſi plures vel pauciores in ano protuberant) cum filo in dorſo inter Scapulas. Simul cum marceſcente radice, tabeſcit & evaneſcit omne tuberculum. Uſus aliàs externus hujus plantæ ab officinis hactenus ferè excluſus, tùm à maculis à lue venerea relictis, *teſte Solenandro in Conſil.* tùm in venenis extrahendis non eſt contemnendus.

D. Wedel in Litt. è Gotha Vratisl. ad D. Sachſium miſſis.

OBSERVATIO CXCVI.

D. GEORG. VVOLFGANGI VVEDELI.

*⦶ *CALE, LAPIS PRUNELLÆ ABSQUE 🜍E.*

MIrus luſus eſt ⊖lium volatilium & fixorum, ægrè invicem jungendorum. Propelluntur à fixis ſeu alcalibus volatilia, abſorbentibus ſc. acidum, quo ceu compede ligabantur; additô hôc iterùm, ad ſenſum fixantur denuò eadem, iterumque additis lixiviis

 evolant.

evolant. Nemo miratus eſt hactenus, injectum ⦶tro candenti 🜍ur ardere, utpote per ſe totô die accenſum lucens: illud verò mirabile eſt, *Sal ✻cum* eidem injectū flammam ſimiliter ciere. Proceſſus eſt facilis: ℞. ⦶ puriſſ. p. iv. fluat leni igne in ✢lo, tunc ℞. ⊖ ✻ci pulveriſat. pj. vel ſemis ſaltem. Inde parum per vices cum cochleari, ut detonentur omnia, funde in mortarium æneum, ut frigefiat. Ita depuratum candet ⦶, ut nunquam ferè à 🜍e. Laudat ⦶ cum ✻co fuſum maximè *Deodatus l. 1. Panth. Hyg. p. 147.* ubi recipi jubet ⦶ ℔j, ✻ci depurati ℥iv. vel ℥v. & fundere ſecundum artem. Sed eô modô mixta ſimul facile in periculum conjicient artificem. Dicit remedium præſentiſſimum in Prunellâ. Nec minùs in febribus aliiſque morbis utiliſſimè datur, ubi lapis Prunellæ aliàs commendatur. Sed de his aliiſque conſimilibus latiùs in *Diatribe noſtrâ curioſâ de ⊖le ✻co propediem edendâ.*

D. Wedel in Litt. ad D. Sachſium è Gothâ.

vid. Addenda p. 403.

OBSERVATIO CXCVII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI.

LIPOTHYMIÆ, SYNCOPES, PALPITATIONIS CORDIS CAUSA NOVA.

IN Chimicis liquores varii ſecum confuſi non invicem ſemper ſe ſubeunt, ſed prout particulæ variis figuris, motibuſque & proportionibus inter ſe invicem præditæ, & conſequenter ſymbolicæ vel aſymbolicæ exiſtunt, ita vel ſe deſtruunt mutuò, vel amicabili coitu junguntur, vel in aliud ens mutantur. Hôc modô elegans experimentum fecit *Olaus Borrichius* apud *Bartholin. in Epiſt. de Hepat. defunct. p. 83.* qui ſanguini canis arterioſo in quinque diverſis vaſculis poſito quinque diverſos liquores miſcuit, 🜄, oleum, ⊖lis ♀ri, ſolutionem Aluminis, Spir. Vin. & ⌒tum ⊖ ✻ci, & accuratè inde productos effectus ad notavit. Certum eſt, à ſubeuntibus ſanguinem humoribus variè alterari in corpore ipſius craſin, varioſque inde reſultare morbos. Et inter alia producta non leve eſt *grumeſcentia ſanguinis*, quæ ſi contingat, accedente nimirùm ſanguini concentrante fixanteque tali liquore vel vapore, certiſſimum eſt, turbari Oeconomiam ipſius, & dari Lipothymias, & Syncopes, ſi in gradu majori id fiat; ſin minori, expultrix cordis ad

motum illegitimum irritatur, palpitationem tremoremvè inducit. Huc ſpectat concentratus fixusque leviter ſanguis *Harvæi Ex. de G.A. 50 p. 193.* Tunc talia, quæ coagulationem hanc impediunt, ſummè proſunt, hinc *Corallia, Ocul.* ♋. *Perlæ, Zinabaris,* & *Lap. Bezoar* ipſe proſunt, item *ſuccus citri,* & commendata *Höfero Mixtura ſimplex,* aliaque. Illud enim mirum eſt, & peculiarem diſcurſum requirit, quod acida ſanguinem fluxilem & tenuem coagulent, craſſum verò & coagulationi deditum reſolvant. Hinc & externè in dictis cordis infirmitatibus acetum & acida ſummè proſunt, 1. quia propter ⊖lia volatilia ſubitò penetrant ad cor. 2. Unà ſtimulant naturam, quæ inde ad ſe redit. 3. Quia reſolvunt ſanguinem, quibus non inconcinnè additur à nonnullis, 4. Quia abeuntes Spiritus quaſi figunt. Poſſent hæc omnia latiùs deduci, ſi tractatum, non Obſervationem ſcribere animus eſſet. Hæc tamen adhuc addenda. Vir illuſtris Hypochondriacus tùm aliis olim Symptomatibus, vertigine præſertim, afflictus, tùm hactenus aliquoties *palpitationem cordis* paſſus eſt tantam, ut ad 50. aut 72. horas non rarò duraverit. Imminente malô, ſi leviter in ſtrictiſſimâ diætâ, vel minimum exceſſerit (aliàs potiùs proficuis, quàm noxiis cibis,) ſentit cor quaſi conſtringi, ab elatis ex Hypochondriis humoribus. Quis dubitet, à conflictu humorum & miaſmate inde in ſanguinem diducto, coagulationem illi attentari, undè cor palpitat. Bini alii Hypochondriaci, alter juvenis, alter ruſticus vir 35. annor. dolore Hypochondriorum vexati, Syncopen aliquoties de ſubitò experti, cum *ἱφιδρῶσι*, pallore & ferè *ἀσφυξία* ſolis reſolventibus & præcipitantibus talibus reſtituti hactenus nil tale patiuntur.

Aſſerti noſtri veritatem dilucidant fibræ ſanguinis, quæ juxta *Platonem* in ſanguinem diductæ & ſparſæ ſunt, ut mediocrem tenuitatis & craſſitudinis habitum conſequatur, neque propter caliditatem, cùm ipſe ſit lubricus, ex raro corpore defluat, neque, ſi craſſior ſit, ad motum fiat ineptior, atque ægrè per venas fluat & refluat. Harum ſi natura conſideretur, quod, (quæ etiam Platonis verba ſunt) à bile, aliiſque humoribus cum puro ſanguine mixtis ex ordine facilè dimoveantur, tùm ex hypotheſi Sylvianâ, varios morbos, tùm hunc ipſum tremorem, quem *Plato* nominetenus attingit, oriri poſſe manifeſtum eſt. Vide locum integrum elegantiſſimum in *Platonis Timæo p. 549.*

D. Wedel in Litt. è Gothâ ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CXCVIII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDELI.

DIABETES A POTU SUCCI BETULÆ LETHALIS.

VIr magni nominis 1669. à ſcabie anteà medicamentis ordinariis liberatus, vere ineunte 1670. pro præſervatione, inſciô Medicô, bibit per vices ultra 15. menſuras *ſucci betulæ*, etiam tandem ferè corrupti. Inde in corpore cacochymico (quod in non levi gradu habebat) & ſcorbutico turbati humores à natura irritata omnes ad renes & veſicam affectabant viam. Sitis urgebat maxima, calor auctô morbô accedebat fortis, & quotidiè triplô ſextuplôque ferè demum majorem potu excernere cogebatur urinam, cum odaxiſino partium. Omnibus ſpecificis internis & externis, ♁libus, ipſisque opiatis incaſſum adhibitis, convulſivis accedentibus motibus moriebatur. Ut *Diabetes* vulgò Siphonem notat, per quam aqua citò *διαβαίνειν, tranſcendit:* ita affectus hic nominis ſui originem re ipsâ ſatis ſuperque comprobat, nec minùs ſiti immensâ, nullâque potatione ſedandâ, moleſtus eſt, unde Dipſacus audit, ut aliorum nominum, quod v. g. hydrops ad matulam, lienteria urinalis &c. audit, taceamus. Viſcerum æſtus maximus illi conjungitur, & incendium tale Pathognomonicum ſignum *Diabetis* idcircô rectè dicitur à *Riolano l. contr. Chim.* Rarior quidem habetur affectus, ſin tamen obſervata autorum colligamus, exempla plura videre licet, præter *Galenum*, apud *Eraſt. Conſil. Med. 5. p. 187. Lomm. Obſ. Med. l. 2. p. 190. Cardan. Curat. admir. 27. Ruland. Cur. Empir. 98. Cent. 2. Dodon. Obſ. c. 42.* item apud *Tulpium Bartholinum, Rolſincium, Hollerium* &c. Sed cauſa ipſa indagatu eſt longè difficilior, neque enim vel ſolus calor viſcerum, vel aër ambiens attractus, ut quibusdam viſum fuit, & in corpore in aquam reſolutus, aliæque vulgares ſufficiunt; Verùm dubio procul adeſt colliquatio humorum & partium in corpore, ſive ab aceſcente ſanguine (vid. *Willis Tr. de Urin. p. 346.*) ſive ab aliis cauſis inducta. Viam videntur propinquiorem concedere ipſæ lumbares lacteæ, per quas ad Renes, p. n. ipſorum attractione aucta, ſtatim fluit materia, & quidem ob alterationem ibi nullam factam, ſine ſubſtantiæ mutatione.

BRITISH M
NATURAL H TORY.

Ad Obs: CIC.

Ao j621 ist diſer Haſe vor Ulm in Erasmi Hü
tſchengarten gefangen worden.

Succum itaque *betulæ* addidiſſe humoribus ſtimulum, extra controverſiam eſt, ipſeque æger confeſſione ſuâ id dolebat. Eſt enim Diureticum impropriè dictum, quod Helmontii ſuffragiô ad calculum curandum facit, quô nomine Sereniſſimi quidam Principes nuperis annis ex eô, locô aquæ ſimplicis, cereviſiam parari mandarunt, utile Nephriticis alimentum medicamentoſum.

Ab ipſis *Acidulis Diabeten* obſervatam vid. apud *Hildan. Obſerv. 53. c. 5.*

D. Wedel Litt. è. Gotha Vratislaviam datis.

OBSERVATIO CXCIX.

D. SALOMONIS REISELI.

LEPUS MONSTROSUS.

SI *leporem* hominibus eorumque affectibus adjungere conceſſum fuerit, poſſem monſtrare imaginem *leporis bicorporis* cum octo pedibus, quatuor auribus, facie duplici inſtar Jani alicujus, quem Illuſtriſſ. *Comes Hanoviæ Dn. meus* Clementiſſimus, *Dn. Fridericus CASIMIRUS* inter rariora ſua ſervat, & ex hæreditate Beatiſſ. *Dn. Fratris Joh. PHILIPPI* habet, cum hâc inſcriptione: Anno 1621. *Lepus* hic prope Ulmam in Eraſmi Geutſchens horto inventus fuit. Fertur de eo, feſſum unâ facie vertiſſe corpus & pedes, iisque mutatis æquè commodè & novis quaſi viribus, cucurriſſe.

D. Reiſel è Hanovia Vratislaviam datis Litter.

Confer ſupra Obſ. 94. Anni IIdi.

OBSERVATIO CC.

D. GEORG. SEBASTIANI JUNG.

MONSTRUM LEPORINUM.

MItto *iconem monſtri* cujusdam *Leporini*, cujus effigiem in Arce *Lib. Baronis à Preuner* in Auſtria ſæpe videre contigit. Unicum caput cum auribus arrectis tribus, corpus bigeminum cum 8. pedibus, quorum duo cum anteriore corporis unâ

parte verſus ſuperiora elevati. Captus hic Lepus Anno 1583. in venatione menſe April. Turkenheimi ad Sarckam, & ſtatim Principi Palatino *Johanni Caſimiro* Fridelshemium transmiſſus.

D. Georg. S. Jung. è Viennâ Vratislaviam ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CCI.
D. GODOFREDI SCHUBERTI,
APHONIA EX VARIOLIS.

Puella 3. Annorum Hans Graſes Pilearii in platea Oppolienſi *Brega* filia *muta* facta eſt *ex variolis* ob neglectam in principio medicamentorum convenientium adhibitionem, DEÔ tamen auxiliante, diſcutientibus

ſcutientibus & aliis remediis intra 10. dies *obmuteſcentia ſoluta* & loquela reſtituta eſt; ſed quia reliquiæ materiæ malignæ è corpore non penitus evacuatæ, parentes verò ſolâ loquelæ reſtitutione contenti fuerunt, illa ſubinde febriculâ & convulſionibus tentata fuit.

D. Schubertus è Bregâ ad D. Henr. Volgnadium Vratisl. datis Litter.

OBSERVATIO CCII.

D. GODOFREDI SCHUBERTI.

PLEURITIS PERIODICA.

IN Caſparo Thiel Ludimoderatore *Bregæ* obſervavi *Pleuritin periodicam*, quæ ſingulis ſeptimanis VII. per biennium hactenus recurrit, quia verò nunquam ultra 4. diē duravit, ideo remedia ordinaria pauca fuerunt adhibita. Nunc cùm malum quò ſæpiùs, eò graviùs repetat, venæſectio & ſpecificis aliis tum curatio, tum præſervatio inſtituta, unde expectandus terminus recidivæ an periodicus rurſus futurus.

D. Schubert. è Brega ad D. Vollgnadium datis Litteris.

OBSERVATIO CCIII.

D. GEORG. CHRISTOPHORI PETRI.

CONCEPTIO HERMAPHRODITICA SEU ANDROGYNEA.

FOrtunius *Affaytatus*, *Phyſicus* atque Theologus *Italus* inſignis in ſuis *conſiderationibus Phyſicis atq; Aſtronomicis*, Paulo III. Pontif. Max. inſcriptis, & Venetiis, Anno 1549. impreſſis, *de conceptu Androgyneo cap. 2.* hæc habet: Merlinus Britannus divinus vates, anno à Chriſto nato 446. ex eâ matre natus eſt, quam conſtabat ſine viro concepiſſe, cum forte, ſe cum viro jacere ſomniaret; id *Sabellicus* ſcriptor hiſtoriarum diligentiſſimus, aliique Hiſtorici & Chronologi, præſertim apud Anglos, literis prodiderunt. Averrhoës aſſerit, hujusmodi caſum ſuô tempore accidiſſe, hoc eſt, virginem ſine virili concubitu concepiſſe & peperiſſe. Divus quoque Thomas ait, ſuô ſeculô idem eveniſſe. Norates etiam paucis abhinc annis teſtantur, idem Cremonæ contigiſſe.

Vivunt-

Vivuntque adhuc dum obſtetrices boni nominis, tùm probatiſſimæ quædam matronæ, cum quibus hac de re ſæpè longos ipſe ſermones feci, quæ jurant, ſe huic ſpectaculo interfuiſſe.

Allegatus Autor *cap. 5.* ſuam hac de re ſententiam fert, dum dicit: Dari *hermaphroditos utriusq; ſexûs* munus egregiè abſolventes, & alterum tantummodo ſexum foris oſtendentes: fæminea genitalia exteriùs conſpicua eſſe, virilia intus latere, ſemine prolificô prædita, & per certum ſeminis ductum, quotiescunque opus ſit, ſemen ad matricem deferre, vehementi aviditate illud excipientem: illudque penetrare illæſâ etiam virgineâ membranâ in loca ad generationem accommodata: illicque reſidere, & ita conceptionem fieri, eôdem modô, ac ſi cum viro rem habuiſſet: & hoc plerumque ſolere per ſomnum uſu venire, quô tempore ſagax natura ad venerem excitandam varia ſimulacra confingere facilè poteſt. Servatis igitur naturæ legibus, ſatis conſtare arbitratur, mulierem ſine viro foris adhibito concipere poſſe: quâ in re providæ & almæ naturæ gratias ingentes agendas eſſe cenſet, quæ nullô pactô genus noſtrum perdi aut exſtingui voluerit: etiamſi viri non invenirentur, aut fœminas prorſùs odiſſent. Immò omnia procuraſſe naturam ſtatuit, ut humanum genus tueretur & conſervaret, illudque homine etiam invitô latiùs propagaret.

Rarus hic Tractatus plurima alia paradoxa in ſe continet non ubivis obvia: Specioſas etiam rationes complectitur, *cur magnes ſe ad polum vertat*, in quibus eruendis hactenus plurimi deſudarunt. *An* autem *Lectori Curioſo author hic in omnibus ſatisfaciat, in medio relinquitur.*

D. Petri in Litt. Erfurtô Vratiſlaviam ad D. Sachſ. datis.

SCHOLION.

ARiſtot. l. 4. de Gen. Anim. c. 4. judicat, *de Hermaphroditis:* quibus gemina ſunt pudenda unum ratum, alterum irritum habent. Non verum hoc *Ariſtot.* decretum eſſe ſtatuit *Joh. Faber Lynceus in Not. ad Hiſt. Mexic. f 547.* certorum, *inquit*, mihi fide teſtimoniorum conſtat, fuiſſe egregia ſtatura & venuſta facie juvenem, qui modò gladium cingebat, modò colum tractabat, & agere patique poſſet. Niſi *Ariſtotel.* intelligat, qui fœcundum virile profundit ſemen concipere non poſſe, aut vice versâ, quæ gravida ſit in alia fœmina generare non poſſe. Contrarium, *ait*, ferè foveo Ariſtot. ſententiam. Exenteravit *Theophil. Molitor Lynceus* in Fabri æde murem majorem, Rattum, qui *hermaphroditus* erat & prægnans,

gnans, novem maſculos uterô concluſos geſſit, non majores, quàm aliqua magna formica, vivos omnes, & in quibus cor pulſare viſum eſt; erant huic omnia fœminam conſtituentia genitalia, & ſemen præparantia, conficientia teſtes, ac deferentia vaſa unà cum matrice: alterâ ex parte aderant omnia vaſa ſemen facientia & jaculantia maſculina cum ipſo veretro, teſtibus, veſiculis ſemine denſô & optimè concoctô onuſtis. *Hactenus Faber.* Memorat *WOLFIUS in memorabil. Tom. II. Centenar. XVI. f. 510.* fuiſſe *Hermaphroditum Hieronym. Montano* Gallo ſatis cognitum, qui ſexus muliebris putabatur, viro nupſerat, cui filios aliquot & filias pepererat, ſed nihilominus ancillas compreſſerat, & in his generare ſolitus fuerat. Licet itaque rarum, ut *Hermaphroditus* utroque ſexu & incubum & ſuccubum cum aliis agere poſſit, & utrôque fœcunditatem exhibere; ut tamen ſolus ſibi ipſi utrôque ſexu ſufficere poſſit, res videtur eſſe valde difficilis, quæ & credi & probari ſatis poſſit.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenb.*]

OBSERVATIO CCIV.

D. CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI,

URINÆ EFFLUXUS AD RADICEM PENIS.

URina ſæpiſſimè non per ordinariam viam, ſc. canalem penis, ſed per alia & quidem extraordinaria nonnunquam loca emittitur. Urinæ per alvum ejectionem propter veſicæ ſphincteris ſcirrhum recenſet Horſt. *S. 19. Epiſt. Med. p. 514.* Similes Obſervationes Rhod. *Obſ. Cent. 2. p. 116.* & Anton. Beniven. *de abdit. morb. & ſanit. cauſ. c. 7.* annotarunt. Urinæ per ſcrotum evacuatæ hiſtoriam habet Thom. Barth. *hiſt. c. 4. p. 422.* Puer per foramen accidentarium non procul à perinæo à calculo factum minxit. *Salm. Cent. 1. Obſ. Med. Obſ. 60. p. 39* Monachus quidam ex ſuppreſſione urinæ non multis diebus pòſt illam per inguina, femora, nates, vicinaque loca emiſit. Euſtach. Rudius *lib. 2. c. 53.* Urinæ excretio per foramen prope teſticulos. Amat. Luſit. *Cent. 2. cur. 21.* Quidam ſubtus circa glandis radicem urinam & ſemen emiſit. Plater. *in Obſ. c. 792.* Puella quædam paulò ſupra vulvam urinam reddidit. Anton. Beniven. *de abd. morb. & ſanit. cauſ. c. 90.* Cuidam ex umbilico urina effluxit ſine collectione

aquæ in abdomine. Fernel. *lib. 6. de part. morb. & Sympt. c. 13.* Thom. Barth. *hiſt. cent. 1. p. 115.* Urina per Perinæum. Dodonæus *ad c. 78. Beniv. de abd. morb. & ſanit. cauſ.* Urina per femur, Fallop. *de vulner. c. 12.* Urina per vulnus circa ſedem, *Galen. 1. de loc. affect. c. 1.* Urina in puella quædam ex aure dextrâ. *Plater. l. 3. Obſ. p. 735.* Urina ex inguine profluens. Thom. Barth. *hiſt. 49. c. 1. p. 74.* Sic urinæ fluxum ad radicem Penis in puero notavi, factis cuniculis ab urinâ viam aliam non inveniente propter ligaturam fortem in medio penis corpore, quo nimirùm ab incautâ in lectum mictione liber eſſet. Mittit itaque *per foramen* iſtud *urinam* abſque difficultate atque ullâ noxâ. Penis tamen citra ligaturam glandulam verſus putrefactus abſceſſit, ita ut ad veneris exercitium in poſterum ineptus planè ſit.

D. Bierling. è Magdeburgo Vratiſl. datis Litteris.

OBSERVATIO CCV.

CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

SCORPIO COCTUS INNOXIE DEVORATUS.

VEnenata animalia ſine ullo damno nonnunquam devorari, ex autoribus conſtat. Quidam devorant ſine noxâ ſerpentes. Galenus *de Theriac. ad Piſonem.* Plinius *lib. 6. c. 29.* Borell. *Obſ. Med. Phyſ. p. 134. & 350.* Sic viperæ multis in locis in deliciis habentur, & earum eſus nonnullos morbos curat, ut videri licet apud Sennert. *de Febr. p. 445.* Thom. Barthol. *Epiſt. Medic. p. 134.* Bald. Anglum Abbatium *de viperis p. 24. 59. 62. 73. 87. 88. 95. 112. 114. 139.* &c. Aetium *lib. 2. c. 170.* Paulum Æginetam *c. 13. lib. 5.* Galenum *lib. 2. ad Glaucon. & de Aliment. lib. 3. c. 3.* Aretæum *lib. 8. c. 13.* Plinium *lib. 7. c. 2.* Jacob. Wecker. *Antid. ſpecial. lib. 1. c. 19.* La ſelva di varie lettioni di Pietra Meſſia *p. 252.* Matthiol. *Epiſt. nuncupat.* Kircher. *Mund. ſubterr. p. 2. p. 132. Sachſ.* ſua *in* [struck] *Gammarol. Cur. part. I. c. 20. p. 458. & ibid. in Epiſt. Excell. Dn. D. Joh. Theod. Schenckii Prof. Jenenſ. ad D. Sachſ. pag. 943.* Balthaſ. Bonifac. *lib. 17. c. 9.* Quidam Scorpiones abſque noxâ deglutivit. Thom. Barth. *hiſt. 95. cent. 4. p. 418.* Sic *ruſticus* quidam in valle Telina Anno 1663. menſe Julio illis, qui vineam laborabant, prandium præparabat ex farinâ in

aquâ

aquâ ebulliente coctâ, quod ferculi genus ab illis Polenta vocatur. Accidit autem, ut quidam *Scorpio* in farinâ latitans ſimul miſceretur coqueretur que, ruſticus comeſtâ iſtius polentæ particulâ percepit, ſe ſcorpionem per medium intercidiſſe, & ſimul mediam ejus partem devoraſſe. Hic improbus exinde ſibi mortem certo certius imaginabatur: ne verò ſolus moreretur, reliquis, nihil dicendo, alteram partem polentæ unà cum alterâ medietate ſcorpionis dedit, qui ex inadvertentiâ illam ſimul ingeſſerunt, ſed etiam absque ullo damno. Ruſticus hoc videns, factum poſteà narravit.

D. Bierling. è Magdeburgo ad D. Sachſ. datis Litt.

SCHOLION.

SCorpiones & *Araneum* citra noxam à Patavino fatuo deglutitum fuiſſe narrat *Joh. Rhodius Cent. III. Obſ. 91.* ubi pariter refert *Dn. Offredum* vidiſſe Aureliis mendicum tetra fœdaque corporis animalcula & *araneos* ſine valetudinis detrimento vorantem. *Borell. c. III. Obſ. 19.* vidit Heroinam Anglam, quæ *araneis* inter cibos delectata fuit innoxiè, alius tamen ebibitô *araneô* malè valuit, donec illum vomitu poſt aliquot menſes reddiderit. *Phil. Salmuth. Cent. 2. Obſ. 22.* bis obſervavit *ſcorpiones* in aqua extinctos, absque noxa tamen aquam illam fuiſſe ebibitam, non minùs aquam & lac, in quibus aranei immerſi, vidit ſine noxa aſſumtum, cum calidis autem cibis ſumtos damnum intuliſſe, unde ob diverſas has operationes in cauſas ibidem inquirit. De *Scorpionibus* innoxiè hauſtis lubet elegantem locum *Joh. FABRI Lyncei* aſſcribere ex *Not. in Recch. f. 781.* Ego ante biennium, *inquit*, æſtivô tempore ſitiente ſub canicula cùm ſiti vexatus gelidam ex æreo urceo aquam avidiſſimè haurirem, *ſcorpionem* ſimul *in os* mihi illapſum magnum ſanè, ſed mortuum, perſenſi: quem ubi exſpui, nihil propterea animô turbatus, aquam nec revomui, nec antidotum ſumſi, cum certus quaſi ſecurusquè eſſem tantillum animal aut minime aquam venenô ſuô, quod pungendo potius, quam eandem diluendo, emittit, polluiſſe aut ſufficiens hautquaquam fuiſſe, per tantam putealis aquæ copiam diſperſum, ut interemire me potuiſſet. Exiſtimo tamen, ſi verè aqua illa venenata fuiſſet, nihil aut parum ſaltem, animi mei confidentiam mihi ſuffragari valuiſſe. Eoque minus timore perculſus fui, quod olim, dum Ol. ſorpion. Matthiol. componeremus, vidiſſem ruſticos noſtros, qui viperarum & ſcorpionum

venationi dant operam, aliquot centena ſcorpionum vivorum manibus ſuis apprehendendo digitisque revolvendo, non aliter nobis numeraſſe, atque ſi tot nummos aureos contrectaſſent. Parum abfuit, quin in hanc devenerim ſententiam, venenum abſolutum nullum dari, ſed relatione ſolummodo habitâ ad objectum, & ejus quidem naturam modumque inficiendi imperſcrutabilem nobis ferme eſſe &c. *Hæc Faber.*

[*D. P. J. Sachs à Lewenb.*]

OBSERVATIO CCVI.

CASP. THEOPHILI BIERLINGI.

SALAMANDRA COCTA INNOXIE COMESTA.

A porcis ſine omni detrimento Salamandram devorari, *Franz. Hiſt. Animal. p. 394.* meminit. Sic *fœmina* quædam levis animi in valle Telina *Salamandram* in pulmentô coxit, quod deinde marito, ut eò citius ultimum obiret diem, ad comedendum apportavit; ſed & ille pulmentum absque ullo ſuperveniente malo vel ſymptomate manducavit. Hinc experientiâ conſtat, animalia venenata non unò eodemque modô, neque totô corpore, ſingulisque partibus noxam hominibus inferre. Viperæ & ſerpentes morſu; Scorpiones ictu; bufones mictione nocent. Si ſtudium adhibeatur, ut antè dictô modô virus ſuum communicare non poſſint, non ita damnoſa & venenata ſunt.

D. Bierling è Magdeburg. datis Litter. Vratislaviam.

OBSERVATIO CCVII.

CASPARIS THEOPHILI BIERLINGI.

ANTIPATHIÆ VARIÆ.

HOmines reperiri, qui innatum odium contra aliquas res alunt, neque illas ſine notabili alteratione ſufferre poſſunt, quotidiana monſtrat experientia. Matrona quædam viſâ *ranâ*, vel coaxatu ejus auditô, animô linquebatur. Henr. ab Heer *Obſ. p. 319. & 320.*

& 320. Quidam viſâ *anguillâ* lipothymiâ gravi corripiebatur. *Id. d. l. p. 322.* Alius præſente *cattô* in Lipothymiam incidebat. Matthiol. *in Dioſcorid. lib. 6. c. 25.* Quædam puella auditô *campanæ ſonô* animô linquebatur. Henric. ab Heer *Obſ. p. 330.* Monachus quidam Venetus ex Dominicanorum ordine, cum *Roſæ* odorem perciperet, aut ex longinquo roſam videret, illicò in animi deliquium & ſyncopen incidebat, & tanquam mortuus humi proſtratus jacebat, ideòque de medicorum conſilio domi ſe continebat roſis florentibus. Amat. Luſitan: *Cent. 2. curat. 63.* Quidam *braſſicam* abominabatur. Scalig. *Exercit. 153. ſect. 10.* Refert *Bruyerinus de re cibariâ*, Joannem à Guerceto Pariſienſem, Regium Secretarium Max. Gallorum Regis Franciſci I. ſolô *malorum* odore atque aſpectu adeò turbatum fuiſſe, ut ſtatim è convivio diſcederet, ſi mala apponerentur. Quod ſi verò propius naribus admoverentur, repentè illi è naribus ſanguinem copioſè erupiſſe. *Ibidem* alium memorat, qui *aſpectum galli gallinacei* ſuſtinere non potuerit. Quidam lignum *Saſſafras* tolerare non poterat. Joh. Daniel Horſt. *Manud. ad Med. p. 122.* Ex ſolô *aceti* odore Lipothymiâ & Syncope. Greg. Horſt. *lib. 3. Epiſt. Medic. p. 193.* Quidam *caput vituli* menſæ appoſitum aſpicere non potuit. Mœb. *fund. phyſiol. p. 161.* Quidam à gravi morbo liberatus, panem neque videre, neque nominari toleravit. Fabr. Hildan. *Cent. 2. Obſ. Chir. 41.* *Caſei* averſatio miranda. Rhod. *Obſ. Cent. 2. p. 97.* Abſtinentia *ab omni animali* ſanguine præditô. Salmuth. *Cent. 2. Obſ. p. 110.* *Antipathiam mulierum* recenſet *Herberſtein in deſcriptione Moſcoviæ.* Antipathia *gladii nudi Theatr. Sympath. Digbæi p. 138.* Sic *lanius* quidam nomine *Heferling Lango-Salza Thuringus mucronem cultri* abhorret, & ſi ſuem jugulare vult, cultrô acie præditô linteolum involvit, clauſisque oculis illi jugulum incidit. Reliqui cultri, quibus interiora poſteà præparat, mucronibus carent. *Alius* eodem in loco *animalia volatilia* aſſata tolerare non poteſt, imprimis verò anſeres aſſatos. *Obſtetrix* ibidem, Barbara Zimmermannia *carnem aſſatam* calidam neque edere, neque illius odorem ſufferre poteſt. Si verò frigefacta eſt, illam abſque nauſeâ comedit. *Magiſter* quidam eximiæ eruditionis, qui jam Wittebergæ aliis inſervit, usque ad octavum ſuæ ætatis annum nullam *carnem* guſtare potuit. Fœmina quædam Leucopetræ ſexaginta annorum ab infantiâ usque ad hoc tempus *carnem gallinaceam* edere non poteſt. Plura Antipathiæ exempla videri poterunt *in Gammarologia Curioſâ D. Sachſi Collegæ noſtri* circa medicamenta diverſa *lib. II. ſect. 1. c. 4. p. 583.* *Antipathias*

circa eſum, carnis volatilium, piſcium, ovorum, olerum, fructuum, butyri, & caſei, circa auditum, circa olfactum, circa viſum &c. à pag. 584. usq; 593.

D. Bierling. Litt. è Magdeb. datis Vratislav.

OBSERVATIO CCVIII.

CASP. THEOPHILI BIERLINGI.

STERILITAS PROPTER OBSTRUCTUM UTERI COLLUM A CARNEA EXCRESCENTIA.

DAri ſterilitatem conjugalem, quæ ſecundum Gilb. Jacchæum *Inſt. Med. lib. 3. p. 249.* mulieris juſtæ ætatis & utentis virô, concipiendi impotentia eſt, abundè conſtat è factis. Iſtum naturæ defectum animadvertas, ſi Saram *Geneſ. 16. verſ. 2.* Hannam, *Samuel. 1. verſ. 5.* Eliſabetham, *Luc. 1. v. 7.* & plures alias adeas *Geneſ. 30. v. 1. Judic. 13. v. 2.* hujus verò mali cauſa, fons & origo diverſa eſt. Fieri enim interdum à Diabolo infenſiſſimo Dei ejusque ordinationum omnium & hominum hoſte, hujusque inſtrumentis, ſagis nimirùm, talem conjugii turbationem, videre licet ex *Delrio*, *Hieron. Jordano*, de eo, quod divinum eſt, *Hildebrando* in Theurgia, & *Bodino* in Dæmon. *lib. 1. c. 6.* Sic olim quoque mulieres caſtrabantur & incidebantur, veluti infert ex Johanne Brod. *Miſcell. lib. 5. c. 3.* Rittershuſ. *ad* §. *5. Inſt. d. Publ. Jud.* Item ex Alciat. *in L. 128. de V. S. & 4. antiq. Lect. c. 10.* Kornmann. *d. Jur. Virginit. c. 116. p. 298.* Itter. *Synopſ. Philoſoph. Moral. l. 3. c. 3.* Schenck *Schol. part. p. 13.* & Joann. Wier. *de Præſtig. Dæmon. p. 288.* Quomodo nimirùm pater quidam filiæ ſuæ laſcivienti uterum per porcorum caſtratorem excidi curaverit. Riolanus *Anat. c. 35. p. 539.* aſſerit Dalechampium *in not. ad lib. 17. Athen.* Veterem fœminarum caſtrationem ſic interpretatum eſſe, quod quemadmodum infibulatis naturalibus equæ, quas concipere & parere nolunt, cuſtodiuntur, per ferreos nempè circulos ordine trajectos, quibus illæ ipſæ libidinis partes occluduntur; ita uxores olim conſervatæ fuerint. Poſſet hanc ſententiam inſuper confirmare, quod recenſente eodem Riolano *Anat. c. 35. p. 539.* moris erat apud nigrorum nationem, quæ hymeni, utpotè fragili, labilique ſepimento minùs confiſa, validioribus certioribus præſidiis filiarum virginalia munire aſſolebat. Etenim puellis, ubi primùm natæ erant, pudenda conſuebant, ſed ita, ut urinæ liberior meatus

non

non interciperetur: Illæ autem ubi, adoleverant, ſic conſutæ nuptum dabantur, ſponſoque ea relinquebatur ac incumbebat cura, ut ferrô conglutinata cervicis labra ſecaret divideretque. *Aliæ* tanta corporis infirmitate correptæ ſunt, ut debitum præſtare nequeant; *aliæ* ita arctæ, ut mulieres fieri non poſſint. Non curamus autem hic, an iſta muliebrium locorum obſeratio ex naturalibus cauſis oriatur, vel per medicamenta & morbum, an à Dæmone præſtigiis cauſetur; item an arctitudo ſit in oſſibus, an in carnoſitate. Impotentiam clitoridis juſtô major eminentia excitat, quæ copiosô ſpiritu influens conjunctioni conjugali obſtaculum affert. *Riolanus.* Eſt quoddam genus *ſterilium*, quæ concipere quidẽ poſſunt, tamen non poſſunt deinde retinere propter craſſitiem aut humiditatem, aut ob exiguitatem uterorum, aut quod omnino dilatari pro fœtuum magnitudine non poſſunt. Valleſ. *Comm. in l. 2. Epid. Hipp. ſ. 3. p. 163. l. D.* Omentum quando intercedit fundum veſicæ & uteri, os uteri comprimi, & mulieribus ſterilitas adferri putatur. *Barth. Anat. reform. l. 1. c. 8. p. 44.* Duæ ob uterum humidiorem ſteriles curatæ fuerunt. *Henr. ab Heer Obſ. 14. p. 177.* Conceptionis impeditæ ex tumore uteri, item à ſcirrho in utero, mentionem facit Guil. Fabric. *Cent. 1. Obſ. 65.* Sic anno 1662. 30. Maji Lipſiæ *ſubjectum fœmininum* cultrô anatomicô explorabatur, quod ob nimiam laſciviam & adulterium commiſſum decollatum erat. Illius deſiderium neque à marito, neque ab aliis ſatiari, vel ab ullo ingravidari poterat. In dextro latere arteria ſpermatica bifida reperiebatur. *Extra collum uteri* pendebat *excreſcentia carnea* circa interius colli orificium adnata, longitudine digitum minorem, craſſitie verò lumbricum fermè æquans, quæ *uteri collum exactè claudebat*, & locô obſtaculi erat, ut nullum ſemen uterum ingredi potuerit.

D. Bierling è Magdeburgo Vratisl. datis Litteris.

Observatio CCIX.

CASPAR. THEOPHILI BIERLINGI.

PICA GRAVIDARUM.

DE *Picâ muliebri* morbo, qui miſeras fœminas miſerè & variè afficit, extat Epiſtola erudita *Langii.* Referimus inde præcipua quædam: *Mulier* quædam carne mariti veſci tantô laboravit deſideriô,

ſideriô, ut eum etiam noctu occiderit. *Alia* de calce ſacerdotis mordicus dentibus fruſtum evulſit, nihil illius clamorem expaveſcens, quo Deorum hominumque fidem & ſubſidium ille implorabat. *Quædam* uterum ferens deſideriô humeri piſtoris cujusdam denudati flagravit. *Gravida* quædam morſum cervicis Juvenis cujusdam appetivit, & abortum penè feciſſet, ni momordiſſet. Ludov. Vives *in Comm. ad lib. 27. Auguſt. de civitat. Dei c. 25. Mulier quædam* prægnans circiter libras 20. piperis comedit, primò absque noxâ, poſt partum verò remanſit ei fluxus Menſtruorum Cholericorum ſubtilium, quô exulcerata eſt ejus Matrix, & mortua eſt. Nicol. Florentin. *ſerm. 5. tr. 4. c. 36.* Sed deſinimus plura id genus exempla recenſere, cùm quotidiana vita & experientia innumera; & ſubinde nova & inaudita ſuppeditet. Sic *mulier quædam* ruſtica tempore ingravidationis panem ſimilagineum emebat, illumque apud reſtionem in vas unguentarium intingebat, & tàm avidè comedebat, ac ſi vinô Malvaticô madefactum eſſet. *Alia* totô ingravidationis tempore ſolâ pulte ex milio famem explebat. *Mulier* quædam Dresdæ primâ vice gravida, nomine Rebecca, duodecim vivis Mullis capita mordicus auferebat, illaque devorabat. *Alia* ibidem cyprinum pondere fermè unius libræ vivum à capite usque ad caudam edebat.

D. Bierling. Litt. è Magdeburg. Vratiſl. datis.

Confer Anni I. Miſcellan. Obſ. 83. Schol.

OBSERVATIO CCX.

D. JOH. JACOI WALDSCHMIDT.

EX VENA SANGUIS ALBUS EDUCTUS.

FErmentum febrile malignum miram habet vim deſtruendi ſuccum nutrititium totamque corrumpendi maſſam ſanguineam. Vocatus *Selgenſtadium* ad Canonicum quendam febri malignâ correptum, inveni ſanguinem ternis venæſectionibus ante meum adventum extractum à Chirurgô, in quo ne veſtigium quidem ſanguinis apparebat, dixiſſes potius albumen ovi ſeri gelatinam, vel ut medicè loquar, ſaniem, quod & in aliis obſervavi, quorum tamen nemô evaſit, ſiquidem & hic

& hic Canonicus eâ ipſâ nocte ante meum abitum commiſſus ſacerdotibus placidè obdormivit.

D. Waldſchmid ex Hanovia ad D. Sachſ. datis Litter.

Confer Anni I. Miſcell. Obſ. 28. Scholion.

OBSERVATIO CCXI.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.

MONSTRUM HUMANUM ABOMINANDUM.

HOc ipſo Anno M DC LXXI. d. 25. Mart. in pago Comitatus Iſenburgici filius natus fuit (quem tribus à partu horis ad alium quendam ægrum evocatus attonitus luſtravi) qui *inter os & nares* habet prominentem *membri virilis glandem*, magnitudine nucis juglandis, exactè à labiis & cute piloſâ incluſam, quibus ploratu diductis offert ſeſe *erecta virga* palato firmiter adnata, totam cavitatem in fauces usque perreptans, vivit ad hoc usque tempus, quô hæc ſcribo (26. Apr. 1671.) ſed nihil comedit ob deglutiendi impotentiam, & miſerrimè ab infelici matre lacte ſenſim inſtillatô ſervatur, meô quidem judiciô brevi moriturus, deſidero poſt mortem accuratiùs inquirere num teſtes ſubſint, quod ex deglutiendi difficultate colligo. Iconem miſiſſem, niſi fœditate aſpectus hujus monſtri deterritus fuiſſem.

D. Waldſchmid in Litt. è Hanoviâ Vratislav. ad D. Sachſ. datis.

SCHOLION.

COnvenit cum hoc monſtro Puella 1639. ſine cerebro in Norvvegia nata, vitalis ſed vix horæ mediæ ſpatiô vivens, quæ in ore geſſit pudenda virilis ſexus, de qua videndus *Exc. BARTHOLIN. Cent. 1. hiſt. 83.*

OBSERVATIO CCXII.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.

DYSENTERIA PERICULOSA ACIDULIS SCHVVALBACENSIBUS CURATA.

GRaſſante æſtate præteritâ Dyſenteriâ Epidemicâ, honeſta quædam matrona fluxu illô cruentô corripiebatur, adeò periculoſô, ut ad-

hibitis etiam expertiſſimis medicamentis ne minimum quidem cohiberi poſſet, petebat inſtanter ad fallendam ſitim & reficiendas vires Acidulas Schvvalbacenſes, quas nolebam concedere ob rationes ſatis notas, tum etiam alterius cujusdam ægri exemplô edoctus, qui me refragante clam illas biberat, & fluxu irritatô intra paucos dies moriebatur: ne tamen crudelis viderer in ægros, in conſilium vocavi Medicinæ illud decus & Practicum celeberrimum *D. Geilfuſium*, virum ut in omnibus, ſic in præſcribendis acidulis expertiſſimum, is Schvvalbachio reſcribebat, *in Dyſenteria ſerosâ cum cautelâ* concedi poſſe, ſubſequente nimirum mictione frequenti. Itaque unum vel alterum vitrum conceſſi tanto cum ſucceſſu, ut largiori ortâ mictione fluxus ſiſteretur, & ægra neglectis omnibus aliis medicamentis, ſolis his aquis per Dei gratiam reſtitueretur.

D. Waldſchmid in Litt. Hanov. Vratislav. datis.

OBSERVATIO CCXIII.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.

DYSENTERIA OB ULCUS PEDIS CURATUM.

VIr quidam quadragenarius diu domi detentus fuerat *ulcere pedis* dextri, mali pertæſus illud conſolidare curavit, quô factô ſtatim incidit *in Dyſenteriam* lethalem, tantô cum egeſtorum fœtore, ut vix illum inviſere potuerim. Paulò ante obitum excernebat ſanguinem putridum, coagulatum, parenchyma diſruptum repræſentantem. Vidi & in ſeptuagenario ex ulceribus pedibus intempeſtivè ſanatis epilepſiam, ex ſcabie ſicca retropulsa aſthma, & hydropem in Judæo, ex ſcabie humida pruriginoſa malas deformante, & à matre Ungv. exſiccativô curata ſubitaneam dyſpnæam & paulò pòſt ſuffocationem in infante 15. menſium.

D. Waldſchmid. Litt. Hanoviâ Vratisl. datis.

Observatio CCXIV.
D. JOH. JACOBI VVALDSCHMID.
VESICATORII USUS IN MALIGNIS.

NUnquam me fefellit *Veſicatoriorum* uſus in morbis malignis. Nuper ſæviente *Febri malignâ* in pago Glozenberg applicare juſſeram duo veſicatoria carpis manuum viri triginta annorum graviter decumbentis, paulò pòſt intumuére manus cum inflammatione & livore, ſed evidenti cum levamine, & ſymptomatum febris malignæ remiſſione, intra paucos dies ſponte ceſſarunt tumor, livor, inflammatio, ægerque convaluit.

D. Waldſchmid in Litt. Vratislaviam datis.

Observatio CCXV.
D. SALOMONIS REISELI.
ARTHRITIS PER EXCISIONEM VERRUCÆ MITIGATA.

QUidam *Hanovienſis pagi FILWEL* Incola adhuc in vivis, *Arthritide* diu afflictus ſub monte pollicis pedis *nodum* ſeu *verrucam* accepit, quam tonſor ebrius cum forfice ovinâ non jubenti improvisò abſcidit, unde gypſeus humor, hinc ſanguis ichoroſus effluxit, inſignis verò dolor & lipothymia acceſſit. Ex hac apertione tandem hæc utilitas ſecuta eſt, ut quidem non dolor omnis emanſerit, is tamen multò levior jam invadat, & dum vulnuſculum illud adhuc apertum manet, accedens *paroxysmus*, effluxâ tali materiâ albidâ, *miteſcat*, & crus à diuturnis & atrociſſimis doloribus incurvatum, atque ligneâ furcâ ante ſuffulciendum, nunc liberè extendi & absque ſuſtentaculo poſſit moveri. Hæc narravit mihi oculatus teſtis *Iſaac Heræus Pharmacop. Hanovienſ.* curioſus artis noſtræ miniſter & filius, cujus parens aulicus medicus fuit Guſtroviæ, quique anteceſſoris ſui *Joh. Angeli Salæ* multa ſcripta & ſecreta hæredibus reliquit.

D. Reiſel. è Hanovia Litt. ad D. Sachs.

SCHOLION.

QUid *de cura Podagræ* ad me perſcripſerit Nobiliſſ. Dn. *ANONYMUS Curioſus* in ſuperioribus obſervat. allegatus, lubet ex ipſius Litter. ad me datis, occaſione hujus *mitigatæ Arthriditis* ſubjungere. Avidiſſimè, *inquit*, legi *Miſcellaneorum Academiæ veſtræ librum*, & inter dolores Podagricos cum lenimento dolorum legi, quamvis malo meo nihil medicaminis invenerim, niſi longum lactis uſum, quem aliis, non mihi ſalutarem, relinquo. Legi varios, varia contra *Arthritidem* docentes, ſed pleraque ab expertis Podagricis vana, nonnulla quoque licet primâ ſpecie læta, tandem magis noxia eſſe percepi. Novi quidem aliqua, quæ obeſis Podagricis ſummè proſunt, ſed macilento mihi obſunt. In diæta fugio acida, & nimium uſum carnis, atque omnia quæ urinoſas in ſanguine partes exaſperare, aut reſtagnationem cauſari valent, nam ad ſudores difficulter moveor. Id quoque ſentio, quod bilis debilior (quia non ſum ſanguine fervidô præditus) non imprægnet chylum eô Sale volatili, ut maſſa ciborum decenter fermentata, purum ſanguinis & lymphæ liquorem præbeat, absque crudâ viſciditate (quam Tartarum vulgo appellant) facilè in morbos articulorum degenerante. Ideò utiliter ſumo Extract. Zedoar. Enul. Centaur. Saſſafr. & alia in tenui potu cereviſiæ. De ſalutari uſu *Terebinth.* & reſinarum aliis ſpecificis mixtarum multa dicere jam non vacat. *Veſicatoria* ad genua præſertim, & ubi ſpaſmus concurrit, valdè & celeriter tollunt noxiam materiam, ſed ne quid nimis. In defectu *Thermarum*, quas aliis omnibus expertus præfero, uſurpo cum fructu *Balnea ſimplicia*, quæ arefactiones & contracturas impediunt. Audio in ANGLIA quendam ſolis *balneis medicatis* feliciter ſanare podagricos, quod jam curo plenius indagari. *Hæc laudatiſſimus Nobiliſſ. Vir.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CCXVI.

D. SALOMONIS REISELI.

MARITUS PRO UXORE GRAVIDA PICA LABORANS.

SIngularem caſum virorum judicio an opprobrio exponendum adducam; ſed riſum teneatis amici. Cum *Buxovillæ in Alſatia* adhuc degerem,

degerem, ſæpe audivi *de Fabro* jam ſenex quod *uxoris* ſuæ, quando *gravida* facta fuerit, *perſonam egerit*, dum *maritus pro uxore vomeret* & *picâ laboraret*. Quod de illo *Vixbohn* nominatô vix bonâ fide credidiſſem, niſi ipſius quoque filius, maritus jam factus cum præſens adhuc eram, talia qualia pater ſeu pateretur ſeu ageret. Rarum etiam in hoc ſexum maſculinum degenerare, quem tamen ad generandum natura primarium fecit: & mirum, quod non & hic pater ſuum non degenerem filium, aut filius nepotem, quem generavit, pepererit. Cauſam in marito poſſem quidem conjicere, in effluvia ſympathica ſi & ipſa vomuiſſet: cur verò ille ſine illâ vomuerit, obſcurior eſt ratio. Videtur fidem huic hiſtoriæ facere majorem ſimilis ferè affectus, quem fortuitum quidem plerumque, & non ſine joco dictum judicant plurimi, ego verò in aliquibus viris, etiam ex propriâ ipſorum obſervatione, perpetuum & conſtans vidi, quod *quoties uxor* eſſet *gravida, toties dentium dolore laborarit maritus*.

D. Reiſelius è Hanoviâ Vratiſlaviam datis Litteris.

SCHOLION.

OPportunè puto hic inſeri poſſe, quæ *PRIMEROSIUS L. II. de Error. Vulgi in Medicin. c. 13. p. m. 66.* ad explicandum ſimilem caſum adducit: Ridendus mihi videtur error, quod *vir* credatur ægrotare, *iisq; affici ſymptomatibus*, quibus ipſa *mulier prægnans* ſolet, illudque experientiâ confirmatum volunt plurimi. Habui ægrum febre laborantem cum urina valde accenſa & turbida, qui ægrotationis ſuæ nullam cauſam agnoſcebat, quam uxoris ſuæ graviditatem. Nullibi terrarum, quam in Anglia id obſervatum memini me audiviſſe aut legiſſe unquam. *Pergit* deinde *prædictus PRIMEROSIUS* mulieres præcipuè corpore cacochymicô primis geſtationis menſibus perferre vomitus, cibi faſtidia, picam, malaciam, tormina &c. ob ſuppreſſa menſtrua; unde cum vir cauſas ejusmodi affectuum in ſe non habeat, ſed ſola uxor, ipſam ſolam ægrotare rationi conveniens ſit. Et ſi maritus eô tempore ægrotet cum uxor gravida, non ab uxore infectus putandus erit, ſed ex peculiari corporis vitio id patitur: non novum etenim virum & uxorem ſimul poſſe ægrotare. Si graviditas eſſet morbus contagioſus, cur viros, quos natura immunes ab hoc labore fecit, inficeret, & non alias mulieres. Si ex graviditate uxoris id pateretur, cur ipſa eô tempore incolumis permaneret, cum cauſæ naturales prius agant in proximum, quam in remotum, adeoque mulier

tales noxios humores ſecum ferens, prius ipſa graviùs ægrotaret. Nec admittenda, quæ de ſympathia, antipathia, contagio, faſcinatione aliisque nugis afferuntur. *Concludit tandem:* malè cùm viris ageretur, ſi quoties uxoribus ſupprimuntur menſes, toties non ipſæ, ſed illi laborarent.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSERVATIO CCXVII.

D. SALOMONIS REISELI.

EBRIETAS SUBITO DISCUSSA.

Cùm Anno MDCLV. *Ottenvillæ* degerem, civis quidam ibidem habitans, *ebrius* noctu domum rediturus in fimetum ad genua usque incidit, poſtmodum *in frigidam* ſalientis fontis deſcendit abſterſurus tibialia & caligas, ne hiſce ſordibus offenderet uxorem. Hujus aquæ frigore perfuſus ſtatim ſenſit *evanuiſſe vini narcoſin*, ut planè ſobrius domum redierit. Hoc pariter amico meo *Argentinæ* contigit, qui *ebrius* in fluvium *Breuſch* deſcendens, periculum & frigus ſentiens crapulam ſubitò ſenſit diſcuſſam. Hi *frigoris ſenſu ab ebrietate liberati*, ſic *alius terrore*. Nam ebrius quidam L. H. per jocum gladio vulneraverat amicum, hic cum ob obortam gravem hæmorrhagiam, & vitæ periculum terreretur, planè ſobrius factus eſt.

D. Reiſel. in Litt. Hanoviâ Vratisl. datis.

OBSERVATIO CCXVIII.

D. SALOMONIS REISELI.

ASCITES HYDROPS THERMIS WISBADENSIBUS CURATUS.

Cùm Anno MDCLVII. alicubi recenſuiſſem hiſtoriam *Aſcitici*, qui unicâ inſeſſione *Thermarum* ſimul *bibitarum* liberatus fuerat, præſentes medici eam dubiam mihi reddiderunt, ut opus fuerit ejus rei teſtimonium expetere. Quod etiam ex *Thermis Wisbadenſibus* 14. Aug. 1657. factum ab ipsô convaleſcente & adhuc vivente ſartore *Nicolao KOCH* & à vicinis ejus confirmatum. Cùm Anno

1637. à Vere usque ad Septembrem febri laboraſſet & in magnum tumorem incidiſſet, de *Bibcrach* villa ad *Rhenum* ſita usq; *Wisbaden* vehi ſe curavit, thermis uſurus. Conſilium ipſi datum, ut *Thermas biberet*, earumque vi purgatrice forte à tumore poſſit liberari. Moriger his dictis circa ſeptimam balneo inſidet, ollulâ quartam menſuræ partem capiente *calidas* ex canali haurit, & quinquies ebibit, quievit per octavam horæ partem, bibit interim quinquies continuatis intervallis, donec 4. menſuras exhauſerit: alvô hinc apertâ nullos amplius dolores ſenſit, tumor reſidere & digitos movere incepit. Conſtituit itaque felicitate curæ lætabundus tamdiu bibere, donec omnis tumor eſſet ſolutus. Continuatis quinque quartis, ſolutâque ſimul alvô ſine torminibus, circa primam pomeridianam ejusdem diei centum quartas menſuræ exhauſit, additâ joci gratiâ, unicâ adhuc quartâ; & thermis egredi voluit, niſi ab imbecillitate impeditus fuiſſet, cordialibus, cibo & potu prius reficiendus. Ab eo tempore vivit ſanus, robuſtus, annorum 70. natus.

D. Reiſel. in Litt. ad D. Sachſium, è Hannoviâ Vratislaviam datis.

SCHOLION.

Quod *Thermæ Wisbadenſes* potæ in narrato ægro in ſananda hydrope præſtiterunt, illud in Monacho quodam Bruxellenſi 75. annorum *Spadanæ aquæ*, quas ille æſtivô tempore bibens prope fontem diebus 30. ſenſit ſenſim ac ſine ſenſu ventrem detumeſcere, ſanus redit, & dum victu pravô per hiemem in eandem reincidit affectionem, adventante ſemper vere easdem aquas repetit cum fructu. *v. Zacut. l. II. Prax. Admir. Obſ. 55.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCXIX.

D. SALOMONIS REISELI.

HYDROPS URINA HIRCI SANATUS.

Novi puellam ſexennem *Aſcite* aut verius *Anaſarca*, prætumidô quidem ventre, ſed & facie artubusque præ tumore translucidis, correptam, poſt biennium rediit affectus cum orthopnœa deſperata: huic adhibui hydragoga, diuretica, & diaphoretica, tandem ex alieno conſilio cum per paucos dies *urinam Hirci* *bibiſſet,*

bibiſſet, magnô juvamine vidi *Hydropem* declinaſſe Anno MDCLV. Hinc patet excreta quoque naturæ benignitate fœcunda eſſe, & Hircinā ſale ſuô copioſô ſimul ac urinam humanam ſeroſos & excrementitios humores educere, quæ ſimpliciora interdum tutiora, quam quæ vel Indus vel Arabs corrupta & effœta mittit.

D. Reiſel. in Litt. è Hanoviâ Vratiſl. ad D. Sachſ.

SCHOLION.

DE *Medicamentis facile parabilibus* & inquilinis quædam notata fuerunt *Anni II. Obſ. 2. in ſcholio. Urina hirci* maximè præ reliquis commendatur tanquam diuretica ad urinæ expulſionem, unde bibitur vel calidè uti ex hirco egeritur, vel *ad Hydropem* aqua inde deſtillata, *inquit Joh. SCHROEDER. in Pharmacop. L. V. de Animal. claſſ. 1. p. 11.* Sic ex *Galeno* adducit locum *Joh. David. RULANDUS in ſingul. Pharmacop. ex Stercor. & Urin. theca 9. p. m. 91. de urina capr.* Quidam, *inquit*, ſanavit *Hydropiſin* frigidam *Hypoſarcam*, dando quôlibet mane cochlear *urinæ capræ* nigræ, in qua decocta ſit ſpica nardi. Idem repetit *Dioſcorid. L. II. c. 47. & Hieron. Reuſner. Not. in Jodoci WILLICHI urinar. probationes p. 302.* ubi etiam *humana urina* pota ad incipientem *aquam intercutem* commendatur. In *hydrope* pro *Clyſteribus* feliciter *urinam humanam* adhibuit Exc. *D. Petr. à CASTRO* Practicus paucis ab hinc annis primum *in Hiſpania*, poſt *Veronæ* & *Mantuæ* feliciſſimus. Pro puero *hydropico* præſcripſit enema quod ℞. Juris pulli ℥iv.
Urinæ puer. ℥iij.
Fermenti ʒj.
Salis ℈j. m.

Idem in *Tympanitide* adhibuit *enema*, quod ℞. Decoct. carminat. Lenitiv. *urin. puer.* aā. ℥iij. hier. picr. Gal. ʒj. Elect. Lenit. ʒiij. Mell. roſat. Ol. comm. aā. ℥j. Sal. ʒj. m.

Quod imitatus eſt Exc. *D. Joh. MICHAEL Prof. & Practicus feliciſſimus Lipſienſis*, qui in *Collegiis ſuis MSS.* valdè *ad hydropem* commendat Clyſteres ex *ſola urinâ puerorum.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

OBSER-

OBSERVATIO CCXX.

D. SALOMONIS REISELI.

GENEROSISSIMUS MORBUS SIMPLICI REMEDIO SANATUS.

VIxit *Pharmacopæus* SAARPONTI nomine *Henric. KUHN* ſub Illuſtriſſ. Dn. *Comite Naſſovio*, cujus tum *Archiater* ſtipendia merebar, is ab ineunte pueritia ultra 20. ætatis annum *calculi veſicæ* doloribus cum multo vomitu, quando urgerent, infeſtatus fuit, ita ut etiam catethere immiſſô inventus calculus exſecandus, ipſeque æger jam ad ſcamnum ligatus hæreret. Dilata tamen propter aliam ſpem iſta operatio, & oblatus ipſi à peregrino quodam *pulvis ſeminis cujusdam*, quod fœnugreci ſemini ſimile fuit viſum. Poſt ejus uſum multos excrevit lapillos, piſi magnitudine arenulasque frequentes, & vixit à doloribus immunis per 10. & plures annos usque ad Annum ſeculi hujus ſexageſimum, & quantum ſcio ad hunc usque diem. Semen hoc dignoſci non potuit, & cùm ad explorandam herbam matrem, terræ mandaretur, non progerminavit, unde ejus virtus apud nos adhuc incerta eſt. Auderem verò propter nuperum & multiplex mihi allatum experimentum viliſſimi alicujus & plane ſimilis ſeminis nominare iſtam ſingularem & ſalutarem medicinam, niſi mallem his meis oculis priùs divinas illas vires adſpicere.

D. Reiſel. in Litt. Hanov. datis ad D. Sachſ.

OBSERVATIO CCXXI.

D. JOH. GEORGII VOLCAMERI.

MIRUS EMBRYONIS PUTREFACTI PARTUS.

ANno *quadrageſimô* hujus ſeculi *ſeptimô*, *lanii* noſtratis uxor in puerperio, à quadam hecuba, nimiùm in arte medicâ ſibi tribuenti, minùs dextrè fuit tractata. Illi enim cùm uterus, propter fortiorē enitendi conatum, in vaginam deſcendiſſet, indidit hæc linteola ol. calendulæ, Verbaſci & Hypericonis imbuta : inde effectum, ut uterus illuc quaſi agglutinatus, rurſùs aſcendere non potuerit. Juncta iterum

rùm ſuo marito, fœmina concepit quidem, ſed propter vitiatum uteri ſitum, malè habere paulatim cœpit, eamque ego conſilii gratiâ advocatus, juxta cum *Davide Hermanno*, inſigni quondam chirurgo, obſervavi, *uterum in vaginâ gerere* reclinatum, nihil verò, præter balneum aquæ dulcis ordinavimus. Gravida per quatuor ferè menſes ſummis affecta fuit incommodis, tandemque labium pudendi dextrum ſenſim intumuit, tumore etiam ad ſuppurationem perveniente. Fœminæ, quæ adfuére, juratæ, cum aperiſſent *apoſtema*, illicò ex ea magna puris copia *cum oſſiculis* aliquibus *embryonis* exivit. Ego cum dicto *Hermanno* ſuſceptâ denuo curâ, & ope emollientium vaginæ ſubditorum uterum in priſtinum repoſuimus locum, quæ plurium deinceps liberorum mater fuit effecta.

In hoc caſu ſingulari, *an* uteri orificium poſt conceptum ſe in latus inclinarit, & putrefactum embryonem per vaginam transmiſerit; *an* verò corrupta iſta maſſa ipſum uteri latus perforârit, & per membranam vaginæ penetrârit, hincque in labium ſeſe receperit, judicatu difficile eſt. Priorem agnoviſſe videtur *Ill. Veslingius in ſuis obſervat. & epiſtolis fol. 169.*

D. Volcamer in Litt. è Noribergâ Vratislav. ad D. Sachſ.

OBSERVATIO CCXXII.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

VENÆ SECTIO IN ÆTATE SENILI FELICITER CELEBRATA.

PLurimi medicorum arti plus, quàm naturæ viribus fidentes, certis regulis Medicinam alligare ſtudent, ſed illis ſatis infirmis, & voto minùs reſpondentibus. *Citra decimum quintum ætatis annum, & ultra ſexageſimum venæ ſectionem illi prohibere audent*, transgreſſoresq; crimine homicidii notant. Nos verò annô, ſupra *milleſimum ſexcenteſimum, ſexageſimô tertiô*, vetulæ cuidam, nomine *Annæ Morreriæ*, frumentarii alicujus viduæ, *octoginta & novem annos* egreſſæ, feliciter *ſanguinem* emiſimus, cognatâ illius. *Marg. Morreriæ, ſeptuaginta octo annorum*, poſt adminiſtratam cognatæ ſanguinis exceptionem, & ipsâ ejusdem auxilii genere, non minùs felici ſucceſſu, usâ, præſente *Georgiô Rebboldô Chirurgô*, & filiô ſuô, *Dn. Wolffgang. Morrerô*, etiamnum inter vivos agente. Similis ſucceſſus obſervatus eſt in urinâ ſanguinolentâ, quam nullum corrigere

potuit

potuit medicamentum, expertus eſt *Ampliſſimus & Præſtrenuus* noſtræ Reipubl. *Senator*, Duumvir quondam graviſſimus, *Dn. U. Gr.* octuaginta duos annos egreſſus, qui emiſsô ante meridiē ſanguine, illicò poſt prandium ſe voti compotem factum, cum maximis gratiis teſtatus eſt, venam ſecante *Fridericô Kühniô*, Chirurgô noſtræ Urbis primariô. *Güttheterus Junior octo*, ut & virgo *Helena Göpneria, undecim* annorum, *de venæ ſectionis* in tempore adhibitæ ſucceſſu non minùs ſibi gratulabantur. Vivit in noſtrâ jam urbe virguncula, Nob. & Præſtrenui Dn. *Johan. Gothofredi Glandorffii* filiola, quæ annum ætatis *ſecundum cum dimidio* attingens, febre correpta ardente, ex utroque brachio, unô interjectô die, ſanguinem emiſit, & febris iſtius mortem jam minitantis ſævitiam evitavit: Conſultore *Nob. Lipsdorffiô.*

D. Volcamer è Noribergâ Litt. Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXXIII.
D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.
HÆMORRHAGIA FELICITER CURATA.

QUantum periculi immineat ſanguinem, ceu unicum vitæ theſaurum, ex quacunque corporis parte nimis copioſè effundentibus, non eſt loci hujus, longâ verborum ſerie diducere. Quid verò in tàm veloci & dubio caſu extremum metuenti vale, auxilii ſuperſit, norunt illi, qui præcipitem talem auſi ſunt ſufflaminare fluxum, quamvis irritô ſæpiùs auſu. Decubuit ad bimeſtre temporis ſpatium quidam è Mercatoribus noſtris, nomine *Anſchicker*, *continuâ* quidem, ſed non vehementi *narium hæmorrhagiâ* laborans: Hic ſedulâ licet curâ à ſuo tractatus Medicô, opem tamen nullam ſenſit. Accitus & ego, aquoſiori ſanguine, nec non totius corporis habitu conſpirante ſcorbuticum judicavi patientem. De quâ re monitus corporis hujus Medicus, varia quidem, huicque fini accommodata uſurpavit remedia, nil tamen effectum: Tandem uſu ſyrupi ſcelotyrbici noſtri Diſpenſatorii, cum aq. Scolopendr. Capill. ♀. & lupuli, ad mentem *Sal. Alberti, de Scorb.* §. 253. aā. diſſoluti, intra biduum fluxus ille remiſit.

Alius, *Antonius Götz*, nimis largô tantum non occubuit *ſanguinis per nares fluxu.* Huic, cum, præterquam quod in frigidiore cubiculo mo-

raretur, etiam nucham aquâ è fonte allatâ liberiùs perfunderent domeſtici, non attendentes nervorum inibi principium, ob actuale frigus extremo objectum iri diſcrimini, ſperniolam quoque propinarent, extrema abſurdô auſu ligarent, venam ſecarent, naribus utrinque turundis ex fungis obturatis, & nullô non ad eripiendum è faucibus orci decumbentem tentatô remediô; nihil tamen auxilii allatum eſt, niſi quod maximã interea cruoris per guttur ad Oeſophagum delapſi partem deglutiit æger, adeò, ut non ſaltem ſanguinem vomeret, ſed & nigræ dejectiones ſequerentur, quæ plerisque hepar vel lienem diffluxiſſe, (die Leber oder Miltz ſey ihme zerfahren) opinionem induxit Medicis Anatomiæ penitùs ignaris, quicquid ignarũ aſſerit vulgus, ignorante ſuô conſenſu comprobare feſtinantibus. In tantâ rerum perturbatione, cùm ubertatem ſanguinis per ſcreatum excerni animadverterem, ex capite hanc judicavi cataractam delabi, & injectô per Siphonem in ambas nares decoctô aliquô adſtringente, venularum laxitatem coarctavi, unde ocyùs fluxus fuit reſtinctus, ac liber ab omni incommodo per annum benè ſe habuit Æger. Nimia iſta aquæ frigidioris in nucham aſperſio, quod metuebam, & futurum ominabar, (plethoricus autem fuit) paralyſin dextri lateris ſequenti annô adduxit, & redeunte, elapſis aliquot menſibus, eôdem in ſiniſtrâ regione conſimili affectu occubuit.

Decoctum in nares immiſſum.

℞ Rad. Symphyti,
Biſtortæ,
Filipendulæ,
Tormentill. ã. ℥ß.
Fol. Acetoſ.
Scordii
Beton.
Saniculæ, aã mß.
Comar. Hyperic. mj.
Raſ. Santal. rubr. ʒj.
Fl. Roſ. finiſſ. mj.
F. decoctio in ſ. q. aq. can.
ad ℥vj. cotæ, adde
Ol. ovorum ℥ß. MS. In die Naſen zu ſprützen.

D. Volcamer è Noriberg. Litt. Vratiſlaviam.

vid. Addenda p. 403.

Observatio CCXXIV.

D. JOH. GEORGII VOLCAMERI.

INFELIX BILIS PER CREBRIORES VOMITUS REJECTIO.

R*Everendus* admodùm *Dominus Wolfgangus Heckelius*, Paſtor *Henſenfeldenſis*, annorum triginta unius poſt quandam excandeſcentiam faſtidium carnium, ita, ne intueri quidem eas potuerit, incurrit; limpidæ priùs aquæ, dein ciborum etiam omnium ſubſecutô vomitu. Medicus calculum ſubeſſe ratus, ordinatô balneô efficere nil potuit, niſi quod potiùs cum virium omnium proſtratione, brachiorum pedumque extrema purpurei coloris tincturâ fecit deformari. Vomitui continuò ſe aſſociavit crebra narium hæmorrhagia, quæ neq; venæ ſectione, neque aliis tolli potuit remediis: & quamvis intereà, redeunte aliquali ciborum quorumvis, exceptis carnibus, appetitu, vomitus ceſſarent; poſt triduum tamen omnia aſſumta alimenta immutata retentâ ſingulorum formâ, denuò per vomitum regurgitarunt. Quando diurnô tempore vomuit Æger, nocturnô profluvium ventris expertus eſt, & aquoſa dejecit: hinc fame quaſi caninâ torquebatur, usque dum qualicunque frueretur cibô, unde ſedatâ fame obdormivit. Menſibus aliquot tali cum cruciatu peractis, cum vomitu per nares ad 24. horas, uberrimè ſanguinem reddidit, nihil proficientibus vel venæ ſectione, vel omnis generis topicis adhibitis, unde nimia conſecuta eſt virium jactura. Quæ deinde cum vomitu revertebantur narium profluvia, non fuére ſanguinis, ſed ſeri cum cruore miſti. Ad nos portatô ægrô, exercitatus licet, & in Arte ſummè verſatus Medicus alius conſultus, cùm per ſudorem, motum hunc non naturalem compeſcere conaretur, nullis diaphoreticis, nullius ope balnei elicere illum potuit. Accedebant horripilationes de die, noctu verò totius corporis æſtus increvit, ſupervenientibus etiam deliriis, acribusque articulorum doloribus. Fuére, qui incantatione, quod omnia Medicamenta irritô prorſùs effectu fuerint exhibita, laborare Ægrum judicarunt. Tandem ego, ad curam accitus, cum acetoſa ſaltem, non amarulenta, evomi animadverterem, obſervatis & aliis, quæ apparebant, circumſtantiis, inferius ventriculi orificium, frequenti vomitione nimis fuiſſe debili-

tatum aſſerui, per quod omnis illa bilis ex poro cholidocho in duodenum ſubinde ſcaturiens, (quæ aliàs cum acido Salino, quod Pancreas per ductum Wirſurgianum eructat, pro fermento maſſæ alimentari ex pyloro paulatim egredienti inſervit) crebrô vomitu fuerit penitùs ejecta, nihilque ejus ſuperſit: jam verò per vomitum, acidum illud ſalſum, quod reſtat, donec & illud cum vitæ termino deſineret, evomeretur. Quicquid proinde, pro roborando Stomacho, quicquid pro bile denuò reficiendâ ſuſcepimus laboris, naturâ licet interdum conatibus noſtris, per unum vel alterum diem nonnihil abblandiente, nihilominùs præternaturalis iſtius motus vehementia in vomitu illo lethali omnes noſtros eluſit conatus, usque dum injuriæ impetuoſi hujus affectus, indies incrementa capientis, non ampliùs ferendæ ſufficiens Æger, ſuam DEO animam placidè reddidiſſet. vid. Addenda p. 404.

SCHOLION.

Bilem, qui pro excremento prorſùs inutili habent, Naturam imprudentiæ mihi arguere videntur, utpotè quæ illam ad inteſtinorum & chylificationis principium ordinarit, & propinquiora ad eam removendam ex corpore loca habuiſſet, ut ne rectô per porum cholidochum tramite alimentari ex ventriculo egredienti maſſæ ſe jungeret. Annè autem dicam apud Helmontianos merebitur ille, qui bilem pro Alcali, ſuccum verò Pancreaticum acido-ſalinum pro acido ſubſtituet? Hæc duo, ſicut in Oleo Tartari, aceto ex deſtillatione remanenti affuſo videmus, fermentum conſtituunt. Talem verò aſſumtæ alimentaris maſſæ in ventriculo efferveſcentiam contingere, ubi potiùs quiete iſti digeſtioni neceſſariâ opus eſt, non eſt veroſimile. Annon magis in longis inteſtinorum anfractibus eam commodiorem habituram locum, & opportunam magis occaſionem, ubi flatibus exinde prodeuntibus liber à Pyloro tranſitus denegatur, credendum eſt? Ibi enim ſeparatus per fermentationem chylus à vaſis, quæ tenuibus adhærent inteſtinis, lacteis abſorbetur, & ad receptaculum in lumbis deliteſcens transfertur. Quod ſi autem per inferius ventriculi orificium flatuoſi quid tranſierit, eructabitur. Ructus hic, ſive fuerit nidoroſus, ſive acidus, abundantiam bilis, vel ſucci pancreatici arguet: alterutrius verò corruptio vel in quantitate aut qualitate exceſſus qualiscunque, unde fermentatio proba

impe-

[illegible] NATURAL H[illegible]

AD OBS. CCXXV.

impeditur, quid poſſit in morbis excitandis, indaganti non imperviu futurum eſt.

D. Volcamer. in Litter. è Noribergâ Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXXV.
D. JOH. GEORGII VOLCAMERI.
ADMIRANDA ET TERRIBILIS CONVULSIO.

JUvenis annorum decem, *Calcearii Fürthenſis, Adami Bös filius,* jam tertiô ætatis annô epilepticis inſultibus vexari cœpit, iique annis labentibus adeò indies increverunt, ut aliquot ante obitum menſibus brachia cum pedibus illis *convulſionibus* penitùs in gyrum agerentur, ipſaque *oſſa tàm humeri, quàm tibiæ ſiniſtræ partis confringerentur,* quibus ejus loci Chirurgus, *Lorenzius Gabriel Will* reſtituendis & aptè devinciendis, ſedulam quidem navavit operam, humerumque juxta cum tibia, ſpleniis & ferulis ritè colligavit: ſed reverſus convulſivus ille impetus, nil conferentibus qualibuscunque ligaturis, extrorſùm denuò ta emovit, circumrotavit & effregit modò, vix dum commiſſa iſta oſſa, it nullô ampliùs ingeniô compoſita ſervari potuerint. Unde factum, ut niſellus hic homo, miſerâ ſic transactâ ætate, ac tanto ampliùs ſuffeendò morbo impar, viribus ſcilicet paulatim exhauſtis, ob repetitos requentiores crudelis hujus ſui hoſtis inſultus, vehementiſſimâ tanlem convulſione aliquâ, & quæ *os humeri fractum*, eâ parte, quâ cubi- *Fig. 1. a.* um attingit, per cutem tranſegit, mortuus ſit. In tantâ tamen miſeriâ le nullo dolore conqueſtus Æger, nec vel minimum vociferatus eſt, ideò ut ſenſu quaſi omni orbatus, ac mente ſibi non ſatis conſtare viſus it, præſertim cùm totô morbi decurſu nihil quidem cibi petierit, nec taen oblatum reſpuerit, ſed aſſumſerit.

Defuncti cadaver ſequenti poſt obitum die, *XXX. April.* hujus *nni 71. Fürthæ* diſſectum fuit, omnia viſcera inculpata apparuére, & nagna bilis veſica, viridi ſuô colore vicina Stomacho inteſtina infecit. pertô brachiô ſiniſtrô, conſpectum id *os humeri* fuit *effractum*, & ſini- *F. 2.* rorſùm ex cute prominens. *Os femoris* ejusdem regionis extrorſùm *F. 1. b.* iolenter à ſuo capite divulſum trochanterem acutum, ſuôque cuſpide utem perforantem habuit. *Appendix inferior* femoris ſiniſtri, atque in- *F. 3. c.* terior,

terior, quâ genu efformat, vaſtô ſe ſatis tubere manifeſtavit. *Tibia* tandem introrſum reflexa & curvata cum fibula ſua *in medio violenter fracta*
F. 4. F. 5. viſa fuit, atque illius oſſis cavitas omnino ita obliterata, ut nec medullæ aliàs in ea continere ſolitæ, veſtigium animadverteretur. Sectioni manus cum *Willio* accommodavit in Chirurgia utraque exercitatus juvenis, *Georgius Brotmannus*, præſentibus inter cæteros *Bambergenſis Præfecti, Domini Majeri* filiô, & *Theodoricô* Dauchwitz / *Pharmacopæô Fürtenſi.*

D. Volcamer in Litter. è Noribergâ ad D. Sachſ.

OBSERVATIO CCXXVI.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

EX SINU VIRGINEO CARUNCULÆ PROPENDENTES EXSECTÆ.

VIrgo, ætatis 45. in naturalibus ſuis, magnô tentari cœpit dolore, unde illi *ex rima caruncula*, duobus funiculis adhærens, propendit, quæ inſignem patienti incuſſit metum, dimiſſâ, cujus artibus ante nimiùm attribuit, vetulâ, meô conſiliô ſe Chirurgi noſtratis dexteritati ſubmiſit. Sectione ſemiputris illa maſſa ablata, ſummum exhalavit fœtorem, quæ calidæ injecta aquæ teſticulum vaſis ſuis annexum præſentavit. Dolore illô interim nil minùs ſæviente, atque eruptionem molis majoris minitante, Dux fui & Autor, ut Chirurgus coalitum hymenis præviô ſtilô laxaret. quò facilior urgenti moli pateret exitus. Subſequitur & alter teſtis, æquè fœtens, vi interim excretrice nonnihil acquieſcente. Dum huic incumbimus curæ, tumor in collo paulò infra pharyngem cum exquiſito ſatis dolore, febre concomitante hecticâ, tuſſique continuâ, ad juglandis magnitudinem exoritur. Omnis cibi appetitus evanuit, ſomnusque noctis tempore ceſſavit. Tandem adapertus & ille, ſimilem tetri odoris mephitim expirabat, & ad inferioris affectus conſtitutionem ſe conformabat, ut meliùs ſe circa uterum habente Ægrâ, benigniùs & colli ulcus ſe præbuerit; novô inferiùs emergente incommodô, reincruduit & malum ſuperiùs. Divinâ tandem Numinis Gratiâ convenientibus remediis utrumque malum expugnatum, ulcusque conſolidatum fuit, virgine etiamnùm

bene

bene vivente & valente, graciliq́ue ejus corporis habitu, in ſatis obeſum mutatô.

D. Volcamer in Litt. è Noribergâ Vratislaviam miſſis.

OBSERVATIO CCXXVII.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

INSOLITA CALCULI IN CORPORE TRANSEUNTIS VIA.

FOEmina hujus *Urbis*, Reverendi cujusdam *Antiſtitis filia*, anno 64. de ſumma deglutiendi difficultate conqueri cœpit, cum vehementi in collo dolore. Huic ſperma ceti cum ol. Amygd. dulc. camphorâ & Syr. ex viol. &c. commiſtum, ad minoris cochlearis capacitatem noctu aſſumere præcepi: dolor nonnihil remiſit. Alterô mane repetiit eandem miſturam, non ita diu poſteà quidpiam *à collo ad dextrum ſub diaphragmate latus*, tanquam globum ſclopetarium veloci motu tranſire ſenſit. Emplaſtrum triapharmacum ad bidui tempus inibi impoſitum habuit. Exinde pari velocitate *dolor* ille *ad pubem deſcendit*, ibique moratus, donec poſt inunctiones & cataplaſmata *tres calculos* piſa ſuperantes, ex veſicâ ejecit, nullô hactenus ſubſecutô incommodô.

D. Volcamer in Litt. è Noriberg. Vratislaviam datis.

OBSERVATIO CCXXVIII.

D. JOH. GEORG. VOLCAMERI.

MARGARITÆ VERÆ ET PERFECTÆ IN GERMANIA INVENTÆ.

VIR *Clariſſimus* Dominus *Carolus Georgius Eyſen Noribergenſis, Medicinæ Candidatus*, cùm variis diſcurſibus animum reficeremus, inter cætera *concharum* mentionem fecit, in quibus *margaritæ veræ* Occidentalibus non inferiores invenirentur, verbisq́ue fidem addidit. Obtulit enim talis conchæ ſobolem, quinque nimirùm earum, milii granum exæquantes, mirè ſplendidas & ſextam piſi magnitudinem attingentem, coctum colore ſuô oculum carpionis referentem, quæ ſuam nondum aſſecuta videtur maturitatem. Inveniſſe illas ſe

retulit propè *Vinariam* in *Stagno* Kuchenteich dicto. Anno 1670. 20. Septembris.

D. Volcmar Litt. ad D. Sachſ. Vratislaviam.

SCHOLION.

EX omnibus *Margaritis* ſinus Perſici Perlæ omnium præſtantiſſimæ celebrantur, præcipuè illæ, quæ inter Ormus Inſulam & Baſſoram circa Baroyn, Cariffa, Julfa, (unde Luſitanis Perlæ Aliofar dictæ à portu Perſiæ Julfar. *Boot. de Gemm. l. 2. c. 36. f.*) & Camaron: quibus cedunt illæ, quæ in Inſulis Zeilan & promontorio Comorin, Sumatram, Borneo & Indiis Occidentalibus, utpotè quæ tantam ſuperficiei polituram non habent, reperiuntur. *Dn. de CHAPEZEAU*, qui referente *Ampl. Oldenburgiô in Transact. Anglic. Tom. II. n. XXIII. p. 429.* Gallicè Tractat. ſcripſit *des Ioyaux & des Principales Richeſſes de l' Occident.* is Perlas nobiliſſimas cenſet in Sinu Perſico ad Inſulam Baharem, item ad littora Arabiæ felicis circa Catif. in Inſula Zeilan circa Manar, & circa Japoniam. In Indiis Occidentalibus aſſerit capi in Oceano Septentrionali circa inſulas S. Margaritæ, Cubagua S. Marthæ, & verſus continentem circa Comanam & Comanagoten, & in Oceano Auſtrali verſus Panama. Sæpiùs ait 5. aut 6. *Perlas* reperiri in unâ conchâ. Inveniuntur tamen etiam in Europâ uniones, uti *in Hiſtor. Gemmar. Anſelm. à Boot l. II. c. 37. p. 169.* videre licet, qui *Perlarum* feraces nominat Scotiam, Sileſiam, Bohemiam, Lotharingiam, Voitlandiam, Friſiam, loca tamen ſpecialiora non recenſet. Nec addidit à *JOH. FABRO Lynceo* recenſitos *Uniones* in *ILSA fluvio* propè Paſſavium Germaniæ Urbem vetuſtiſſimam inventos, de quibus *Faber in Not. ad Recchi Hiſt. Mexican. f. 758.* Retulit huic *Fabro* Dn. *Joh. Carol. L. B. à Kirchberg Canonic. & Official. Eccleſiæ Cathedralis Paſſavii*, quod in fluviolo *Ilſa*, ob ſubjectum ſolum nigricante ſemper aquâ conſpicuo, ad determinatum ac trium ſolummodò milliar. ſpatium *conchæ margaritiferæ* naſcantur, quæ *uniones* in candore, lævore, magnitudine, & orbe aliquando etiam orientalibus vix inferiores, producunt. Cum ante compluſculos annos ſedem ibi exercitus quidam fixiſſet, tàm nobilis prædæ avidiſſimi milites conchas per totum illum fluvii tractum expiſcati ſunt, ut vix paucæ ſuperfuerint: nunc tamen aquam *concharum* earundem copiâ denuò abundare; quod à ſeminio relicto & temporis progreſſu ad maturitatem perducto eveniſſe probabile. Lo-

cus

cus tàm religioſè cuſtoditur, ut nemini hìc ſit licitum piſcari, præterquam Epiſcopo aut Adminiſtratori. In *Oſtreis* circa *Angliæ* littus ad Provinciam Cornwalliæ *Perlæ* pariter inveniuntur, quæ tamen bonitate & rotunditate multùm cedunt Orientalibus. *Dn. de CHILDREY in Hiſtor. Nat. Angl. in Cornwall. p. m. 16.* Et in quibusdam Provinciæ de Caernaron locis teſtacea quædam rore nutriri, & Perlas producere, affirmat *ibid. p. 248.* Qui *Author p. 304.* quoque aſſerit in fluvio Scotiæ *Done* eſſe teſtaceum quoddam, quod appellant *Cheval-moule*, in quo creſcant *Perlæ* non cedentes nobiliſſimis inter Orientales.

Occaſione harum unionum elegantem Obſervationem ſubjungere placet *Clar. NICOL. CABEI*, qui *Comm. in Meteorol. l. 1. §. 50. f. 292.* ad Uſus Medicos *Matrem Perlarum* ipſis *Margaritis* præferre audet, nec ſine rationibus. Puto ego, *inquit*, & mecum peritiores omnes Chymici, *uniones* quid eſſe magis imperfectum ipsâ *conchâ*, ut verè *Plin.* ipſis ſolam raritatem pretium feciſſe aſſerat. Inde periti Chymici Q. E. Margarit. Sal & alia medicamenta ad vires reficiendas accommodatiſſima libentiùs ex Conchâ, Matrice, Matreque purgata, quàm ex ipſismet unionibus forment, ſcilicet ex parte internâ, translucida, & hoc feliciſſimô eventu. Unde *D. MICHAEL DÖRINGIUS Cent. 1. Epiſt. Medic. ep. 4. Op. f. 2003.* (quæ Epiſt. operâ *Exc. D. Sponii* Medici Lugdun. nuper cum *novâ Edit. Oper. Sennert.* prodierunt) *mater perlarum* ſi earundem cum ipſis *Perlis* virium, quis nolit ſumtuum facere compendium.

Magnæ *Perlæ*, *Uniones* dicuntur, quod rarò ſui parem habeant: magnæ circa promontorium Comorin pendentes 100. frumenti grana, & circa Inſulam Borneo licet non elegantes 160. grana tritici ponderant. In Coronâ Rudolphi Imper. *una* fuit, quæ pyri muſcatellini magnitudine fuit omni decore abſolutiſſima. In theſauro Lauretano in Italiâ præter maximam copiam rariſſimarum & maximarum *Margaritarum unam* cernere licet, quæ exactè repræſentat fœminam ulnis tenentem infantem. *Dn. de Momonnys Itiner. Italic. ſecundo, Tom. II. p. 434.* qui *idem in Tom. III. ſ. itiner. Hiſpanic. p. 33.* Toleti in grandi Templo in reliquario vidit Mariam in rupe ſedentem, quæ rupes ex puris lapidibus pretioſis facta, inter quos Adamas inſtar ovi Columbini, & *Perlæ* inſtar minorum avellanarum.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

OBSER-

OBSERVATIO CCXXIX.

D. GEORG. ABRAHAM MERCLIN.

FORAMEN IN VENTRICULO DEMORTUI REPERTUM.

ANno 1654. d. 4. Auguſt. *in aperto* ad exenterationem pro ſepulturâ *Cadavere Domini Land-Commendatoris* Laudatiſſ. Ordinis Teutonici, Balliviæ Franconiæ, *Dn. G. W. ab Elckershauſen, dicti* Klüppel / quamprimùm inteſtina, illis & omnibus viſceribus adhuc omninò integris, & à cultro ſectorio intactis, ſunt detecta & denudata, illorum ſuperficiei externæ, cum liquidiori quadam, quàm infrà notamus, amurcâ innatabant, & ſe in conſpectum dabant pelliculæ crebriores, quaſi exuſtæ prunorum coctorum, quæ pridiè ſub noctem comederat moribundus: id quod mihi non immeritò anſam dedit penitiùs indagandi: Undenàm putamina hæc hìc conſpici poſſent, ventriculô, & inteſtinis adhuc ſolidis & illæſis. Et en! rimanti, magnitudine nucis avellanæ, & cui facilè pollicis extremum intrudi poterat, fætidiſſimâ ſcatens amurcâ *foramen* ipſius *ventriculi*, in ſede elatiori, ſub ſterno ipſo, nimirùm eô locô, ubi memini hunc Dominum, cætera omninò adhuc benè valentem, ſemper conqueri me audiviſſe *de continuo*, non quidem adeò magno, ſed tamen ſatis *moleſto aliquo dolore*, à benè multis retrò annis ſe affligente. Arguentibus autem Naſutulis nonnullis, quod impoſſibile eſſet, hominem cum foramine in ventriculo vivere potuiſſe; nec me non cavillantibus, qui hoc aſſerere non erubeſcerem, reſpondi: hoc ipſum illud eſſe, unde, præter cætera obierit Æger, nec opus eſſe, credere, illum cum hoc foramine diu ſupervixiſſe: ſed ſimul ulcus iſtud ſeu *apoſtema*, forſan longô tempore ibi, cum tot annorum moleſtia hærens, & à dicta amurca tùm demùm eroſum, in foramen hoc dehiſceret, ſimul ægrum exſpiraſſe: quâ in opinione me poſtmodùm etiam confirmavit *Helmont.* dum in illius *ignoto hoſpit. morb.* fortè fortuna evoluto, inter alia hujus argumenti plura, ſcriptum inveni: *partium internarum mortificationem obitûs diem non multis paſſibus anticipare.*

D. Merclein è Noribergâ Vratiſlaviam.

vid. Addenda p. 405.

OBSER-

Observatio CCXXX.

D. Georgii Vvolfgang Vvedeli.

Paralysis a gibbere.

Aſſertum aliàs commune eſt, ſolùm à ſubitaneâ vertebrarum dorſi dislocatione oriri Paralyſin, non item à lenta & pedetentim factâ, ubi ſcil. ſenſim quoque cedit medulla, nec contorquetur. *Vid. Sennert. lib. 1. prax. p. 2. c. 27. p. 518.* Exemplum verò tale vidi in *infante coriarii* duorum cum dimidio annorum. Hic 1668. à vertebrâ ſpinali ante aliquot menſes per caſum læsâ *gibberis* initium ſenſit; Cùm verò Parentes conſuluiſſent carnificem, prima protuberantia novæ alſus circa tertiam & quartam vertebram acceſſione, Menſe Novembri, aucta fuit, & hinc compreſſis nervis in utroque pede *Paralyſis* ſucceſſit, præcedente per aliquot dies febrili continuô calore. Notandum verò nil planè adhibitum eſſe à carnifice, quàm linimentum quoddam ex pinguedinibus conſtans. Conſultus 1669. d. 21. Maji, continuatô medicamentorum uſu, quantum infantilis permiſit renitentia, id Dei gratiâ effeci, ut menſe Jan. 1670. attrahere iterùm pedes, hinc menſe Februar. movere eosdem, & Martiô ſequente liberrimè ambulare denuò didicerit, dolentibus ſemper ante reſtitutionem motus partibus.

Medicamenta, cum aliis variè ſæpè maritata, quaſi in compendio h. l. memoranda, fuerunt internè 1. ~ ✳ci & ♀i volatilis. 2. purgans ex pulv. laxat. veget. 3. infuſum ex Nervinis, Pæon. Chamædr. Chamæp. Stæch. arab. Anthos, Saſſafras, &c. 4. Cinnabarina. Externè 1. Ol. Laurinum ſolum, & gibbo & nervis debitum. 2. Liniment. ex ungvt. nervin., pingved. Caſtor., Ol. Laurin. Spic., Laterni., Lumbric. &c. 3. Balneum ex formicis & nervinis, Chamædr., Salv., Siderit., Serpill. 4. Urticationes etiam ſedulò adhibitæ. Hinc reſtitutus plenariè, jam præter gibbum leviorem optimè degit.

D. Wedel è Gothâ Vratislav. datis. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CCXXXI.

D. GEORGI VVOLFGANG. VVEDELII.

PARALYSIS UNIVERSALIS.

ALius Juvenis 16. annor., filius militis & civis h. l. cùm priùs ulceribus fœdis in naſo laboraſſet, cum tumore ad os usque propendente, ab iis curatus, poſt dimidium annum cum nauſea, inappetentia, dormiendi perpetuo ardore, cum dolore item cervicis, quem tumor levis poſtmodùm accedens auxit, & febre tandem continua ſimul & ſemel *in Paralyſin Univerſalem* incidit, quâ per integrum, & amplius, annum, ab 1666. ad 1667. immobilis ferè decubuit. Manum ſiniſtram leviſſimè ſolùm, unô vel alterô digitô ſalvô, movere poterat, cœtera planè non. Si pes adigeretur verſus ſuperiora, quod vi ſemper moliendum erat, (aliàs enim rigidi utrique exiſtebant,) circa genu in modum convulſionis *ἄνω* tendebatur. Senſus tamen partium levior, & calor aderat, cum appetitu optimo. Injuſſa ſæpè prodibant excrementa ob reſolutionem ſphincteris ani; cum atrophia partium ſumma, ſudoribus perfluebat corpus.

Cum curandus offerretur hic æger *κεκρατήμενος*, reputans illud Avicennæ, ſæpè monſtra fieri in medicina, & prognoſticô munitus eâdem jam dictâ methodô aggreſſus ſum. Miſerrimum erat ſpectaculum, non erigere caput, nec erectum ſuſtinere, multò minùs ſedere poterat, nec vivere, nec mori. Teſtes hujus *Dn. D. Kiſnerus Francofurtenſis*, & *Dn. D. Witte Suſatinus*, Practici celeberrimi, qui ſæpiùs mecum illum viſitarunt. Initiô dedi Elixir Cephalicum cum ~ ⊕l. cephal. paratum, ~um magnanim. compoſ. Laurembergii, infuſum nervinum ſuprà citatum, urticationes, inunctiones ſpinalis medullæ, & præſertim tumoris illius circa cervicem. Sudorifera & purgantia ſtudioſè vitavi, denique ~us *ci & urinæ utramque abſolverunt paginam. Externè præter balneum formicarum cataplaſma ex ſymphyto appoſitum ſæpius fuit. His benedicente Deô O. M. intra aliquot menſium ſpatium convaluit, ſingulis novâ ſpe erectus æger, ob novum partis alicujus reſtitutum motum, ſemper præcedente dolore & tremore.

D. Wedel è Gothâ Vratislaviam datis Litteris.

OBSER-

Observatio CCXXXII.

D. GEORG. WOLFGANG WEDELI.

PARALYSIS PEDIS FLUENTIBUS MENSIBUS SUBITANEA.

ANno 1668. fœmina, antehac paſſionibus capitis & nonnunquam epilepticis tentata, derepentè, *tempore menſtrui fluxus, ſiniſtri pedis Paralyſi,* id eſt, *ἀναισθησίᾳ, ἀκινησίᾳ καὶ ψυχρότητι* corripiebatur, & concidebat. Eô ipsô momentô vocatus volatilem CC. ∽um internè cum pulvere cephalico & aliis dedi, externè verò 🝆 apopl. mul. cum ∽ ✱ci remixtum illinere juſſi, non omiſſis urticationibus, quô effectum, ut alterô ſtatim die pedem movere, tertiô ambulare iterum potuerit.

Ne excreſcat nimis hæc tractatio, paucis ſolùm id annotare lubet, (relictis hâc vice, quæ dici hanc in rem poſſint, aliis:) 1. infuſa nervina ejusmodi & volatilia, poros nervorum de obſtruentia & penetrantia, quàm optimè dari in Paralyſi. 2. Sudorifera & purgantia, quibus addi poſſunt clyſteres, non æquè promiſcuè prodeſſe Paralyticis. 3. Conſideratione dignum eſt, quod plerumque hanc reſolutionem nervorum, inprimis majorem, præcedat febris, quod videtur contrarium aſſerto Hippocratico, febrim Apoplexiæ vel Paralyſi ſupervenientem, illam ſolvere. Exemplum parallelum, febris apoplexiam acceſſione ſuâ non terminantis, ſed lethiferæ *vid. apud Holler. Obſ. 29.* 4. Ineunte vere, ut alios morbos chronicos, ita hunc affectum meliùs & citiùs debellari poſſe.

D. Wedel è Gothâ Vratislav. datis Litt.

Observatio CCXXXIII.

D. GEORG. WOLFGANG. WEDELII.

PHTHISICUS DISSECTUS.

A*Lbertus Müllerus, Typotheta* 24. annor. cum *1666.* menſe Decembri curſu fatigatus & calefactus bibiſſet cerevisiam abſinthiô medicatam, aliàs homo bilioſiſſimus, diebus ſeqq. præter motum fortio-

rem

rem ſtrenuè potui litans, ſenſit dolorem thoracis circa ſterni dextram partem, qui ad caput extendebatur, cum tuſſi & excretione materiæ flavæ purulentæ, & reſpiratione difficili. Data ſunt medicamenta pectoralia & antiphthiſica varia, leniti dolores, abſterſa materia, ſed vi morbi vere anni ſequentis obiit. Hunc, cum ab itinere Jenam redux mortuum intelligerem, comitantibus aliquot Philiatris aperuimus 1667. d. 16. April. invenimus diſſectô ſternô *Pulmonem dextrum* totum *ſcirrhoſum*, fiſtuloſisque ulceribus ſcatentem, adnatum pleuræ, diaphragmati, & mediante hoc hepati. Siniſter quidem aliquantò erat integrior & ſpongioſior, nihilominùs communicata & cum ipso erat ulceroſa colluvies, (fœtor verò omnis aberat) & adnatus quoque hic Lobus erat pleuræ. *Cor* erat flaccidum, & venæ exteriores, ejusdem Parenchyma ambientes, turgebant ſanguine. *Aqua in Pericardio* flaveſcens & pauca. *Sanguis* in utroque ventriculo nigerrimus. *Hepar* totum adnatum Diaphragmati, ex pallore flavo rubeſcens, nigris interſtinctum maculis, ex parte etiam adnexum coſtis. *Lien* pariter adnatus, colore quidem probô, magnitudine eximiâ, in rotundum declinante. *Veſicula bilis* parva, quod, qui hominem noveramus, mirabamur. *Ventriculus* & *inteſtina* integriorem conſtitutionem præ ſe ferebant. Totum denique corpus exſuccum, exſangue, aridum, σκελετῶδες.

D. Wedel è Gothâ ad D. Sachſ.

Observatio CCXXXIV.

D. GEORG. VVOLFGANG VVEDEL.

MACULÆ SCORBUTICÆ IN SINISTRO HYPOCHONDRIO.

ANno 1669. d. 21. Jan. *Textor* hôc locô natione Saxo, cùm olim jam affectu Hypochondriacô fortiter laboraſſet, denuò querebatur, ſe dolorem in ſiniſtro Hypochondrio gravativum pati, cum *maculis quaſi Pulicaribus ſcorbuticis*, quas per aliquot dies in ſolo iſto climate obſervarat. Adhibitis aperientibus ♂libus dolor ex ſiniſtro in dextrum converſus latus, ſed continuatô uſu brevi ille unà cum maculis evanuit.

Obiter

Obiter h. l. citare lubet locum ex *Strabone l. 16. Geograph. p. 537.* utpotè rariorem, ex quo patet, olim jam Arabiæ ἐπιχώρων fuiſſe ſcorbutum; ibi enim cum recenſuiſſet Ælium Gallum Romani Exercitus Imperatorem in Arabiâ, Syllæi perfidiâ, per longos anfractus & avia cœnoſis ſtagnis periculoſa ductum, εἰς γοῦν, ſubjungit, τὴν λευκὴν κώμην κατῆρεν, ἤδη στομακάκκῃ τε καὶ σκελοτύρβῃ πειραζομένης τῆς στρατιᾶς ἐπιχωρίοις πάθεσι, τῶν μὲν περὶ τὸ στόμα, τῶν δὲ περὶ τὰ σκέλη παράλυσίν τινα δηλούντων, ἔκ τε τῶν ὑδρείων καὶ τῶν βοτανῶν. *Proinde ad Album Pagum pervenit, jam exercitu oris & crurum vitiis (qui morbi ſunt ei Regioni familiares) tactô, ſtomacaccen & ſcelotyrben dicunt: quorum illa circa os, hæc circa crura reſolutio quædam eſt, ob aquas & herbas proveniens.* Confer *Plin. l. 25. Hiſt. Nat. c. 3.*

D. Wedel è Gotha ad D. Sachs. Vratislav.

OBSERVATIO CCXXXV.

D. GEORG. WOLFGANG WEDEL.

TESTIS SUPPURATIO A CONTUSIONE.

Vir doctiſſimus 1670. d. 15. Maji, cum centum & ultra Imperiales in capſulâ, (im Schubſack) equô impetuoſè vectus geſtaret, marſupiô inter femora reclinatô, continuâ ſuccuſſatione adeò læſit genitalia, ut per totam noctem immanem *teſticulorum*, maximè verò dextri, ſenſerit dolorem, ad ipſum umbilicum & renum regionem protenſum. Intumuit tùm *dexter teſtis*, doloribus per leniter repellentia & paregorica diſcutientia ſopitis. Cataplaſma ex ebulo, Agrimon. Chamæm: &c. cum vino & aceti modico externè appoſitum, internè quoque calori accedenti, & ſiti contrà itum. Sequentibus diebus cum ſymptomata reliqua omnia eſſent ſopita, impoſitum Empl. de Hyoſcyamo cum mirabili Oldenburgenſi dicto remixtum, non omiſſis defenſivis ex Lithargyrio, quibus id quidem effectum, ut flacceſceret tumor, & aliquomodo detumeſceret ultra pugni majoris contracti magnitudinem adauctus dexter teſticulus. Sed cum materia copioſior dolore & calore attracta eſſet, quàm ut poſſet diſſipari, ſicque tumor ad ſuppurationem tenderet, neque tamen pinguedine leporis aliisque ruptoriis aperi-

retur, appoſitum unguentum Eſcaroticum, cùm ferrum renueret æger, hinc pro ſeparatione Ungvt. populneum, unde eô ipsô die apertus tumor fudit materiam. Interim partes reliquæ ſolicitè defenſæ ſunt, & ulceri Emplr. ſticticum cum aliis mundificantibus adhibitum, quod hinc ſenſim conſolidatum eſt, poſteaquam teſtis ſatis, & infra ferè magnitudinem alterius detumuerat.

D. Wedel è Gotha Vratislav.

OBSERVATIO CCXXXVI.

D. GEORG. VVOLFGANG VVEDELII.

TESTICULUS UNUS.

Est in viciniâ præfecti cujusdam N. filiolus, cui *unicum* tantùm *teſtem* ſcrotum tegit. Studioſum item Miſnicum novi, qui *unicô* pariter *teſte* virilitatem probabat, libidine tamen nulli inferior.

D. Wedel è Gotha Vratislaviam.

SCHOLION.

Numerô *bini* ſunt *teſtes*, raro *unus* tantùm & magnus, ut Syllæ & Cottæ, teſte *Arrianô*, rariùs *tres*, ut in *Agathocle* Siciliæ Tyranno (*Cæl. Rhodig. l.24. c. 4.*) & familiis nonnullis Italiæ *Colcorum* Bergomi inprimis, aliorumque Pariſiis notante *FERNELIO L. I. Pathol. c. 8.* Idem in Germania Illuſtriſſimæ familiæ proprium aſſerit *Th. BARTHOLIN. Anat. Reform. L. I. c. 22.* in quodam monacho *tres Teſticulos* notavit *MONTUUS in Anaſceve morb. l. IV. c. 37.* in Typographi filio *Holler. Scholiaſtes ad L. I. c. 62.* in adoleſcente Antvverpiano *Foreſt. l. 27. obſ. 11. in ſchol.* Nova exempla *unici teſtis*, ut & *trium teſticulorum* adducit *BORELL. Cent. II. obſ. 60.* V. quoque *Caſp. à REIES in Campo Elyſ. Quæſt. q. 48. §. 3.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

OBSER-

Observatio CCXXXVII.

D. GEORG. VVOLFGANG. VVEDEL.

PULSUS INTERMITTENS.

UT ut juxta *Celſum, Pulſum* mille res varient, nihilominùs niſi Medicus venam contrectet, tutò illum mederi non poſſe, non Senecæ ſolùm, ſed omnium Medicorum eſt aſſertum. Præ aliis autem differentiis maximè obſervandus eſt *Pulſus intermittens.* Quando arteria *ὐδαμῶς κινῆται, non movetur* & micare deſinit, quô ipsô morborum artifex non raró terretur, ſæpiùs fallitur, vel minimùm dubius hærere cogitur, unde non videtur de nihilo accuratiùs in hujus ſcrutari naturam, quod optimè eô ipsô fit, ſi *Pulſus intermittentis diviſio* notetur. *I.* enim Pulſus *penitùs intermittit APPARENTER*, cùm ob profundiorem ſitum arteria ictum cum manu tangente non communicat, quod in carnoſis quandoque contingit, ubi cauto opus eſt, ut ſemper in tali caſu, ne ægrum vel ſaniſſimum moriturum prædicemus, & inde non levis pudor poſtmodùm oriatur. *II. Pulſus intermittens* datur *NATURALIS*, qui ob *ἰδιοσυγκρασίαν* à primô ortu talis eſt.

Vivit h. l. locum tenens vir ſeptuagenarius, cui cùm primùm medicinam facerem, & *Pulſum* tangerem, *intermittentem* illum & ſemper in vibratione deficientem deprehendi; Cumque ex eò quærerem, quomodo aliàs in ſtatu ſanitatis pulſus habuiſſet, reſpondit, ſe à primo ortu ſemper eôdem môdo pulſum ſuum deprehendiſſe, quod hactenus multoties in eodem cum admiratione obſervavi, conſtanter ita ſe habere. Exempla plura vid. tùm apud alios, tùm in ſpecie *Rolfinc. Ord. & Meth. Comment. ὡς ἐν γένει* p. 208. *III. PRÆTERNATURALITER Pulſus intermittit* ſæpiùs, idque noſtrâ experientiâ *tribus* potiſſimùm *in affectibus, 1.* Aliquoties in *PLEURITICIS* obſervavi interpolari Pulſum, modò quartâ, modò ſeptimâ, modò nonâ vice intermittentem. Anno 1670. menſe Januariô cereviſiæ coctor & Poligraphus Sil. ſimul *Pleuritide* decumbebant, uterque Pulſum exhibebat intermittentem, feliciter nihilominùs evadentes. *2. In febribus malignis Pulſûs* itidem ſæpenumerô *intermittit*, præſertim cum malignitas ad cor tendit. Fœmina cauponæ 1669. febre conflictata Petechiali ſentiebat recedere deſubitò maculas, *Pulſus intermittebat*, anxietas in

reſpiratione urgebat, peſſimum aliàs ſignum, ſed propinato ⊖lino volatili & Alexipharmaco C.C. Spiritu albo, deſubitò omnia ceſſabant ſymptomata, & feliciter terminabatur non longè inde morbus, quod in aliis quoque ſimiliter vidi. vid. hanc in rem latiùs Wier. *obſ. p. 65. ſeqq.* 3. in *Hypochondriacis & Scorbuticis* Paroxyſmis ſolenniter apud quosdam *intercidit Pulſus*, commixtis cum ſanguine acidis ponticis & auſteris particulis, quæ coagulationem intendunt, grumos pariunt, & conſequenter œconomiam ſanguinis, & cordis turbant, quod præter alios in coriario obſervavi, cui cum tumeret pes ſiniſter, & gangrænam ſcorbuticam minaretur, cum anxietate præcordiorum & dolore gravativo hypochondrii ſiniſtri, Pulſus ſemper modò quintâ, modò ſextâ intercidebat micatione. Et ſanè optimè per grumeſcentiam ſanguinis, quicquid p. n. in Pulſu interpolationem procurat, explicari poſſe videtur, cum nempè fibræ ſanguinis τῆς μίξεως διαχώρησιν patiuntur, & à ſanguine ſecedunt, quo de vid. Obſ. ſup. adductam. Nuperrimè ante paucas ſeptimanas in tabellione cachectico, primum *intermittentem*, hinc caprizantem *Pulſum* notavi, qui aliàs canibus admodùm eſt familiaris. Poteſt denuò huc referri *IV.* interceptio Pulſus *artificialis*, ut apud Galenum *l. 6. de plac. Hipp. & Plat.* Empiricus Theriacam probaturus puerum ſine Pulſu produxit. Nam vinculis intercluſæ arteriæ pulſu omni micationeque orbantur, quod probè notandum in illis, quibus ob fracturam vel alias cauſas membra ligantur.

D. Wedel è Gotha Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXXXVIII.

D. GEORG. WOLFGANG. WEDELI.

OPIATA IN AFFECTU ILIACO.

ALius LL. Studioſus, Viri Conſultiſſimi filius 23. annor. in inguine olim ob ſaltum parumper vel diſrupit, vel laxavit peritoneū, unde tumorem hernioſum contraxit, qui tamen non facilè in conſpectum prodit, niſi in diæta excedat, tunc enim induratus ille prodiens, aliquoties 1669. levem *iliacam* dedit paſſionem, facilè carminativis & reſolventibus cedentem. Cum verò 1670. menſe Majo, ab errore externo

ingratus hoſpes denuò ſe conſpiciendum præberet, ipſe verò nihilominùs in aëre frigidiori ſub funebri onere, viribus majore (eſt enim texturæ rarioris) gravatus eſſet, malum nocte ſequente valdè exacerbatum eſt. Advocatus inveni 1. tumorem hernioſum inſtar ovi gallinacei in inguine durum. 2. Summam alvi Stypticitatem. 3. Tormina ventris, & tumoris dolores maximos & ineffabiles. 4. ἀναῤῥοπίαν humorum, ita ut poſt frequentiſſimos vomitus ipſe etiam ſanguis excerneretur, cum lethali aliàs dicto ſingultu. Adhibebam 1. individuo huic ſæpiùs feliciter data carminativa cum anodynis lenioribus remixta. 2. Juſſi applicari Clyſterem emollientem & reſolventem: ℞. rad. Lil. alb. ℥ij. fol. pariet. ♀l. malvæ, branc. urſin. a. mj. fl. chamæm. Rom. melil. a. piij. bacc. laur. ℥ß. Coq. in ſ. q. aq. ſ. Col. ℞. ℔j. elect. lenit. ℥j. ol. chamæm. Lil. alb. a. ℥ß. ⊖♀ri ℈j. Vitell. ov. nj. M. F. l. a. Clyſter. Reſiduum hujus applicatum tumori hernioſo duro, ut & plantæ emollientes aliæ cum lacte coctæ, & linimenta paregorica alia. Inde quatuor ſedes, ſed à meridie redibant vomitus & ſingultus cum virium debilitate, ſiccitate oris, inſtante ſæpiùs lipothymiâ. Adhibita Stomachica, Cinamomea, cydoniata, theriacalia, cum ♈tibus cordialibus aliis, exteriùs quoque applicatum cataplaſma theriacale ad Stomachum, &c. Omnia verò hæc incaſſum tentabantur, viribus vacillantibus, & ob vomitum continuantem urgente affectu. Fretus itaque ςοχασμῷ meô propinabam *Laudanum opiatum* ad g̃. ij. cum paucis aliis inſtar boli remixtum. Dictum factum emanſit vomitus, & ſingultus ſenſim deminutus ceſſavit. Hinc manè ſequente, die morbi tertiô datæ pilulæ purgantes ex animâ & corpore laxativi vegetabilis conſtantes, adeoque feliciter & opinione adſtantium citiùs reſtitutus eſt æger.

Eâdem methodô nuperrimè ruſticum, enterocele prægrandi laborantem reſtitui. Vide hanc in rem *Diatrib. noſtr. de Opio c. 12.*

D. Wedel in Litt. è Gothâ Vratiſlaviam.

OBSERVATIO CCXXXIX.

D. EHRENFRID HAGENDORN,

COLUMELLÆ ABSENTIA À NATIVITATE.

BEatiſſ. Dn. D. *Johann Hagendorn*, Patruelis meus longè deſideratiſſimus, in praxi ampliſſima obſervavit *abſentiam Columellæ* in

puellâ quâdam à nativitate, quæ nihil inde incommodi paſſa eſt, cœterùm ſana.

D. Hagendorn è Gorlicio Litter. ad D. Sachſ. Vratislaviam.

SCHOLION.

Columellam duplicem, imo potiùs *diviſam* vidi in puello, qui labiô leporinô ita deformatus erat, ut ſimul palatum ad imas usque fauces fiſſum conſpiceretur.

[*D. Henr. Vollgnadius.*]

OBSERVATIO CCXL.
D. EHRENFRID HAGENDORN.
CRYSTALLI BENZOES.

Confeci olim pro uſibus meis Magiſterium Benzoes, & Spiritum Vini, quem pro extractione ejus adhibueram, particulis quibusdam Benzoinis adhuc prægnantem ſepoſui. Decurrente, unius menſis ſpatiô fortè intueor eundem, & inveni in fundo *Sal Cryſtallinum* odoris Benzoini, ſaporisque acerrimi. In cujus rei fidem aliquot grana transmitto.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratislaviam.

OBSERVATIO CCXLI.
D. EHRENF. HAGENDORN.
OVA DUPLICI VITELLO PRÆDITA.

Gorlicii aſſervatur apud virum optimè mihi notum Gallina, aliquoties quæ peperit ova duplici vitellô prædita, tantæque magnitudinis, ut anſerum æquarent ova.

D. Hagendorn. è Gorlicio Vratisl. ad D. Sachſ. Confer Anni I. Obſ. 36. & 140. & Anni II. Obſ. 250.

Observatio CCXLII.

D. EHRENF. HAGENDORN.

Nucleus in asperam arteriam illapſus, et per tuſſim iterum excretus.

COmedit annis ſuperioribus ancilla quædam pruna Ungarica, quæ inter comedendum ad riſum commota infeliciter nucleum in aſperam illabi arteriam ſentiens, jam jam ſuffocari fuit viſa. Secutæ vomitiones ſanguine tinctæ cum dyſpnœa ingenti, voceque rauca & debili. Data ſunt vomitoria, expectorantiaque; ſed absque ſucceſſu. Tandem exhibitô medicamine quôdam validiſſimè tuſſim concitante, iterùm fuit redditus circa partem ejus mucronatam nonnihil alteratus, incolumi poſthâc ægrotante.

D. Hagendorn è Gorlicio Litter. datis ad D. Sachſium Vratislaviam.

SCHOLION.

EXc. D. DANIEL SENNERTUS Cent. I. Epiſt. 18. (quæ Epiſt. ut ante narratum binis centuriis novæ Editioni in fol. Lugdun. annexæ ſunt operâ Cl. D. CAROLI SPONII) ad Döringium ſcribit: putasne quod *Nucleus Ceraſi* in pulmonem delabi poſſit, atque ibi una atque alterâ ſeptimanâ hærere, antequam iterum rejiciatur? Ego impoſſibile non puto, atque id nuper, niſi plane fallor, obſervavi. Reſpondet Exc. D. DöRINGIUS Epiſt. 19. Bimembris tua quæſtio, bimembre poſtulat reſponſum. Ajo, quod in altum ſublatâ Epiglottide, nucleus intra aſperam arteriam quidem deferri, quin tamen ſuffocationis periculum inducat, fieri vix poſſit. Videmus, quantum periculi vel guttula ſaltem aliqua ἀθρόως eò delata, vel micula panis eò delapſa minetur. Per injuriam in arteriam à pilula impulsa, acinô uvæ &c. exempla colligit Schenck. Quod ſi tamen nucleus illa in ſuperiore parte arteriæ non diu hæſit, ſed vel propter arteriæ amplitudinem, & propriam lubricitatem præproperè ad arteriæ divaricationes deſcendit, vel propter pulſationes in dorſo factas, in pulmonem detruſus fuerit, quin aliquando ibi hærere potuerit, priusquam rejiceretur, diffiteri nolim, videmus enim vermes, calculos, veſicas in pulmonibus genitas ſatis diu

ibi

ibi latere poſſe. Exc. D. SENNERTUS in Reſponſ. Epiſt. XX. integram obſervationem ſubjungit, quæ Hagendornianæ maximè analoga eſt. Vir quidam, inquit, cum forte ceraſa, ſcala nixus ab arbore decerperet & comederet, atque ſcala vacillaret, perterrefactus ſubitò in ſtrangulationis periculum conjicitur, atque ille ipſe nucleum ceraſi ſtrangulationis cauſam eſſe exiſtimat & tuſſis, Chirurgum qui illum eximat accerſit, verum cum Chirurgus nucleum nullum deprehenderet, & ſuffocationis periculum ceſſaret, tuſſis vero remaneret, putabant hæc ſymptomata ſaltem à catarrho exorta, cum catarrhis fuerit obnoxius, & mane tempeſtate pluviâ deambulaſſet. Duravit iſta tuſſis tres ſeptimanas, & per intervalla ægrum valdè afflixit, qui dolorem etiam quendam gravativum in dextro latere deprehendit. Tandem cùm vehementer noctu per integram horam tuſſiviſſet, nucleum ceraſi pituitæ adhæreſcentem rejecit, atque ita à tuſſi & dolore pectoris liberatus eſt. Ego ſuffocationes illas à rebus illapſis tum demum accidere puto, cum res illapſæ in capite & orificio aſperæ arteriæ hærent: illapſas verò in amplum ſpatium arteriæ, argumento ſunt illa, quæ per tuſſim rejiciuntur: ſi enim ſine ſuffocatione rejici poſſunt, cur non etiam ſine ſuffocatione illabi poſſint? *Hactenus Sennertus.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCXLIII.

D. EHRENF. HAGENDORN.

EXENTERATIO CHIRURGI CUJUSDAM GORLICENSIS CALCULOSI.

CHirurgus quidam Reipubl. Gorl. primarius per annos oppidò plures calculô veſicæ conflictatus, tandem atrociſſimis enervatus doloribus obiit. Sectô cadavere inveni, 1. Pulmonum in utroque latere cum coſtis coalitum. 2. Calculos novem in Cyſti fellea, totam occupantes capſulam, coloris & odoris fellei, leviſſimi tamen ponderis. 3. In uretere ſiniſtro mox ſub pelvi calculus aderat alius, magnitudine amygdalæ dulcis. 4. Veſica urinaria exhibuit calculum ſat grandem, ruffum, ſiliceum, pondere uncias novem cum ℥j. 5. Ventriculus cum inteſtino tenui refertus erat liquore nigricante, copi-

copioſô; acidum ſpirante, & pelvim inſtar aquæ fortis erodente. Ipſa etiam urina, excrementa alvina, ſaliva, anhelitusque acidiſſimum ſpirabant ex abundanti & p. n. acido ventriculi, infelici calculorum coagulatione.

D. Hagendorn è Gorlicio.

OBSERVATIO CCXLIV.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

SANGUIS IN EPILEPSIA V. S. EMISSUS MACULOSUS.

FIlius pellionis cujusdam apud Gorlicenſes aliquando pice calidâ per totum conſperſus vultum, incidit in Epilepſiam, tùm temporis iterùm ſanatam. Ante annum repetitis rediit eadem Paroxyſmis, ipsô vultu in iisdem exiſtente rubicundiſſimô, intermiſtis maculis quibusdam variegati coloris cum levi tumore. Exhibui generoſa antiepileptica, quibus etiam auſcultavit, atque ad tempus ceſſavit. Recidivante verò eâdem, ſuaſi *ſectionem jugularium*, quæ tantùm profecit, ut per hoccè tempus Paroxyſmus emanſerit penitùs. Ubi hoc ſingulare, quod *ſanguis* V.S. emiſſus exhibuerit *in ſuperficie maculas ejusdem coloris*, quales in vultu tempore Paroxyſmi efflorué re.

D. Hagendorn è Gorlicio.

OBSERVATIO CCXLV.

D. EHRENF. HAGENDORN.

CONVULSIONES MIRÆ.

V*Idua* quædam *Gorlicenſ.* in tertiana uterina accepit à medicatrice quâdam purgans ℥iatum cum melle, ſaporis fallendi gratiâ, remiſtum. Unde præmodùm purgata, ſenſit vaporem quendam inſtar vermiculi per totum corpus vagantem, ſequentibus mox *convulſivis* artuum motibus, qui toties afflixerunt, quo-

ties ægra obdormiſceret; expergefactâ verò eâdem, & ipſæ ceſſarunt. Curata tamen à me feliciter, & ſine recidiva per anti-hyſterica cum anti-ſpaſmodicis miſta; ubi Spir. C. C. rectif. c. Tinctur. Caſtorei, item Specificum cephal. *D. Mich.* c. ZZ. nativ. & magiſt. Caſtorei, maximè proficua ſum expertus.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratiſl.

Observatio CCXLVI.

D. Ehrenf. Hagendorn.

Glandulæ catenatim in febre maligna per alvum rejectæ.

Corripitur ſuperiori Autumnô Juvenis quidam febre Epidemicâ tùm graſſante cum hæmorrhagiâ narium, dyſpnœa, Lipothymia creberrima &c. exhibitis Bezoarticis, meliùs quodammodò viſus eſt habere, perſiſtente tamen lipothymiâ. Dedi laxativum quoddam pro diuturna alvi obſtructione; unde glandulas 12. inſtar nucis myriſticæ catenatim ſibi connexas (wie ein Roſenkrantz oder Pater noſter) extùs flaveſcentes, intùs adipoſas per alvum rejecit. Abhinc lipothymia cœpit remittere, ægerque, datis Bezoarticis cum Corallinis, etiam vires recuperare.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratiſlaviam.

Observatio CCXLVII.

D. Ehrenf. Hagendorn.

Cephalalgia stata affligens hora, pediluvio sanata.

Annus eſt, & quod excurrit, cùm vidua quædam conquereretur de Cephalalgia, ſingulis auroris circa quartam matutinam tantâ cum atrocitate invadente, ut ſuturæ capitis, factô etiam à me attactu, quaſi hiarent. Univerſalibus, Anodynis &c. illuſit omnibus. Hinc mutatô conſiliô ſuaſi pediluvium; unde factum eſt, ut aura frigidiſſima

cum totius horrore, à capite ad pedes deſcenderet, ægraque bis vel ter idem adminiſtrando, planè convaleſceret.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratisl. ad D. Sachſ.

Confer Anni I. Miſcell. Obſ. 51. de Hemicrania Periodica.

OBSERVATIO CCXLVIII.

D. EHRENFRID HAGENDORN.

SPHACELUS A FORTI LIGATURA.

PAtitur puer quidam ruſticus 9. annorum in agro Gorlicenſi fracturam ſiniſtræ manus in medio cubiti & radii. *Ligatur* ab imperito æditus iſtius loci nimis arctè; unde ſubſequente aurorâ rubore nigricante in manu ſubortô, cum ſanguinis eruptione circa apices digitorum manus cœpit *gangræneſcere* cum infelici ejusdem *Sphacelo*, factaque hinc amputatione. Quia malum d. 25. Maji anni currentis ſubortum, hinc puerum adhuc ſub manibus habemus.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratuslaviam.

OBSERVATIO CCXLIX.

D. EHRENF. HAGENDORN.

MACULÆ QUOTANNIS STATO TEMPORE EFFLORESCENTES.

CUravi annô ſuperiori adoleſcentem quendam, qui per 6. vel plures annos maculis rubicundis, oblongis, elatis & prurientibus, ſingulâ æſtate redeuntibus, & juxta motum Lunæ nunc apparentibus, nunc evaneſcentibus, deturparetur. Data ſunt feliciter ſanguinem purificantia cum laxantibus per aliquot continuata dies, ſuccedente pulvere meô Renovativô, ut voco, aliquot uſurpando vicibus. Componitur ex ♁ diaphoret. alcool. Spinar. Viperar. & ZZ. ♁ ≏atiſſimo. Ita non amplius viſæ ſunt effloreſcere.

D. Hagendorn è Gorlicio Vratuslaviam.

Observatio CCL.

D. GEORG. SEBASTIANI JUNG.

OVUM OVO PRÆGNANS.

Dum ancilla mea 19. Junii currentis Anni 1671. ova quædam butyro incoquenda frangeret, inter cætera unum quoque aperuit, in cujus albumine præter vitellum pulcherrimi coloris perexiguum aliud latitabat ovum, exteriùs teſtâ ſeu cortice candidô ac durô aliorum ovorum more munitum, interiùs albumine & exiguô vitellô binis ſignatô chalazis præditum, adeoque exceptâ magnitudine ab ordinariis nihil diſcrepans. Ejusmodi Ovi meminit Harvejus exercit. XI. de gener. animal. f. 38. & Th. Barthol. in Epiſt. Cent. 3. Epiſt. 42. & Cent. 4. Epiſt. 63. cujus & alia de Ovo prægnanti hiſtoria in primo Ephemeridum Germanicarum Anno Obſerv. 36. extat.

Admiratione plenum eſt, quod narrat idem Barthol. hiſt. Anatom. rar. Cent. 1. hiſt. 4. de muliere quâdam Norwegienſi, quæ anteà ſæpiùs humanos fætus enixa Anno 1638. rurſùs gravida facta maximis doloribus bina ova peperit gallinaceis ſimillima, quorum unum ex illis fractum, alterum verò in D. Olai Wormii Muſæo adſervatum cunctis exhibetur viſendum: tàm ſimile gallinaceo, quàm Ovum ovo, niſi, quod non ita candidum ſit propter temporis diuturnitatem, & contrectantium manus.

Aliam quoque hiſtoriam adfert præfatus Author loc. cit. hiſt. 99. de Gallo annoſo in Arce Regiâ Haffnienſi ovum reddente minus ovô gallinæ, ſed columbinô majus, oblongiuſculum, candidâ durâque teſtâ & liquoribus ſolitis pellucidum. Hoc à copioſiſſimis ſeminis vaporibus ex teſticulis ad inteſtina per vicinos poros patulos exhalantibus conceptum fuiſſe, ac per annum redditum ſuſpicatur, quum in hoc gallo Anatomiæ ab eodem ſubjecto rectum inteſtinum in fine fuerit tumidiuſculum, ubi increverat ovum.

Omnem ferè fidem ſuperat, mihi tamen ſæpiſſimè pro veriſſimo narratum illud de Cane Oviparo, qui cùm eſcam quandam à ruſticâ ſingulari artificiô pro gallinis ſuis, ut ova majora & copioſiora parerent, præparatam devoraret, dominum ſuum in itinere inſequens ali-

quot

quot ova unũ poſt alterum pluribus conſpicientibus per alvum excludere viſus eſt: unde multum debilitatus, eſcâ verò illâ excretâ, priſtino vigori reſtitutus fuit. Quæ tamen ova potiùs maſſa quædam oviformis ex materiâ illâ eſculentâ in inteſtinis coagmentata (præcipuè, cùm de intrinſeca eorum conſtitutione, qualisnam illa fuerit, non conſtet) quàm vera ova fuiſſe videntur, ſi ruſtica illa à Magiæ ſuſpicione immunis credenda. Ovi illius prægnantis ſuprà memorati geneſin quod concernit, eadem dubia valdè eſt: quantum tamen conjecturâ aſſequi licet, probabile videtur, vitellum illum exiguum nondum perfectam in ovario magnitudinem ac maturitatem adeptum, abruptô forſan violentiori motu, vel alia quavis de cauſa pedunculô, per infundibulum in uterum deſcendiſſe, ibidemque in ejusdem revolutionibus & cellulis albumine, chalazis, membranis ac denique cortice pro maſſæ illius magnitudine obductum fuiſſe, delabente poſteà majori ac maturiori ex racemo ovarii vitellô, cui deinde albumen copioſè in uteri plicis hærens aſſociatum, ſimulque cum albumine illô ovum hoccè exiguum iisdem membranis, unoque cortice concluſum fuit. Aut forſan majorem illum, vitellum in deſcenſu ſuo minorem quoque ob viciniam ſecum rapuiſſe, ac binos hos vitellos unô albumine ac membranis involutos fuiſſe, minorem verò ex majoris ovi albumine ſibi quoque albumen aſſociaſſe, imò membranis corticeque propriô fuiſſe veſtitum, quod tamen magis difficile videtur, cùm ſæpius duo & aliquando tres (Harvejô teſte) reperiantur vitelli, unicum tamen ſolummodò ſit ovum.

D. Jung è Viennâ Vratislav. ad D. Sachſ.

OBSERVATIO CCLI.

D. JOH. JACOB. WEPFERI.

ANATOMIA ALIQVOT CASTORUM.

CAſtor à Piſcatoribus in Rheno non procul à confluentiâ *Limagi, Urſæ, Arolæ* & *Rheni*, menſe Nov. 1667. mediis in undis natans, remis percuſſus, & craniô in fragmenta comminutô, enectus & captus fuit, quem *Domino Joh. Martino Mejero* Pharmacopæo noſtrati venum dederunt. Mole erat vaſtus: pondere triginta libras ſuperavit. Forma, color, pili, caput, dentes inciſores & molares, pedes

anteriores & poſteriores, atque cauda quaſi ſquamoſa prorſus ita ſe habebant, prout à *Geſnero, Aldrovando* & *Jonſtono* deſcribuntur, niſi quod cauda in extremo limbo hirſuta ac breviſſimis & aſperiuſculis pilis prædita fuerit. Primùm *caſtor* fæmella videbatur: nam in inguine apparuit Rima oblonga & rugoſa; ad cujus latera intus utrinque ſinus unus ingrediebatur corpus inſigne latitudine palmi unius, longitudine palmi cum dimidio, craſſitie unciarum duarum & ampliùs alicubi. Detracta *cuti*, quæ maximam partem non ſecus ac in homine & ſuibus pertinaciter ſubjectis muſculis & pinguedine adhærebat, preſſis in inguine partibus prodiit ex rimæ parte ſuperiore penis offeus, præputiô tectus; nihil verò, quod teſticulis ſimile eſſet, uſpiam apparuit. Deinde in conſpectum venerunt corpora illa magna ſeu protuberantiæ in quæ utrinque ſinus unus ex rimâ deſiit: non erant corpus uniforme; pars enim protuberantiæ ſuperior firmior & durior, & quaſi corpus ex multis glandulis duris, quarum quædam nucem juglandem magnitudine æquarunt, conglomeratum & compoſitum videbatur; pars inferior veſica erat ovalis longitudine ovi anſerini, ſed compreſſior magis, quàm exactè rotunda. *Preſſô* corpore *glanduloſô* prodiit *ſubſtantia* veluti *ceroſa*, gravem & acutum *caſtorei* fœtorem redolens, friabilis: *preſsâ* verò *veſicâ* emanavit *humor albicans*, oleaginoſus, viſcidus & lentus, fœtidiſſimus, caſeum putrem redolens: hujus humoris quilibet folliculus ad uncias tres circiter continebat: ceroſæ verò ſubſtantiæ vix unciam ambo corpora conglomerata ſuppeditabant. Inciſis ſecundum longitudinem veſicis intus læves, ſed monticuloſæ multisque minutis foraminulis præditæ viſæ ſunt, ex quibus, foris veſicâ compreſſâ, exſudavit humor, colore, odore & conſiſtentiâ prorsùs ſimilis contento humori. Apertô abdomine *teſticuli* in conſpectum venerunt, quos cum *Exc. Dom. D. Emanuele Hurtero Cognato*, & *Collega* gratiſſimo, nullô modô ſpinæ affixos, ſed anterius oſſis pubis regioni internæ, ubi ſinus ſuperficiarius circa locum proceſſus peritonæi inſculptus erat, incumbentes vidimus, nimirùm utrinque dimidia pars teſticuli cum Epididymo in ſinu recondebatur, indeque facilè auferebatur: quia nec peritonæum tranſire à nobis credebantur, nec ſinubus illis haud profundis accreverant teſticuli. *Teſticuli* autem præ animalis mole, parvi erant, vix ovi columbini magnitudine accedentes, albi, læves, figurâ ovali, ſed compreſſâ, qua inteſtina reſpiciebant, unicâ densâ & nerveâ tunicâ veſtiti, intùs nivei quaſi, &

ſubſtan-

ſubſtantia quaſi ex fibrillis densè compactis præditi : nullô ceroſô nec oleaginoſô imprægnati, nec fœtorem caſtorei acrem redolentes, nec ita comparati, ut fraus aliqua committi aut adulterari ullô ingeniô poſſent. Ad teſticulos viâ ſolemni vaſa præparantia, copiosâ pinguedine circumdata deſcendebant: ab illis verò & Epididymis *vaſa ejaculatoria* primùm aliquousque anfractuoſa, poſteà rectiora verſus collum veſicæ poſticum & *Proſtatas* procedebant. *Veſica* compreſſa urina per Urethram peni attenſam proſiliit. *Uteri* ne minimum veſtigium apparuit, adeò ut de ſexu hujus caſtoris maſculô ne minimum quidem ampliùs ambigere potuerimus. Totum *abdomen,* quod admodùm diſtentum fuerat, maximam partem ventriculus & inteſtina impleverunt. *Inteſtina tenuia* ulnas novem noſtrates longitudine ſuperarunt. *Colon* cum recto duas ulnas longum erat. *Cæcum* è ſiniſtro latere emergebat, quod non memini me in aliô animali obſervaſſe, ubi colo proximum ulnâ longius, vaſtiſſimumque fuerat, & ventriculum cibô plenum mentiebatur, impletum excrementis & flatibus, extremitas verò gracilis longitudine & figurâ parvi digiti, in quo excrementum craſſum exſuccum ſubnigrum latuit. In *colo* & *recto* ſcibala dura ſiccaque continebantur. *Pancreas* duodeno & jejuno duarum ſpitamarum longitudine tenue ſubrubicundum affixum: vaſis verò ſplenicis ſubſtratum magis albicans & craſſius videbatur. *Lien* admodum gracilis fuit, vix digitum latus, ſpithamam longus, pennæ anſerinæ craſſitie, pallidus, tener. *Renes* ambo plani, in ambitu inſtar cultri acuminati; ubi craſſiſſimi vix digitum craſſi fuerunt; *Carunculæ papillares,* in quibus ſulci longi & recti admodùm conſpicui, magnæ & longæ erant. *Epar* in ſex lobos dividebatur : ex ſingulis *ductus bilarii* emergentes ductui Cholidocho majori inſerebantur. *Veſicula fellea* bile liquidâ impleta erat. *Diaphragma* robuſtum & admodum nerveum apparuit. *Pulmones* valdè leves, albicantes, intermixtâ paucâ rubedine, videbantur, *Cor* accedebat ad magnitudinem canis majoris: *dexter ventriculus* à ſanguine fluido & aquoſo diſtendebatur. *Cartilaginem Enſiformem* habuit latiſſimam, concavam, figura cochlearis, quô infantes cibantur, in ambitu cartilagineam, in medio oſſeam. *Ventriculi* ſtructura admirabilis omnino fuit, quam penſiculatiùs cum *Cl. D. D. Hurtero & Cl. D. Heinrico Sampſonio Anglo,* ſolertiſſimo rerum naturalium indagatore, tunc apud nos vivente, ſcrutatus ſum. Ampliſſimus erat, ſuillo aut canino perſimilis, niſi quod ſulcus profundi-

uſculus

uſculus quaſi medium dividebat, ac ſi duos ventriculos obtinuiſſet. Deinde in parte ſiniſtra laterali, prope ſtomachum, ſeu orificium ſiniſtrum ventriculi, portionem rubentem, carnoſam, palmo longiorem, palmum latam, ovalem conſpexi; ratus primùm aliquid morboſi & inflammationem eſſe, quoniam rubedo hæc altior reliquæ tunicæ fuerat. In ſummitate à pyloro ad ſtomachum ſecundum longitudinem incidi: totus, quantus fuerat, ſegmentis ex corticibus & radicibus arborum, quibus pauca fruſtula corticum pomorum & pyrorum permixta, adimplebatur: piſcium verò vel cancrorum ne minimum quidem veſtigium apparuit, nec contenta piſculenti quidpiam redolebant, qualis fœtor in lutræ ſectione non ſemel nares feriit. Ablatis maximam partem iſtis ſegmentis, in fundo *ventriculi* aqua ſtagnabat; detersô *ventriculô*, nihilominùs parietes interni mucô quôdam obliti permanſerant. Ubi ſulcus foris apparuit, ibi intùs conſpiciebatur prominentia quædam nervea, quæ tamen non tàm alta fuerat, nec ita ventriculum dividebat, ut duo ventriculi conſtituendi forent. Eò loci, ubi portio carnoſa rubicunda foris videbatur, intùs foramina ſeu *oſcula* quàm plurima in conſpectum venerunt, maximam partem rotunda & lentem admittentia, quædam ſemilunata, inprimis ſuperiora & ſtomacho viciniora. *Interna ventriculi tunica* blandâ manu circa hæc foramina ſeu oſcula ſublata, aut unô alterôvè oſculô inciſô, ſub quolibet plura minora oſcula apparuerunt in extimum inciſum patentia: preſſâ foris portione rubicunda ex oſculis mucus albus, perſpicuus, lentus, caſtoreum redolens exſtillavit, qui lacti calefacto affuſus illud mediocriter coagulavit: *flatu* in unum alterumvè oſculum *immiſſô* particula rubicundæ ſubſtantiæ foris intumuit: *ſtylô* verò *intruſô*, quod facilè internâ tunicâ ſublatâ contigit, ejus globulus in externa & recta oſculo oppoſita parte ſubſtantiæ rubræ tangebatur. Membrana, portionem hanc rubentem integentem, ſublata, protinùs apparuit, illam muſculum eſſe, fibris rectis præditum, quæ exterioribus gulæ fibris parallelæ fuerunt. *Muſculô* hôc quaſi membraneô ſecundum longitudinem inciſô, corpuſcula convexa ceu glandulæ minutæ, in apricum venerunt: totô muſculô cautè ablatô cum ſtupore corpuſcula convexa, oblonga, ſubrubra, minutiſſimis vaſis ſanguiferis decorata, tritici ſemine & latiora & longiora, ceu in acie locata vidimus; illa ceu acinulos pomi granati cortice denudati, ſeu ſemina Maizi ſive frumenti turcici ſcapo accreta, ſed pulchriore prorsùs ordine ſita intuebamur,

nam

nam nullum alterô eminentius, nullum à linea recta deflectebat, aut mole unum alterum ſuperabat; poſita autem erant ſecundum fibrarum rectitudinem. Mucô expreſsô quædam ſubſiderunt, non ſecus ac variolæ matureſcentes deprimuntur & rugoſæ fiunt: ſtylô verò intruſô, aut inflata, denuò convexa evadebant, adeò ut inde facilè intelligere potuerimus, corpuſcula iſta convexa nihil aliud eſſe, quàm extremitatem canalium, ductuum ſeu alveolorū ab oſculis internis ad hanc muſculoſam portionem externam deſinentem; quod poſteà ſeparatis his corpuſculis convexis apertiùs conſtitit, nam vidimus breves canaliculos eſſe eosque membraneos, mediantibus fibrillis junctos, in quibus mucus reconditus, non ſecus ac mel in favis & præſepiolis apum aſſervatus. Nimirùm, quia *caſtoris* alimentum exſuccum, & coctu difficillimum eſt, ſapientiſſimus & ſummè admirandus in ſuis operibus rerum conditor T.O.M. ipſi pulcherrima iſta & affabrè facta ſtructura benigniſſimè proſpexit, ut nunquam deeſſet fermentum, quod ad ſolvendum & comminuendum alimentum durum & aſperum par foret. Cœterarum partium ſtructuram ceu minùs ad inſtitutum tunc facientium, contemplari ſuperſedi.

Dum *menſe Dec.* 1670. *Illuſtriſſimo Domino Comiti Franciſco Chriſtophoro de Furſtenberg* medendo inſervirem, oblatum fuit *caſtoreum* recenter à coquo exciſum, aliudque à venatore ſeparatum: dum utrumque attentiùs perluſtro & cultrô examino, deprehendo veſicam ſeu folliculum liquore impletum & corpus ſolidius, propriè à Pharmacopæis *caſtoreum* appellatum, communi & fibroſâ membranâ involuta eſſe, quâ ablatâ inveni veſicam & corpus, à me glanduloſum creditum, diverſas planè partes eſſe, & quamlibet propriis involucris præditam, nullumque inter ipſas niſi viciniæ commercium exiſtere, & inſuper utramque peculiarem ad contenta excernenda ductum nactam eſſe: quamobrem ut caſtore potirer, quem ſectione accuratiore examinarem, nullo labori, nullis ſumtibus peperci.

Commodè *d. 19. Febr.* 1671. *caſtor* obvenit *Meſskirchii*, dum rurſus apud *Illuſtriſſimum Dominum Comitem* morarer, quem à venatore quodam comparavi. Prope *Guttenſtaig*, juxta *ripas Danubii* ibidem alicubi vorticoſi, & per loca aſpera & inculta inter montium præcipitia decurrentis, tendiculâ ferreâ captus fuit. Venator tendiculam ferream catenæ ferreæ alligatâ prope ripam fluminis occultavit, iis in locis, quos *Fibrum* tranſiturum ex veſtigiis cognoverat. Incidit *caſtor* pede anteriore in tendicu-

lam, inciſoribus ſemet ab illa liberare annitebatur, unde non parùm obtundebantur, dumque à tendicula prehenſus omnem vim abhibet, ut libertate potiatur, ſemet in fluviũ præcipitavit & ſuffocatus fuit. Quoniam tunc opportunum & exoptatiſſimum ocium nactus eſſem, *caſtorem* diligentiſſimè & pro viribus perluſtrandum & examinandum duxi, quod feci præſentibus & ſpectatorib. viris *Exc. Dn. D. Andrea Neziô Phyſicô Uberlinganô, Dn. D. Joh. Chriſtoph. Heinzmannô Phyſicô Meſskirchanô, Dn. D. Joh. Conradô Stenzeliô* Amicis & fautoribus honorandis. *Caſtor* iſte ætate & mole longè minor erat primô, quem venator vix annuum credidit, & pondere non quindecim libras exceſſit: longus pedes duos, latus pedem unum. *Caput* compreſſum habuit: *oculos* parvos, ſubnigros: *aures* minutas rotundas; naſum ſimum; *dentes inciſores* prominentes latos, ſuperiores duos flavos, inferiores magis rubros; *Collum* breve, craſſum; *Pedes anteriores* digitis quinque præditi erant, & unguibus rotundis, ſed obtuſis muniti; *poſteriores* digiti jungebantur membranâ craſſâ nigrâ ac obtinebant ungues latos ſubnigros, ſimiles ſimiarum unguibus. *Pilus* omnis mollis, in *dorſô* verò firmior, craſſior & fuſcus; *in ventre* & pectore mollior, brevior & albicans. *Cauda* palmis duobus longior, lata uncias tres, craſſitie parvi digiti, nigra & quaſi ſquamoſa, non verè talis, nam cutis nigra inciſa & quaſi cancellata erat, conſiſtentiæ quaſi cartilagineæ: hac venator ajebat *Fibros* inter natandum validè aquam percutere, jucundô ſtrepitu & ſpectaculô: in extremitate tenuior, nec ut in primo hirſuta fuerat. Pelli maximè in natibus, lumbis & abdomine immediato *pinguedo* ſubjecta erat, unde cum labore detrahebatur; promtiùs in dorſo, pectore & artubus abſcedebat, cui *panniculi carnoſi* portiones affixæ, nihilominùs perſtiterunt. *Inguina* non denudavi pelle, ulteriori examini partes illas ſervaturus, quarum nimirùm causâ præcipuè hanc ſectionem inſtitueram. *Pectore apertô* occurrit *Pulmo* dextri lateris inflatus atrô rubeſcens: ſiniſtri lateris minùs inflatus & flaccidior ex albo rubeſcens: inciſâ aſperâ arteriâ nullam aquam ex Pulmonibus exprimere potui, fortiùs illis manu conſtrictis prodiit ſpuma albicans, adeò ut in flumine ſuffocata nihil prorſùs per laryngem intra aſperam arteriam liquoris admiſiſſe videretur: utrinque quidē in cavo pectoris aqua loturæ carnium ſimilis, ſcilicet in dextro latere ad uncias quatuor, in ſiniſtro circiter uncias tres cruoris iſtius limpidioris inveniebantur, quem potiùs ex vaſis ſangviferis in animali cum violen-

tiſſimâ

tiſſimâ morte luctante expreſſum exiſtimo, quam Pulmones tranſiiſſe, ſimulque ſanguinis aliquid ſecum rapuiſſe, & pectori infuſum fuiſſe: nam in aſperæ arteriæ vel trunco vel ramis, nec aqua pura, nec ſanguine tincta extra vaſa apparuit. *Cor* magnitudini canis mediocris æquale fuit, cui *ventriculus* dexter prorsùs rugoſus quaſi aſſutus erat, nigricans, non multum ſanguinis fluidi continens, illô maximam partem in dextrum pulmonem effuſô, unde intumuit, & adeò rubuit: *ſiniſter ventriculus* carnoſus, denſus, lævis, minus ſanguinis etiam fluidi, continens: *Ambæ auriculæ* erant rugoſæ: *foramen ovale* clauſum. *Diaphragma* in medio longè latèque nerveum & robuſtum fuerat. *Cartilago Enſiformis* pollice latior erat, concava, in ambitu cartilaginea. *Ventriculus* multum minor erat, quàm in primo caſtore, in medio quoque ſulco præditus, & ceu in duos diviſus. Eminens illa rubedo prope Stomachum longa erat uncias tres cum ſemiſſe, lata uncias duas cum ſemiſſe, alta unciam unam: ablata tenuiſſimô velamine apparuit muſculus ſeu membrana muſculoſa, craſſitie dorſi mediocris cultri, fibris rectis prædita, quæ à fine gulæ deorſum vergebant: nam incipiebat à fine gulæ, ambiebat ſuperiorem ventriculi partem, ut verſus anteriorem extenderetur quidem, magis tamen ſiniſtrorſum declinabat, ita tamen ut non totum ſtomachum circumdaret: & licet continua vel ſaltem contigua videretur cum gula, leviter ſeparatâ ejus extremitate, integrâ unciâ, tùm ipſa, tùm partes ſubjectæ à gula diſtabant: continua autem erat cum ventriculi tunica media: Remotâ membranâ muſculosâ, protinùs in propatulum venerunt apices ſeu *extremitates canaliculorum cœcæ*, Maizi ſeminibus & acinis granatorum ſimiles, pulcherrimô ordine & ſerie locatæ, albicantes & molles. Apices à ſe invicem & canaliculos ipſos blandè ſeparavi: in ſummitate & progreſſu jungebantur fibrillis tenerrimis & facilè ſolubilibus: canaliculi ſeu loculamenta longa erant, unciam dimidiam circiter; ad latera & in fundo prope inſertionem in ventriculum minutis vaſis ſangviferis pingebantur quaſi & veſtiebantur: quidam canaliculorum recta verſus ventriculi tunicam pergebant, qui obliquè mediis aliis canaliculis aut propè fundum inſerebantur, unde quidam ibi ampliores & majores evaſerunt, antequàm ventriculi tunicam attigerunt. Ventriculô in ſummitate à Stomacho ad pylorum inciſô, inveni ipſum meris corticum & lignorum ſegmentis infarctum: nec veſtigium, nec fœtorem vel piſcium, vel cancrorum animadvertere potuimus, quamvis juxta flumen piſcoſum admodùm victitarit.

tarit. Aſſeverabat tunc venator ſe in nullo fibrorum, quamvis plurimos tendiculâ ceperit, quidquam piſculenti unquam in illorum ventriculis inveniſſe. *Ventriculô* à contentis mundatô, interior tunica mucoſa levi attritu abſcedebat, forſan quia jam dies tertius præterierat, ex quo captus fuerat. Propè Stomachum in ſiniſtra & antica parte intus quàm plurima foraminula & oſcula vidi, quinquaginta obiter numerando conſpexi, quædam rotunda, quædam ſemilunata erant, multa in extremitate circulô albô ceu limbô prædita, quædam obliquè inſerebantur, unde, dum integra erant, ſtylum ægriùs admittebant, nec quicquam è ventriculo canaliculos ſubire potuit: nam preſſâ foras totâ illorum acie ſolummodò mucus albicans aut gryſeus turbidiuſculus, *caſtorei* odore præditus, copioſus admodùm, absque ulla vel minima ſegmenti alicujus particula, exſudavit. Unô alterovè oſculô in ventriculo intus inciſô protinus plura, ſcilicet 4. 5. & plura foramina in oſculum illud deſinentia apparuerunt, & per oſculum citra obſtaculum ſtylum usque ad extremitatem cœcam canaliculi adigere potui. Plures canaliculorum ſecundum longitudinem ad extremitates incidi, intus pleni mucô erant, ceu in favis apiariis locali melle, quô deterſô apparuit ſuperficies aſperiuſcula inſtar panni ſericei tonſi: vidi quoque illorum ſuperficiem internam vaſis capillaribus aſperſam. Canaliculorum tunica tenuis quidem eſt, ſed non adeò facilè laceratur. Videtur membrana muſculoſa canaliculos foràs involvens, comprimere & conſtringere, ac mucum in illis genitum in cavum ventriculi, neceſſitate exigente, adigere, & vi quâdam trudere. Poſtquam attentè canaliculos perluſtravi, illos abſcidi: fundus ſeu pars ventriculi, cui accreverant, eorumque radices fungorum genus referebant, quod Bauhin. Poroſum, alii vaginoſum & ſpongioſum, noſtrates Morochen appellant, foraminulis non amplius exactum illum ordinem ſervantibus, qui in extremitatibus cœcis obſervabatur, ob canaliculorum variam & plerumque obliquam inſertionem in tubulos majores: & plerique illorum adhuc largè fundebant mucum turbidum cruore leviter tinctum ſauciis vaſculis capillaribus, quamvis iteratis compreſſionibus omnis exhauſtus videretur ſuccus in illis reconditus. *Gula* præ inteſtinis, ceu carnoſior, viſa fuit muſculus fiſtuloſus quaſi, maximè ob tunicam ejus exteriorem: *interna*, ubi in Stomachum deſinebat, prominuit, limbumque conſtituit, à

quo

quo apiculi albi pendebant in orbem, ſimiles illis, qui in lingua bubula elixa conſpiciuntur. Ejusdem generis apiculos in gulæ quoque parte à limbo remotiore ab interna tunica dependentes plures vidi, deorſum ſpectantes, qui ingreſſum in ventriculum facilitare, at regreſſum remorari videbantur: hanc internam quoque tunicam cum ventriculo non continuam cognovi, cùm illam integris ventriculi membranis ſeparare potuerim. *In Pyloro* tunica nervoſa ventriculi prominuit, limbum ſeu circulum, ſeu valvulam circularem conſtituit, quæ egreſſum admittere, regreſſum vel impedire, vel difficilem reddere videbatur: craſſior quoque & denſior & rugoſa ac ſulcis rectis prædita fuerat, ac ſi Pylorus ſphincteris munus quoque obiret. Ante Pylorum *in duodeno* ſinum obſervavi, in quo propter circulum Pylori materia ſurſum regurgitans ſtagnare potuiſſet. *Inteſtina gracilia* ulnas octo longitudine ſuperarunt: *Colon* cum recto duas ulnas æquavit: *Cæcum* itidem in ſiniſtro latere colo adnatum vaſtiſſimum fuit, imò ampliùs colo, deſinens in cacumen anguſtum. *Colon* pulchrè in cellas dividebatur, quas firmabat linea alba nervea: Continebat fæces molliores, *rectum verò* in ſcibala induratas: excrementa ex ſegmentis conſtabant, fœtoris expertia. *Ilei* portionem, *cæcum, colon & rectum* ex corpore exempta & mundata inflanda curavi, atque in umbra exſiccavi. Inciſô *Ileô* ad coli medium usque: *In coli* principio incidi primùm *valvulam* Ileo appoſitam, nerveam, circularem, & regreſſum in Ileon impedientem: deinde ampliſſimam cavitatem ſeu ſpatium largiſſimum, in quo non procul ab Ilei oſtio in ſiniſtro latere ampliſſimum orificium in *cæcum* patens, cui præerat valvula nervea inſignis, foràs in cavitatem ſpectans, ingreſſum fæcum largiorem & impetuoſum remorans: in ejus parte inferiore dextri lateris aliud *oſtium* apparuit *in colon* deſinens, in quo itidem valvula nervea circularis ſita erat deorſum vergens, & deſcenſum fæcum concedens. Denique obſervavi tot *valvulas in colo* nerveas & membraneas, quot cellæ fuerant: omnes ſemilunares erant, plerumque duæ ſibi oppoſitæ circulum faciebant, quædam non quidem directè oppoſitæ, at non procul diſtabant, quo minùs circulum facerent. Quia inflatio per rectum fiebat magis valvulæ coli in altum tollebantur. Quamvis *Colon* ſatis ſuperque mundatum videretur, nihilominùs plurima fruſtula ſegmentorum in colo & cæco comparebant. *Inteſtinum rectum* in pelvi amplum admodùm fuit, cui foris undique adhæſit muſculus fibris rectis præditus unciarum

 trium

trium longitudine, qui oriebatur ab oſſe pubis à lateribus oſſis Ilei & Oſſe ſacro, validus, nimirùm ani levator, quem robuſtum & undique inteſtinum hoc ambientem eſſe decuit ad retrahendum anum longiùs fortè prolabentem in excretione ſcibalorum valdè aridorum. Sub hoc muſculo propè podicem *Sphincter* erat circularibus fibris dotatus. *Inteſtini recti tunica exterior* fibris rectis validiſſimis prædita erat, ut ipſum non ſecus ac gulam muſculum fiſtuloſum nuncupare auſim: *Interna* verò *tunica* admodùm rugoſa & plicatilis fuit, & levi attritu ab externa vicina abſcedebat: eſtque illa ipſa quæ in ani procidentia aliàs protuberare videtur, & ſine periculo gangræna affecta, etiam in homine, ferro tolli potuit, & non rarò difficilioris & dolorificæ valdè excretionis cauſa eſt, ſi tumeat. *Pancreas* conſiſtentiâ, colore & ſitu ſe habebat, ut in priore fibro: ejus *ductum* monſtravi obiter. Nulla vaſorum lacteorum veſtigia ſupererant: *Receptaculum Chyli* & *ductum thoracicum* propterea inquirere ſuperſedi. *Vena cava* & *porta* ſanguine turgebant, quem venator ajebat ſemper actu frigidum eſſe, penes authorem ſit fides! *Lien* admodùm parvus fuit, longus tres uncias, latus digitum parvum, gracilis admodùm ſc. vix craſſitie dorſi mediocris cultri, pallidè rubeſcens, mollis, videbatur potiùs tænia ventriculo quaſi aſſuta. *Hepar* molle, rubicundum, pro animalis proportione magnum, in lobos, ut in præcedenti, diviſum. *Veſicula bilaria* moli hepatis non reſpondens, parva, ſemiplena bile fluida: *ductus bilarius* ad unciam unam extra hepar exporrigebatur. In cuti integra in pube relicta videbantur duo oſtia inſignia, ſuperiùs ſub oſſe pubis eſt rima; inferius ſub cauda *podex* eſt: inter hæc oſtia in utroque latere in cuti depili utrinque apparuerunt duo foramina, quæ ſtylum, ſed non profundè admiſerunt, ex quibus pili aliquot rigidi & nigriuſculi excreverunt, unciales longitudine. In parte rimæ ſuperiore reconditur *penis*: ſub illo rima, mediante membrana intergerina, in duas partes dividitur, quarum quælibet in ſinum deſinit lateralem. Pelle remotâ in inguine ſolummodò relictis foraminibus lateralibus & rimæ parte inferiore, ubi membrana dividebatur, in conſpectum venerunt *Veſicæ* liquore unctuoſô plenæ, *Caſtoreum*, Teſticuli foras abdomen ſiti, & penis, quæ ordine nunc explicanda ſunt.

Veſica ſeu *Folliculus* & *Caſtoreum* propriè & verè ſic dictum, una communi membrana fibroſa & quaſi muſculoſa in quolibet latere tege-

ban-

bantur: membrana hæc oriebatur ſub oſſe pubis: involvebat utrumque corpus & ſub veſica ſeu Folliculo obliterabatur; prædita erat fibris rectis & obliquis, non videbatur ob ortum & inſertionem portio panniculi carnoſi, ſed peculiaris muſculus membraneus, inſerviens non ſolùm involucri loco his partibus, verùm etiam illarum compreſſioni. Pinguedine & membrana hâc muſculoſâ utrinque remotâ, apertiùs in conſpectum venerunt *Teſticuli* proceſſibus peritonæi incluſi, *Caſtoreum* & *Veſica* ſc. in quolibet latere tres diſtinctæ partes. *Veſica* & *Caſtoreum* manifeſtè diſtinguebantur: quælibet enim pars tenui adhuc membranâ inveſtiebatur, per quam vaſa capillaria ſanguifera plurima diſpergebantur, quæ ſoboles vaſorum vicinorum hypogaſtricorum & Iliacorum. *Veſicæ* figura fructui amygdalæ cortice viridi tecto ſimilis eſt: longa uncias duas, lata unciam unam, craſſa unciam dimidiam: colore ex albo rubeſcens: ſuperficies externa aſperiuſcula. Sublatâ tenui membranâ tota ſuperficies incruſtabatur *glandulis* minutis denſè conglomeratis & tenuiſſimis fibrillis cohærentibus, quibus ſegregatis tota ſuperficies quaſi verrucis ex albo rubeſcentibus occupata videbatur. *Glandulæ* iſtæ, quas *verrucales* mihi appellare liceat, tenaciſſimè membranæ veſicæ adhærebat, non ſecus ac verrucæ cuti: inter verrucas iſtas vaſa capillaria ſerpebant plura: quælibet quoque verrucarum in minutiſſimas alias glandulas citra lacerationem dividi poterat, apparentibus intra interſtitia quoque vaſis capillaribus, verùm ad ſuperficiem veſicæ externam pertingere non licuit. Juxta *collum veſicæ* ſeu *folliculi* in parte ima ſita erat glandula phaſeoli magnitudine, quæ primô aſpectu globoſa erat: quâ compreſſâ ex inferiore foramine prodiit ſubſtantia alba inſtar vermiculi, conſiſtentiâ caſei recentis, craſſitie pennæ columbinæ, quamvis foramen non multùm majus punctô lachrymali apparuerit, redolebatque *caſtoreum*. Preſſâ veſicâ prodiit ex vicino foramine liquor oleaginoſus citrinus odore gravi caſtorei, imò caſei putridi. Ambo hæc foramina ſita ſunt in ſpatio intermedio inter rimam & anum. Quælibet harum veſicarum continuit drachmam cum dimidia liquoris oleaginoſi, cui caſeoſi aliquid permixtum erat: liquor vaſe exceptus inſtar olei congelati protinùs concrevit: chartæ illitus & igni admotus ſtrepitum diu edidit, antequam flammam concepit, ac ſi multum vel aquæ, vel ſalis ipſi permixtum eſſet: conſumtô verò illô, quod minùs inflammabile erat, luculentiùs arſit, quàm charta nuda incenſa. Exiguo

in

in veſica inciſô foramine, inflata admodùm intumeſcebat, flatu per naturale foramen non erumpente: In ſuperficie veſicæ inflatæ *glandulæ verrucales* ampliùs ſejungebantur, non tamen à flatu intumeſcebant, nec vel minima immutatio in *caſtoreo vicino* contigit. Veſicam hinc totam ſecundum longitudinem incidi, quâ mundatâ intus à liquore vidi totam ſuccingi à tenui membrana inſtar amnii, rugoſa & plicatili, quæ ab inflatione non talis evaſit; nam in altera oppoſita veſica, quam non inflaveram, ſimilem membranam ſuccingentem inveni: apparuerunt quoque plurima minutiſſima oſcula, quorum quædam ſemen milii, quædam lentem & mediocrem ſtylum admiſerunt: foris preſſis glandulis verrucalibus ex oſculis plerisque humor oleaginoſus citrinus, ex quibusdam quoque caſeoſus in cavitatem veſicæ erupit: cuilibet enim glandulæ oſculum, quandoque duo ſubjecta erant. Intus per membranam tenuem transparuerunt quoque vaſa capillaria ſanguifera plurima: inſuper ſuperficies interna ob verrucarum radices admodùm inæqualis & monticuloſa fuit. *Collum veſicæ* intùs anguſtum erat & rugoſum, ſulcisque rectis præditum, quod foris aliquousque ſtylum lubenter admiſit, intus verò coarctatum ægriùs tranſitum conceſſit. *Glandula* illa *globoſa* collo veſicæ hujus adjacens, phaſeoli magnitudine, poſtquam illam à contentis planè evacuavi, apparuit quoque ex conglomeratarum numero eſſe. His perluſtratis *Veſicam*, illæſô caſtoreô, exemi, quod facilè præſtare potui: nam propriis membranis diſtinguebantur & veſicæ collum peculiarem exitum ſortitum eſt, deſinens in cutim glabram oſculô à rima unciam dimidiam diſtante. *Veſicâ* inverſâ & ſuper digitum extenſâ oſcula inſtar caliculorum apparuerunt, cincta limbo membraneo, ex quibus preſſis verrucis adhuc prodiit liquor oleaginoſus, ex quibusdam etiam caſeoſus. Veſicæ ſuperiori parti accumbebat *caſtoreum:* Primò intuitu corpus glanduloſum conglomeratum eſſe videbatur: longum erat uncias tres, latum unciam cum dimidia ubi latiſſimum, in extremitatibus unciam latum, ubi craſſiſſimum vix unciam altum erat. Figura ſimile erat pyro oblongo ſiccato, quæ nos *Langbirnen* vocamus, quorumque frequens uſus eſt in diarrhæa & dyſenteria ob vim adſtrictoriam: rotundum ſed in parte antica & poſtica compreſſum. Superficies ejus quoque cerebro anfractuoſo comparari poterat. Color ejus gryſeus ſtriis ſanguineis & rubicundis intermixtis. Superficiem *Caſtorei* veſtiebat membrana nervea plurimis vaſis ſanguiferis capilla-

pillaribus dotata, quam in recenti facilè, in paulò exſiccato ægrius, & nonniſi in aquâ maceratam ſeparare poteram: inter ſeparandum inveni illam non ſolùm anfractus inter ſe colligare mediantibus fibris tenerrimis, ſed etiam ipſos anfractus ubique etiam in profundiſſimis ſulcis undique obtegere. Anfractibus & gyris ſegregatis & diſruptis digito fibris ampliùs explicatis inter ſulcos profundiores vaſa capillaria inſignia & copioſa ſerpere vidi. Remota membrana nervea occurrit alia aſpectu pulcherrima, multis minutiſſimis quaſi ſquamulis prædita, quæ luci oppoſitæ inſtar argenti relucebant, maximè elatæ & diductæ, aliàs decubuæ & depreſſæ ſquamulæ livebant, imò pro variâ lucis admiſſione & ſitu alios atque alios colores, ut colla columbarum, oſtentabant. Membrana hæc argentea ubique uda erat à lympha tenuiſſima & limpidiſſima. In rimâ orificium pollicem admittens in cavitatem *Caſtorei* patuit: digitô igitur inditô, anfractus, ceu rugas, omnes explicare valui: itaque penna anſerina indita & in lateribus orificiô primùm digitis compreſſô inflavi, protinùs omnes anfractus ampliùs explicabantur, & totum *caſtoreum* inſtar veſicæ ſecundum omnes dimenſiones expandebatur, & poſteà Orificiô cum filo coarctatô inſtar veſicæ rotundæ, inque ſuperficie planæ perſtitit: ſic manifeſtè didici, *Caſtoreum*, quod anteà corpus glanduloſum opinabar, nihil aliud eſſe, quàm veſicam aut burſam aliquam rugoſam & plicatam, varioſque in anfractus & gyros redactam à membrana ejus exteriore nervea. *Burſa iſta* hâc ratione explicata unciarum quatuor capax erat: nondum verò flatu diſtenta, ſinum quidem obtinuit, ſed vix drachmæ duæ vel tres in illo recondi potuiſſent. Poſtquam abundè hanc burſam foris contemplatus eſſem, mediam diſcidi: In ejus cavitate continebatur ſubſtantia veluti ceroſa ſubflava, friabilis odore gravi & acri prædita, diviſa in fruſtula, quorum alia piſi, alia majore magnitudine occurrebant. Interna ejus ſuperficies eadem ſubſtantia oblita fuit, & paries ochra tinctus videbatur: intus quoque membrana ſquamoſa fuit, unde ſubſtantia illa ſubflava hiſcebat quaſi: adhæſit autem ſquamulis ſeu villis pertinaciter, ut omnem cultri manubriô auferre & abradere nequierim citra villorum avulſionem: quibus avulſis foramina ceu acu inflicta in membrana relinquebantur. Manifeſtè apparebat, ſubſtantiam illam ceream ab atomis ſeu minutiſſimis particulis parietem incruſtantibus, attrituque ſeparatis ortum & incrementa ſua ducere. In altero *Caſtoreo* nondum explicato

 nec

nec inflato, in orificio in rimam deſinente hæſit fruſtulum ſubſtantiæ ceroſæ avellanâ majus: illô ſecundum longitudinem inciſô interna ſuperficies quoque anfractuoſa & gyroſa apparuit. In utroque latere cæterum veſicæ iſtæ & *Caſtoreum* pari ſe ratione habebant, nullaque inter illas differentia apparuit: tùm quoque obſervavi utrinque veſicam & caſtoreum ob cutim, qua mediante cohærent, ita ſeparari poſſe, ut ex uno ortu connexi maneant, cuti ligamenti ſeu vinculi intermedii beneficium præſtante: neutiquam verò geminos folliculos utriusque lateris una membrana concludi poſſe. *Pondus* utriusque *Caſtorei cum veſicis* ambabus vix Unciarum quatuor fuit, quamvis omnia fruſtula conquiſiverim, quæ ad ipſius molem, prout à venatoribus venundatur, pertinere credebam. *Teſticulos* præter exſpectationem in hoc *Caſtore* ſub oſſe pubis, prope caſtoreum tunicæ vaginali incluſos reperii: nulla in inguine ſcroti aut teſticulorum illic latentium indicia foris vel viſu vel tactu ſe monſtrabant: & quamvis *Caſtoreo* vicini, nullam tamen inter illos & *Caſtoreum* communio intercedebat ſive mediata, ſive immediata. Vaſa ſanguifera per tunicam vaginalem ſeu peritonæi proceſſum manifeſtè transparebant, tàm deferentia, quàm capillaria ſuperficiem eorum permeantia. *Teſticuli* leviter preſſi in cavum abdominis retroceſſerunt ac perſtiterunt in ſinu ſuper oſſe pubis peritonæô intùs inſculptô, proceſſu ejus collabente, adeò ut niſi dextrè id fieret, pari facilitate extrudi nequiret. Teſticulis ſupernè inſerebantur *vaſa deferentia* vulgò dicta, pyramidalia, varicoſa & miris anaſtomoſibus hinc inde coaleſcentia: illis incumbebant *Epidydimi* & *Paraſtatæ*: internæ teſticulorum parti paraſtatis inſerebantur, mediante membranâ tenui, *muſculi cremaſteres*, præ mole illorum exiguâ, inſignes & ſemicavi, membranâ tendines nervoſos involvente, ac ſi muſculi illi validi ſatis retractioni teſticulorum intra abdomen inſervirent. *Teſticuli* parvi admodùm, albiſſimi, denſi, oblongi, ovô columbinô minores fuerunt: ambo ſcrupulos quatuor pendebant, dum recentes erant: exſiccati exactè referebant acinum uvæ paſſæ rugoſum & ſubfuſcum: amborum pondus tunc ſolummodò duodecim granorum erat: Videbantur nihil niſi cuticula rugoſa pulpæ expers; nec recentes, nec arefacti *Caſtoreum* redolebant, imò inſipidi & inodori erant: nullôque ingeniô adulterari potuiſſent, quia fraus protinùs patuiſſet illi, qui ſemel fibri teſticulum vel obiter vidiſſet. Epididymorum, Paraſtatarum & Vaſorum Ejaculatorio-

rum

rum capreolis cautè ſolutis, vidi unum ductum continuum eſſe: hoc vas ſub oſſe pubis æquali magnitudine, rectum, rotundum, nerveum, ſub oſſe pubis usque ad veſicæ collum incedebat, poſt veſicam verò quadruplô craſſius evaſerat, pennamq; anſerinam adæquabat craſſitie, minùs durum & ſolidum exiſtebat: Inſerebantur utrinque ad latera colli veſicæ. Ut accuratè hæc omnia perluſtrare poſſem *Veſicam* per Urethram inflandam curavi: *Veſica* admodùm intumuit, & globoſa evaſit: portio Urethræ ab orificio interno unciæ longitudine, antequam peni ſubtendebatur, pollicem diſtenta æquavit: *Urethra* autem veretro concreta neutiquam ad hanc molem extendebatur. Portionem pollicis magnitudine collum appellare liceat. Collo igitur Unciæ diſtantia ab orificio interno ad latera inſerebantur: In parte inter inſertionem vaſorum ejaculatoriorum media inſerebantur Proſtatæ, quarum mira facies, nam circa inſertionem unciam dimidiam latæ expanduntur in duo cornua longa verſus vaſa ejaculatoria cucullum referentes, albæ, molles: ſub collo craſſitie mediocris pennæ, in extremitate graciliores, quibus utrinque adhæſit glandula ſeminis cannabini magnitudine, pellucida. *Inter cornua Proſtatarum* & *vaſa Ejaculatoria* utrinque ſitum erat *corpus laciniatum* ex veſiculis & glandulis compoſitum, albicans, vaſis capillaribus ſanguiferis exornatum: *Veſiculas ſeminales* credidi. Collô hôc veſicæ incisô anteriùs, intus in parte poſticâ & inferiore vidi carunculam faſtigiatam piſi magnitudine, ita prominet, ut ſinum infrà habeat, in quem catheter intruſus facilè impingat. In medio carunculæ ſupernè oſculum apparuit, & duo alia ad latera, utrinque ſc. unum. Preſſis *vaſis ejaculatoriis* ex oſculis lateralibus prodiit *ſemen* album craſſiuſculum: Coarctatis verò veſiculis ſeminalibus ne guttula quidem exſtillavit: Preſſis Proſtatis vel ambabus vel alterutrô cornu ſolô ex oſculo medio exiit humor tenuis ſubflavus turbidus. Inciſis ſecundum longitudinē *Vaſis ejaculatoriis* cava erant, continentia adhuc ſemen albū coctū: Apertis *Proſtatis*, quodlibet cornuum ſulcum oblongū & profundum obtinuit, qui ante inſertionem coierunt. Veſiculis verò ſecundū longitudinē & decuſſatim cæſis, nihil præter lymphā tenuem elabentē vidi: Certè nihil, quod ſemini vaſorū ejaculatoriorū ſimile eſſet. *Renes* minùs convexi erant, quam in aliis animalibus, ſed plani & compreſſi, in ambitu acuminati: longi uncias duas cū ſemiſſe, lati unciā cum dimidia, ubi craſſiſſimi vix unciales fuerant. *Pelvi* apertâ pulchrè ſuperficiē ejus vaſis capillaribus pictā vidi: *carunculæ* atrô rubeſcentes amplæque ex canalibus prominebant: Coarctatâ pelvi in

Ureteres videbantur in illis ſulci recti, longi: *Ureteres* validi erant & nervei: intra duplicaturam veſicæ ultra unciam procedebant antequam & quidem obliquè in veſicam hiarent. *Veſica* ferè vacua fuit, continuit urinam paucam turbidam: erat craſſa, rugoſa, plicis rectis prædita, pyri mediocris magnitudine: inflata in molem inſignem excrevit. *Vaſa Emulgentia* venæ ſc. & arteriæ amplæ fuerunt. *In pelvi* ad latera inteſtini recti & veſicæ reperi glandulas duas ovales magnitudine avellanæ, pulpoſas, continentes mucum viſcidum: in ambitu poroſas ac ſi acu vulnuſcula inflicta fuiſſent: cui uſui inſervirent, divinare nequii, cum partes vicinæ jam à me alia inquirente laceratæ fuiſſent: Fortè recto hunc mucum impertiunt, qui ſemper tali abundat. *Penis* recondebatur in ſinu peculiari & ſuperno rimæ: tegebatur *glans* albicans rugoſa *præputiô* albô & itidem rugoſô, inferius habens frænum: ex *Urethrâ* propendebant duo corpuſcula laciniata atrô rubentia, *nymphis* fæmellarum ſimilia. Pars ejus anterior oſſea unciæ longitudine, tegitur cuti laxa rugoſa ſulcis rectis prædita, aſperiuſcula & multis maculis nigris ordine quodam poſitis conſperſa: Poſterior ejus pars mollis erat, compoſita ex duobus corporibus fungoſis & Urethrâ: *corpora fungoſa* tegebantur membrana dura nervea: ortum ducebant ab oſſe pubis circulo nervo lato, intus atrô rubeſcente: corpora fungoſa ſe habebant prorſùs, ut ab *Arantio* deſcribuntur, nimirùm medullæ arundinaceæ ſimilia erant: unum ab altero diſtinguebatur ſepimentô nerveô: circa radicem penis inveni *vaſa ſanguifera* inſignia, quæ aliquousque verſus ejus latera exporrigebantur, & corpora fungoſa intrabant: Ibi quoque reperi *muſculos levatores* virgæ. *Oſſiculum* firmum & durum erat, album, nullô modô cartilagineum, anteriùs globoſum. *In capite* quoque quædam notatu digna obvenerunt. *Muſculus temporalis* craſſus & robuſtus admodùm fuit: ob illum os jugulô arcuatum, ejus portione rectâ foras protenſâ. *Sinus* pro recipienda apophyſi maxillæ inferioris ab occipite dimidia uncia diſtabat, unde retrorſùm quoque laxari potuiſſet, ſecus ac in homine fit. In ima parte *orbitæ oculi* tres monticuli prominebant, in quos dentium molarium radices deſinebant: Juxta monticulos iſtos incedebant *nervi optici*. *Dentes molares* ſedecim habuit: in quolibet latere maxillarum tàm ſuperiorum quàm inferiorum quatuor: *molarium* inferiorum ſitus obliquè antrorsùm vergebat, ſuperiorum obliquè retrorſùm: In maxilla ſuperio-

periore poſteriores non attingebant duos poſticos inferiores, in inferiore anteriores non attingebant duos ſuperiores. Inter inciſores & molares inveni ſpatium edentulum uncia longius. *Inciſores* in maxillâ ſuperiore breviores ſunt pallidiores coloris ſulphurei: *inferiores* longiores & rubri: ambo lati & æqualiter acuti: *Inferiores* ſubeunt ſuperiores, non acumina ſe tangunt: unde in *inciſoribus* ſuperioribus ſinus inſculptus eſt, quo inferiores excipiunt, quod in avibus quoque quibusdam rapacibus videtur, ſc. in aquilis, falconibus, etiam in Pſitacis: hinc *caſtoris* à carne denudatum *cranium* circa os roſtrum quaſi harum avium referebat. Non procul ab inciſoribus duo foramina ſemiuncialia in *palato* erant. *Aurium* canalis ſurſum erectus erat: ubi oſſeus eſſe deſiit, *tympanum* conſpiciebatur. *Suturarum* miram varietatem obſervavi: *Sagittalis* ad naſum extendebatur: *Coronalis* ante oculorum orbitam ad duo illa foramina oblonga oſſis palati pertingebant: præter has plures aliæ conſpicuæ fuerunt. *Oſſa cranii* denſa & valida, mediocriter craſſa erant. *Lingua* admodum craſſa, totum os opplevit. Quilibet oculorum ſeptem muſculos obtinuit. Reliquas partes, quia Religioſorum fercula futura erant, non perluſtravi. *Nobiliſſimus & Excell. Dominus D. Maximilianus Heinricus Egermejerus, Medicinæ Profeſſor* in perantiquâ & inclyta Archiducali & Imperatoriâ *Academiâ Friburgenſi Brisgoiæ* optimè meritus, poſtquam ipſum primæ Fibri ſecti hiſtoriæ participem feciſſem, ſcripſit ad me d. 8. Jul. 1669. in *caſtore* à ſe diſſecto, ablatis jam caſtoreô & folliculô, circa ſtomachum quoque Prominentiam illam rubicundam animadvertiſſe, ac remotis membranâ tenui nervoſâ & craſſiore rubicundâ vidiſſe tubulorum extremitates cæcas, pulchrô ordine ſitas, ceu glandulas conglomeratas: apertô ventriculô per plura oſcula majora & minora, compreſſô foris ventriculô in prominentia illa, exiiſſe mucum album & gryſeum, lentum, *Caſtoreum* redolentem, ſubſalſum copioſè: Oſcula intus ægrè ſtylum admiſiſſe, foris verò in apice tubulorum inflictô vulnere ſtylum citra obſtaculum per tubulos in cavum ventriculi tranſiiſſe: ſe quoque obſervaſſe cœcum vaſtiſſimum, fœcibus impletum. A *viro Excellentiſſimo & Studii Anatomici* amantiſſimo datâ occaſione plura exſpectanda ſunt.

D. Wepferus è Schafhuſiâ Helvetor. ad D. Sachſium datis Litteris.

SCHOLION.

I. F*Abula* eſt, *caſtorem ſe redimere* eâ corporis *parte*, propter quam maximè expetuntur, & *Plin. H.N. l.8. c.30.* narrante, ſibi ipſis *partes genitales*, periculô urgente, amputare, & ne capti proſint, *Solino c.23.* referente, devorare, pridem veteres ſcripſerunt, ſc. *Dioſcorid. l.2. c.23.* cui adſtipulatur *Plin. H. N.32. c.3. à Sextio* Medicinæ diligentiſſimo monitus. Plures quoque ex Recentioribus id præſtiterunt, quod quoq; te *Exc. Domine* feciſſe *Gammarologia l.1.c.2.§.3.p.19.* deprehendi. Veritati quoque litat *caſtor ſecundus* tendicula captus, qui, ſi invidia apud *Fibros* locum haberet, ſique rerum medicarum conſcii eſſent, venatorem & me prævenisſet, & venatorem lucro mulctaſſet, & longæ exſpectationi meæ illuſiſſet. Amborum verò hiſtoria abundè docet, *amputationem ſi non impoſſibilem*, ſemper *tamen periculoſam* fore, & tantum abeſſe, ut illa vitam redimerent, quin potius mortem acceleraturi ſint: cùm non ſolùm teſticuli, ſed & caſtorea cum folliculis auferenda morſu eſſent, quod citra hæmorrhagiam largam, propter amplam harum partium baſin & vaſa ſanguifera inſignia his in locis abſcondita, non fieret, quæ eò funeſtior foret, quia ſanguis fluidus admodùm in fibris, & miſellis venatu petitis catagmatica denegantur. Licet non negarim brutis maſculis & fæmellis *ſine magna cura teſticulos* exſcindi, & nihilominùs evadere: Imò caſtratores quidam his in oris nunc oberrant, qui adultis aliquot viris & juvenibus ſtatim poſt exſectos teſticulos obambulandi neceſſitatem imperarunt, citra noxam: ajunt ſe hoc audere ob præſtantisſimum quoddam & exoticum *balſamum*, quod mox à ſectione vulneri fervidiſſimo infundunt. Nuperrimè à Chirurgo, qui ipſos in ſecando juvarat, intellexi hoc *balſamum* nihil niſi ſevum ſuillum liquefactum eſſe, quod largiſſimè recenti vulneri inſtillent. *Caſtorem* ita in ſua viſcera ſævire, & ſibimet hanc petitam prædam avellere, fortè debetur venatoribus, qui primi hanc fabulam concinnarunt, vel quia viderunt *caſtores* fugâ feſſos inguina lingere, vel quia *caſtoreum* ceu rem pretioſam clanculùm ſuffurati ſunt, & Dominis hoc amputationis ludibriô fucum fecerunt, quod ab hoc hominum genere alienum non eſſe novi: nam non rarò memini cervi lachrymas doloſè ab illis ſurreptas, & Pharmacopolis venditas fuiſſe.

II. *Teſticuli maſculi* veri erant in utroque *Fibro*, tùm illi, qui intra abdomen in primo, tùm illi, qui foras in ſecundo ſub oſſe pubis à me reperie-

reperiebantur, quod abundè omnia probant, quæ in illorum deſcriptione retuli, quæ, ut repetam, ſupervacaneum duco.

III. Caſtoreum falsò Teſticulorum nomine venit, & hoc aſſerentes, immeritò temeritatis rei fiunt *à Domino Charaſio in Hiſt. Animal. Plant. & Mineral. Theriacam* ingredientium *in Ephemerid. Erudit. T. IV. Ann. 1668. verſ. Lat. p. 172.* Exc. *D. Frid. Nitzſchii.* Quod pridem quoque *Rondeletius* apud *Geſner. de caſtor.* affirmavit, quia nulla ad mentulam via ipſi innotuit: & amplius probat utriusque *caſtoris* ſectio, ex qua abundè conſtat, neque *caſtoreum*, neque folliculos quicquam ad generationem conferre, proinde hôc nomine indigna eſſe. Vocantur quidem ambo *caſtorea* à *Dioſcorid. l. c.* & ab aliis Medicinæ Proceribus *Teſticuli*, ſed παχυλῶς rudi pinguique Minervâ, ut Nobiliſſimus *Dom. Melchior Sebizius* venerandus Senex nonagenariô major, Præceptor & Hoſpes olim meus ſummè colendus, quem adhuc in vivis eſſe, nuperrimè intellexi, ſcribit *de Aliment. Facult. l. 3. c. 16. p. 1044.* Ubi plura aſſertionis hujus argumenta exſtant, quæ evincunt *caſtoreo* teſticulorum nomen non deberi. Quod etiam cenſet Jan. Saracen. in not. ad Dioſc.

IV. Caſtoreum noſtrum eſt verum caſtoreum veterum, quô non ſolùm ad affectus illos tollendos, quibus prodeſſe ſcripſerunt, tutô uti, ſed & Theriacæ permiſcere poſſumus: quia ſi Veterum Autoritate ſtandum eſt, omnes notæ in noſtro *caſtoreo* deprehenduntur, quæ inprimis *à Dioſcoride* traduntur. Nam ex uno nexu pendentia ſeparari poſſunt, naturalibus tunicis perpetuò diſtincta: τὸ ἐντὸς ἔχον, aut ut *Jan. Saracen. in notis* legendum putat ἔχοντας κηρώδες, intus habentia veluti ceroſum, graveolens, guſtu viroſum, acre, mordax, friabile: Ob ſinus adulterari poſſunt inditô armoniacô ſale, & melleus in folliculo humor ſeorſim & ſeparatus à caſtoreo aſſervari poteſt. Non autem magnifacienda videtur *caſtorei* parvitas, quam *Matthiol. in comment.* exigit, quem nunquam *caſtorem* ſecuiſſe fortè non falsò ſuſpicor: nam in adultioribus magnum ſatis viſum à *Rondoletio*, *Geſnero*: & non temnendæ magnitudinis erat in primo *Fibro*.

Notæ quæ apud *Plin. H. N. l. 32. c. 3.* emendatione in plurimis indigent: ſunt enim quædam falſæ: quædam confuſæ, quædam imperfectæ: negat veſicas eſſe, quæ tamen φύσας ſeu folliculos appellat *Dioſc.* obſervante id *Doct. Jan. Saracen. in notis*, & non ſolùm receptaculum liquidioris humoris folliculum eſſe, ſed & ipſum *caſtoreum*

ſtoreum ſeparatis fibris anfractus colligantibus veſicam ſeu *Burſam* evadere ſectione ſecundâ conſtitit. Ratio cur non ſint veſicæ, nihil infert: Quid enim has partes prohiberet eſſe veſicas, quia geminæ? Mox tamen ipſe illas nominat *Folliculos*. Inter probationes falſi ex unò nexu dependentes ait, quod inter notas veri ponit *Dioſc*. Sale Armoniacô corrumpi correxit *Geſnerus* noſter optimè meritus, Gummi Ammoniacum ex Dioſc. ſubſtituens. *Aldrovand. l. 2. c. 12. p. 288. de Quadrup. digit. vivip.* caſtoreum noſtrum quoque in dubium vocat, ſed ut mihi videtur infeliciter: nam facilè illum nunquam caſtorem diſſecuiſſe ex tota controverſia patet, ibique contra *Geſnerum* etiam negat in Italia *caſtores* reperiri, ut mirandum non ſit, illum ceſpitare: Si enim *Sextii* teſticulos parvos ſpinæ falsò adhærentes *caſtoreum* conſtituere velit, totô cœlô aberrabit, nec in æternum ipſis notas *Dioſcoridis* & veriores & claſſiores *Plinii* ex *Dioſcoride* malè ſurreptas ipſis adaptare poterit.

V. Quid beneficii ceroſa ſubſtantia caſtoreo incluſa, & liquor in folliculo contentus *fibro conferat?* obſcurum eſſe & incertum fateor: id definire poſſet ab iis, qui vivaria variorum animalium obtinent. *Rondoletius* apud *Geſner*. memorat, *caſtores* admotô ore ſæpè has partes lambere & exſugere; quod credibile eſt: nam mucus in tubulis ventriculi caſtoreum redolet, non quod exſuctum oſcula tubulorum ſubeat, ſed quia mucus chylo permixtus totam maſſam ſanguineam inficit, à qua denuò in his tubulis ſegregatur. Unde *Geſnerus* noſter diligentiſſimus & *Nob. D. Sebiz. l. c.* carnem ejus inſvavem & viroſam ſcribunt, & antequam alimenti locô apponatur, elixatione mitigandam eſſe. Quod cum à *Dom.* quodam *Carthuſiano* in præparatione primi caſtoris negligeretur, primùm nauſeam, hinc vomitum & febrim Ephemeram peperit. *In lepore fæmella* non ita pridem ſecta in perinæo quoque ſinus duos laterales reperi, in quibus ſubſtantia quaſi cerea recondebatur, quæ in compendio omnem nidorem leporis in ſe continebat, & acri fœtore nares pupugit: in ſinum utrinque excernebatur ex glandula conglomerata dura, in apice oſtiolô prædita: nam illa preſſa exibat ſimilis ſubſtantia: ob glandulas iſtas laterales & clitoridem unciali cartilagine, præputiôque præditam, maſculum putaſſem, niſi apertô abdomine, inventô uterô, fœmellam certò vidiſſem. Forſan hæc vulgo imponunt, ut putet, lepores ſexum mutare. In eodem lepore adhuc à cæde calente reperi in centro *meſenterii abſceſſum* cruentum myriadibus *vivorum vermium* ſcatentem, qui

aſcaridum

aſcaridum inſtar, ruptô abſceſſu, omnes partes imi ventris perreptabant & in ſanguine natabant.

VI. Ambo *caſtores* non niſi *cortices comediſſe* contenta monſtrabant. Imò non niſi his vivere venatores ajunt. *Illuſtriſſimus Dominus Comes Franciſcus Carolus de Furſtenberg Wartembergæ* duos ex nido nuper ſublatos enutriendos curavit, qui fame mori maluiſſent, quàm vel piſcibus, vel carnibus veſci: adeò ut τὸ πλεῖςον ἐν ὕδασι σὺν ἰχθύσι καὶ καρκίνοις τρεφόμενον, non probet piſces & cancros devorare, ſed ἀμφίβιον multum in aquis degere, in qua plura animalia non carnivora vivunt. Lutram idem Illuſtriſſimus Dominus aluit planè cicurem factam, quam ſæpè manibus tractavi, & cum canibus ludentem vidi, quæ nonniſi carnibus & piſcibus delectabatur, & objectos bolos non patiebatur ſibi à canibus majoribus quoque eripi. Ad fontem Danubii *Lutram* captã ſecui, quæ fœdum & piſculentum odorem non ſolùm ex ventriculo, ſed etiam inteſtinis & totô corpore ſecta ſpirabat, quamvis recentiſſimè enecta fuerit. Tetrius alia aliquot diebus poſt mortem fœtebat.

VII. Tubi juxta Stomachum in ventriculum hiantes & mucô illô ipſum irrorantes altiorem indaginem merentur. Vix credo aliquid laudabiliter præſtari hîc poſſe ſine examine ventriculorum plurium & diverſorum animalium etiam ruminantium ac piſcium: audivi *Exc. Dominum Willis* id tentaturum. d. 8. Maj. 1671. *Pullum ciconiæ* ſecui. Gulam, ventriculum & inteſtina cohærentia exemi: Gula propè Stomachum nodoſa protuberabat, ac videbatur minor quidam ventriculus majori impoſitus, rubebat: ablatâ membranâ ſuberat muſculus membraneus fibris rectis præditus: ſub illo occurrit alius fibris transverſis inſtructus: hôc remotô alius iterùm rectas fibras habens, omnibus his muſculis membraneis remotis, ut in *caſtore*, in conſpectum venerunt acinuli ſeu extremitates thecularum, pulchrô ordine locatæ, minutis capillaribus vaſis ſangviferis pictæ quaſi & decoratæ: undique gulam ambiebant ad unciæ altitudinem. Inciſâ gulâ quousque ſc. nodus hic ipſam ambiebat, innumera oſcula minuta intuebar, cribrum dixiſſes: preſſis foras acinulis copioſè emanavit mucus gryſeus, turbidiuſculus: ſeparatis acinulis inveni tubulorum extremitates cœcas eſſe: Tubuli iſti $\frac{1}{4}$ unciæ longitudine, craſſitie pennæ columbinæ, foris exornabantur vaſis capillaribus, ut favus melle, ſic illi mucô adimplebantur: acinuli magnitudini ſeminis cannabini accedebant. Gulæ reliqua pars fibris ſeu ſulcis rectis prædita

 erat,

erat, ingluvie carebat. Unde facilè patuit, mucum hunc non à ventriculo ſuppeditari, nec ab ingluvie, quâ deſtituebatur: Credibilius mihi videbatur ſanguinem materiam ſuppeditare: quod idem in caſtore evenire exiſtimo, cùm oſcula nihil ex ventriculo intra tubulos admittant, aliàs mucus certò certius à minutioribus ſegmentis conſpurcatus fuiſſet. Ventriculus amplus admodùm fuit, conſtabat ex membrana peritonæi, duobus robuſtiſſimis muſculis ſibi oppoſitis: nam unus anterius, alter poſterius ipſi incumbebat; ex membrana muſculis ſubſtrata & pellicula. Impletus erat crabronibus, muſcis chryſalidibus, chelis & lapillis cancrorum, pilis, fibris radicum plantarum aliisque rebus abſurdis. Internam pelliculam facilè à membranâ muſculis ſubſtrata, illosque ſuccingente ſeparare potui: ambæ ubi ſe reſpiciebant inſtar panni ſericei tonſi apparebant, ſahen aus wie Sammet/albæ, tenui ſeroſô humore irroratæ, quaſi ipſi ſummum numen non ſolùm de fermento ex gula advehendô, ſed quoque propiore proſpexiſſet. Alia notatu digna hic prætereunda obſervavi, nimirùm vitelli ovi inteſtini portioni adhærentem folliculum, prout ab *Exc. D. Nic. Stenone* inventum primum fuerat: Item Ureteres ad latera lumborum deſcendentes, & inteſtini recti lateribus in parte poſticâ inſertos: ipſum *inteſtinum rectum* in fine in amplam cavitatem intus rugoſam expanſum, aliaque. *Animalium Ruminantium ventriculi* probè examinati & expenſi fortè majorem lucem his tubulis accenderent, & procul dubio totũ chyloſis negotium luculentiùs illuſtrarent.

VIII. Ingenioſiſſimo Domino Th. Kerckringio primo inventori plurium *valvularum conniventium in colo*, aſſurgendum eſſe, ſecundi *caſtoris* ſectio probat. In Ileo quidem & Jejuno non obſervavi, prout vir Induſtri *Spicil. Anat. Obſ. 39.* vidit, anſam tamen dedit diligentiùs in poſterum & in illas inquirendi: hæc quoque videntur fæcum regreſſum impedire, nec fortè clyſteres ultra inteſtinum rectum aſcendent, niſi in motu ipſorũ inverſo, quô in hernioſa clyſteres & fœces per os rejecta, ſine vitæ detrimentô, vidi. Fortè immoderatus clyſterum uſus Filiolæ apud Ampl. *D. Tulp. Obſ. l. 3. c. 16.* mortem acceleravit, non tàm evacuando, quàm tonum harum valvularum & coli labefactando: niſi enim abdomen diſtenſum flatibus fuiſſet, Pharmacopolæ Uxor non clyſteribus imprudenter ad ultimum fortè vitæ articulum perrexiſſet.

IX. Caſtorei vires mirè & plerumque non vanè deprædicantur in affectibus cerebri illiusque appendicum, nervorum, frigidis: quibus doctiſſ.

ctiſſ. *D. Willis in Pathol. nov. cerebri* non immeritò Paſſiones Hyſtericas accenſet. Fortè vis *caſtorei* ad hos affectus debellandos ſita eſt in ſale volatili, unde reconditiſſima penetrare, incidere, diſſolvere & diſſipare valet. Effectus ejus, quos Magnus *Bartholin. Hiſtor. Anat. Cent. 2. Hiſt. 17.* recenſet, prodigioſi ſunt; ſc. cete noxium genus à navibus in mare immiſſum arcere: & homines profundô maris ſubmergere; quod Exemplô egregii urinatoris & natandi peritiſſimi, qui caſtoreum ſecum portavit, & ſubitò abyſſum petiit, probat.

X. Inteſtinum cæcum non flatuum ſolùm, ſed & fœcum diverticulum fuit: Secus ac putavit Exc. *D. Simon Pauli Quadripart. Bot. Cl. 2. de M. Coton. & Claſſ. 3. Centaur. Min. Tit. De Caſtoris* indole, quæ ſingularis à rerum naturalium ſcriptoribus laudatur, verba facere, ceu de re mihi non compertâ, ſuperſedeo. Hæc de caſtore ſufficiant.

D. Wepfer in prædictis Litteris.

OBSERVATIO CCLII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB, *POMA HYBERNA SILESIACA.*

TRaditio non levis in *Germania* diverſis in locis reperiri *Arbores*, quæ in ipsa nocte *Nativitatis Chriſti* & flore, & ſubſequente ſtatim florem partu, fructu ſcilicet teſtimonium perhibeant inſolitæ & miraculoſæ *Nativitatis*. *In Comitatu Haſſiæ Catzenelenbogen* refert *Abrah. SAUER. in parvô Theatro Urbium*, non procul à pagô *Drebern* ad Rhenum reperiri *Arborem*, quæ *nocte Nativitatis Chriſti* in rigidiſſimo Decembri quotannis *poma* ferat, atteſtante hoc totâ viciniâ, & prædicti pagi incolis, quæ Landgravio Haſſiæ ſint offerenda. Idem atteſtatur *Mart. ZEILERUS in Itiner. German. Part. 1. c. 22. fol. m. 485.* vocat pagum *Tribur* im Odenwaldt/ additque, ſi fertilis ſubſecuturus ſit Annus, quod *poma* majora fiant, *inſtar fabæ*, ſed tanquam *vera poma* flore, pediculis, colore conſpicua, aliis verò annis *piſi magnitudinem* non ſuperare: Intra horæ ſpatium arborem & florem & fructum habere dictâ nocte, & quidē Calendariô ſtili veteris, uti incolæ diligenter obſervarint, ordinariô verò æſtatis tempore eandem *poma ſilveſtria* producere, juſtæ & ordinariæ magnitudinis. Relat. hanc ſeriò ſibi confirmaſſe refert *Zeiler. l. a.* & tanquam

αὐτόπτην teſtem narraſſe Generoſum quendam Baronem, qui dum 25. Decemb. cum quibusdam Conſiliariis Moguntinis & Haſſo-Darmſtadianis illuc tranſiiſſet, *Poma* iſta minuſcula ipſemet cum dictis viæ comitibus obſervaſſet. Eundem Generoſ. *Baronem* nominat *Zeiler. in Manual. tit. de Arbor. p. 45.* fuiſſe nimirum hunc teſtem *Dn. Dn. Balthaſ. Göller, Baronem in Schwanenberg & Waſen, Gubernatorem Græzii in Stiriâ*, qui de his Pomis natalitiis narrationem ipſi tanquam veriſſimam retuliſſet.

Joh. OLORINUS in Centur. Arbor. mirabil. cap. 1. p. 2. ex *Strigenitii Concionibus Natalit. fol. 175.* refert in *Franconia* in Epiſcopatu *Herbipolitano* duas reperiri *arbores*, quæ tempore *Natalitiorum* genuina *Poma* producant, magnitudine nucis juglandis, alterô die nil ampliùs de iis reperiri: circa mediam noctem gemmas protrudere inſequente ſtatim flore, & fructum circa matutinum tempus reperiri: Sic *Weida* in *Vogtlandiâ Arborem* eſſe, quæ ordinariô tempore *Poma Borſtorffiana* ferat, tempore natalitiorum floreat, & maturos fructus exhibeat. Opinionem vulgi eſſe, arbores has eâ nocte, cum Salvator noſter Bethlehemi natus fuerit, jam dum floruiſſe, adeòque ab eo tempore hunc mirandum partũ continuare. *Hæc Olorinus.* Quid de his *Voigtlandiæ Pomis* notaverit *Dn. D. Henric. VOLLGNADIUS Collega curioſus & ſedulus in colligendis Miſcellaneis curioſis meus collaborator*, lubet ipſius Relationem ſubjungere: Pagus eſt in *Voigtlandiâ* unô milliari à *Gera* civitate ſitus celebris ab arbore quâdam *Poma* ferente nocte natalitiâ. Fidem huic rei memini conciliaſſe non exiguam venatorum quendam Magiſtrum ibi ob demandatam vicinarum ſylvarum præfecturam habitantem: is circa annum 1657. ſimilia *Poma* non pauca ipſo *Nativitatis Feſto* ſupra nives collecta, *Sereniſſimo Principi Saxo-Altenburgico* FRIDERICO WILHELMO beatiſſ. memoriæ in ſcatula pro re impenſè mira transmiſerat *Altenburgum*, quæ deinceps in nonnullas alias aulas multâ cum admiratione diſtributa fuerunt. Effigiem eorum ex archetypo ad vivum delineatum, hic rurſùs ære incidere curavimus. (v. Fig. 1.) cui nihil deficit præter colorem, qui in una parte flavus, in altera ruber erat. Hæc *Poma* quanquam mihi deinceps *Altenburgi* viventi à *Sereniſſimi Principis* Chirurgo monſtrarentur, adduci tamen non potui, ut fabulæ de *his Pomis* diſſeminatæ quicquam fidei tribuerem, niſi in gratiam referentis. Factum deinde Anno M DC LX. cum forte fortuna in eôdem *Feſto natalitio* in prædicto pago iter faciens hoſpitarer, ſicque occaſionem adipiſcerer accuratiùs in relatio-

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

AD OBS. CCLII.

FIG: II.

FIG. I.

relationis veritatem inquirendi, venatorem præſentem, qui in ſuprà memorati locum ſuffectus erat, adivi de pomorum ſtatu percontaturus. Tunc ille ſubridens, fabulam eſſe fatetur, quam anteceſſor ejus diſſeminaverat, & cum me in Templi ruinas bellô & vetuſtate diruti deduxiſſet, monſtravit *malum ſilveſtrem* annoſam, inquiens, ecce arborem tàm miraculoſam inſolitos fructus ferentem. Contingit, *pergebat ille*, ut aliquando diluculô Natalitiorum apparente, *ejusmodi Poma ſub arbore* in Nivibus reperiantur, ſed quæ non in iſta nocte prognata ſunt aut maturuerunt, verùm quæ non ante ibi quæſita fuerant. Solent etenim, quod vulgo ruſticorum notum eſt, *Pomi ſylveſtres* fructus nonnunquam globatim ex eodem ramuſculo fructus proferre, quæ ob id ad debitam magnitudinem excreſcere non poſſunt, nihilominùs ob defectum nutrimenti lentorem potiùs, quàm maturitatem adipiſcuntur, neque verò cum reliquis maturis debitô tempore decidunt, immò in ramis hærent, donec frigore & ventis (quæ circa Natalitia Feſta increbeſcunt) deturbentur, unde ſuperſtitioſum, vulgus dum feſto Nativitatis aliquando talia Poma in nivibus reperit, eâdem nocte quoque nata eſſe credit. *Hactenus Dn. D. Vollgnadius*. Miſſis his *Natalitiis Pomis* ad *Hyberna Poma SILESIÆ* me confero. Obſervata illa Poma fuerunt menſe Decembri diverſis in locis *in Superiore SILESIA* Anno M DC LXXI. & cum ſtupore quodam cum ramulis decerpta hinc inde transmiſſa, imò non ſolùm *Vratislaviam*, ſed *Viennam* quoque *in Aulam Cæſaream*. Contigit ut Nob. Dn. *Neſtorius à Creuzenfeld ſummus Teloniorum in Sileſia Cæſareus Collector* tùm temporis in Ducatus cognomine Urbe *Teſchen* degeret, qui Naturalium Curioſitatum avidiſſimus varios ſurculos cum *Pomis hybernis* decerpſit, & accuratè omnia inquirens, *tùm ſurculorum*, tùm *pomorum bonam* partem ſecum *Vratislaviam* reportans mihi dono offerret. Aſſeruit talia *Poma* inventa fuiſſe in duabus arboribus in pago *Baranowiz* unô milliari *à Sora* diſtante, & *Dn. de Wurben* ſubjecto: dein *Freiſtadi 2. à Teſchen* milliar. in 3. arboribus: potiſſimùm tamen in 5. arboribus in *montibus Carpathiis* gelidiſſimis ventis perviis prope Urbem *Teſchen*, ubi in maxima copia inventa fuerunt. Cortices arborum viſi quaſi conglaciati, interiora tamen, unà cum medulla vivida & ſuccolenta inventa fuerunt. Ex ſurculorum ſummitatibus prodeunt, & ſine pediculo quaſi ligno inſident poma, nunc temporis corrugata, quæ pleraque piſum magnitudine adæquant, oblata tamen duo vel

tria, quæ nucem avellanam accedunt, inſtar genuinorum pomorum externè flaveſcentia dimidia ex parte, ab altera rubeſcentia. Inciſa Poma majora initiô pulpoſa inventa fuerunt, ſaporis ſubdulcis, cum arillis nigris maturitatis ſigno. Eorum delineationem exhibere placuit Fig. II. De horum Pomorum extraordinario proventu varia facta fuerunt judicia. Quidam *malorum* Aruſpices Prognoſticon inde ſubſecuturæ Peſtis ex his *malis* divinare voluerunt, ſed

Mala hyberna ægris nulla dedére *mala*.

Pariter ut *Unzer. in Cataptro Loimode lib. 1. c. 21. p. 130.* roſarum, violarum, aliorumque florum ſub Autumni tempus novam progerminationem inter ſigna futuræ peſtis refert, quæ tamen Signa abſolutè ſemper vera non ſunt: nam ob inæqualitatem anni temporum & alias circumſtantias præteritô Annô quibusdam in locis ceraſi arbores bis floruiſſe Vere & Autumnô compertum *in Sileſia*, nullâ ſubſequente lue peſtiferâ. Refert *Dn. de CHILDREY in Hiſtor. Naturali Angl. p. 93. in deſcript. Provinciæ de Surrey*, eſſe ibidem prope *Croydon* Torrentem, qui, quoties aquam fundit, & fluit, toties peſtem & mortem portendere ab accolis obſervatum ſit: ſed in veras cauſas inquirit idem *Dn. de Childrey*, nimirùm aquas quasdam & ſcaturigines nunc fluere, curſu non ſingulis annis conſuetô, ob diverſitatem anni temporum, præcipuè ſi conſtitutio maximè humida ſit & pluvioſa, & ejusmodi Annos ex obſervatione *Hipp.* aptos ad generandos morbos cenſet, quod ſi contingat, ut Anni tempora ſimul ſint calida & humida, tunc maxima ex parte morbos oriri malignos & peſtilentiales: Scaturigines verò illæ non ſemper ſigna infallibilia peſtis & morborum contagioſorum ſunt, cùm aquam fundunt, quia non omnes anni humidi habent conjunctos calores.

Si tandem ad genuinas cauſas, unde horum *Pomorum* proventus factus ſit, deveniendum (*ſalvô aliorum Sapientum majore & prudentiore judiciô*) pronuntiare auſim, *nihil præternaturale* hîc à Natura factum: *aut* enim præteriti anni vernô tempore erucæ copioſiſſimæ arbores depaſcentes & devaſtantes impediverunt fructuum proventum; hinc ſuccedente Autumnô calidô & humidô arbores quaſi revireſcentes novôque balſamo vegetatæ fructus hos protulerunt intempeſtivos & monſtroſos, qui niſi omni fronde decuſſâ arboribus & foliis ſpoliatis videri prius non potuerunt: *aut* quod adhuc magis credendum, minora iſta poma cum aliis legitimô quidem tempore eruperunt, aſt quod fortè globatim

batim & in copia protruſa fuerint, ob defectum neceſſarii alimenti juſtum augmentum capere non potuerunt, & imperfecta remanſerunt.

OBSERVATIO CCLIII.
D. JOHANNIS SCULTETI.
ANDRIA.

E *Maſculatam fœminam*, non caridum luxu aut deſidiâ pronatam *Andriam*, non illam Terentii ex Inſula Lesbo ortam, ſed ruſticâ gente in Superiori Bavaria editam exhibeo, cujus lepidum exemplar *Marius Grapaldus lib. 2. Lexic. cap. 5.* voce ἀνὴρ in Latinè reddito Epigrammate exhibet:

Cùm mea me genitrix gravidâ geſtaret in alvo
　Quid pareret, fertur conſuluiſſe Deos.
Mas eſt, Phœbus ait, Mars *fœmina*, Junoque *neutrum*;
　Cumque forem natus, *Hermaphroditus* eram,
Quærenti lethum, Juno ſic ait, occidet armis,
　Mars cruce, Phœbus aquis, ſors rata quæque fuit.
Arbor obumbrat aquas, aſcendo, decidit enſis,
　Quem tuleram caſu, labor & ipſe ſuper:
Pes hæſit ramis, caput incidit omne, talique
　Fœmina, vir, neutrum: flumina, tela, crucem.

Andria autem noſtra ruſtica, Martha Lechna nomine, patriam habuit pagum ſuperioris Bavariæ peramœnum *Ilmünſter*, qui ferè medium itineris inter *Ingolſtadium & Monachium* peregrinantibus exhibet, à præterlabente fluvio *Ilne*, & Cœnobio, quod circa annum R. S. DCCLV. ibidem exſtructum Bavariæ Annales referunt, ita indigitatam, quam corruptô idiomate incolarum dialectus nunc Idelmünſter vocat. Parentem habet *Johannem* Lechna mercenarium, matrem verò ob motum pedibus negatum ægerrimè inque ſumma penuria decumbentem. Amor Judicis in egenam hanc decimum quartum annum ætatis nunc agentem literis hiſce commendatitiis pro viri poſſe munivit:

DEmnach Mir Vorweiſer deſſen mein Unterthan Hans Lechna unterthänig zuvernehmen geben/ daß er unter ſeinen fünff Kindern ein müheſam und armſeliges/welches in gleichen Mann und Weib/ nicht weniger deſſen

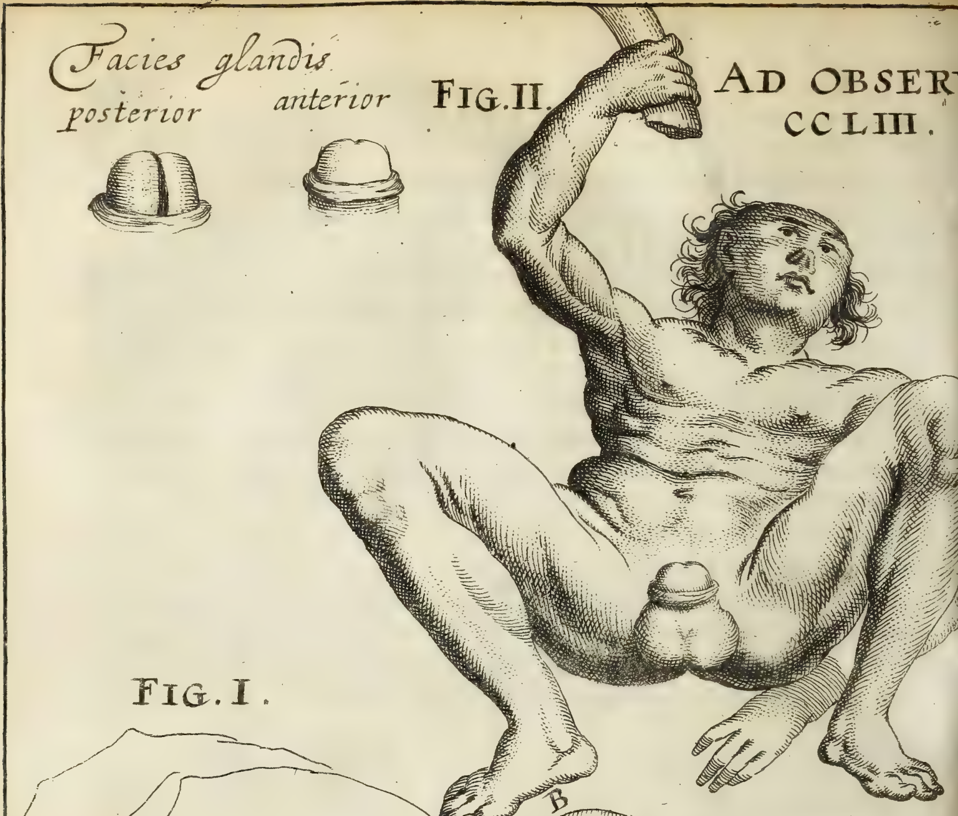
Ehe-

Ehewirthin wegen zugeſtandenen Unglücks an beyden Füſſen contract: Sintemal er aber wegen groſſer Wehemuth zu Curirung deſſen keine Mittel / auch mit ſeiner Hand-Arbeit / als Tagwöhlen / jedlich zuerhalten nicht weiß / ſondern ihnen kaum die Lebens-Mittel ſchaffen kan / dahero gedrungen / gute / fromme / treuhertzige Chriſten umb das würdige Allmoſen umb Gottes willen anzuruffen und zu bitten / hat er mich ihme deſſen Atteſtation und Urkund zuertheilen unterthänig gebeten und angelanget / welches Jch der Warheit zu Steur / wie es auch der Augenſchein bezeugt / nicht verweigern wollen: demnach an alle und jede / was Dignitäten und Standes ſie ſeyn / welche mit dieſem Urkund erſuchet werden / mein gebühr- dienſtwilliges und freundliches Erſuchen / Sie wollen gedachtem Lechna auß Chriſtlichem Mitleiden die Barmhertzigkeit erweiſen / und ihme mit ihrer Gabe dem würdigen Allmoſen befohlen ſeyn laſſen: Solches wird Gott der Allmächtige ſeiner Verheiſſung nach hie zeitlich und dort ewig belohnen / der arme Menſch auch mit ſeinem Gebet gegen Gott fürbittend nicht in Vergeſſenheit ſtellen. Der Warheit zu Steur habe Jch auff berührten Hanſen Lechna / ſein gebührendes Erſuchen und Bitten ihme dieſen Schein verfertiget / zugeſtellet / und geben. Actum Jolmünſter 20. Novembr. Anno 1670.

(L.S.) **Ulrich Wirdt /**
Richter allda.

Hac ratione oſtiatim victum quæritante Martha annô hôc P. C. N. & Inc. M DC LXXI. 5. Iduum Jun. quô die Romæ antiquitus Veſtalia celebrabantur, ædes meas adiit, pro obtinendo Viatico: lectis literis ſalvi commeatus, copiam videndi ut faceret hanc naturæ aberrationem petii, quæ antequam inſpiciendam ſe præberet, unà cum fratre ſuo Jacobo Lechna faſſa eſt, ſe à primis ungviculis & dum ſacra initi fœderis cum ea celebrarentur, Hermaphrodiſias ſuſpicione detentam à potiori membri genitalis efficaciori ſigno, evirati Caſpari impoſitione fuiſſe indigitatam: ſuccreſcentibus verò annis cùm & pudenda muliebris ſignaculi longiorem rimam evidentiùs oſtenderent, circa decimum ætatis annum, alterum, quod in ipſo S. Baptiſmatis fonte inſimul Marthæ nomen acceperat, pro diluendo ſexus dubio reaſſumere parentes anxiè laborarunt: Bavaro hinc Dialecto noſtra Marthel vocata, Monachium-

BRITISH [illegible]
NAT[illegible]

Facies glandis
posterior
anterior
FIG.II.
AD OBSERV
CCLIII.
FIG.I.
B
C
E
H
G
C
I
F
D
B
A
A

nachiumque deducta eſt, atque cenſuræ & inſpectioni prudentiſſimæ ſagacioris Experientiæ Gratioſi Ordinis Medici ibidem commiſſa fuit, horum ſuaſu Marthæ nomen in hunc usque diem retinuit, atque virili exutô, habitu, ob perpetuum urinæ ſtillicidium, muliebrem utpotè laxiorem veſtitum induit. Pendulas verò *teſtes* cùm ſcroto vidimus juxta adumbratæ *figuræ lit. A. A.* quas juſtâ figurâ & proportione efformatas deprehendimus, ſupra quas brevior ac natura in viris finxit, *præputii* ac *penis* effigies *B B.* imminebat, ſiquidem præputii involucrum medii glandis caput *C. C.* quadantenus obvelabat, nec omninò obtegebat: erat autem *glans penis* turbinata, ut in aliis viris, cujus baſis reliquo membri virilis corpori, abbreviato nimium, circuli inſtar, ſive in modum coronæ adhærebat, molli admodùm acutie prædita: nec deerat χαλινὸν, κύων ſive κηνόδεσμον in glandis inferiori parte, quod quidam ex nervorum extremitatibus conflatum, pro contractione præputii factum, frenum eſſe autumant D. Hoc ſuberat diſcriminis, quod eviratæ hujus penis in ſummæ glandis medio apice non fuerat pro more perforatus, ac in maritali ſexu, ſed in ſuperna membri parte *rimam* obtinuerat ſatis longam & profundam *E. E.* quæ ſe infra præputii partem pubi ſubſtratam ad dimidii pollicis transverſi longitudinem extendebat: diducta *rima alæ* pudendorum muliebrium conſpiciebantur, quin & bini meatus *F. G.* horum prior & ſuperior ſtyli mediocris magnitudinem admittebat, perpetuo urinæ ſtillicidiô ſqualens, inferior & longè minor ſatis difficulter & cum dolore non ita exquiſitè perveſtigari potuit: dicta rima, quæ mentulæ huic non in apicis medio, ſed potiùs in ſuperna parte ſita conſpiciebatur, diductô altius præputiô, pollicis extimô articulô longior erat; tenellæ lanuginis veſtigia in pube pubertatis imminentis indicia dabant. Penis de hinc malè conformatæ ex brevitate nimia membri (quia præter glandis ſolius corpuſculum tenellum nil de coli extenſa parte reſiduum cernebatur, quamvis alias pro membrorum proportione conformatum deprehendamus, & parvi ſtaturâ quandoque magnô eôque pendulô membrô conſpiciantur) judicium, quibus altè in mente hærebat, hi corporis proceritatem, macilentiam, vocem & vires viriles, promiſſiores comas, mammas ad latera minutas, & pudenda, non tamen ut in viris promiſſa adeò, cum appenſis teſticulis ſcrotô obductis intuebantur, rimam elongatam cum binis ductibus altiùs evolutis parùm habentes: qui verò altiùs rem ad rationis trutinam examinabant

Tribades cum *Cœlio Aureliano*, & ad nequitius attrectantes ſubigatrices comici referendam cenſebant. *Hos* curioſior Genitalium obſervatio in quæſtionem intricatam ſatis adeò deduxit, ut de futuræ aut imprægnationis aut prolificationis munere ſciſcitarentur: *alios* movit *Galeni* authoritas *Comm. in 7. Aphor. 44.* γυνὴ ἀμφιδέξιος ἐ γίνεται, mulierem non fieri æquimanum, cum eidem nil virile inſit, ex Divi Senis authoritate: *alii* pro ratione roboris genitalium dimicantes, virili potiùs habitu incedendum duxerunt: inter utrorumque diverticula alii mediâ incedentes viâ utrumque veneris exercitium Marthæ noſtræ attribuerunt, quoniam juxta Suidam ὁ δὲ αἰσχρῶς καὶ ποιῶντος καὶ πάσχοντος, adeò ut meritò quærendum,

Num Dea fœmineum jam negligit Hermaphroditum,
Amplexu teneri ſollicitata viri.

Favet horum ſententiæ hiſtoria *Keckermanni* de milite Ungarico, qui in utriſque caſtris & Marti & Veneri litando aſſiduè ſtrenuum ſe gerebat, tandem effœminatus puerperii vices ſubivit. Ut taceam binos Monachos, de quorum altero ἐπίγραμμα illud,

Mas, Mulier, Monachus, Mundi Mirabile Monſtrum.

Sic *Andriam Scoticam* herilem filiam in uno lecto accumbentem ſtupraſſe Anno M CCCC LXI. *Boëthius* author eſt. Et hæc de *Andria* noſtra dixiſſe ſufficiant.

D. Joh. Scultetus in Litt. ad D. Sachſ. è Noriberga Vratislaviam. Confer Miſcellaneor. Anni IIdi Obſerv. 203. Schol.

vid. Addenda p. 406.

OBSERVATIO CCLIV.

D. SIMONIS ALOYSII TUDECIS, DE MONTE GALEA.

UTERUS EX DIFFICILI PARTU PERRUPTUS.

ANNO M DC LXX. die XXIII. Auguſti Pragæ *Catharina Wolrabin*, Temperamenti frigidi & humidi, ætatis XXXV. Annorum, quatuor jam antea proles robuſtas feliciter peperit, tandem de dolore uteri ſubinde querebatur, colore pallida, macies indies

indies incrementum ſumſit, tuſſis ſicca moleſtabat, cum quinta prole ad nonum menſem naturale pariendi tempus pervenit, *quatuor diebus laborioſô partu* miſerè torquebatur, fœtus dextram manum exporrectam habuit, nec ultra ab Obſtetrice adjuvari, nec à conatu Matris protrudi potuit, quintâ tandem die fœtu jam extinctô, & illa expiravit. Maritus tàm laborioſi partûs cauſam ſcire cupiens, ut eam perveſtigarem rogavit, apertô itaque leniter abdomine, *Puer robuſtus extra uterum* omnis involucris ſolutus, *pedibus* in ſiniſtrum Hypochondrium extenſis *Lienem contingens*, capite cum manu exporrectâ, *intra Oſſa pubis & cervicem uteri hærebat.*

Chirurgo adſtanti, ut fœtum ſuaviter eximat, dico, quô exemptô, manus livida unà cum parte capitis, quæ exitum tentabat, ob vehementem facultatis expultricis conatum, in acutum redacta, deprehenſa. *Uterus in parte ſiniſtrâ* unà cum ſecundinis à conatu pueri pedibus *disruptus:* in parte verò dextrâ, *tumor* quidam *durus* in convexum usque ad cervicem Uteri inſtar globi ſe extendebat, *in Concavo* hujus, *ulcus nigrum* gangrænoſum illum tumorem cauſans, qui fœtui viam præcluſit, repertum eſt. Sectus per medium tumor, craſſitiem quatuor transverſorum digitorum ſuperabat. Hæc cauſa detenti fœtus.

D. Tudecius è Praga per D. Dobrzenskium miſit Vratislaviam.
Confer Miſcellan. IIdi Anni Obſ. 85. & 180.

OBSERVATIO CCLV.

D. JOH. DANIELIS MAJORIS.

EPULIS ET VERRUCA LINGUÆ FELICITER CURATÆ.

Mulieri 50. Annorum, & ampliùs, habitus macilenti, poſtquam ante novennium ex maxilla ſiniſtra inferiore dentem quendã molarem erui ſibi paſſa fuerat, ſed ab Odonthulco imprudentiùs tractatæ, poſt aliquod tempus circa ſedem evulſi dentis Hyperſarcoſis enaſcitur, parva primùm, ſed ſenſim ad nucis caſtaneæ magnitudinem excreſcens, Agyrtam conſuluit; qui fruſtum tantùm aliquod perperam ipſi abſcidit. Unde quia radicem *tumoris* planè non feriit, nec Medicamentis, aliisvè præſidiis, ad exſtirpandã eam aut mortifi-

candam uſus eſt, contigit, ut poſt inducias aliquas caro illa anomala multò ulteriùs, quàm antè, excreſceret, & cute ſuper ipſam extenſâ mobili, ex gingivis, cum Faciei deformitate maxima, ſed ſine Febre, Ovi gallinacei magnitudine propenderet. Nec loqui ob eam ſine difficultate, nec deglutire, niſi molliſſima liquidaque, Mulier poterat, mœrore & ſuffocationis metu haut leviter conſumta. A gingivis enim tumor ille, eximiæ duritiei, indolorificus tamen, nec præciſè cancro annumerandus, colore pallidæ carnis, exorſus, dorſum, ut ſic dixerim, rotundum aut gibboſum nactus fuerat, dentibus ſubtùs in eum ſe recipientibus, utpotè quorum eminentiis figura Hyperſarcoſeos, paulatim augmenta ſumentis, ſe accommodarat. Reliqua ejus pars, inſtar Lobi rotundi, craſſi, parumque crenati, linguæ incumbens, ipſam affatim in palati latus oppoſitum urgebat, donec ſub finem Menſis Maji, currentis Anni hujus 1671. ſuaſu Nobiliſſimi cujusdam Conſiliarii in vicina *Aula Gottorpica*, opem meam tandem petiit, quidvis pati promta, modò non ſectionem genæ aut carnis uſtionem. Eroſionem carnis per Septica tentandam equidem ſimulo; ſed ſolatium ſtatim, in raro hoc caſu, puſillanimi Fæminæ ſuperaddo, ex ligaturarum uſu & adſtrictione majore indies auxilium per DEI Gratiam promittens. Quibus facilè approbatis Chirurgum Academicum ejusque ſocerum, Chirurgum veteranum, ſed cui tale exemplum nunquam anteà contigerat, convoco. Chordâ ab ipſis, tentandi ſtudiô, immiſſa aliquoties reſilit, ob dorſum gibboſum & lubricum *Tumoris*. Quare juxta longitudinem radicis ejus, Gingivis parallelam, cultellô falciformi, ſulcum ducente, opus exſtitit. Quem etiam Ægra patiens ſuô tempore admiſit, purgata priùs modicè, per Electuariũ Lenitivum, ope Rob Ribium purgantis & Tincturæ Tartari, leniter acuatum; & poſterô die phlebotomô tractata. Hinc chorda dupliciter inducta hæſit ad arbitrium, quantumvis non ſine dolore; & ſimilis alia, tertiaq;, novendii ſpaciô, adhibita eſt, nõ inſuper habitô interim uſu internô Medicaminum cordialium temperatiorũ, putredinalem, acorem ſanguinis infringentium, ac vulnerariorum: externè verò collutionum oris leniter adſtringentium & balſamicarum, ad palatũ à ſanioſa Saliva & fœtida repurgandum. Sicque tertius, quartus & quintus dies inter dolores & ejulatus tranſiit, chordâ ſenſim arctiùs adductâ. Sextô & ſequentibus caro luxurians incepit non parùm flacceſcere. Septimô aut octavô fœtor etiam ingraveſcebat; quam rem judicabamus boni ominis. Nonô

aut

aut decimô itaque chordæ duæ adhibitæ ſunt, ſetacea una, argentea altera; & ambæ ſimul fortiter adductæ, ut adſtringendo videlicet, ſimul ſecarent. Sicque bonum factum: Hyperſarcoſin ſuam, fibris tenaciſſimis implexam, cum dente vicino carioſo, mulier gaudiô penè perculſa, exſpuit; aut exſpuere conabatur carnem peregrinam, oris amplitudine majorem, & (flaccidam jam) drachmas quinque pendentem, remanente in gingivis fruſtillo, fabæ magnitudine; quod trium dierum ligaturis poſteà etiam facilè cedebat. Veſtigia carnium Oleô Vitrioli congruè inuſta ſunt. Dico, inuſta. Nam quod ignis alioquin agit in materia combuſtibili, id ſalium cauſticorum acutiſſimæ cuſpides præſtant in corpore lacerabili ac molli. Raſione videlicet, atque per modum ſerræ, omnia diſcerpendo: ſed hoc obiter.

Ob argumenti affinitatem aliam obſervatiunculam medicam ſubnectam. Finitâ, cum DEO, curatione iſtâ, ſequente menſe Juliô Generoſiſſima quædam fœmina, Ranzovia, natalibus Reventlovia, *tuberculum* in *mediæ lingvæ limbo ſiniſtro*, piſi magnitudine, duriuſculum, candicans exhibet, itidem exſtirpandum. Setam tenuiſſimam ſimiliter obduximus, &c. Quartô die verruca etiam iſta decidit, veſtigiô ejus per Oleum Vitrioli inunctô.

Epulidem aliquandiu pòſt, immerſione in Spir. Vini, Chirurgi ſervarunt, memores, quod Anno *1669*. d. 19. Februarii, cor taxi (integerrimum adhuc) liquori conſervativo immerſeram, quem ipſis dicebam, Spiritum Vini eſſe. Sed eſt Spiritus Vini, Spiritu Salis leniter acuatus, & infectus admiſtô Eleoſaccharô Terebinthinæ ac Lavendulæ.

SCHOLION.

CUm conſtare debeat, in Inſtrumentis medendi chirurgicis, (ſicut in Pharmaceuticis aliàs) ſpeculationem mereri non ſolùm, quid agant; hujusmodi empiriam enim plebeji quivis, bonâ memoriâ inſtructi, poſſunt aſſequi; ſed etiam, quô modô agant; itaque poſtquam inſtitui, virtutes Mechanicas, intactâ ab aliis methodô, Organis & Machinis chirurgicis applicatas, alio tempore ex profeſſo dare, de ligaturis in præſens exiſtimo, illas per modum quendam compoſitum Trochleæ & Cunei egiſſe, ita, ut ratione circumgyrationis ſpectent ad Trochleam; ratione preſſionis verò & ſtricti incubitûs dicendæ ſint cunei, in ſpiram acti. Reliqui motus Mechanici, juxta Carteſium in Epiſtolis & Libello

peculiari nedum edito, vocantur motus ſerræ, Mallei, vectis cum Hypomochlio, cochleæ, plani inclinati, &c.

[*D. J. D. Major. Kilonio Holſat. in litteris ad D. Sachſ. à Lewenh.*]

OBSERVATIO CCLVI.
D. CÆSONIS GRAMMI.
FOETUS IN UTERO PUTREFACTUS, ET PER PARTES USU VINI MEDICATI EXCLUSUS.

Fœmina 37. annorum, quæ in priori conjugio 4. vel 5. pepererat liberos, alteri marito nuptæ incipit ſenſim abdomen intumeſcere: quia verò nihilominus ſanguis ſtatis menſium periodis fluebat, (quanquam multò, quàm anteà parcius) an uterum gereret, ipſamet anceps hærebat; niſi quod poſteà evidens fœtus in utero motus, quem ſatis validum ſentiebat, ipſi ſcrupulum hunc eximeret. Sanguinis tamen fluxu etiam poſt motum perſeverante, meum ſuper hac re conſiliũ coràm expetiit. Ego verò tàm propriâ, quàm celeberrimorũ Medicorum Obſervationibus (quas Jo. Schenckius Obſ. Medic. l. 4. Obſ. 20. collegit) edoctus, nonnunquam fœminas præſertim plethoricas etiam totô uteri geſtationis tempore, idque citra offenſam matris & fœtus, menſtruũ fluxum pati ediſſerebam, ſimulque autor eram, quia magnâ eam ſanguinis mole premi videbam, ut venæ ſectionem in brachio inſtitueret ad revellendum ab utero ſanguinem, ne fœtus nimiâ ejus quantitate ſuffocaretur, & ſedulò, quod ipſi præſcribebam, ex modicè aſtringentibus & fœtum roborantibus compoſitum medicamentũ in uſum vocaret: imò ſi neq; ſic ſanguis ſiſteretur, ut V. S. in brachio iteraret. Verùm cùm ſanguis compeſci non poſſet, quin per uterum ſeſe exoneraret, & motus inſuper fœtus planè evaneſceret, tempusq; pariendi juxta ipſius calculum elapſum jam eſſet, fœtũ jam mortuũ eſſe ſuſpicabatur. Quam ipſius opinionem cum manifeſtiſſima putredo per corpus ipſius ſeſe diffundens, tetrumq; ſpirans odorem, & præcipuè in anima præter modum & ſolitum fœtente ſeſe exſerens, & pondus uteri, quô plumbi inſtar ſeſe gravari querebatur, non obſcurè confirmarent: propinabam ei, quia vires integræ id ferebant, vinum medicatum ex pellentibus, artemiſiâ præſertim rubrâ, ſabinâ, myrrhâ, caſtoreô, crocô & purgantibus conſtans, quod cum per aliquot dies biberet mulier, oſſa fœtus mutilata (quæ inter cranii fruſtula, os humeri & femoris dignoſci poterant) parteſq; carneæ planè putridæ ex utero fuére rejectæ:

ctæ: quibus ego viſis, præſertim cum vires paterentur, uſum vini continuandum ſuaſi, & tantum eô obtinui, ut excluſô tandem per partes fœtu, uterus & abdomen ad priſtinam redierint parvitatem, mulierque ſanitati ſit reſtituta.

E Kilonio Cimbria Vratisl. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CCLVII.

D. CÆSONIS GRAMMI.

FONTICULI NATURALES IN ABDOMINE ET THORACE.

NAturam optimam medendi magiſtram eſſe, & ſæpe intentô quaſi digitô Artificibus monſtrare vias, per quas commodiſſimè velit ac poſſit ab humoribus ſuperfluis, acribus & ſalſis liberari: præter cætera evincunt ulcuſcula iſta, quæ ipſa Natura nonnunquam in externa corporis parte excavat, quæ proinde *Fonticuli naturales* appellantur, & contradiſtinguuntur *Artificialibus*, quos naturæ ductum imitati Artifices ope cauteriorum vel actualium, vel potentialium efformare ſolent. Non ſolùm verò hoc remedii genus Natura Arti monſtravit, ſed & ipſa indigitavit loca, in quibus ulcuſcula iſta ſuppetias ſibi ferre poſſint, quando non in artubus tantùm, ſed & capite, thorace, abdomine ipſamet ulcera talia excitavit. Cujus veſtigiis preſſè inſiſtentes veteres Medici, in morbis Sympathicis omni parti mandanti, etiam regioni ventriculi, hepatis & uteri (uti ex *Avicenn. lib. 3. fen. 1. tract. 1. c. 33. & Rhaſ. l. 9. rei med. c. 1.* videre eſt) fonticulos inuſſerunt. Hodiè verò nos quidem in abdomine & thorace ob geſtandi incommoditatem fonticulos non paramus; Natura tamen nondum deſinit in iſtis locis ulcera talia producere, uti id ſubjuncta exempla teſtantur. A conſiliis fui Matronæ ſexagenariæ, cui ruptô peritonæô inteſtina ita in inguina delapſa erant, ut faſciis ea ligare, & ſuſpenſa tenere cogeretur: ex qua hernia hoc quoq; ipſi accedebat incommodi, quod alvus non ita promtè, quàm anteà excerneret, & ab aſſumtis medicamentis nō niſi tertiô die ſubduceretur, procul dubio, quod feces ob ſitū inteſtinorū arctiùs ſibi incumbentium mutatū tardiùs deſcenderent. Ob hanc alvi non ſatis exerentis ſegnitiem cum non poſſent non impuritates in venas lacteas

ſimul

ſimul abripi, & ad totum corpus redundare; hiſce tamen, exitum, ut credo, officioſa natura recludere voluit, dum in externa abdominis regione tria reſerarit ulcera, ſeu *Fonticulos naturales*, qui ſingulis diebus tàm manè, quàm veſperi tantum fundebant, quantum aliàs fonticuli ſolent artificiales. Et quamvis initiô ægra moleſtiarum pertæſa, occludere ea ſatageret emplaſtris; ſtatim tamen, ſi vel unum coiret, de anxietate & ad vomitum propenſione querebatur, quæ non remittebant, niſi ulcuſculô iterùm recluſô: proinde æquô animô in ſpontanea hac naturæ evacuatione acquieſcebat. In conſilium adhibitus fui à viro honorato, cui in ſiniſtra thoracis parte ſub mammilla eo in loco, quem ſcribendo arctè ad menſam premere ſolebat, tumor exortus fuit, qui ad ſuppurationem perductus, & debitô modô tractatus non niſi admodùm difficulter occludi potuit. Cum verò tandem à chirurgis conſolidaretur, anguſtiam pectoris ſpirandique difficultatem patiebatur æger, adeò quidem, ut denuò ulcus iſtud recludere opus fuerit: quod redapertum in fiſtulam abiit coſtæ cuidam longitudine ſemidigiti incumbentem, & fontanellæ vices gerentem cum maximo ægri levamine.

D. Gram è Kilonio Vratislav. ad D. Sachſium.

OBSERVATIO CCLVIII.

D. CASPARIS FELDNERI.

PLEURITIS LETHALIS A FRIGIDIORE CEREVISIÆ HORDEACEÆ POTU IN VIRO, QUI PAULO ANTE CURA LACTIS ERAT USUS.

SArtor quidam hujus Urbis, in conficiendis veſtimentis aliàs ſatis celebris, quinquagenarius præter propter, temperamenti bilioſi, à multis jam annis laboraverat Arthritide Scorbuticâ artus ſuperiores & inferiores occupante, & graviſſimis interdum paroxyſmis affligente, ut ſæpè morti proximus, nil niſi eam ardentiſſimè expeteret. Ex periculoſo iterùm paroxyſmo, & quidem ultimo, aliquô modô convaleſcens deſideratur à viro quodam Illuſtri pro parando novo veſtitu, ad quē curru advectus, expeditis quoad fieri potuit, quæ expedienda erant, conqueri illi cœpit de miſerrimo ſuo ſtatu, in quem à contumaci iſto malo erat reductus, & à quo, ut liberetur, vix ulla ſupereſſet ſpes. Ad

quód

quod vir Illuſtris boni animi eum eſſe jubet, nec de ſalute ſua deſperare, quam integram iterùm acquireret, ſi noviter inventæ *curæ Lacteæ*, tantoperè decantatæ, ſe ſubjiceret, omniaque, quæ ibi præcipiuntur, ſtrictè obſervaret: Nec eſſet, quod de legitimo modo utendi ſit ſollicitus, hunc enim benè delineatum ipſummet ſe communicaturum. Sartor gaudiô cumulatus acceptâ hujus curæ delineatione gratias humillimas agit, & ſtatim domum reverſus, comparatis ſibi iis, quæ ad curam neceſſaria videbantur, nempè juvencâ rubrâ, cui vitulus non ita pridem erat ademptus, præmiſſâ etiam purgatione per extractum Rhabarbari factâ, eam ſine mora aggreditur, & ad integri anni ſpatium continuat, omnia ſtrictiſſimè obſervans, inprimis rigidam diætam huic curæ propriam. Cedunt omnia feliciter; ſex enim menſes vix erant elapſi, ex quo iterùm incedere reique domeſticæ præeſſe incipit, indiès etiam ſe melius meliusque habens, annô totô nondum ferè completô, bonam atque perfectam recuperat ſalutem, niſi quod nonnulli manuum digiti, à prædicto morbo anteà graviter exagitati, remanſerint contorti & immobiles. Abſolutâ curâ ad alios cibos iterùm revertens uſum lactis non penitùs abrogabat, ſed quôvis manè unum vel alterum bibebat poculum, tantundem etiam quôvis veſpere, cœnâ enim abſtinebat. In prandio pane triticeô & lacticiniis delectabatur, ut & carnibus facilioris concoctionis, pullis ſc. & carne agninâ, nec non juſculis ex iis confectis, hiſce tamen omnibus nullô modô conditis, ſed leviter ſaltem ſalitis. Vinô parciſſimè utebatur, cereviſia, quam bibebat, erat quaſi ſecundaria. Ut ad ſcopum veniam: Excurrunt quinque præterpropter menſes, quod Sartor noſter optimè ſe habet, circa finem verò Maji præteriti vocatus ad quendam Nobilem duo pocula Cereviſiæ Zerpſtenſis ebibit, domumque repetens, depoſitô thorace, nudus aëri, exiſtenti tunc admodùm frigido, quinque horarum ſpatiô ſe exponit. Vix media labitur nox, ex quo torporem totius corporis, calorem præternaturalem & punctiones in utroque latere ſentire incipit, hæc tamen omnia leviter ferens, (aliquam enim levem Arthritidis recidivam tantùm metuebat, facilè tollendam per repetitam lactis curam) ſine uſu ullius medicaminis ad tertium inſequentem perſeveravit diem, quô omnibus exacerbatis, maximè dolore punctoriô, meum conſilium expetit. Statim ad egrediendum me accingo, & ad ædes ejus propero, quas cùm intro, offendi eum difficillimè reſpirantem, ſæpiùs tuſſientem, nonnunquam modicum ſanguinis exſcre-

antem,& de inſigni ſiniſtri lateris dolore conquerentem,pulſum,factâ ejus exploratione, inveni durum & velocem. His ſignis conciliatis facillimè conjeci & pronunciavi, morbum quô detentus ſit ægrotus, eſſe *veram Pleuritidem* ſeu inflammationem Pleuræ, tunicæ muſculos intercoſtales ſuccingentis, provenientem à coagulato ſanguine in vaſis intercoſtalibus ſubſiſtente, adeoque circulationem ejus debitam impediente. Tali coagulationi in noſtro Patiente anſam dederant frigidior cereviſiæ iſtius hordeaceæ potus, & denudati corporis expoſitio aëri frigidiori, conſtipationem pororum citiſſimè producenti. Horum enim unum vel alterum, adeoque magis ſi conjunctim accidunt, ſatis potens eſt, ut ſanguinis promoveat coagulationem, inprimis ſi multâ bile abundet, & teneræ quaſi ſit conſiſtentiæ,quam in hoc ſubjecto ob prægreſſam lactis curam non ſine ratione augurabar. Quod enim tali curâ uſus fuerat, ipſe mihi paulò antè, cum uxorem, puerperam, ex febri quadam putrida per benedictionem Divinam reſtituebam, referebat, ne minimâ omiſſâ circumſtantiâ, & eô planè modô, quô anteà recenſui. Omnibus igitur ritè perpenſis,ut & eo, quod jam tertius elapſus eſſet dies,ex quo incepiſſet decumbere, ratus curationem nullô modô differendam eſſe, tales incepi curativas intentiones: ut ſc. ſanguis, quantum fieri poſſit ventiletur, ejusque coagulatio omnibus modis præcaveatur, & id quod jam coagulatum eſſet, diſſolvatur. Eapropter ſtatim propoſui venæ ſectionem, quippè, quæ educendo certam portionem ſanguinis reliquæ maſſæ faciliorem & celeriorem motum conciliat,& eô ipſô revera ſanguinem ventilat: Hâc etiam præmiſſâ omnia medicamenta poſteà aſſumenda, ſive ſint ſudorifera, ſive alia, certiorem, citiorem & feliciorem nanciſcuntur effectum. Hanc verò admittere & ægrotus & uxor ejus denegabant ob imminentem noctem (erat enim jam octava veſpertina, cum vocabar) quare coactus eam in craſtinum differre, præſcripſi ſaltem bolum quendam ſudoriferum,ex ♁. diaphoretico, oculis ♋. mandibulis lucii piſcis, modicâ quantitate Laudani Opiati gr. ß. vix excedente, & ℈j. Diaſcordii Fracaſt.,conflatum, utque eô aſſumtô cum aliquot ℥. aquæ Card.ben. blandum expectet ſudorem præcepi. Manè ſequenti reverſus percepi, quod hanc noctem quietiorem habuerit, quàm præteritas, manu autem pulſui admotâ, deprehendi, quod ab heſterno ne minimum differret, urinâ etiam inſpectâ obſervavi eam admodùm tinctam & turbidam.

Juſſi

Juſſi ut Chirurgus vocetur & vena brachii in latere affecto aperiatur, indeq; ſanguis ad ℥iiij. extrahatur; loco verò dolenti applicetur unguentum pleuriticum Mynſ. & de althæa comp. præmiſſâ illinitione quâdam levi cum Spiritu Vini, croco ♂. vero ſaturato, cujus deſcriptionem vide apud Polimannum, & qui ſæpè ſolus externè ſufficit ad tales dolores compeſcendos. Internè ſtatim à venæ ſectione deglutiendum dedi pomum Borsdorffianum cum ℈ij. olibani ſub cineribus aſſatum cum ℥ unâ vel alterâ aquæ card. ben. quam avidè appetebat. Sudore blandè ſubſequutô mox ſe melius habere cœpit remittente dolore & ceſſante tuſſi. A meridie iterùm inviſo ægrotum jam hilariorem & meliorem de convaleſcentia ſua concipientem ſpem, ſed inſpectô ſanguine nihil boni augurari potui, ferè enim totus congelatus erat, & ad craſſitiem pollicis veram gelatinam ex pedibus ſuillis factam quoad colorem & conſiſtentiam referebat. Præſcripſi potiunculam ex incidentibus & coagulatum ſanguinem diſſolventibus, v. g. ex ſucco taraxaci recenti, aq. deſtillatâ card. mar. petroſilin. fœnicul. & Syrupo pap. rhæad. cum Sp. ⊖. ammoniaci & paucâ quantitate Laudani Op. ut & Pulverem quendam diſſolventem ex ſanguine hirci juxta Helmontium præparato, ovis Struthion. oculis ♋. & ♃. fixo, de quo præcepi, ut quavis vice ʒß ſumeret, & quidem ter de die, de potione verò unum vel alterum cochlear, & hoc ſæpius, ſeſeque ſemper ſub lecto contineret, quò ſudor facilitaretur. Quia verò valdè ſitiebat, ordinabam ei locô potûs ordinarii leve Decoctum florum pap. rhæad. exſiccatorum cum aq. ſcabioſæ factum & paucâ portione Syrupi violac. edulcoratum. Aquam cardui ben. etiam concedebam, ſed tepidè bibendam. Frigidam indeſinenter à famulitio & reliquis adſtantibus flagitabat, ſe enim in inſtanti priſtinam ſic recuperaturum ſanitatem dicebat, quod tamen ne fieret maximè prohibui. Jam memoratorum Medicamentorum uſum continuabat admodùm feliciter ad tertium inſequentẽ diem, ubi de novo, neſcio quô errore commiſſô, ſed uti mihi facilè perſuadebã, ex potu frigidæ illi me inſciô conceſſo, (nam hoc erat unicum, quod ſemper expetebat) circa veſperam atrociſſimis ex altero latere tentatur doloribus, ſuperveniente febre intenſiſſimâ, quæ caput cerebrumque occupans totam noctem inquietiſſimam reddidit. Sequenti die vocor ſummô manè, veniens omnia in peſſimo & ferè deſperato ſtatu deprehendo, pulſus erat durior quàm in principio, cum tamen præcedentibus diebus ſat æqualis & naturali ferè ſimilis apparebat. In his angu-

anguſtiis me videns, generoſum iſtud medium, V.S. puta, adhuc ſemel repetendum cenſui, quapropter ex altero latere ſanguinis ℥iij. extrahi curavi, non neglectô temperatô quodam ſudoriferô & cardiacô ex auro præparatô, quod immediatè poſt V.S. decumbenti propinavi: Sed omnia in caſſum, nam circa tertiam veſpertinam ædes ſartoris repetens video, quod natura ferè tota ſuccumbat & ſanguis in cordis confiniis jam ſtagnare incipiat: Dixi mortem inſtare, quæ etiam placidè circa mediam noctem ſubſecuta eſt. Sed quod maximè mirandum, & in quem finem ſolum hæc obſervatio à me in chartam eſt conjecta, eſt, quod ſanguis alterâ vice emiſſus ſtatim coagulari inceperit, & brevi poſt in gelatinam aliquô modô pellucidam abierit, niſi quod in ima ejus parte obſcura quædam rubedo, craſſitiem dorſi cultri vix exæquans, obſervata fuerit. Non equidem me latet, quod Pleuriticorum ſanguis, ut & illorum, qui febri iſtâ ſymptomaticâ vernali, cujus *Nobiliſſ. Anglus Thom. Sydenham in methodo ſua curandi febres* mentionem facit, corripiuntur, per V.S. extractus ex aliqua parte purulentus appareat & gelatinoſum quid ſuperficie tenus exhibeat, hoc, dico, non me latet, ejusmodi enim ſanguines ipſe ſæpe vidi, & meis manibus tractavi, ſed quod ſanguis ferè totus gelatinam pellucidam repræſentaverit, non obſervavi. Et hoc eſt, quod unicè attribuo teneriori viri hujus ſanguinis conſtitutioni, in omnibus lactentium ſanguini haut abſimili, & ob id ipſum ad congelandum valdè pronæ, quam meô judiciô ſibi comparaverat *ex continuo lactis potu.*

Observatio CCLIX.

D. GODOFREDI SCHUBART.

EX CASU EPILEPSIA CUM SYMPTOMATIBUS RARIORIBUS.

JUvenis 17. annorum, Textoris cujusdam diſcipulus, ante biennium per ſcalam 20. graduum præcipitem graviter decidit ſuper hypochondrium dextrum, ſubſequente dolore & tumore; vocatus barbitonſor, inunxit locum dolentem, & ſuperpoſuit emplaſtrum, paucos poſt dies ſequitur vomitus grumoſi ſanguinis copioſus & frequens: adſtantes ob metum periculi vomitum ſiſtunt, paucorum dierum intervallô, ab una

vel

vel altera bucca panis fermentati, corripitur *motu convulſivô* totius corporis, ſat gravi, ſenſibus tamen illæſis; varia mox adhibita curationis, tùm præſervationis gratiâ, ſed, quod notandum, à ſpirituoſis & aliis ſpecificis odoriferis internis & externis, calci pedum licet applicatis, motus iſti convulſivi ita exacerbati ſunt, ut miſer homo poſthac nullum odorem ſeu ſuavem ſeu fœtidum, etiam è longinquo, ſine convulſione, perferre potuerit. Ex minima enim mica panis fermentati deguſtata vel ſaltim olfactu percepta, ab eſu carnium tam aſſatarum quam elixarum, lotione pedum ex aqua calida, juſculis, medicamentis, &c. Paroxyſmô nunc graviore, nunc leviore, prout læſio major vel minor, correptus fuit. Breviter nullô cibô vel potu ultra annum uſus eſt, exceptô pane azymô, melle, lacte crudô, paſſulis minoribus & majoribus; & ſic nunquam vel rariſſimè ab interna cauſa proxima in ventriculo hærente, ſed ſemper & ſolummodò ab externis ingeſtis vel applicatis, iſte motus convulſivus excitatus eſt. Quamprimùm enim panem fermentatum deglutiret, ſingultus obortus, quia materia putrida in ventriculi fundo tanquam parte nervoſâ latens, à fermento panis, ſeu vaporoſo, commota, unde ſtatim à deglutitione illâ pars ſingultu correpta, mox hujus materiæ vapores per nervos cerebro communicati, hinc ad principium Medullæ Spinalis protruſi, univerſum corpus motu convulſivô prehenſum. Percuſſô enim vel affectô cerebrô ventriculus turbatur, & vomitus fiunt, maximè in Hemicrania: Quid mirum, ſi viciſſim ventriculô affectô, cerebrum totumque nervoſum genus compatiatur. Oblatus mihi iſte juvenis elapſô annô ſub finem Menſis Auguſti, ubi cum ex unica micâ panis hoc triſte ſpectaculum viderem, & quod Medicamenta ob metum convulſionum nec acceptare, multò minùs tolerare poſſet, Prognoſtico derelinquendum ipſum ſtatui, urgentibus verò conſanguineis ultrò, divina adjuvante gratia, deſumta indicatione à juvantibus ac lædentibus, remedium ſingulare in forma ⊖ inveni, virtutis incidentis, attenuantis & diſcutientis, & cauſâ proximâ (*nam ſublatâ cauſâ, tollitur effectus*) quod ipſum absque metu & exacerbatione Paroxyſmi Convulſivi, condimenti locô cibis, (aſt inſciô Patiente) immiſtum, quotidiè aſſumſit, & ſanè divino cum effectu. Sunt enim ⊖ia medicata, introducta locô Decoctorum longorum, & videntur quibusdam unius eſſe valoris & efficaciæ. Guilielm. Fabric. ⊖ia quidem illepida vocat, quod non niſi corrugatâ fronte hauriantur: Sed rectè Quercetan. in

Pharmacop. Rediv. ablegat dubitantem ad experientiam, quæ habetur in diverſitate ⊖ium; item ad ſenſus externos, ſaporem, odorem, &c. quibus conſtabit ⊖ia plurima plerumque conſervare virtutem ſimplicium ſuorum: hinc dantur ſudorifera, diuretica, cephalica, ſtomachica, deobſtruentia, anodyna, &c. &c. Poſt uſum prædicti ⊖ nulla ampliùs convulſio ſecuta, ſed ſpatiô 14. dierum præcedente pruritu artuum, ibidem ſcabioſus factus, hinc continuavit hoc medicamentum ad 6. Septimanas, donec, fortè ſatis præparatâ materiâ, natura exſuſcitata, eam per vomitum & alvum ejecit, quâ excretâ, laxativô reliquias per vices eduxi. Ex eo ita convaluit, ut non ſolummodò priſtinam artem textoriam denuo reaſſumere, ſed & liberè ſine metu recidivæ convulſionis pane fermentatô, carnibus, &c. &c. & iis omnibus, quæ antè cane pejus & angue fugerat, innoxiè frui & veſci potuerit.

D. Schubert. in Litt. ad D. Vollgnadium.

OBSERVATIO CCLX.

D. GODOFREDI SCHUBART.

POST FEBREM PUPILLARUM ENORMIS INTUMESCENTIA.

HOneſta Matrona Anno 1665. poſt annorum nonnullorum ſterilitatem, ex diutina menſium ſuppreſſione, nauſeâ, vomitu, appetitu inſolitô, pedum & abdominis tumore, motu, aſt non ſine aliquali fluctuatione &c. præmiſſô examine, unà cum obſtetrice prægnantem ſe eſſe credit, circa ſolitum tempus omnia ad inſtantem partum præparat, aſt fruſtrà. Elapſô enim legitimô tempore partus, reſpiratio difficilior, Phlogoſis, ſudor frigidus, manuũ tremor, anxietas & palpitatio cordis, dejectiones liquidæ, &c. inſecutæ. Cum meum deniq; requireret conſiliũ & auxiliũ, conſideratis omnibus, prædicta ſymptomata ex cacochymia ſeroſa, ab aliquot annis per ſedentariam vitam, circa viſcera & uterum collectâ, conceptionem falſam hactenus repræſentans, provenire ſtatui. Præmiſſô itaque lenitivô & V.S. Humores ſeroſi Apozemate ſenſim & per Epicraſin educti, interjectis roborantibus & aliis, quæ varietas ſymptomatum urgentium ſæpè indicavit;

dicavit: hinc quodammodò reconvaleſcens ægra, ab ulteriore uſu medicamentorum abſtinuit. Inſequente annô 1666. menſe Juniô, incidit in febrem continuam, cum dolore capitis continuo graviq́ue, & Diarrhæa periculoſa, ex qua maximè debilitata, tandē præter ſpem Deô auxiliante, convaluit. Mox deſinente Febre, incepére *pupillæ oculorum* amborum, aſt ſine notabili læſione viſus, *ſupra modum & magnitudinem naturalem dilatari* & intumeſcere, paulò pòſt per intervalla, præcedente pruritu moleſtiſſimô ex levi frictione ſeroſi humoris, ſpatiô 24. horarum frequenter ℔. 1, nonnunquam plus, aliquando minus effluxit. Novam igitur affectus hujus curationem aggreſſi ſumus interna & externa cum optima victus ratione, decoctum lignorum, frictiones & alia adhibuimus, quibus cum nihil profecerimus, fonticulus inuſtus eſt, quô quidem effluxus copioſus ſeri proxima ex parte derivatus & cohibitus, aſt illa intumeſcentia, aſpectu ferè horribilis, pupillarum huc usque permanſit. Vulgare eſt, non ſolùm ob imperfectas criſes, per metaſtaſin humorum, in febribus, præprimis continuis, nonnunquam graves morbos ſuccedere, ut Paralyſes, abſceſſus, hydropas, &c. &c. Sicut eôdem annô ſimiliter obſervavi, quod cuidam febre continuâ laboranti graviſſimo cum dolore capitis, ſuffuſio oculi dextri ſucceſſerit, qui niſi maturè ſibi conſuluiſſet, in gravius & incurabile malum incidiſſet. Sic non raro & propter æſtum inextinguibilem & exſiccationem febrilem, obſervatæ hecticæ, &c. In deſcripto caſu, intumeſcentiam pupillarum, partim ab exſiccatione febrili tunicæ uveæ citra humoris aquei conſumtionem, (aliàs viſus etiam imminutus vel abolitus fuiſſet) partim à Metaſtaſi humorum ſeroſorum, accidiſſe certum & rarum: Cum aliàs ejusmodi humores gravitate ſuâ potiùs partes inferiores ſoleant petere, & vi naturæ deorſum ad pedes detrudi.

D. Schubart in Litt. ad D. Vollgnadium.

ANNO-

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM III.
DE OSSICULO EXCRETO.

IN Obſervationis III. de *Oſſiculo excreto* Scholio ſub finem recenſita fuit *hiſtoria de ceraſi nucleo* per *urinam* excreto: non minùs mirabilis relatio *D. Frider. Lachmund Phyſ. Hildeſienſ.* in de *Admirand. Foſſil. Hildeſ. Sect. III. c. 22. p. m. 70.* de fœmina quinquagenaria Anno 1666. Sarſtedæ in Saxonia Inf. quæ de dolore capitis conqueſta, tandem tumorem cum inflammatione in dextra gena paſſa eſt, qui tumor 1667. apertus primùm ſanguinem & pus fudit, poſt materiam duram, *lapidoſam*, cineream, tuberculoſam, quæ aperta exhibuit *ceraſi Oſſiculum cortice lapideô & tuberculoſô obductum*, mirumque quomodo eò à Natura protruſum fuerit *ceraſi oſſiculum.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM XXXVI.
DE PUERO CEREBRO CARENTE.

C*Aſp. à Reyes* in *Campo Elyſio* Jucund. *Quæſt. q. 31. §. 6.* cum recenſuiſſet quædam animalia hominesque relatos *cerebrô caruiſſe §. 10. ſubjungit*, hæc nil probare aliquem ſine cerebro vivere poſſe, cum ſit pars corporis humani valdè præcipua, ſine qua tota hominis Oeconomia pereat, ſpirituum animalium generatio deficiat, ad quorum defectum ſenſus, motus & reſpiratio intercidat: & *§. 11. Zacuti* teſtimonium tanquam Judæi, qui multas inauditas Chimæras ſibi finxerit, in dubium vocat. Nihilominùs tamen *Theod. Kerckring. Spicileg. Anat. Obſ. 46. p. 102. oves* pluſculas quaſi fatuas, ut nec edendi, nec

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

AD ANNOT: OBS: LIV.

nec bibendi ſtimulos ſentirent, apertô craniô *nihil de cerebro habuiſſe*, ſed inibi aquæ tantillum repertum fuiſſe atteſtatur; quin & ipſe *puerum* ſecuit hydrocephaliâ mortuum, cujus ſuturæ capitis magnô ſpatiô hiantes demonſtrarunt intus *non cerebrum*, ſed cerebri locô aquam mucoſam repertam, qui puer 5. menſes cum dimidio vixerat. Expectamus propediem *è Schafhuſio* promiſſam ab *Exc. WEPFERO* Obſerv. *puellæ ſine cerebro natæ Hiſtoriam tertio Anno* inſerendam.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LIV.
DE FUNGO MONSTROSO.

INterea dum Magnifici ac inter Nobiles Medicos ex merito Regii, Excellentiſſimi *Dn. D. Bernhardi* Obſervatio cum Scholio *de Fungis*, concinnandi Indicis ergo perlegitur, ubi p. 107. mentionem facit Phalli Batavici, peropportune offeruntur à quodam Pharmaceuticæ artis ſectatore perinduſtrio perque ſolerti Chriſtiano Kisling, modò è vicinis Hirſchbergam montibus Riphæis reduce, exemplaria quædam *Fungorum* illorum *peniformium*, diverſæ ætatis, quorum icones ad vivum depictæ, hìc æri inciſæ in annexa tabula ut apponerentur, Lectori, *Junii* aut ſi alibi exſtiterint, delineationibus deſtituto minimè ingratum fore exiſtimatum eſt.

Fig. I. Exhibet *Fungum* modò è terrâ protuberantem, in formâ *Globi*, qui diſciſſus inaniis erat repletus, & pulpæ locô intra externum corticem & membranam interiorem ad lati digiti minoris ferè craſſitiem ſuccum glutinoſum inſtar pellucidæ gelatinæ, quam intertextæ fibrillæ ſuffulciebant, continebat. a. fundi planitiem externam; b.b. verò duas radiculas ſubtiliſſimas denotant.

Fig. II. Repræſentat adoleſcentis fungi faciem. Facetè ſatis de hujus incremento referebat idem Kislingius, ſocium ſuum, *globoſum* in Fig. I. delineatum *Fungum* marſupiô recondiſſe, quô minùs inter eundum in manibus moleſtus eſſet, cùmque emenſô aliquô ſpatiô eundem

extrahere inde, eumque contemplari cuperet ille, jam in aliam formam tranſiiſſe fungum cum admiratione & riſu deprehendit.

Fig. III. Fungum adultum delineat, cum Scapho ſuo & glande pileatum. Scaphus, quemadmodum ſuum ovum, erat candidus plurimis griſeis & nonnullis ſubflavis interſtinctus punctulis: per mediū diſſectus medullam habebat nullam, intra duos tamen cortices pulpam ſpongioſam, Sambuci medullæ ſimilem, ſed eâ rariorem. Glans ſ. pileus erat undique cancellatus, viroris ſubfuſci: cancelli vero ſinguli madore ſqualebant nonnihil glutinoſo; quemadmodum & globus jam à Scapho utrinque perforatus & parumper elongatus.

Odoris hi Fungi erant acutiſſimi penetrantiſſimi, ſpirantes de ſe dulcedinem flagrantiſſimam, ſed neſcio dicere quam abominabilem aut viroſam, certè fracidiſſimam. Similem ante plures annos me percepiſſe memini odorem, quamvis non tantô exceſſu nares ferientem, ex fracedine oculorum cancri, & deinde etiam matris perlarum more ſolitô præparatorum, h. e. in pollinem cum aqua deſtillata ſuper porphyrite redactorum, poſtquam nonnulla eorum portio aliquandiu ex oblivione aut incuria in patella repoſita ſtetiſſet. Idem Kislingius retulit rhizotomum, qui ſe in montes illos deduxerat, fungos hoſce nominaſſe Gicht-Morcheln (*i. e. fungos podagricos*), ſeriò confirmans, ſi quis per ſcaphum, tanquam per ſiphonem, potum hauriret, eundem à Podagra liberum evadere. Inventi verò hi fungi ſunt in montis peralti altiore convallio, ab arce antiquiſſima pariter ac celebratiſſima, *Kynaſt* dicta, & Generoſiſſimæ Familiæ Gutſchiorum, Schof cognominatæ, hereditaria, dimidiô circiter milliari diſſitô, in loco umbroſo atque uliginoſo. Hoſce fungos in Bohemia frequentiùs provenire, immò inde huc fortè translatos eſſe ab eodem rhizotomo relatum eſt.

[*D. Henr. Vollgnadius.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXV.
DE CALCE PODAGRICORUM.

GYpſea hæc articulis Arthriticorum affluens materia commodè *Calx* nominari poteſt. Refert *Braſſavola com. Sect. 4. §. 79.* quod à juncturis cujusdam ægrotantis *calcem* talem ad ℥j. eximens, aqua ſubegerit, qui parieti cum lapide aliquo illinitus lapidem tenaciſſimè ſuſtinuerit, & mox ipſe in lapideam duritiem concreverit. *Theod. Kerckring. verò Spicileg. Anat. Obſ. 28. calcem* talem *Podagric.* Anatomiæ Spagyricæ ſubjecit; dedit *Spiritum* quendam inter *Spir.* Tartar. & Sal. Armoniac. quodammodo medium, acidiorem illô, hôc mitiorem: *Oleum* ab oleo ♀ vix colore, fœtore & conſiſtentiâ ſimili potuit diſtingui, *Sal* ex capite mortuo extractum à Sale Tartar. parùm abluſit, niſi quod ſapore quôdam extraneô infectum viſum fuerit.

[*Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb. D.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXIX.
DE OPIO.

LEgatus Gallicus ad Regem Angliæ, quando Dn. *Monconnys* fuit in Anglia, ægrotavit, is ut poſſet dormire *integras Uncias Opii* aſſumere coactus fuit. *Monconnys Itiner. Angl. Tom. II. p. 61.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXXII.
DE TRIBUS MAMMIS.

AN *Mammæ* in Animalibus debeant numerô fœtus reſpondere? Hanc enodaſſe *libellô de ſemine genitali*, qui interiit *Scalig.* profitetur; falſum tamen pronuntiat axioma eſſe, *in* ſuis *Comment.* Sus ſæpè 16. habet fœtus, nec tamen tot *mammis* ſcatet; mulier interdum ternas parit proles, imò ſeptem, ut in familia *Porcellorum* Patavii factum, duabus tamen mammis gaudet. Attamen vivit *Romæ* fœmina honeſta & juvenis, quæ cum marito ſuo plures filios filiasque, ſed ſingulos omnes procreavit, quæ tamen à Natura *quatuor* dotata eſt *Mammis*, quæ omnes Lac habent. *Joh. Faber. Bamberg. Not. in Recch. f. 475.* De alia Muliere 4. *Mammis* inſtructa *Benedict. CABROLIUS Obſervat. Anat. 7.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM LXXIIX.

IN fine Obſ. 78. de *Sale Polonico* notatum fuit, quod levius ſub terra pondus habeat. Idem confirmat Dn. *P. Adalbert. TYLKOWSKY in Meteorol. Curioſ. Part. IV. c. 4. p. m. 164.* tanquam αὐτόπτης teſtis: Sal, *inquit*, foſſilis, qui largô proventu è fodinis minoris Poloniæ (circa *Cracoviam*) inſtar grandium ſaxorum eruitur, quamdiu ſub terra eſt, minus ſub pondere habet: ſupra terram gravior eſt. Cauſam refert in aëris illius ſubterranei denſitatem, ita & lapis infra aquam, utpotè in denſiori medio minus premat: fortè tamen etiam evenire, ut aëris recentis afflatu rigeſcat, unde denſior & ex eo Sal gravior evadat. *De* harum

Salis gemmæ fodinarum in Polonia natura exactam relationem à Nobili Germano (qui ante aliquot annos ipſemet in eas fodinas deſcendit ad 200. filorum ſ. orgiarum profunditatem & in iis circumduci ſe paſſus eſt trium horarum ſpatiô) communicatam *Ampliſſ. Oldenburg.* inſeruit *Transact. Philoſ. Tom. IV. 18. Jul. 1670.* conſeſſu habitô *Num. LXI. p. 1099.*

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lewenheimb.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM XCIV.
DE VITULO BICIPITI.

V*Itulus* monſtroſus *biceps* menſe Aprili 1624. propè Romam in villa quadam Illuſtriſſ. *Dn. Marcelli Sacchetti* natus, detractâ pelle delineatus exhibetur *à JOH. FABRO Lynceo in Not. ad Recchum f. 626.* ejus alterum caput paulò fuit elongatius, pes verò alter & coxa retractior, utriusque capitis aſpera arteria in unum truncum coaluit, pulmones cor amplexantes tres internè in utroque latere lobi: cor inter pulmones utrinque ambientes unicum, ſed pro animalis proportione majus &c. *Aliud vitulinum biceps caput idem Faber f. 628.* delineat ex *Principis ab Aqua Sparta CÆSII Muſéo*, ubi ex una cervice duo enata ſunt capita, aut ut veriùs dicendum, ex una cervice ac ſimplici calvaria gemina roſtra cum 4. ſuis oculis, ſed duabus ſolummodò auribus, quo tempore hoc monſtrum natum, latet. *Aldrovandus* copioſus eſt in *monſtris vitulinis* depingendis & deſcribendis; & Cæſiano ſimilem figuram *Aldrov. l. 1. de Quadrup. Biſulc.* affert ex *Evagrio in Hiſt. Eccleſ.* qui circa Niſibin Perſiæ Urbem natum ſcribit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II. OBSERVATIONEM CX.
DE GLOBIS VITULINIS.

Quæ in *Obſervatione* propoſita de Generatione *Globorum vitulinorum* ex relatione mercatoris cujusdam recenſuimus, num omnia cum veritate, ſive modum, ſive locum generationis illorum ſpectes, conſentirent, ambiguum me admodùm reddiderunt. Proinde etſi de *pilo vaccino* litigare animus non ſit, talem apud me concipere conjecturam cœpi, ut *modum* generationis exiſtimarem fieri, quando pili devorati cum parte coaguli (reſtantis pòſt diſtributionem prioris chyli in ventriculo) & parte butyroſæ ſubſtantiæ lactis novo ſive ſuctu ſive paſtu hauſti, conglutinati inter ſe compinguntur, & circumvolutatione in ventriculo in talem figuram efformantur. Quem ad ſenſum etiam Wierus *l. 4. c. 16. p. m. 446. a.* de generatione horum *globorum*: paucis ſaltem mutatis, quæ ibi videri poſſunt, diſſerit; conſentiente eodem *Cardanô* apud *Schenck. in Lithogeneſ. Append.* eatenus, quatenus *pilas* illas ex motu rotunditatem acquirere adſtruit, quamvis quoad materiam illarum diſſentiat, dicatque eſſe eam *ciborum recrementa, pituita medio coacta.* Deinde magis *circa locum* generationis ſ. matricem horum *globorum* hæſi, ut crederem illos in ventriculo, quarto nempè, ſive propriè ſic dicto, compilari, h. e. rudimentum & exordium capere. (ut inteſtina taceam, in quibus inveniri tales globos *Wierus* aſſeverat, & fortaſſe ibidem generari etiam putavit.)

Anſam dubitandi præbuit opinio quorundam virorum doctorum, exiſtimantium, ut plurimùm res p. n. in partibus animalium genitas, figuram ſuam ex conformatione partis, in qua generantur, mutuare; ventriculi autem vitulini figuram potius in longitudinem, quàm ad rotunditatem vergere, nimis vulgò notum. Itaque potiùs primum ventriculum, ollam, ni fallor, à *Severino* nominatum, matricem iſtorum globorum ſtatui, tùm quia ejus conformatio ad rotunditatem globis conciliandam aptior, tùm ejus capacitas (in lactente vitulo) anguſtior, tùm ejus actio, quâ ingeſtâ, ruminandi cauſa, continuò circumagitat, (quod

in ventriculo quarto haut fit) complicationi pilorum commodior videbatur, quandoquidem veterinarii affirmant pabulum eructatum, ſi inter ruminandum animali eripiatur, rotundum, certè conglobatum eſſe. Nec enim obſtat experientiam teſtari, vitulos quam diu lactent, nihil in ventriculum primum admittere, ſed eum ſemper vacuum reperiri, ſiquidē is ſolùm liquida non recipit, quemadmodum ad ventriculum quartum ſolida nunquam perveniunt. Nec, puto, autoritas *Wieri* contra me quicquam valebit, qui l. c. adſtruit *in ventriculo* talismodi *globos* generatos repertos eſſe ſubſtantiâ limosâ albidâ obductos, quā vel lac vel chylū vel ſuccum pituitoſum exiſtimat; quandoquidem illi opponi poſſit, non ideò neceſſum eſſe, ut *globi* illi in eo loco generati ſint, ubi inventi fuerunt: videlicet alius in ventriculo vituli, pugni magnitudine, alius in colo juvencæ bubulæ pomi aurantii vel citrini exactè, præter colorem, æmulo. An verò abſurdus videbor, ſi admiſero poſſe fieri, ut tales *pilæ* ſive *globi* è primo eructati in quartum ventriculum, & inde in inteſtina protrudantur, videlicet in ſtatu p. n. animalis? Hæc dum meditarer, ad manus veniunt *in Nardi Antonii Recchi* Animalia *Expoſitiones Joh. Fabri Lyncei*, à quo tùm in mea concepta opinione confirmor, tùm etiam magis informor. Docet enim *idem* ſagaciſſimus naturæ indagator experimentalis *I. p. 624.* œſophagum ruminantium *duobus* præditum eſſe *foraminibus*, quorum *alterum* in ventrem majorem, *alterum* in tertium ventriculum omaſum ſive librum, Italis *Centopelle* dictum, fertur. Horum poſterius circa finem œſophagi, hoc, prope ſuperius orificium ventriculi, puta quarti, locatū, duobus oblongis & teretibus labiis obſerari, eaque, quia carnoſa & membranoſa ſunt, facilè cedere ciborum craſſiorum ponderi, aditumque largiri in ſaccum majorem ſive ventriculum primum: Lac verò & liquida ſuper illa labia, tanquam canalem declivem, promtè & immediatè decurrere ad tertiū, & ex hoc illicò ad quartum, decliviorem ventrem, ut vix guttula in priores ventres delabi poſſit. *II. p. 634.* aſſerit, ſe *Tophos* non in ſecundo, ut *Plinius* voluit, ſed in primo tàm vaccini generis, quàm cornigerorum aliorum domeſticorum animalium ſtomacho, italis *la Trippa* dicto, reperiri, idque *ſe* in varia eorundem ſectione animadvertiſſe. Cumque ibidem *idem* Philoſophus brevibus totam rem comprehendat, lectu ejus digniſſima verba hîc adſcribere operæ pretium erit: Cum lactentes, *inquit*, tàm hœdi quàm vituli ſeſe matresque ſuas ſæpiùs lambant, plurimum *pilorum* cum lacte & absque ipſo deglutiunt: quod ſi rariores illi ac pauculi pili fuerint, cum lacte ad quartum ventri-

ventriculum delabuntur, in colato quoque coagulo reperiuntur: Ubi verò pluſculi conglobantur, in primum rectà deſcendunt ventriculum, quos ego avellanæ nucis magnitudine, tàm in ſolum lac ſugentibus, quàm ſimul jam fœnô veſci incipientibus, in hoc eodem ſacculo ſive *primo ventriculo & non alio* inveni. His magis magisque alii pili aggeruntur, donec maſſam eam rotundam, perpetuò in Stomacho illo manſuram efforment, quæ nunquam cum cibo poſtmodùm ruminando adſcendit, nec ullum gravedinis interea aut moleſtiæ ipſi ſenſum procreat. Eſt autem ſubſtantia hæc diſciſſu difficilis, & rariori pileorum ex pilis texturæ ac compoſitioni ſimillima, quò verò major ejus quantitas, diutiusque in animantis ventre hoſpitata eſt, eò difficiliùs acutiſſimô etiam cultrô diſcinditur ac ſeparatur. Hæc ille.

Cæterùm quemadmodum diſcrepare nonnihil videntur *Pilæ* à Wiero l. c. deſcriptæ à noſtro *Globo*, *tùm colore*, nigræ namque iſtæ fuerunt: quemadmodum & illa *Cardani*, & dubio procul *Tophi* prælaudato *Fabro* à *Ferdinando Imperat.* donati, noſter verò Fulvus; *tùm* externô *cortice*, Wieri enim pila altera, pelliculâ limoſâ albâ, in corium deinde nigrum mutata, altera cortice (dubio procul pariter pelliceô) obducta fuit: Sic ab his Cardani *globus* diſcrepavit, qui ferrugineus colore apparuit, leviſſimus ac leniſſimus, lapidis inſtar, licet non eſſet lapis, proindeque *ovi* ipſum nomine inſignire placuit. Ex hac denominatione fortaſſe enatum Germanorum Proverbium, ab Exc. Dn. *D. Sachſio à Lewenheimb*, Fautore meo Colendiſſimo, *in Gammarologia ſua Curioſiſſima p. 279.* notatum, quô aliquid inſolens indicaturi dicunt, die Ochſen legen Eyre.

Apparet hinc, *Wierum* præter meritum reprehendiſſe Plinium, quod hujusmodi Pilam nigricantem in Juvencarum ventre ſeu Utero repertam modò *Tophum*, modò *Capillum* nominaverit, cùm pro diſpoſitione alluentis humoris diverſô cortice, videlicet aliquando pelliceô, aliquando lapideô aut Tophaceô, certè ovorum putamini perſimili, induci ex dictis liqueat. Ovi verò talis ſ. Tophi ex Juvenca integri & per medium diſſecti elegantiſſimam iconem exhibet Ferrante Imperato in *Hiſt. Nat. l. 28. p. 790.* cum hac inſcriptione: *Balla generata nel ventre vaccino di peli involti e converta di ſubſtanza tophacea.*

Quantum denique *Tophi* tales, Plinii commendatione, ægrè parturientibus conferant, prælaudatus *Faber* neque alius neque propriâ expe-

experientiâ edoctum ſe eſſe, multò minùs rationem intelligere fatetur; niſi Sali, quô omnes univerſim pili abundant, effectus ille adſcribendus ſit; proinde innuere videtur potiùs cineres cremati Tophi in vino aliovè liquore adhibendos eſſe, quam pulverem ipſius Tophi. Quod verò terram non debeat attingere, Tophus in Medicum uſum adhibendus, ridiculum planè, imò ſuperſtitioſum meritò exiſtimat.

D. Henr. Vollgnadius.

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CXXXVII.
EX IMAGINATIONE MORS.

K*erckring. Spicileg. Anat. Obſ. 41.* Simile exemplum habet de fœmina Catharina Petri in Pago *Quadijck Holland.* Septentrionalis habitante; hæc cum eleemoſynam mendicæ denegaſſet, mendica ipſi intra 6. menſes mortem prædixit: quæ cum ſæpè fatalem terminum ſibi proponeret, ad *imaginem* illius cohorreſceret, *auctâ* indies *imaginatione*, indeque infirmitate, eô ipſô die mortua eſt.

[*Phil. Jac. Sachs à Lewenh. D.*]

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CLVII.
DE NOVIS VIIS URINARIIS.

DE *Novis Viis Urinariis* mentio quoque fit recentiſſima in *Transact. Anglic. Tom. IV. Num. LXVII. p. 2049. 30. Oct. 1670. his verbis*: Cum non ita dudum functio mihi oblata fuiſſet ut inveſtigarem *Viam Urinæ* in animalibus, in eum finem, canem coëgi ebibere bonam quantitatem aquæ, & deinceps curavi præligari Uretere-

res, & veſicam evacuari. Poſt duas horas inveni veſicam vacuam, & ureteres ſupra ligamento non erant tumidi. Quamobrem ſtupefactus, credidi cauſam poſſe eſſe nimiam refrigerationem internarum partium, quæ interea temporis expoſita aëri fuerant, cùm ſectio per crucem facta eſſet, pro communiter recepta conſuetudine. Huic inconvenientiæ evitandæ, ego experimentum in alio cane ſic reiteravi; in utroque latere parvam feci incisionem, ſufficientem inveniendis & præligandis ureteribus, ac eliminandæ urinæ ex veſica, per compreſſionem cum manu. Hôc factô incisionem conſui iterum, & cani potandam dedi largam quantitatem aquæ, ſinens eum ferme tres horas in minimè violento poſitu, quoad ligamenta permittere valebant. Poſtmodum ambis inciſuris apertis & veſicâ manu compreſſâ effluxit egregia quantitas urinæ, & ureteres apparuerunt parumper turgidi ſupra ligaturam. Hæc operatio perfecta eſt multâ atque accuratâ ſedulitate; quandoquidem eam etiam requirit inveſtigatio viarum urinæ. Sœpius repetiviſſem id, modo non obſtrictus fuiſſem feſtinationi diſceſſus ex loco in quo degebam. Nec dum otium eſt, quô idem experiri poſſem: Exhortor vero Te, *Domine*, ut incites nonnullos Veſtrorum Anatomicorum, ut inter alias perſcrutationes, ſe huic inquiſitioni applicent.

Vide etiam Transact. Num. LXV. p. 2033.

ANNO-

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CXCVI.

SImilem, magiſque compoſitam Præparationem *Nitri*, communicavit mihi Vir omni laude potior, mihique nunquam ſine veneratione nominandus, Exc. Dn. D. *Chriſtophorus Ausfeld*, Archiater & Phyſicus tunc Saxo-Altenburgicus bene meritiſſimus, per litteras, anno 1668. menſe Martiô ad me datas, his verbis: *Praterea Tibi communicabo non contemnendam Præparationem Nitri, mihi pro inſigni medicamento* ANTEFEBRILI *in intermittentibus omnibus, exceptis Quartanis nuper exhibitum; quod medicamentum ritè adminiſtratum hactenus aliquoties bono cum ſucceſſu adhibui.*

℞. ⦶ ℥iiij, Boracis ʒiß, ✳ci ʒj., fl. 🜍. ℈j.

Nitrô in crucibulô liquefacto, reliquaper vices adjiciantur; omnibus ſic ritè conjunctis, mixtura effundatur in patinam aut tabulam ex aurichalco, &c.

[*D. Henr. Vollgnadius.*

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CCXXIII.
DE COHIBENDA HÆMORRHAGIA.

AD hanc Hiſtoriam *Ipſemet* Exc. Dn. *D. Joh. Georg. VOLCAMERUS Noriberg. Reip.* Æſculapius in adjunctis *Litteris* ſequentem ſubjungit notam: Hæmorrhagiæ curatæ exempla adducere animus fuit, quod Scorbuticis frequenter contingant, quibus Topica non conducent. Mentio inſimul facta in Anno Imo Veſtrar. Obſervat. f. 89. 90. curatæ feliciter narium hæmorrhagiæ beneficiô pulv.

 Excell,

Excell. Hertodii; fuére & alii Conſiliorum Authores Celeberrimi, qui longâ & rationum & experimentorum ſerie curationem Hæmorrhagiæ narium fuére polliciti, cum breviſſimam eam cenſuerint methodum, quæ in adſtringenda vel obturanda venula laxiore occupatur. Multi pedibus manibusque frigidæ immiſſis velox experti fuére auxilium, tenuiore & calidiore ſanguine in extremis contemperatô & incraſſatô. Certius verò ſubſidium non vidi, niſi injectionem decocti Adſtringentis per ſiphonem in naſum calidiuſcule uſurpatam, cujus etiam beneficiô non ſaltem largiorem fluxum uteri cohibui, ſed etiam ſterilibus plerisque fœcunditatem reſtitui.

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CCXXIV.
DE INFELICI BILIS REJECTIONE.

CUm *Excell.* Dn. *D. Joh. Georg. VOLCAMERUS* in adjunctis *Litteris Noribergâ Vratislaviam* datis ingenioſè *BILIS Naturam* explicaſſet, placet ad illuſtrationem majorem transmiſſæ obſervationis ipſius verba ſubjungere: Quæ in obſervatione, *inquit*, de infelici Bilis per vomitum rejectione audentius pronuntiavi, dum *Bilem* non ſaltem excrementum corporis eſſe, ſed magis neceſſariam, tot uſibus in facultate naturali promovendis, nemo mihi vitio vertet. Hactenus enim videre non potui, unde in ventriculo fermentum ſuam ducat originem: pars enim eſt prorſus membranacea, nil niſi craſſitie à veſica diſcrepans: interius inſuper aliquô lentore obducitur, ut aſſumtam alimentarem maſſam promtius exprimere poſſit, quam viſciditatem acor fermenti ſubinde in eo generati abſumeret. Hanc toties abradi obſervamus vi acriore purgantium, manifeſtô periculô ipſi ſtomacho inſidiantium. Accedit, ſi cibus fermentationem in ventriculo admitteret, ardor ſtomachi exoriretur, quod uſu frequentiſſimum apud illos, qui varietate nimia cibi potusque delectari ſolent. Quin ipſe ſtomachus pro Promocondo Naturæ inſervit, ut paulatim maſſam aliquandiu digeſtam exprimat, ne continuò cibum appetere cogeretur animal. Sic & ipſe ventri-

ventriculus vulnere non lethaliter afficitur, & quamvis venulæ quædam lacteæ ipſi adhæreant, non tam pro deferendo quam adferendo ipſi Chylo inſervirent. BILIS verò ſummam, quæ eſt in fermentatione, neceſſitatem quis non videt? Sedem paulò ante pylori egreſſum ſub Epate habet, *ut* in promovendis jam digeſtis alimentis ei ancilletur; *ut* ſucco pancreatico per porum cholidochum juncta fermentum contribuat; *ut* ope effervescentiæ iſtius purum illud, chyloſum quod eſt, ſeparetur ab impuro, fœcibus ſcilicet ſenſim ad Inteſtina craſſa prolabentibus. In longis hiſce Inteſtinorum tenuium anfractibus, quibus venæ lacteæ annectuntur, fermentatio commodiorem locum invenit; quæ *tribus* quaſi *clauſtris* coërcita, *ſupernè*, ne flatibus inde emergentibus liberior exitus pateat: *in gula* orificio ventriculi ſuperiore & *inferiore* ne continuis ructibus anſam porrigeret. Hæc quoq; inteſtina poſt interitum animalis ſemper inflata, à fermento quodā inibi relicto, obſervantur, collapſô licet & compreſſô ſtomachô. Longa eorundem ambages in diuturniorem fermentationis moram & circulationem faciunt, unde conveniens maſſæ ſeparatio. Hæc in Inteſtinis fermentatio ſi fuerit abolita, quod in plerisque Febribus, ardentibus præcipuè, uſu venire ſolet, boli iſti ex ſtomacho ſubinde expreſſi, nullam ſubeunt alterationem, ſed paulatim exſiccantur, & prodeunt rotundiformia excrementa *σκύβαλα* dicta, alvus continuò adſtricta fœcibus tranſitum denegat. Redeunte paulatim fermentatione flatus oriri ſolent, qui deinceps prodromi cenſentur fœcum propediem ſubſequentium. Si depravatur, acidū minus billioſo correſpondebit, inde diarrhœa; vel ſi bilis aut ſuccus acidus corrumpitur, Dyſenteria, Icterus, & alii morbi inde ſuum ortum ducent. Sed hæc omnia interea pro paradoxis haberi poterunt, usque dum certius quid determinare perſuaſerint Doctiorum Virorum cogitationes crebrô rerum uſu & experientiis confirmatiores. *Hactenus Vir Excellentiſſ.*

ANNOTATIO
AD ANNI II. OBSERVATIONEM CCXXIX.
DE FORAMINE VENTRICULI.

HUic Obſervationi ab *Exc. D. MERCLINO Seniore* communicatæ, calculum ſuum ſubjungit *Exc.* D. VOLCAMERUS *in Litt.* è *Noriberga*

berga Vratislaviam ad *D. Sachſium* datis, quando *inquit:* in hac hiſtoria ejus fortunæ partem mihi quoque acceſſiſſe memini, dum circa ægrotum virum alias in Urbe noſtra ſatis conſpicuum occuparer, qui maximis in dorſo doloribus diu multumque divexatus, tandem nigra vomuit, de tertio vel quarto die vomitus repetens, interdum tres menſuras id quod exiit, adæquabat. Primus ille vomitus membranaceam cruentam particulam ſecum eduxit, unde mihi de perforato propè lienem ventriculo exorta fuit ſuſpicio. Fuére in re Anatomica malè informati apud quos irriſionem merui poſthabitis utriusque cultrivori Bohemi unius, alterius Boruſſi hiſtoriis malè de ſtomachi perforatione ſentirent. Vitali tandem aurâ privati illius ægroti cadaver ubi apertum, infima corporis regio omni labe carebat: In pectore verò ſiniſter pulmo totus corruptus & putrefactus citra qualemcunque fœtorem apparuit. Lobus ille ſpinæ dorſi firmiter adhæſit, atq; per œſophagum, paulò ſupra ſuperius ventriculi orificum, ruptum, liquorem illum nigricantem in ventriculum congeſſit, unde per intervalla vomitu iſta ſaburra prodiit.

ANNOTATIO
AD ANNI II.
OBSERVATIONEM CCLIII.
DE ANDRIA.

QUam ex *Cl. Dn. D. Joh. Sculteti* relatione exhibuimus *Andriam*; illius deſcriptionem fuſiùs tradiderunt alii *Duumviri Noribergenſes* in aliis Litteris, quorum narrationem (unà cum *Tab. ænea ſupra Andriæ* delineatæ *Fig. II.* conjuncta) nunc ſubjungere placet. Ita namque *Exc. Dn. D. Joh. Georg. VOLCAMERUS in Litt. 1671. 19. Jul. Noribergâ* ad me *Vratislaviam* datis: Mitto iconem cujusdam *Pueri circa genitalia malè formati:* Scrotum ipſi intra crura ſub inguine convenientis formæ propendebat: exinde canalis quaſi nullus ſurſùm adhærebat cuti, ſub pube *glans* prominebat nullô tecta præputiô, antrorſum conſimilis cum aliis figuræ. Ventrem verò verſus ubi adhæſit, *diffiſſa*, diduci potuit: extremum digiti apicem longi-

longitudine ſuâ vix æquabat, connata deinceps pone præputium, glandem vulgarem è quercu referebat. Defectum naturalis magnitudinis quivis potiùs, quàm utriusque ſexûs effigiem in iſtâ genitalium formatione obſervare potuit.

Altera relatio communicata à *Dn. D. Georg. Abrahamo MERCLINO Juniore Medico Noribergenſi*, quæ quòd ſeriùs aliquantum advenerit, ipſis Obſervationibus inſeri non potuit, explicat tamen magis magisque Andriæ ſtatum. *Sic* autem *ille*: Quàm multifariàm ac mirabiliter in minimis, in maximis ſæpè ludat natura rebus, præter Medicorum Annales quotidiana experientia paſſim abundè docet. Ludit quoque haut rarò in nobiliſſimis etiam nobiliſſimi ipſius humani corporis partibus, ſed & vix unquam frequentiùs, quam in *generationi* dicatis *organis*, adeò ut ejus arcanarum & occultarum virium ratio non ſemper ſubtiliùs quærenda, ſed effectus ſolummodò cum admiratione ſpectandus, fatendumque ſit cum incomparabili *Th. Bartholino, de inſolitis partûs humani viis, cap. ult. ſub fin.* Multa in corporibus humanis quotidiè fieri, quorum vim naturamque perſpicere non poſſumus. Hujusmodi naturæ luſum dicam, an errorem? notare contigit *Anni* hujus M DC LXXI. *menſe Junii* in *genitalibus* cujusdam, vulgò, ſed, ut opinor, minùs rectè putati Hermaphroditi, quem *puerum*, ſi ita loqui liceret, *fœmellatum* aliqui vocarunt, XIII. circiter annos natum in pago propè Bavarorum Monachium ſito, infimæ ſortis patre *Joh. Lehnâ*, mercenariô. Sacrum lavacrum nomen ei primum dedit Caſpari; at quod mutarunt, qui de fœmineo Sexu aliquid eum participare primitùs obſervarunt, hincque nominarunt *Martel*, quo & *Martam* & *Martinum* ſubintelligere voluerunt, quô etiamnum audit nomine. Muliebri incedit habitu, licet ad maſculinum, quàm fœmininum longè manifeſtiùs inclinet ſexum, *an* ut ex veſica continuò ſcaturientis urinæ moleſtiam faciliùs eò ferret, aut promtiùs declinaret? *an* ut in curioſorum animis majus ſe videndi excitaret deſiderium? *an* quod parùm curans, quâ indutus ſit veſte, quæcunque ſuppetit, poſthabitô omni delectu aſſumat? *Noribergam* venit, non ob aliam, quàm oſtiatim ſtipem quærendi cauſam, interceſſionalibus Literis ab illo illius pagi præfectô inſtructus, qui pietate erga pauperculum motus teſtimonium ſimul ejus infirmitatis ac indigentiæ impertivit. Mas eſt: Maris enim generationi externa dicata exhibet organa omnia. Teſtes, ſcroto incluſi ad naturalem aliàs eorum conditionem ritè ſe habent, niſi quod

quod minus, quàm par eſt, propendeant, ac paulò latiores compreſſioresque ſint, & pubis oſſi arctiùs adhæreant. *Penis* præputiô quidem, ſed retrò ductô, & glande, ſed denudatâ, inſtructus, in hoc inſuper diſcrepat, quod longitudine vix digiti manus articulum ſuperet, ſupra cujus regionem pubes quoque ſparſim pullulare jam incipit. Mammæ quoque tantum abeſt, ut ſororientur, ut potiùs admodùm graciles & puerorũ mammillis ſimillimæ conſpiciantur. Fœmineum autem nil prorſus habet, niſi quod penis foramen, per quod è veſica urina conſueta Naturæ Lege profluit, peramplum ſit, ſublongum, *vulvæ ad inſtar*, labiis, quæ deduci poſſunt, & internis quibusdam carunculis conſpicuæ formatum, ſatis craſſum admittens ſtylum, è quo urina ſubinde ſtillat, adeò ut ne momentum quidem continere eam queat: Proluitque hinc ſubuculam, & adſitam cutem ita irrigat, ut ſuâ acredine eam adurat, inſpicientis nares graviter offendentem. Quam urinæ incontinentiam ex ſola foraminis amplitudine, hincque ritè ac ſtrictè ſe conſtringentis ineptitudine deducerem.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

EPISTO-

EPISTOLA FRANCISCI REDI NOBILIS ARETINI,

Ad aliquas OPPOSITIONES faĉtas in ſuas Obſervationes circa VIPERAS

Scripta

ad

DN. ABBATEM BOURDELOT,

Dominum de Condé & de S. Leger,

&

DN. ALEXANDRUM MORUM,

Anno M DC LXX. menſe Auguſtô,

Ex ITALICA in LATINAM translata.

DOMINI.

EX Dominationum Veſtrarum benignitate ad manus meas pervenit Liber, cujus titulus: *Nova Experimenta circa viperas*, eruditè congeſtus à congregatione virorum Nobilitate & virtute præcellentium, qui in Ædibus Dn. de CHARAS ad hunc ſcopum paucis abhinc menſibus convenerant. Legi ipſum ſæpiuſculè cum ſumma ſatisfactione & delectatione animi mei, quod iidem Egregii Eruditi dignati fuerint laboribus ſuis illuſtribus confirmare veritatem illarum obſervationum, quas egomet quoque circa viperas usque ad Annum 1664. tentaveram: Et certè debitorem me agnoſco tantæ ingenuitatis, & lubentiſſimè confiteor, quod quantum ſplendorem invenerit ſimplex ille & incultus liber, ille omnis ipſi acceſſerit propter teſtimonia honoratiſſima, quibus Gallia ipſum decoravit, ubi abundantiſſimè florent, & vigentiſſimè florebunt, ſemper optimæ Scientiæ & Artes honoratæ ab illis, qui eaſdem in aliis Europæ partibus profitentur. Rogo itaque Dominationes Veſtras, ut mihi concedant hanc gratiam, ut poſſim exhibere meas ſinceras & ex intimo corde profectas cogitationes, & ſimul manifeſtare maximum honorem, quô dictum librum proſequor, cujus authoritas apud me tantâ veneratione colitur, ut poſtquam obſervaverim pauca quædam, quæ directè contraria eſſent meis experimentis, ſæpiùs de me ipſo dubitaverim & crediderim, quod tantũ non ſomniaverim, quando ea vel tentaverim, vel ſcripſerim. Et ſciunt Litterati aliquot Viri, Amici mei, qui ſæpiùs meis laboribus & experimentis interſuerunt, quod irriſerint hanc meam opinionẽ, & jocando mecum, mihi confirmaverint, quod hæ experientiæ haut in ſomno obtigiſſent: nihilominus absque uno vel altero reſpectu habito, volui eaſdem iterare & reiterare, cum tanta quidem & exactiſſima diligentia, ut mihi & ipſi veritati maximam inferrem injuriam, ſi jam non liberrimè confiterer Domin. VV. quod ſingulæ Obſervationes quater vel quinquies, quæ iiſdem Eruditis in Gallia non veræ comparuerunt, mihi in Italia veriſſimæ comprobatæ ſint & infallibiles: & contrà non veritati conſonæ inventæ illæ, quæ in Gallia tentatæ fuerunt, & meis contrariæ. Et ſi Dom. VV. fortè curioſitati ductæ ſcire deſiderant, quænam illæ ſint, brevem hìc earum faciam enarrationẽ; quod certus ſim, non futurum hoc ingratũ veritatis cultoribus, & in ſpecie *Authoribus* Libri *Novarum Experientiarum*, qui non alium ſcribendi ſibi

ſibi præfixerunt ſcopum, quàm deſiderium aut confirmandi, aut inveniendi veritatem in materia hac maximè curioſa, quam tot ſapientes viri tractare, & de ea ſcribere adamarunt.

In Epiſtola mea continente *Obſervationes circa viperas*, inſcripta Illuſtriſſ. Dn. Laurent. Magalotti, dum loquerer de veneno ſerpentulorum horum, quale illud ſit, & in qua corporis parte inveniatur, affirmabam (quod & adhuc affirmo) venenum illud viperinũ non eſſe aliquid aliud, quàm certum liquorem flaveſcentem, qui ſtagnat in iſtis vaginis contegentibus dentes viperæ majores; & quod ille liquor non ſolùm venenoſus, quando è vipera viva ejaculatur, dum mordet, ſed etiã quando colligitur ex vipera mortua, & per aliquot dies etiam mortua, modò adeò adaptetur, ut in ipſa vulnera penetret, ibiq; remaneat. Ulterius adjungebam, quod ille ipſe liquor ebibitus, & in Stomachum ſuſceptus, nec mortem nec damnum inferat. Et hæc erat mea opinio, quam confirmarunt mihi infinitæ experientiæ à me ſuſceptæ, cum tali exacta & accurata diligentia, quam mihi concedebat tenuitas ingenii & talentorum meorum.

Sed Authores Libri *Novar. Exper.* liberrimè ſcribunt, quod iſte flaveſcens liquor à me ſuprà memoratus non ſit venenoſus, ſed quod ſit pura puta & innoxia ſaliva. Inde pro indubitata, veriſſima & experimentis comprobata re affirmant, viperam totô ſuô corpore nec membrô aliquô poſſidere humorem aliquem, qui diſpoſitus ſit, ut venenô inficiat: ſed venenum conſiſtere in ſola imaginatione viperæ irritatæ & in iram accenſæ per ideam vindictæ, quam ſibi in capite figuravit, cujus mediô commoti ſpiritus per motum violentum exploſi per nervos & per fibras verſus cavitates dentium: per quas cavitates, ubi deportati ſint iſti ſpiritus, inficiunt ſanguinem animalis per apertionem vulneris factam ex morſu per ipſarum dentes. Summatim concludunt, quod ſi vipera non ſit excandeſcens & irata, & non habeat iſtam imaginationem vindicatricem, quod ipſarum morſus non inficiant, ſed ſint innocentiſſimi, & non apportent damnum aliquod illis, qui vulnerati ſunt. Hæc namque ipſorum verba ſunt:

Conſiderationes iſtæ pag. 33. innixæ pluribus aliis experimentis, quæ nos tentavimus, & quæ poſteà ſubjiciam, me commoverunt, ut iſtis glandulis nomen dederim ſalivalium, & attribuerim ſcaturiginem ſucci illius flavi, contra quem adeò debacchati ſunt, cujus natura ipſis adeò malè perſpecta, qui tamen nihil aliud eſt, quàm pura & maximè innoxia ſaliva. Spero quod illi,

 qui

qui operam inſumere velint, ut poſt mea tentamina examinent curioſè glandulas iſtas, & ſuccum hunc gingivarum, calculum ſuum mihi ſint collaturi.

Et pag. 92. Et ne ulteriùs inhæreamus principiis iſtis tàm infirmô talô ſtantibus, & malè fundatis, nobis patrocinatur, ingens numerus experimentorum, quorum fundamentis innitimur & pronuntiamus: quod hic ſuccus flavus nihil aliud eſt, quàm pura & ſimplex ſaliva, cujus uſum jam denotavimus; & quod hic ſuccus nihil contribuit ad venenum morſus; ſiquidem guſtu exploratus & deglutitus, quod pluribus vicibus à nobis tentatum fuit, nec homini, nec animalibus ullum infert damnum, immò quod inſtillatus inciſionibus in carnem factis, iisque affrictus optimè, adeoq; ſanguini immiſtus, nullam tamen noxam exhibet. Nec obſtat judicium Viri cujusdam Clariſſimi & Experientiſſimi, ut in omnibus rebus, ſic potiſſimùm in iis, quæ viperæ naturam concernunt, qui affirmat, quod plurima tentaverit experimenta noſtris directè oppoſita; unde maximum æſtimium de Ingenii capacitate & candore hujus celebris viri, nos impulit, ut majorem curam tentaminibus adhibuerimus, ut confirmemur per infinitum ferè numerum experientiarum, quæ ſemper fuerunt conformes veritati, quam hic defendendam ſuſcepimus, & cujus teſtimonia evidentiſſima & infallibilia apportabimus.

Et p. 96. Concludimus denique, quod imaginatio viperæ poſtquam irritata fuerit ab idea vindictæ, quam ſibi formavit, motum concitet ſpiritibus qui non poteſt exprimi, & eos pellit cum violentia per nervos & fibras verſus cavitatem dentium tanquam in infundibulum, qui deinde importantur ſanguini animalium per aperturam vulneris à dentibus factam, ut producant illos effectus, quorum rationem conamur reddere.

Et p. 97. Quicquid ſit, oportet ut in eo conſentiamus, quod iſta irritatio in imaginatione aut ſpiritibus viperæ hærens, ſit principalis cauſa activitatis & penetrationis veneni, & quod absque illa non producerentur illi effectus tàm vehementes, quàm ſunt illi, de quibus varia adduximus exempla.

Et pag. 122. Hæc experimenta, dico, probabunt ex una parte, quod flavus ille ſuccus nihil contribuat ad producendum venenum; ab altera verò parte, quod ſpiritus irritati, unà cum auxilio vulnerum, à dentibus grandioribus inflictorum, ſint unica & vera cauſa.

Hæ ipſorum opiniones confirmantur ab ipſis per quædã experimenta, quæ maximè in eo conſiſtunt, quod inſtillaverint aliquantulum de liquore iſto flavo vulneri pulli columbini, canis, & aliquot pullorum gallina-

linaceorum, qui exinde non mortui, & quod curaverint, ut morderetur Columba junior à vipera, nec irritata, nec adirata, quæ ne minimum exinde ſenſerit damnum.

Fecimus experimentum, inquiunt, (pag. 102.) *cum Columba, huic vulnus inflicimus ſub alis, & ſub femore; in uno momento, utrique vulneri inſtillavimus de flavo liquore extracto ex gingivis duarum irritatarum viperarum, tandem cutim conſuimus rursùs, ut liquor benè includeretur, & ligavimus utraque vulnera, ut impediretur liquoris egreſſus. Affirmare poſſumus, quod columba exinde ne minimum experta ſit incommodum, & invenimus, quod ſupra vulnus femori inflicto, guttula hæſerit ſucci iſtius coagulati in forma rotunda, ejusdem coloris, qualis ille fuerat anteà inſtillatus & circumcirca ſanguinem circa vulneris labia ſiccum reperimus, & quod ſtatim poſteà unum alterumq; vulnus ſiccatum & ſuâ ſponte conſolidatum fuerit.*

Fecimus aliud exemplum cum hoc liquore in fele vulnerata eam ob cauſam in femore, ſed nec illa noxam ſenſit: idem experti ſumus diverſis vicibus in pullis, & aliis columbis, ſed ſemper ſimili cum eventu, & quod exinde nullum illis damnum acciderit. Eadem experientia tribus vicibus diverſô tempore repetita fuit, idemq; bis in uno die in cane, quem in hunc finem vulneramus circa fundum auris, unde non poterat vulnus lambere, nihilominùs nullum ſenſit malum.

Poſſumus adhuc addere hîc experimentum aliud, quô demonſtratur effectus mortalis ſpirituum excandeſcentium, ſine ulla communicatione liquoris iſtius flavi. Curavimus ut una eademque vipera aliquoties morderet fruſtum panis, comprimendo ipſi maxillas ſingulis vicibus verſus fruſtum illud, & hoc toties à nobis repetitum, ut non ſolùm liquor ille totus exhauriretur, ſed etiam ut ſanguis ex gingivis ſuccederet: eôdem tempore viperam irritavimus, inde eandem mordere coëgimus columbam in partem corporis maximè pulpoſam; obſervavimus quidem, quod venenum morſus non tàm promtè ſuccederet, quandoquidem columba non moreretur, niſi poſt horam cum dimidia à morſu: ſed cognovimus pariter, quod dentes viperæ erant quaſi obſtructi cum mica panis ex ejus commorſione, & quod hoc impediverat, quo minùs profundius ſeſe inſinuaſſent, & quod ore ſemi obſtructô per poros dentis magna pars ſpirituum irritatorum non potuerit transire, unde ex hac cauſa mors columbæ non tàm citò ſupervenit, ſed quod nihilominùs mors ſucceſſit absq; ulla participatione liquoris flavi, quandoquidem ille penitùs fuerat exhauſtus.

Et p. 122. Morſus factus à vipera non irritata, cui maxillæ tenebantur, & cujus dentes imprimebantur compreſſione ſupra corpus columbæ, cui aderat quoque liquor flavus, nullum tamen ſucceſſit malum accidens.

Huic experimento non poſſum opponere aliud, niſi plurima illa, quæ Anno 1664. tentaveram, & recitaveram in ſuprà citatis meis *Obſ. circa viperas*, & adhuc ſimiliter illas, quas poſtmodùm adducam, à me hactenus tentatas non eô deſideriô, ut primas ſaltem confirmarem, ſed potiùs, ut eas in lucem veritatis deducerem. Et ne opus ſit repetere ſæpiùs eaſdem res, adducam initiò generales aliquas Obſervationes à me factas tùm temporis, quando circa viperas occupatus fui.

Vipera occidit facilius columbam, pullum gallinaceum, Gallum Indicum, Sciurum, glirem, & alia, tùm aves, tùm animalia minora, quàm beſtias grandiores, ut ſunt vervex, dama, equus, taurus, imò majora iſta & pelle duriſſimâ inſtructa ſæpiſſimè non occidit.

Secundum magnitudinem animalis, & ſecundum locum, quem vipera feriit, ſequitur mors citius aut tardius, & in ſpecie ſi locus vulneratus habeat rariorem aut denſiorem texturam venarum vel arteriarum; aut ſi ipſæ venæ & arteriæ ſint ſubtiles vel craſſiores. Quod ſi ex vulnere multum ſanguinis proſilit, accidit aliquando, ut ex eo animal non ſolùm non moriatur, ſed nec grave patiatur incommodum.

Accidit quoque non raò, quod animal à vipera commorſum patiatur ſæviſſima ſymptomata à veneno, quæ ipſum ferè ad mortem deducunt, nihilominus tamen non moritur, ſed ſanatur ſine auxilio medicamentorum & per ſolam operationem naturæ.

Moriuntur citiùs quædam animalia ab ipſa vipera vulnerata, quàm illa, in quorum vulnera per artem intruſus fuit liquor ille flaveſcens, ſicuti ille, qui per artem exemtus fuit ex vaginis dentium ipſius viperæ.

Neceſſarium eſt, ut artificium ſingulare adhibeatur in imprimendo vulneri eundem liquorem prædictum, nam ſi vulnus nimis eſt anguſtum, difficulter in illud penetrat, & ſi grandiuſculum impoſſibile, ut non exeat ſanguis, & cum ſanguine regreditur liquor, & foràs educat ſimul venenum. Habebam itaque inſignem apparatum viperarum, quas ex Regno Neapolitano afferre curaveram, unde menſe Majô hujus præſentis Anni 1670. poſtquam feriiſſem decem pullos palumbinos in femora, venenô ipſos inficiebam cum hoc flavo liquore eô ipſô momentô ex ore viperæ vivæ extractô, & omnes iſtæ columbæ ſpatiô quædam

unius

unius horæ, aliæ intra mediam horam, aliæ duas moriebantur. Repetii Experimentum in decem pullis gallinaceis vulneratis in femore, & accidit idem quod acciderat in palumbinis pullis.

Præcidebam caput 12. viperis, & poſtquam omnia capita erant præciſa, & penitùs mortua, extraxi inde venenum, & curavi ut penetraret in vulnera octo turturum, qui in ſpatio dimidiæ horæ omnes interibant.

Menſe Juniô cum interfeciſſem multas alias viperas, & ex vaginis dentium & ex palato exemiſſem omnem liquorem flavum & viſcoſum, qui inerat, ungebam cum ipſo & oblinebam aliquas virgulas ſcoparum, quas acutâ cuſpide præparabam in modum minoris ſagittæ, & ſubitò cum ipſis pungebam decem pullos columbinos in parte magis carnoſa pectoris, relinquebam infixas & abſconditas in vulnere iſtas venenatas virgulas, & columbæ non ſupervivebant duas vel tres horas. Sed ne quis poſſet dubium movere, num mortuæ illæ fuerint ratione ſimplicis vulneris exaſperatis per continuas puncturas iſtorum virgultorum, eundem ludum cum aliis quatuor columbis repetebam, ſed non cum virgulis liquore iſtô venenoſô intinctis, quæ non moriebantur, licet vulnera iſta ſanioſa & purulenta fierent.

Sumebam octo capita viperarum, quæ 6. horis ante detruncata fuerant, & poſtquam omnimodè deſiiſſent vivere, mordere curavi per plures vices octo turtures in femore, quorum ne unicus quidem evadebat.

Caput præſcindere curavi quindecim viperis, & repoſui hæc capita in vas vitreum benè coopertum, coacervata ſimul, ut humida manerent, & non ſiccarentur: poſt ſpatium 4. dierum ferii cum iſtis capitibus quinque minores gallos & quinque pullos palumbinos in coxas, & omnes breviſſimâ morâ moriebantur. Id ipſum quoque contingebat cum aliis capitibus viperarum, quæ interfectæ ante ſex dies probabiliter depoſuiſſe debebant omnem iram, & choleram & omnes cogitationes vindictæ. Et ut penitus removeatur omnis objectio, quæ circa hoc poſſet proferri, non intermittam recenſere Dominationibus Veſtris, quod circa principiū Auguſti, dum ſponte, ex proprio morbo aut paſſione eſſent mortuæ duæ viperæ, quæ ſolæ mihi remanſerant in ſcatula, curavi ut ipſæ morderent duos turtures, qui & ipſi ſicut primi non integræ horæ ſpatiô peribant.

Dicam

Dicam quod adhuc majus eſt: Collegeram in vitreo vaſe omnem omninò liquorem venenoſum extractum ex capitibus 250. viperarũ, eum in finem ut variè & commodô tempore poſſem eô experimenta facere; ſed multis occupationibus diſtractus neglexi, ut illa complerem: unde liquor iſte primum factus eſt inſtar glutinis colore ſuccini æmulus, poſtea transactis 30. diebus exſiccatus fuit, & friabilis factus, ut facilè potuerit pulveriſari. Poſtquam pulveriſatus fuit, volui probare, num iſte pulvis vulneri immiſſus conſervaret eandem facultatem venenô inficiendi; & certè, moriebantur ſpatiô breviſſimô omnes illi pulli gallinacei & palumbini, & turtures, in quorum vulnera aliquid de hoc pulvere immiſeram.

Hoc experimentum ubi tentaſſem, dubitandi anſam præbuit, num illud venenum ſagittarum Regis Macaſſar in Inſula Celebes, quæ vulgò vocantur Sagittæ di Bantam in Java Majore, ſint venenum extractum ex ore viperæ, aut alterius ſerpentis ſpecie viperis non diſſimili, & adhuc naturæ malignioris ob diverſitatem climatis. Parum abeſt, quin hoc credam, & poſſem hoc confirmare, quod legerim in Plin. quod Scythæ ſuas ſagittas venenô infecerint cum viperino veneno. *Scythæ*, inquit, *Sagittas tingunt viperinâ ſanie & humanô ſangvine: irremediabile id ſcelus, mortem illicò levi tactu affert*; & Plinius hoc extraxit fortè ex Ariſt. qui in libro cui tit. *Mirabil. Auſcultat.* deſcribit paulò pòſt enchiriſin, qualem non auderem pro vera affirmare, aut quod tantæ cautelæ & conditiones neceſſariæ eſſent. Et quis penitùs cognovit, quales fuerint Sagittæ Herculis, de quibus fabulantur, quod & ipſæ fuerint imprægnatæ cum ſanguine hydræ, numnè & ipſæ fuerint intinctæ in talem peſtem viperinam? Hoc credit Diodor. Siculus, quando ſcribit τῆς ἀκίδος τὴν ἐκ τῆς ἐχίδνης ἰὸν ἀνειλεφυίας. Et Ovid. l. 9. Metamorph.

Hydræ nomen imponit viperæ:

> Pars quota Lerneæ ſerpens eris unus Echidnæ.

& poſteà:

> ——— ——— ——— Capit inſcius heros
> Induiturque humeris Lerneæ virus Echidnæ.

Cui adhuc adjungendum, quod Philoctetes hæres arcûs & ſagittarum Herculis, dum cum navibus Græcorum in bellum Trojanum proficiſceretur, & ſe imprudenter vulneraſſet (ut narrat *Servius* Grammaticus *in L. 3. Æneid.*) cum quadam ex his ſagittis in pedem; propter immanitatem

tatem doloris, & propter fœtorem intolerabilem vulneris, in terra derelictus fuerit à Græcis in Inſula Stalimene. Inde Sophocles alludendo fortè ad ſpeciem veneni cùm modô & phraſi Poëtica recenſet, quod Philoctetes in India derelictus fuerit, propterea quod à vipera eſſet vulneratus.

Ω τέκνον, ὦ παῖ πατρὸς 'ξ ἀχιλλέως
Ο δ' ἐγὴ ἐγώ σοι κεῖνος, ὃν κλύεις ἴσως
Τῶν ἡρακλείων ὄντα δεσπότην ὅπλων,
Ο τοῦ ποίαντος παῖς Φιλοκτήτης ὃν οἱ
Διωσοὶ στρατηγοὶ χὠ κεφαλλήνων ἄναξ
Ἐρριψαν αἰσχρῶς ὧδ' ἔρημον, ἀγρίᾳ
Νόσῳ καταφθίνοντα, τῆς δ' ἀνδροφθόρου
Πληγέντ' ἐχίδνης ἀγρίῳ χαράγματι. h. e.
O fili, o puer ex Patre Achille,
Ille ego tibi ſum, quem aridis forte,
Herculeorum eſſe dominum telorum,
Pæantis filius Philoctetes. Quem,
Duo exercitus & Cephallenorum rex
Projecerunt turpiter hìc deſertum, ferô
Morbô marceſcentem, homines-occidentis
Percuſſum viperæ crudeli morſu. & mox:
θᾶσσον ἂν τὸ πλεῖστον, ἐχθίστης ἐμοὶ
Κλύοιμ' ἐχίδνης, ἥ μ' ἔθηκεν ὧδ' ἄπουν, h. e.
Celerius ſane multò inimiciſſimam mihi
Audiam viperam, quæ me huc poſuit claudum.

Cicero ipſemet in *L. II. Tuſcul.* & *L. de Fato*, & multi alii ſcriptores ſequuntur hanc ſententiam, quod Philoctetes à vipera fuerit commorſus, & ferè omnes fortaſſis oculos converterunt non ſolùm ad hunc locum Sophoclis, ſed etiam ad illum, quem anteà protulit Homerus *in 16. libr. Iliad.*

Et quamvis contra hanc levem, futilem, & frivolam conjecturam; poſſet mihi quis in memoriam revocare, quod venenum viperinum ſint blanditiæ quædam reſpectu illius, quod de ſagittis Herculis ſcriptum eſt in libris Poëtarum, in quibus legitur, quod non ſolùm habuerint vim occidendi ſine ulla exceptione, licet vulnus fuerit

parvum vel magnum, ſicuti accidit centauro Chironi & Neſſo; ſed etiam quod ſanguis illorum vulnerum tàm peſtifer evaſerit, ut qualecunque corpus vivum attingens, venenô infecerit cum tam abominabili violentia, ut carnes ab oſſibus diſcederent. Et hoc ipſe Hercules probavit maximô ſuô damnô, cum in tincto in ſanguinem Neſſi, unde ſuprà commemoratus Ovidius:

> Victa malis poſtquam eſt patientia, reppulit aras
> Implevitque ſuis nemoroſam vocibus Oeten,
> Nec mora, letiferam conatur ſcindere veſtem:
> Qua trahitur, trahit illa cutim (fœdumque relatu)
> Aut hæret membris fruſtrà tentata revelli,
> Aut laceros artus, & grandia detegit oſſa.

Et hæc eſt fabula Poëtica, & huic fabulæ credo innititur relatio de ſagittis Macaſſar, de quibus narratur, quod perimant hominem illô ipsô momentô, quô licet leviſſimam ſuſceperit puncturam, & quod ſimiliter ſpatiô dimidiæ horæ reddantur carnes demortui ſic contritæ & corruptæ, ut ipſæ oſſibus ſecedant, & quidem in varias particulas, ſpirantes tàm peſtilentem vaporem, ut ſi attingat vulnus ſaltem ſimplex, & non venenatum, nihilominùs mortaliter inficiat, & ſine ulla exceptione, ut ei remedeatur. Poſſum affirmare Dominat. V. quod multa experimenta fecerim cum iſtis ſagittis Indorum, ſed non inveni illas in Hetruria tàm perfidæ & violentæ naturæ, ſicuti dictum fuit. Canes, quos cum ipſis vulneraveram, exſpirarunt ex iis quidam intra 6. horas, alii 7. horis, alii 12. hor. alii denique 24. Carnes tamen ipſorum non putrefactæ fuerunt, nec in partes diſceſſerunt, neque ipſorum ſanguis, neque ex ipſis exhalans vapor ullô modô mortem acceleravit aliis animalibus vulneratis: ſed ſæpiùs obſervavi, ſi quis intentionem habeat, ut velit interficere cum his ſagittis, non ſufficere, ut faciant ſimplicem inciſuram carnis, ſed opus eſſe quôdam artificiô, ut fixæ & abſconditæ per aliquod tempus hæreant in vulnere (quod etiam accidit cum pulvere liquoris flavi ex viperis:) Unde illi barbari fabricant ex ligno cuſpides ſagittarum illarum, venenô imprægnant, & poſteà conjungunt haſtæ tali modô, ut poſtquam vulneraverint, remaneant nihilominùs cuſpides in vulnere omnibus vicibus, aut rumpatur priùs haſta, ut nullô modô à cujuſcunque manu poſſit extrahi, ſicut accidit in obſidione Hieroſolymitana Godofredo & Ruperto Heroibus Flandris, de quibus inſignis ille Epicus Florentinus:

Soſpin-

Soſpingeva il monton, quando è percoſſo
Al ſig. de' Fiamminghi il lato manco
ſi che travia s' allenta, e vuol poi trarne
Lo ſtrale, e reſta il ferro entro la carne. i. e.
Retrorſum jaculabatur aries, quando eſt percuſſum
Domino Flandrorum ſiniſtrum latus
Adeo, ut ex via deflecteret, quò extraheret
Telum, & reſtat ferrum intra carnem,

Neceſſarium itaque, ut iſtæ ſagittæ per aliquot temporis ſpatium remaneant in carne, ſi quis cupiat, ut perimant; unde non capio, quomodo vulgus ſibi poſſit imaginari venenô infici poſſe gladii laminam. Scio equidem, quod cum flavo liquore viperarum aliiſque rebus, quæ creduntur venenoſæ eſſe, aliquoties ſuperficialiter tantùm inunxerim lancettam, & cum ipsa punxerim & inciderim venam alicujus animalis, & tamen nunquam exinde mors ſubſecuta eſt. Caveant ſibi homines, qui ſuſpicionibus indulgent, à turundis & ſtuppis chirurgorum magis, cum venenatio lancettarum, & alterius ferri difficilior ſit, ut poſſit mortem inferre. Hinc fabulam ſapere auguror, quanquam caſus ſit diverſus, quod vetula Pariſatis Regina Perſarum, ſicuti ſcribunt, potuerit venenô inficere Socram per aulæ Magiſtrum, vel per Præſciſſorem, qui ab una parte cultellum venenô infecerat, & cum ipſo diſſecans avem, Reginæ Juveni comedendam obtulerat illam partem, quam cultellus venenatus infecerat, reliquam à veneno liberam partem verò ſibi ſervaverat. De venenis quod ſolô & momentaneô contactu aut ſaltem propter viciniam vitam eripiant, nunquam ea videre potui, quæ aliàs referuntur, quod diverſis vicibus venenata fuerint ſubſequente effectu lethali, ſtapedes & ſellæ equorum & ſcamna. Credat, qui volet, ego in hanc ſententiam non deſcendo. Et dum aliquis è recentioribus authoribus enarrat pro re certiſſima prodigioſum accidens certorum ſerpentum naſcentium in regionibus Orientalibus, penes ipſum maneat dictorum fides, ita verò ille: *Poſtquam feci mentionem ſerpentum, judico non ingratum, ſi adducam effectum ipſorum prodigioſum. Si fortè accidat, ut iſti ſerpentes transeant pannum aut induſium, in ſole ſiccatum produci ſolet in renibus illorum, qui hôc pannô utuntur, certa ſpecies ſerpentum, qui paulatim ſuccreſcentes totum ambiunt corpus, & quando cauda illorum attingit caput, ut circulus uniatur, tunc mors eſt inevitabilis, unde ad*

ad evitandum hoc damnum ipſos interimunt cum raſoriis & cum lancettis ne nimium creſcant. Inveni ſuprà tres perſonas, qui vulnerati fuerant à ſagittis Herculis, nempè Chironem, Neſſum & Philoctetem. Primi duo ſubitò moriebantur, tertius poſt morbum ſat longum mortem evadebat. Si hujus differentiæ rationes eſſent explicandæ, ſive hiſtoria ſit, ſive fabula, dicerem, quod Neſſus & Chiron morerentur, quia fuerunt vulnerati tùm, quando Hercules adhuc vivebat, cum ſagittis recenter infectis: inſuper, quod Neſſus fuerit transfixus per pectus, ſicut ait Ovidius:

Jamque tenens ripam miſſos cum tolleret arcus,
Conjugis agnovit vocem, Neſſoque paranti
Fallere depoſitum, quo te fiducia, clamat,
Vana pedum violente rapit? tibi, Neſſe biformis
Dicimus, exaudi, nec res intercipe noſtras.
Si te nulla mei reverentia movit; at orbes
Concubitus vetitos poterant inhibere paterni.
Haut tamen effugies, quamvis ope fidis equinâ:
Vulnere non pedibus te conſequar, ultima dicta
Re probat, & miſſâ fugientia terga ſagittâ
Trajicit, extabat ferrum de pectore aduncum:
Quod ſimul evulſum eſt, ſanguis per utrumque foramen
Emicuit, miſtus Lernæi tabe veneni.

Sed Philoctetes vulneratus fuit multò tempore poſt obitum Herculis; unde credibile eſt, quod iſtæ ſagittæ multum perdiderint de inſigni venenoſitate, non aliter ac virus deperdit pulvis totius flavi liquoris viperini, pariter vires longitudine temporis deficiunt ſagittis ex Macaſſar, quæ quamvis venenum inferant & interficiant, ſi quis ab ipſis vulneratus fuerit, attamen ne ninimum damnum apportant, ſi quis ipſorum toxicum deglutiverit, aut in ſtomachum aſſumſerit. Probavi experimentum in duobus canibus, quibus exhibui bina fruſta carnis, aſperſi pulvere raſuræ ex talibus ſagittis; & probavi hoc pariter in pluribus pullis gallinaceis, quibus aquam bibendam exhibui, cui per longum temporis ſpatium erat iſta raſura infuſa, & optimè rurſùs expolitæ & lavatæ eædem ſagittæ.

Sed

Sed omitto longam iſtam digreſſionem, & redeo ad principalẽ narrationem. Ex ſuprà relatis probatis experimentis, & repetitione ſæpè ſæpiusque comprobatis cognoſcere poterunt Dominat. V. quod venenum viperæ Italicæ non conſiſtat in idea imaginaria iræ ad vindictam excitatæ, ſed potiùs quod liquor iſte flavus, qui excernitur è vaginis dentium majorum: qui liquor ſi per accidens è vaginis diſpergatur per os & palatum viperæ, venenatam poteſt reddere ſalivã, quæ humectat fauces ipſius viperæ. Utiliſſimum exiſtimarem, ut Eruditiſſimi Authores Libri *Novar. Experient. Gallic.* nova tentarent experimenta. Quod ſi illa invenirent conformata iis, quæ jam typis devulgarũt, & quod reipſa & verè meis ſint contraria, tunc unitis ſuffragiis fateri poſſemus, quod veritas à nobis inventa fuerit, ad hanc usque horam occulta, nimirùm, quod venenum viperarum Gallicarum conſiſtat in idea imaginaria iræ ad vindictam excitatæ, & quod venenum viperæ Italicæ ſedem ſuam habeat in iſto liquore flavo toties à me commemorato.

Sed ſi contrariò modò experientiæ in Gallia factæ non continuarent, ut veritas iis perpetuò aſſiſteret, tunc affirmandum eſſet, quod viperæ Gallicæ non minùs, quàm Italicæ ſint unius naturæ, & quod unum idemque habeant venenum.

Igitur ſi certo certius in Italia venenum viperinum conſiſtit in flavo iſto liquore, non mendacium erit, ſi id affirmem; quod ſi vipera inter mordendum perdiderit omnem illum liquorem in iſtis vaginis reſidentem, & illum adhuc, qui à vicinis partibus ſubminiſtrari poſſet, non eſſet mendacium, inquam, ſi affirmem, quod ſubſequentes morſus non ſint futuri lethales, quod ego à plurimis annis affirmavi, & nunc conſtanter quoq; confirmo, licet à ſuprà citatis Authoribus ſit negatũ, qui produnt, quod unica vipera irritata & bile turgens valeat occidere, quotquot animalia ab illa admorſa fuerint, innitentes uni Experientiæ, quando ex unius ſolius viperæ morſu quinq; pullos Columbinos viderint occubuiſſe: *Speramus* (pag. 122.) *quod inter alia experimenta, illa de quinque columbis, ex quibus una poſt alteram commorſa per unam eandemq; viperam ſingulis vicibus irritatam, & ex quibus ultimò demorſa primò moriebatur, quando vipera maximè erat irritata, & quando maximè erat exhauſta liquore ſuô flavô, &c.*

Equidem credo veritatem facti, verùm ad confirmationem

illius, deſiderarem, ut illi viri porrò curaſſent, ut commorſi fuiſſent plures alii pulli, & plura alia animalia, diverſa & diverſæ magnitudinis ab eadem ipſa vipera, quæ illos quinque pullos interemerat, ut vidiſſent, num ſanè illud Cholericũ & iratum, venenum præditum foret infinitâ virtute, ſicut ego deprehendi, dum declarationi hujus rei operam darem. Etenim ſub principium menſis Maji elegi viperam fœminam è maximis & robuſtiſſimis, eamque incitavi, ut morderet decem pullos gallinaceos, unum poſt alium, in coxa dextra, quorum primus, ſecundus & tertius velut in inſtante moriebantur; quartus videbatur ſolùm malè habere, quintus verò & reliqui omnes non ſolum non moriebantur, ſed nec ullatenus mali quid patiebantur: Et tamen ſingulis vicibus, quoties vipera mordebat, ipſam vehementiſſimè incitavi contra ipſius voluntatem vexatione ad iram & furorem. Menſe Juniô repetivi Experientiam in quinque anatibus domeſticis, ab unicâ viperâ demorſis, quæ eadem immediatè unô impulſu poſt mordebat tres pullos turtures: Anas prima vulnerata mortua eſt poſt tres horas; ſecunda poſt quinque horas: ſed reliquæ evaſerunt. Illud equidem certè verum, quod mortuus primus pullus turtur, non verò pariter duo reliqui poſtumi. Ex duodecim palumbis unâ vice moriebantur ſolùm quatuor: ſed ſequente die ex duodecim aliis moriebantur ferè ſex. Ex quinque cuniculis mortui ſunt tres, & ex tribus agnis ultimi duo evaſerunt, mortuô primô poſt decem horas, quàm fuerat morſus.

Nimium forem moleſtus *Dominat. Veſtr.* ſi reliqua omnia univerſa experimenta recenſere vellem; quare digrediar à commemoratione ejus, quod ſcripſeram in *meis obſervationibus*, illum liquorem flavum non ex veſicula fellis mitti ad veſicas dentium: proponebam ibidem conſiderandum, num fortè poſſit ille eructari eò per aliquos ductus ſalivales, qui illorum principio inſererentur; quod tantò magis viſum eſt credibile, quoniam in omnibus viperis infra fundum illarum veſicularum ſemper inveni duas glandulas, quales à nemine, quantum ſcio, obſervatæ fuerunt aut deſcriptæ. Supra quod inventum Autores novarum Experientiarum affirmant, tales glandulas à me nominatas ſe nunquam potuiſſe videre; verùm locô earum ſe inveniſſe duas alias, quas illi vocant ſalivales, de quibus ſequentibus verbis ſcribunt:

P. 29.

P. 29. Credebam initiò ad imitationem Dn. Redi, quod vipera poſſit habere veſiculas ſalivales, quales poſteà quoque inventæ fuerunt in homine & in aliis animalibus; ita quidem ut poſt plurimas inquiſitiones ſumma cum patientia & ſatis firma ſuſpenſione capitum viperinorum, tandem denique viſu obtinui glandulas illas diſpoſitas, ad formandum & emittendum ſuccum illum ad gingivas. Et poſtquam de his optimè perſuaſus fuiſſem, monſtravi easdem aliquot Eruditiſſimis Medicis, qui nuperrimè annô præteritô penes me congregati fuerant. Illi Medici ipſimet voluerunt in hoc negotio magis ſeſe informare, itaque examinantes probè illas particulas, quas ipſis monſtraveram, non ſolùm veritatem dictorum invenerunt, ſed etiam viderunt parva alia vaſa in frequentiori numero, quàm antè non apparuerant, ex quibus alia, quæ ſunt arteriæ & venæ, glandulas ſupergrediuntur, alia quæ ſunt vaſa lymphatica, infrà deſcendunt. Unde judicarunt, quod audacter & pro certo poſſem affirmare & deſcribere glandulas illas, quas ſalivares nominabam, & quas mecum conſpexerunt: quamvis Dominus Redi non auſus ſit, de iis affirmativè loqui, quia ipſas non detexerat, & quod illa non fuiſſent deſcripta ab ullo Authore vel ipſis, vel mihi noto.

Et pag. 32. Quod attinet parvas glandulas, quas Dn. Redi obſervavit in fundo veſicularum, quæ ſuccum hunc continent, poſſum aſſerere, quod ipſas ſumma cum dexteritate inquiſiverim, & quod quidem invenerim in iis apparentiam glandularum, ſed poſtquam fuiſſent apertæ, nihil aliud ibidem vidi, quàm parvos dentes ibidem incluſos, & qui ſunt ex numero illorum, quos nominavi dentes expectationis (ſapientiæ aliàs dictos), *adeò ut nihil glanduloſi in iis invenerim, aut quod formâ, ſubſtantiâ, aut qualitate glandulas accedat, quas jam deſcribam, &c.*

Ego nullatenus miror, quod ſcriptores iſti non repererint glandulas à me nominatas, quando non inquiſiverunt intra vaginas dentium & intra earum fundum: Idcircò nunquam pronunciavi illas (glandulas) reperiri interius, quamvis dixerim, illas ſituatas eſſe infra fundum iſtarum vaginarum: in genuina enim Dialecto Hetruſca aliud ſignificat (*nel fondo*) *in fundo*, aliud (ſotto l' fundo) *infra fundum* hærere.

Quamobrem quando quæſiverunt ibi, ubi determinavi illas (glandulas) inveniri, facilè illas detexerunt, & ſunt illæ ipſæ, quas deſcribunt, nec aliæ glandulæ ſpectabiles ſeſe produnt in capitibus viperarum. Neque ullatenus poteram ſcribere, (glandulas) eſſe collocatas in fundo vaginarum, cum opinarer, liquorem flavum derivari in ipſas

ipſas vaginas, poſtquam fluxiſſet per ductus ſalivales; ſaltim videbantur mihi oriri poſſe (vaginæ) ex illis duabus glandulis, à me viſis, aut cum iis connecti, oportebat ergò eas neceſſariò diſſitas eſſe paululùm à vaginis, non verò in fundo ipſarum hærere. An verò iſtæ glandulæ hôc fungantur officiô atque uſu, in præſenti de eo nolo unicum proferre verbum. Ut ut ſit, res eſt nimiùm levis, ut plura de ea confabulemur.

Confiteor, Dominat. V. quod periculoſæ experientiæ circa viperas me tantô faſtidiô confecerint, tantamque abominationem illarum mihi creaverint, ut firmiter mecum ſtatuerim, quod nollem poſthac cum illis ullum negotium exercere, niſi ad id tentandum me moviſſet deſiderium, quod nuper cogitatio menti meæ obtulit, ut explorarem per experimentum, an Sal volatile viperinum, chimicâ enchiriſi præparatum & acquiſitum, illâ præſentaneâ & infallibili virtute ſanandi morſus viperinos præditum ſit, quemadmodum ſcriptores dicti affirmant; quandoquidem ejusmodi genius mihi contigit, ut rebus, quæ priùs mihi experimentô non inclaruerunt, parùm fidere ſim ſolitus, etiamſi eas temerè tanquam falſas non ſtatim rejiciam: potiùs, quoniam deſidero ſcire, an ſint veræ, ideò aggredior tentamina per experientiam, nec in una ſola, aut in paucis aliquibus admodùm quieſco, ſed cupio plures atque plures videre, ſemperque mihimet timeo, ſemperque vereor, ne aberrem, uti ſæpè mihi contigit, quando uni ſoli præcipitanter factæ Experientiæ fidere volui. Et ut veritatem proferam, menſe Juniô parum abfuit, quin egomet mihi impoſuiſſem in probatione experimenti, quod modò Dominat. V. referam, poſteà finem impoſiturus tædio, quod fortè hâcce meâ Epiſtolâ moveo.

Cum legiſſem in Libro novarum Experientiarum, quod caput viperæ comeſtum ab animali ab alia vipera vulneratio, certiſſimè illud ſanaret, & vitam ei ſervaret; atque videretur mihi res utilis, grata & mirabilis, deſideravi ejus facere tentamen, ut poſſem idem conſtanter affirmare, non obſtante, quod iidem egregii viri feciſſent duo experimenta.

P. 105. Conſtitutum erat eôdem tempore, ut veritatem probaremus, num vipera comeſta ab animali, quod illa priùs momorderat, ſanaret illum morſum: unde curavimus torrere aliquantulum caput viperæ, cui adhuc adhærebat circumferentia ad latum digitum colli adhuc recenter à corpore ſepa-

ſeparati, deinceps curavimus mordere tribus vicibus canem in aurem per viperam benè irritatam, adeò ut ſanguis ad omnes tres puncturas efflueret: ipſi initiô projecimus caput & collum, quæ erant toſta & adhuc calentia: canis qui erat famelicus, & qui non ſenſerat ſtatim effectus trium horum morſuum, apprehendebat ſtatim caput, cum dentibus conterebat, & deglutiebat: expectavimus inde ſat longum ſpatium, ut videremus, an tres illi morſus prævalerent comeſtioni capitis & colli devorati; ſed canis liberabatur per aliquem livorem, & per parvum tumorem circa regionem commorſam excitatum, quæ tamen omnia ſpatiô trium vel quatuor dierum diſparebant.

Curavimus adhuc ut tribus ictibus morderetur alius canis eodem in loco, & omittentes toſtionem capitis viperini, quod ipſum momorderat, caput ipſi projecimus, putantes, quod illud devoraturus ſit, tanquam qui per pluſculas horas nihil comediſſet: ſed canis averſabatur nauſeabundus, nec idem attingebat: Hac de cauſâ conſilium inivimus, ut caput iſtud in mortario tereretur, & poſteà per vim ipſi intruderetur; quod etiam factum eſt, & puncturæ ipſi benè fricatæ fuerunt cum ſanguine illius viperæ: eventum expectavimus, qui fuit talis, quod crudum hoc caput & contritum adjumento ſimul ſanguinis viperini (ſi cui ita viſum ſit) morſui applicatum eosdem effectus produxerit, quales præcedens, quod leviter erat toſtum, ſiquidem canis per eadem ſaltem incommoda, uti præcedenti factum, liberabatur, & poſteà integræ ſanitati reſtituebatur, ut videretur nunquam demorſus fuiſſe. Si hæc duo Experimenta à nobis tentata fuiſſent, antequam Nobilis ille Exterus eſſet à vipera commorſus, minori curâ & labore ipſius ſaluti proſpicere potuiſſemus.

Et paulò ante ſcripſerant: *Probavimus, quod ubi curavimus mordere circa regionem aurium magis denſam per viperam valdè irritatam felem juvenem ſed macram, quæ comedebat ova, uterum & inteſtina viperæ, morſus itaque non erat tantæ efficaciæ, & apparebat ſaltem parvus tumor, & parvus livor ea in parte, ubi morſus erat factus.*

Et p. 138. Eſt res certiſſima, quod caput viperæ toſtum & deglutitum morſum penitus ſanet: partes quædam corporis, Cor & Epar ejusdem ſunt efficaciæ; ratio & experientia confirmarunt experimentum, unde in periculoſa occaſione ad hanc Medicinam confugiendum.

Et pag. 140. Putamus ſolum, quod Epar deglutitum vires habeat, ut poſſit ſanare morſum viperæ, eâ ratione, ut cor, caro, & aliæ partes, de quibus ſermonem inſtituimus, & quod poſſit multum accelerare partum fœminarum, eô modô, ut Epata Anguillarum.

Accinxi ergò me ad operam imitando eosdem viros,& poſtquam comedendum dediſſem caput viperæ ſemicoctum catellô catenæ alligatô, curavi eum illicò vulnerari in auricula dextra ab alia vipera; Verùm canis non mortuus eſt, nec videbatur aliud malum pati, quàm quod ſtaret attonitus, hirriens, & triſtis quatuor aut quinque horarum ſpatiô. Repetii conſultò idem Experimentum in alio cane, qui cum coactus deglutiviſſet caput viperæ crudum, & in mortario contritum, non dedit indicium magni veneni, habuitque pauciſſimum & quaſi nullum incommodum. Proinde conſtituebam nunc numerare hoc experimentum inter res comprobatas & veras, quando natum mihi dubium me compulit, ut curarem duorum aliorum catellorum admorderi auriculas, qui etiamſi non devoraſſent antidotum, caput ſcilicet viperinum, nihilominùs mori noluerunt. Eapropter auctâ apud me ſuſpicione afferri jubeo caput viperæ crudum, & dextrè infarcio gulæ junioris galli; eidem curavi admorderi ſiniſtram coxam à vipera, ſubitòque concidit in terram, & mortuus eſt ſpatiô paulò majore unius octavæ partis horæ. Hinc magis increvit ſuſpicio, atque circa decimam matutinam dedi caponi devoranda duo capita viperina cruda, & poſteà circa duodecimam curavi, ut deglutiret duo alia, & ſine interpoſita mora temporis curavi, ut à vipera ſemel tantùm admorderetur coxa, & capo mortuus eſt extemplò, non inveniens remedium convaleſcendi ex alexipharmaco illorum quatuor capitum: Sequenti die præparavi duobus catellis juſculum ſapidum ex capitibus viperarum leviter elixis, ſed noluerunt devorare, faciebatque multum negotii violenta ejus infuſio. Paulò poſt canis minor mordebatur in coxa propè inguina, ac major in lingua, & uterque moriebatur. Pari ratione moriebantur octo pulli gallinacei, duo feles catuli, duo lepuſculi, & ſex turtures etiam vulnerati à viperis, & non ſolùm medicati harum capitibus tàm crudis, quàm coctis, ſed etiam lavatis vulneribus ſanguine viperinô. Recordor etiam, ſex illos turteres non fuiſſe demorſos à viperis vivis, ſed à capitibus viperarum demortuarum, & quidem ante duos dies mortuarum. Inſuper perſtiti per tres dies continuos infarciendo ſimiliter duabus columbis carnem viperinam, nec alium potum ipſis dedi, quàm juſculum illarum carnium, & tamen non potuerunt evadere mortem, poſtquam eſſent à vipera vulneratæ.

Et hæc cauſa eſt, quod mihi haut placet, ut facilè inducar, ut cre-

credam, quaſi in Hetruria carnes viperinæ non ferant auxilium, nec Medicam præſervationem, ad minimum ſaltem notabilem, in animalibus demorſis à viperis. Itaque appello ad Doctrinam, Experientiam & autoritatem illorum nobiliſſimorum Ingeniorum, quibus lubentiſſimè ſubmitto has & omnes alias meas meditationes, & cum quibus nunquam velim controverſias agere. Etenim vererer, ne accideret illud, quod Marcus Tullius de Catone dicere ſolebat, ſcilicet, quod minùs faſtidioſum eſſet reſpondere autoritati Catonis, quàm ejus argumentis fortiſſimis. Quod reſtat, precor impenſius Dominat. V. ut nolint reſpuere inconcinnitatem harum litterarum, exinde enim cognoſcent, quod hæc ſcripſerim magis occupatus, quàm otioſus; ſed ſolummodò æſtiment puritatem veritatis, quam ſine omni affectu profiteri conſtitui.

OBSERVATIONES *DOMINI* FRANCISCI REDI NOBILIS ARETINI, CIRCA ILLAS GUTTULAS ET FILA EX VITRO, QUÆ RUPTA IN QUACUNQUE SUI PARTE PENITUS ATQUE PENITUS COMMINUUNTUR.

EX MS. ITALICO LATINITATE DONATÆ.

I.

OBſervavi *omne genus vitri* aut cryſtalli, ex quacunque conſtet maſſa aut colore, ſ. albo, ſ. rubro, ſ. cœruleo, ſ. flavo &c. aptum eſſe ad confectionem illarum *Guttularum* aut *Filorum.*

II. Sufficere pro confectione illorum, ut *vitrum cum dexteritate* projiciatur in aquam: nec referre, aqua iſta frigida ſit aut tepida: etiamſi appareat, quod aquâ exiſtente tepidâ *Guttulæ* fiant meliores & faciliori negotiô.

III. *Inſtillari* juſſi vitrum *in vinum* rubrum, in vinum album, in oleum, in acetum, in omphacium, in aquam ſalſam, in aquam arenâ turbidam, in aquam admodùm ſaccharatam, in aquam ſale nitrô impregnatam, in aquam alumine impregnatam, in aquam vitriolo impregnatam; & *guttulæ* ac *fila* bellè ceciderunt, quemadmodum in aqua pura, & comminutæ ſunt eàdem ratione: quantumvis minima quædam

dam differentia in particulis comminutis ſit, cum videantur mihi *guttulæ* in aqua factæ comminui in minutias ſubtiliores, quam illæ *guttularum* factarum in aliquo modò enumeratorum liquorum.

IV. Quando conficiuntur *guttulæ* in aqua & prædictis liquoribus, non toties, quoties projicitur vitrum fuſum, illæ omnes ſuam perfectionem aſſequuntur, quoniam quandoque rumpuntur, & ſæpiùs ſponte in minutias abeunt in ipſo liquore, antequam inde extrahantur. *Quædam* diſſiliunt pariter eô momentô in minutias, quô extrahuntur è liquore: *Quædam* rumpuntur paulò pòſt, quàm ſunt extractæ: *Aliæ* perſeverant aliquot horas, aut aliquot dies: *Aliæ* in menſes durant: Et memini equidem, è nonnullis Hamburgi confectis, mihique à *Sereniſſimo Magno Duce* donatis, unam inopinatò diſſiliiſſe.

V. Curavi fieri *guttulas* aut *cucurbitulas* (Zuchette) diverſæ magnitudinis & craſſitiei in aqua pura; ita ut quædam maximarum accederent pondere 18. ad 19. denarios. Tàm magnæ, quàm parvæ eôdem pollent effectu, niſi quod major exoritur violentia & rumor, dum magnæ, quàm dum parvæ, rumpuntur.

IV. Tàm magnis *guttulis*, quàm parvis curavi fieri caudulas diverſæ longitudinis; & quævis *guttula* comminuebatur, cum frangeretur in extremitate caudulæ, etiamlibet longiſſimæ; dummodò caudula iſta non ſupra modum ſubtilis eſſet, verum ad minimum tam craſſa, & magis quâm filum, quô literæ obſignantur. Quædam illarum *guttularum* habens caudulam 26. digitos transverſos longam, ſe comminuebat ruptâ caudâ, ad vigeſimum ſecundum digitum: Alia ſe comminuebat ad decimum octavum digitum, & alia ad decimum ſextum, alia atque ad decimum quintum.

VII. Cauda harum *guttularum* aut *lacrumarum* aut *cucurbitarum*, uti dicuntur, haut vacua eſt, uti quidam autores crediderunt & ſcripſerunt, ſed eſt ſolida & plena, quemadmodum totum reliquum.

VIII. Juſſi vitrum fuſum projicere *in ceram flavam* liquatam ad ignem, & *Guttulæ* in ea optimè ceciderunt, & majore facilitate, quàm in ullo alio liquore. Sanè quidem verum eſt, haſce *guttulas*, quando franguntur, diffindi in particulas majores, nec acquirere tàm ſubtilem diminutionem, qualem faciunt aliæ *Guttulæ* confectæ in aliis antè recenſitis liquoribus: *Fila* quoque confecta in prædicta cera non diffringi in adeò ſubtiles minutias, quàm alia confecta in aliis memoratis

 liquo-

liquoribus, ſed in particulas ſatis craſſas, & quæ ferè comminuendo ſe longitudine accedunt transverſi digiti. Et ſanè inter iſta *fila* & inter alia intercedit maxima differentia, & multò major illâ, quæ intercedit inter *guttulas* confectas in cera, & alias confectas in aquis.

IX. Tentavi *guttulas* conficere *in liquata cera* impura & nigra, & pariter in hac idem ſucceſſit, quod in cera flava ac virgine.

X. In cera guttulæ poſſunt confici craſſiſſimæ, & à me quædam illarum factæ ſunt, quarum una pendebat quatuor uncias.

XI. Tentavi conficere *guttulas in melle* ad ignem liquefacto, ſed non benè ceciderunt, nam ex ducentis vix una confecta eſt; Verum ut conficiebantur, ut rumpebantur ſponte, digitis prehenſæ in collo comminuerunt ſe eôdem modô, ſicut illæ factæ in cera, idemque contingit etiam *filis*.

XII. In confectione *guttularum* in cera, unam contigit eſſe natam, quæ in ſuperficie medii ſui corporis habebat foramen tàm largum, quod intraret granulum milii: hocque foramen penetrabat interius in magnam cavitatem, quæ recepiſſet 70. grana milii. In tota hac *guttula* non videbantur plures, quàm tres parviſſimæ bullæ, Diffregi ejus caudam ſ. collum, & illicò tota comminuebatur.

XIII. Juſſi (aliquid) vitri fuſi & candentis ex catino vitrario extrahere, ac ſupra marmore curavi ex eo formari parvas placentulas rotundas, benè adunitas & ſubactas, ac poſteà ſubitò curavi projici in ceram liquefactam, & naſcebantur ſine magnis bullis, & cum pauciſſimis illorum punctulorum, quæ communiter videntur in vitris.

XIV. Miſcui cum aqua gypſum plaſtarum, & incluſi ei *guttulam*, prominere ſinens caudulam. Poſtquam gypſum induratum, conſolidatum & exſiccatum eſt, confregi caudam: hinc abraſô gypſô, ubi craſſiſſimum erat circa corpus *guttulæ*, inveni ipſam totam in minutiis, citra (tamen) figuræ deſtructionem.

XV. Iterando jam dictum experimentum, accidit ſemel ut gypſô non benè conſolidatô ac firmô, *guttula* rumpendo vim baſin verſus faceret, & in ea parte laceraret gypſum, ac ſi vis rupturæ originem caperet à principio caudæ, iretque ſemper impellendo verſus baſin aut fundum *guttulæ*.

XVI. Immerſi in plumbum liquatum & ſubtepidum aliquot

guttu-

guttulas, & poſteà conſolidatô plumbô, confregi caudulas, quæ prominebant extra plumbum: hinc ſeparans id à *guttulis*, ipſas inveni comminutas, ſed abſque deſtructione figuræ. Itaque verum eſt binis vicibus accidiſſe, ut invenirentur integræ, ſed id fortaſſe fuit effectus plumbi, non ſufficienter tepefacti, quando illas immerſi.

XVII. Diffregi *fila* & *guttularum* caudas in iis locis, ubi nullæ erant bullæ, aut certè haut viſibiles oculô, ſemperque effectus comminutionis conſecutus eſt.

XVIII. *Fila* obſervavi, quod quò ſunt magis craſſa, eô faciliùs confracta in minutias per totam ſuam longitudinem abeunt.

XIX. Quando *fila* ſunt ſubtilia aut capillaria, manu confracta diminuuntur ſolùm per longitudinem ad duos vel tres digitos transverſos, remanente reliquâ ſuâ longitudine integrâ.

XX. Cum cote verſatili, infinitis vicibus attrivi fundum ſ. baſin *guttularum*, & ſub manibus dum ſic verſarentur, & ſic attererentur, obſervavi me deveniſſe ad loca, ubi multæ exſtabant bullæ, citra quam diminuerentur *guttulæ*. Eapropter oportet dicere, quod quando nonnunquam deveni ad quandam è maximis bullis, *guttula* eſt diminuta verùm non diminuta eſt eô momentô, quô comparuit foramen bullæ, ſed quando bulla iſta major quaſi finem attritionis conſecuta eſt. Itaque hæc res accuratiore & prolixiore conſideratione opus habet, quandoquidem multis vicibus non vera evadit.

XXI. *Attrivi* aliquando ſuper quodam lapide fundum ſ. baſin *guttularum*: aliquot vicibus diminutæ ſunt, uti ſuprà num. 20. & aliàs ſucceſſit attritio totius *guttulæ* usque ad caudam.

XXII. *Verſando guttulam* valdè violenter ſuprà columnam è lapide ſabuloſo, incaluit *guttula* adeò intenſè, ut hominis manum attingendo cum ea, illum combuſſerit tantoperè, ut evidentia ſigna aduſtionis manus impreſſa reliquerit. Abrumpens poſteà caudulam iſtius *guttulæ*, in minutias abivit tanquam non experta fuiſſet excedentem impreſſionem caloris, qui fortè non æqualiter per totum vitri corpus ſe inſinuaverat, ſed majorem vim nacta erat in illa parte ſuperficiei, quæ, inter circumrotandum, lapidem attigerat.

In

XXIII. In iisdem circumrotationibus & perfrictionibus (ſuper cote verſatili) obſervavi, quod dum *Guttulæ* attererentur, vitrum ipſarum iterùm iterumque diſſiliret à fundo, & ſquamulæ vitreæ abſcederent, permanente politâ & ſplendidâ illâ parte ejusdem fundi, à quo evellebantur, & reſaliebant illæ ſquamulæ.

XXIV. Cum filo ex Orichalco, in arcum adaptato, & cum Smiride, tentavi diſſecare *guttulas* per medium ſui ventris, ſed vix filum permeavit medium ventris, cum *guttulæ* ſunt diminutæ.

XXV. Tentans reſecare caudas *guttularum* aut *fila*, in ſcatulam illa recondendi gratiâ, facillimè ſecabit ad fornacem cum vitro fuſo ſine periculo ut comminuantur, aut admoveantur candelæ, & in illa parte, quam flamma tetigit, ſecare (licebit).

XXVI. Guttulæ aut *fila* per horæ quadrantem in fornacis camera frigidaria (den Kühl-Ofen) in loco ubi non poſſunt candefieri recondita, omnimodè perdunt effectum ac vim ſe comminuendi, & redeunt in ſtatum cryſtalli aut vitri communis.

XXVII. Idem accidit, ſi *guttulæ* aut *fila* tantillum temporis ſupra carbones ignitos detineantur.

XXVIII. Quin etiam idem contingit *guttulis* ſuper flamma candelæ aut lampadis detentis.

XXIX. Non ita res procedit, ſi *guttulæ* aut *fila* forti ebullitione coquantur octo aut decem horis continuis in aqua, ita ut ſemper maneant operta aquâ ebulliente; propterea non perdunt facultatem ſe comminuendi ex omni minima fractura caudæ.

XXX. Tentavi illa coquere in lixivio forti, in aqua alumine impraegnata, in decoctionibus variarum herbarum, & idem evenit, quod in coctura in aqua ſimplice.

XXXI. In fundum vaſis æenei immiſi bonam quantitatem cinerum cribratorum, & ſepelivi in illis guttulas aliquot, tandem implevi vas aquâ, & poſitô eô diutiùs ad coquendum à latere vaſis, tandem extraxi *guttulas*, quæ neutiquam perdiderunt facultatem ſe comminuendi: eam verò perdunt ſanè, ſi ſepeliantur in cinere ſicco & abundanter carbonibus operto.

XXXII. Sæpiùs tribus horis continuis aliquot *guttulas* coxi in melle, ſed non ſunt alteratæ, nec perdiderunt facultatem ſe comminuendi.

XXXIII. Im-

XXXIII. Implevi vaſculum ſpiritu vini (rectificatô) in quem ſpiritum immiſi cucurbitulam, ita, ut pars caudæ aut petioli extra ſpiritum promineret; hôc factô ſubſtruxi ignem ſpiritui vini, & ſivi flagrare per tertiam horæ: Dehinc illô exſtinctô *cucurbitulam* extraxi & deprehendi totam illam partem caudulæ aut petioli, quæ prominuerat extra ſpiritum vini, eſſe alteratam, & frangebatur, quemadmodum vitrum commune: reliquum verò *cucurbitulæ*, quod delituerat in Spiritu vini, conſervaverat facultatem ſe comminuendi.

XXXIV. Fila vitrea aut Cryſtallina ſubtiliora, cocta aut frixa diutius in oleo olivarum, omnimodè ſe alterarunt; ſed non pariter fila craſſiora, qualia bonam partem ſuæ temperaturæ conſervant.

XXXV. Guttulæ frixæ in oleo ſpatiô duarum aut trium horarum, ita ut ſint admodùm opertæ oleô, multa mirabilia exhibent: namque quandoque poſtquam ebulliviſſent dimidiam horam aut paulò amplius, ipſæ ſponte ſuâ ruperunt infra oleum. Quæ non rumpuntur, & ſe ſervant ſolidas, *guttulæ* alterant ſe totaliter in extremitate ſubtiliore caudulæ, ſed in reliqua cauda & in corpore *guttulæ* aliquam partem facultatis comminuendi ſe ſibi ſervant. Dixi aliquam partem, quoniam volenti ut una dictarum *guttularum* redigeretur in pulverem, opus eſt illam frangere in tribus aut quatuor locis, ſic diminutio non procedit ultra longitudinem unius digiti transverſi, ibique acquieſcit, remanente reliquô vitri integrô & ſanô.

XXXVI. Frigendo guttulas in oleo, fortuitò accidit, ut oleum ignem conciperet: hôc caſu factô, deprehendi aliquoties guttulas diſruptas: aliquoties inveni illas integras, & deperdiſſe quodammodò naturam ſuam: & aliquot aliis vicibus inveni, quod omnimodè perdiderint eam, & diſceſſerint in naturam cryſtalli aut *vitri* vulgaris.

XXXVII. Obſervavi, quod, quando *guttulæ* coquuntur in aqua aut alio ſimili liquore, refrigerantur illicò, atque ſunt extractæ ex liquore illo fervente; ſed coctæ in melle & in oleo, diutiùs conſervant calorem.

XXXVIII. Reſcidi caudulas cum flamma duabus *guttulis* easque deinde duabus anatibus domeſticis deglutiendas præbui, ut experirer effectum, quem producturæ eſſent, ſi fortè disrumperentur in illarum ventriculis. Elapſi duodecim diebus juſſi jugulare unam

ex illis anatibus, atque inveni *guttulam* integram, ſolummodò claritate orbatam. Ob id duodecim alios dies abſtinui à jugulatione ſecundæ anatis, in cujus ventriculo reperi utique *guttulam* integram eôdem modô, atque inveneram illam in ventriculo primæ. Cumque curioſitate inducerer probandi num duo iſta vitra perdidiſſent facultatem comminuendi ſe, deprehendi experientiâ, quod eam ſervaverunt: propterea cum eas confregiſſem cum forcipe illicò in minutias abiverunt.

XXXIX. Deglutiendam præbui aliam *guttulam* caponi, elapſôque terminô quadraginta dierum, jugulari eum juſſi, reperique vitrum integrum, quod violenter ruptum cum—— forcipe totum redactum eſt in pulverem, quemadmodum in pulverem abibat alia quædam *guttula*, quæ 80. dies commorata erat in ventriculo alius caponis.

XL. Ponderavi duas *guttulas*, ponderataſque immiſi in gulam duorum caponum. Deinde poſt triginta dies cum utrumque jugulaſſem, vidi *guttulas* incolumes, & rursùm ponderando illas cognovi unius ponderi duo cum dimidio grano deceediſſe atque alteram tribus granis imminutam eſſe. Simile experimentum feci & repetii multis vicibus, ſemperque redivit defectus ponderis ad duo cum dimidio grana usque ad tria vel paulò plus: diligentem adhibui operam, ut *guttulæ* eſſent quaſi omnes ejusdem ponderis, antequam à caponibus deglutirentur.

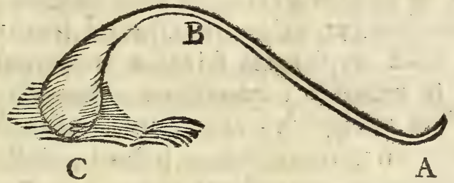
XLI. Liquatam in igne unam dictarum *guttularum*, quæ ponderabat 8vam Unciæ partem, deglutiendam dedi caponi. Poſt quatuor dies caponem jugulari juſſi, & librando denuò *guttulam*, perſpexi, quod ipſi decederent quatuor grana. Quare eandem de novò immiſi in guttur alius caponis, & jugulato eò pòſt 6. dies, guttulæ deceſſerant novem grana. Exinde juxta magnam partem, ſi non de toto, poteſt argumentari, quantò durius ſit vitrum *guttularum* liquatarum, quam illud *guttularum* non liquatarum.

BENEVOLO LECTORI S.

OCcaſione harum Obſervationum ab *Ill. Dn. R E D I* communicatarum non ingratum fore duximus, ſi alia quædam *curioſa circa naturam & confectionem* harum *guttularum vitrearum* ſparſim ab aliis notatarum

tarum hîc in compendio quaſi in gratiam *Curioſi Lectoris* ſubjungantur. Ex his primô locô occurrit *hiſtoria vitri ſtillatitii*, quam Dn. *Chriſtoph. MERRETTUS Med. D. & Societat. Regiæ Socius in Not. & obſervat. ad Anton. NERI de arte vitraria* libros 1668. Amſtelod. edit. recenſet *à p. 421. usque 430.* quæ exinde deſcripſimus, uti ſequuntur:

Hoc *vitri* genus Sereniſſimus Princeps *Rupertus* primus ex Germaniâ in Angliam intulit, & Regiæ Majeſtati exhibuit, quæ illud *Societati* ſuæ in Collegio Greshamenſi communicavit. Statim à *Societate* delegatus eſt Commiſſarius, qui de eo, quod ſequitur, retulit, prout in *libro ejusdem Societatis*, quod ad hanc rem attinet, conſignatum, & eâdem conſentiente huc tranſcriptum atque publicatum eſt: id quod tantô magis deſideravi, ut hæc usque adeò exacta procedendi ratio idea & exemplar eſſet cujuscunque alterius experimenti. Ita Anno 1661. *Societati* retulit Dn. *Rupertus Moray.*

A. B. filum. B. C. corpus. B. Collum. A. terminus vel extremitas fili.

Vitro conſtant viridi, benè purgatô; ac niſi metallum, ut vocant, probè excoctum ſit, nullius pretii ſunt, ſed crepant franguntúrque ſtatim atque in aquam decidunt. *Optima ratio faciendi* iſtiusmodi *vitra* hæc eſt, ut virgâ ferreâ nonnihil metalli ex olla aſſumas, & immediatè in frigidam ſtillare, ac tantisper ibi jacere permittas, donec refrigeſcat.

Si *metallum* nimis *ferveat*, ſtilla vitri, ubi in aquam deciderit, dubio procul crepabit & fruſtillatim diſſiliet.

Quodcunque *vitrum* in aqua ſine crepitu, donec refrixerit, perdurat, id certò bonum eſt.

Exercitatiſſimus operarius *debitum caloris gradum* ignorat, nec quidquam effecturum ſeſe, quod examen ſuſtineat, promittere audet, pluraque dum fiunt, pereunt; quandoque tria, prius quàm unum ſuccedat.

Nonnulla quaſi frigore diffiſſa *fatiſcunt*, non diſſoluto corpore. *Alia*, dum adhuc minus vel magis fervent, ſine magno crepitu

in fruſta dirumpuntur: *alia* cum magno ſtrepitu, non multò pòſt, quàm deferbuerunt; *alia* neque franguntur, neque crepant, anteà quam planè refrixerunt: *alia* dum in aqua ſunt, integra manent, & ſponte ſuâ non ſine magno ſtrepitu diſſiliunt, ſtatim atque ex aqua prodierunt: nonnulla poſt horæ unius ſpatium. *Alia*, ubi per dies vel ſeptimanas aliquot perdurarunt, nullô tangente dirumpuntur.

Si *vitrum* iſtiusmodi aliquod, dum fervet, ex aqua exemeris, pars colli tenuior, & quicquid à collo fili dependet, & in aqua fuit, in minutas partes decidet, ſalvô manente corpore, utut cavitates non minores, quàm quod diſſiliit, habeat.

Quodcunque in aëre à filo dependens, vel in ſolo jacens refrigeſcit, eandem per omnia, quam vitrum aliud, ſoliditatem &c. acquirit.

Vitri ſtilla in aquam decidens, cum exiguo quodam ſibilo ſtrepit, corpus ejusdem per exiguum aliquod ſpatium fervet, pluresque ab eodem velut crepitantes ſcintillæ erumpunt, quibus mediantibus ſubſilit & movetur: complures etiam ab eodem ubique bullæ in aqua, dum refrigeſcit, aſcendunt. Quod ſi aqua decem vel duodecim pollicum profunditatem habeat, bullæ antea, quàm ſuperficiem aquæ attingant, evaneſcunt, eôque caſu nihil præter exilem ſonum obſervare licet.

Exterior vitri ſtillaticii ſuperficies æquè ut aliorum vitrorum glabra & lævis; Vitrum verò ipſum intus ſpongioſum & cavernis puſtulisque plenum eſt.

In fundo maximam partem orbiculare, margaritisque pyriformibus non abſimile eſt, & in collum oblongius terminatur, ita ut nulla ex his vitris directa, ſed maximam partem incurva, & in exiguas plicas atque arcus ſinuata ſint, ac tandem à collo in exiguum apicem deſinant.

Maxima pars eorum, quæ in aqua fiunt, protuberantiam & gibbum quendam habet, imminentem parti corporis capaciſſimæ, & frequenter in illud latus inclinantem, ubi collum terminatur: ita tamen, ut nonnunquam illam partem vitri occupet, quæ in vaſe, in quo vitrum fit, ſuperior eſt.

Si

Si *vitri ſtilla* in aquam decidat ferventem, certò frangetur & crepabit, antea quàm deferbuerit, vel momentô poſt. In oleo olivarum minus, quàm in frigida periclitatur.

In oleo plures numerô, & aliquantò quàm in aqua majores bullas emittunt, & ebullitio illa diutiùs, quàm in aqua durat. Quæ in oleo fiunt, ſulcos minùs quàm in aqua facta ſpatioſos habent, eorumque nonnulla prorſùs lævia ſunt, & protuberantiis illis carent, quas alia poſſident. Aliqua pars colli eorum, quæ in Oleo facta ſunt, nec non aliqua fili tenuioris in oleo reſtincti pars inſtar vitri communis frangitur. At verò ſi collum propè corpus frangas, & corpus ipſum cavâ manu detineas, totum crepabit & frangetur, ſed minore, quàm quæ in aqua fiunt, vi & ſtrepitu, & ita, ut in æquè minutas partes non diſſiliat, & fruſta, usque dum dirimantur, cohæreant: atque hoc caſu tractus & lineæ in eo apparebunt oblongæ, in centrum corporis collimantes, & cavernas vel cavitates ejusdem transverſim ſecantes, ſed minores numerô & menſurâ, quàm in his, quæ in aqua fiunt. Quod ſi vitrum in acetum vini diſtillet, crepabit utique, & anteà quàm refrigeſcat, certò diffringetur, atque dum decidit, majorem quàm in aqua ſtrepitum edet, ſed bullas excitabit, minus quàm in aqua notabiles.

In lacte ſtrepitum nullum edit, nec bullas, quæ quidem percipi poſſint, excitat: nihilò tamen minùs crepat, & in fruſta, antequam refrigeſcat, diſſolvitur.

In ſpiritu Vini plures quàm in alio quovis liquore bullas excitat, & dum integrum eſt, ultro citroque volutatum, magis quàm in aliis liquoribus agitatur, & nunquam non crepat & in fruſta concidit. Si quinque, ſex vel plura vitra ſtillaticia eôdem tempore in ſpiritum vini decidant, flammam quidem vinum concipiet, at ſaporem particularem nullum.

In aquâ ſolutionis nitri vel Salis Armoniaci nihilô quàm in aceto vini melius ſuccedit.

In oleo Terebinthinæ vitrum unum haut ſecus atque in ſpiritu vini frangebatur: ab altero flammam concipiebat, ut jam nulli ampliùs uſui eſſet.

In Mercurio, bacillô & vi, ut mergeretur, ſubactum, ſuperficiem acquiſivit rudem & depreſſam: at verò experimentum perfici non potuit, cum ſubigi, usque dum refrigeſceret, non poſſet.

Cum *in vitro* inſtar calicis cylindraceo & frigida repleto experimentum caperetur, unum ſucceſſit, vitris ſex vel ſeptem aliis in fruſta diſruptis. Id tantùm à nonnullis è Societate, vitrum ſtatim à lapſu manu prehendentibus obſervatum eſt, ad primum ejusdem lapſum in aquam, & aliquantò pòſt, durante rubrô illô calore, rubras ab eodem ſcintillas in aqua promanaſſe, eôdemque momentô, quô hæ particulæ, nec non bullæ, ab eodem manifeſtè prodeuntes, erumpebant, non diffringi tantum, idque aliquando non ſine ſatis magno ſtrepitu, ſed moveri etiam atque ſubſilire corpus vitri, tàm illius, quod permanet, quàm quod frangitur.

Ab ictu levioris mallei, vel alterius cujusque durioris armamenti vitrum ſtillaticium non atteritur, ſi tamen non alibi, quàm in ventre percutiatur.

Apicem ejusdem frange, & ſtatim in minutiſſimas partes diſſiliet, idque non ſine ingenti vi & crepitu, & particulæ illæ facili negotiô in pulverem rediguntur.

Vitrô fractô, ſi liberum quaqua verſum ſeſe extendendi ſpatium ſcintillæ inveniant, in orbem, eâdem quâ Pyroboli minores, quos ob ſimilitudinem Mali Granati Granatos vocant, violentiâ diſperguntur.

Nonnulla vitra affrictu ſicci lateris in fruſta diſſiliunt, ſtatim atque in fundo nonnihil attrita ſunt: alia niſi ſemitrita perdurant.

Fuit, quod dimidiâ circiter parte abſumtâ ſepoſitum, paulò pòſt nullô tangente diſſiliret. Aliud affrictu lapidis, & adjectâ aquâ & ſmiride ad collum usque detritum, perdurabat.

Vitrum in manu cujusquam ſub aqua fractum, manum graviùs & ſtrepitu majore percellit, quàm in aëre, ac etiamſi prope ſuperficiem aquæ detineatur, minutarum tamen particularum nulla extra aquam fertur, ſed contrariô, quàm in aëre modô, citra diſperſionem in aquam decidit; ac ſi unum ex his vitris in Dn. Boylæi machinam mittas, benè vacuatô recipiente ruptum, haut ſecus atque in libero aëre quaqua verſum diſſiliet.

Si vitrum iſtiusmodi in igne calefeceris, inſtar vitri ordinarii ſeſe habebit, niſi quod temperamentum ejusdem ita debilitatur, ut citra fracturæ periculum minus quàm antea flecti poſſit.

Vitrum ſtillaticium lithocollâ collo tenus munitum, fractô apice ſtrepitum edit, quàm ſi manu detineatur, minorem, ſed ita ut totum intus diffi-

diffiſum eſſe liquidò appareat; ipſe etiam color in cæſium degenerat, planâ manente externâ ſuperficie, ſed illum in modum colliſa, ut exemtæ partes in floccos abeant, conicas quandoque figuras repræſentantes & usque adeò fragiles, ut facili negotiô in pulverem redigantur.

Vitrum iſtiusmodi aliud lithocollâ undequaq; pollicis unius craſſitie, tectum, ruptô apice lithocollam omnem, haud ſecus ac Granatus minor bellicus, in fruſta comminuebat.

Duo vel tria illius generis vitra ad gemmarium in hunc finem miſſa, ut margaritarum inſtar perforarentur, adactô propius terebellô, ſtatim in fruſta diſſiliebant, haut aliter, ac ſolent, qui ruptô apice diſſiliunt.

Hactenus Dn. D. MERRETTUS, quæ ex Societatis Libro deſcripſerat. *Eadem* ferè *Experimenta à Societate Anglica* annotata & ab *Ampliſſ.* OLDENBURGIO communicata *Nobil. Dn. de MONCONNYS* inſeruit *Itinerar.* ſuo *Anglico Tom. II. pag. 32.* gallicô Idiomate pauciſſimis immutatis, *Idem* ibidem recenſet *Dn. HOBBES* Angli, *Dn. ISAACI VOSSI* & *Dn. HUDE* Belgarum, *P. VATIER*, *Dn. de SORBIERE*, *Dn. PECQUETI*, & *Patris Gratianopolitani* Gallorum *Judicia*, unaque propriam ſententiam quæ cauſa ſit, ut in momento in minima fruſtra diſſiliat *Lacruma*, uti ex ſequentibus videre licet.

Pag. 25. Tom. II. Itinerar. Anglic. à Dn. de MONCONNYS conſcripti:

DN. *HOBBES* famoſi Philoſophi Londinenſis *Judicium de his Lacrumis vitreis:* Quando in præparatione aquæ immerguntur, *inquit*, illa aqua evaporat propter calorem, & efficit infinitam multitudinem parvarum guttarum aut particularum, quæ tranſeundo ab omnibus partibus ſecundum longitudinem lacrumæ, eandem in minima fila componunt, ſemper tamen ſeſe imminuendo usque ad finem caudæ ubi invicem junguntur, unde quando quis easdem disrumpere tentat, præſtare id non poteſt niſi eas inflectat, unde unaquæque particula per violentiam impulſus retrocedens, ſe comminuit, quod etiam faceret chorda diſrumpens in arcu nimium extenſa.

Judicium Dn. ISACI VOSSII, Philoſophi Amſtelodamenſis de his Lacrumis vitreis, ap. Dn. de Monconnys l. a. p. 152.

HYpotheſis *Dn. Voſſii* eſt, poſtquam *Lachryma* expeditè & celeriter aquæ immerſa fuerit, exterior ſolummodò pars ſe conglaciat tàmdiu, quamdiu calor, qui interiùs eſt, agitat & rarefacit ſemper particulas; poſtmodum, quando ille deficit, exteriora ſe non poſſunt coanguſtare & unire propter duritiem, neceſſariò vacuum interius efficitur, aut ad minimum remanet inibi Aër magis rarus aut minùs preſſus (ut cum *Dn. BOILÆO* loquar) quàm non eſt Aër ambiens, inde quando frangitur extremitas, rumpitur ſimul cruſta & murus, qui includebat Aërem iſtum expanſum; ambiens verò (aër) tunc magis preſſus intrat illos poros, quos invenit apertos tanta cum vehementia, ut omne id comminuat, quod ſe opponit curſui ſui motus; & ſecundum quod majori vel minori vi ſeſe inſinuat, effectus pariter major minorve ſuccedit. Ita magis violentus eſt, quando rumpitur in aqua quàm in Aëre, & major in Mercurio vivo, quàm in aqua, & (magis) ſi priùs calefiat, quia ignis aperit poros in extremitate vitri, quos frigidum antè occluſerat, & ſe æqualiter ab omnibus partibus inſinuat Aër, ita quidem, ut quando rumpantur, nihil extraordinarii accidat, quod non quoque contingat in ruptura alterius vitri. *Idem VOSSIUS* referebat adhuc, quod crederet, quod veſica ampliſſima vitrea optimè deligata poſſet per aërem volare, nimirùm ſi priùs calefieret, ut per rarefactionem aër egrederetur, & in inſtanti occluderetur cum cera Indica parvum foramen, per quod aër exiverat.

Ibidem p. 180.

Dn. *VOSSIUS* ad refutandam *opinionem Dn. de HUDDE* (qui opinatur effectum *Lacrumarum Vitrearum* procedere inde, *quod Aër inibi ſit condenſatus*) referebat, ſi hoc verum eſſet, exinde neceſſariò colligi, quod majorem deberent reddere effectum tunc, quando ſint calefactæ, ſiquidem calor extendens & rarefaciens hunc aërem oporteret

rumpe-

rumpere *lachrymam*, & quod contrariô modô tamen non majorem edat effectum in igne, quàm extra illum.

De his *Lachrymis vitreis* Dn. *de MONCONNYS* aliquot ad amicos Pariſienſes conſcripſit *litteras* tùm temporis, quando primùm innoteſcerent, quæ *ex Gallico* quoque *in Latinum translatæ* hîc annectuntur, decerptæ ex *Itinerar. Part. II. Itiner. Belgic. p. 162. & ſeq. à Dn. de MONCONN.* conſcripto:

EPISTOLA I. ex Pariſiorum Urbe ſcripta.

INtellexi à *Dn. de SORBIERE*, quod mihi quoque confirmarunt *Dnn. BLONDEL & PECQUETUS*, quod *Dn. CHANUT* Reſidens Regni Sueciæ, vidiſſet parari *lachrymas ex vitro viridi* penitùs ſolidas, ex Hollandia advectas, ex quibus ne unica potuerit confringi cū malleo, & nihilominùs quod rumpantur in extremitate acuta, aut cuſpide labore facillimô cum digitis, unde tota *lachryma* ſe ipſam magis ſubtilē in pulverem redigit, quàm ſi in mortario contuſa fuiſſet, cujus cauſæ ratio adhuc certa imaginari non potuit. Rogo ut eam in cauſam fiat inquiſitio, & mihi communicetur, quod propediem ſpero. Hoc mihi in memoriam revocat, quod de clypeo Minervæ narratur à Phidia facto, quem tanto cum ingenio ſtatuæ applicaverat, ut dum removeri tentaretur clypeus in minutas diſſiliret particulas. Saluta *Dn. de Serviere*, communica ipſi hæc nova, & ipſius quoque opinionem de hoc effectu exquire.

Epiſtola II. Dn. de Monconnys ad Dn. REGNAULT.

DOMINE

Dn. de Mommor apud quem hoſpitatur Dn. *GASSENDUS* heri eundem mihi procuravit honorē, ut concederetur intrare Academiā, ubi illi Domini per favorē extraordinariū concedebant mihi ibi permanere, quod aliis denegatū, niſi ſit membrum illius Societatis. Cauſa principalis erat, ut viderē frangere *Lachrymam vitri*, de qua antè ſcripſeram. Eandē acceperat *Dn. de CHAMBRE* à *Dn. de CHANUT* & quod eandē nolebat rumpere, niſi me præſente, ſperans quod quaſdam rationes ſim prolaturus,

turus,

turus, quas adhuc non excogitaſſent illi Eruditi. Experimentũ tandẽ fiebat, quando mihi prius permiſſum fuerat, ut per longum temporis ſpatiũ examinaſſem Lachrymam, quæ meæ curæ commiſſa fuerat. Et licet *Dn. de Chambre* optaret, ut ego eandem frangerem, nihilominùs *Dn. de Mommor* deſiderabat, ut ipſemet eam rumperet, quare nolui ipſius deſiderium eludere. Ita verò erat compoſita Lacryma iſta, ut haberet quaſi tres parvos oculos in medietate ſubſtantiæ, ſecundum apparentiam aëre repletæ, namque commovendo *Lacrymam* nihil videbatur commoveri, quod alioquin factum fuiſſet, ſi *Aqua* inibi contenta hæſiſſet. *Dn. de Mommor* duas habebat, quas ſtatim frangebat, quæ quoque ſimiles habebant oculos, ex quibus una duos habet oculos, altera unicum, unde numerus quidem nihil efficit, ſingulæ tamẽ quosdam habent. *Dn. de Mommor* manu prehendebat, & cum duobus pollicibus & duobus indicibus digitis collum illi rumpebat, in momenta non aliter, ac ſi ſerra fuiſſet relaxata, tota ipſius manus, & charta ſubjecta pulvere hujus fractæ *Lachrymæ* replebantur. *Dn. de Mommor* aliquantulum obſtupebat, & nos reliqui parumper attoniti, quod effectus fuerat tàm ſubitaneus, & parva illa vis tàm efficax. Interrogabant me *de hujus effectus cauſa*, quam me ignorare profitebar. Cum itaque neſcirem compoſitionem harum *Lachrymarum*, & conſideraſſem ea, quæ mea imaginatio mihi ſuppeditaverat, nullam aliam excogitare poteram, quàm *fugam vacui*, quam talem mihi imaginabar: poſtquam *Lachrymæ* iſtæ vitri eſſent ſufflatæ per calamum vitri, in quo adhuc occluſi quidam ſpiritus, qui in fuſione vitri exitum quidem tentaſſent, ſed propter denſitatem vitri incluſi permanſiſſent, & conſtricti in hoc vacuo apparente; paulatim (ſicuti videre licet in ampullis, quæ ſimiles includunt ſpiritus) & inſenſibiliter ſeſe in poros vitri inſinuaverint, & incipientes corrodere illud, & rumpendo collum Lachrymæ optimè obturatum, incluſi illi ſpiritus per vim non potuerint citiùs exitum invenire, per canalem colli fractum erupiſſent, qui tàm ſubtilis, ut vix appareat, an concavus ſit: & propter hanc cauſam, quod collum canalis tàm ſtricti orificii eſt, aër non ſe poteſt inſinuare, ut occupet locũ, quem vacuum reliquerunt ſpiritus per citum exitũ, unde dum omnes partes vitri concurrunt, ut impleant vacuum, ſe reſolvunt facilè, poſtquam ſubtiliter corroſæ fuerint ab his ſpiritibus, & ita Lachryma deſtruitur non aliter, ac ſi fornix corrueret, ſi quis auferret aërem incluſum in cella; non dubito equidẽ, quin melior ratio inveniri poſſit, quàm illa, quæ deſumitur à vacuo;

ſed

ſed quando non poſſidemus id, quod amamus, neceſſarium eſt, ut ametur, quod teneamus, & dum genuinam cauſam nondum invenire licet ex noſtra Philoſophia, hæc emendicanda fuerat ex antiqua Philoſophia. Maximum mihi redderetur beneficium, ſi hæ cogitationes communicarentur cum *Dn. de Serviere, Dn. Guillemin* Medico & *Dn. Tornier* ut ipſorum judicia expiſcari liceret ſupra hos effectus & ſupra meas ineptias: rogandi quoque eſſent Dn. Patres de *S. Rigaud & Bertet*, quibus officia mea defero, ut ſupra hanc rem doctiſſimas ſuas proferant ratiocinationes.

III. Ex alia Epiſtola Dn. de Monconnys ad Dn. Regnaldum 4. Aug. 1656. ſcripta.

NArro vobis quasdam diſſertationes Phyſicas circa *Lacrumas vitri*, de quibus anteà ſcripſi, quæ frangebantur præſente *Dn. de Mommor* adſtante *Dn. P. de Vatier* Jeſuitâ, qui Mathematicas profitetur ſcientias cum tribus ejus ſociis, *Dn. Abbate Tallement*, *Dn. Maridat, Sorbiere, Petit, Pecquet* & *Deodati*, qui circa finem operationis adveniebat, & in mea præſentia. Dictus *Dn. de Mommor* frangebat unam ex his *lachrymis*. Examinabatur priùs exactè tàm ſimplici viſu, quàm Microſcopiô armatô, & notabatur ſufficienter ſecundum plurimorum opinionem, quod collum eſſet cavum, quod etiam puto me notaſſe in parva extremitate, qui remanebat inter fragmenta ruptæ lachrymæ in iſta Academia: ponderabatur, cum opinio eſſet, ut exinde aliqua poſſet conſequentia extrahi, quantum ponderis habitura ſint fragmenta: ſed inutiliter; ſiquidem quia notum erat, quod ipſa non adeò ſubtiliter comminueretur (uti tamen factum eſt) ſi rumperetur per ventrem, ubi ſpiritus in veſiculis incluſi, aërem propter immobilitatem repræſentantes, liberiùs egrederentur, non relinquendo ullum vacuum, propter hoc dico occupati eramus, ut rumperetur adamante, qui acutè inferiùs pungeret, & fecimus circulum ſatis grandem; ſed hoc modo nullatenus rumpebatur licet tentaremus, ut frangeretur, ubi adamante fuerat circumſcripta, & quamvis ibi culter adhiberetur, & inſuper clavi ſatis grandi contunderetur, nihilominùs *Lachryma* reſiſtebat, quamvis illi ictus fuerant tàm fortes, ut duo cultri, quorum

rum alterius fabrica fuerat ex chalybe Damaſceno, corrumperentur, & obtunderentur, & ipſa *lachryma* tabulæ ex ebeno, cui erat impoſita, maximā cavitatem imprimeret: poſt hanc reſiſtentiā imponebatur parvo incudi, & vi mallei impetebatur, ut frangeretur; ſed etiam hoc erat absq; effectu, tandem calefiebat ferrum (quod tamen revera non rubebat) & poſtquam per aliquod temporis ſpatium impoſitum fuerat ſupra fiſſuram ab Adamante factam, aqua frigida aſpergebatur, nec exinde diſſiliebat, niſi quod bona ipſius particula unita in cuſpide diſſiluiſſet, quando per malleum vis fuerat adhibita, ſalvô permanente reliquô *Lachrymæ* corpore, & ratio erat, quod omne, quod ex collo fractum fuerat, ſolidum erat, & quod ruptura non facta fuerat in concavo loco colli, quod deinde conſideratio per microſcopium demonſtrabat. Itaque concluſum fuit, ut rumperetur in collo, & ut melius conſiderari poſſet quid accideret, non manibus tenebatur, ſed tabulæ imponebatur, eandem attingendo digitô ſupra ventrem, ut fixior hæreret, & cum meis parvis volſellis argenteis incipiebatur comminui extremitas colli, unde paulùm rumpebatur non tamen ut fragorem edidiſſet; ſed ſecunda vice rumpebatur tantâ vehementiâ, ut impetus ad duos paſſus longitudine ſe extenderent, unde Dn. de Mommor filius, qui feneſtræ aſſiſtebat aliquantulum remotus in facie lædebatur, ſed ſine damno notabili. Hic effectus anſam dedit, ut Dn. *P. Vatier* negaret meam ſententiam eſſe veram firmamque, ſiquidem ſi *lachryma* rumperetur propter *metum vacui* motus fieret à circumferentia ad centrum, ad quod omnes particulæ concurrerent & implerent vacuum factum propter ſpirituum egreſſum, & quod hìc contrariô modô omnes particulæ hinc inde ſeſe removerent à circumferentia; quæ objectio me valdè commovit, & adhuc dubium facit, donec optimè examinaverim, an impetus, qui unas ab aliis disjungit partes, ut vacuum locum accedant, non quoque illas disgreget verſus alium locum, aut an celeritas, cum qua omnes illæ accurrant, non illas ab omnibus partibus reflectat, unde invicem ſibi obviæ factæ cum ſumma violentia, invicem quoque ſeſe tangant. Dn. de *Sorbiere* qui non habet minorem notitiam in Philoſophia, quàm lucem in Theologia, & qui Scientiam cum Eloquentia ſingulari conjungit, obſervabat ſumma cum attentione omnes circumſtantias hujus operationis, & ſtatuebat, qualis etiam ſit illa materia, concluſa in his *Lachrymis*, illa

maxi-

maximè conſtringeretur, & quod eſſet inſtar parvarum ſerrarum relaxatarum, quando per aperturam canalis illius, qui proximus eſt, primùm relaxatur, locum cedit in momento reliquis, ut idem ab omni parte faciant, & ita ſe rumpant. *Dn. Pecquetus* cujus merita & feliciſſimus genius maxima naturæ miranda detegerunt, & extra Galliam quoq; ſatis notus, *aliam cauſam* hujus effectus aſſignat, nimirùm, quod inibi materia aut ſpiritus maximè ſubtilis eſſet incluſus, qui ſtatim, quando collũ eſſet ruptũ, & aër intraret, vel quod aperturã ibi inveniret, vel quod per iſtam materiã majori deſideriô attraheretur, quàm naphtha non attrahit flammam, ipſam dilatarit, & rarefaceret, ſicut ignis pulverem corripit, & quod tunc comminueretur lachryma. Quæ cogitatio videbatur ſat elegans, & *Dn. de Mommor* autoritatem huic conciliabat per aurum fulminans, quod ſubitò incenditur à minimo calore & à ſole quoque, antequam ferè quis hoc obſervare poſſit: cui fidem addebam per experimentum, quod in veſtra præſentia feci cum ſpiſſamento Vitri Saturni, quod pòſt violentam deſtillationem omnem ſpiritum & oleum attrahit, aut omnem Mercurium & 🜍, & totâ ♌tâ liquata. Spiſſamentum hoc, quod remanet terra ſolummodò flaveſcens, accenditur, ſi aëri exponatur &c.

IV. Ex alia Epiſtola ſcripta ad P. B. Gratianopolin è Pariſ. 8. Octobr. 1658.

Legi apud *Dn. Cancellarium* & *Dn. de Mommor* & vidi apud has maximè Illuſtres Perſonas hujus ſeculi veſtras Theſes, qui illas maximè extollebant. Delectabar, quod ibidem invenirem cauſam *lachrymarum vitrearum*, quæ mihi videbatur valdè veritati conformis. Sed admiror incertitudinem humani ingenii, & diverſitatem ſententiarum, quæ poſſunt excogitari ad reſolvendum ſimile Problema. *D. Regnault* ſcripſit, quod hypotheſis *Dn. Patr. de S. Rigaut* ſit, quod aër obſtrictus in poris fuſi vitri circumventus per frigiditatem aëris ambientis, quando *Lachryma* refrigeſcit, ſeſe comprimat & relinquatur ligatus *tàm* in ipſis vacuis ſpatiis, quæ videntur in medio Lachrymæ, *quàm* in poris inſenſibilibus, qui ob continuationem ſecundum longitudinem colli *Lachrymarum* communicationem habent

 cum

cum grandioribus, adeò ut nihil aliud videantur eſſe, quàm tot ſerræ aut parvæ machinæ, quæ relaxantur cum violentia ſtatim quando libertatem nanciſcuntur ob fractionem minuti oſculi. In veſtro ſyſtemate *contraria* defenditur *opinio*, nimirùm quod aër in *lachryma* relictus ſit extraordinariô modô rarefactus, & plenus materiâ ſubtili, quod explicatur in ſeq. verbis : *Vitrum aggregatum & granulorum cineris & arenæ ſeſe contingentium exiguis facieculis : non puto tamen materiam aliquam diſſolventem vitro, de quo quærimus fuiſſe permixtam, ſed materiam ſubtilem intus valdè rarefactam deprehendi à cruſta vitri, quam aër ambiens expolit & durat ; conantur igitur intra vaſculi parietes, quaſi fornicis lapides ; non ita tamen, ut non valdè remaneat rarus & ſubtilis aër interior, in poris vitri ad cruſtam usque deliteſcens, unde ut in vulgari vacui experimento, ubi primùm aëri foris tenſo aditus patet, omnia diſſipantur. &c.* Vid. Weigel in der fortsetzung des himmels zeigers p. 71.

Et hæc de his Lachrymis hâc vice ſufficiant.

BENE-

BENEVOLO LECTORI
S. & O.

SIſtimus in Publicum mundi Theatrum Alterum EPHEMERIDUM GERMANICARUM MEDICO-PHISICARUM Tomum, ANNUM ſcilicet SECUNDUM Anni LXXI. integrâ Centuriâ Obſervationum *Primo* auctiorem, & plurium Excellentiſſ. Medicorum liberalitate locupletiorem; quin niſi jam ultima manus, propter nundinarum autumnalium adventum, imponenda fuiſſet, pluribus aliis ſerius aliquantulum transmiſſis cymmeliis rarioribus exornari potuiſſet quas *Excell.* Viri *Dn. D. Georg. Hieron. VELSCHIUS* Patritius & Clariſſimus Reip. *Auguſtan. Vindelicorum Medicus, Dn. D. Franc. BOUCHARD* deſignatus *Prof. Regius ab Hiſpano Rege è Veſontio Burgundiæ, Dn. D. Franc. Ferd.* ILLMER à Wartenberg *Prof. in Viennenſ.* Univerſitate, *Dn. D. Joh. Dan.* MAJOR *Prof. Anat. & Botan. è Chilonio Holſatiæ, Dn. L. Sigiſm. Graſſius, Dn. L. Chriſtian. Frider. GARMANNUS* aliique communicaverant, quæ omnia cum Bona Authorum Veniâ pro *Tertio* reſervantur anno aliis quæ pro LXXII. Anno exſpectantur, aſſociandæ APPENDICEM ad ANNUM I. cum *Indice* exhibuimus, ut in I. Anno pag. 343. promiſſorum fide nos liberemus, addita non minus *analecta* ſunt quædam & *Annotationes* pro *ſecundo Anno.*

Illuſtriſſ. Dn. *Franciſci REDI Novas* circa *VIPERAS obſervationes* latinitate donatas, more noſtrô conſuetô, ut aliquis *vel recentiſſimus vel exoticus Tractatus* ſub finem adderetur, annectere conſultum viſum fuit. Recentiſſimum hunc fœtum debemus *partim* prædicti *Dn.* REDI liberalitati, qui quod *Academiæ CURIOSORUM* maximopere faveat eundẽ, ut *ex Florentia* in *Curioſorum* manus delaberetur & latinâ civitate donaretur amicè conceſſit: partim *Rev. D. P. Adamo Adamando* KOCHANSKY è Soc. Jeſu Prof. Matheſ. Pragæ Viro Curioſiſſimo & apud Exteros magni nominis & famæ, qui ut hinc inde fida Fautorum & Eruditorum ſollicitatione curſum *Academiæ Curioſorum* ſtrenuè promovere tentat, ſic etiam hunc Redianum fœtum ex *Hetruria Pragâ* ſuſceptum *Vratislaviam* quantocyus transmiſit. Commovit autem *Ill. Dn.* REDI ad edendum Anno 1670. menſe Auguſt. in lingua Italica hunc *novum de VIPE-*

RIS:

RIS Tractatum, liber Pariſ. 1669. per *Dn. CHARAS* Gallicè ſcriptus, cum titulo : *Nova Experimenta de Viperis* continentia quandam deſcriptionem omnium viperæ partium, ejus veneni ſedem, atque hujus ſingulos effectus, unà cum remediis ſelectis, quæ ab experientiſſimis è viperis potuerunt extrahi, tum pro morſibus earum, quam pro aliis morbis curandis. Itaque *Ill. Dn. REDI* ſuam & Experimentorum ſuorum defenſionem ſuſcepit. Præmiſiſſemus *Dn. de CHARAS nova experimenta* in Latinum converſa, ſi Gallicum Exemplar ad manus fuiſſet, cum verò exemplar Anno 1670. Londini Anglicè verſum ſerius aliquantulum Vratislaviam delatum fuerit, ob Linguæ Anglicæ minus promtam notitiam tam citò Latinè transferri non potuit.

Subſequuntur interim Ill. Dn. *REDI experimenta circa guttulas & fila vitrea*, quæ ab aliis *lachrymæ vitreæ*, Gallis *larmes de verre*, vocantur, quorum bonam partem *Dn. D.* Montanani *in opuſculo* nuper edito cum titulo : *Speculationum Phyſico-Mathematicarum* Italice recenſuit ; quosdam tamen præcipue à num. 32. usque 38. & 40. noviſſimè ſaltem obſervatas, nec dum unquam impreſſas fuiſſe confirmavit prædictus Dn. P. Kochansky, unde manuſcriptum nobis libenter communicavit. Quid *Dn. D.* Rossetti de *guttulis his vitreis pulveriſabilibus* in Italia ſingulari tractatu ſit narraturus, impoſterum videbimus.

Recenſenda demum reſtant ex tenore legis XVIII. quorundam *Medicorum Fata*, qui licet nondum Collegæ fuerint, tamen partim Candidati Academiæ noſtræ, vel ad minimum Fautores fuerunt egregii : & ultimò concludendus Annus IIdus ſimplici *enarratione* quorundam rariorum librorum Phyſico-Medicorum, qui paucis ab hinc annis tàm extra quam intra Germaniam prodierunt, ut illi citius Eruditorum notitiam incurrerent. Hiſce contentus hâc vice vive BENEVOLE LECTOR, vale, & ſi his Germanorum laboribus publicæ utilitati deſtinatis faves, fideli & diligenti communicatione ad Collectores Ephemeridum Vratislaviam Sileſior. directâ, ſubſequentes ſingulis Annis Tomos continuandos locupletari nobiscum amicè perge. Fave & Vale.

OBIERUNT ex MEDICIS ACADEMIÆ CURIOSORUM PATRONIS.

ANNO M DC LXXI.

D. *JOHANNES WEPFERUS Medicus Scafhuſanus* in HELVETIA, qui ad *Primum Annum Obſervat. II.* communicaverat, plura additurus niſi morte præventus fuiſſet. De ejus obitu hæc notavit frater ipſius natu major *Exc. Joh. Jacob. WEPFERUS Phyſicus Scafhuſanus in Litt. 27. April. 1671. Vratislaviam* ad *D. Sachſ.* ſcriptis: Suſtulit Fratrem Chariſſimum Pleuritis ſæviſſima jam ante annum, dum peregrè aberat, tantaque morbi atrocitas fuerat, ut patrios lares attingere nequiverit, cum Bono DEO veram Patriam aditurus. *Et in aliis Litter. 24. Jun. 1671.* ſcriptis: In Scriniis fraternis non pauca hærent, quæ non oblivione perpetuâ ſepelienda jure meritôque citra fraternam indulgentiam novi: ipſi enim cordi erat non proletarie tractandi Artem noſtram, nec credulus omnium aſſentator erat: ipſa manu operi admotâ Naturæ arcana ſcrutabatur induſtriâ, abſit invidia verbo, incomparabili.

D. LAURENTIUS WOLFSTRIGEL Anatom. Prof. in Viennenſi Univerſitate paulò pòſt Sacris Academiæ Curioſorum initiandus, qui Primum & IIdum Annum aliquot Obſervationibus exornaverat. De cujus præmaturo obitu hæc perſcripſit Vratislaviam è Vienna Anno 1671. 12. Mart. *Dn. Georg. Sebaſtianus JUNG Med. D.* & *Academicus Curioſus* laborioſiſſimus: Anatomia noſtra præterita ſeptimana finem nacta eſt, quam *Exc. Dn. D. Wolfſtrigel* feliciter inceperat, aſt circa illius finem maturè nimis (proh dolor!) æternitate digniſſimus febri malignâ vitæ curſum quoque finivit, cujus viri omnium Scientiarum genere inſtructiſſimi, Linguæ Italicæ, Gallicæ, Hiſpanicæ, Latinæ, Græcæ ac patriæ peritiſſimi, Philoſophi ultra vulgus in via Carteſiana ingenioſiſſimi, Chymici expertiſſimi, Anatomici & Chirurgi præclariſſimi,

Botanici præſtantiſſimi, veri denique ac perfecti Medici immatura fata incluta noſtra Facultas Medica, tota hæc antiquiſſima Univerſitas, Litterati omnes, imò & Aula ipſa acerbè lugent. Qui magna olim Reip. Medicæ ſummè profutura meditabatur, nunc in pulvere dormit.

Dn. D. Joh. Caſp. FAUSIUS Archiater Electoralis Palatinus & Prof. Primarius in Heidelbergenſi Academia. De quo *Dn. D. Salomon. REISEL Hanov. Archiater in Litt.* ex *Hanovia* 1671. Menſe Majô Vratiſlav. miſſis: Hôc Annô initiô menſis April. ad plures abiit ſummô Medicorum luctu Exc. D. FAUSIUS Vir ſeptuagenariô major felicitate medendi celeberrimus. Is morte præventus antequam reſponſorias reddidiſſet ad privatas Academiæ Curioſorum Litteras, quæ ex ejus Litterario theſauro penuque longiſſimæ Experientiæ Liberalitatem ipſius exſpectaverat, quem pariter paulò pòſt morte ſubſecutus eſt *Dn. D. HEUXHOLDIUS Caſſellis in Haſſia Medicus* nominatiſſimus.

Enume-

Enumeratio LIBRORUM MEDICORUM *ac* PHYSICORUM, *aut eò ſpectantium, quorum in* TRANSACTIONIBUS ANGLICIS REG. SOC. *mentio fit, quorumque Summaria ibidem recenſentur.*

Ex Vol. 1. N. 2. p. 27. ROBERTI HOOKII *Micrographia*, ſive *Phyſiologicæ Deſcriptiones minutorum Corporum*, factæ per *Vitra Majorativa.* (Anglicè)

N. 3. p. 46. Roberti BOYLÆI *Hiſtoria* Experimentalis *Frigoris.* (Anglicè)

N. 4. p. 75. Richardi LOWERI, Diatribæ Thomæ Williſii Med. D. & Prof. Oxon. de Febribus Vindicatio. (Latinè)

N. 8. p. 145. ANONYMI Narratio de Conſtitutione LYNCEORUM, Academiæ Italicæ, & eorundem inſtituto & Statutis: [*Princeps CÆSIUS Caput illorum exſtitit, qui contendit conſtituere Societates Philoſophicas in omnibus Mundi partibus, & ſpeciatim in Africa & America; quô mediô deſideravit informari, de conſideratu dignis Naturæ Productionibus, quæ in illis partibus inveniuntur.*

N. 10. p. 173. Roberti BOYLÆI *Paradoxa Hydroſtatica* facta per nova Experimenta (maximam partem Phyſica & perſpicua). (Anglicè & deinceps in Latinam translata.)

p. 176. Nicolai STENONIS de Muſculis & Glandulis Obſervationum Specimen: cum duabus Epiſtolis Anatomicis. (Latinè)

p. 178. Regneri de GRAEFF de Succi Pancreatici natura & uſu, Exercitatio Anatomico-Medica.

N. 11. p. 191. Roberti BOYLÆI *Origo Formarum & Qualitatum*, illuſtrata conſiderationibus & Experimentis. (Latinè)

N. 12. p. 210. Thom. SYDENHAMI, Methodus curandi Febres propriis Obſervationibus ſuperſtructa. (Latinè)

p. 248. Dn. THEVENOTI curioſa itinera. Tom. III. (Gallicè)

N. 14. p. 251. De la CHAMBRE, de cauſis inundationis Nili, Diſcurſus, in quo probatur *Nitrum* eſſe cauſam inundationis. (Gallicè)

p. 254. Johannis SMITHII M. D. *Rex Salomon* Exemplar Longævitatis. (*ubi inter alia oſtenditur antiquitas circulationis Sanguinis.* (Anglicè)

N. 15. p. 262. Johannis ROSE, Reg. Majeſt. Hortulani VINETUM ANGLICUM vindicatum. (Anglicè)

N. 17. p. 304. Iſaaci VOSSII, de *Nili* & *aliorum Fluminum* Origine. (*contra Dn. de la Chambre.*)

p. 306. Dn. de CORDEMOY, *Differentia Corporis & Animæ.* (Gallicè)

N. 18. p. 324. Samuelis PARKERI A. M. *Tentamina Phyſico-Theologica* de DEO, ſive *Theologia Scholaſtica* ad normam Novæ & Reformatæ Philoſophiæ concinnata; & duobus Libris comprehenſa; *Quo cum altero, de DEI exiſtentia adverſus Atheos & Epicuros, ex ipſorummet principiis diſputatur: altero de ejusdem Eſſentia & Attributis; primò ſecundum Theologiam Ethnicam, deinde ſecundum Theologiam Chriſtianam diſſeritur: cum diſſertatione de Æternitate, &c.* (Latinè)

p. 325. Honorati FABRI Soc. JESU Theologi Tractatus duo; quorum prior eſt de *Generatione Animalium*, poſterior de *Homine.* (Lat.)

p. 327. Dn. de BOURGES Relatio de Itinere Epiſcopi Berytenſis per Turciam, Perſiam, Indias & Regnum Siam.

N. 20. p. 364. Chriſtophori MERRETI Med. D. & utriusque *Societatis Regiæ* Socii, *Pinax* rerum Naturalium *Britannicarum*, continens *Vegetabilia*, *Animalia* & *Foſſilia*, in hac Inſula reperta. (Latinè)

CUA-

p.365. GVARINI Placita Philoſophica.
p.366. Laurentii BELLINI *Organum guſtûs.*
N.22.p.392. Dn. CARTESII Tomus tertius Epiſtolarum. (Gallicè)
p.397. Gerhardi BLASII M. D. Anatome *Medullæ Spinalis* & *Nervorum* inde provenientium. (Latinè)
Vol.II.N.23. *p.429.* Dn. CHAPUZEAU hiſtoria *Gemmarum* & præcipuarum divitiarum Orientis & Occidentis. (Gallicè)
N.26.p.484. Athanaſii KIRCHERI *China illuſtrata.*
N.27.p.503. Thomæ SPRATI *Hiſtoria Societatis Regiæ* Londinenſis, ad promovendam Philoſophiam *Experimentalem.* (Anglicè)
p.508. Gvaltheri NEEDHAM M.D. *Diſquiſitio Anatomica de Formato Fœtu.* Londini in 8vo (Latinè)
p.516. Nicolai STENONIS *Elementorum Myologiæ* ſpecimen; ſive *Muſculi* deſcriptio Geometrica.
N.28.p.532. Roberti BOYLÆI *Liberæ Conſiderationes* circa *ſubordinatas formas.* (Anglicè)
p.534. Joh. SWAMMERDAMI M. D. Amſterod. de *Reſpiratione* & *uſu Pulmonum.*
p.535. Obſervationes factæ in *magno Piſce* & in *Leone*, diſſectis in Bibliotheca Regia Pariſiis, die 24. & 28. Jun. 1667. (Gallicè) in 4.
p.538. Juſti Fidi KLOBII D. hiſtoria Ambræ. 4. Witteb.
N.29.p.555. Franciſci TRAVAGINI Med. Veneti, *Synopſis Novæ Philoſophiæ & Medicinæ.* (Latinè)
N.30.p.576. Thomæ CORNELII Conſentini *Progymnasmata Phyſica*, in ſeptem Exercitationes diviſa, Sc. 1. de ratione Philoſophandi. 2. de rerum naturalium initiis. 3. de univerſitate 4. de Sole. 5. de generatione hominis. 6. de nutricatione. 7. de vita.
p.579. Dn. de LAUNAY *Tentamina Phyſica.* Liber primus. (Gallicè)
N.31.p.600. Thomæ WILLIS M.D. *Pathologiæ cerebri & nervoſi generis ſpecimen*; in quo agitur de *Morbis Convulſivis & Scorbuto.*
p.602. F. M. B. V. HELMONT. *Alphabetum Naturæ.* 1667.
N.32.p.626. Joh. Alponſi BORELLI de *vi Percuſſionis* tractatus. Bonon. in 4. 1667.

p.627. Nic. STENONIS *Muſculi deſcriptio Geometrica.* Flor. 4. 1667.

Vol. III. N. 33. p. 60. *ACADEMIÆ FLORENTINÆ del Cimento* dictæ, *Specimina Naturalium Experimentorum.* Florenz. Fol. 1667. (Italicè)

N. 34. p. W. SENGWERDI P. D. de *Tarantula* Tractatus, in quo præter ejus deſcriptionem, effectus veneni Tarantulæ, qui hactenus fuére occultis qualitatibus adſcripti, rationibus naturalibus deducuntur & illuſtrantur. Lugd. Batav. 1668. 12.

p. 663. Regneri de GRAEFF M. D. *Epiſtola de Virorum Organis generationi inſervientibus.* Lugd. Bat. in 12. A. 1668.

ibid. Johannis van HORNE M. D. Prodromus Obſervationum ſuarum circa *partes genitales* in utroque ſexu. Lugd. Bat. in 16. 1668.

N. 36. p. 715. Joh. GLANVILLII Progreſſus & incrementum Scientiarum inde à temporibus Ariſtotelis, in relatione quorundam maximè notabilium Experimentorum utiliſſimæ doctrinæ. Londin. ap. James Collins. (Anglicè)

Abrahami COULEI Angli, *ſex libri Plantarum,* Poëmate latinô conſcripti. Londin. 8vo impenſis Joh. Martyn.

N. 37. p. 736. Dn. de CORDEMOY, *Diſcurſus Phyſici de Sermone,* Pariſ. 12. (Gallicè)

Diſcurſus hi tranſlati in Anglicam, Londini proſtant ap. Joh. Martin. 12.

p. 740. Dn. SALNOVE, Venatio Regia. 4. Paris. (Gallicè)

N. 39. p. 779. Olai BORRICHII, Med. Reg. & in Acad. Hafn. Prof. Publ. de *Ortu* & *Progreſſu* Chimiæ Diſſertatio in 4to. Hafniæ 1668.

p. 787. Joh. Andr. GRABÆ M.D. Erfurtens. & Coll. Nat. Cur. Socii *Elaphographia* ſive Cervi deſcriptio Phyſico-Medico-Chymica. Jenæ 8vo 1668.

N. 40. p. 810. Renati CARTESII Epiſtolæ: Pars I. II. Londini 1668. 4. (Lat.)

Joh. Georg. TRUMPHII Saxonis M. Lic. Scrutinium Vitrioli. Jenæ 1667. 4.

p. 811. Franciſci de le BOE SYLVII, *Praxios* Medicæ Idea nova. L.1. Lugd. Bat. 12. 1667.

N. 41. p. 833. Joh. MAYOW. Tractatus duo, prior de *Reſpiratione*, alter de *Rachitide* Oxon. 1668. 8.

Diſcurſus concernens *Medicinam*, & varios *Abuſus* circa eam ap. Pharmacopolas. Lond. 1668. 8vo (Anglicè)

N. 42. p. 845. Roberti BOYLÆI Reg. Soc. Socii. *Continuatio novorum Experimentorum* Phyſico-Mechanicorum, concernentium levitatem & gravitatem Aeris, eorumque effectus. Pars I. Oxon. 1668. 4. (Angl.)

p. 850. W. SYMPSONI *Hydrologia Chymica*, ſive, Chymica Anatomia Scarbrugenſis & aliorum fontium ſalubrium in diſtrictu Eboracenſi. Lond. 1668. 8. (Angl.)

N. 44. p. 888. Marcelli MALPIGHII Philoſ. & Med. Bonon. de *Structura Viſcerum* Exercitatio Anatomica. Bonon. 1666. 4to.

Vol. IV. N. 45. p. 909. Richardi LOWERI M. D. Tractatus de *Corde*, item de *motu & colore Sangvinis*. Londin. 1669. 8. impenſis Jacobi Alleſtry.

N. 46. p. 934. Roberti MORISON Scoti Aberdonenſis *Præludia Botanica*. Londin. impenſ. Jac. Alleſtry. 1669. 8.

p. 935. Cl. SALMASII præfatio in librum de *Homonymis Hyles Jatricæ*: Ejusd. de Plinio Judicium. Divinione 1668. 4.

N. 47. p. 958. Wilhelmi HOLDER. D. D. & Socii Soc. Reg. *Elementa loquendi*: Specimen inquiſitionis in naturalem productionem litterarum, unà cum Appendice informandi perſonas mutas & ſurdas. Lond. 1669. 8. ap. Joh. Martyn.

N. 48. p. 972. Balthaſaris TELLEZ, Patr. Provincial. Soc. Jeſ. in Portugallia, *Hiſtoria Generalis Æthiopiæ*, &c. 1660. fol. (Portugallicè)

N. 49. p. 987. Marc. MALPIGHII Ph. & Med. Bonon. *Diſſertatio Epiſtolica* de *Bombyce* Regiæ Societati dicata, impreſſa Lond. ap. Joh. Martyn: & James Alleſtry, Typograph. Soc. Reg. 4.

p. 991. *Diſcriptio Anatomica Chamæleontis, Caſtoris, DROMEDARII, URSI & DORCADIS.* Pariſ. 1669. 4. (Ital.)

p. 999. Roberti WITTII M. D. *Reſponſio ad Hydrologiam Chymicam*

cam Wilhelmi Sympſoni. impreſſa ap. Joh. Martyn. 8. 1669. (Angl.)

N.50.p.1017. Georgi SINCLARI *ars nova & magna gravitatis.* Roterod. 4. 1669.

p.1018. Michaëlis LYSERI, Henrici à MONICHEN, Martini BOGDANI, Jacobi SEIDELII, Obſervationes Medicæ, è Muſéo Bartholini. Hafn. 8.

p.1019. Ottonis TACHENII *Hippocrates Chymicus.* Venet. 12.

p. 1021. Thomæ BARTHOLINI diſſertatio de *Cygni Anatome,* nunc aucta à Caſparo BARTHOLINO F. Hafn. 8vo Anno 1668.

N.51.p.1034. Nic. STENONIS diſcurſus ſuper Anatomiam Cerebri. Pariſ. 1669. 12. (Gall.)

p.1037. Dr. WITTII *Reſponſio* ad *Hydrologiam Chymicam* aucta. &c.

N.52.p.1058. Dn. CHARAS *Hiſtoria Naturalis Animalium, Plantarum & Mineralium,* ingredientium compoſitionem *Theriacæ Andromachi.* 12. Pariſ. (Gall.)

p.1069. Roberti BOYLÆI, Soc. Reg. Sodalis *quædam Philoſophica Tentamina;* & alii *Tractatus.*

N.53.p.1071. Joh. EVELYNI Equitis, Socii Reg. Soc. *Sylva* & *Pomona,* de novo impreſſa cum auctuario. Lond. in Fol.

N.54.p.1089. Nathanaëlis HIGHMORI de *Hyſterica & Hypochondriaca Paſſione* reſponſio Epiſtolaris ad Doct. *Willis* Med. Londinenſem. Lond. 1670. 4.

p. 1091. Dn. CHARAS nova experimenta de Viperis. Pariſ. 1669. 8. (Gallicè & Anglicè)

p.1094. Franciſci BAYLE D. M. A. Toluſani *Syſtema Generale Philoſophiæ.* 1669. in Fol.

Theodori KERCKRINGII D. M. *Spicilegium Anatomicum* continens Obſervationum Anatomicarum rariorum Centuriam unam, nec non *Oſteogeniam Fœtuum.* Amſtelod. 1670. 4.

N.56.p.1142. Malachiæ THRUSTONI M. D. de Reſpirationis uſu primario Diatriba; cui accedunt Animadverſiones à Cl. viro in eandem conſcripta, unà cum reſponſionibus Authoris.

ris. Lond. ap. Joh. Martyn. Typogr. Reg. Soc. ad inſigne Campanæ 1670. 8.

N.57 p.1175. Franciſci REDI, Academici Furfurarii (ſ. della Cruſca) Experimenta circa *Generationem Inſectorum.* Florentiæ 1668. 4. (Ital.)

p. 1176. Joh. ZWELFERI *Pharmacopœia Regia*, ſ. diſpenſatorium novum locupletatum & abſolutum, cum annexa *Mantiſſa* Spagyrica & gemino Diſcurſu Apologetico contra Otton. *Tachenium* & Franciſc. *Vernys.* 1668. Fol.

p. 1178. Thom. WILLIS M. D. Nat. Philoſ. Prof. Oxon. nec non Med. Coll. Londini & Soc. Reg. Sodalis, Affectionum quæ dicuntur Hyſtericæ & Hypochondriacæ Pathologia Spaſmodica, vindicata contra reſponſionem Epiſtolarem Nathanaëlis *Highmori* M. D. cui acceſſerunt Exercitationes Medico-Phyſicæ duæ I. de ſanguinis accenſione. II. de motu muſculari. Lond. ap. Jac. Alleſtry. 4.

N.58 p.1200. Joh. Sigiſm. ELSHOLTII Elect. Brandenb. Med. *Clyſmatica nova* ſive ratio in venam ſectam medicamenta immittendi. Colon. Brandenb. 1667. 8.

p. 1201. Nic. HOBOKENI *Anatomia Secundinæ humanæ.* Ultraj. 1669. 8.

p. 1194. Joh. Luv. GANSII M. D. *Coralliorum hiſtoria.* Francof. 1669. 12.

N.59. p.1057. Ludovici de BEAUFORT Pariſini Med. D. Coſmopœia Divina, ſ. Fabrica Mundi explicata. Lugd. Bat. 1656. 12.

p. 1053. Joh. AMERPOEL *Carteſius Moſaizans.* Leovvard. 1669. 12.

Hiſtoria Divina *Geneſeos Mundi* explicata & illuſtrata.

N.60. p.1085. Hermanni GRUBE M. D. Commentarius de modo *Simplicium Medicamentorum Facultates* cognoſcendi. Hafn. & Francof. 1669. 8.

p. 1086. Joh. Dan. MAJORIS Ph. & Med. D. *de Lacte Lunæ* diſſertatio Medica. Kilon. 1667. 4to.

N.61. p.2008. Wilhelmi CLARKII hiſtoria naturalis *Nitri* ſive Philoſophicus Diſcurſus de Natura, generatione, loco, & artifici-

ali extractione *Nitri*, cum ejus virtutibus & effectis. Lond. 1670. 8. (Angl.)

N.62.p.2032. Wilhelmi SYMPSONII Vindiciæ *Hydrologiæ Chymicæ.* Londin. 1670. (Angl.)

p.2034. Dn. FOURNEILLIS Diſcurſus pro vindicatione Carteſiani ſyſtematis: cui annectitur

Franciſci BAYLE *Syſtema* generale, ejusdem Philoſophiæ Carteſianæ. Londin.

N.63.p.2057. Roberti BOYLÆI Tractatus de *Coſmicis* rerum *Qualitatibus*; de Temperie ſubterranearum & ſubmarinarum regionum, & de fundo maris, unà cum introductione ad hiſtoriã *Qualitatum Particularum*. Oxon. 1670. 8. (Angl.)

p.2058. Joh. RAII M. A. & Soc. Reg. Sodalis Catalogus Plantarum Angliæ & Inſularum adjacentium, tum indigenas, tùm in agris paſſim cultas complectens. Lond. 1670. 12.

N.64.p.2074. Franciſci BAYLE D. Medici Diſſertationes Medicæ tres, 1. de cauſis fluxus menſtrui mulierum, 2. de Sympathia variarum corporis partium cum utero. 3. de uſu lactis ad Tabidos reficiendos, & de immediato corporis alimento. Toloſæ 1670. 4t.

p.2078. Joh. SWAMERDAMI *Hiſtoria generalis Inſectorum* Pars prima. Ultraj. 1669. 4t. (Belgicè)

p.2081. Franciſci Joſephi BURRHI Epiſtolæ duæ ad *Thomam Bartholinum*. Hafn. 1669. 4t.

N.65.p.2105. J.B. du HAMEL Eccleſ. Bajocenſ. Cancellarii, de *corporum affectionibus* cùm *manifeſtis*, tùm *occultis* libri duo: Seu promotæ per Experimenta Philoſophiæ Specimẽ. Pariſ. 1670. 12.

p.2007. Franciſci Wilhelmi Lib. Baronis de NULAND Elementa Phyſica, ſ. nova Philoſophiæ Principia, ubi Carteſianorum principiorum falſitas oſtenditur, ipſiusque errores ac paralogiſmi ad oculum demonſtrantur ac refutantur. Hagæ Com. 1669. 12.

p.2012. Petri M. CAVINA, Conjecturæ Phyſico-Aſtronomicæ de Natura Univerſi. Florentiæ 1669. 4t.

p.2013. *Demonſtrationes* Phyſico-Mathematicæ ſeptem Propoſitionum promiſſarum à Donato ROSETTI. Florentiæ 1668. 4t. (Ital.)

N.66.p.2034. Roberi BOYLE Nobilis Angli è Soc. Reg. Origo Formarum & Qualitatum, juxta Philoſophiam Corpuſcularem conſiderationibus & experimentis illuſtrata. Oxon. 1669. 12. (ex Angl. Latinè redd.)

Johannis WEBSTERI Medicinæ & Chirurgiæ Practici *Metallographia* ſeu Hiſtoria Metallorum. Londin. 1670. 4t. (Angl.)

p. 2036. Franciſci REDI Epiſtola de quibusdam Oppoſitionibus ſuis Obſervationibus circa viperas objectis. Florentiæ 1670. 4. (Ital.)

N.67.p.2052. Roberti BOYLE Tractatus de inventione *Admirabilis Rarefactionis Aëris* (etiam absque calore :) Novæ Obſervationes circa *durationem* ſcaturiginis *aëris* : Nova Experimenta *condenſationem aëris* per intenſum frigus concernentia, & ejus compreſſionem ſine Mechanicis machinis, atque admirabiliter differentem extenſionem ejusdem quantitatis aëris rarefacti & compreſſi. Lond. ap. Herringman. 1670. 4t. (Angl.)

p. 2057. Honorati FABRI Soc. J. *Dialogi Phyſici*, quorum *primus* de lumine, *ſecundus* & *tertius* de vi percuſſionis & motu; *Quartus* de humoris Elevatione per canaliculum ; *Quintus* & *ſextus* de variis ſelectis. Lug. Gall. 1669. 8vo.

p. 2058. Antonii MOLINETTI Ph. & Med. Veneti &c. *Diſſertationes Anatomicæ* & *Pathologicæ de Senſibus* & eorum organis. Patav. 1669. 4t.

N.68.p.2077. ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM *Miſcellanea* Curioſa *Medico-PHYSICA.* Lipſ. 1670. 4to.

p. 2082. Honorati FABRI S. I. *Phyſica* in decem *Tractatus diſtributa.* Lugd. Gall. 1669. in 4to.

N.69.p.2087. P. Franciſci LANÆ Soc. J. *Prodromus* ſ. Specimen quarundam novarum inventionum, præmiſſum *Arti Magiſtræ.* Breſc. 1670. 4. (Ital.)

p. 2116. Heinrici MEIBOMII de *Cereviſiis* potibusque & ebriaminibus extra vinum aliis, *Commentarius* , annexô libellô *Turnebi* de Vino. Helmſtad. 1668. 4to.

LIBRI noviſſimè in ITALIA editi aut propediem edendi ex communicatione Rev. Dn. P. Adami Adamandi KOCHANSKY.

D. MONTANI Contemplationes Phyſico-Mathematicæ Italicè.

Laurentii BELLINI, de *motu Cordis*.

ROSSETTI Diſſertatio de *Guttis pulveriſabilibus*, cui acceſſit Epiſtola Reſponſoria ad cenſuras Rever. Patr. Honorati FABRI contra librum Autoris de vi Percuſſionis.

Franciſci REDI Epiſtola de Lapide Serpentis Pileati: cujus titulus: Eſperienze intorno a varie coſe naturali che ciſon portate dall' Indie, dedicate ad P. Athanaſ. *Kircher*. i. e. Experientiæ circa varias res Naturales, quæ ſunt allatæ ex Indiis.

BORELLI de *motionibus naturalibus*, à gravitate pendentibus, ubi promittit alium Tractatum de *motibus animalium*.

MARCHETTI Exercitationes Mechanicæ, & alius Liber de Reſiſtentia Solidorum.

IMPERATI Hiſtoria Naturalis. Italicè.

ZANONI Herbæ nondum deſcriptæ circa Bononiam.

RAriorib*us* *Scriptis Phyſico-Mathematicis* annumerare liceat Ampliſſ. & Conſultiſſimi Viri Dn. OTHONIS à Güricke Conſiliar. Sereniſſ. Elector Brandenb. & Conſulis Magdeb. Spectatiſſ. Novi-Germanorū Archimedis (qui in Muſei ſui microcoſmo ſtupendis machinis dimetitur Macrocoſmi ſpectacula) *Rariſſimum Librum* de VACUO SPATIO tot Principum, Magnatum, & Eruditorū votis expetitum, qui propediem apud Dn. Joh. Janſonium de Waesberge Amſtelodami

lucem

lucem videbit publicam. Interim quæ Promulſidis locô ACADEMIÆ GERMANICÆ *Naturæ-Curioſorum* communicata fuerunt, non ingratum B. L. futurum arbitramur, ſi ea quoque hîc ſubjungantur. Ita autem prædictus laudatiſſimus Dn. GüRICKE Litter. 1671. 7. Jul. ad *D. Sachſium* Magdeburgo-Vratislaviam ſcriptis: *Miſeram olim ad petitum Rev. P. Schotti ipſi Extractum quoddam unà cum globuli præparatione, cujus inibi mentio facta fuerat, ſed dum dimidiô ab eo tempore annô vivis exceſſiſſet, & longô pòſt tempore demum prodiret Liber, in quo Experimenta mea ſeſe editurum promiſerat, Extractum illud unà cum dicta præparatione invenire non potui, nec licet apud Academiam Herbipolitanam inquiſiviſſem, quorſum communicata devenerint, reſcire potui. An ergo Extractum hocce, Veſtro Publico Naturæ Templo affigendum cenſeatis ignoro, illud ſiquidem in majori opere plurimis inſervit laboribus; unde ſi veſtris Ephemeridibus inſereretur, impoſterum ipſam globuli præparationem transmitterem.* Hactenus Dn. GüRICKE. Præmittimus itaque INDICEM Librorum & Capitum totius Operis ab ipſo communicatum, inſeruimus nominatum Extractum, impoſterum ubi & ab Authore impetrata fuerit, ipſius Globi præparationem ſubjuncturi.

OTTONIS de GUERICKE EXPERIMENTUM NOVUM (dictum) MAGDEBURGICUM DE VACUO SPATIO In Septem Libros diſtributum.

*** *** ***

LIBER PRIMUS.

De Mundo ejusque Syſtemate, ſecundum communiores Philoſophorum ſententias.

Cap.

1. QUid Mundus ſit, quidve communiter ſub nomine Mundi contineatur.
2. De Motu ſtellarum, tàm errantium ſeu Planetarum, quàm non errantium ſeu fixarum.
3. De Antiquorum duplici Syſtemate, vel ex ſuppoſita terræ quiete, vel Suppoſito iſtius motu.
4. Continet brevem Syſtematis Mundi deſcriptionem, ſecundum Ptolemæi hypotheſin, ſuppoſitâ Telluris quiete.
5. De Syſtemate Mundi Pythagorico ſecundum Copernicum, in quo Sol ponitur pro centro hujus Mundi.
6. De motu Terræ diurno & Annuo ſecundum Copernicum.
7. Continens objectiones contra hoc Copernicanum Syſtema, tàm Aſtronomorum, quàm Phyſicorum.

8. Con-

8. Continet Objectiones quæ ex Scriptura ſacra contra Copernicanum Syſtema adferuntur, earumque reſolutiones.
9. De Syſtemate Mundi ſecundum Tychonem de Brahe, nobilem Danum; in quo Terra collocatur in centro Mundi, Sol autem in centro Planetarum (exceptâ Lunâ) ſecum illos vehens.
10. De Syſtemate alio, in quo Terra collocatur in centro Mundi, Terræque attribuitur Motus circa proprium axem ſpatiô 24. horarum.
11. De Emendato ac perfectiori Syſtemate Mundi Copernicano.
12. De Sole. Cap. 13. De Maculis Solis.
14. De Mercurio. Cap. 15. De Venere.
16. De Terra & Luna. Cap. 17. De Marte.
18. De Jove. Cap. 19. De Saturno & Planetis in genere.
20. De diſtantiis Aſtrorum in genere.
21. De diſtantia Lunæ à Terra.
22. De magnitutine Lunæ.
23. De Solis diſtantia à Terra.
24. De Solis magnitudine.
25. De Planetarum diſtantiis à Terra, eorumque magnitudinibus.
26. De Stellarum fixarum altitudine ſeu diſtantia à Terra noſtra, ſecundum Ptolemaicos & Ariſtotelicos.
27. De Stellarum fixarum altitudine ſeu diſtantia à Terra ſecundum Tychonicos.
28. De Stellarum diſtantia ſecundum Pythagoreos ſeu Copernicanos, Solem collocantes in medio Mundi.
29. De Stellarum fixarum numero & earum hôc ſeculô per Tubos opticos aperta innumerabili multitudine.
30. De Stellarum fixarum magnitudine.
31. De Cœlo ſeu Cœlis, ut & de æthere, ac materia Cœleſti.
32. De Firmamento & quid ſupra illud, in Sacris Literis.
33. De Cœlo Empyreo.
34. An extra hunc Mundum alii vel plures ſint Mundi, & utrum ſint incerto numero vel innumerabiles?
35. De ſpatio imaginario extra Mundum.

LIBER SECUNDUS.
De Spatio Vacuo.

Cap.
1. Quâ cauſâ Auctor adductus ſit ad inquirendum Vacuum.
2. De Loco. Cap. 3. De Vacuo. Cap. 4. De Spatio.
5. De Spatio intermedio, inter Corpora Mundana, quod communiter Cœlum vocatur.
6. An Spatium ſeu Univerſale illud omnium rerum vas vel continens ſit finitum vel infinitum.
7. De eo quod eſt & quod non eſt.
8. An Spatium ſit creatum vel increatum aliquid.
9. De Infinito. Cap. 10. De Numero.
11. De Cœlo quod vocatur locus beatorum.
12. De Maximo & Minimo.

LIBER TERTIUS.
De Propriis Experimentis.

Cap.
1. De Aëre ejusque origine, natura & qualitatibus.
2. De primo Experimento Vacui, per extractionem aquæ.
3. De Secundo Experimento per aëris extractionem, comparandi Vacuum.
4. De Conſtructione Singularis alicujus Machinæ, pro efficiendo Vacuo.
5. De Tertio Experimento pro demonſtratione Vacui.
6. De Quarto Experimento Vacui, Aquam ſcil. è Vaſe vitreo extrahendi.
7. De Quinto & accuratiori modo Vacuum exhibendi.
8. De Sexto Experimento Vacuum & quidem Summum comparandi.
9. An Vacuum ſit in rerum natura, vel non?
10. Experimenta de Odore & fermentatione.

11. Ex-

11. Experimentum, quo Nubes ac ventus, coloresque Iridis poſſunt in vitris excitari.
12. De Igne in Vacuo.
13. Experimentum de conſumptione aëris per ignem.
14. De Lumine in Vacuo. Cap. 15. De Sono in Vacuo.
16. Experimenta de Animalibus in Vacuo.
17. De Machinæ alicujus Hydraulico pneumaticæ conſtructione, quæ non ſolum multarum inventionum occaſionem præbet, ſed etiam in Muſeo recreationis animi cauſa conſervari poteſt.
18. De Uſu & operationibus hujus præcedentis Machinæ.
19. De Novo aliquo, occaſione hujus Machinæ, invento, aëris gravitatem ſuper Terra indicante.
20. De Aliis hujusmodi Experimentis gravitatem aëris ſuper tellure, ut & Terminum extenſionis Vacui fugæ, demonſtrantibus.
21. De Aëris ponderatione.
22. De Cylindri aërei gravitate, pro cujuslibet Cylindri capacitate, invenienda.
23. Experimentum, per aëris gravitatem, duas Phialas ita conjungendi, ut à 16. Equis vix diſtrahi poſſint.
24. Aliud ad hæc Experimentum, quô phialæ, quæ non ab Equis 30, 40, 50, &c. flatu autem disjungi poſſunt.
25. Aliud Experimentum Lances ſeu phialas prædictas, pondere divellendi.
26. Aliud Experimentum, quid nimirum aëris gravitas operari poſſit, comprimendo ſcil. & frangendo omnia vaſa.
27. De Vaſe Vitreo plures quam viginti vel 30. aut 40. &c. homines robuſtos attrahere valente.
28. Experimentum Ingens pondus elevandi.
29. Experimentum novi & antea nunquam uſitati ſclopeti.
30. Experimenta quibus variatio gravitatis aëris pro diverſa altitudine indicatur.
31. Experimenta variationem Gravitatis aëris pro diverſo tempore indicantia.
32. De Cauſa ſuctionis.
33. Experimenta de Aëris Dilatione & Condenſatione ſeu Compreſſione.

34. Experimentum pro demonſtrando Vacuo per Argenti vivi è Tubo vitreo ſuperius clauſo, deſcenſum.
35. Continens objectiones communiores contra Vacuum, earumque reſolutiones.
36. R.R. Patrum Kircheri & Zuchii Romæ, ut & P. Cornæi in Herbipolenſi Univerſitate Profeſſoris, Judicia, de Experimentis Magdeburgicis.
37. Thermometrum novum Magdeburgicum dictum.

LIBER QUARTUS.

De Virtutibus Mundanis & aliis rebus inde dependentibus.

Cap.

1. De Virtutibus Mundanis in Genere.
2. De Virtute incorporea Telluris, quæ dicitur impulſiva.
3. De Natura & Qualitatibus virtutis impulſivæ.
4. Experimentum de Globulo in aqua liberè ſuſpenſo.
5. De Virtute Conſervativa Terræ.
6. De Virtute Expulſiva Telluris.
7. De Virtute dirigente Telluris.
8. De Differentia inter Virtutem Terræ Conſervativam & Directivam.
9. De Virtute Vertente.
10. De Virtute ſonante & reſonante.
11. De Virtute Calefaciente.
12. De Virtute Lucente & Colorante.
13. De Natura & qualitate viſus.
14. De Differentia Aſpectus inter Aſtra valdè remota & non valdè remota.
15. De Experimento, quô virtutes enumeratæ per attritum in globo Sulphureo excitari poſſint.

I. Quo VIRTUTEM CONSERVATIVAM in hoc globo demonſtres, illum beneficiô axis ejus ſuper duo fulcra a. b. in Machinula a b c d, à baſi palmum altum, ſtatuas & omnis generis fruſtulis, ceu

ceu foliolis auri, argenti, chartæ, lupuli, vel aliis radimentis ſubſtratis, palpando palmâ ſatis ſiccâ tangas, ut ſic bis vel ter &c. atteratur ſeu perſtringatur, tunc fragmenta hæc attrahet: & in axe verſatur ſecum rapiet. Quô tibi modô, globus terrenus quaſi ob oculos ponitur, qui omnia animalia & alia, quæ in ſuperficie ejus exſtant attrahendo ſuſtinet & motu ſuô viginti quatuor horis diurnô ſecum circumducit.

Ita hic globus guttis aquarum propius admotus illas tumeſcentes & turgeſcentes facit; pariter aërem & fumum attrahit &c.

Ex quibus perſpiciendum, ejusmodi virtutum in Tellure ad ſui conſervationem exiſtere, quæ etiam per attritum, in ſingulari corpore habili, videlicet, hôc Globô, excitari poſſit, ut in eo plus quàm Terra ipſa operetur (quicquid enim hic globus attrahit, veluti Terræ eripit vel ei detrahit). unde apud antiquos notus fuit *Lapis*, attractricem & expultricem virtutem habens, de quo in Lib. 5. c. 4.

II. VIRTUS etiam EXPULSIVA in hoc Globo evidenter videnda (dum ſc. ex Machinula ad manus ſumatur & dicto modo palmâ ſiccâ atteratur ſeu perſtringatur) attrahit enim non ſolùm, ſed & ejusmodi corpuſcula (pro temperiei diverſitate) à ſe iterum propellit, nec priùs recipit, quàm aliud corpus attigerint. Hæc virtus autem in plumis mollioribus & levioribus omnium optimè cognoſcenda eſt (quia in terram non eò citius cadunt, quàm alia fruſtula,) exinde illæ ſurſum propulſæ, in orbe virtutis hujus Globi pendulæ, diutius ſuſtineri & ſic cum Globo, eò, quô velis in toto conclavi circumagi poſſunt.

Circa quod præterea notanda ſunt, 1. ejusmodi plumam molliorem, cùm in Globo, tùm in aëre ſeſe extendere & vividam quodammodo præſtare; itaque omne quod propius exſiſtit, aut lubenter attrahere, aut ſi non valeat, ei ſe ipſam applicare. Ideo ſummitatibus rerum quarumlibet oppoſitarum (ſi ratione commemoratâ in conclavi circumagatur) appellere &, quò alicujus naſo adhæreat, efficere poſſe. Sed ſi quis ſuper menſam ſtatuat candelam ardentem ac eidem hanc plumam (palmô circiter remotiorem) adigat, ad Globum usque ſubitò recedit atque penes illum quaſi præſidium quærit: Aliàs hic Globus plumam plerumque haut recipit, priusquam aliis rebus adhæſerit. 2. Eandem partem ſeu faciem plumæ, qua à Globo ſemel ſuſceptâ ac ab illo iterum propulſa eſt, etiam in orbe virtutis immutatam conſervari, ita quidem,

ut ſi quis Globum ſupra plumam ducat, hæc in aere ſe invertat, & eâdem facie globum ſemper reſpiciat (Num eâdem cauſâ fiat, ut Luna eandem faciem ad terram ſemper advertat, & procul dubio in Orbe virtutis Terræ, ſic ab ea repellatur, ibique teneatur, de eo aliquid infra Lib. 5. c. 20. dicemus). 3. Plumam, ſi in Globo ramulos ſuos explicare cœperit & digitum aut aliud quid ei obtendas, huic, advolare ac recedere Globum verſus, idque aliquoties reiterare: ſi verò filum lineum plumæ opponas, omnia illius bracchiola Globo prorſus adjungi ac diutius ſic ea applicata quaſi mortua jacere, donec ſe iterum erigant & extendant. Ad eundem modum hæc pluma ab igne adeò metuit, ut ſi ſe ita explicet eidem verò flamma candelæ admoveatur, in Globum ſe rejiciat. 4. Si filum lineum ſuperne appenſum usque ad Globum fermè demittas, digitôque vel aliâ re attingere tentes, filum cedere, atque digitum appropinquantem haut ferre. 5. Filum lineum, ſi acumini ligni acuminati inque menſa vel ſcamno firmati inhæreſcere facias, atque filum ulnâ longius demittas, ita quidem, ut infra ibi aliud quid, ſpatiô pollicari remotiùs, attingere poſſit (quoties ſc. Globus excitatus, ſummitati hujus ligni admoveatur) inferius fili cum juxta oppoſito conjungi. Quo ad oculos demonſtrandum, hanc virtutem in filo lineo usque ad partes infimas ſe extendiſſe, dum hoc aut attrahit, aut ſe ipſum alligat. 6. Hunc Globum ſi in machinula intermediô axe ſuô, eâ ratione ſuſpendatur, ut in illo verſari poſſit, atque more conſuetô palmâ excitetur, plumaque mollior ſupponatur, hanc multoties attrahere atque in quemvis proximum ſibi ſubſtratum locum à ſe circumcirca repellere, idque per aliquot horas continuare. 7. Sæpius accidere, ut brachiola plumæ (cum ſc. pluma, globô excitatô, incumbens ſe explicat) ſe illi, quod obtenditur, ſponte applicent, imò ſubitò etiam reprimant & incurvent, atque ſic eam antipathiam, quam ipſa, aut Globus ipſe erga id tunc temporis fovens, declarent: Pari ratione evenire, ut ex ſparſi dicti ramuli, ſi eos digitis apprehendere coneris, ſe attingi detrectent, ſeſeque reflectant ac incurvantes ſe, Globo applicent.

16. De aliis adhæc virtutibus corporeis & in corporeis.

LIBER

LIBER QVINTUS.

De Terraqueo globo ejusque Socia quæ vocatur Luna.

Cap.
1. De Terraqueo globo ſive Tellure, ejusque magnitudine.
2. De Comparatione Terraquei noſtri globi cum Magnitudine Mundi noſtri Planetarii.
3. Telluris globus, ſicut neque externè, ſic neque internè, eſt inutile ſive mortuum corpus.
4. De Telluris Anima. Cap. 5. De Mari, & æſtu Maris.
6. Aëre circa Tellurem, & igne Elementari credito.
7. De altitudine aëris circa Tellurem.
8. Obſervatio quædam à Davide Frölichio in monte Carpato Hungariæ inſtituta, quod non parum facere videtur ad judicium de aëris altitudine & regionum ejus conſtitutione ferendum.
9. De Diviſione Aëris in regiones.
10. De Aëris refractione & ex inde ſequenti Aſtrorum variabili apparentia, tum loci, tum Magnitudinis.
11. De Eccentricitate Solis & Lunæ.
12. De Motu ſeu circumgyratione Aëris.
13. Terraqueus globus non quieſcit in aëre.
14. Terraqueus globus non eſt in medio Mundi.
15. De Telluris Motu.
16. De Telluris Latione.
17. De Luna.
18. De Aſpectu Lunæ & ejus Maculis.
19. De Lunæ Latione.
20. De Lunæ motu.
21. De conjunctione Lunæ cum Terraqueo noſtro Globo.
22. De Lunæ diſtantia & Magnitudine.
23. An in Luna ſint Animalia.
24. De Eclipſibus.
25. De Telluris interitu.

Appendix ad hunc Librum de Cometis.

LIBER SEXTUS.

De Vero Mundi noſtri Syſtemate Planetario.

Cap.
1. De Mundo quid ſit, quidve in hoc Tractatu ſub nomine Mundi contineatur.
2. Quomodo Mundus ſit unum corpus, & inde unicus Mundus nominandus.
3. De Mundi Latione.
4. De Mundi motu ſecundum Peripateticos.
5. De Mundi motu ſecundum Tychonicos.
6. De Mundi motu ſecundum Autoris & partim quorundam aliorum ſententiam.
7. De Corporibus Mundanis.
8. De Sole ſecundum Autoris ſententiam.
9. De Solis diſtantia à Terra & Magnitudine.
10. De Stellis errantibus ſeu Planetis.
11. De Latione Planetarum.
12. De Motu Planetarum.
13. De Planetarum Diſtantiis.
14. De Magnitudine Planetarum.
15. An in Planetis ſint Animalia?
16. De Vero Syſtemate hujus Mundi.
17. De Eo quod finit hunc Mundum.

LIBER SEPTIMUS.

De Stellis Fixis & Eo quod finit Eas.

Cap.
1. De Diſtantia Fixarum, vel à Tellure noſtra vel potius à Sole.
2. De Magnitudine ac multitudine Stellarum.
3. De Stellis Fixis, quid nimirum ſint.
4. Continens Pat. Kircheri ſententiam de Stellis Fixis, cum noſtris Annotationibus.
5. De Fine ſeu ultimo termino Stellarum.

Cata-

Catalogus Diverſorum Librorum Phyſico-Medicorum ab Anno 1665. *uſque adhunc præſentem Annum paſſim editorum.*

1. ALexandri MAUROCORDATI Conſtantinopolitani, Ph. & Med. D. *Pneumaticum Inſtrumentum circulandi Sanguinis,* ſive de motu & uſu *Pulmonum* Diſſertatio Philoſophico-Medica. Francof. ap. Thom. Matth. Götz. 1665. 12. & Bonon. 1664.
2. Franciſci BACONIS de Verulamio Baronis, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, *Opera omnia,* quæ exſtant, unô volumine comprehenſa cum Indice rerum & verborum, & præfixa *Autoris vita.* Francof. 1665. in fol.
3. Laurentii BELLINI *Exercitatio* Anatomica de *Structura & uſu Renum:* addidit ei Renum monſtroſorum exempla Gerhardus *Blaſius* M. D. & Prof. P. Amſtelodam. 1665. 12.
4. HIPPOCRATIS Opera Græcè & Latinè edita & ad omnes alias editiones accommodata, induſtriâ & diligentiâ Joh. Antonid. van der LINDEN. Vol. II. Lugd. Batav. 1665. 8vo.
5. Joh. Dan. MAJORIS Ph. & M. D. Prof. Anat. & Botan. Kilon. nec non Archiatri Epiſcopi Eitingenſis & Academici S. R. I. Nat. Curioſ. *Diſſertatio Botanica* de Planta monſtroſa Gottorpienſi menſis Junii 1665. ubi quædam de *Coaleſcentia* Stirpium, de *Circulatione* Succi Nutritii per easdem &c. Slesvvig. 1665. 4.
6. D. Joh. Theod. SCHENCKI Theor. Prof. Publ. Marathrologia ſ. Diſſertatio de Fœniculo. Jenæ 1665.
7. Joh. Laurent. BAUSCHII M. D. Phyſ. Svinfurtenſ. Acad. S.R.I. Nat. Curioſ. Præſidis, *Schediaſmata* bina Curioſa de *Lapide Hæmatite & Ætite* ad mentem Acad. Nat. Cur. congeſta. Lipſ. 1665. 8vo.
8. Laurentii GIESELERI, Oſterodenſis M. D. & Phyſ. Brunſvic. *Diſſertatio* Philologico-Medica de *Pinguedine.* Brunſv. 1665. 4.
9. Philippi Jacobi SACHS à Levvenheimb, Ph. & M. D. Acad. N. C. S. R.

S. R. I. Phoſphori & p. t. Adjuncti, γαμμαρολογία ſ. Cancrorum *Conſideratio* Phyſico-Philologico-Hiſtorico-Medico-Chymica, in qua præter Gammarorum ſingularem naturam, indolem & multivarium uſum, non minùs reliquorum cruſtatorum inſtituitur tractatio ad normam Colleg. Nat. Curioſ. Francof. & Lipſ. 1665.

10. Simonis PAULLI, Medici Regii, ac Prælati Aarhuſienſis Commentarius de *abuſu Tabaci* Americanorum Veteri & *Herbæ Theè* Aſiaticorum in Europa novo, quæ ipſiſſima eſt *Chamæleagnos Dodonæi*, aliàs, *Myrtus Brabantica*, Germanicè Poſt &c. dicta, cum figuris æneis utenſilia quædam Chinenſium repræſentantibus. Argentorati ap. Autoris Fil. 1665. 4to.

11. Thomæ BARTHOLINI Decani, Regii Archiatri & Prof. Honorarii de *Cometa*, *Conſilium* Medicum. 1665. 8vo.

12. Michaëlis LYSERI *Culter Anatomicus* ſ. Methodus brevis artificioſè & compendioſè ſecandi humana Cadavera. Hafn. 1665. Edit. ſecunda.

13. Joh. Danielis MAJORIS Ph. & Med. D. Prof. Anat. & Botan. Kilonienſ. nec non Archiatri Epiſcopi Eitingenſis & Academici S. R. I. Natur. Curioſ. *Diſſertatio* de Fortuna Medici ſolenniter habita, Kilonii 1666. 4to.

14. Ejusdem de Febre Artificiali. Kilon. 1666.

15. Ejusdem Hiſtoria Anatomiæ Kilonienſis, ad Sereniſſimum *Chriſtianum Albertum*, Cimbriæ Ducem, Academiæ Kilonienſ. Fundatorem: cum Catalogo ab Autore editorum & edendorum Librorum. Kilon. 1666. Fol.

16. Dn. Michaëlis ETMULLERI Diſſertatio de Morſu Viperæ. Lipſ. 1666.

17. Joh. Sigism. ELSHOLZ. Hiſtoria Steatomatis feliciter curati. Colon. Brandenb. 1666.

18. Joh. Laurent. BAUSCHII Med. D. Phyſ. Svinfurtenſ. Acad. S. R. I. Nat. Curioſ. Præſidis, Schediaſma Curioſum de *Unicornu foſſili* exſtat cum Joh. Mich. *Febr* Anchora Sacra. Jenæ 1666. 8vo.

19. Michaëlis FEHR M. D. Phyſ. Svinfurt. & Acad. Nat. Cur. S. R. I. p. t. Præſidis *Anchora Sacra*, vel, Scorzonera ad normam & formam Coll. Nat. C. elaborata. Jenæ 1666. 8vo.

20. Thomæ BARTHOLINI Decani, Reg. Archiatri, & Prof. Honorarii

Hepatis

Hepatis exautorati deſperata cauſa cum præcipuis Europæ Medicis concertatio. Hafn. 1666. 8vo.

21. Petri BORELLI Hortus ſ. *armamentarium Simplicium*, Mineralium, Plantarum & Animalium ad artem Medicam utilium, cum brevi eorum Etymologiâ, deſcriptione, loco, temperie, & viribus. Caſtris. 1666.

22. Bernhardi SWALVE *Pancreas Pancrene*, ſ. Pancreatis & ſucci ex eo profluentis commentum ſuccinctum. Amſtel. 1667. 12.

23. Danielis PUCRARII in Genevenſi Acad. Phil. Prof. & Med. D. *reſponſio* (ad Jacob. Holſtii Diſſert. de Flamm. Cordis) de Carnibus Lucentibus, exſtat cum Epiſtola Thom. *Bartholini* de Flammula Cordis. Hafn. 1667. 8vo.

24. Gverneri ROLFINCII Ph. & Med. D. ac Prof. P. de *Purgantibus Vegetabilibus* Liber Sectionibus XV. abſolutus. Jenæ 1667. 4t.

25. Hieronymi BARBATI Patavini *Diſſertatio* de *Sanguine* & ejus *Sero*, in qua præter varia lectu digniſſima *Conringii*, *Lindeni* & *Bartholini* circa Sangvificationem opiniones, *Stenoniana* Sanguinis dealbatio, *Williſii* Succi Nervorum vis, *Regii* transitus Chyli ad Lienem, *Liceti* nutritio Embryonis, *Wartboni* & *Charletonis* Lactis expoſitio, *Harvei* Seminis maſculini retentio rejecta, *Mœbii* Spirituum animalium materia, & alia Clariſſimorum *Neotericorum* prolata doctè & politè exponuntur. Francof. ad Mœn. 1667. 12.

26. Theodori ALDES Angli Diſſertatio Epiſtolica contra D. Gulielm. *Harveum* interpolata, & tribus Anatomicis Obſervationibus auctior reddita, qua unus atque alter error, quem is in Libro aureo de Generatione Animalium commiſit, detegitur. Amſtelod. 1667. 12.

27. Johannis ab ANGELIS Vindiciæ Diſſertationis ab *Aldes*. Amſtelod. 1667. 12.

28. Michaëlis FEHR Med. D. *Hiera Piera*, vel de *Abſinthio* Analecta ad normam Colleg. Nat. Cur. ſelecta. Lipſ. 1667. 8vo.

29. Simonis PAULLI, Regii Medici, ac Prælati Aarhuſienſis, *Quadripartitum Botanicum*, ex Veterum & Recentiorum Decretis & Obſervationibus tùm Medicis, tùm Anatomicis, itemque multis Chymica principia & humaniora Studia ſpectantibus refertum; additis doſibus Purgantium &c. Argentorati ap. Aut. Fil. 1667. 4to.

30. Thomæ BARTHOLINI Decani, Regii Archiatri, & Prof. Honorarii, *Epiſtola* ad Jacobum *Holſtium* de Flammula Cordis, cum ejusdem argumenti diſſertatione Jacobi Holſtii: acceſſit Dan. Pucrarii reſponſio de carnibus lucentibus. Hafn. 1667. 8vo.

31. Declaratio Fraudum & Errorum apud Pharmacopœos commiſſorum autore LISSETO *Benancio*, Latinitate donata & edita ex Muſeo Thomæ BARTHOLINI: acceſſit Dialogus Joh. Ant. *Lodetti* ejusdem argumenti. Francof. 1667.

32. Danielis LUDOVICI Med. Ducal. Saxo-Gothani de *Volatilitate Salis Tartari* Diſſertatio. Gothæ 1667. 12.

33. Robert BOYLÆI Nobilis Angli *Hiſtoria Fluiditatis* & *Firmitatis*. Amſtelod. 1667. 12. (Lat.)

34. Ejusdem *Tentamina* quædam *Phyſiologica* diverſis temporibus & occaſionibus conſcripta. 1667. 12. (Lat.)

35. Joh. Daniel. MAJORIS Vratisl., Med. D. P. P. *Chirurgia Infuſoria* placidis Cl. Virorum dubiis impugnata, cum modeſta reſponſione. Kilon. 1667.

63. Ejusdem Deliciæ Hybernæ ſ. Tria nova Inventa Medica, videl. I. Chirurgia Infuſoria: II. Transplantationis Medicæ novus modus: III. Inunctio verticis ad curandos morbos quosdam, etiam non-Cephalicos extenſa. Kilon. 1667. Fol.

37. Chriſt. Frid. GARMANNI Med. L. *Diſcurſus* Phyſico-Medicus de *Gemellis* & Partu *numeroſiore*. Lipſ. 1667. 4to.

38. Ejusdem *Diſcurſus* de *Nutritione Infantis* ad vitam longam *Helmontiana*, & de *Morbis infantum*. Lipſ. 1667. 4t.

39. Dn. de CHILDERY *Hiſtoria* rerum naturalium *Angliæ*. ex Anglico Gallicè reddita. 1667. 12.

40. Georg. Hieronym. VELSCHII *Diſſertationes* II. Medico-Philoſophicæ de *Ægagropilis*. Auguſt. Vind. 1668. 4t.
Adjunctum eſt Poëma Alexandri GATTI de *Venatu Damarum*, ex Italico Latinè redditum.

41. Ejusdem *Sylloge* Curationum & Obſervationum Medicinalium; quâ continentur Marcelli *Cumani*, Jeremiæ *Martii*, Achillis *Gaſſeni*, Joh. Walrici *Rumleri*, Hieronymi *Reuſneri*, Obſervationes, item Notæ in easdem & *Epiſagmata* G. H. *VELSCHII*. Aug. Vind. 1668. 4t.

42. Jacobi Pancratii BRUNONIS, M. D. in Altorfina Acad. Prof. *Notæ*

&

& Caſtigationes ad hodierna & vera Artis Medicæ principia accommodatæ, in *Judicium de Sanguine Venâ ſectâ dimiſſo* Joh. *Jeſſenii* à Jeſſen Norimb. 1668. 12.

43. D. Joh. Chriſt. Fromman de Venæſectione in Morbillorum declinatione obortâ Pleuritide adminiſtranda. Lipſ. 1668. 8vo.

44. Joh. Laurent BAUSCHII M. D. Schediaſma poſthumum de *Cæruleo* & *Chryſocolla*. Lipſ. 1668. 8vo.

45. Nic. HOBOKENI Ultrajectini L. A. M. Ph. & Med. D. & in Acad. Hardervic. Med. Ord. ac Matheſ. Extraord. Prof. *deſcriptio* fontis Bilfeldiani *Redekeri*, ex Germanico Latinè reddita & animadverſionibus aucta. Amſtelod. 1668. 8vo.

46. Ejusdem *Exercitatio* de ſede Animæ humanæ in corpore humano. Arnhem. & Ultraj. 1668. 8vo.

47. Pauli MANFREDI, Lucenſis ex Camajore, Ph. & Med. Romanus in Urbis Archilyceo Med. Pract. Prof. Extraord. de nova & inaudita *Medico-Chirurgica Operatione, ſanguinem transfundente* de individuo in individuum, priùs in Brutis & deinde in Homine experta Romæ. Romæ 1668. 4t.

48 Petri GUISSONII, Avenionenſis Diſſertatio Epiſtolica, de tribus Principiis Chymicis, & nova recentiorum medendi methodo: præmiſſa eſt operibus Petri Poterii editis Francof. 1668. 8vo.

49. GEBRI Arabis *Chimia* ſive traditio ſummæ perfectionis & inveſtigatio Magiſterii innumeris locis emendata, à Caſpare HORNIO Medico Reip. Norimb. acceſſit ejusdem medulla *Alchimiæ Gebricæ*: omnia edita à Georgio *Hornio* Lugd. Bat. 1668. 12.

50. Theophili BONETI D. M. *Pharos Medicorum*, hoc eſt, Cautiones, Animadverſiones & Obſervationes Practicæ ex Operibus Guilielmi *Ballonii* Medici Pariſienſis excerptæ. Genev. 1668. 12.

51. Antonii NERI Florentini de *Arte Vitraria* Libri ſeptem, & in eosdem Chriſtophori MERRETTI M.D. & Soc. *Obſervationes* & notæ, in quibus omne *gemmarum* artificialium, *encauſtorum* & *Laccarum* artificium explicatur. (annexa eſt Hiſtoria *Vitri Stillaticii*.) Amſtelod. 1668. 12.

52. Alexandri DEODATI Reg. Chriſt. Medici *Promtuarium* Medicum, ſ. *Obſervationum* Curat. & Conſil. Medicinalium. Lugd. Bat. 1668.

53. Ludov. de VASSEUR de *Sylviano humore*. Pariſ. 1668. 12.

54. Balthaſ. Timæi à Güldenklee Reſponſa Medica, & diæteticum, poſthumum opus. 1668. 4to.

55. P. THIBAULT, Chymici Regis Galliarum, *Ars Chymiſtica*, ut nunc in uſu eſt, adeò plana & facilis, ut inſerviat plurimorum capacitati. Scripta in Lingua Gallica & translata in Anglicam. 1668. 8vo.

56. *Secreta revelata* ſ. Liber introitus ad clauſum Palatium Regis, continens maximos Theſauros Chymiæ, nunquam ita dilucidè explicatos, per *Famigeratum Anglum*, qui inſpiratione & lectione adeptus eſt Lapidem Philoſophorum annô ætatis 23. Chriſti 1645. Public. ap. W. C. Equitem. 1668. 8vo. Anglicè.

57. Adalberti TYLKOWSKI, Soc. J. Theol. & in Colleg. Warſavienſi Philoſophiæ Prof. *Meteorologia Curioſa.* Cracoviæ 1669. 8vo.

58. Ejusdem Phyſica Curioſa. Cracov. 1669. 4to.

59. Hieronymi BARBETTI *Praxis*, cum Notis & Obſervationibus Frederici *DECKERS* Med. D. Lugd. Bat. 1669.

60 Joh. Dan. MAJORIS Ph. & M. D. Prof. Anat. & Botan. Kilon. de Vivacitate Patriarcharum ſ. de optima Temperie Vivacitatis Patriarcharum ante diluvium cauſa. Kilon. 1669. 4.

61. Ejusdem Conſideratio Phyſiolog. occurrentium in Epiſtolis Burrhianis de Cerebro & Oculis. Kilon. 1669.

62. D. Frider. LACHMUND, *ὀρυκτογραφία* Hildesheimenſis ſ. Admiranda Foſſilium in tractu Hildesheimenſi. Hildesh. 1669.

63. Joh. Ferdinandi HERTOD à Todtenfeld Ph. & M. D. S. R. I. Acad. Curioſ. Orphei & Civit. Brienenſ. Phyſ. *Tartaro-maſtix Moraviæ*, per quem rariora & admiranda in natura, in fœcundo hujus Regionis gremio effuſa, cumprimis *Tartarus* illiusque effectus morboſi curioſè examinantur, & cura tàm Therapeutica, quàm Prophylactica proponitur. Vienn. Auſtr. 1669. 8vo.

64. Thomæ BARTHOLINI, Decani, Regii Archiatri, & Prof. Honorarii, de *Luce Hominum & Brutorum* Lib. III. novis rationibus & raris hiſtoriis ſecundùm illuſtrati. Hafn. 1669. 8vo.

Quibus accedunt Conradi GESNERI de raris & admirandis *herbis*, quæ ſive quod noctu luceant, ſive ob alias cauſas *Lunariæ* nominantur, & obiter de aliis etiam rebus, quæ noctu lucent Commentariolus, &c.

65. Ottonis

65. Ottonis TACHENII Hippocraticæ Medicinæ *Clavis* manuali experientiâ in Naturæ fontibus elaborata, quâ per *Ignem* & *Aquam* inauditâ methodô occulta Naturæ & Artis compendioſâ operandi ratione manifeſta fiunt, dilucidè aperiuntur. Francof. 1669. 12.

66. Johannis BETTI M. D. Regis Medici Ordinarii & Collegii Londinenſis Socii, de *Ortu* & *Natura Sanguinis*. Londin. 1669. 8. annex. eſt Anatomia *Thomæ Parri* annos 152. & 9. menſes nati, cum Guilielmi *Harvei* & aliorum Medicorum Obſervationibus. (Latinè)

67. Marcelli MALPIGHII Phil. & Med. Bonon. in Meſſanenſi Acad. Prof. Med. Primarii, de *Viſcerum Structura* Exercitatio Anatomica: (videl. de Hepate, Cerebri Cortice, Renibus, Liene, & de Polypo Cordis. Londin. 1669. 12.

68. *Ejusdem* & Caroli FRACHASSATI, Epiſtolæ Anatomicæ, (videl. M. *Mal.* de *Lingua*, de *Cerebro*, de *externo* Tactus *Organo*, de Omento, Pinguedine & adipoſis ductibus. Car. *Frac.* de Lingua, de Cerebro.) Amſtelod. 1669. 12.

69. Georg. Chriſt. PETRI Aſylum Languentium, ſ. *Carduus* Benedictus, ad normam Acad. N. C. Jenæ. 1669. 8vo.

70. Wilhelmi RAMSEY M. D. aliquot *Conſiderationes* Phyſicæ de materia Orig. & diverſis ſpeciebus *Vermium* affligentium corpora *hominum* omnium ætatum & conſtitutionum, probantes id eſſe malum Epidemicum, quod magis interimit, quàm ulla peſtis, unà cum *cauſis*, *Symptomatibus* & Curationibus. 1669. in 8. Anglicè.

71. *Sibylla Trigandrica*, ſ. de Virginitate, Virginum Statu & Jure, ex Jure Naturali, Divino & Civili, Scriptoribus Eccleſiaſticis & Profanis, in gratiam Phyſicorum, Medicorum, Theologorum & Juris-Conſultorum paratus: cui accedit Tractatus de Linea amoris & *annulo* uſitato *Sponſalitio* & *Signatorio*. Oxon. 1669. 12. Latinè.

72. Henrici POWER, Philoſophiæ Experimentalis Lib. III. continentes Experimenta Microſcopica Mercurialia Magnetica cum quibusdam diductionibus & hypotheſibus probabilibus, ex iis deſumtis ad confirmandum & illuſtrandum jam famoſam hypotheſin *Atomicalem*. Lond. 1669. 4to Anglicè.

73. A. E. MAYNWARING M. D. *Vita ſana & longa* ad præſervandam ſanitatem & prolongandam vitam. Lond. 1669. 8. Anglicè.

74. Joh. TACKII Archiatri & Prof. Haſſo-Darmſtadienſ. *Chryſogonia* animalis & mineralis. 4.

75. Chriſtiani Friderici GARMANNI, Martisburgenſis Med. Lic. & Phyſ. Chemnicenſis, Academici Curioſi, de *Miraculis mortuorum*. Lib. I. Lipſ. 1670. 4to.

76. Franciſci REDI Nobilis Aretini, Academici Furfurarii, *Obſervationes* de *Viperis*, ſcriptæ in Litteris ad *Laurentium Magalotti*, &c. ex Italica in Latinam translatæ, & annexæ Anno I. Miſcellaneorum *Academiæ* N. C. S. R. I. Lipſ. 1670. 4t.

77. Guerneri ROLFINCII Ph. & M. D. ac Prof. P. de *Vegetabilibus*, Plantis, Suffruticibus, Fruticibus, Arboribus. Jen. 1670. 4to.

78. D. Joh. Dan. Majoris Collegium Medico-Curioſum privatum. Kiliæ 1670.

79. Joh. Ferdinandi HERTOD à Todtenfeld Ph. & M. D. *Crocologia* ſive Curioſa Croci Regis vegetabilium enucleatio, continens illius Etymologiam, Differentias, Tempus, quô viret & floret, culturam, collectionem, uſum Mechanicum, Pharmaceuticum, Chymico-Medicum omnibus penè corporis partibus deſtinatum, additis diverſis obſervationibus & quæſtionibus, Crocum concernentibus, ad *normam* & formam S. R. I. Acad. N. C. Jenæ 1670. 8.

80. Ejusdem *Opus ſextæ diei* mirificum, i. e. Homo Phyſicè, Anatomicè & Moraliter in potiores ſuas partes diſſectus. Jen. 1670. 8.

81. Nic. HOBOKENI, Ultrajectini L. A. M. Ph. & M. D. *Cognitio Medica Phyſiologica* accuratiſſimâ & clariſſimâ methodô tradita, quâ Humani Corporis *Sanitas*, & quæ eam ſignificant inprimis & probant, Hominis *Actiones* omni numerô abſolutæ clarè & diſtinctè explicantur. Præfixa eſt Autoris Oratio de Medicorum Nobilitate. Ultrajecti 1670. 4t.

82. Pauli AMMANNI, Vratislavienſ. Ph. & M. D. *Medicina Critica* ſ. *Deciſoria*, Centuria Caſuum Medicinalium in Facultate Lipſienſi reſolutorum. Erfurd. 1670. 4t.

83. Thomæ BARTHOLINI de *incendio Bibliothecæ* Diſſertatio. Hafn. 1670. 8.

84. Georgii THOMPSONI M. D. Αἱμαλίασις, ſive legitimus modus *Conſervandi Sanguinem* in ſua integritate, & rectificandi illum, ſi ullô modô inquinatus fuerit aut degeneravit. Ubi D. *Willis*

Error

Error circa ſanguificationem reprehenditur, & opponitur Confutatio per Praxin & frequentia Experimenta: & certæ Opiniones D. *Betti* in Medicina rejiciuntur, atque probantur pernicioſè falſæ &c. adjungitur *Spiritus Stomachicus*, mundo commendatus: Diæteticæ inſtructiones (in morbis acutis & Chronicis): Natura & Cura Ilei. Londin. 1670. 8. (Anglicè)

85. Jonathanis GODDARDI D. Med. Socii Collegii Medicorum & Societ. Reg. atque Prof. Med. in Collegio Gresham. *Diſcurſus* exponens *infelicitatem* Practicæ *Medicinæ Londini*, & ſubminiſtrans quædam media, eam in meliorem ſtatum componendi, in emolumentum ægrotorum non minùs, aut potiùs potiſſimum, quàm Medicorum. Londin. 1670. 4t. (Anglicè)

86. Olai BORRICHII, Lingua Pharmacopæorum ſive de Accurata Vocabulorum in Pharmacopoliis uſitatorum pronunciatione. Hafn. 1670. 4t.

87. Bernhardi SWALVE Med. D. & Collegii Friſiorum maritimi Civitatisque Harlinganæ Ordinarii, *Alcali* & *Acidum* ſive Naturæ & Artis inſtrumenta Pugilica, per *Neochmum* & *Palæphatum* hinc inde ventilata, & praxi Medicæ ſuperſtructæ præmiſſa. Amſtelod. 1670. 12.

88. Franciſci de le BOE, SYLVII, Med. Pract. in Acad. Lugd. Batav. Prof. *Diſputationum Medicarum* Pars I. primarias Corporis humani functiones Natural. ex Anatomicis Practicis & Chymicis Experimentis deductas complectens: acceſſerunt duæ de *Febribus* Disquiſitiones, quibus additur *Epiſtola apologetica* contra Antonium *Deuſingum*. editio altera. Lugd. Batav. 1670. 12.

89. Georgii KOVACS TATAI. N. M. K. Nobil. Ungari *Hercules* verè cognitus, certus exul, id eſt, *Epilepſiæ* vera *dignotio*, certa *curatio* libris duobus comprehenſa. Lugd. Bat. 1670. 12.

90. Matthiæ TILLINGII Med. Utr. D. & in Acad. Haſſo-Schaumburgica Prof. Publ. de *Tuba Uteri*, deque fœtu nuper in Gallia extra Uteri cavitatem in Tuba concepto, *Exercitatio* Anatomica. cui duorum monſtrorum, *unius* Berolini, *alterius* verò in agro Marpurgenſi nuper editorum Relatio eſt innexa. Rinthelii 1670. 12.

91. Joh. Georg. GREISELI M. D. Acad. Curioſ. Tractatus de *Cura Lactis* in arthritide. Vienn. 1670. 12.

92. Thom. REINESII Epiſtolæ Medicæ ac Philologicæ ad *Neſteros* Patrem & Filium. Lipſ. 1670.

93. Caſparis à REIES Campus Elyſius jucundarum Quæſtionum, omnibus Litteratis, Medicis inprimis, maximè delectabilis. Francof. 1670. 4t.

94. Selectæ & expertæ *Formulæ Medicæ* & *Chirurgicæ*, uti & aquarum & Spirituum Cordalium, Perfumigiorum & aliarum Curioſitatum. Collectæ ap. Dn. Kehelm. DIGBY, Equitem, 1668. 8vo. Anglicè, in Germanicam Linguam translatus idem libellus eſt atque impreſſ. Francof. 1670. 8vo.

95. Franciſci REDI Nobilis Aretini, Academici Furfurarii, *Epiſtola* de quibusdam Oppoſitionibus, ſuis Obſervationibus circa *Viperas* objectis, Latinè reddita, & Anno II. Miſcellaneor. Curioſ. *Academiæ* N. C. S. R. I. annexa. Jenæ 1671. 4t.

96. D. Joh. Dan. MAJORIS Emblemata de Purpura. Kiliæ 1671.

97. D. Joh. Theod. SCHENCKI Hiſtoria Succini. Jenæ 1671.

98. Caroli de la FONT Pariſ. de Veneni peſtilentis Natura & Cauſis absque ullis occultarum qualitatum figmentis, demonſtraturque Venenum peſtilens nullâ coagulandi, ſed corrodendi vi eſſe præditum, & de Veneni peſtilentis Curatione. Amſtelod. 1671.

99. Frid. MULLERI à Lövvenſtern Umbra Rediviva Zvvolfferi ad extravagans Apologema Raphaëlis Schmutzen Medici Neoburgici. Vienn. 1671.

100. Thomæ BARTHOLINI Diſſertatio Prima de *Theriaca* in Officina Chriſtophori *Heerford* Sen. Pharm. Reg. 1. Febr. 1671. diſpenſata. Hafn. 1671. 4t.

101. Roberti BOYLÆI de *abſoluta Quiete* in Corporibus. Amſtelod. 1671. 12. (Lat.)

102. Ejusdem Tractatus quatuor de Rarefactione aëris. 1671. 12. (Lat.)

103. Ejusd. de origine formarum. 1671. 12. (Lat.)

104. Ejusd. Tractatus de Coſmicis rerum Qualitatibus: de Coſmicis Suſpicionibus: de Temperie Subterranearum Regionum: de Temperie Submarinarum Regionum: de Fundo maris: quibus præmittitur Introductio ad Hiſtoriam *Qualitatum particularium*:

ex Anglico in Latinam Linguam converſi. Amſtelod. & Hamb. 1671. 12.

105. Franciſci REDI Patritii Aretini *Experimenta* circa Generationem *Inſectorum* ad Nobiliſſimum Virum *Carolum Dati.* ex Italico in Latinum translata ab A. FRISIO. Amſtelod. 1671. 12.

106. Fabricii de la BASSECOUR Ph. D. *Defenſio Carteſiana* in duas partes diſtributa: adverſus D. Johann. *Schulerum* Ph. D. & Prof. nec non Eccleſiæ Bredanæ Paſtorem &c. occaſione utriusque Libri ab ipſo nuper editi in partem primam atque ſecundam Principiorum Philoſophiæ Carteſianæ. Lugd. Bat. 1671. 4t.

107. PHILOSOPHICÆ TRANSACTIONES, hoc eſt, ACTA PHILOSOPHICA Anni M DC LXIX, aliquam exhibentia notitiam præſentium inceptorum Studiorum & laborum eorum, qui Eruditi ſalutantur in plerisque præcipuis Mundi partibus ab Henrico OLDENBURGIO Soc. Reg. Soc. Anglicè conſcripta, & in Latinum verſa à Johanne STERPINO. Francof. 1671. 8vo.

108. Theodori KERKRINGII D. Med. Commentarius in Currũ Triumphalem *Antimonii* Baſilii VALENTINI, à ſe Latinitate donatum. Amſtelod. 1671. 12.

109. Ejusdem *Anatomia.* in Fol. 1671.

110. Antonii le GRAND Philoſophia veterum ex mente des *Chartes* digeſta. 12.

111. CULPEPERS Semiotica Uranica. 8. (Angl.)

112. Barent PIEBERS Gelukige ſteenkonſt, of de Vindinge van de Steen in's menſchen lichnaem, am die te doen ſmedten ende te verdryven ſonder enige pyn ende pericul. h. e. Felix artificium circa calculos, ad cognoſcendos Calculos in corpore humano; ad eos liquefaciendos & abigendos citra omnem dolorem omneque periculum.

113. Nic. STENONIS Diſſert. de Anat. Cerebri. 12.

114. du HAMEL de Corporum Affectionibus cùm manifeſtis, tùm occultis. 12.

115. Conſiderationes de Proverbio Medice cura teipſum. 4t. Angl.

116. Franciſci de le BOE, SYLVII, *Praxeos Medicæ* Idea nova. Lib. Primus de Affectibus Naturales Hominis functiones læſas, vel con-

 ſtitu-

ſtituentibus vel producentibus vel conſequentibus. Lugd. Batav. 1671. 12. & Francof. 1671. 12.

Index *Materiæ Medicæ* ſ. Medicamentorum in Franciſci de le BOE SYLVII Praxeos Medicæ Libro I. laudatorum, collectus à Martino CARCEO, Ungaro. Lugd. Bat. 1671. 12.

117. Michaëlis ETTMULLERI Ph. & Med. D. *Medicina Hippocratis Chymica* Diſputationis locô publicè propoſita Lipſiæ Anno 1670. Menſe Octob. Lugd. Bat. 1671. 12.

118. Joſephi GLANVILL Rectoris Thermarum & Socii Reg. Soc. *Philoſophia pia*, ſive Diſcurſus Religioſi moderaminis & Intentionis *Philoſophiæ Experimentalis*, quam profitetur Societas Regia. cui annectitur Recommendatio & defenſio Rationis in Rebus Religionis. Lond. 1671.

119. D. Matthiæ TILLINGII Anchora Salutis Sacra, ſeu de *Laudano Opiato* medicamine iſto Divino ac Cœlitùs dimiſſo, *Liber Singularis*, in quo ineffabiles & mirabiles planè Medicamenti hujus in omnibus totius humani corporis affectibus virtutes & effectus &c. partim ſecundum Rationis normam conſiderantur, partim Obſervationibus permultis tàm propriis, quàm alienis &c. adornantur & confirmantur. Francof. 1671. 8vo.

120. Gideonis HARVEI M. D. *Morbus Anglicus* ſive Diſcurſus Theoreticus & Practicus de *Atrophia* & *Melancholica Hypochondriaca*, comprehendens earum Naturam, ſubjectum, differentias, cauſas, Signa Prognoſtica & Curationem. in 12. (Angl.)

FINIS ANNI II.

INDEX

INDEX MISCELLANEORUM CURIOSORUM ANNI II.

Numerus ſemper paginam indicat, ubi Obſ. numero præfigitur, Obſervationem denotat.

A.

ABDOMINIS Tumor ſcirrhoſus. 118.
Tumor inveteratus caſu ex alto feliciter curatus. 215.
ABORTUS præcautio. 91.
ex ABSCESSU Meſenterii enormis quantitas purulentorum evacuata. 58.
ex Abſceſſu Bufo. 176.
in ACETO ope Microſcopii obſervata. 54.
Acetum & Acida quomodo cordi conferant? 299.
Aceti uſus fœtui noxius. Obſ. 149.
Acidiſſima, Urina, Excrementa alvi, Saliva & Anhelitus, in calculoſo. 345.
ACIDULIS Svvalbacenſibus Dyſenteria periculoſa ſanata. 313.
ACONITUM, Venenum Napello proximum. 81.
Animalibus fœminis maximè adverſum. ibid.
quibus Animalibus præcipuè noxium. ibid.
Ejus Antidotum. 82.
ACUS deglutitæ excretæ. 4. 134.
ADAMAS magnitudine ovi columbini. 331.
AERIS uſus in pulmonibus. 137.
AFFION opiata Bantamenſium. 126.
AGRUM ſtercorandi modi. 185. ſeq.
Agrorum ſterilitas quomodo corrigenda. 186.
ANATOME Leænæ morbô exſtinctæ.
Leonum, Splanchnologicè Myologicè, & Oſteologicè exhibita. 9.
Leonis in Gallia. 14.
Tigridum. 23.
Cygni & Taxi. 30.
Virginis. 33.
Puelli imperforati. 36.
ex Iſchuria mortui 41.

Partûs Cerebrô carentis. 60.
Colicâ enecti. 71.
Talpæ. 41.
Echini terreſtris utriusque ſexus. 115.
Abdominis Scirrhoſi. 118.
Epileptici. 120.
Suſpenſi. 125.
Calculoſi. 156. 344.
Puerperæ. 160.
Pueri tympanitici. 160.
Viri præpinguis. 161.
Fœminæ varias inſolitas res per alvum dejicientis. 269.
Viri flatibus ventriculi excruciati. 272.
Pueri. 276.
Parturientis. 277.
Fœminæ non ſatiandæ libidinis. 311.
Atroci convulſione exſtincti. 327.
Cadaveris maſculini. 332.
Phthiſici. 335.
Caſtorum. 249. ſeq.
Leporis. 368.
Ciconiæ. 369.
ALLIUM extrinſecus adhibitum nauſeantem ventriculum reſtituit. 55.
ALVI Fluxus vid. Profluvium.
Pinguis.
Suppreſſio ex ulcere inteſtini. 140.
AMOREM concilians planta. 78.
AMULETUM ad Hæmorrhogias D. Bernhardi. 101.
ad Hæmorrhoides, Mariſcas, Condylomata. 296.
ANGINÆ rara ſpecies. 31.
ANDRIA } vid. Hermaphroditus.
ANDROGYNA }
ANIMAL Feli ſimile ex Tumore prognatum. 6.
Animalia ſuffocata vid. Aqua.
Animalia, ut plantæ, extra proprium clima, alios mores & proprietates acquirunt. 26. 79.
quædam bile deſtituuntur. 138.
ANSER vid. Penna.
ANTIPATHIÆ variæ 308. ſeq. vid. Idioſyncraſia.
Antipathia Mercurii. 195.
Panis. 228.
ANNUS ubi tres ſaltem partes habet. 149.
ANUS imperforatus. 36.
in Ani procidentia tunica ferrô ſecurè auferri poteſt. 358.
APHONIA viſus Cancris. 229.
ex Variolis. 302.
APHTHÆ ferinæ 59. 60.
AQUA marina cum Abſinthio cocta Gangrænam curat. 2.
circa Aquarum puerperii effluxum ſingularis obſervatio. 31.
Aqua in Lapidem concreſcens. 142.
Sanguinei coloris. 147.
eadem egregium vulnerariũ. 147.

Lapi-

Lapideſcens Tarnomontana ejusque uſus. 152.
in Aqua ſuffocata animalia an intra pulmones quicquam admittant neceſſariò. 354.
AQVILA imperialis in Polypodio. 1.
in radice Filicis.
ARANEARUM comeſtio innoxia. 29. 307.
Venenum in calidis cibis præprimis efficax. 307.
ARBORES vid. Plantæ.
Arbor in lapidem converſa. 145.
ARGENTUM rude, ubi invenitur? 144.
rude rubrum, quid ibid.
ARSENICI minera, ubi invenitur? 148.
quas noxas inferat? 149.
Cryſtallini & flavi præparatio. 149.
in ARTERIAM aſperam illapſi nuclei &c. quoad ſuffocationem inducere valeant? 343 ſeq.
Arteria crurali læſa mors in 14. dies dilata. Obſ. ibi.
ARTHRITIS, verrucæ exciſione curata. 315.
in Arthritide lac non omnibus ſalutare. 316.
de Arthriticis medicamentis varia. 316.
ASTACI marini chela monſtroſa. 174.
chela alia. 175.
ATHEROMA in humero triplici folliculo. 167.
AVENÆ nullus proventus in Valle Joachimica. 143.
AVIUM coſtarum machina. 137.
Avicula ex flore enata. 76.
in AURE vermis. 43.
AUREUM ſabulum 56.
Aurum Vegetabile. 187.

B.

BALNEORUM uſus in Arthritide. 316.
BALSAMUM Carpathium. 57.
ex Sevo ſuillo. 366.
BENGI, quid? 128.
Eine Bergſachter. 141.
BETULÆ ſucci noxæ. 300.
BILIS non ſolum excrementum, ſed & neceſſarium & balſamicum fermentationis condimentum. 404. ſeq.
Billioſis ſoporifera vigilias cauſantur. 129.
Bilis motus & uſus ex Geometricis principiis demonſtrata. 138.
Bile cur quædam animalia deſtituantur. 138.
Bilis & humor Pancreaticus ſimul exprimuntur, & in quem finem? 138.
Bilis crebriore vomitu infelix rejectio. 325.

Bilis nequaquam inutile excrementum. 326.
an alcali ? ibid.
BOHEMIÆ præcipuorum metalli-fodinarum perluſtratio. 140. ſeq.
BOKROS GOMBA fungus omnium facile maximus. 110.
BRUCHO ſimile in carne vomitu rejecta. 34.
BRYON aromaticum, quid ? 91.
ejus genera. ibid.
nobiliſſimum. ibid.
BUFONUM vomitus. 113.
Pulvis ad amuleta. 102. 104.

C.

CADMIA, quid ? 142.
Metallica, & ex ea confectio coloris cœrulei. 148.
Muſcas interimit. ibid.
circa ejus venenum experimenta quædam. 152.
CALCULI veſicæ ſeptem in puero ſeptenni feliciter exemti. 225.
Calculi veſicæ cum ulcere renum & veſicæ hiſtoria. 155.
Calculus veſicæ inſignis feliciter curatus. 205.
Calculis veſicæ laborans & ſectioni deſtinatus pulvere incognitô citò curatus. 321.
Calculoſi pauci in diſtrictu Schafhuſiano, cur ? 70.
ad Calculum Renum remedium Plebejorum. 121. 144. 153.
Calculorum è Podagrici pedibus exemtorum hiſtoria. 121.
ex Calculo Satyriaſis. 132.
Calculorum in inteſtinis prognatorum & cum fecibus excluſorum hiſtoria. 163. 220.
Calculus monſtroſus in fœmina. 223.
Calculi Pulmonum & Ventriculi. 278.
Calculi in corpore tranſeuntis inſolita via. 328.
Calculi in veſicula fellea, uretere & veſica urinaria in eodem ſubjecto reperti. 344.
Calculoſi excreta omnia: atque ipſe anhelitus, acidiſſima. 345.
de Calculo veſicæ per liquoris injectionem curando, conjectura. Obſ. 158.
Calculus veſicæ ingens. 224. 270.
CALX Podagricorum, oſſa ex ſuo loco detrudens. 122.
vix differt à Calce foſſili. 395.
CANCER latens cœcitatis cauſa. 130.
in Cancro exulcerato vermes. 232
Cancri cura. 232.
Cancri Moluccani deſcriptio. 176.
CANIS oviparus. 348.
CANNABIS ſemen & folia apud Perſas venerem excitant, apud Eu-

Europæos eandem reprimunt. 128.
ex CAPITIS vulnere impotentia ad venerem. 172.
Capitis vulnus graviſſimum feliciter curatum. 195.
Vermes. 231.
CARO ad putredinem diſpoſita à cane devorata, plurimorum vermium cauſa. 7.
CASEUS ex lacte in ventriculo coagulatus, vomitu rejectus. Obſ. 163.
CASTOREUM propriè ſic dictum, quod, & ubi? 358. ſeq. quid? 361.
Caſtoreum Caſtor ſibi non amputat. 366.
Caſtoreum non ſunt teſticuli. 367.
noſtrum, verum veterum. 367.
ejus Sophiſticatio. 368.
Caſtoreum Fibro quid conferat? 368.
ejus vires. 370.
CASTORUM aliquot anatomia. 349. ſeq.
Caſtores piſcibus aut aliis carnibus minimè veſcuntur. 369.
CATECHU uſus novus. 209.
in urinæ profluvio. 210.
Tinctura ſtiptica. 211.
uſus in Hernia varicoſa
CERASI oſſiculum. Vid. Oſſ. 212.
CEREBRUM deficiens. 60. 64. 392.
ejus Ventriculorum anguſtia Epilepſiæ Mortisque cauſa. 120.
CEREVISIA medicata in Nephritide. 301.
CEPHALALGIA ſtatâ affligens horâ pediluviô ſanata. 346.
CHYMICA Experimenta quædam. 194.
CINGULARIA herba. 93. 96.
COECITAS ex latente cancro. 130.
ex altero oculo læſo. 133.
inopinatò reſtituta. Obſ. 152.
COCHLEA in Capite Lucii reperta. 192.
ex COLICA pareticus nullus fit in diſtrictu Schafhuſiano, cur 70.
Colica nive & frigidâ aquâ curata. 88.
de COLORIBUS microſcopium incertum ſuppeditat judicium. 54.
Colorum in fulgure diverſitas ejusque cauſæ. 67.
COLUMELLÆ naturalis defectus. 341.
Columella duplex ſ. bifida. 342.
CONCHYLIA Spiralia quomodo in veſica urinaria generari queant. 138.
quomodo in ſuperficie terræ. ibid.
ad CONDYLOMATA amuletum certiſſimum. 296.
CONVULSIONIS indicium ex dolore imaginario. 32.

Convulſio terribilis. 327.
Convulſiones obdormiſcentem ſupervenientes. 345.
in CORDE viri, oſſiculum cum ejusdem viri effigie. 72.
Cor inverſum. 139.
Cordis variæ figuræ & diverſi ſitus. ibid.
in Corde materia alba. 214.
Cor in dextro latere pulſans. 296.
CORALLIA artificialia pro armillis medicatis & ſimplicibus. 101. 102.
Coralloides muſcus. 92.
Corallina planta in Cranio humano. 97.
COSTARUM machina in avibus. 137.
vices quid in teſtudine exſequatur. 137.
CRANII humani uſus in Epilepſia commendatus. 28.
in Cranio humano plantæ. 97.
Cranii humani flos. 98.
CREMER qualis morbus. 55.
ejus curatio. ibid.
CRYSTALLUS Islandica. 267.
Cryſtalli Benzoinæ. 342.
CYGNI ſternum, quale? 30.

D.

DÆMONIS ovum, quid? 107.
Dæmones metallici. 150.
DENS Suillus deglutitus biennium in corpore hærens. 134.
Dentium dolore laborans maritus, quoties uxor gravida eſt. 317.
DIARRHOEA maligna. 191.
Chyloſa. Obſ. 152.
DIABETES ſpuria. 167.
Spuria ac periodica 265. & Obſ. 162.
totam vitam durans 274.
lethalis ex ſucco Betulæ. derivatio nomenclaturæ. 300.
DOLOR imaginarius & convulſionis index. 32.
Dolores oſtocopi cum gummate frontis. 59.
Dolor hypochondriorum & macies ex deglutito dente. 134.
DRIFF Helmontii. 104.
DYSENTERIA indolens. 82.
ejus cauſa. 83.
cum vomitu cruento. 83.
Dyſenteriæ remedium. 103.
Dyſenteria periculoſa Acidulis curata. 313.
ex ſanato ulcere pedis. 314.

E.

EBRIETAS triduana. 131.
frigidâ & terrore ſubitò diſcuſſa. 318.
ELECTUARIUM Affion dictum. 126.

EMBRYO

EMBRYO vid. Fœtus.
Embryonis putrefacti partus mirus. 321.
EMPYEMA ſcabie ſolutum. 230.
EPILEPSIA ab Oleo Juniperi excitata. 27.
igne curata. 28.
Parturientis. 125.
dentientis in adoleſcentia. ibid.
Periodica. 169.
ex caſu, cum rarioribus ſymptomatibus. 388.
AntiEpilepticum præclarum. 28. 100.
Epilepticis oculorum ſplendores funeſti. 170.
in Epileptici vultu maculæ diverſi coloris, ut & ſanguis maculatus. 345.
EPULIS & Verruca linguæ feliciter curata. 379.
ERINACEI oleum ſ. pinguedo. 95.
EUPORISTORUM utilitas. 3.
EXCRESCENTIA fungoſa uterum prolapſum mentiens. 199.
EXCRETA varia inſolita per alvū. 267.
per Urinam. vid. Urina.

F.

FABARIÆ radix ſingulare amuletum. 297.
FAMEM quamdiu Leo ferat? 5. 7.
Fames intolerabilis poſt medicamentum purgans. 131.
Poſt FEBREM hæmorrhagia gingivarum largiſſima. 87.
in Febribus Hecticis ſoporiferorum noxa. 129.
Febris Tertiana Hyſterica, ejusque curatio. 295.
in Febre maligna ſanguis venâ eductus albus, lethum indicat. 312.
in eadem veſicatori uſus præſentaneus. 315.
in Febre maligna glandulæ concatenatæ excretæ per alvum. 346.
Febris terrore curata. Obſ. 150.
Tertiana verminoſa. Obſ. 154.
ex imaginatione. Obſ. 165.
Poſt Febrem enormis pupillarum intumeſcentia. 390.
ad omnes febres intermittentes remedium. 403.
FELI ſimile animal in ſcroto enatum. 6.
Felis ex ſternuatatione Leonis prognata fertur. 16.
Felis quoad viſcera Leoni ſimilis. 15. 26.
FEL viperarum, opthalmicum. 208.
FERMENTUM ventriculi ex quibus componatur? 326.
FERRUM rude purum. 147.
FLATUS per penem emiſſi. 85.
retracti penis cauſa. 89.

Flatuum ſedes. 85.
Flatus è Vena ſecta prorumpentes. 86.
in Coitu emiſſi. ibid.
generantur è pinguedine. 86.
Ventriculi, pro verme habiti. 271.
FLOS Cranii humani. 98.
FOETORES viventium hominum vix tolerabiles. 293.
FOETUS noxa ex Terrore & phanthaſia matris paucos demum ante partum dies contracta. 118
Fœtus ob ſimilem cauſam, cum pomo ex petiolo pendente natus. 119.
alius dimidiô capite hominem dimidiô carpionem referens. ibid.
Fœtus an in utero reſpiret, Geometrica probatio. 138.
Fœtus extra uterum. 160.
in partu impedito cranium ſibi confringens. 277.
Fœtui aceti uſus noxius. Obſ. 149
Fœtus in utero putrefactus & per partes uſu vini medicati excluſus. 382.
FONTICULI naturales in Abdomine & Thorace. 383.
FRUMENTI multiplicatio ſ. fœcundatio. 186.
id quomodo diu conſervandum. 186.
Frumenti morbi eorumque emendatio & præſervatio, ibid.
FULMINIS effectus mirandi. 64.
effectus eorumque cauſæ. 66. 67. 68.
Fulmine percuſſorum cura. 66. 68. 69.
à Fulmine tacti, mortem evadentes, longævi, & cur? 66.
de Fulminis generatione ſingularis opinio. 67.
Fulmineus halitus cur non omnibus æquè noceat? 67.
Fulmina cur magis ſæpe alta quam humilia petant? 68.
cur canes & feles frequentiùs petant? 68.
Fulmine ictorum ſigna. 68.
FUMUS vid. metalla.
FUNGUS monſtroſus in alveario 107.
Anthropomorphus. 112.
Prolifer. 107.
Monſtroſus. 393.
Batavicus, ſ. Phalloides. 107.
Fungi potius rudimenta plantarum quam plantæ. 107
non cibi deorum, ſed filii, cur appellandi. 108.
eſculenti, quinam? 108. ſeq. 111.
Fungorum variæ admodum ſpecies. 108.
Fungiferi lapides eorumque cura. 109.
Fungi 60. & plurium librarum. 110.

Fungi quâ ratione ex lignis lapidibus &c. naſcantur? 110.
quando frequentiùs naſcantur? 111.
Fungorum productio artificialis. 111.
Fungi ut eſcibiles, malignam tamen ſemper qualitatem fovent. 111.
ex Fungorum eſu morbi & mortes. 112.
Fungus à funere dicitur. 112.
Peniformis. 107.
in Fungis Cynosbati vermiculi, eorumque uſus. 291. ſeq.

G.

GAMMARUS alatus, ſ. Papilio Gammari figuram habens. 171
Terreſtris ſ. Vegetabilis. 173.
Leproſus. 174.
ad GANGRÆNAM euporiſton. 22.
GENERATIONI dicatorum vaſorum conformatio ſingularis in Epilepſia exſtincto. 120.
à GIBBERE Paralyſis. 233.
GLANDULÆ plurimæ catenatim cohærentes per alvum excretæ. 346.
GLOBI vitulini deſcriptio. 181. 398.
Glockenſpeiß. 141. Glaßertz. 144.
GRANATORUM mons in Bohemia. 145.
Granatus argentô prægnans, 145.
GRAVIDARUM phantaſiæ & terrores fœtibus noxii, etiam partui vicinis. 118.
rara Picæ exempla. 312.
uxorum Symptomatibus mariti obnoxii. 316. ſeq.
Graviditas an morbus contagioſus? 317.

H.

HÆMATITIS formam Ferrum rude purum habet. 147.
HÆMORRHAGIA gingivarum notabilis. 87.
ejusdem curatio ibid.
ad hæmorrhagias quasvis remedium. 96. 101. 102.
ad hæmorrhagiam narium remedium. 100. 404.
ad eandem Decoctum in nares injiciendum. 324.
ad hæmorrhagiam quamvis vulnerum Pulvis Fabricii & Weighardi. 104.
hæmorrhagia narium feliciter curata. 323.
Uteri. 404.
HÆMORRHOIDES in viro menſtruæ. 294.
HÆMOPTYSIS ſine tuſſi 83.
ejus curatio. 84.
ex HELLEBORI albi uſu mors. 279.

HELMONTII Driff. 104.
HEPAR lapidis, quid ? ejusque uſus. 121.
ex HEPATE prolapſo tumor 162.
in Hepate lapis. 179.
HERBA Kakvvè. 128.
Herbæ Theæ non idem effectus, apud Európœos, qui apud Orientatles. 128.
HERMAPHRODITUS an ex ſe ipſo concipere & parere valeat? 303. ſeq.
de Hermaphroditis Ariſtotelis opinio refutatur. 304.
Hermaphroditus mus prægnans. 304.
generans & pariens. 305.
Hermaphroditi deſcriptio & effigies. 373. 406.
Homo num inviolabilis ab armis reddi queat, quibusque mediis? 105.
HORDEI ſpica ſingularis. 184.
in HYDROPE Euporiſton. 4.
Hydrops Ascites Thermis citò curatus. 318.
Urina hirci ſanatus. Ibid.
in HYPOCHONDRIACO analogia Terræ motus obſervata. 123.
Hypochondriaci imaginatio. 130.
Hypochondriorum dolor v. Dolor.
HUNGARIA Germanis aliisque Exteris cur exitioſa. 56.

I.

IDIOSYNCRASIÆ ſingulares. 29. 30. 131. 308.
ILSA, fluviolus margaritifer. 330.
in ILIACA paſſione opii uſus ſalutaris. 341.
ex IMAGINATIONE dolor 32.
Imaginatio Hypochondriaci. 130.
ex Imaginatione mors. 221. 401.
Imaginationis vis in ſomniante. 222.
IMPERFORATI anatome. 37.
tales, cur minimè vitales. 39.
eorum curatio. 39.
ISCHURIA lethalis ex calculo renum. 39.
Iſchuriæ definitio. 39.
Iſchuria 22. dierum non lethalis.
INSTRUMENTUM pro imperforatis. 39.
ad INTESTINI procidentiam remedium. 103.
Inteſtino Cœco Talpa prædita contra quam Severinus exiſtimat. 114.
eodem caret Echinus terreſtris. 115. 116.
Inteſtini Recti ulcus. 140.

Inteſtinum

Inteſtinum Rectum admodum inflatum. 273.
Inteſtini Cœci uſus. 371.
JUNIPERUS vid. Oleum.

K.

KAKWE, qualis herba, ejus uſus. 128.
KIDIBENGI, qui? 128.
KOBOLT vid. Cadmia.
KOLTO, Polonorum morbus. 94.
KUTTENBERGA, metallifodina Bohemiæ, ejusque perluſtratio. 140. ſeq.

L.

LAC inſipidum ac malè olens redditur à fumis metallicis. 143.
ex mammilla juvenis ſtillans. 218.
LANIO mucronem cultri videre non valens. 309.
LAPIS Butleri. 104.
Lapides fungiferi. 109.
Lapidis Bentheimenſis uſus. 121.
Lapillorum copia per alvum excreta. 163.
Lapis Chymicus. 227.
Prunellæ ſine Sulphure. 297.
Leber vom Stein. 121.
LEONIS exta Canum extis ſimilia. 6. 10.
Leones magnam conformitatem habent cum felibus. 15. 26
Leonem interimere cur difficile. 19.
LEPUS bicorpor. 301.
Leporinum monſtrum aliud. ib.
Lepus num ſexum mutet. 368.
in Lepore diſſecto obſervata. ib.
LICHEN Hepatica. 90.
Petrea ſ. ſaxatilis. 99.
LIGNO verba quædam inſcripta. 113.
LINGUÆ tumor mirabilis. 179.
LIPOTHYMIA ex colapho. 203.
Lipothymiæ cauſa nova. 298.
LIQUOR carnes conſervans. 381.
LOCHIORUM per nares excretio. 252.
LUMBRICI vid. Vermes.
LUTZ oſſiculum, quale? 100.

M.

MACULÆ annuatim efflorescentes & juxta motum Lunæ cedentes ac redeuntes. 347.
MAGNES cur ad polum ſe vertat. 304.
MAMMÆ Tres. 133. 396.
quatuor. 396.
in una Mamma duæ papillæ. 133.
MANDRAGORAM cur Rachel à Lea expetiit. 128.
Mandragora & fœcunditatem & ſterilitatem cauſatur. 128.
eadem ab Italis innoxiè comeditur. 129.
MANUS monſtroſa. 37.

Manuum tremor & feſtucarum collectio in febr. mal. non ſemper lethale ſignum. 165.
MARGARITÆ vid. Perlæ.
veræ & perfectæ in Germania inveniuntur. 329. 330.
quænam perfectiſſimæ. 330.
Prægrandes. 331.
Margaritis an Mater perlarum in Medicina præferenda. 331.
ad MARISCAS amuletum certiſſimum. 296.
MEDICINIS inquilinis Natura cuivis regioni ſatis providit. 3.
Medicamentorum quorundam inquilinorum enumeratio. 4.
in MEDICASTRAS invectivæ. 49. ſeq.
earum Conſilia quàm noxia? 47.
MEDULLA Saxi, ubi invenitur, ejusque uſus. 144.
MELANCHOLIA anniverſaria. Obſ 151.
MEMBRI virilis ſubita retractio, ejus cauſa & curatio. 89.
MEMBRANACEÆ maſſæ ex Perineo exciſio. 270.
ex MENSIUM inconſiderata ſuppreſſione, lethalitas. 47.
ad eorum nimium fluxum remedium. 96. 103.
MERCURIUS quâ ratione vermibus infeſtus. 44.
Mercurialis cinguli noxæ & pericula. 45. 46.
Mercurius Virgineus Hungaricus. 56.
Vulgaris certiſſimum Plicæ remedium. 95.
MERLINUS Poëta ex matre natus ſine Patre. 303.
MESENTERII abſceſſu laborans pro gravida perperam habita, & curata. 58.
METALLIFODINARUM quarundam Bohemiæ deſcriptio. 140.
METALLICI fumi herbis noxii, adeo ut inde animalium eas depaſcentium lac inficiatur. 143.
Metalla ſingula, ſingula ſui indicia faciunt. 147.
Metallaria in cuniculis arſenicalibus operantes, quibus morbis infeſtentur? 149.
Metallici Dæmones. 150.
MICROSCOPIUM Diviani. 53.
Microſcopica experimenta. 53.
Microſcopium præſtantiſſimũ. 55.
an in Anatomiis adhibendum. 55.
MICA ubi copiosè invenitur. 152.
MICTUS ſanguinolentus V.S. curatus. 322.
MOLA Abdominis. 32. ſeq.

quinquennis pro prolapſu uteri habita. 53.
alia 17. annorum. ibid.
Ovorum vitellis ſimilis. 159.
Volatilis obſ. 160.
MONSTRUM ſine Cerebro. 61. 64.
Bergenſe 64.
per nucham reſpirans. 273.
Monſtrum humanum abominabile. 313.
Monſtroſa penna anſerina. 155.
poſt MORBILLOS malignos faciei Gangræna, ejusque curatio. 2.
in Morbillis malignis hydromel minùs tutum. 60.
MORBI Hungariæ Endemii. 55.
Morbis ex fumo ortis non ſemper calida, ſed quandoque frigida proſunt. 88.
ex Morbis intempeſtivè ſanatis alii periculoſiores morbi producti. 314.
MORTIS repentinæ exemplum. 276.
in quo mors & vita conſiſtant. obſ. 159.
MULIEREM tolerare non valens. 309.
MUS hermaphroditus prægnans. 304.
in MUSCA per Microſcopium inſpecta, obſervata. 54.
Muſcas Cadmia abigit. 148.
MUSCUS pulmonarius facie larvatâ. 89.
Muſcus quid? 90. quotuplex. ibid.
arboribus noxius ibid.
Muſci uſus. 91.
Muſcus Coralloides. 92.
idem aliquando odoratus. ibid.
Terreſtris repens figuram talpæ referens. 93.
eſt vera planta. 94.
Muſci Terreſtris decoctum, vomitum concitat. 94.
ejusdem uſus in quibusvis hæmorrhagiis. 96.
Muſcus in Capite Carpionis. 96.
vid. Uſnea.
MUSCULI pectoris in reſpiratione mechanicè diſpoſiti. 137.
Musculi triangularis fabrica & uſus nunquam antehac deſcriptus. 137.
Das Müttrichen in den Bienſtöcken. 107.

N.

NAPELLUS Poloniæ non venenoſus. 79.
Napelli radices maximè venenoſæ. 81.

Umbra noxia. ibid.
Napellum aſſumtum quænam Symptomata ſequantur. ibid.
Napello Aconitum proximè accedit. ibid.
ejus Antidotum. 82.
ejus odor etiam noxius. 148.
NITRUM Armoniacale. 297.
ſimile ad omnes Febres intermittentes. 403.

O.

OBMUTESCENTIA ex caſu absque omni alia læſione. 198.
OCULIS Talpa prædita. 114.
Oculi vulnus curatum & Humor aqueus reſtitutus. 212.
ODOREM gratum de ſe ſpirantes homines. 294. vid. Fœtor.
OFFION quid? 127.
OLEI Juniperini noxa. 27.
in ONYCHE helix. 193.
OPIUM, venereum 126.
quale temperamentum obtineat. ibid.
Opii diverſi, immò contrarii effectus, eorumque cauſæ. 126. 127.
Opium in majore quantitate citra noxam devoratum. 127. 395.
Opium contrariô modô operatur in febribus hecticis & ſubjectis bilioſis. 129.
ejus uſus in Ileo. 341.
OPOBALSAMI ſuccedanea & notæ. Obſ. 164.
OPHTHALMICUM ex pinguedine viperarum. 206.
ex felle viperarum. 208.
ORCHIDUM variæ ſpecies, figuguras varias exprimentes. 73.
in harum figurarum cauſas inquiritur. 76.
Orchis hominem marem repræſentans. 73.
fœminam repræſentans. 74.
virilem mentulam & teſticulos exprimens. 74. 75.
exprimens araneum. 75.
aviculam. 76.
Cercophithecū. 76.
flore albô odoratiſſimô. 76.
Orchidum uſus. 77.
delectus & Collectio. 77.
OSSA Leænæ cocturâ in muccaginem reſoluta. 7. 12.
Oſſiculum cum urina excretum. 4.
cum effigie viri, in corde ejusdem viri inventum. 72.

Oſſ Triquetrum Cran. hum. quodnam. 100.
an idem oſſiculum Lutz. 100.
Oſſiculum Ceraſi incruſtatum ex tumore genæ excretū. 392.
OVUM dæmonis, quid? 107.
in OVO duplex vitellus. 342.
tres quandoq; vitelli. 349.
Ovum Ovo prægnans. 342.

P.

PALPITATIONIS Cordis cauſa nova. 298.
in PALPEBRIS vermes. 43.
PANACEA an detur? 117.
PANCREATICUS humor & bilis eodem fine ſibi commiſcentur. 138.
PANIS antipathia. 228. 309.
PANTHERA vid. Tigris.
PAPILLÆ duæ in eadem Mamma. 139.
PARALYSIS à Gibbere. 333.
eadem curata. ibid.
Univerſalis, ejusque curatio. 334.
Pedis ſubitanea, fluentibus menſibus. 335.
circa Paralyſeos curam quæ notanda? 335.
ad Paralyſin euporiſton. 4.
Paralyſis frigidis curata. 87.
PARESIS poſt Colicam ex Vino. 70.
ejusdem cauſa non obſtructio ſed conſtrictio. 71.
Purgantibus exaſperatur. 71.
Venæ ſectionem reſpuit. 71.
circa PARTUM ſingularis obſervatio. 31.
Partus abſceſſu uteri impeditus. 277.
mirus fœtûs putrefacti. 321.
PENNARUM concrementum intra anſerem. 155.
PENIS retractio ſubitanea. 89.
per Penem flatus emiſſi. 85.
PERIAPTON Salutis Helmontii. 104.
PERLÆ vid. Margaritæ.
Perlas maturandi modus. 281.
PES.
in Pede cutis & ungues in ungelas degenerantes. 130.
PESSARIUM ex Uſnea. 103.
PESTIS Venere curata. 286.
PHTHISIS.
Pſeudophthiſis. 57.
PICA in gravida rara. 312.
Picam pro uxore maritus patiens. 316.
PILI in cadavere prolixiores & aliter colorati quam in corpore vivente. 268.
PILARUM Plumbearum præparatio ad certum obtinendum ictum. 105.
Pila vid. Globus.
PILULÆ deauratæ, poſt annum integræ rejectæ. 166.

PINGUEDO & corpulentia nimia ſubitæ mortis cauſa. 161.
viperarum, ophthalmicum. 206.
in PLANTIS earumque radicibus variæ imagines. 1. 89. 93. vid. Lignum.
Plantæ capillorum ſignaturam habentes plicam exſtirpant. 95.
in muris naſci ſolitæ, ruinarum cauſæ. 96.
in Animalibus ſponte natæ. 96.
Plantæ eædem in diverſis regionibus, diverſos ſortiuntur effectus. 128.
vid. Vegetabilia.
in Valle Joachimica provenientes. 143.
Planta ſubterranea in ſcapulo enata. 268.
Plantæ ſingulæ ſingulas vermium ſpecies producunt. 292.
in PLEURITIDE euporiſton. 4.
Pleuritis periodica. 303.
lethalis poſt uſum lactis. 384.
PLICÆ remedium. 94. 95.
artificialis productio. 95.
PLICARIA, herba. 93.
PLUMBUM cinereum, quid? 148.
PODAGRICI pauci in diſtrictu Schafhuſiano. 70.
Podagricorum Calculi vid. Calculus. Calx. 122.
ex Podagra Satyriaſis. 132.
in POLYPODIO Aquila Imperialis. 1.
POLYPUS in corde leones. 11.
POMUM Amoris innoxiè devoratum aliquando; aliquando cum vitæ periculo. 129.
de Pomis hibernis, ſ. nocte natalitia Salvatoris noſtri creſcentibus, varia. 371.
Poma hiberna alia Sileſiaca. 373.
POPULUS alba & nigra, fungorum productionem fœcundat. 111.
PRÆGNANTIS terror fœtui lethalis. 158.
PROFLUVIUM fruſtorum carneorum. 34.
PROLAPSUS uteri falſus. 153.
in PULICE per microſcopium inſpecto obſervata. 54.
PULMONARIA vid. Muſcus.
PULMONIBUS illapſa, ibidem aliquandiu num hærere poſſint? 343.
PULSUS caprizans canibus familiaris. 340.
Pulſus artificialis interceptio. 340.
circa Pulſum intermittentem cautelæ. 339.

PULVIS Cyprius. 92.
Galani, Panacea. 117.
Renovativus. 347.
PURGANTIA pareſin ex vino exaſperant. 71.
poſt Purgans dimidia hora fames intolerabilis. 131.
Venereus pruritus intolerabilis. 132.
Purgantis vis cum ſemine meretrici communicata. 132.
PYRITES argentô prægnans. 142.

R.

RADICES vid. Plantæ.
RAPHANUS Germaniæ præſtantiſſimus. 143.
REN monſtroſus. 125.
Unica glandula conſtans. 126.
Renum conformatio p. n. 37.
de RESPIRATIONIS natura & modo conſideratio nova. 135. ſeq.
ejusdem Tractationis ſumma. 137.
de Reſpiratione animalium quædam conſiderationes. Obſ. 156.
RUCTUS cauſa. 44.
Ructus ſignum vermium. 45.
RUTA-muraria in Cranio humano enata. 98.
Rothgolden Ertz. 144.

S.

SABULUM marinum fœcundat agros. 187.
SALAMANDRA innoxiè comeſta. 308.
Salamandræ dantur in Bohemia. 150.
SALIVATIONE plica certiſſimè curatur. 95.
SALIS Tartari volatilis præparatio. 69. 204.
Sal Polonicum foſſile ſub terra molle & leve. 153. 396.
in SALVIA per Microſcopium inſpecta quæ appareant? 53.
SANGUINIS è naribus eruptio ex odore mali. 309.
Sanguis albus venâ eductus. 312.
ejus prognoſis. ibid.
Sanguinis Tartarus quid? 316.
Epileptici maculoſus. 345.
Caſtoris frigidus. 358.
SATYRIUM vid. Oechis.
SATYRIASIS accidentaria ex doloribus Podagræ & Calculi. 132.
Saigerzinn. 150.
SCABILI intempeſtiva curatio periculoſa. 45. 47.
Scheberling/ fungus Hungariæ maximus. 110.

Schœnfeld, miliari unicô à Schlackenvvalde diſtans, menſe integrô hiemem longiorem experitur quàm Schlackenvvalde. 151.
SCIRRHUS totius ventris, nullô viſcere conſpicuô. 118.
in SCORBUTO euporiſton. 4.
Scorbuticæ maculæ in hypochondrio curatæ. 336.
Scorbutus Strabonis tempore fuit cognitus. 337.
SCORPIO coctus innoxiè comeſtus. 306.
de SERI via ad veſicam urinariam conjecturam. Obſ. 157. p. 403.
SERPENS vaccam emulgens. Obſ. 155.
SEVI ſuilli virtus balſamica. 466.
SOMNUM inducens infuſum. 91.
Somnifera quædam, curque eadem vigilias quandoque inducant? 128. ſeq.
Somniferum ex vermibus Cynosbati. 292.
SPERNIOLA D. Bernhardi. 101.
SPERMA vi purgante infectum, meretricem purgavit. 132.
SPHACELUS à forti ligatura. 347.
SRINT, qualis morbus? 55.
STAGNUM Vinarienſe margaritiferum. 330.
STANNUM, quomodo Argento ſimile redditur, valdeque ſonorum. 148.
Stanni minera in granis. 149.
Stannum optimum. 150.
Schlackenvvaldenſe & in Dono DEI ſemper recreſcens. 150.
Stanni rudis forma. 152.
STELLIONUM copia, ubi invenitur? 150.
Steinflechten/ quid? 99.
STERILITAS ob collum uteri obſtructum ab excreſcentia carnea. 311.
Sterilitatis in fœminis cauſæ variæ. 310.
STERNI in Cygno deſcriptio & delineatio. 30.
STRUMÆ externæ, internum indies. 7.
SUDOR Pinguis & Oleoſus. 34.
Sanguineus. ibid.
Pediculorum. ibid.
arenoſus. 35.
Vini rubri. ibid.
SUFFOCATIO vid. Aqua.
à Phaſeolo. Obſ. 153.
ad SYNOVIAM ſecretum.
SYNCOPE. vid. Palpitatio.

T.

TABACI uſus in mictione nocturna. 36.

TALPÆ

TALPÆ anatomia. 114.
TARTARUS vid. Sal.
Sanguinis, quid? 316.
in TAXO maxillæ inferioris articulatio. 30.
TELEPHIUM. vid. Fabaria.
TERRA alba Hungarica. 56.
Terræ ſterilitas quomodo corrigenda. 186.
TESTICULI vid. Generatio.
Teſtium in Virgine è pudendis propendentium exciſio, eamque conſequentia Symptomata. 328.
Teſtis ſuppuratio ex contuſione, curata. 337.
Teſticulô unicô præditus, nihilô ſecius ſatis libidinoſus. 338.
Teſticuli tres certis familiis proprii. 338.
TESTUDINI quid locô coſtarum ſit. 137.
THERMARUM uſus in Arthritide. 316.
Thumblachter. 141.
TIGRIDIS & Pardi, item Pardalis, Leopardi, Thois, Lincis, Pantheræ differentia. 23. 26.
Tigrides potius ad canes quàm feles pertinent. 26.
Tigridis deſcriptio. 26.
de ea fabula. 27.
TONITRUA fungos fœcundant. 111.
TUBERA vid. Fungus.
TUBORUM à Divino confectorum eximia præſtantia. 54.
TUMOR monſtroſus, faſcino proximus. 5.
Gummatoſus frontis. 59.
ad ventriculi regionem ingens, curatus. 157.
ex Hepate prolapſo. 162.
TYMPANITIS poſt diuturnam ſuppreſſionem alvi ex ulcere fiſtuloſo inteſtini recti. 140.
Tympanitici pueri anatoma. 160.

V.

VALLIS Joachimicæ deſcriptio. 143.
ex VARIOLIS aphonia. 302.
VASA generationi dicata. vid. Generatio.
VEGETABILIA vid. Plantæ.
Transplantata vires ſuas amittunt. 128. ſeqq.
eoque magis, ſi ſub aliud Clima transferantur. 79. 129.
VENARUM regeneratio. 31.
Vena è pulmonibus rejecta. 166.
VENÆ ſectio in ſene feliciter celebrata. 322. item in ætatis prætenerae puero.
V. S. Fulmine tactis non convenit. 69.
in Colica ex vino Pareſin accelerat.

Gravidis utilis. 86.
aliquando etiam in pede adminiſtrata. 87.
VENENATORUM animalium innoxia quandoque comeſtio. 306.
Venenum abſolutum an detur? 308.
VENEREM excitantia. 77. 126. ſeq.
ſolo attactu. 78. 126.
Veneris pruritus ex medicamento purgante. 132.
Venere peſtis curata. 286.
VENTRICULUS malè conformatus in puello. 37.
Perforatus. 232. 406.
Ventriculi ructus, unde? 44.
Talpæ conformatio alia quam quæ à Severino exhibetur. 114.
Flatus & humor acris pro verme habitus. 271.
VERMIUM in vivorum corporibus generatio ſingularis. 43.
de Vermium generatione Betti ſententia 44.
Vermium in aceto apparentia. 54.
Vermis ex ſpina dorſi. 180.
Capitis. 231.
Vermiculi in Cynosbati fungis vivaces admodum. 292.
alati in roremarino, eorumque Eſſentia. 292.
VERRUCA linguæ feliciter curata. 379.
VESICÆ urinariæ defectus. 37.
in ea quomodo conchylia ſpiralia generentur, geometrica demonſtratio. 138.
Veſicæ Calculus inſignis feliciter curatus 205. vid. Calculus.
VESICANTIA cur cadavera & cancrum non veſicent? 131.
eorum uſus in Febribus malignis celebratur. 315.
in Arthritide. 316.
VIGILIÆ ab aſſumtis ſoporiferis. 129.
VINUM Helvetiæ præſtantiſſimum quod? 70.
quare tam diverſorum effectuum autor. 129.
Vina quænam inſalubria. 70.
ex Vino pareſis Colica, ubi frequens & cur? 70.
ebrietas triduana. 131.
vid. Ebrietas.
VIPERÆ; Pinguedo ophthalmicum. 206.
fel ophthalmicum. 208.
hepar, antidyſentericum & partum facilitans. 209.
circa Viperas obſervationes raræ, Dn. Redi, quibus à Dn. Charas oppoſitæ diluuntur. 410. & ſeqq.
VISCERA abdominis abolita. 118.

VITA. vid. Mors.
VITES Hungariæ auriferæ. 187.
VITELLUS vid. Ovum.
è VITRIOLO Veneris amuletum. 102.
VITREARUM Guttularum & Filorum pulveriſabilium hiſtoria, & de iis varia Experimenta. 428 ſeqq.
de iisdem Judicium Dn. de Monconnys. 439.
Iſaaci Voſſi. 440.
Aliorum. 441.
VITULUS biceps. 168. 397.
ULCUS inteſtini recti alvum ſupprimens. 140.
ex Ulcere pedis ſanato, dyſenteria & alii morbi. 314.
UMBILICALIUM vaſorum defectus in numero. 37.
UNGVENTUM D. Cnœfelii ad Plicam robatiſſimum. 95.
Unguentum Armarium cur martiale dicatur & magneticum. 104.
ejus applicatio & inventor. ibid.
UNGULÆ pro Unguibus ſuccreſcentes tam in manibus, quàm in pedibus. 130.
UNICORNU cum obulo & mica panis Antipathia nulla. 182.
VOMITUS materiæ carnem crudam æmulantis, in ſe vermem includentis. 34.
hypochondriacorum quomodo curandus. 83.
Sanguineus à diverſis cauſis. 83.
Bufonum. 113.
Caſei in ventriculo generati. Obſ. 163.
URETERUM defectus. 37.
URINA plures ſeptimanas in vitro incorrupta permanens. 276.
Urinæ in radice penis effluxus; nec non per alia inordinaria loca. 305. ſeq.
Urina hirci Antihydropicum. 319.
Urinæ viæ. vid. Serum.
cum Urina oſſiculum excretum 4.
variæ aliæ res. 5.
Plumbum. 266.
ad Urinæ incontinentiam remedium certum. 36.
Obſtructionem remedi- 144. 153.
URSUS pugni alapâ occidi poteſt. 19.
USNEA quid? 90. 98.
ejus virtus & uſus in Epilepſia. 99
in Hæmorrhagia narium. 100.
in Prolapſu Uteri & inteſtini recti. 103.
in dyſenteria. 103.
in Synovia 104.
ejusdem productio artificialis. 98. 106.

Uſnea

Uſnea vera an detur? *98.*
duplex eſt. *99.*
Usneæ delectus *99.*
Collectio. 105.
Succedaneum. 100. 101.
ex Usnea amuletum D. Bernhardi. 101.
aliorum. 102.
Medicamenta interna. 102.
UTERI procidentia cum abſceſſu Meſenterii laborans pro gravida habita. 58.
ad Uteri procidentiam remedium, 103.
ad ejus Strangulationem. *96.*
Uterus cum toto ventre ſcirrhoſus. 118.
Uteri prolapſus falſus. 153.
Scirrhus & perforatio. 159.
Uterus ex difficili partu ruptus. 378.

W.

Waſchgold. 56.
Weichſel-oder Wixelzopff. 94.

Z.

ZENITH virguncularum. 105.

ERRATA TYPOGRAPHICA.

Pag.	1.	l. 14.	Auſtragali lege Aſtragali.
	2.	l. 30.	Cornucopia l. copia.
	3.	l. 7.	Benerovinus leg. Beverovicius.
		l. 17.	Benerovic. leg. Beverovic.
	4.	l. 26.	latenter leg. latentem.
		l. 27.	annum leg. anum.
		l. 31.	deglutitum leg. deglutitam.
	5.	l. 10.	intergras leg. integras.
		l. 19.	organicem. l. organicen
	6.	l. 4.	pit vivum leg. ſit vivum.
	8.	l. 28.	terri leg. ferri.
	9.	l. 15.	deſpripta leg. deſcripta.
	10.	l. 4.	extincta leg. extincti.
		l. 35.	ciciles leg. civiles.
	11,	l. 33.	teſticulis ac natibus leg. teſticuliſque.

l. 37. ali-

Pag. 15. l. 37. aligatæ leg. alligati.
l. 38. unicus leg. unicum.
17. l. 34. quem leg. quam.
19. l. 18. frontes leg. frontis.
l. 19. ſinum, quam leg. ſinum, quem.
l. 20. Crotaphitrorum leg. Crotaphitorum.
l. ult. Crario leg. Cranio.
21. l. 3. humores leg. humoris.
26. l. 31. pactum leg. Partum.
28. l. 3. eademque leg. eandemque.
30. l. 19. Anatomie leg. Anatomia.
l. 20. Miramus leg. Miramur.
31. l. 1. noſter leg. noſtri.
ibid. Gothami leg. Gothani.
l. 12. puerium leg. puerperium.
l. 13. partem leg. partum.
l. 26. Sennerus leg. Sennertus.
Ariſeo leg. Arecæo,
l. 31. forſa leg. forſan.
32. l. 23. & delendum.
38. l. 32. hos l. tres.
39. l. 5. videatur leg. videntur.
inteteſtinum l. inteſtinum.
l. 17. Jac. l. Bac.
Diff. leg. Diſſ.
l. 21. Bollgnad leg. Vollgnad.
40. l. 27. ſine leg. ſive.
41. l. 17. cum leg. tum.
43. l. 28. Vermes leg. vermem.
45. l. 4. quidem leg. quidam.
48. l. 14. Enem leg. Enema.
52. l. 13. ADAMO leg. ADAME
l. 17. Succulos leg. Sacculos.
l. 18. leg. Serapii Roſarum.
52. l. 25. rejicit leg. rejecit.
54. l. 9. quia leg. qui.

ERRATA.

Pag. 54.	l. 12.	divinius leg. Divinius.
56.	l. 17.	minerva leg. Minera.
	l. 19	Optatus leg. Opalus.
63.	l. 17.	Condyti leg. Condyli.
	l. 20.	Pterigordei leg. Pterigoidei.
	l. ult.	leg. Fig. IV.
64.	l. 4.	notatur leg. vocatur.
	l. 11.	carentum leg. carentem.
	l. 13.	Phiſicus leg. Phyſicus.
65.	l. 9.	bing leg. hinc.
	l. antep.	inflamtio leg. inflammatio.
66.	l. 12.	Per leg. Pul.
69.	l. 2.	communicat leg. communicabat.
	l. 7.	loco leg. loca.
70.	l. 4.	infeliciter leg. id feliciter.
71.	l. 1.	Cinnahi leg. Cinnam.
	l. 21.	leg. acidulæ.
	l. 22.	leg. Senecionis
72.	l. 27.	Hervvarti leg. Horvvarti.
73.	l. 2.	impetruoſus leg. impetuoſus.
	l. 27.	mentiones leg. mentionem.
74.	l. 25.	leg. (V. Tab. II.)
78.	l. 12.	vitilitate leg. virilitate.
91.	l. 17.	deſideravit leg. deſideraverit.
91.	l. 28.	Matthiolum leg. ideo decoctum ejus ſecundum Matthiolum. &c.
95.	l. 8.	alia, leg. alias.
96.	l. 10.	Martin. Bernharai leg. Martin: Bernhardi. Warſonia leg. Warſovia.
	l. ult.	ſpiram leg. ſpicam.
97.	l. 12.	Rav. leg. Rever.
	l. 14.	qv iautûmnali lege qui autumnali.
98.	l. 24.	angelo leg. angulo.
99.	l. 26.	ſen leg. ſeu.
103	l. 5.	parat an leg. paratam.
	l. 9.	& delendum.
	l. 11.	poſſis leg. poſſit.

Pag. 103. l. 14.		Hypſi leg. Gypſi.
109. l. 10.		Prignoli leg. Prignuoli.
112. l. 24.		ſimeto leg. fimeto.
	l. ult.	aër leg. æri.
113. l. 1.		Itafniæ leg. Hafniæ.
114. l. 23.		Cahebant leg. habebant.
115. l. 21.		Rever leg. Sever.
116. l. 23.		PNAVIS leg. PULVIS.
117. l. 26.		hicce leg. hiſce.
122. l. 8.		edict. leg. edit.
	l. 16.	Nigraponte leg. Nigroponte.
127. l. 25.		ℨX. leg. ℨß.
	l. 31.	aſſumat. Diſcrimen leg. aſſumat. 2. Diſcrimen.
128. l. antepen.		ſomnunt leg. ſomnum.
130. l. 26.		hædatides leg. hydatides.
	l. 20.	toleravit leg. toleraverit.
131. l. 20.		nihil eſt leg. nihil eſt quam.
132. l. 25.		Satariaſis l. Satyriaſis.
136. l. 6.		us leg. ut.
	l. 31.	muneris leg. muneres.
137. l 3.		medior leg. meditor.
139. l. 29.		Babbinorum leg. Rabbinorum.
140. l. 7.		moli leg. mali.
141. l. 16.		cupreum leg. cuprum.
142. l. 16.		rigrior leg. nigrior.
143. l. 21.		Sepillum. leg. Serpillum.
	l. 26.	magâ leg magnâ.
183. l. 22.		depreſſi leg. depreſſio.
188. l. 11.		indruit leg. induruit.
193. l. 18.		maveris leg. maceris.
197. l. 20.		ligatus leg ligans.
267. l. pen.		Havniæ leg. Hafniæ.
	l. 15.	Cryſtallus Iſlandicus leg. Cryſtallum Iſlandicum.
275. l. 1.		cello leg. collo.
278. l. ult.		fecina leg. ferina.

Pag. 281.

ERRATA.

Pag. 281.	l. 9.	externus leg. exterus.
282.	l. 7.	Præſt. leg. Præv.
	l. 11.	MASCARDI leg. MOSCARDI.
287.	l. 12.	Lycei leg. Lyæi.
289.	l. 12.	Euneſtum leg. Funeſtum.
291.	l. ult.	ann- leg. anni.
	l. 14.	Periodicus leg. Periodus.
	l.	agi patique leg. agere patique.
306.	l. 25.	Weeder: leg. Wecker.
	l. 27.	in ſeq: leg. in ſua.
314.	l. 21.	potui leg. potuerim.
317.	l. 3.	vix Bohn leg. Vixbohn.
318.	l. 23.	curata leg. curatus.
319.	l. 27.	ſanata leg. ſanatus.
328.	l. 12. & 14.	Canuncula leg. Caruncula.
329.	l. 14.	trinpharmacum leg. triapharmacum.
350.	l. 28.	Cognoto leg. cognato.
353.	l. 5.	condebant leg. evadebant.
353.	l. 11.	aſſervatos leg. aſſervatus.
354.	l. 6.	& delendum.
364.	l. 20.	nervo leg. nerveo.
369.	l. 17.	Tubili leg. Tubi.
370.	l. 25.	prout à viro illi leg. pro ut eas vir induſtrius.
372.	l. 33.	Sereniſſimo leg. Sereniſſimi.
384.	l. antep.	illl leg. ille.
394.	l. 5.	purctulis leg. punctulis.

BRITISH MUSEUM